

Nr 1.

Pris:

3 skill. Banko

pr N:o.

Den 5 Januari

1857.

Säljes i Rikets

alla Boklådor.

TOMTEBISSEN.

Tomtebissarne göra reda för sig.

Tomtebissar äro små välvilliga, oförargliga varelser, muntra till lynnet och vänligt sinnade mot allt hyggligt folk.

Detta är sagdt i all anspråkslöshet, utan någon afsigt att berömma oss sjelfva. Vi skatta blott åt sanningen, då vi på detta sätt skildra grundstämningen i vårt lynne.

De vistas helst på landsbygden, der de i osynlig måtto hjälpa den fattige och flitige torparen att förvärfva sitt torftiga bröd. De draga strå till hans lada, de pyssla i hans ladugård, så att kreaturen trivas väl, de infinna sig nattetid, då alla andra sofva, på hans loge och tröska med sina små slagor hans säd... Allt detta i största hemlighet... Ingen får veta det... Men om en resande vid midnattstiden händelsevis far förbi ett ensligt torp i skogen och hör dofva, täta slag genljuda från logen, då anar han nog, hvilka de äro, som svänga slagan.

Men det är icke blott fliten i landtmannens koja, som af Tomtebissarne gynnas och underhjälpes. I alla grenar af mensklig verksamhet sluta de sig, — i osynlig måtto förstås, — till den arbetsamme och redbare, han må befinna sig på samhällets högsta eller lägsta trappsteg. Då den stackars sömmerskan med värkande ögon lägger bort sömmen, för att med tankarne på den bekymmersamma morgondagen gå till hvila, då infinner sig stundom en Tomtebisse, fattar nålen och hjälper henne få arbetet färdigt till den bestämda tiden. Då skaldens fantasi arbetar, för att gifva form och innehåll åt de dunkla gestalter, som röra sig i djupet af hans själ, då kommer ibland en liten Tomtebisse och lyser med sin lykta in i hans tankars verkstad. Då statsmannen — den oegennyttige, högtänkande, för folkets sanna väl sträfvande statsmannen — ser en byggnad ramla, hvars stenar han under sömnlösa nätter

med sitt eget hjerthlod såsom murbruk sammanfogat, då fläktar en Tomtebisse svalka åt hans panna och öppnar för hans misströstande blick en utsigt mot det kommande, som visar, att icke en droppe af hans blod varit spilld förgäfves...

Sådan är Tomtebissarnes verksamhetskrets!

Men de hafva äfven en annan. De äro det lumpnas och dåligas afsvurna fiender och göra elakt folk så många spratt, de kunna hitta på. De gömma den giriges skatter så väl, att han sjelf ej hittar dem; de missleda den egennyttige, just då han tror sig varit som aldra slugast; de omgifva den late med en luftkrets af tunga dunster, som göra honom ledsen vid allt; de väcka den brottsliges samvete; de lugga falska politici, fega rådgifvare så att hårtestarne flyga...

Vare detta nog sagdt om Tomtebissarne i allmänhet! Vi komma nu till oss sjelfva.

Vi undertecknade Tomtebissar hafva beslutat att såsom tidningsutgifvare fortsätta vår politiska verksamhet. Vi säga «fortsätta», ty ingen må tro, att vi icke länge rört oss på det fältet! Vi äro små, men durkdrifna politici, derom är intet tvifvel. Att vi icke ens äro alldeles obekanta med förhållandena å högsta ort bevisar vårt sednaste äfventyr, som vi här, med iakttagande af all grannlagenhet, vilja berätta.

En vacker natt — det är nu temligen längesedan — sammanträffade vi, Nisse och Puck, lika godt hvar. Vi kände behof af en pikant förströelse och började rådgöra, huru vi skulle finna en sådan. Puck föreslog en resa till hufvudstaden och ett besök inkognito i sjelfva konseljen. Förslaget var icke så rasande: Nisse bifaller det. Och nu bär det af som Jehu raka vägen till Stockholm och burdus in i rådkammaren. Nisse sätter sig grensle öfver axlarna på föredragande ministern — dock utan egentlig afsigt att topprida honom; Puck åter hänger sig fast vid kakelugnssnöret och gungar der under hela sessionen. Hvad vi sågo vilja vi i kort-

het berätta: vi sågo en etta och några nollor — ingenting annat. Hvad vi hörde — dermed tiga vi, ty det har aldrig varit vår sak att lyssna, för att sedan springa med sqvaller. Men då vi efter sessionens slut befunno oss ensamma, sade Nisse till Puck:

— Här måste snart ske en förändring; derom är jag nu djupt öfvertygad.

— Jag äfven, sade Puck.

— Verkligen? Du äfven? inföll Nisse, ty Puck plär ofta ha sin åsigt för sig.

— Ja, och till bevis på det oryggliga i min öfvertygelse, vill jag krypa in i en ministerportfölj och hålla mig der i frivillig arrest, tills den kommer i andra händer. Vågar du det-samma?

Sagdt och gjordt! Vi kröpo utan betänkan-de in i hvar sin portfölj. Men dagar, vec-kor, månader förflöto, och portföljerna tumma-des af samma händer. Vi gäspade, vi vre-do oss, vi hade förskräckligt tråkigt... ett pikant äfventyr i sanning! Slutligen dagades vår befrielsestund. Den portföljen, i hvilken Puck låg — om vi ej misstaga oss, var det finansportföljen — öfverlemnades med en artig bugning af en herre — vi tro det var frih. Palmstjerna — till en annan herre — om vi minnas rätt, herr Gripenstedt. Puck stack upp hufvudet, och då han såg den sistnämndes an-letsdrag, hoppade han förtvillad ur sitt fängelse, ropade på Nisse, och begge togo vi i största hast till fötterna med den fasta föresats att aldrig mer bevista konseljerna, äfven om vi komme in i ett konstitutionsutskott och genom fordringar på protokollerna öfver utrikespolitiken blefve icke blott kompetenta utan rent nöd-vändiga ministerämnem.

Vi beslöto i stället, såsom ofvan är nämnt, att såsom tidningsskrifvare fortsätta vår poli-tiska verksamhet. Den fria pressen har vid innevarande riksdag vunnit en så afgjord seger, ett så enhälligt erkännande af sitt värde, att

vi med en känsla af stolthet sluta oss till dem, som med goda afsigter arbeta inom densamma.

Vi hafva kallat vår tidning "Tomtebissen", emedan den skall blifva en så trogen bild som möjligt af en äkta Tomtebisse... glad på ytan, men allvarsam på botten... godlynt, men derför icke hvad man kallar flat. Vi hålla käppen helst bakom ryggen, men vi ha den dock, såsom titelvignetten på ett tillfredsställande sätt visar.

Vårt program är i få ord affärdadt. Vi vilja på vårt sätt behandla "dagens frågor". Det finnes serskilda recepter, enligt hvilka s. k. ledande artiklar för tidningarne tillverkas; i många af dem ingår en större dosis opium. Detta sömngifvande ämne hafva vi beslutat undvika vid tillredandet af våra uppsatser. Utom behandlingen af "dagens frågor", vilja vi äfven meddela alla märkligare, mer och mindre befängda händelser, som tilldraga sig inom och utom landet.

Märk väl! Vi lägga tonvigt på ordet *märkligare*, för att ej lofva mer, än vårt lilla utrymme kan hålla.

Såsom vänner af det nu i Sverige herrskande systemet, faller det af sig sjelft, att vi ej kunna underlåta att egna vår uppmärksamhet åt spektakel. Härom mera längre ned under rubriken "Theaternotiser".

Se der vårt program! Hvad vår *färg* beträffar torde den upplysning vara tillräcklig, att vi hvarken lida af den legitimistiska hvitsoten eller af den blaserade gråhet, som anses så intressant i vissa kretsar. Vi äro af en frisk hy... en smula rödlätta tillochmed... okonstlade och oförderfvade naturens barn!

Sedan vi hänvisat till nedanstående tillkännagifvande, hafva vi, såvidt vi minnas, ingenting mer att tillägga i vår redogörelse, utan helsa härmed vårt publikum välkommet och teckna med högaktning

Nisse,
Tomtebisse.

Puck,
Äfven Tomtebisse.

På anmodan af Herrar Tomtebissar Nisse och Puck, hvilka, såsom icke egande burskap, ej äro i stånd att præstera vederhäftighetsbevis, hafva undertecknade trott sig icke böra neka dem den tjensten att öfvertaga förläggarskapet till den af bemänte Bissar redigerade tidningen "Tomtebissen" och med detsamma äfven ansvaret för såväl tidningens ordentliga utgifvande som dess innehåll. "Tomtebissen" kommer till en början att utgifvas hvarannan vecka (nästa Nr utkommer dock först den 30 dennes). På det att tidningens läsare må hinna göra hans bekantskap, innan de för längre tid binda sig vid honom, emottages tillsvidare ingen prenumeration, utan blifva lösa nummer under årets första kvartal att mot **3 sk. b:ko** exemplaret tillgå i Rikets alla Boklädor.

Göteborg i Januari 1857.

Victor Rydberg.

J. Philipsson.

Det förflutna året.

Du kom ej som en revolutionsman med flammande blick, rynkad panna och knuten hand. Tack för det, hederliga 1856, älskliga själ! Tack i alla monarkers, spekulanters och fredliga gummors namn!

Du kom som en mild... låt se!... som en mild skålnalle med påsen full af allehanda vackra småsaker, som du med frikostig kredit strödde bland människors barn.

Historiens gudinna behöfver ej för din skull slipa sin griffel, för att på sin demant-tafla teckna ramlade throner, brutna kedjor och dylika tragiska saker. Hon lemnar hellre en tom plats på taflan, för att beteckna hvad du gjort för menskligheten, och uppdrager åt någon annan, en vekt stämd lyriker, en hofskald, en Böttiger till exempel, att besjunga din mildhet och frikostighet. Så gaf du åt

hela Verlden — Fred! En evig fred, firad i Paris d. 28 Mars eller såder omkring med raketer och vädersolar, en djup elyseisk fred, som ej skall låta störa sig af litet gräl i gränsregleringskommissionen eller litet kanondunder i Persien eller några sabelhugg i Tscherkassien eller en smula bombardemang i Kanton, och aldraminst af en sådan obetydlighet, som att en Schweizare kastat en gammal svirare på dörren. Nej, om också vi allesammans råka i lufven på hvarandra, är dock den eviga freden betryggad, och till bekräftelse härpå gaf du d. 16 Mars kl. 3 på morgonen åt

Frankrike en prins, en äkta kejsarlig prins, messieurs, just enkom, såsom hans fader uttryckte sig, "för att i vaggan inviga freden." Nog gjorde den lille i vaggan hvad han kunde: freden är invigd och besegrad, såsom den förtjenar: derom är intet tvifvel. Fortsättningsvis således i listan öfver dina välgörningar! Du gaf åt

Abdul Medschid storkorset af hederslegionen och åt konungen i Preussen ett par aflagda ryska byxor... Dem Verdienste seine Kronen! (Kanske dock den sistnämnda presenten daterar sig från 1855! Tomtebissen är ej säker på detta viktiga datum.) Du gaf vidare åt

Österrike ett erke-papistiskt konkordat och åt *Sverige* en ny erkebiskop i herr Reuter Dahl samt åt

Nordamerika en ny president i herr Buchanan. Allt magnifika presenter! Vidare gaf du åt

Alexander II czarernas krona och åt *Domkapitlet i Lund* en lång näsa vis à vis herr Schönbeck. Vidare, hederlige skålnalle, gaf du åt

Konungen i Neapel lyckan att undkomma ett lönnmordiskt stygn och åt

Sveriges Rikes Ständer lyckan att enhälligt kunna förkasta propositionen beträffande Tryckfriheten.

Men hvem kan erinra sig alla gåfvorna ur din gifmilda hand! De föllo, oräkneliga som Vasastjornor, öfver en lyckliggjord mensklighet. Du gaf dem en försmak af det stundande tusenåriga riket, då en ljuflig hvila skall utbreda sig öfver verlden: då presterna skola ombesörja vår himmelska och furstarne vår jordiska salighet: då ingen skall behöfva bråka sig flintskallig öfver politiska, sociala eller vetenskap-

liga gåtor, emedan allt sådant tråkigt tyg då är bannlyst: då ingen orostiftare mer återstår att förvisa till Cayenne, der pepparn vexer, utan alla slumra stilla i Kedars hyddor, hvar och en under sitt vinträd: då slutligen ingen "Talis Qualis" skall missbruka skaldekunsten, för att sjunga om "friheten" och "folkets majestät," (hvarmed det nu för tiden är rätt slätt beskaffadt) utan poesien användas såsom Böttiger använder den (så pass mycket poesi den är) och såsom den bör användas: till förherrligande af kungars, drottningars, små prinsars och prinsessors födelse- och namnsdagar.

Men återvändom från framtidsfantasierna till det förflutna! Vi minnas ännu mer från året 1856...

Vi minnas till exempel, huru Lyon öfversvämmades af Rhones vattenmassa och Göteborg af Borgenströmska sterbhusets massa — en uppsjö af silfverur, gamla byxor och andra relikier...

Vi minnas, att Örstedeska ministären blef frikänd och William Palmer hängd.

Vi minnas, att prof. Retzius blef frikänd i Pro-patriamålet, sannolikt på grund af Horatii utslag: *dulce est pro patria mori* (det är ljust att dö på Pro-patria), samt att man vid Ede i Vestra Wingåkers socken påträffat en hvit korp...

Att prof. Nisard i Paris upptäckt och föreläst öfver två olika slag af moral, men att generaltulldirektör Gyllenhaal ickedestomindre lemnat sin befattning...

Att herr Börjessons och Kongliga teaterns sol ständigt varit i sjunkande...

Att de skandinaviska studenterna roat sig på Odens högar, till stor förargelse för herr Crusenstolpe, men att storkarne voro antiskandinaviska nog att uteblifva, till stor förskräckelse för bönderna i Skåne...

Att herr Gripenstedt efterträdt herr Palmstjerna i konseljen, och att Kongliga theatern fått några nya dekorationer...

Att dockan i Sebastopol blef sprängd i luften, men att hon (den andra dockan) i Madrid ännu är kvar på sin plats...

Att Espartero blifvit utknuffad af O'Donnell, O'Donnell utsparkad af Narvaez och Narvaez utsläpad vid håret af... hvem, det få vi snart se.

Att England och Nordamerika försonats, men att frih. Falkenberg ännu hade ett horn i sidan till herr Bennich...

Att silfret gått till Ostindien och öfverste Hazelius ur Svenska Tidningen...

Vi minnas ännu åtskilligt annat, till ex. Riffpiraternas oborstade uppförande mot en preussisk prins och Neufchatelarnes dito mot några preussiska kammarjunkare, men detta är så himmelsskriande skandalöst, att vi hellre vilja tåga än påpeka sådane mensklighetens skuggsidor.

Inom skönlitteraturens område har året 1856 ej haft något märkligt att uppvisa, med undantag kanske af erkebiskop Reuterdahls herdabref. Af de sköna konsterna har bildhuggeriet serdeles frodats, såtillvida som man högg rätt mycket i sten. Inom industrien uppträdde en ny riddare under namn af Credit Mobilier,

på svenska den flyttande krediten . . . man väntar, att den snart skall flytta ur Europa. Af vetenskaperna är det hufvudsakligen geografin, som gått framåt, sedan ryska diplomaterna börjat öfva sig i kartritning. För öfrigt ingenting serdeles att anteckna.

Se der i korthet en liten krönika för året 1856!

Du var ett rätt småtrefligt, oskyldigt år, det må vi alla säga dig på din rygg. Skall din efterträdare bli en lika oförarglig varelse? Den som lefver får se.

Emellertid . . . Hederliga 1856, farväl!

Adjö med dig!

En hemsk förgiftningshistoria

har alltsedan juldagarne utgjort det dagliga, mystiska, tysta samtalet man och man emellan i vår goda stad. Ehuru saken ännu ej varit föremål för undersökning vid domstol, torde det dock nu ej längre vara skäl att undanhålla densamma offentligheten, hvadan Tomtebissen vill meddela hvad han från tillförlitligt håll erfarit om den fasansfulla händelsen.

Som bekant gästar för närvarande det Gautierska konstberidaresällskapet vår stad. Bland sällskapets visserligen mera underordnade, men i afseende på vighet och utmärkta naturanlag mest lofvande sujetter, befann sig äfven en ung Sydländning, bördig från Ostindien, hvilken i ordets egentligaste bemärkelse blifvit köpt någonstädes i Frankrike af sällskapets instruktör. Den unge artisten — hans rätta namn kan Tomtebissen ej uppgifva, enär man aldrig kunnat förmå honom att yppa detsamma; men vi kunna ju kalla honom Jack — utförde alltid med punktlighet, säkerhet och medfödd grace sina konststycken, samt började synbarligen bli en gunstling hos åskådarne, hvilka uppmuntrade honom med de otvetydigaste bevis på belåtenhet. Bland annat plägade den lille Jack, sedan han slutat något af sina nummer, vanligen af en eller annan bland åskådarne få sig tillkastad en strut konfekt, karameller och dylika läckerheter, på hvilka han, i likhet med de fleste af sina landsmän, satte högt värde. En vacker dag hade en amatör, en af Jacks ifrigaste beundrare, infunnit sig för att åse den unge konstnärns prestationer. Sedan dessa voro slutade och vår amatör först genom väldiga applåder gifvit sin belåtenhet tillkänna, grep han i sin ficka och gaf Jack en vink, hvilken denne genast uppfattade. Vår amatör började derefter kasta den ena karamellen efter den andra åt Jack, som emottog och ifrigt förtärde dem. Men midt under det detta karamellregn fortgick, kommer amatören olyckligtvis att taga miste och kastar åt Jack en bundt s. k. »outsläckliga cigarrtändare», hvilka denne i ifvern och utan att undersöka förhållandet, ett, tu, tre nedsväljer. Åskådarne, som icke märkt misstaget, aflägsna sig. — Amatören likaså.

Morgonen derpå var den olycklige Jack — ett lik.

Man föreställa sig de qval den arme under den förfärliga natten måst hafva uthärdat! Och

dock icke ett ord af klagan öfver hans bleka läppar; icke en förebräelse mot den, som röfvat hans unga lif, som afbrutit hans konstnärsbana just då den började bli som mest lofvande.

Man kan lätt tänka sig herr Gautiers förskräckelse och sorg, då han morgonen derpå emottog dödsbudet. En läkare, doktor Jaffrey, tillkallades genast; men all mensklig konst var här förgäfvad. Vid sedermera af läkaren anställd obduktion å den döda kroppen, utröntes naturligtvis genast dödsorsaken, och det utfärdade obduktionsprotokollet uppgifver också klart och tydligt att Jack aflidit »till följe af fosforförgiftning.»

Orsaken hvarför ännu intet domstolsförhör blifvit anställt öfver den tragiska händelsen, uppgifves vara den, att den aflidnes landsmän icke lära här på platsen vara representerade af någon konsul, hvilken eljest bordt anhängiggöra saken.

Emellertid affördes den döda kroppen till det s. k. Ostindiska huset, der den olycklige Jacks lik nu som bäst prepareras för »balsamering» af intendents vid härvarande naturhistoriska museum skickliga händer.

Det bör måhända slutligen tilläggas, att Jack i listiden var en af herr Gautiers bästa och vigaste apor, en äkta, veritabel *Orang-Outang*.

Tomtebissen yttrar sig rörande Sveriges lifsfråga.

Ja, Tomtebissen vill det . . .

Det må synas djerft, men han ämnar verkligen höja sin lilla person på klackarne och tala till det kolossala, månghöfdade, majestätiska individuum, som kallas Folket.

Det är djerft, man skall kanske säga rent ut: oförskämdt . . . Men, va la banque! Tomtebissen gör det icke destomindre . . . helt familjärt . . . utan betänkande . . . nu genast . . . och det i ganska allvarsam afsigt.

Således:

Glorrika svenska folk!

Af med nattmössan, öppna ögonen, gäspa, sträck dig och — *valna!*

Tiderna äro farliga. Dina förposter slå redan allarm.

Dessa förposter äro dina egna aningar . . . andar, ställda af Gud vid den yttersta gränsen af din tankes område, för att speja in i det kommandes natt . . . De ropa, att ditt oberoende, din plats på Europas karta, ditt namn i världshistorien stå på spel.

Men om detta synes dig vara en småsak, så gör dig, Gu'bevars, intet omak, utan skrufva nattmössan åter öfver hufvudet, svär en ed öfver otidiga väckare, slumra in på nytt och dröm . . .

Akta dig blott för oroliga drömmar!

Till exempel:

Du kunde drömma om Yttersta Domen.

Bah! Sådant platt infall! Yttersta Domen!! . . . Ja, omöjligt är det icke. Och om du verkligen somnar, skall Tomtebissen i alla händelser stanna vid din hufvudgård och hvi-

ska i ditt öra huru det då möjligen skall tillgå. Pondera på följande sätt:

Gud Fader sitter på sin herrlighets thron för att döma allt folk. Verldens nationer tåga i oöferskådliga leder upp, för att emottaga sin dom. Högtidlig tystnad herrskar i verldsalldet, solar och planeter hafva stannat i sina banor, sfärernas harmoni förstummats: man hör endast, likasom knäppar af skapelsens urverk, huru folkens hjertan slå i förbidan på Domarens ord. Historiens bok ligger öppnad framför Honom: Han afväger, hvad de gjort eller hvad de af feghet och materialism försummat göra för Hans rikes, för ljusets och frihetens seger. Hans allseende öga skickar en ljungande blick öfver de djupa lederna, fördelade efter släkten, tungomål och vålden: den öferskådar Egyptiernas dystra massor och alla de brokiga skaror, som fordom på Xerxes vink stormade mot Europa, den hvilat på Grekernas sköna falanger och Romarnes stolta legioner, på Attilas och Dschingis-Khans bistra ryttarhorder och medeltidens stålsmidda riddarehårar, på Fredrik den stores pudrade bataljoner och den stora nationens krutsprängda hjeltar, den hvilat på kungar och folk, fria och slafvar, och Han säger:

— Hvar är Svenska Folket?

Intet svar.

Då vinkat han en engel, som knäböjt vid hans fotapall. Engeln sväfvade med hastiga vingslag öfver folken och återvänder med en i kaftan och långstöffor utstyrd gestalt, hvars blick är irrande, hvars af naturen stolt hvälfda panna bär slafvens brännmärke.

— Hvem är du? säger Domaren.

Den brännmärkte kastar sig till marken och svarar på ryska språket:

— Den, man fordom kallat Svenska Folket.

— Hvarför har du afyttrat det namn, som jag i födelsen gaf dig? Hvarför har du glömt det språk, som jag lärde dig i tidernas morgon, då du som barn hvilade vid min barm? Hvar är din fana, den blå och gula, som jag fordom såg svaja öfver blodiga slagfält i spetsen för det godas stridsmän?

— Herre, den ligger som matta vid zarens dörr.

— Ve dig! Du har illa förvaltadt det pund, som jag förlänade dig. Jag planterade dig som en svärdsilja bland Nordpolens friska vindar, men du har genom dig sjelf och genom det ondas makt blifvit en trampad krypvekt. Jag ställde dig som en ridderlig förpost för ljuset vid Europas östra port, och du gaf dig fången åt Asiens afgud. Jag gjorde dig till en man, och du bär dock trälens märke. Gå bort och dölj dig evigt för mina ögon bland de förtappade barnen!

— Herre! ropar den brännmärkte, — fördöm icke mig, utan mina furstar. De allena bära skulden till min förnedring. Nästan vapenlös måste jag gå striden för min tillvaro till mötes, ty mina furstar . . . O, deras tankar, deras planer stå upptecknade i Din bok! Du, som ransakar konungarnes hjertan, känner dem väl . . .

— Skulden är din egen. För en usel gryn-

välling sålde du din rättighet, din pligt att
sjelf länka ditt öde. Gå bort! — — —

Hu! Tomtebissen ryser för sin egen saga,
men tröstar sig dermed, att det beror af dig
sjelf att bringa profetian på skam.

Han tröstar sig och vill berätta dig, att
en riksdagsman af bondeståndet . . . han heter
Nils Olsson . . . framlagt ett förslag till full-
komlig omgestaltung af vårt försvarsväsen.
Tomtebissen nämner det, emedan han vet,
att du icke alltid så serdeles noga följer dina
egna riksdagsförhandlingar. Motionen har stått
att läsa i de större tidningarne; serskilt vill
Tomtebissen hänvisa till sin store kollega Han-
delstidningens bihang för den 20 sisl. Dec.

Följden af en sådan organisation som den,
hvilken Nils Olsson föreslagit, blefve en svensk
krigshär på 600,000 man, utan att landets
tillgångar skulle utsugas af försvarsväsendet.

Följden blefve, att vi finge se en genom
manliga öfningar härdad, genom medvetandet
af sina fosterländska pligter förädlad ungdom
uppväxa omkring oss i ökad helsa och fä-
ring.

Följden blefve vidare, att den misströstan
till sig sjelf, som nu tär nationens hjerta,
denna misströstan, som är ett folks första
dödssymptom, skulle vika för den pånyttföd-
da Nordiskhetens friska fläkt. Ingen Östberg
skulle mer uppträda på Allshärsjartinget och fälla
dödsdomen öfver sitt folk.

Följden blefve slutligen, att Sverige, resan-
de sig ur sin politiska förnedring, kunde läg-
ga handen på sitt syärd, se Ryssland stinnt
i synen och sjelf diktera sin historia, utan att
de så kallade stormakterna behöfde plumpa i
protokollet.

Är ej tanken på en sådan framtid tillräck-
lig att elda hvarje friskt sinne? Af med natt-
mössan, Sverige! Res dig ur vinterdvalan,
isbjörn! Skaka mahnen och hväss klorna,
gamla lejon! Nytt mod, nytt hopp, och för-
nyade ynglingakrafter . . . såvida Nils Olssons
förslag går igenom och erhåller kunglig stad-
fästelse.

Men detta „såvida“ är ett bekymmersamt
ord!

Låt oss dock hoppas det bästa!

Ja, hoppoms!

I en sak . . . det är sant . . . är dock Tomte-
bissen af olika tanke med Nils Olsson. Tomte-
bissen vill ej, att indelningsverket skall rub-
bas, innan den nya organisationen hunnit visa
goda frukter. (Inom parentes sagdt: vore ej
detta försigtigare, Nils Olsson?)

I öfrigt är Tomtebissen af alldeles samma
tanke som Nils Olsson.

Och om svenska folket äfven vore det . . . och
om det kraftigt vill uttala sin öfvertygelse, till
exempel genom meetings å la John Bull (en
förhoppning, som hos Tomtebissen dock är myc-
ket svag), då skall intet hinder möta för vår
framtida trygghet . . . vår storhet.

Theater-Notiser.

Då den dramatiska konsten och dess idkare
inom vårt land alltmer och mer börja tillvinna

sig Allmänhetens intresse, har Tomtebissen, en-
ligt hvad han redan ofvan i sitt program nämnt,
beslutat att, så vidt ske kan, med uppmärksam-
het följa tilldragelserna på våra theatrar, (såväl
hufvudstadens som landsortens. Han är öfverty-
gad, att många bland de många läsare, han hop-
pas erhålla, ej skola tycka illa om att på ett
ställe finna samlade alla dessa uppgifter, dem
Tomtebissen med all flit hopletar från spridda
håll, allt för att bespara den käre läsaren detta
besvär. Tomtebissen har vidare trott, att det
skulle intressera rätt många att få reda på de
olika theatersällskapernas resp. ledamöter, och för
detta ändamål hänvänt sig till deras värde Her-
rar Direktörer. För den beredvillighet, hvarmed
nämnde Herrar gått Tomtebissens ifrågavarande
önskan till mötes, begagnar han tillfället att här
offentligen aflägga sin förbindliga tacksägelse.
Från ett par håll saknas ännu uppgifter; men
de komma nog efter i sinom tid, då vi på en
gång skola meddela dem alla.

För att icke behöfva gå allt för långt till-
baka i tiden, upptager efterföljande redogörelse
endast sednare hälften af sisl. December månad.

Stockholmstheatrarne.

Å Kungliga Theatern har den hufvudsak-
ligaste nyheten utgjorts af *Kung Carls Jagt*, ro-
mantisk opera i 3 akter af Z. Topelius; mu-
siken af F. Pacius. Ifrågavarande opera hade vid
jultiden gifvits 10 gånger, alltid för goda och
fulla hus. Författaren har till sitt ämne valt en
episod ur konung Carl XI:s ungdom, och, oaf-
sedt den omständigheten, att det „historiska“ här
och der erhållit större och mindre örfilar, be-
römmes libretton såsom vacker och poetisk. Mu-
siken prisas såsom synnerligen lyckad, dock me-
nar man, att kompositörens egentliga styrka lig-
ger mindre i sångmelodierna än i instrumente-
ringen. Herr Pacius (som, inom parentes sagdt,
är musikdirektör vid Helsingfors universitet) har
sjelf varit i Stockholm för att leda instuderan-
det af operan och framropades efter alla de första
representationerna. Redan efter andra represen-
tationen af densamma erhöill han från kongl.
theaterns direktion en i smickrande ordalag af-
fattad skrifvelse, åtföljd af 200 dukater i afräk-
ning på sitt kompositörs-arvode. Utom de trium-
fer herr P. således firat så till sägandes på sjelf-
va scenen, har han äfven haft den äran att blifva
utnämnd till ledamot af musikaliska akademien
och — nu kommer det aldrabästa — til *Wasariddare*. — Bland de i operan uppträdande artister-
na prisas synnerligast mamsell Louise Miehal;
äfven herr Dahlgren berömmes för det sätt, hvar-
på han utför sitt parti; fru Hedin innehar den
unge konungens roll. — De till operan hörande
dekorationerna äro med vanlig talang målade af
herr Roberg.

Herr Dahlqvist och mamsell Elise Jacobson
äro från och med nyåret reengagerade. Den sist-
nämndas oförmodade återuppträdande på tiljan har
väckt mycken glädje och belåtenhet.

Nyheter på Kongl. Theaterns dramatiska scen
äro: *Maria Leczinska*, komedi i 5 akter af Leon
Gozlan, gifven första gången d. 27 December,
till förmår för kongl. theaterns pensionskassa samt
en enaktskomedi *Sömngångerskan*, i hvilken hrr
Jolin och Hedin innehafva hufvudroller. — För
öfrigt upptager repertoiren för den närmaste tiden:
Trollflöjten, *Wilhelm Tell* och *Benvenuto Cellini*.

Kongl. Theaterns personal uppgår till ett an-
tal af 178 personer, deri ej inberäknade elev-,
handverkare- och betjenings-staterna.

På Mindre Theatern har omkring 10 gån-
ger gifvits *Narcisse Rameau*, tidsmålning i 5 akter
af Brachvogel, ett stycke af mycken förtjenst; vi-
dare Legouvés förut med så mycket bifall gifna
treakts-komedi *Börd och förtjenst*, Dalayrac's täcka
operett *De begge Arrestanterna* samt för 60:de gån-
gen: *Den Ondes Besegrare*. Till i Tisdags annon-
serades, till förmån för herr Broman, 2:ne nya

stycken: *Ett Försök*, komedi på vers i 4 akter,
svenskt original, samt *God natt, granne!* operett i en
akt, musiken af F. Poise. Då Tomtebissen lägger
sitt första nr under pressen, har han ännu ej varit
i tillfälle se dessa båda nya stycken bedömda i
Stockholmstidningarne, men han är, hvad det nya
svenska originalarbetet beträffar, öfvertygad att
detta charmanta „försök“ kommer att göra myc-
ken lycka, alldenstund detsamma har till förfat-
tare en inom svenska theatern *ingalunda okänd*
storhet . . . Tomtebissen törs icke upptäcka mer
af hvad han har sig bekant om denna sak!

Södra Theatern har gifvit: *Arméens Barn*,
komedi i 3 akter af förf. till „Parispojken“,
Hedbergs *Min vän löjtnanten*, en af ett franskt
„bolag“ författad komedi, kallad: *Hur man ku-
rerar en flygtig man*, ett efter danskan bearbe-
tadt lustspel i 2 akter: *Som ungharl och som äkta
man*, den gamle *Resande Studenten* (för 21:a gån-
gen under sejouren) den äfvenledes gamla våde-
villen „Björn och Pascha“, samt ett nytt origi-
nalstycke *Riksdagsmannen*, tillfällighetsskämt i en
akt. Den outtröttlige och produktive Hedberg
har för denna theater skrifvit en nyårspjes, kal-
lad *Tomtegubbarne*, i hvilken 12 stycken „Nissar“
uppträda.

Ladugårdslandstheatern, tillhörig f. d. de-
korationsmålaren vid kongl. theatern hr Müller,
invigdes sisl. Oktober af Direktör Hessler, som
sedan fortfarande å densamma gifvit representa-
tioner. De stycken, som sednast uppförts, äro:
Mitt andra jag, bearb. efter Bögh af Aug. Säf-
ström (förut gifven å södra theatern), den lilla
franska enaktskomedien *Sedan solen gått ned*, Ho-
strups *Soldatputs*, Böghs *Aprilnarrit*, *Det var inte
hon*, komedi i en akt, med sång, bearbetning,
samt Blanches *Hittebarnet* och 1856 och 1956
(f. d. 1846 och 1946, som af hr Blanche omar-
betats och försedts med åtskilliga i anledning af
sifferförändringen nödvändiga tillägg). I dessa båda
sistnämnda stycken har hr F. Deland utfört Konjan-
ders och Bautastenii roller. Man kan lätt föreställa
sig med hvilken förtjusning publiken återsett sin
gamle favorit och att hr Hessler de aftnar då
hr Deland uppträdt haft öfverfulla hus.

(Då Tomtebissen ser, att hans utrymme för da-
gen ej räcker till, nödgas han här afbryta; men
återkommer till sina theaternotiser nästa gång.)

Tomtebissiader.

Tomtebissen är en karl, som gerna ser
allting i rosenrödt. Han lefver fördenskull
i det glada hoppet, att han skall finna en
så stor mängd läsare, eller fastheltre afnä-
mare, att han derigenom kan få ett fullt till-
räckligt underhåll. För vinnande af detta önsk-
värda mål vill han också icke sky någon
möda. Man finner således att han vill bjuda
allt sitt till för att få sin tidning under-
hållande.

Med anledning af det intresse, de schwei-
ziska angelägenheterna nu för tiden ådraga
sig, har värden på ett härvarande schweizeri
tillverkat och tillhandahåller sina kunder föl-
jande tidsenliga läckerheter; Neufchâtel-
Pfannkuchen, Demonstrations-Vindbeutlar, Eds-
förbunds-Glace, Bemedlings-Karameller, Preus-
sisk Malörtslikör, Alp-Tutingar, Notvexlings-
Kycklingar, Äppel- (tyskt) vin, Rojalist-Säng-
fösare m. m.

Göteborg. Tryckt hos Hedlund & Lindskog.

N:r 2.

Pris:

3 skill. Banko

pr N:o.

Den 30 Januari

1857.

Säljes i Rikets

alla Boklädor.

TOMTEBISSEN.

En titt på Svenska Akademien.

Havamal säger:

„Hvart sekel föder blott en (stor) man.“

Det kunde passa in på gamla tider, men ej på våra. Ensamt vårt lilla Sverige alstrar årligen en hop stora männer. Vi känna alla, huru afkastningen af våra åkrar genom gödning och dikning stigit, huru vårt fabriksväsende utvidgats. Intet under således, att snilleproduktionen äfven ökats, och det derhän, att marknaden blifvit nedtryckt. Snillen knuffas i hoftrapporna, i embetsbyråerna, inom vetenskapen, litteraturen och industrien. Befarom således aldrig, att en tid skall komma, då nationen ej har nya ljus att insätta i Svenska Akademien i stället för dem, som efterhand slockna! Aderton dylika ljus, hvad är det för en småsak?

Hitintills har ej någon förlägenhet i detta fall kommit i fråga. Geijer, Tegnér, Franzén, Wallin, Atterbom äro bortgångne, men hvad mera? Vi hafva en Hamilton, en Reuter Dahl, en Enberg, en Manderström kvar, och om Tomtebissen svärfar i djup okunnighet om de fleste af sistnämnde herrars förtjenster såsom heroer inom vitterheten och odlare af vårt språk, så skall dock en tacksam efterverld erkänna dem.

Hamilton, Enberg, Reuter Dahl, Manderström etc.! Upphören ej att slå edra himmelska lyror lika flitigt som hitintills! Upphören ej att (lika flitigt som hitintills) med inspirerade fingerpetsar komma edra harpors strängar att brusa och gjuta eld och mod i millioner! Producenten hvarken mer eller mindre än till dato, och den svenska sångmön skall stanna i största förbindelse hos eder!

Tag på en slump aderton personer hvar du vill! Grip dem i högen, i nödfall vid öronen, och undersök med en polismästares skarpa blick deras möjliga förtjenster om litteraturen! Se till, hvad denne Andersson, denne Bengtsson, denne Bergström gjort för vitterheten . . . och du skall blifva djupt öfvertygad, att i nio fall af

t skola dessa slumpvis valda aderton personer alldeles icke kunna en bloc mäta sig med de aderton inom Svenska Akademien.

Svenska Akademiens höga ståndpunkt är dermed utan gensägelse bevisad.

„En af de aderton“ är en ganska aktningssjäls bjudande titel att sätta under sitt namn. Enhvar vill gerna hamna kring det vittra tribunalens dombord. Det torde därför ej vara utan intresse att få en liten fingervisning, huru man skall bära sig åt, för att komma dit. Vagarne äro dock många och till en del krångliga.

Så till exempel valde *Fahlerantz* en rätt besvärlig. Först letade han rätt på Noaks gamla ark, men som seglen till densamma förkommit, måste han vara beredd på ett annat medel att drifva den framåt. Han egde en infalls-hög tryckningsmachin, drifven med svett och varmluft; i den insatte han en propeller, en ändlös skruf af skrufvade qvickheter. Derefter bar det af . . . elfva knop i timmen. Sedan den djerfve seglaren på vägen kommit till ett skär vid namn *Bispehatten* och der försett sig med ett slags sirup, som passade förträffligt till smörja åt maskinen, när den började gå tungt, ankrade han slutligen i den önskade hamnen.

Rydqvist, som i enlighet med nutidens riderliga anda hade tagit den starkares parti mot den svagare*, kände nutidens kommunikationer på sina fem fingrar, och det förefaller således icke underligt, att han lätt och fort fann raka vägen till sitt mål, utan att behöfva krångla så mycket som *Fahlerantz*.

Malmström kom in i Svenska Akademien af en ren tillfällighet. Den svärmiske mannen var just stadd på upptäcktsresan efter sitt flydda ideal, sin englasköna Angelika; han hade sökt henne i himmel och på jord; han hade frågat

*) Se hans grammatikaliska arbete, hvaruti den förtjente mannen tager den gamla starka böjningsformen för verberna i försvar mot den s. k. svaga.

solen, månen och stjernorna, frågat molnen och dimmorna, vindarne och böljorna, fåglarne och blommorna efter sin Angelika, men icke fått ett enda svar med uppgift på hennes adress. Han sprang ännu omkring och sökte, då han händelsevis kom att passera förbi Svenska Akademiens sessionsrum; minst af allt trodde han, att hon skulle finnas der; men hvad gör man icke i förtvillan? Han rusade in, skakade gubbarne ur sömnen (de hade nyss åhört en täflingsskrift och belönat den med stora priset) och röt till den förste bäste af dem:

„Säg du min lilja? O, säg! Säg du min rodnande ros?“

Gubbarne blefvo i början häpne, men sansade sig snart, slogo dörren i lås och behöllo *Malmström* såsom en god fångst.

Böttiger, *Grafström* och *v. Beskow* gingo åter en annan väg. De passerade graderna vid Kongl. fosforistiska Fyrverkarekorpsern, och lyste sig på rätta stråten med raketer och bengaliska eldar. Vaktmästaren *Bäckman* har försökt detsamma, men ännu ej lyckats, hvilket bevisar, att konsten ej är lättlärd. Den fordrar naturligt kallelse.

Den yngling, som aspirerar att en gång blifva en adertondedel af Akademiens hela, må först gå till sig själf och fråga:

„Är du beskedlig, godsint och fredlig?“

Ty detta är ett hufvudvilkor för att lyckas. En *Talis Qualis*, hvars poesi ryker af tyranners blod, får aldrig en plats bland de aderton barnafrome diarne i Sångmöns sköte.

Den andra frågan, han må göra sig själf, är:

„Har du någonsin visat spår af qvickhet och gladt lynne?“

Kan ynglingen lägga handen på sitt hjerta och svara nej, så är det väl för honom, ty Akademiens portar äro i evighet stängda för själfkränderna af *v. Braum*, *Orv Odd* och dylika ovärdiga skämtare. Styft och gravitetiskt, allvarsam och skeppundsviktigt skall det vara!

Den tredje frågan blir:

„Är du i Nykterhetssällskapet?“

Ty i annat fall får ynglingen med *Nybom* stanna utanför . . . såvida han är simpel student eller något dylikt. Men har han hamnat i en biskopsstol, så behöfver han ej göra sig den frågan.

Den fjärde frågan, som står i nära sammanhang med den tredje, blir denna:

Du är väl icke ruskig till din yttre meniska?“

Ty en akademist skall representera och taga sig hyggelig ut i världens ögon. *Herman Bjursten* kommer bestämdt icke in i akademien, förrän han köpt sig ett par nya byxor och dito hatt och vant sig att blanka sina stöflor bättre.

Men *Thekla Knös* kommer bestämdt dit, så snart Rikets Ständer antagit och Konungen sanktionerat qvinnans fullständiga emancipation.

Intilldess torde hr *Bjursten* beqvämt hafva hunnit skaffa sig nämnda nödvändiga requisita och kan då konvojera mamsell Knös ditin.

Hvartill Tomtebissen önskar *Herman Bjursten* all lycka.

Men Svenska Akademien behöfver Tomtebissen ej önska lycka. Den har tillräckligt der af förut.

En konungs pligt, säger en forntidsvis, är att värna de svage och hålla skölden öfver de kraftlöse.

Svenska Akademien har *Hans Majestät Konungen* till sin höge beskyddare. Hvad behöfver den mer?

Tomtebissen slutar sin uppsats med den upplysning till de unge, som till nästa tälling ämna insända något opus till Akademiens granskning, att fråga är å bane att flytta dess lokal. Hvart-hän, lär ännu icke vara fullt afgjort; men den sannolikaste adressen blir: Kongl. Stenmuseum i Stockholm.

Ett pastorat, som ingen vill ha.

Det sker ingenting underligare än i denna världen.

Det vet ni, mitt herrskap!

Men vet ni också, att de beskedliga Mariestadsboerna nu sakna själasörjare, just derföre att en ung, vacker fru heldre ville stanna kvar i hufvudstaden än flytta ner till Skåne?

Det låter besynnerligt, men sannt lär det vara. Fråga malisen!

Saken hänger så ihop, att hofpredikanten N—n hugnades nådeligen med ett fett brödstycke, det der Ausås kallades. Att han sjelf begärt det och tänkte sig derutaf begagna, är utom allt tvifvel. Men lilla frun, som förmodligen insåg, att man icke kan lefva af bröd alena, och kanske betraktade vinstandet bland the Skåningar som en landsflykt eller ett martyrium, ville icke emottaga, hvadan sålunda mannen ödmjukast undanbåd sig pastoratet och begärde att ännu en tid få tala till hofvets öron.

Då begaf det sig, att en gammal Westgöte, som fanns i Stockholm och hette W—n, blef erbjuden att taga Ausåsarne om hand och valla dem. Han tackade nådeligen sin Gud, att N—n icke velat blifva en söderns son, och tog denna brödbit *au säs* *) med uppräcka händer emot.

Men som W—n var kyrkoherde i Klara, så är klart, att denna församling i och med detsamma

blef hufvudlös. Klaraboarne visste emellertid lika väl som någon annan, att när hufvudet är borta, så är kroppen skänd, och derföre skaffade de sig snart ånyo ett annat. Då Skarabéerna funnit behag för deras ögon och de dessutom tyckte det vara godt att hafva en vän i viken, så valde de W—e, hvarigenom Mariestad blef ledigt.

Der ha vi det ändtligen.

För Mariestadsboerna att bli af med sin pastor, det gick iippet; men att få en annan igen, det ville icke gå så lätt. Gud vet, hvad den arma hjorden har brutit, men det ser verkligen ut, som om vår Herre icke ville ge henne någon herde mer.

Konsistorium i Skara utsatte ansökningstid till Mariestads regala pastorat och väntade att bli öfverlupet af sökande. Men pytt — ingen hördes af.

„Se efter“, sade då preses till konsistoriinotarien, „att fataliedagen har blifvit riktigt anslagen och annonserad“.

Notarien gjorde så och fann allt hafva skett i vederbörlig ordning.

„Jag menar presterna äro rakt för . . . blindade“, fortfor preses derefter. „Emellertid ha vi nu ingenting annat att göra än åter tillkännagifva, att denna församling är till ansökning ledig, och vi skola få se, att hon ej skall lida brist på friare“.

En månad derefter voro konsistorii ledamöter åter församlade.

„Nå?“ frågade preses, „hur är det med vår vackra pupill Mariestad? huru många anbud har hon under tiden fått emottaga?“

„Icke ett enda“, svarade notarien dystert.

„Icke ett enda?“ upprepades doft af omkring åtta munnar.

„Det var då i sanning ganska nytt“, sade preses efter efter en stund. „Skulle väl presterna nu för tiden vara sådana, att de glömma bort „brödet“ för „köttet“ skull? O tempora, o mores! . . . Men den som icke vill se, han måste känna, och derföre sätta vi upp några stycken på förslaget, då lyckan — i ordets egentliga mening — kommer till dem, medan de sova“.

Sagdt och gjordt. Trenne af stiftets mera förtjente kyrkoherdar uppfördes på förslag att täfla om Mariestads bevågenhet och handräckning. Men, hast du mir gesehen, de två af dem undanbådo sig genast den äran, hvarefter konsistorium fick taga skeden i vackra hand och anmoda ett par andra prestmän att ersätta de utgångnas plats. Så är i korthet historien om detta märkvärdiga pastorat, som ingen vill ha.

När nu tiden ändtligen var inne för profpredikningarnes hållande, anmaler den förste af de föreslagna sjukdom, hvadan församlingen den dagen gick miste om bekantskapen med en god „profvar“. — Något val törde sålunda icke komma i fråga, förrän den presten antingen stiger frisk och helbregda upp eller lägger sig död neder.

Dock — ett val betyder härvidlag föga. Nog skall väl någon af de kallade blifva den utvalde; men om han tillika blir den utnämnde, det står i vår herres och konungs hand.

Det föresväfvar oss som ett dunkelt minne att någonstädes hafva läsit, hurusom Mariestadsboarne på ett helt sekel ej hafva fått något af stiftets barn till själasörjare och knappast någon efter egen önskan. Men hvaraf kan sådant komma sig? Kanske af vederbörandes innerliga och ytterligt stadgade öfvertygelse, att ingen kan vara Profet i eget land.

Theater-Notiser.

Tomtebissens Theater-notiser för dagen sträcka sig från och med månadens början till omkring den 23:dje dennes. Vi börja med:

Stockholmsteatrarne.

På Kungliga Theatern gafs den 3:dje dennes *Jane Eyre*, hvori mlle Elise Jacobsson

uppträdde i titelrolen för första gången efter sitt re-engagement. Publiken emottog sin fordnä gunstling på det mest entusiastiska sätt; blom-mör, kransar, framropningar och applåder vankades rikligen. Huset var alldeles utsåldt. — Den 13:de uppträdde hr Dahlqvist, äfvenledes för första gången efter sitt re-engagement, uti titelrolen i *Benvenuto Cellini* och rönt, i likhet med mlle Jacobsson, ett varmt och hjertligt emotagande. Hr D. erhöill vid sitt inträde en lagerkrans från salongen; lifliga applåder belönade hans förträffliga spel, och han framropades efter spektaklets slut. — För öfrigt ha gifvits: *Volontären*, Komedi-vådevill i 3 akter, fritt bearbetad från franskan af Jolin; *Sheridans Rivalerna*; enaktskomedien *En Sömngångare* (icke såsom i förra numret uppgafs: *Sömngångerskan*); samt operorna *Wilhelm Tell* (1:a gången till förmån för hr Foroni) och *Trollflöjten*; i den förstnämnda operan innehade hr Strandberg Arnolds och i den sednare mlle Michal Nattens Drottningens partier. I förrgår skulle för första gången gifvas *Kuhlaus Elfjungfrun* (Elverhöi). Under införfning äro: *Hälften hvar*, *Toreadoren* och *Kronofogdarne*.

Det skulle blifva alltför vidlyftigt att här upptaga Kungl. Theaterns hela stat, hvadan Tomtebissen blott meddelar nedanstående förteckning å aktörstaten, hänvisande för öfrigt till den af hr Aug. Säfström utgifna Theaterkalender för året.

Aktörer: Herrar O. U. Torsslow; N. W. Almlöf; G. Dahlqvist; C. G. Sundberg; O. Strandberg; R. Walin; J. Jolin; C. J. Uddman; E. M. Swartz; W. Svenson; S. Hedin; B. A. Lundbergh; G. Sandström; A. V. Dahlgren; C. Hjortsberg; J. M. C. Nygren; G. Norrby; A. Willman; C. A. Hoffman; J. G. Gustafsson.

Aktriser: Fruarne M. Gelhaar; F. Westerdahl; Z. Hedin; C. Strandberg; C. Bock; C. Swartz; A. S. Tillgren; mllerne W. Fundin; L. Michal; F. Andrée; A. Säfström; E. Malmström; L. Röske; B. Bock; N. Torsslow (hvilken sistnämnda dock numera ej är någon mllle Torsslow, utan helt nyss blifvit gift med en finsk possessionat och troligen med första kommer att lemna scenen).

På Mindre Theatern har det nya svenska Originalarbetet *Ett försök* (hvilket, enligt hvad numera torde vara allmänt känt, är författadt af hr Torsslow) varit den enda nyheten under månaden. Handlingen i pjesen lærer vara temligen enkel och ej förete något serdeles öfverraskande, hvaremot den lifliga och qvicka dialogen, men isynnerhet språkets mäterliga behandling i den versifierade och rimmade texten utgör styckets egentliga styrka. Utförandet beskrifves såsom serdeles lyckadt, hvilket väl äfven var att vänta, då förf. kunnat skriva rollerna för skådespelarne och dessutom utan tvifvel sjelf ledt instuderandet. Stycket hade den 23:dje dennes gifvits 8 gånger. — Till förmån för fru Pousette (f. d. mllle Nordgren — äfven helt nyligen gift —) gafs den 19:de: *Konungens Läkare* samt Du Puy's mäterliga trio *Agander, Pagander och Winberg* i kostym. Aganders parti utfördes af hr Arlberg, Paganders af hr Arnoldson, och Winbergs af hr Säfström. — För öfrigt ha gifvits: *Narcisse Rameau* (12—15 ggn); *Den Ondes Besegrare* (62 o. 63 ggn); operetterne *God natt, granne!* (3—8 ggn) och *De begge Arrestanterne* (5 ggn) samt det gamla lustiga lustspelet *Längtan efter Äfventyr* (för ?? ggn).

Mindre Theaterns direktör och egare är, som bekant, hr Edvard Stjernström. Ledamöterna äro följande:

Aktörer: Herrar G. Kinmansson; W. Åhman; G. G. Broman; C. M. Pousette; C. F. Lagerqvist; Fr. Arlberg; O. Arnoldson; G. V. Sandstedt; C. J. Sjöberg; A. Säfström; A. Åhman; A. Ekbäck; G. V. Ryberg; Fr. Paul och eleven V. Hartman.

Aktriser: Fru H. Kinmansson, född Torsslow; fru C. Lagerqvist, f. Asplund; fru A. Broman, f. Haglund; fru C. Pousette, f. Nordgren; mllerne C. Lindmark; U. Kindahl; F. Ryberg; C. Lindahl och C. Lundgård.

Orkester-Anförare: Herr J. E. Gille; Kassa-förvaltare: Herr C. J. Albion; Dekorations-målare: Herr C. Cado-vius; Machinist: Herr C. J. Wählstrand; Sufflör: Herr

*) *Au* (provinssord) = och.

F. Paul; Garderobiärer: Mslerne J. Östberg och G. Dytz; Biljettförsäljerska: fröken B. Silfversparre.

Å Södra Theatern har, till förmån för fru Thorell, med bifall gifvits ett nytt lustspel med sång i 3 akter: *Min hustru vill så ha det*, svenskt original af den produktive Hedberg, och samma afton för 63:de gången *En Midsommarnatt i Dalarne*. För öfrigt intet nytt, hvaremot *Björn och Paschan* gifvits 11 gånger; *Pariserpojken* (4—8 ggn); *Tomtegubbarne* (2—10 ggn); *Som ungkarl och äkta man* (12:te ggn); Hedbergs *Wallborgsmessoaftonen* för 36:te gången, samt *Den grå Paletån* och *Upptågsmakaren*, hvardera en gång.

(Tomtebissen uppgaf i förra numret oriktigt, att *Den resande Studenten* och *Riksdagsmannen* gifvits å Södra Theatern. Det är på Ladugårdslandstheatern dessa stycken gifvits, hvilket härmed till rättelse meddelas.)

Södra Theaterns styresman har meddelat följande uppgifter:

Disponent: Enkefru Charl. Em. Weselius, född Liljegren (debuterade år 1846); Styresman för Scenen: Herr C. J. L. Zetterholm. Orkester-anförrare: Musikdirektör J. W. Söderman sen.

Aktörer: Herrar C. J. L. Zetterholm (debuterade 1839); F. Thegerström (deb. 1846); J. E. Björkman (deb. 1835); F. T. Österberg (deb. 1847); C. G. Lindström (deb. 1842); F. Brandt (deb. 1850); C. V. Bonnier (deb. 1837); W. Nyfors (deb. 1849); J. Bergström (deb. 1851); J. Blomqvist (deb. 1851)

Aktriser: Fruarne Math. Thorell, född Liljegren (deb. 1846); Charlotte Gjörcke, f. Sundström (deb. 1852); Ebba Charl. Lindström, f. Westerberg (deb. 1846); mslerne Hilma Sjöberg (deb. 1844); Hanna Blomqvist (deb. 1850); Louise Runnbom (deb. 1849); och Mathilda Rosendahl (deb. 1855).

Ladugårdslandstheatern har, i likhet med den södra, bjudit på ett nyårsskämt med sång i 1 Akt, kalladt *Nyårsnatten 1857*, som gifvits 14 gånger och lär vara författadt utaf åtskilliga medlemmar af den bekanta litteraturklubben „Gröna Stugan“. I pjesen, som säges „flöda af sarkasmer och qvickheter“, uppträda bland annat godt folk: Tiden, Det gamla och det nya året, Freden, Det röda spöket, En emanciperad fru (mslle Bremers Hertha), Dyrheten, Junkrar, Skandinavismen (representerad af studenter från de nordiska universiteten) m. fl. — Vidare har gifvits ett nytt efter franskan af Aug. Säfström bearbetadt lustspel med sång i 1 akt, kalladt *Olycklig för sin skönhet*, samt Cramérs glada komedi *Symamsellerna*, i hvilken hr F. Deland såsom Felbius framkallat en kolossal munterhet. — För öfrigt ha gifvits: 1856 och 1956 (9—13 ggn); *Hittebarnet* (7—10 ggn); *Det var inte hon* (6—7 ggn); *Mitt andra jag* (11—12 ggn); *Soldatputs* (4—7 ggn). Det å denna theater gifna tillfällighets-skämtet *Riksdagsmannen* är författadt af en Göteborgare, studeranden Reinhold Göthberg.

Theatern förestås, såsom förut nämnts, af hr C. G. Hessler.

Orkesteranförare: Musikdirektör J. N. Ahlström.

Aktörer: Herrar Hessler, Casper, Rohde, Högfeldt, Norrman, Grönqvist, Nordberg, Pettersson och Boström.

Aktriser: Fruarne Hessler, Casper, Norrman och Svenson; Mslerna Zeth, Gälleradi, Sällström och Magnuson. Sufför: Hr Svenson.

(Närmare uppgift å Ledamöternas förnamn m. m. har ej erhållits.)

Djurgårdstheatern arrenderas af Direktör P. J. Deland, som gifver representationer å densamma under månaderna Maj—September. Under den öfriga tiden af året besöker hr Deland några af de större landsortsstäderna. Från sistl. Oktober har hr D. gifvit en serie af 45 representationer här i Göteborg. Spektaklarna hafva i allmänhet gifvits för mycket goda hus, och hr Deland har utan tvifvel haft goda skäl att vara belåten med sitt vistande hos oss. Under förra delen af sejouren biträdades hr D. af hr Georg Dahlqvist, som uppträdde 24 gånger och naturligtvis mycket uppbars af vår

publik. Hr Deland gaf sin sista representation i Söndags och har härifrån afrest till Malmö.

Då hr Delands sällskap rätteligen bör räknas bland hufvudstadens, upptages här förteckningen å dess medlemmar:

Direktör: Herr P. J. Deland (började sin bana 1828).

Aktörer: Herrar V. Gräntz (deb. 1840); G. Haquinus (deb. 1844); O. Lindmark (deb. 1849); K. Almlöf (deb. 1851); A. Hanson (deb. 1852); A. Westermark (deb. 1855); A. de Lemos (deb. 1855); C. Bergström (deb. 1843).

Aktriser: Fru C. Deland, född de Broen (deb. 1830); mslle B. Deland (deb. 1848); fru S. Lundgren, f. Lindqvist (deb. 1839); fru E. Hallberg, f. Jernberg (deb. 1840); mslerna A. Hartman (deb. 1851); M. Sandberg (deb. 1854); H. Ruth (deb. 1855) samt eleverna F. Pettersson och A. Svedberg (båda deb. 1856).

Orkesteranförare: Hr Nystedt, kongl. Kammarmusikus, och hr Thyboni; Machinist: Hr J. Lundberg; Biljettförsäljerska: fru G. Gräntz; Garderobiäre: fru U. Berg.

Humlegårds-theatern eges af direktör Oscar Andersson, som under sommarmånaderna gifver representationer å densamma och om vintern uppe åller sig i landsorten. För närvarande vistas hr Andersson med sitt sällskap i Finland. Enligt de underrättelser Tomtebissen derifrån erhållit, hade hr Andersson under vintern intill början af det nya året i Helsingfors gifvit 37 spektakler, de flesta för goda hus, och hade för afsigt att gifva ytterligare 33, eller tillsammans 70. Den finska kritiken har icke serdeles sysselsatt sig med hr A. och hans sällskap, men publiken har alltid visat sig mycket belåten. — Hr Andersson har, såsom redan genom Stockholmstidningarne torde vara bekant, äfven i Finland utfäst ett pris för den bäst skrifna pjes i *finsk fosterländsk anda* på svenska språket; tiden för täflingspjesernas inlemnande är nu snart tilländalupen, och Tomtebissen skall ej underlåta att göra sig och sina läsare underrättade om förloppet. Hr A. har emottagit (dock icke såsom „prispjes“, enär den ej afhandlar något finskt ämne) en 4-akters dram på orimnad vers, kallad *Terzerola*. Författaren är en 17 (sjutton) år gammal student vid namn Lagus. Språket i pjesen lär vara vackert och på sina ställen tillochmed utmärkt poetiskt, hvaremot plan och handling sägas vara ytterst barnsliga och öfverspända. Hjerten i stycket heter *Rinaldo* och hjeltinnan *Terzerola* — mycket mordiska namn! — Pjesen är under inöfning.

Förteckningen å det Anderssonska sällskapets personal är Tomtebissen för närvarande ej i tillfälle att meddela.

Theatersällskaperna i Landsorten:

Hr Gille gaf under julen spektakler i Norrköping, der han slutade sin sejour den 12 d:s, och afreste till Örebro, hvarest han började d. 18. Under vistandet i Norrköping förlorade hr G. en af sitt sällskaps qvinliga medlemmar, fru Lundgren, som hastigt afled straxt på nyåret. (Den eljest goda staden Norrköping måste, inom parentes sagdt, vara en farlig vistelseort för dramatiska artister, enär under loppet af några år icke mindre än 12 aktörer och aktriser dött under besök derstädes.)

Hr Gille har om sitt sällskap meddelat följande notiser:

Direktör: Herr W. T. Gille (debuterade 1837).

Aktörer: Herrar C. T. Schmidt (deb. 1848); J. F. Lundgren (deb. 1846); P. G. Rådeström (deb. 1841); A. G. Sundström (deb. 1845); H. Sjöberg (deb. 1854); A. F. Holmgren (deb. 1851). Lessutom har dir. Gille helt nyligen engagerat en herr Andersson och en herr Jacobsson, hvilka ännu ej uppträdt.

Aktriser: Fru Gille, född Söderman (deb. 1837); fru Schmidt, f. Sundberg (deb. 1845); fru Rådeström, f. Lindström (deb. 1847); mslle Linda Gille (deb. 1854) samt en mslle Andersson, som ännu ej uppträdt.

Hr Elfforss har sedan Annandag Jul gifvit representationer i Linköping, der han gjort goda affärer. I nästa månad ämnar hr E. infinna sig i Göteborg och qvarstanna här någon tid.

Från hr Elfforss har Tomtebissen emottagit följande uppgifter om hans sällskap:

Direktör: Hr L. E. Elfforss (debuterade 1838; bildade eget sällskap 1841.)

Aktörer: Herrar R. Forssberg (deb. 1837); C. W. Hultman (deb. 1843); C. A. Lindroth (deb. 1849); J. W. Selander (deb. 1842); J. F. Smitt (deb. 1837); J. Wahlgren (deb. 1848); H. Djurström (deb. 1852); J. Martinsson (deb. 1852); G. Laurent (deb. 1847); C. May (deb. 1852); J. R. Fehrström (deb. 1830); J. Ohlsson (deb. 1856).

Aktriser: Fruarne Therese Elfforss, född Öberg (deb. 1842); Charlotte Djurström, f. Hoffman (deb. 1827); Ida Smitt, f. Lindholm (deb. 1846); Sophie Wahlgren, f. Schmidt (deb. 1836); Charlotte Seelig, f. Wickman (deb. 1845); Mslerna Sophie Uddman (deb. 1854); Albertina Enbom (deb. 1854); Augusta Mithander (deb. 1854).

Orkesteranförare och Sånglärare: Hr J. Witthöft; Dekorator: hr G. Laurent; Garderobiäre (mslle? fru) Lovisa Gimberg.

Hr Wallin vistas sedan julhelgen i Jönköping. Den stränga kölden hade i början afhållit publiken från att besöka spektaklerna, men med köldens aftagande blef hågen för theatern tilltagande. Sällskapet lærer ega flera rätt goda sångröster. — Bland nyheter, som instuderas, annonseras *En Landtbyhistoria* (hvarför icke helt simpelt *Byhistoria*?) eller *Isangs Smedja*, folkskådespel i 5 akter med sång af H. C. Andersen.

Om sitt sällskap meddelar hr Wallin följande:

Direktör: Hr A. G. Wallin (debuterade 1824).

Aktörer: Herrar A. F. Statlander (deb. 1835); E. G. Dahlgren (deb. 1844); J. L. Thorell (deb. 1838); C. O. Dahmgren (deb. 1849); W. Tell (deb. 1851); R. Wallin (deb. 1852); E. Lundgren (deb. 1855); W. Wijnblad (deb. 1850).

Aktriser: Fru M. O. Statlander, född Ekman (deb. 1820); mslerna S. Statlander (deb. 1854); E. Österberg (deb. 1849); J. Holmberg (deb. 1841); S. Tingqvist (deb. 1853); B. Håkansson (deb. 1841)

Hr Roos med sällskap spelade under julhelgen i Westerås, der han slutade den 11 d:s. Spektaklerna voro, med undantag af de sista, ej serdeles talrikt besökta; men publiken var mycket belåten. Hr Roos gaf också sådana stora saker som *Preciosa* och — *Ur livets strid*. — Från Westerås afreste hr R. till Upsala, der han började den 18. Sejouren i Upsala blir endast helt kort.

Förutom Direktören består hr Roos' sällskap af följande medlemmar:

Aktörer: Herrar A. Berndt; A. Eurén; C. Edström; C. Lindström; A. Lindeberg; J. Nyström; N. Tillqvist; J. U. Schröder; eleven J. A. F. Roos.

Aktriser: Fruarne Roos (född Malmgren); Lindström (f. Hedin); Schröder (f. Widerström); mslerna Roos Hammarquist; Ohlsson; Lundin. Sånglärare: hr J. Blomqvist; Garderobiäre: fru Hammarquist.

Midnattssamtal mellan Nisse och Puck.

(Scenen någonstades på landsbygden.)

Puck. Huru är det med dig, farbror Nisse? Du står der tyst som en mursten och dysar som herr Bjursten . . . Och likväl skiner månen så vackert på himmelen, och snön lyser så ufriskande på marken! Kom och låt oss samta medan vi lunka framåt vägen!

Nisse. Du tar allting så lugnt, du. Men jag som älskar konungaväldet och afskyr regn, kan jag . . .

(Nisse tystnar och suckar.)

Puck (tänder sin pipa). Hvad menar du egentligen, farbror?

Nisse. Jag tänker på anslaget till prins . . . kan du väl begripa.

Puck. Hvad Hin angår det oss, Tomtebissen! Om prinsen anser sig behöfva en stylva sin förmålning, så blir det ju hvarken du eller jag, som släpper till den! Står du kanske

förargar dig öfver det der mensklighetens och riksdagens utskott, som med så ringa pluralitet förenade sig om det lilla anslaget mot folkets kassa? Fy, farbror, att förargas öfver så litet!

Nisse. Nej, vän Puck, jag ger utskottet fan, men jag harmas öfver republikanernas växande inflytande på högre ort. Jag misstänker nämligen, att någon förstucken republikan ingifvit vederbörande idéen att framställa dender anslagspropositionen.

Puck. Det var mig en besynnerlig misstanke! ... Tänker du icke miste ändå, farbror, då du misstänker detta?

Nisse. Det är möjligt; men säkert är dock, att dylika anslagspropositioner beröfva konungligheten dess majestät och ovilkorligen rikta folkets önskingar på en »regering för godt köp.» I dag ber man om hemgift och pengar till möblering af ett palats; i morgon begäres anslag till blöjor, lindor och barnskramla ... Är sådant kungligt och majestätiskt? Förstår du nu, hvarför jag såsom god konungsk harmas öfver den fördömde republikanen, som ...

Puck. Håll, farbror! Låt det nu vara slut på klagovisorna! Jag skall muntra upp farbror. Vill farbror dansa?

Nisse (tvärt). Nej.

Puck. Så dansar jag väl ensam, och farbror skall se på.

(Puck gör de muntraste krumsprång, svängen pipan i ena handen och mössan i den andra. Nisse ser på och börjar småningom krya upp sig.)

Puck (gör en liten paus). Nu kommer andra turen i Bissedansen. Vill farbror vara med ännu?

Nisse (tvekande). Hm, jag skulle väl vara med, men då jag tänker på den fördömde republikanen, som ...

Puck. Hej, låt mig känna, om jag är vid röst. Åhjo. Nu sjunger jag vår Bissevisa och dansar solo igen.

(Puck börjar åter göra de besattaste krumsprång och sjunger):

Ständigt jag sysslar,
Stökar och pysslar
Båd' uti bod och lada och stall,
Ute vid plogen,
Inne på ...

Nisse (hastigt). Håll, Puck, jag vill vara med!

Puck. Kör, farbror! Nu känner jag igen dig.

(Nisse och Puck fatta hvarandras händer, dansa, så att snön ryker; och sjunga i kapp:)

Ständigt jag sysslar,
Stökar och pysslar
Båd' uti bod och lada och stall,
Ute vid plogen,
Inne på logen
Har jag mitt trägna kall;
Der uti stugan qvasten jag för,
Der uti spiseln gröten jag rör;
Men der man latas,
Kifvas och gnatas,
Skämmer jag bort båd' östar och smör.

Nisse (efter dansens slut). Det der var en treflig sväng, och jag ville göra om den; men jag ser på månen, att det börjar lida mot morgonqvisten. Jag måste fortsätta min vandring. Hvilken väg har du?

Puck. Densamme som du, farbror. (Nisse och Puck fortsätta vandringen arm i arm. Efter en half timmes stark marsch besluta de pusta en stund

vid en milstolpe. Nisse sätter sig att hvila på densamme. Begge tända sina pipor. På andra sidan vägen är en krog, hvarifrån höras svordomar och oljud. Puck ser på Nisse, att denne bereder sig att hålla en föreläsning öfver fyllerilastens förderlighet och utbreda sig öfver den nyaste bränvinslagstiftningen. Men som Puck känner allt det der förut, beslutar han ge samtalet en annan riktning.)

Puck. Vet du hvad, Nisse? Då jag ser den der krogen, tänker jag på ett nytt förslag till ordnande af rikets försvarskrafter.

Nisse. Och jag deremot tänker på förstörelsen af vårt lands krafter.

Puck. Vill du höra förslaget?

Nisse. Må göra.

Puck. Jo, det lyder som följer: Arméen skall utgöras af alla rikets supare ...

Nisse. Det blefve en förfärligt stor armé!

Puck. Det är ju meningen också! Och ändå skulle den komma att kosta så litet! Men hör vidare! Arméens stab skulle utgöras af bränvinskontrollörerna, bland hvilka redan många erfarna militärer finnas, regementsöfverstarne af krögarne, ty ingen känner bättre än de sitt folk, och öfriga befälet bildas ur manskapet. Icke en skilling behöfde utgifvas till löner åt detta armébefäl, ty öfverstarne skulle vara belåtna med inkomsten af marketenteriet, som de på samma gång finge bedriva, och af manskapet ville en-hvar gerna bli »kapten» utan att fordra lön för graden. Uniformen kunde inskränkas till billiga florshufvor och distinktionstecknen till sådana, hvarmed naturen sjelf smyckar manskapets näsor ...

Nisse (stöter betänksamt ut ett rökmoln). Men inöfningen af en sådan armé, min vän?

Puck (ifrigt). Inöfningen blir ganska lätt. Sådane konstiga evolutioner och flankmarcher du skulle få se, om en sådan armé komme på benen! Och om exercisen inskränktes till exempel till rörelsen »på stället hvila», så ansvarar jag för, att arméen skulle verkställa den med punktligaste noggrannhet, såsnart den tömt en kanna bränvin per man. — För kavalleriet har jag äfven söjrt: i stället för rusthållarne, skola alla Sveriges rustare bidraga till detsamma. Och hvad nu slutligen de enskilda korpserna beträffar, så vill jag, att regementerna i ordning efter sina nummer skola benämnas helan, halfvan, tersen o. s. v., ty om fienden också med framgång angriper helan, halfvan o. s. v. till och med qvinten och sexten, så skola väl septimen, oktaven och de följande slå ned honom ... Nå, hvad säger du om mitt förslag, farbror?

Nisse. Jag säger, att det åtminstone har den förtjensten att icke vara farligt för Ryssland. Den förtjensten eger ej Nils Olssons förslag ... Men låtom oss nu fortsätta vår vandring, vän Puck!

(Nisse och Puck skala af till Götheborg, för att gifva vederbörande derstädes några påminnelser i afseende på den länge väntade tomtregleringen.)

Tomtebissen expedierar sin post.

— Till Oberländler. Ein ander Mal, lieber Herr!

— Hr — st — i Stockholm. Tomtebissen tackar för upplysningen. Han skall äfven för framtiden vara tacksam för dylika notiser — nb i fall de komma att behöfvas — dock ser han gerna, om de lemnas med något mindre arrogans.

— Till Observator. Nisse och Puck ha gemen-samt kommit öfverens om, att uppsatsen ej lämpar sig för »Tomtebissen». De äro Tit. emellertid förbundna för välmeningen.

— Till Nasse i S. Hjärtlig tack, kära kusin, både för det bekomna och det utlofvade, hvilket sednare med nöje emotes. Ursäkta de små förändringarne i dag!

Tomtebissiader.

Göteborgs Herrar Grosshandlare uppmanas att, af medlidande med köpmännen i de mindre städerna, ej lyssna till det i Handelstidningens annonsafdelning under de sednaste dagarne gjorda anbud af en herre, som sjelf kallar sig »driftig». Nämda herre erbjuder sig nämligen att, för Herrar Grosshandlares räkning, med praktik behandla Herrar Landsortsköpmän. — Ve eder, I Landsortsköpmän, om denne driftige berserk får bryta lös emot er!

Göteborgs publik har inom kort att vänta en konsert af den bekante kompositören och sångaren herr Dillner, som med så mycket bifall uppträdt under Dir. Delands sednaste sejour härstädes. Hr Dillner, ehuru utmärkt artist, åtnöjer sig dock vid sin konsert blygsamt med det vanliga entrépriset, 1 R:dr B:ko; men för dem, som vilja ge öfver, finnes tillfälle dertill vid sjelfva konserten.

Häromdagen hörde Tomtebissen följande lilla anekdot, som måhända kan roa en och annan af hans läsare:

En ung, inbilsk grosshandlare, som med en mindre (h. e. mindre rik) köpman samtalade om affärer, yttrade dervid:

— Herrn talar om affärer! Hvad är det inte för bagatell-affärer herrn gör emot dem, som jag afslutar.

— Kan väl vara, genmålte den andre; men nu har jag emellertid en spekulation i sigte, som skall ge igen ganska betydligt.

— Och det är, om man törs fråga?

— Jo, jag ämnar köpa er, min herre, för hvad ni verkligen är värd, och sedan sälja er för hvad ni tror er vara värd. Det blir ju en briljant affär, eller hur?

N:r 3.

Pris:

3 skill. Banko

pr N:o.

Den 12 Februari

1857.

Säljes i Rikets

alla Boklådor.

TOMTEBISSEN.

Junkermoralitet.

Den Klöfverskjöldska saken har i dessa dagar gjort sin rund genom Sveriges tidningar och tillvunnit sig allmänhetens uppmärksamhet. Oneligen har den äfven sina märkvärdiga sidor. Att en man fattar kärlek till en älskvärd flicka är mycket vanligt, och att kärleken ej behöfver presterlig välsignelse för att ge arfvingar är en erfarenhetssak. Deruti ligger således ej det märkvärdiga. Det ligger icke ens deruti, att mannen genom ett lagligt äktenskap med sina barns mor försonade sitt felsteg och betryggade sina barns framtid, ehuru detta visserligen är mindre vanligt. Sakens märkvärdiga sidor äro först och främst den ovilja, som kapten Klöfverskjöld's giftermål framkallade inom den korps, vid hvilken han tjenar, emedan denna "ovilja" är ett talande vittnesbörd om den samhällsklass' moraliska ståndpunkt, ur hvilken junkerpartiet rekryteras; för det andra den förföljelse, i hvilken denna ovilja gaf sig luft; och för det tredje H. K. H. Kronprinsens beteende i saken.

Då möjligtvis en eller annan af Tomtebissens läsare icke följt med den Klöfverskjöldska historien, vill Tomtebissen i korthet berätta den samma.

Kapten K. vid Wendes artilleriregemente hade lefvat i intimt förhållande till en flicka, som skildras såsom till seder och hjerta värdig en bra karls tillgifvenhet. De barn, som blefvo frukten af detta förhållande, kommo genom fadrens omsorg i åtnjutande af en god uppfostran. Kapten K. handlade i detta fall annorlunda än de flesta fäder till s. k. naturliga barn. Men då han slutligen, för att tillförsäkra sina söner de naturliga rättigheter, som Sveriges lag förnekar oäkta barn, beslöt gifta sig med deras mor och, i öfverensstämmelse med reglementet, underrättade sin chef, öfverste Silfverstolpe, om detta beslut, utfor denne i hårda ord och tog sig friheten förbjuda giftermålet. Kapten K. gaf härpå det svar, att han i sådant afseende icke stod under någons

order — och gifte sig. Detta skedde 1855. Bearbetningar egde derefter rum inom regementet, och när dessa drifvits med åsyftad verkan, insände chefen till generalfälttygmästaren, H. K. H. Kronprinsen, en embetsskrivelse, hvori han, utan att angifva något skäl, begärde Kapten K:s entledigande från sin befattning såsom batterichef. Embetsskrifvelsen åtföljdes dock af ett handbref, hvori, såsom skäl till det begärda entledigandet, anfördes den ovilja, kapten K:s giftermål väckt inom regementet. K. fick kännedom om dessa machinationer, begaf sig genast till huvudstaden, uppvaktade H. K. H. Kronprinsen och redogjorde öppet för allt, som passerat. Kronprinsen försäkrade *med hand och ord**, att K. ej hade något att befara, och tillade, att han "önskade ega flera män som kapten K." — I själfva verket kasserades också öfverste Silfverstolpes hemställan på grund deraf, att inga motiver i densamma blifvit angifna, och K. syntes nu således betryggad mot förföljelsen. Men efter ett och ett fjerdedels års förlopp, hvarunder stämplingarne sannolikt icke hvilat, ankom helt plötsligt en "på nådig befallning" utfärdad generalorder, genom hvilken, med återopande af regementschefens gamla kasserade hemställan, kapt. Klöfverskjöld afsattes från sin batterichefsbefattning. — Detta är Klöfverskjöldska historien.

Tomtebissen har ofta hört omtalas, att individer ur den så kallade bättre klassen förfört fattiga flickor och dermed bragt sorg och vanära öfver dem och deras anhöriga; Tomtebissen har tillochmed hört sådant omtalas om mycket högt uppsatte personer och har i sin enfald ömkat de stackars offren lika mycket, om de fallit för en furstlig eller icke furstlig lusta. Men hvad Tomtebissen aldrig förnummit är, att dessa förförare någonsin blifvit skrapade, ännu mindre afsatte från sina befattningar i statens tjänst, om de egt någon sådan. Ett så hårdt förfä-

rande mot galanta män af den s. k. bildade klassen vore också oförsvarligt och rakt stridande mot den jargon och de moraliska begrepp, som inom den äro rådande. Man behöfver förströelse och söker den stundom, för omvexlings skull, hos den lägre klassens döttrar, som ej hafva annat än sin samvetsfrid och oskuld att förlora. Saken väcker intet uppseende, då den förförda ej har "ansedd" släkt, och föranleder inga ledsammare följder, än i värsta fall att förföraren får lemna henne några riksdaler om året till barnauppfostran. Uppfyller han denna pligt, så får icke ens hans namn yppas, enligt en förordning af den upplyste, högstsalige konung Gustaf III. Han slipper följa sitt offer till undergående af den enskilda kyrkoplikten, han slipper med ett ord allt straff och all vanära, ty de äro rättvisligen af lag och sed vältrade från den stackars svage mannen, som dukar under för sin passion, på den starka qvinnan, som naturen utrustat med kraft att motstå såväl inre lidelser som yttre våld; de drabba rättvisligen ej den rike herrn, som ej rår för, att han i sin rikedom har ett mäktigt medel att fresta och öfvertala, utan den fattiga flickan, som måhända varit nog nedrig att sälja sig, för att kunna astorka en nödlidande mors tårar. Händer det, att den förförda i förtviflan beröfvar sig lifvet (hvarpå vi nyligen haft ett exempel här i Göteborg), nåväl, så begraves den brottsligas lik afsides bland andra själfspillingars; hvad förföraren beträffar, blir det mellan honom och hans samvete en ensak, hvarmed ingen annan har att beställa. Han är lika gerna sedd i sällskapskretsarne, han stiger lika fort som hvarje annan go'junker uppför ärans trappsteg, och när han ändtligen uppnått den tidpunkt, då han ledsnat vid ungkarlslivets förströelser, finnes det inga föräldrar, som ej med nöje skulle gifva honom sin dotters hand.

Att detta är fördomsfritt kan icke nekas.

Men antagom nu ett sällsynt fall! Antagom,

*) Tomtebissens läsare känna säkerligen detta redan förut genom en mängd tidningar.

att en man ur samhällets högre kretsar har samvete nog att vilja godtgöra en förvillelse, hjerta nog att älska de barn, han skaffat till världen under illgitima förhållanden. Antagom vidare, att han känner ordalydelsen af 8 kapitlet 7 paragrafen i Ärfsdabalken, der det heter, att »the (oäkta) barn ej måge annat arf taga än efter egna barn och bröstarf ingar», och att hans ställning är sådan, att han icke ens genom testamente kan tillförsäkra sina barn deras fars förmögenhet. Han vet med ett ord, att rofgiriga släktingar efter hans död skola infinna sig, dela hans qvarlåtenskap och öfverlemna barnen utan en skilling åt deras öde. Dels för att förekomma detta, dels af andra aktningssvärda motiver, beslutar han att genom presterlig välsignelse gifva laglig helgd åt sin förening med deras mor. Straxt får taflan ett annat utseende. Den der fördomsfriheten, som förut så fördelaktigt utmärkte hans nobla omgifning, försvinner spårlöst. Damerna förskräckas vid blotta tanken på att en qvinna ur folket, den förra mätressen, genom ett sådant giftermål upphöjes i samma sfär, i hvilken de sjelfva dväljas. Och i korus med damerna ropa herrarne öfver skamlöshet, immoralitet och sedeslöshet. En förfärlig oro uppstår i lägret, och den olycklige giftermålskandidaten jagas såsom en spetälsk ur detsamma. Råkar han vara artilleri-officer, innehafva en förtroendepost och hafva en sådan man som herr Silfverstolpe till chef, skrifver denne genast till generalfälttygmästaren och begär hans entledigande.

Och hvad gör i sådant fall generalfälttygmästaren? Är han en man med öppet öga för sedlighet och heder, innehar han endast den lilla smula *verklig* bildning, som erfordras, för att förakta junkermoralitet och junkerjargon, så afsnäser han chefen, kasserar hans embetskrifvelse, sönderrifver hans lömska handbref, gillar den förföljdes handlingssätt och försäkrar af uppriktigt hjerta denne, att han (generalfälttygmästaren) »önskade ega flera sådane män som honom.»

Om dertill kommer, att generalfälttygmästaren är en furstlig person, som i sin höga ställning kan förakta några junkrars ilska, och att han *med hand och ord* lofvat den förföljde, att han ej skall hafva något att befara, då kan denne sednare vara lugn . . .

Såvida han icke skrämmar sig sjelf med den bibliska varningen: »förliter eder icke uppå furstar.»

Ty det kan hända, och det har verkligen händt, att en furstlig generalfälttygmästare glömt ett med hand och ord gifvet löfte och handlat tvärtemot detsamma.

Är nu denne furste en person, som folket ej kan beundra för öfverlägsen intelligens, men som det i ersättning härför velat högakta för ridderlighet, redbarhet och manlig kraft, hvem har då förlorat mest på hela denna historia?

Icke den förföljde, icke heller junkrarna.

Staden Göteborgs Badinrättning.

För någon tid sedan hörde Tomtebissen händelsevis en äldre resande herre yttra sin önskan att få sig ett varmt bad. Han hörde

huru man hänvisade den fremmande till ena flygeln af härvarande nya simskola, såsom enda stället, der han kunde få sin ifrågavarande önskan uppfylld. Tomtebissen, som då ännu ej sett nämnde »badinrättning», beslöt att begagna sig af tillfället; han passade på då den gamle herrn begaf sig på väg och placerade sig helt bekvämt i det ena armuppslaget på hans tubb. — Vi voro snart framme. Der låg den vackra nya simskolan framför våra blickar. Vi begåfvo oss in i den anvisade flygeln och blefvo införda i ett lågt, trångt, kallt rum, fullt af rök. Midt på det fuktiga golvet stod ett slags inrättning, som sades vara ett »ångskåp». Framför detta var vid ena väggen placeradt ett badkar af trä, i hvilket genom en ränna af samma ämne vattnet i afsatser rann in från det näst intill belägna köket. Den lucka i väggen, som måst öppnas för rännans införande, var betäckt af ett skynke, som lemnade röken fritt spelrum att intränga i rummet från köket. Vid en titt in i det sistnämnda, funno vi en gryta stående på elden, missnöjdt puttande öfver det besvär man förorsakade henne med att i sitt inre förvandla de gensträfviga isbitarne till »ett varmt bad». Sedan den gamle herrn tagit alla dessa anstalter i betraktande, slog han badet ur hågen och begaf sig åter hem. Tomtebissen gjorde utan saknad detsamma.

Enligt tabellkommissionens sednaste uppgifter har staden Göteborg, förstäder och Majorna inberäknade, omkr. 40,000 innevånare. Man har — och detta med rätta — berömt innebyggarne i rikets andra stad för den goda allmän-anda, som bland dem är rådande och som ger sig tillkänna vid alla tillfällen, då fråga är om något för kommunen gagneligt. Och likväl utgör, märkligt nog, det ofvan omnämnda *karet* för närvarande alla dessa 40,000 Göteborgares, Masthuggsboers, Majboers, Hagaboers, Stampboers, Gamlestadsboers o. s. v. enda offentliga badinrättning! Göteborgare! Hur länge skall det så förblifva?

Nöden i Finland,

den hemska hungersnöden, som gör barkekan till en välsignelse och, der ej ens den finnes att tillgå, öfverlemnar sina offer åt hungersdödens qual, har smärtsamt rört hvarje svenskt hjerta och uppmanar enhvar, som eger en skärf till öfverlopps, att komma med skyndsam hjälp. Och här är det icke blott det vanliga, menskliga deltagandet för lidande likar, hvars strängar anslås: det är *Finland*, det kära Finland — såsom allt dyrbart, kärare sedan vi förlorade det — som lider nöd! Det är finska folket, det svenskas fordna trogne fosterbroder, som blandat blod med oss i våra hetaste strider, som delat våra fröjder och sorger, vår ära och våra förluster, det är detta folk, som hungrar! Må vi skynda att räcka det ett stycke af vårt bröd! Och må vi dertill tacka Gud, som gifvit oss ett tillfälle att påminna Finnarne, att vår broderliga känsla för dem är lika varm som någon! Denna påminnelse skall tränga till porternas barn inne i djupaste skogen, återupplifva minnen af gemensamt delade öden och det ännu

icke slocknade hoppet om en gemensam lyckligare framtid!

Litterära Göteborgsnotiser.

Under innevarande år utgifvas här i Göteborg icke mindre än trenne Romanbibliotheker. Herr C. F. Arwidsson fortsätter sitt »Salongbibliothek», hvars nya årgång börjas med mrs Beecher Stowes sednaste arbete »*Dred*», hvarefter kommer att intagas en större originalroman af Onkel Adam. Herr A. Köster fortsätter likaledes sin »Illustrerade Följetong» med de återstående banden af Dickens' »Lilla Dorrit». Dessutom utkommer på hr Kösters förlag ett nytt, äfvenledes illustreradt bibliothek med ett häfte om tre ark i veckan. Detta bibliothek har börjats med ett från tyskan öfversatt mycket berömdt arbete: *Debet och Credit*, af G. Freytag, hvarefter är ämnad att intagas: *Fritz Stilling*, af författaren till den med så stort bifall emottagna berättelsen »Den vansinnige i St James.» Hr C. Petersens illustrerade Söndags-Magasin, som årligen vinner ett ökad antal prenumeranter, fortsättes på detta goda skäl äfven i år. Vidare kommer, på Herrar *Hedlund & Lindskogs* förlag, att utgifvas en »Tidskrift för Trädgårdsskötsel», jemväl illustrerad med vackra kolorerade plancher. Komme se'n någon och säge, att våra Göteborgsförläggare icke slå sig på »illustra» förlager. — En tidskrift af annan halt än de ofvan uppräknade är den på sistnämnde Herrars förlag af pastor B. J. Glasell utgifne »Christlige Folkvännen», i hvilken, sedan Spegels »Guds verk och hvila» hunnit afslutas, åtskilliga andra intressanta andliga skrifter komma att intagas. Samme förläggare ämna fram på året utgifva andra serien af Pehr Thomassons rimmade folksäner »Kung Karl och hans bussar», hvars första serie, enligt hvad Tomtebissen med säkerhet har sig bekant, haft en mycket rask af-sättning.

Amazonbekämparen.

Nordens Theseus ¹⁾! Hjelte bland alla hjeltar! Du, hvars tungas svärd som »en stannad ljungeld» Blixtrar, höjes, slår — och en häpnad verd för- »bleknar i sanden!»

Dig vi sjunge, herre till Tok- och Pratstad ²⁾, Sladderhanars väldige, bälde ättling ³⁾! Du, som räddat oss med din qvickhets fintligt svarfvade fraser!

Nyss med häpnad sägo vi, hur ur jorden Plötsligt vexte skaror af amazoner, Som med hotfull blick emot männens värde bågarna spände.

Främst bland dem, med pilar i sirap dränkte, Red hjeltinnan Bremer och bredvid henne Dottern, sköldmön Hertha, den nya tidens Pentesilea ³⁾.

¹⁾ En kapten i grekisk tjänst, som vådeligen grasse-rade bland de Amazoner och genom sitt kraftiga upp-trädande räddade sitt fosterland från toffelväldet.

²⁾ Se Kexéls komedi »Kapten Puff».

³⁾ En blåstrumpa, som under det från allas vår skoltid ryktbara Trojanska kriget slog ihjäl Greker af glatta f—n.

Bakom dem, på gnisslande stridsvagn, dragen
Af en lärd magister och andra fålars
Vilda spann, den käcka fru S—m svängde
hotande svärdet.

Hvad att göra? Männer, vår stund är slagen!
Qvinnans hand tillrycker sig våldets tyglar,
Dem vi skött, fast illa, sålänge jorden
svängt kring sin axel.

Till försvar! Till vapen! ... Förgäfves skalla
Dessa rop. Fegt männerna sky att lufvas
Med de sköna. Redan af trotsig toffel
Trampas vår nacke.

Då du kom „med hammarn och mandombältet“,
Kom, „en hjelpens engel, oss sänd i nöden“.
Ej du skydde dusten. Du tog vid håret
Kämpande Hertha,

Tog vid håret qvinnan och ned i mulLEN,
Ned i smutsen trampade djerft du henne,
Svängde klubban, dränkte i blod hjeltinnans
Svallande lockar.

Se'n med hjeltehugen i eld och låga
Grep du, bålde herre till Tok- och Pratstad,
Gumman Bremer, sänkte ditt svärd i hennes
Skälfvande lemmar.

Qvinnohären ryggat, af häpnad slagen,
Kastat kogren, flyktat på vända hästar,
Sjelfva S—m piskat sitt spann och flyr ur
Slagtningens hvimmel.

Eja! Segren rycktes till oss af hjelten,
Sladderhanars väldige, bålde ättling!
Våldets tyglar hvila på nytt i männens
Valkiga näfvar.

Nye Theseus! Hjelte bland alla hjeltar!
Dig vi sjunge, herre till Tok- och Pratstad,
Dig, som räddat världen från qvinnans nesligt
Tryckande boja!

Hamburgskt Lotteri-skoj.

Tomtebissen måste vara känd äfven i Hamburg, hur skulle han eljest kunnat få sig tillsändt ett bref från Herrar B. & N. Horwitz dersammastädes? Men af nämnde herrar är han bestämdt icke *närmare* känd; de hade eljest säkerligen ej skickat honom det der brefvet. Tomtebissen spelar nämligen aldrig på lotteriet (och detta både af skyldig lydnad för lagen och af andra moraliska skäl), men det är just härtill som herrarne Horwitz velat förmå både Tomtebissen och annat hederligt folk. Ty dylika bref hafva ingått i hundratal till personer härstädes. Och för att riktigt visa hur fiffiga dessa Hamburger-herrar äro, då det gäller att draga „die dummen Schweden“ vid näsan, ha de, Gu'bevars, tryckt sina ifrågavarande bref på svenska. Och hvilken svenska sedan! Se här, för ro skull, en liten profbit, med diplomatisk noggrannhet återgifven:

„Hvem räcker ej gerna lyckan handen om blott en lägenhet dertill erbjuder sig; — denna lägenhet presenterar sig för hvar och en som deltager i det med så många och rikliga vinster utrustade, af Staten garanterade, Hamburger Stads-lotteriet. Vi tager oss därför friheten att länka H. H:s uppmärksamhet på den nära förestående dragningen af detta af Staten garanterade 232:ste Hamburger Stads-lotteriet, hvilket under 25,500 numror innehåller det i förhållande oändligt stora antalet af 14,200 vinster, hvarunder befinna sig:“ (här uppräknas de lockande vinsterna, från 1,000 ända till 125,000 Mark Courant). Och priset för deltagande i det lilla oskyldiga nöjet är blott 60

å 90 rdr rgs. Man kan dock äfven få taga halfva lotter, ty det heter uttryckligen i cirkuläret: „En half lott utgör helften af obige insats.“ Vidare heter det:

„Alla vinster utbetalas straxt i klingande silfver; en original dragningslista insändes gratis efter dragningen till hvar och en innehafvare af en hel eller half lott.

De ärade köpare af dessa lotter ur vårt Kollekt hafva alltid varit lycklige, ty vi hafva hittills i hvarje dragning tillställt våra Kunder den högsta vinsten.

Vi beder H. H. därför, i fall H. H. reflekterar härpå, insända till oss ett af ofvan anförda belopp, hvaremot vi, till följe af H. H:s önskan, genast efter emottagning af H. H:s uppdrag skall tillskicka H. H. en original-lott. Hvad remissa beträffar, så kan H. H. hafva godheten insända den uti svenska bancosedler.“ (Kors, så beskedligt!)

Men quintessensen af „Witzen“ utgör dock en i brevet innesluten, in optima forma utfärdad vaxel å Rgs rdr 133,330 (högsta vinsten), att „tre månader å dato betalas till innehafvaren.“ Denna vaxel är undertecknad af herrarne Horwitz och dragen på — Fru Gudin-nan Fortuna i *Olump*. Den är daterad den 1 Januari och således förfallen — den 1:ste April. En ypperlig drift, nicht wahr?

Och tror läsaren ej, att mången ändock fastnar på denna grofva krok? Jo, tyvärr! Herrarne Horwitz komma således nog fortfarande att hitsända sina cirkulärer, och de göra rätt deri, ty de tänka: *Mundus vult decipi, ergo decipiatur*, på fri Hamburger-svenska öfversatt: „Schvenskerne vilje lures, lat oss da lure dem.“

Nej, käre landsmän! Följen Tomtebissens exempel! Han tog helt simpelt cirkuläret och vaxeln, inslog hvar för sig i ett bastant karduspappers-omslag, försåg de båda brefven med adress och återsände dem derpå *ofrankerade* till Herrarne B. & N. Horwitz, „Bankiers i Hamburg.“

Erkebiskoparne martyrer.

Det är en besynnerlig tid vi leva i ... Lyckligt emellertid att icke vara erkebiskop!

Vi behöfva blott gå ett år tillbaka i tidsräkningen för att se hvilka offer de stackarne ha blifvit för elakhet och ilska, ja till och med för en verklig blodtörst. Man har hvarken skonat dem i hemmet, på embetsrummet eller under resor — hvarken i tankar, ord eller gerningar.

Först komma vi att tänka på biskop Butsch ... Han var väl ingen erkebiskop, han, och torde sålunda icke lyda under regeln ... Visserligen; men han var lika nära att *blifva* det som han *var nära* att bli ihjelslagen i Enköping af en hästskojare. Hvem vet hur det gått honom, *om* han blifvit erkebiskop.

— Men hvad hade min son på galejan att göra? Han kunde ju suttit i fred på sitt Brunsbo.

— Sannt nog; men betänk då att han måste begifva sig till högre ort för att tacka för den nåd ...

— ... som han aldrig fick åtnjuta, ja! Just ingenting att tacka för, tycker jag.

— Sedan ha vi vår oförliknelige erkepappa Reuter-dahl ... Vi minnas ännu hur hjertans elak man varit mot honom både i tal och skrift. Man har kritiserat så väl hans yttre som inre människa och skrattat åt dem båda. Men man har gått än längre: man har till och med dömt honom *hufvudlös* samt påstått att vederbörande alldeles misstagit sig på person, när de satte honom på det svenska templets tinnar.

— Ja, han är också en i allo *makalös* erkebisp.

— Men det lär ändå vara mycken *ruter* i den karlen.

— Du tänker väl aldrig på den der kortfabriken der ner i Skåne? det är hans bror som eger den ... Du vill väl heller inte vara så insinuös och påstå att det namn, hvarmed allmogen benämner honom: *Ruter-dal*, skulle på något vis beteckna hans „inre“ verksamhet?

— Inga elaka uttydningar, min bror!

— Sedan komma vi till erkebiskopen i Paris ... Om hans person veta vi just ingenting. Vi veta blott att en galen prest gaf honom dödsstöten i sjelfva Herrans helgedom.

— Det är gräsligt! Och ändå träffades missdådaren icke på stället af Herrans hämnande hand?

— Nej.

— Och slutligen ha vi erkebiskopen af Montara ... Emot honom har i dessa dagar ett mordförsök föröfvats — också af en prest.

— Också af en prest?

— Ja.

— Hm ... besynnerligt! ... Den ene korpen brukar annars icke hacka ut ögonen på den andre.

— Nej, man säger så. Men „gamla märken stå inte mer“, heter det också.

— Hm! ... Emellertid kunna vi lyckönska oss att inte vara erkebiskopar. Dessa stackars varelser tyckas just vara utkorade till martyrer för — „hvad vet jag?“

Herr Gautiers Jack i förnyad upplaga.

Den tragiska händelse, hvilken Tomtebissen i sitt första N:o, under rubriken „En hemsk förgiftningshistoria“ meddelade sina läsare, har öfverallt i landet väckt ett innerligt deltagande, och flertalet af våra tidningar hafva skyndat att reproducera berättelsen. Detta faktum låter Tomtebissen förmoda, att ett litet tillägg till densamma ej skall vara utan intresse.

Som bekant ingå Sydländningarne i allmänhet tidigt äktenskap. Äfven den olycklige framlidne Jack var, vid sitt fränfalle, sedan ett år tillbaka genom kärlekens fasta band förenad med en ung, honom i allo värdig maka, Jacqueline. (Tomtebissen kände ej detta vid meddelandet af dödsnotisen.) Man skulle nu, och detta med rätta, kunna föreställa sig, att Jacqueline genom sin makes död blifvit fullkomligt tröstlös, fallit i förtviflan och så vidare. Men nej! Jacquettes uppfostran hade varit sådan, att hon lärt sig undergifvenhet och förtröstan. *Hoppet* hade blifvit natur hos henne. Också fann hon sig med lugn och — ifall detta ord tillåtes — omensklig resignation i sitt hårda öde, utan att ett ögonblick lemna hoppet ur sigte. Och den arma visste nog, hon, på hvad hon hoppades.

En vacker morgon i förliden vecka, då herr Gautier kom för att tillse enkan i hennes bedröfvelse, hörde han ett underligt fint läte från den bädd, på hvilken den unga öfvergifna slumrade. Förvånad undersökte han orsaken till det ovanliga ljudet ... och se! i Jacquettes modersfamn hvilat en liten nyfödd, en liten Jack, på håret liknande den aflidne fadren. Samma intelligent ansigte, samma lifliga blick och detsamma „vemodsdraget öfver pannan“, som funnits hos Jack.

Jacquette och den lille nyfödde vårdas nu på det ömmaste. Direktör Gautier har till i morgon annonserat en representation, såsom det heter till recett för herr Jean Gautier, men hvaraf behållningen, enligt hvad Tomtebissen med säkerhet tror sig veta, icke desto mindre kommer att till en del användas till förmån för Jacks efterlemnade enka och hennes lilla son.

Våra gamla "Domare-regler"

synas vara hardt nära att alldeles förglömmas. Också hafva de sin plats i slutet på lagboken bakom registret. Men ehuru mycket gamla, ja förskrivande sig från ett halft barbariskt tidevarf, innehålla de likväl så många bestående sanningar, att vår upplysta tid icke alldeles borde förakta dem. Serdeles vill Tomtebissen rekommendera dem till daglig genomläsning och begrundande åt våra herrar polismästare. Tomtebissen är öfvertygad, att det famösa Ekströmer-Kinbergska målet aldrig skulle kommit till, för att öfvertyga de tviflande, huruledes en oskyldig medborgare kan af en myndighet beröfvas sin personliga frihet och underkastas ett skamligt straff, om herr Ekströmer haft i tankarne §§ 22 och 23 af *Domare-regler*, hvilka ha följande lydelse:

"Domare skal tala sachtmodeliga med dem, som komma för Rätten, annars varder han misstänkt, at han icke skal döma rätt, och then misstancken får then til honom, som illa taltalader. Förthy at man kommer icke för domare i then akt, at man skal ther bannader bliffua eller illa taltalader, utan til at sökia sin Rätt. — När Domaren sitter för rätta, skal han icke vara på nogon parten vredh, förthy vreden förhindrar honom, att han icke kan besinna hvad rätt är i sakenne."

Tomtebissen inser alltför väl, att en polismästares embete icke är ett bland de trefligaste, och att det lugnaste lynne i längden måste lida af dessa ständiga trakasserier med fyllhundar och kanaler. Han inser, huru påkostande det måste kännas att vara domare i sin egen sak, såsom förhållandet verkligen är med våra polismyndigheter. Men Tomtebissen anser, att rättvisan och det allmänna bästa icke få lida därför att en polismästares humör blifvit knarrigt. Om denne finner med sig sjelf, att hans lynne blifvit utslitet och att han således icke längre duger för sin plats, bör han hellre lemna densamma, än utsätta sig för den ledsamheten att döma "en falskan Dom, med hvilken han dömer sig till en evig Fördömmelse, efter thet han missbrukar Guds Dom och Befallning til Öfvervöld och Orätt."

Tomtebissen finner med nöje, att herr Ekströmer påkallat herr justitiekanslern att granska sitt beteende. Man torde af denna granskning våga hoppas en sådan utgång, att herrar polismästare hädanefter besinna sig något, innan de huta en anklagad till tystnad, då han vill försvara sig, och falla honom, innan hans vittnen blifvit hörda. —

Hvad är Rättvisan? Det är den högre, gudomliga världsordningens återplans i den menskliga, samhällseliga ordningen. Och hvad är Lagen? Det är nationens förkroppsligade samvete. Der icke öfvertygelsen, att så är, genomträngt hela nationen, der står staten på osäkra grundvalar, der böjer sig den enskilde endast motsträfvigt under det allmänna, der är samhället i hemlighet sin egen motsats: ett *bellum omnium inter omnes*. Men huru skall folket så småningom blifva genomträngt af denna öfvertygelse, som ensamt är mäktig att göra det till ett verkligt laglydigt folk, om den ej inskärpes genom det sätt, hvar på lag och rättvisa handhafvas? Desto värre således, om lag och rättvisa handhafvas så, att den, som kallas inför domstolens skrank, finner sjelfsväld, tygellöshet och mannamån på sjelfva domaresätet. Desto värre, om innevånarne i ett samhälle påminnas om dess lagskipning endast genom en föraktad poliskorps, hvars hela diktan och traktan är jagt efter "sakören"! Desto värre, om man kommer till den öfvertygelse, att den mer eller mindre fine rocken bestämmer den behandling, man af domaren är underkastad! Desto värre, om personer ur "den råa hopen" vid sjelfva domstolen få lektioner i brutalitet, i stället för att lemna den med intrycket af rättvisans sublima och gudomliga natur!

Vår polislagskipning är ett samhällets kräftsår, som gör detsamma omätlig moralisk skada. Den

förstör lagens anseende hos den obildade massan, den förstör den fattige arbetarens aktning för sig sjelf, då han finner, att rättvisans representanter icke visa honom den aktning, man är skyldig hvarje människa och hvarje samhällsmedlem, äfven den lägste. Men den har äfven något godt med sig, ty den betydliga del af folket, för hvilken statsrättliga ideer ännu äro främmande, skulle lätt förfalla i politisk dvala och kunna blifva ett verktyg för despotismen, om den ej genom ett godtyckligt polisvälde ständigt erinrades derom, att folket har oafytterliga rättigheter, som det ligger i enväldets natur att anfakta. Vi må därför tillvidare gifva oss tillfreds med saken, sådan den är, och bemöda oss att på andra vägar söka motarbeta det onda, som det påpekade kräftsåret åstadkommer.

Hvilket dock icke skall hindra Tomtebissen att återkomma till detta ämne, så snart någon närmare eller fjernare anledning dertill gifves.

Landshöfdinginstruktionen,

vi mena den nya, klandras af mången, Gud vet hvarför. Isynnerhet skriker man öfver den makt, den förlänar landshöfdingarne att utan dom och ransakning afsätta landssekreterare och landskamererare. Tomtebissen medgifver, att desse herrar torde finna det förargligt nog att så der bli körda från sina embeten, dem de vanligtvis förvalta bättre, än deras förman sitt; men en sådan olycka bör kunna förekommas derigenom, att hrr landssekreterare och landskamererare aldrig yttra olika meningar mot sin chefs, om dennes äro aldrig så befängda, samt buga något djupare än förut, smickra något mera, med ett ord: visa sig en smula mer inställsamma, krypande och ryska än hitintills.

Ser man på det allmännas fördel eller skada af en sådan åt landshöfdingarne förlänad myndighet, så är det lätt att bevisa, att om den förre (fördelen nämligen) ej blir stor, så blir den sednare (skadan nämligen) alldeles ingen.

De studier, som föregå embetsmannabanan, och den aktning vi äro skyldiga embetsmannaståndet, torde berättiga oss att antaga, att bland tre embetsmän finnas minst två skickliga och således på sin höjd en dum. Vi mena naturligtvis: öfverhufvud taget; ty en tillfällighet kan visserligen göra, att tre skickliga, eller (sällsyntare) att tre dumma sammanträffa.

Men undantagen upphäffa icke regeln. Regeln, om hvilken vi vilja förena oss, och från hvilken vår bevisning skall utgå, är och blir den, att af tre embetsmän äro minst två skickliga och högst en dum.

Således kunna, hvad landshöfdingen och hans begge närmast underordnade beträffar, endast följande fall ega rum:

1) *Landshöfdingen skicklig, landssekreteraren skicklig, landskamereraren dum.* Om i detta fall landshöfdingen afsätter sin skicklige landssekreterare, måste han få en annan skicklig i stället, ty annars skulle både landssekreteraren och landskamereraren vara dumma, hvilket strider mot den ofvanstående, oemotsägliga regeln. Afsätter landshöfdingen deremot sin dumme landskamererare, kan han möjligen få en skicklig i stället, hvilket ej strider mot regeln, men kommer det allmänna till godo.

2) *Landshöfdingen skicklig, landssekreteraren dum, landskamereraren skicklig.* I detta fall gäller *vice versa* detsamma, som blifvit bevisadt vid fallet n:o 1.

3) *Landshöfdingen dum, landssekreteraren och landskamereraren skickliga.* Om i detta fall den dumme landshöfdingen afsätter sina begge un-

derordnade, måste han få tvenne andra skickliga i deras ställe, ty i annat fall skulle den ofvanstående, oemotsägliga regeln upphävas. Således komme det allmänna äfven i denna händelse ej att lida skada.

Denna bevisning står fast, sålänge dess förutsättning står fast. Och att vilja rubba den, det vore i sanning alltför chikanöst mot vårt embetsmannastånd. Så elak kan ingen vara.

Således: intet skrik mer mot den nya landshöfdinginstruktionen!

Tomtebissiadern.

Staden Borås' riksdagsfullmäktige herr Rydin har i ekonomie-utskottet haft ett anförande beträffande vaccinationens skadliga följder. Herr Rydin påstår, att genom ett kreaturligt elements införande i människokroppen, denna sistnämnda småningom förderfvas och att människan slutligen dymedelst ställes på lika ståndpunkt med kreaturet. Hu då! Det der låter ju alldeles fasligt. Tomtebissen hemställer, huruvida det icke vore skäl, att herr Rydins landsmän allmänt komme öfverens om, att ej mer äta kött, hvilket bestämdt är ett af de mest direkta sätt för "ett kreaturligt elements införande i människokroppen". Alltså mine herrar! Äten inga biffstekar mer, J kunnen eljest lätt med tiden blifva oxar; och J, sköna damer, akten Er noga för allt hvad höns- och gåsstek heter, så kärt Eder är, att icke i en handvändning blifva förvandlade till höns eller gäss.

Danska regeringen har förordnat, att danskt mått, mål och vikt skall uteslutande begagnas i hertigdömet Slesvig. Detta har af de tyskt sinnade emottagits med mycket blandade känslor. Hvad nu vigten beträffar, gifva de sig någorlunda tillfreds, emedan de länge insett, att Tysklands inflytande i hertigdömena ändå varit utan all vikt. Men i afseende på målet äro de mer ömtåliga, ty de frukta, kanske icke utan skäl, att Danskarne under denna förevändning i den tyskan talande delen af Slesvig vilja införa äfven danska *tungomålet*. Hvad slutligen måttet beträffar, tänka Tyskarne; Ju värre, desto bättre, ty det heter i bibeln: "Med samma mått, hvarmed J mäten andra, skall eder ock måttet varda."

En kapten, hvilkens namn börjas med *klöfver*, har råkat ut för obehagligheter, därför att han tagit in en dam. Hade han varit kung, i stället för blott knekt, hade draget icke gerna kunnat ogillas. Nu bör mannen stå sitt kast.

H. K. H. kronprinsen kallas i Norge vice konung. Det vore en lycka för båda "brödraländerna" om man en gång finge i st. f. *vice* skrifva *vice* konungen.

Vid omnämmandet af riddarhusjunkrarnes och deras organs utfall mot grefve Anckarsvärd, har "Kapten Puff" såsom motto begagnat de ord, hvilka en hop lättsinniga skolpojkar tillropade profeten Elisa: "Du skallote, kom opp!" Motto't är onekligen väl valdt. Tomtebissen vill för sin del göra det tillägg, att herrar junkrar möjligen kunna riskera samma straff för sitt okynne som de ifrågavarande skolpojkarne, nemligen: att bli uppätta af björnar.

En bildad människa bör alltid, då en dam inträder i ett sällskap, *resa sig och lemna henne plats*. Folken äro individer, och friheten är också en dam.

Nr 4.

Pris:

3 skill. Banko

pr N:o.

Den 26 Februari

1857.

Säljes i Rikets

alla Boklådor.

TOMTEBISSEN.

Om kungsskjuts, hofpoesi, junkrar, hästkrakar och diverse annat.

Wermlandstidningen berättar, att under H. K. H. kronprinsens sednaste resa till Norge blef genom våldsam körning en af de hästar, som användes vid »kungsskjutsen», förstörd.

Nå än vidare? Inga dumma reflexioner öfver skjutsskyldighet, hästskojeri, o. s. v. Begrip en gång, att det enskilda måste vika för det allmänna! H. K. H. norske vicekongen hade brådtom; han måste skynda som Jehu, ty om han ett enda ögonblick hade varit frånvarande från sitt rike, hvem vet, hvad då kunnat hända våra bröder, Norrmännen? Deras fjell kunde ju ramlat från sina grundvalar, deras fetsill magrat, deras Finnmarker blifvit knipna af Ryssarne... En vice konung bär ett stort ansvar; och hellre än att sådane olyckor skola träffa hans folk, må gerna en hästkrake digna på landsvägen.

Och hvad sedan? Bruntes död var skön. Vi beklaga blott, att han måhända icke kände den heder, som vederfors honom; annars skulle hans dödssuck förklingat i en stolt gnäggning öfver äran att hafva blödt under sjelfve H. K. H. kronprinsens kusks piska och fått sina lungor sprängda främför en af sjelfva H. K. H. kronprinsens svits vagnar.

Den officer vid det ärorika lifbevärringsregementet, som från »preussiskan» öfversatt den vackra boken »Jag tjenar», skulle dött af afund, om han erfarit den vermländske kampens ärorika öde; men lyckligtvis lär underrättelsen derom ej komma till hans (öfversättarens) öron, enär han, efter hvad ryktet förmäler, tagit afsked ur svenska krigstjensten och begifvit sig till kungen i Yvetot, för att der, såsom ett troget kammarherre-tjenstehjon, egna sitt lif åt af- och pådragningen af Hans Majestäts kalsonger.

Hans lif är således räddadt, men olyckligtvis

finnas åtskilliga hans gelikar kvar i landet, och för deras kunna vi icke ansvara. Men hellre än att dö den fula afundsödén borde dessa herrar junkrar anhålla om nåden att vid nästa Norgesresa få draga H. K. H:s vagn. Skulle då H. K. H. spränga ett dussin af dem på landsvägen, så hafva äfven de dött för sin prins, och nationen gifver sig tillfreds öfver förlusten.

Hofpoeten och vaktmästaren Beckman har, rörd af det ädla och storartade i Bruntes död, författat en »Vice-kunglig Bruntiad» i tolf sånger, som med det snaraste kommer att utgifvas från trycket. Vi hafva förskaffat oss del af Bruntiaden, och meddela här dess begge sista rader, som utgöra en grafskrift öfver den fyrbente hjelten:

»Han dog för sin prins, som en krake det
egnar,
I dragande kall och å embetets vägnar».

När de fördömda jernvägarne en gång bli allmänna i Svea landom, skall ett sådant ärorikt dödssätt bli nästan omöjligt. Sedan blir det vid »kungsskjutsen» icke längre fråga om att spränga bondhästar; utan skall nödvändigt något sprängas, så blir det väl ett lokomotiv; men därför aktar man sig nog, så vida man ej i förtid vill bli högtalig, hvilket man, försedd med en skicklig kusk, just icke riskerar vid ihjelskörandet af hästar.

I Wenersborg har ett sammanträde egt rum, för att bilda en lifförsäkringsanstalt för husdjur. Som man ser, äro auspicierna för en sådan anstalt rätt goda, såvida de skjutsskyldige inse, hvad deras frid tillhör. Ingen må anse sig säker; hvem vet, på hvilka vägar kungsskjutsens vilda jagt härnäst kommer att flyga framåt?

Tomtebissen anar tillochmed, att en allmän kungsskjuts om ett eller annat årtionde kommer att ega rum öfver hela Europa, i trots af jern-

vägarne, och att folken desto hellre skola släppa till hästarne, ju längre skjutsen blir.

Men för att återvända från aningarnes område till den rama verklighetens... och en ramare verklighet gifves väl knappast än det ömkliga, för vårt samhälle vanhedrande tillstånd, i hvilket våra stackars Göteborgska åkarekampar befinna sig... vore det icke skäl att härstädes bilda ett *sällskap mot djurplågeri*? Tomtebissen har läst den sista årsberättelsen, som ett sådant i Hamburg existerande sällskap låtit trycka, och med glädje deraf funnit, att man med ihärdighet kan komma till lyckliga resultat äfven i detta hänseende. I Hamburg lär det för några år sedan ej varit ovanligt att se åkarekampar, fullt upp så usla som våra; skinnorra skeletter med hängande hufvuden och lidande blickar, med sönderpiskade länder, och skafsår, i hvilka om sommaren tusentals flugor hafva sin bostad och spiskammare. Nu skulle ingen åkare våga visa sig med en sådan Rosinante på den fria riksstadens gator, åtminstone icke vid dagsljus, utan att utsätta sig för laga näpst eller en skonslös folkjustis.

Tomtebissen vet ej, om någon förordning gifves här i landet mot djurplågeri, men han vet, att den icke tillämpas, om den också finnes. I många länder och bland andra i brödrariket Danmark har den lagstiftande makten ej ansett under sin värdighet att taga de stackars husdjurens parti mot de vilddjur bland »Guds afbilder», som med grymma plågor betala dem för deras trälände; ja, »kreaturens tysta suckar» hafva tillochmed trängt till våra Ständer och såväl inom Ridderskapet och Adeln som inom Bondeståndet framkallat motioner. Men hvad än må beslutas till deras fromma, lär föga godt komma deraf, förrän våra kommuner sjelfva taga hand om saken. Det bästa medlet är utan tvifvel att efter utlandets exempel bilda sällskaper, som direkt och indirekt bekrija det onda. Tomtebissen vill, för

att i sin mån bidraga till detta ändamål, framdeles leta upp den ofvan omtalade redogörelsen från Hamburg och meddela den i hans tycke serdeles praktiska plan, enligt hvilken det Hamburgska sällskapet utöfvar sin verksamhet.

Sedan vi väl fått ett sådant, af behovet påkalladt sällskap stiftadt, blir det tid att tänka på en »beskyddare» åt detsamma. Ty utan en »beskyddare», af furstlig rang naturligtvis, kan intet ordentligt »sällskap» ega bestånd och helgd. Tomtebissen vill emellertid ej gå beslutet i förväg, och ämnar därför hvarken föreslå H. K. H. kronprinsen eller någon annan mer eller mindre kvalificerad person till denna värdighet.

Återblick.

Det hade varit Tomtebissens afsigt att tillställa en revy med de sednaste stora politiska händelserna; men då inga sådane inträffat, så — hvad skall han göra?

Det är sannt — England spelar schack med Persien. Men dragen ske så förtvifladt långsamt, att åskådarne tröttna. Hitintills har endast ett torn fallit i hörnet af det stora schackbrädet . . . ingenting vidare.

Samma England, som alltid ligger i krängel, än i Europa, än i Asien, än i Afrika, än i Amerika, än vid nordpolen, än vid sydpolen, samma England har också något trassel för sig borta i Kina. Det skickar ut krigsskepp och skjuter isönder theserviserna för de Himmelens barn, som intagit sina jordiska kantonement i staden Kanton. Frågan lär vara att få en ändring i de inflätade kinesiska hufvudförhållandena till de europeiska sjömakterna; men det blir tid nog att återvända till denna fråga, när den blifvit afgjord.

Från närmare håll ha vi ingenting annat att berätta, än att hushyrorna stigit ofantligt, i synnerhet i Hessen. Vi vilja anföra ett talande exempel derpå.

Kurfursten i Hessen ville för en längre tid sedan omstörta sitt lands statsförfattning, men kunde icke i hela Hessen — der junkrar och äfventyrare likväl måste finnas såväl som anorstädes — han kunde icke i hela Hessen uppleta ett villigt verktyg för sina vackra planer. Då föll hans blick på en herr von Hassenpflug och han upptäckte straxt, att han funnit sin man. Herr v. Hassenpflug var för tillfället instämd för någon domstol såsom anklagad för förfalskningsbrott. Hvilken förfalskare utbyter icke med nöje fängelsehållet mot premierministerportföljen? Herr v. Hassenpflug skyndade således till Hessen, blef premierminister, gjorde sin ädle herre till lags och omstörtade författningen.

Allt var godt och väl, sålänge herr v. Hassenpflug eller Hessenpflug (ty sistnämnda namn, som betyder *Hessens förbannelse*, har de hessiske undersåtarnes kärlek gifvit honom) bodde gratis i sin ministervåning. Men när han slutligen blef afdankad och måste flytta derifrån, hvilken malheur hände icke honom då! Han rände kring hela Cassel, för att hyra några rum; men för

hvarje lokal, han sökte, svarades honom: *alles besetzt*. Den stackars f. d. premierministern fann det obehägnadt att bo på gatan och reste därför till staden Marburg, i hopp att der finna åtminstone ett litet vindsrum, under hvars tak han kunde skyla sitt hufvud; men äfven der mötte han öfverallt tvära, grinande husvärdar, som hväste sitt: »alles besetzt, allt är besatt». Han erbjöd förgäfves dubbla, tredubbla hyresafgiften . . . förgäfves: »alles besetzt, allt är besatt» var det enda svar han erhöill. Stormen bröt lös öfver hans hufvud, regnet piskade hans hjessa, utan att kunna bortskölja alla de välsignelser, som hopats på densamma; den lungvåte förtviflade konstitutionsomstörtaren och förfalskaren ville slutligen, när ingen annan utväg var honom öppen, söka tillflykt i ett stall, men hästarne derinne sparkade ut honom och gnäggade: »alles besetzt»; han ville krypa in i närmaste hundbo, men gårdvaren morrade ilsken: »alles besetzt». Ett besatt äfventyr för en f. d. premierminister! Såsom besatt af onda andar rusade den arme husville ur den ogästvänliga staden Marburg; han rusade bort, sade vi . . . men hvart veta vi icke. Sannolikt springer syndaren ännu omkring och letar i den stora, vida världen efter ett litet kyffe, som vill upplåta nådens dörr för honom. Men nästan lika sannolikt är, att ingen annan är honom öppen än den, genom hvilken den omtalade domstolen ville förpassa mannen. Och kommer han dit, så är han på sin plats.

Göteborgs Konsertlokal,

Herr Johan A. Bloms »stora salong», har redan mångfaldiga gånger varit föremål för skarpa, men rättvisa anmärkningar. Men trots alla »skrapningar» är och förblir densamma lika osnygg. Man hör ofta resande från mycket mindre städer förundra sig öfver att »de rike och stolte Göteborgarne» kunna finna sig i, att uti en dylik, all trefnad förjagande, lokal åhöra den mer eller mindre klassiska musik, hvarpå desamma bjudas. Tomtebissen instämmer högljuddt i denna förundran. Lokalens uselhet är så allmänt erkänd och beryktad, att derom numera ej är tu tal. Men — och det är egentligen dit Tomtebissen vill komma — herr Johan A. Blom låter icke desto mindre ganska rundeligt betala sig för sin välvilja att åt konsertgifvare upplåta sin salong. Se här t. ex. en trogen kopia af en räkning för en icke längesedan gifven konsert:

An. Hyra för begagnandet af stora salen till konsert den — — —	Rdr 25: —
Förbrukat 630 kubikfot Gas	10: —
Tillsläpt 11 eldningar à 24 sk.	5: 24.
Dito Stearinljus	1: —
Arbetslön för Orkestergolfvet	3: —
Arbetslön för Salens skurning samt ved till vattnets uppvärmning	5: 24.
Rgs Rdr 50: —	

Man skulle väl eljest kunna tycka, att det vore lokalens *egares* skyldighet att tillse, det densamma befunne sig i vederbörligt skick — eldad, skurad samt försedd med de nödvändiga »upphöjningarne» och »golfven» — då han uthyr den åt en konsertgifvare, utan att några serkilda omkostnader borde debiteras denne härför. Men så tycker icke herr Blom. Han låter sin hyresman betala icke blott skurningen, utan jemväl veden till uppvärmande af det för denna procedur nödvändiga vattnet. Hvarför tar icke herr Blom så gerna äfven betalt för sjelfva vattnet? Hvarför debiterar han

ej konsertgifvarne för slitning af skurtrasorna, för nötning af sina skurmadamers knäskålar, händer, kläder etc.? Herr Blom kunde gerna uppföra dessa och ännu flera poster dertill å sina räkningar, och han skulle — Tomtebissen säger detta på fullt allvar — göra mycket rätt häri, så länge Göteborgarne ej vilja tänka på anskaffandet af en, konsten och samhället värdigare, konsertlokal.

Tuppfäkningen inom Borgarståndet.

Tiderna vexla, och menskligheten går framåt.

För många år sedan lefde i Tyskland en poet, som hette Göthe. Han såg omkring sig i världen, sådan den på hans tid var, och kom till den erfarenhet, att den, som eftersträfvat att bli en till ande, själ och kropp harmoniskt utbildad människa, måste antingen vara adelsman eller landstrykare, om hans sträfvande skall lyckas. Han ansåg därför hela den aktiva delen af människoslägtet, lärare, köpmän, handverkare, arbetare, bönder o. s. v. af Ödet dömd att evigt förblifva »oharmoniska», hopkrympta, förtrampade varelser, stående midt emellan verklig människa och mullvad. Denna idé har han utvecklat i en bok, hvars hjelte heter Wilhelm Meister och mycket riktigt öfvergifver köpmanspulpeten, för att såsom kringresande skådespelare bli ett »harmoniskt» väsende.

Sedan den tiden har mycket förändrat sig, Borgareståndets rikedom och politiska bildning har tillväxt; de europeiska försvarssystemen, som redan till en del grunda sig på allmän värnepligt och alltmer komma att grunda sig på *allmän folkbevapning*, göra och skola än vidare göra borgaren, såväl som adelsmannen, till fosterländsk krigare; och den återupplifvade gymnastiken, som i Tyskland redan blifvit ett folkbehof, erbjuder medelklassen bättre tillfälle till kroppslig fullkomning, än aristokratien på Göthes tid egde.

Också ser man af många tecken att vår medelklass alltmer antager en aristokratisk prägel och blir delaktig af aristokratiska passioner. Till dessa hör naturligtvis äfven jagtpassionen. Ju sällsyntare villebrådet blir, desto ifrigare studerar den »handbok för jägare», smörjer sina långstöflor, putsar sina skjutgevär och lunkar i skog och moras, för att på återvägen i närmaste hus, der vildt finnes till salu, köpa en hare, en hjerpe, en tjäder o. s. v.

Må man därför icke undra öfver, att följande vigtiga diskussion nyligen egt rum inom borgareståndet, med anledning af ekonomi-utskottets betänkande n:o 49, tillstyrkande skärpta förbud i jagtstadgan:

Hr *Ekholm*. Jag begär återremiss af betänkandet, ty jag vill ha tillåtelse att under vartiden skjuta gamla tjädertuppar.

Hr *Ödmansson*. Jag vill detsamma som herr Ekholm. Hvad betyder en gammal tjädertupp mer eller mindre . . . en gammal enkling eller ungarl inom fogelverlden, som till äktenskap är obehägnad och ej bidrager till att öka tjäder-släktet? Det är ganska roligt att skjuta tjädertuppar, skall jag säga, och bara man skonar de unge, så gör man dermed ingen skada.

Hr *Thomé*. Jag förenar mig med de föregående talarne. Lefve de unge tjädertupparne, men ned med de gamle!

Hr *Boman*. Ja, ned med dem! Det vill säga: de komma nog ned, bara vi få rättighet att skjuta dem . . .

Hr *Stolpe*. Såvida hr Boman och konsorter icke skjuta bom, ja! Men jag vill sätta en bom för herrarnes blodtörstiga afsigter mot de gamla hedervärda tjäderenklingarne och tjäderungkarlarne. Jag vill blifva en stolpe, en pelare, ett stöd för deras ålders dagar. Säg mig

till en början, huru jägaren kan veta, om tuppen är gammal eller ung?

Hr Ekholm (tankspridd). Hm, det kan han väl se efter, sedan tuppen är skjuten.

Hr Stolpe. Der ha vi det!

Hrr Nygren, Tauson, Rydin, Bodell, Gahn och Embring (om hvarandra). Ja, der ha vi det. Nej, pass, go' herrar! Undantaget att skjuta gamla tuppar skulle bara bli en förevändning att kringgå hela lagen. Vi bifalla ekonomiskutskottets betänkande.

Vid anställd votering befanns det att af 53 röstande voro icke mindre än 22, som hungrade efter gammal tjäderstek. I sanning en aktningssvärd minoritet, som dock måste duka under för de 31 öfriga, hvilka antingen ännu ej blifvit tillräckligt aristokratiska eller ock hindras af gikt, öfverdrifven fetma eller andra vedervärdigheter från att inse, att

”Jägarelivet (äfven gammal-tjädertupp-jägarelivet) är så herrligt, Hej, falleralla lallala!”

Snålheten bedrar visheten.

Göteborg är en af vår Herre rikt begåfvad stad, med hvilken ingen stad i Sverige, kanske ingen i Europa, strängt taget, kan uthärda en jämförelse. Stockholm har större samlingar af konstens mästerverk, men Göteborg har färskare ostron; Stockholm har den äran att hysa landsfadren inom sina murar, men Göteborg har en ypperligare drätselkommission.

Hvad som fördelaktigast utmärker denna drätselkommission är den anda af sparsamhet och månhet om förkofrandet af stadens penningmedel, af hvilken densamma lifvas. Ju sällsyntare denna egenskap är hos dylika verk, desto mer förtjenar den lofordas, der den finnes. Men allt kan gå för långt, med undantag af jernvägar och telegrafrådar; all ytterlighet är ställd på gränsen af ett fel.

Så hände det en gång, att Elfstyrelsens chef kom till Drätselkommissionens ordförande och sade:

— Jag har ett ypperligt förslag, som, om det antages, kan bli staden Göteborg till stor nytta. Det blefve ju en välsignelse för staden, om den så kallade Fattighusvassen blefve fylld. Valan, Elfstyrelsen åtager sig att fylla den, om staden blott vill deltaga i någon liten del af omkostnaden, t. ex. vid den nödiga pålningen. Jag känner min herres nit för stadens förkofran och väntar därför, att min herre med glädjetårar skall antaga mitt förslag.

Men drätselkommissionens ordförande förde, i stället för att gråta, fingret till näsan, funderade en stund och svarade derefter:

— Min herre, stadens kassa skall icke bidraga med en styfver till detta ändamål. Det är elfstyrelsens skyldighet att rensa och muddra, och hvar skall den lägga all muddern, om icke i Fattighusvassen? Nej, fast det kommer staden till godo, borde elfstyrelsen tvertom betala den för tillåtelsen att med sin mudd fylla nämnda vass; det är min tanka.

Då gick elfstyrelsens chef förargad bort och satte sig att påla borta i Hisingsvassen. All mudd fördes dit, och der elfven fordom gått fram, der vildänder simmat i gungande säf, der är nu torra marken, och elfstyrelsen uthyr tomter derstädes, och hus byggas, och brädgårdar anläggas.

Men Fattighusvassen förblef ofylld och förblifver det, tilldess staden nedkastat ett betydligt kapital i dess gyttjiga djup.

Nu är det visserligen sannt, att elfstyrelsen råkat i process med Hisingsbönderna om eganderätten till den mark, den eröfrat från elfven.

Elfstyrelsen säger: ”den är mina händers verk, men låtom oss i nödfall dela,” och Hisingsbönderna genmäla: ”den, som har stranden, har sjön; aldrig jag delar med dig.”

Men icke destomindre är det ett faktum, att tillfället att få Fattighusvassen utan motsvarande kostnad fylld gått förloradt för staden genom drätselkommissionens obetänksamma, om också af ömhet för stadskassan dikterade beteende.

Kanske tröstar sig drätselkommissionen öfver misräkningen dermed, att den således ännu en tid kan få sitta i vassen och skära pipor. Nåja, har drätselkommissionen roligt af så litet, så hvarför neka den detta oskyldiga nöje?

Medan den således suppositionsvis sätter sig i vassen och skär pipor, kunde den taga Horatius med sig och titta igenom tionde oden i andra boken, der det heter:

*Auream quisquis mediocritatem
Diligat etc.,*

hvilket på svenska betyder: måtta är bäst, till och med i sparsamheten, ty annars blir sparsamheten snålhet, och snålheten bedrar visheten.

Ett fångadt Lejon.

Lokal-Skizz.

Herr X. är ett lejon.

Ett äkta veritabelt lejon... icke ett stackars! ”pulpel-lejon”, som sju timmar om dagen sitter fängsladt på sin kontorsstol och blott middag och afton får litet frihet att trafva omkring på Hamngatans trottoirer; nej bevars: herr X. disponerar sjelf hela sitt dygn och kan, om han så vill, flanera hela dagen i ända... icke heller ett ”bod-lejon”, som ödmjukt bugande från morgon till afton måste stå bakom sin disk; tvertom, herr X. låter dessa stackars trälar alltsomoftast uppöfva sina ryggars smidighet inför honom sjelf;... icke heller ett ”Söndags-lejon”, åh bevars, bevars! herr X. är lika fin, lika elegant hela veckan, hela året om. Herr X. är nemligen... lika godt: han är ett lejon. Sat sapienti.

Ett lejon trifves naturligtvis bäst bland sina likar eller andra högdjur. Herr X. är således med öfverallt, der det går riktigt gentilt till, öfverallt, der man ser ”noblessen” församlad, öfverallt, der man värderar den yttre polityr, som endast vinnes genom trägna studier vid den fina världens konstakademi. Att herr X., tillfölje af allt detta, äfven besöker ”de sex subskriberade Börs-Assembléerna”, är ju så naturligt.

Men jordens store ha understundom sina små nycker. Så känna vi till exempel mer än en ung furste, som alls icke generat sig för att nedstiga till ”folket”, för att klappa och pussa dess döttrar, ja tillochmed gå ännu vida längre i betygande af sin bevågenhet och välvilja för de vackra barnen.

Hvarför skulle icke herr X. äfven kunna få ha den der lilla svagheten?

Han har den också alldeles riktigt. Herrskapet Y:s täcka kammarjungfru har ådragit sig hans uppmärksamhet och blifvit föremål för hans kännareblicks granskning. Flickan är helt ung och oskyldig; desto bättre, ty ungdom och visdom följas sällan åt.

Emellertid har det aldrig lyckats vårt lejon att träffa den söta ungen i enrum och få för henne förklara sin ömma låga. Han har länge förgäfvets lurat på ett passande tillfälle härtill.

Kom så en af de sex ”subskriberade Assembléerna,” och herr X. begaf sig, i hela glansen af sitt lejonmajestät, till ”Nya Börsen.”

Sedan herr X. dansat åtskilliga dansar och bjudit upp till nästa vals, gör han några slag kring det heliga golfvet i festivitetsalen. Under denna sin vandring får han ögonen på herrskapet Y. En luminös idé rinner honom genast i sinnet. Han lemnar balen, sin dam och hela börsherrligheten i sticket, skyndar att ikläda sig sin paletå, och begifver sig med stormsteg utför trapporna, ned på gatan och genom staden.

— Charmant, säger han under vägen till sig sjelf; i afton är lyckan mig bevågen; nu skall jag väl träffa den lilla snärtan ensam hemma. Visst faller jag väl genom mitt mankemang i ohjelpig onåd hos den rika mamsell Z., som jag bjudit upp till nästa vals, men *”les affaires avant tout.”* Hvilken annan som helst skulle göra detsamma i mitt ställe; jag säger med min vän Paul Féval: *”Que celui, qui se sent exempt de faute, lui jette la première pierre.”* (Man ser, att herr X. hemtar sina citater ur första hand.)

Under denna monolog har herr X. hunnit fram till målet för sin vandring, han trefvar sig uppför trappan, får tag i en dörr, öppnar den, smyger sakta in och befinner sig — midt i det mörka köket.

Nu förhöll det sig så, att vårt lejon, utan att veta eller låtsas veta det, hade en rival. Hr Y:s ”förste bokhållare” hade jemväl kastat sina blickar på den vackra kammarjungfrun, men naturligtvis på ett vida mindre nobelt, vida simplare sätt än herr X. Den narren hade nemligen för afsigt att helt plebejiskt fria till flickan och gifta sig med henne. Fi donc, så alldagligt!

Svartsjukan är skarpsynt. Vår hederlige bokhållare hade en hemlig aning om någon förestående fara och var därför på sin post för att bevaka och, i händelse af behof, försvara sin skatt mot en plötslig öfverrumpning.

Herr X. befinner sig, som sagdt, midt i det mörka köket.

— Pst! pst! hviskar han så sakta; pst! pst! Plötsligt känner han sig fattad af ett par starka armar.

— Hvem der? dundrar den illmarige bokhållaren, som nog vet hvem han har framför sig. — Intet svar.

— Hvem der? Svara, eller jag anser er för en tjuf och behandlar er som sådan. — Intet svar.

— Jaså, så stå der då, go' junker; vi ska' nog få reda på dig.

Och dermed kilar bokhållaren vig som en katt ut genom dörren, slår igen den och skjuter rigeln framför.

Der stod nu vårt arma balklädda lejon, fångadt i snaran af en simpel bokhållare. Han trefvar omkring i det mörka köket, solar ner sina glacéhandskar mot spiseln — ingen utväg, ingen möjlighet till återtag med bibehållen krigsära. Och oset från jernhallen, som döfvande träffar hans fina näsa, tanken på alla de charmant dansar han nödgas försumma, utan att erhålla någon slags ersättning därför! Han dunkar förtviflad på köksdörren. Ingen hör det. Ängestsvetten perlar från hans panna; köket blir för honom, utan att vara anlagdt af någon Egersdorff, ett verkligt ”ängkök.” Så förflyta tvenne långsamma, hemska timmar.

Herrskapet Y. hemkommer slutligen från balen. Bokhållaren skyndar genast att aflemna rapport till sin principal.

— Herre! jag har fångat en kanalje, som ville bryta sig in... jag har låst in honom i köket.

— Låt se! De båda herrarne begifva sig, försedda med ljus, ut till den extemporerade lejonkulan. Dörren öppnas och ut träder vårt skamflata lejon.

— Åh bevars, se herr X! utbrister herr Y.

— Nå kors, var det herrn?! flinar bokhållaren.

— Behagar min herre stiga in och röka en cigarr, så kunna vi få förklaring på det här missförståndet, fortfar herr Y.

Vårt lejon följer mekaniskt. Inkommen i herr Y:s förmak, börjar han åter repa sig, fattar mod och säger, ehuru något förlägen:

— Min bäste herr Y! ni har ju också engång varit ungt; ni förstår... er fru har en vacker kammarjungfru... jag hoppas ni fattar...

— Jaså, småler herr Y., är det på det viset? Då är saken ju lätt uppgjord.

— Jag kunde väl tro, att ni skulle vara resonnabel, min käre herr Y.

— Ja, Gu' bevars, bäste herr X. Var god och dröj ett ögonblick.

Herr Y. aflägsnar sig; men återkommer snart med sin fru och dennas kammarjungfru.

— Här, min lilla gumma, får jag presentera för dig herr X. Han lär, enligt hvad han sjelf nyss sagt mig, fattat tycke för din kammarjungfru, och är det så — fortfar han, vänd till denna — att du å din sida äfven tycker om herrn der, så ser jag intet hinder för er förening. Vår lokal skall med nöje upplåtas till bröllopet, eller hur, min gumma lilla?

— Men, mitt herrskap... herr Y.... stammar lejonet.

— Se så, intet krus; det sker med nöje.

Att vårt lejon slutligen lyckligt och vål åter slapp ut ur fällan, kunna vi berätta; men *sättet*, hvarpå detta tillgick — det må läsaren sjelf gissa sig till.

Theater-Notiser,

omfattande tiden från den 22 sistl. Januari till omkring den 22 dennes.

Stockholms-theatrarne.

Kungliga Theaterns enda större nyhet under denna tid har varit *Elffjungfrun*, öfversättning efter Heibergs original, med musik af Kuhlau, som sedan d. 28 Januari gifvits åtskilliga gånger. Såväl uppsättning som utförande berömmas mycket. Vidare har gifvits en liten ny, från franskan öfversatt enaktskomedi, kallad: *Jag åter middag hos min mor*. Repertoiren har för öfrigt omväxlat med Sheridans *Rivalerna*, *Benvenuto Cellini*, *Volontärerna* och *En Sömngångare*. — Af operor hafva gifvits: *Trollflöjten*, *Don Juan*, *Hälften hvar* och *Nürnbergerdockan*. — Under öfning är, för att med första uppföras, *Grefve Essex*, skådespel i 5 akter af Laube. Längre fram komma att upptagas Shakespeares *Richard III*, samt ett historiskt skådespel af Tromlitz, hvori händelsen är förlagd till Skottland.

Mindre Theatern har bjudit på tvenne nyheter: Mozarts 1-akts-operett *Theaterdirektören* (L'Impresario) och *Landtpresten i Wakefield*, skådespel i 5 akter, en af H. Tisseran efter Goldsmiths bekanta roman med samma namn verkställd bearbetning, som dock lär vara temligen misslyckad. Detta skådespel jemte Campanas duett, *Stornello Trasteverino* gifvos första gången till recett för hr Lagerqvist. — Å Mindre Theatern ha från föregående sejourer återupptagits Molières *Tartuffe* (med hr Åhman d. ä. i titelrollen samt Oehlenschlägers *Axel och Walborg*. — Den 3:dje dennes gafs, till förmån för de nödlidande i Fin-

land, en representation, hvarvid uppfördes: *Börd och Förtjenst* samt *Theaterdirektören*.

Södra Theatern har såsom nyheter gifvit: *Hvilken är den rätte?* lustspel i 1 akt med sång, öfvers. från Overskous danska original. Detta lilla lustspel jemte Hedbergs komedi *När man inte har pengar* gifvos första gången till recett för hr Brandt (förut engagerad vid Mindre Theatern). — Till förmån för hr Österberg ha gifvits trenne nya lustspel, nemligen: *Ett äfventyr under riksdagsutblåsningen*, dramatiskt skämt med sång i 2 tablåer, svenskt original, *Magisterns Peruk* (från Tyskan) och *Fastlagsgillet* (från Danskan.)

Å Ladugårdslandstheatern hafva vännerna af skämt och munterhet firat en verklig högtid, i det att hr F. Deland på en och samma afton uppträdde i 2:ne, på denna theater nyupptagna lustspel: *Giftermål efter trumma* och *Sufflörens recett*. Uti den förra pjesen uppträdde herr Deland i den kostlige regements-apothekarens och uti den sednare i den ej mindre kostlige sufflörens roll. — Äfven på denna theater har gifvits en representation till förmån för de nödlidande Finnarne. De stycken, som vid detta tillfälle gifvos, voro Hostrups *Soldatputs* och Blanchés *1856 och 1956*.

Theatersällskaperna i Landsorterna.

Herr P. J. Deland började sina representationer i Malmö den 1:ste dennes och annonserar sista spektaklet derstädes till den 1:ste Mars. Sejouren lär hafva varit mycket god. Från Malmö begifver sig herr Deland med sitt sällskap till Lund.

Herr W. T. Gille slutade sin sejour i Örebro den 8 dennes och afreste derifrån till Upsala, hvarest han sedan den 15:de gifvit representationer. Sällskapet har varit ganska omtyckt på de ställen, der detsamma sednast uppträdde. Frampå hösten lär herr Gille ämna besöka Göteborg.

Herr L. E. Elfforss, som den 10:de dennes slutade sina representationer i Linköping, spelar sedan den 15:de i Jönköping, derifrån hr E. med sällskap är att hitförvänta i början af Mars. Sällskapet består af omkring 20 personer.

Herr A. G. Wallin ger för närvarande spektakler i Wexjö. I Jönköping slutade hr W. den 3:dje dennes med den förut omnämnda folkkomedien *En Landbyhistoria*, som emottogs med bifall.

Herr J. Roos slutade sin korta sejour i Upsala d. 31 Jan. och spelar sedan d. 8 ds i Norrköping.

(Af förekomna anledningar vill Tomtebissen härmed anmäla, att han hädanefter kommer att meddela sina theaternotiser blott en gång hvarje månad, alltså i hvartannat Nr.)

Tomtebissen expedierar sin post.

Till kusin Nasse. Kära kusin! vi måste nödvändigt språka litet mellan fyra ögon. Således: närmare adress, s'il vous plait.

— Till Wilhelm. Tomtebissen vet sig aldrig ha emottagit de bidrag från Tit., hvilka Tit. i sitt Stockholmsbref omnämner och har således med bästa vilja ej kunnat tillbakavisa desamma.

— Till insändaren af de små Prestanekdoterna. Tit. har förmodligen redan sett, att vi blifvit förekomna af en bland Hufvudstadens mera ansedda tidningar.

Tomtebissiader.

Huru skall det gå med Ekbohrns utnämning till Blockhusudden? frågades häromdagen i ett bättre sällskap. En sakkunnig upphof sin röst och genmälte: frågan beror uppå att skaffa Lundberg (grälmakaren, besvärsskrifvaren) en god plats, till hvilken ända följande arrange-

ment vore i enlighet med kostymen, eller kutyten: öfverste Thestrup erhåller första lediga landshöfdinge-plats; tullförvaltaren i Göteborg hr Berger blir distriktchef i Malmö, och Lundberg erhåller hr Bergers tullkammare. Ekbohrn behåller Blockhusudden.

Så är saken arrangerad till allas belåtenhet och till — det allmännas bästa.

Tomtebissen har blifvit ombedd att "puffa" litet för det nya sällskap, som sedan någon tid uppträder å det s. k. Casino uti restaurationen i Bloms hotel. Tomtebissen tror visserligen, att det ifrågavarande sällskapet bäst rekommenderar sig sjelft (hvori säkerligen alla, som hört detsamma, instämma), dock har han ej velat neka att härmedelst uppfylla den ofvan omnämnda anhållan.

Vid sammanträde inför magistraten i Carlskrona har beslutats att, till förekommande af oordning, ej någon må ega rätt att *sjelf* gräfvä (sig?) graf å begravningsplatsen, utan att dödgärfvaren skall verkställa all graföppning. Hårdt, men troligen rättvist!

Den goda gamla *Fredsgatan* här i Göteborg tyckes numera just ej göra skäl för sitt namn; enär under sednaste tiden temligen ofredliga uppträden en och annan gång lära nattetid hafva egt rum å densamma. Onekligen är också ifrågavarande gata en af de mest lämpliga platser i vår kära stad för utförande af dylika idrotter utaf samballets „ljusskygge“ medlemmar. Gatubelysningskommittén består nemligen icke mer än *en enda* gaslykta på hela Fredsgatan. Här skulle man med rätta kunna tillämpa den gamla bekanta devisen: „Som *freden* är, så lyser här“.

För kort tid sedan hände det på Stora Hamngatan, att en skrämd häst slet sig lös ur seldomen och hoppade ned i hamnen vid Brunnsparken. Isen brast under djurets tyngd, meniskor ilade till från alla håll, gatan och Lejonbryggan uppfylldes med åskådare, alla hade, som vanligt vid dylika tillfällen, goda råd till hands, men endast få skyndade ned att hjälpa hästen i dennes ansträngningar att komma upp på isen. Dessa voro länge fruktlösa, och åskådarne hade således god tid att skrika, klandra och gifva råd. — Hvad ni bär er dumt åt, sade en sjåare med händerna i byxfickorna till dem, som arbetade och stretade med hästen, nej, hör mitt råd, som är, att ni ska' dra opp honom på isen och sedan spänna honom för igen. — Mitt råd är, att man skaffar hit packhuskranen och lyfter upp honom på det viset, sade en annan. — Nej, inföll en tjänsteman vid tullen, lägg Posttidningen under hästen, så kommer han straxt på det torra. — Eller lägg en spansk fluga på nacken, ty den drar, ropade en apotekarelärning. — Gör honom till statsråd, rådde en politikus, så kommer han med föga svårighet på hal-is. En häst har förut varit konsul i Rom. Gör honom till statsråd! — Ni måste tänka ut något sätt att lyfta upp honom, anmärkte en annan; jag föreslår, att vi alla ur svenska hjertans djup uppstämja folksången; det blefve ju upplyftande. — Gör honom till hyresgäst, så blir han nog uppdragen, mumlade en herre, som sannolikt ej var husegare. — Skaffa hit tåg, belägg dem kring hästen och låt oss stiga upp i kyrktornet och hala, rådde en skutskeppare. Emellertid hade en karl hittat på det enfaldiga medlet att skjuta en planka under buken på hästen, ett par andra fattade honom i mahnen, hästen gjorde en förtviflad ansats — och var lyckligt uppe på isen.

N:r 5.

Pris:

3 skill. Banko

pr N:o.

Den 12 Mars

1857.

Säljes i Rikets

alla Boklådor.

TOMTEBISSEN.

Prenumerations-Anmälan.

På tidningen "Tomtebissen", som fortfarande utgifves tvenne gånger i månaden, emottages prenumeration från och med den 1:ste nästk. April till årets slut med 1 Rdr Banko, i Göteborg å Handels-Tidningens Annonskontor och i Herr C. F. Arwidsons Bokhandel, samt i rikets öfrige städer å Postkontoren, med tillägg i sednare fallet af Postförvaltare-arvode. På kortare tid än ofvannämnda emottages ej prenumeration.

Lösa N:o å 3 sk. B:ko blifva fortfarande att tillgå i Rikets boklådor.

Insända bidrag till tidningen — hvars "tendens" genom de hittills utkomna numren torde vara tillräckligt känd — emottagas med nöje och honoreras efter öfverenskomelse med redaktionen.

En och annan gång, då omständigheterna så påfordra, utgifves tidningen i det större format, hvarpå dagens nummer tjänar såsom prof.

Hos de resp. Tidnings-redaktioner, hvilka i sina tidningar behaga införa denna anmälan, stannar Tomtebissen i tacksam förbindelse.

Göteborg i Mars 1857.

Redaktionen.

Underjordiskt Bref.

Stockholm den 6 Mars 1857.

Älskelige kusiner Puck och Nisse!

Med en viss häpnad, blandad med en rättmätig stolthet, har jag åsett edert djerfva företag att söka emancipera eder ifrån den gamle tomte-stadgan om osynlighet, — i förbigående sagdt, en mycket bra stadga i dessa dyra tider! — och att med berätt mod skynda att exponera eder såsom svärtade söner af allas vår hulda moder, tryckfriheten! Lycka till, smågossar!

Eder mest älskade och mest förbisedde kusin, Fattigmans-nisse, sänder eder sin hjertliga hälsning, som väl åtminstone kan tjena till spaltfyllnad, om icke den skulle duga till annat.

"Vi lefva i en tid" — — — men huru i all världen föllo ni på den lustiga och lyckliga idén att visa eder för det försöflade och bortpraktiserade menniskoslägtet i formen af "Ett blad ur tomtelifvets mysterier"? Jag har länge funderat på detta, men som jag ej kunnat blifva slug derpå, så har jag slutat fundera,

och funnit det vara min "plikt" — för att tala med Aftonbladet, — att så godt jag kan understödja edra lofvärda afsigter!

Således för att nu en gång komma med något i ledande artikel-stil:

"Vi lefva i en tid" — — ty om man betraktar saken rätt, hvad skulle vi icke kunna hafva att berätta, vi små osynliga väsen, som lika lätt sätta oss och rida ranka på ministertabureten som på tiggarns stol? — Apropos tabureten! så kan jag tala om för er någonting rätt treffligt: då jag häromdagen gjorde ett litet skutt opp i konseljen, och kröp under finans-ministerns taburett för att få vara i fred med mina tankar, så märkte jag till min stora förvåning, att namnet "Dumrath" stod inristadt på undersidan af sittbrädet. Aha! tänkte jag, här har man nyckeln till åtskilliga småsaker!

Jag kröp ifrån taburett till taburett, och öfverallt återfann jag den ominösa inskriptionen, i det jag alltmåra förvånades öfver den upphöjda blygsamhet, som så der satte ut anvisning på huru saken i sjelfva verket förhöll sig — — men på hemvägen mötte jag Slottnisse i en af korridorerna och han underrättade mig om att hofsnickaren heter Dumrath och att det är hans namn, som står på taburetterna, — och icke något annat.

Bästa kusiner! J kunnen aldrig föreställa er, huru upptagen jag är både dagar och nätter, alltsedan den dyra tidens majestät inkräktat herraväldet öfver hufvudstaden.

I flera hus, der man förut aldrig ens hade hört talas om mig, måste man nu taga emot mig som sjelfskrifven, — ja! till och med på Riddarhuset, hvad talen och idéerna beträffar åtminstone!

J kunnen icke föreställa er, J som kilen af och an mellan mer och mindre eleganta eleganter på Södra Hamngatan, huru det käns för en stackars ofrälse Fattigmans-nisse, sådan som jag, att hafva säte och stämma på det nobla riddarhuset.

Häromdagen när "vi" pratade omkull den samma prins-regering som vi under förra riksdagen pläderat för, så skall jag säga att jag mädde. Det var icke stort sämre än när den evigt unge stormästaren i Par Bricoll hjälpte till att bära den föreslagna tryckfrihets-grimman till begravnings-platsen — ty ni ska' tro, att jag kilade mig in i bröstfickan på en af junkerpartiets ledare, och jag skall säga att det nobla hjertat klappade med fart, då det gällde att med den urgamla nonchalansen vända kappan

efter vinden. Derifrån skuttade jag opp emellan västen på en af ministrarne, och jag märkte mycket väl att han knöt handen — i rockfickan, efter vanligheten!

Ni ska' tro, gossar! att jag också är som barn i huset hos de andra ståndspersonerna, isynnerhet hos presterskapet. Detta sednare brukar väl annars icke just stå till buds för folk af min kvalitet — — men det är sannt, jag är ju osynlig! Den osynliga fattigdomen kan alltid påräkna bistånd ifrån det hållet.

Häromdagen när jag träffade Södermalmsnisse, som har sitt högqvarter under Ragvaldsbacke, så var han mycket ledsen, emedan han hade hört att öfverste Ericsons tunnel skulle komma att sprängas midt igenom hans sängkammare, — men jag lugnade honom med det hoppet, att de fosterländska häcklarne af förslaget nog laga så att det icke kommer att gå igenom. I förtjusningen öfver det, blef jag af honom bjuden till en annan Nisse någonstans i trakten af Barnängen, som är glad öfver att i det fallet få bangården dit, så att stället åter kan bli bebodt, — ty den stackarn har fått vara ensam der både länge och väl! — Postnisse kan jag helsa ifrån, äfvensom från kungliga Theater-nisse!

De tokarne tro att de ska' få komma tillsammans litet oftare nu, sedan det blifvit fråga om att bygga posten bakom theatern! Men troligen blir deraf ingenting, — och jag tycker att Theater-nisse kan vara nöjd ändå, jag — ty nog har han postinrättning i gården alltid! Åtminstone brukar det alltid på hvarje theater finnas en stående lokalpost mellan kulisserna.

De öfriga kusinerna må bra, utom Fredsnisse, som lider af sin obotliga vankelmödhed i benen. Ena dagen går han någorlunda rak, den andra haltar han återigen alldeles förbaskadt, och så är det immer fort. Man tror bestämdt att läkaren har gjort ett misstag, då han ordinerat "China" för den stackarn, som derigenom på en tid blifvit allt sämre och sämre.

Jag har länge haft mina tankar för mig om den saken, och jag skulle vilja slå vad om att han har "engelska sjukan", och för den sjukdomen lär väl icke en gång "China" hjälpa, om den riktigt får komma i farten.

Hvad Schweitzar-nisse beträffar, så håller han på allt hvad han hinner med att lära sig svälja en butelj "Cliquot" eller "Guldkrona" i ett andedrag, för att derigenom komma i gunst på vederbörligt ställe.

Skulle jag nu annars, till råga på allt det prat jag redan regalerat er med, tala om huru jag själf egentligen befinner mig, så vet ni väl förut hvad svaret skall blifva.

Huru skall man må i dessa tider, — då alla anslag gå igenom, då reparationerna på gamla palatset vid Gustaf Adolfs torg redan börjat, — då kopphusen äro öfverfulla, — då fläsket kostar nio riksdaler pundet, och då man i sommar påstås ämna ställa till ett lustläger på Ladugårdsgärdet?

Jag vill icke tala om socker-affären och mordbranden ute vid Sickla, och åtskilliga sådana der småsaker, som hända i det menskliga lifvet; — ej heller vill jag tala ett enda ord om undersökningen af biskoparnes löner, ty de fortfara nog att utgå lika grandiosa som förut, — huru skulle det annars gå till för mig att kunna behålla det ärliga namn, som ödet gifvit mig?

Och nu, adjö med er, gossar! Hälsa så mycket till Börs-nisse och till Nya Theater-nisse, — och säg dem att de ä' så goda och draga någorlunda jemt, så att en viss theaterdirektör slipper bryta sitt ord, om han kommer till er i höst — — ty »att spela på den gamla theatern» — det skulle på sin höjd kunna passa för en

Fattigmans-nisse.

Kometen kommer!

From its horrid hair
Shakes pestilence and war.
Milton.

Den store kometen är i annalkande!

Framfusigare än sir Robert Peel, snabbare än öfverståthållarembetet, då det gäller att rentvå sig från en anklagelse för olagligt förfarande, styr han rakt mot jordklotet, för att kasta det ur dess bana.

Han sopar den oändliga rymden med en svans af tjugo millioner mils längd, ungefär så som royauteéns stora voteringsvans sopar pengar ur svenska folkets fickor. Hans kärna är, liksom den Hegelska filosofiens, omgifven af ett dimmhölje. Hans sken är ännu svagt rödaktigt, men tilltager i klarhet, ju mer han nalkas solen, alldeles som borgmästare Askers ansigte, då det närmar sig thronen och med ödmjuk värdighet sänker sig för glansen af det kungliga majestätet.

Han nalkas, (vi mena kometen, icke borgmästare Asker) . . . han klyfver ethern med hisklig fart . . . hans bana ligger rak som den europeiska diplomatiens mot vår arma jord. Vi hotas af död och förderf. . .

Den 13 (trettonde) nästkommande Juni är den dag, då seklernas ur stannar (åtminstone för oss, innevånare på Tellus), då varat utan tillhjälp af dialektisk utveckling öfvergår i icke-varat . . . Tiden har redan lyft sin ena fot och famlar med den efter ett fäste inom evigheten.

Att den dagen blir vår sista tro åtminstone Parisarne. En allmän oro råder i Frankrikes hufvudstad: man samtalar blott om den annalkande kometen, och massorna skocka sig kring de tuber, hvilka uppställts på torgen af spekulanter, som anse det vara omtänksamt att förtjena pengar äfven på världens sista tid och svurit med en af sous-stycken späckad börs gå förderfvet till mötes.

Och folket »tittar i kikarn och bleknar.»

Men hvad hafva vi arma menniskor gjort, att vi skola förintas!? Hafva vi förtjent ett sådant öde? Se, vi äro ju oskyldige som lam, rene som den fallande snön! Lefva vi icke rätt vänligt och godmodigt tillsammans här på jorden? Afkläder sig icke enhvar, som eger två kjortlar, den ene och skänker den till någon, som ingen har? Har icke biskop Thomander förklarat, att han emottager mycket qvicktionde. för att bortgifva mycket qvicktionde? Vilja icke våra kyrkoherdar påtruga sina fattiga medbröder, komministrarne, en del af sitt öfverflöd, fast desse sednare, vane vid försakelse, tveka att emottaga gåfvan?

Nej, den annalkande förintelsen är ej ett straff för brist på broderligt sinne bland menniskorna.

Vi upprepa således: hvad hafva vi gjort?

Hafva vi kanske någonsin förgätit dygd och grundsatser, för att dansa kring den gyllene kalffen eller rulla oss i stoftet inför jordens falska storheter? Nej, nej!

Har någon verldslig myndighet vågat påyrka den blinda lydnaden på bekostnad af samvete, förnuft och bättre vetande? Nej, nej! Har någon andlig myndighet sökt lägga helgerånande händer på menniskornas samvetsfrihet? Nej, nej, nej! Göra vi icke alla, myndigheter och enskilte, allt för att skingra mörkret, lindra eländet, och, om vi blott få tid på oss, förbereda ankomsten af det tusenåriga riket? Jo, och ännu en gång jo!

Och likväl nalkas den store kometen, likväl är det tid för hvarje husegare att beställa om sitt hus!

Detta är en hemsk tanke och ger anledning till många andra besynnerliga tankar.

Vi erinra oss en hofskald, som en gång talade ungefär så här: »J republikanske tjurskallar, betrakten den stat, som vår Herre själf omedelbart inrättat; jag menar vårt solsystem! Der sen J en fullkomligt absolut-monarkisk regeringsform. Solen är konungen, han sitter midt i sitt rike på en gyllene stol, och hans undersåter, planeterna, dansa ödmjukt omkring honom och sjunga lofsånger till hans ära . . . lofsånger, dem Pythagoras, om ingen annan, med egna öron hört. De fröjda sig åt hans nåds solsken och tillåta sig aldrig rabulistiskt knot. Gån J och gören sammaledes!»

Denna herr hofskaldens åsigt var likväl ganska ensidig. Först och främst skulle det blifva illa bestäldt med vår kungs civilista, om hans undersåter, i stället för att arbeta, toge i ring och dansade en evig polska kring kungliga slottet. För det andra glömde herr hofskalden, att det enligt Herschels och andra trovärdiga stjernkikares försäkran gifves andra solsystemer i tusental, som äro fullkomligt republikanskt inrättade, ithy att deras samhällen bestå af idel solar, som svänga, icke kring en kolossalare himlakropp, utan kring en immateriel medelpunkt. För det tredje kom icke herr hofskalden att tänka på kometerna, på hvilka vi nu beklagligen hafva ett alltför stort skäl att tänka.

Det är verkligen besynnerligt bestäldt med kometerna. Att dylika rabulister, friseclare, lösdrivare skola hafva rättighet att intränga i planeternas aktningvärd, lagbundna, i allo hyggliga, fredliga och välsinnade sällskap, för att tillställa oredda och ledsamheter! En spansk konung, Alfons den vise, vågade yttra, att om han fått ordna vårt solsystem, skulle han gjort det enklare och bättre än vår Herre. Måhända mumla nu f. d. justitie-statsministern Gyllenhaal, öfverståthållaren Hamilton och polismästare Ekströmer, att om de fått ordna samma system, skulle de åtminstone åstadkommit en bättre polisordning. Frih. Gyllenhaal skulle vid vite förbjudit kometerna att lemna världens stora stråkvägar eller våldgästa i planeternas dansstugor; grefve Hamilton skulle nödgat dem att åtminstone hålla sig stilla om Söndagarne vid vanligt vite för sabbatsbrott; herr Ekströmer skulle öfverhöljt dem med ovelt och pliktfällt dem för fylleri, om de en natt blifva funna någonstades i vintergatan.

Men medan detta nedskrifves, nalkas med hvarje ögonblick den fruktansvärde. Det är tid, att vi göra oss underkunniga om hvad vi hafva att vänta. Kanske finnes ännu en gnista hopp om räddning.

Öppnom således den store matematikern och naturforskaren Laplaces verk, och låtom oss se, hvad följden skall blifva af en sammanstötning mellan kometen och vår jord.

»Om en komet,» säger han, »sammanstötter med vår jord, måste den sednares axel lida en förändring» . . .

Nå ja, om mamma Jorden blir litet axelvriden, det får blifva dervid, om blott vi själfva, hennes söner och döttrar, slippa helskinnade undan. Men vidare:

»hennes omhvälfningstid (dagarnes längd) blifva en annan» . . .

Äfven det låter icke så betänkligt. Dagsverkskyldigheten kommer naturligtvis att omregleras, en annan tideräkning införas, men det får gå, om ingenting värre är att vänta. Men fortsättom i texten:

»hafven lemna sina bäddar och störta emot den nya equatorn, en stor del af menniskorna och djuren omkomma genom denna allmänna vattenflöd

eller genom själfva stöten, samt alla minnesmärken af menniskornas flit och konstsinne tillintetgöras.»

O, det låter förskräckligt! Men lyckligtvis säger Laplace en stor del af menniskorna. En liten del kommer väl således att bli räddad. Låtom oss hoppas, hvar i sin stad, att förderfvet skall drabba vår nästa och icke oss själfva! Det är ändå någon tröst.

Men hvarifrån hafva då Parisarne fått den förskräckliga vissheten, att kometen verkligen skall begå en sådan anstötthet och det just den 13 Juni? Tomtebissen vet det icke. I almanackan lofvas intet ondt. Astronomerna tåga, fundera och räkna. Då allt kommer omkring, är det hela blott ett hjernspöke.

Sannolikt är, att kometen helt vacker passerar förbi, utan att ens rubba ett veck af vår dansanta gamla oldtmoders gröna krinolin. Hon får nog svänga ännu några tusen år kring solen, för att på alla sidor låta den beskina de menskliga dårskaperna.

Låtom oss således vara lugna för kometen! Vi hafva farligare förebud för ögonen. Se här, hvad som skrives från utlandet:

»Det nya året har ingått med hotande utsigter. På fremmande ort kan man icke göra sig något begrepp om huru ohyggliga aningar rörande den närmaste framtiden jag hört många Tyskar och Fransmän uttala. Det aldramärkligaste är en instinktlik, vidskeplig fruktan hos folket för detta och nästa år. Jag önskar, att alla misstoge sig, och jag med; men när man lefver i och med detta samfund, när man ofrivilligt insuper dess stämning, förhoppningar och oro, är det omöjligt att undgå blifva så till mods, som om ingen botten funnes under en, och betvifla, det alla de goda och aktningvärd, filantropiska ansträngningar, som här göras, kunna frälsa vår tids samhällen. Det förestår en snar, radikal och fruktansvärd kris, derest icke andra åsichter, än de som nu råda hos massan, göra sig gällande och träda lindrande och reformerande i verksamhet.»

Så heter det från utlandet.

Men på samhällenas höjder idel glitter och grannlåt! Man dansar i Tuilerierna och i Hotel de Ville, Monitören söker roa folkmassan med en beskrifning på kejsarinnans sednaste toalett, hertigens af Braunschweig diamantprydda epåletter och andra »fashionabla» nyheter . . .

Men folket har vext ifrån barnlek. Det vämjes vid den lösa maten. Det bleka, sträfva allvaret, som fordrar en lösning, den må blifva hvilken som helst, på tidens frågor, skall kanske snart lyfta handen och med ett slag krossa den förgyllda lasten, den sminkade flården, den oförsämda »Gudsna»-ligheten, som nu yfvas på maktens tinnar.

Och från den synpunkten äro dessa järtecken välkomna som åskan på en qvalmig sommardag.

Statistiska uppgifter från Afrika.

En resande, som länge vistats i Bundastaten i det inre Afrika, meddelar följande tablåer öfver nämnde stats budgeter för åren 1845 och 1850. Det är att märka, att mellan dessa begge år en omhvälfning egt rum, som förvandlade Bunda från konungadöme till republik. Summorna äro angifna i svenskt mynt.

Konungadömet Bundas budget år 1845.

Inkomster.	20,000,000: —
Utgifter:	
Till H. M. konungen	3,000,000: —
» H. K. H. thronföljaren, prins Camelo-Dromedarius	2,000,000: —
» H. K. H. prins Hippopotamus	1,000,000: —
» H. K. H. prins Jönsisimus	1,000,000: —
» öfriga medlemmar af kungliga huset	1,000,000: —
» stående hären (30,000 man med pickelhufvor, men illa öfvade)	8,000,000: —
» embets- och tjenstemännen (10,000 personer)	3,999,000: —
» folkundervisningen	1,500: —
» industriens befrämjande	33: 16.
» vetenskapernas uppmuntran	6: 32.
» de sköna konsternas dito	3: 16.
Öfverskott	456: 32.
Summa 20,000,000: —	

Obs! Det uppkomna öfverskottet användes vanligtvis enligt ständernas medgifvande till grindpengar, då H. M. var ute på resor.

Republiken Bundas budget år 1850.

Inkomster (till följe af kronoskattnas minskning nedgångna till) . . . 15,000,000: —

Utgifter:

Till riksföreståndaren	50,000: —
„ vice riksföreståndaren . .	20,000: —
„ hären (talrikt landtvärn utan pickelhufvor, men väl öfvadt)	5,000,000: —
„ embets- och tjenstemännen (1,000 personer) . .	2,000,000: —
„ folkundervisningen	6,000,000: —
„ åkerbrukets och industriens befrämjande	600,000: —
„ vetenskapernas uppmuntran	200,000: —
„ de sköna konsternas dito	120,000: —
„ allmänna arbeten	1,000,000: —
„ H. M. konungen (pension)	9,900: —
„ H. K. H. f. d. thronföljaren prins Camelo-Dromedarius (pension)	50: —
„ H. K. H. prins Hippopotamus (pension)	25: —
„ H. K. H. prins Jönsisimus (pension)	25: —

Summa 15,000,000: —

Som man ser, lemnade Bundastatens budget under den republikanska styrelseformen intet öfverskott, hvilket är ett ganska betänkligt och för lämpligheten af denna styrelseform rätt betecknande förhållande.

De menckliga figurerna

blifva allt sällsyntare; de omenskliga, som ändå gå och gälla för menckliga, tilltaga mer och mer.

De gamla Greker och Romare gingo så blotade som anständigheten tillät, och de kunde det, emedan deras själar voro klädda i menckliga kroppar. Deras lemmar egde sinsemellan den harmoni och deras muskler den rundning, som Vår Herre fann vara den vackraste och bästa, då han skapade vår stamfader Adam. Sedermera har man höljt sig i kläder af mångfaldig beskaffenhet och vidunderligt utseende, men så länge släktet ännu hade sina vador i behåll, var det angeläget att visa dem förmedelst bruket af kortbyxor med strumpor och skor. Då vadorna så småningom blefvo sällsynta, ersattes de med lösvador, men då dessa persedlar lätt glida åt sidan och för öfrigt lära vara besvärliga att rätt applicera, öfvergaf man dem och lade sig till långbyxor.

Skulle . . . hvilket dock icke är att förmoda . . . det nyckfulla modet en gång fordra, att människorna åter kläda sig i tunica och sandaler, hvilken sorglig anblick vårt släkte då skulle förete, beröfvadt de behag, hvarmed det nu mot kontant erkänsla (till en del ock på kredit) förses af skräddare och modesömmerskor!

Civilisationen nödgär samhällets medlemmar att egna sig åt sysselsättningar, som mer eller mindre undergräfvat helsen och krafter. Men civilisationen erbjuder på samma gång ett medel, genom hvars flitiga användande det är dem möjligt att utbilda kroppen till högsta fullkomning och bibehålla krafterna in på ålderdomen. Detta medel, af hvilket Greker och Romare förstodo att begagna sig, består i lämpliga kroppsöfningar eller gymnastik.

Äfven ibland de nyare folken har ett och annat visat smak för gymnastik. Den engelska och skottska adeln hade och har ännu sina klubbar för kroppsöfningar, sina jagter och kappränningar. Men också blifva vanligen dessa lordar och lairdar så robusta och gamla, att arftagarne till deras titlar och egendomar vrida händerna af förtviflan, hvilket också är ett slags kroppsöfning.

Den klemighet, hvarmed det uppvexande släktet behandlas i sina hem, det stillasittande, hvartill det nödgas, påkallar en flitigare tillämpning af gymnastiken i skolorna; då gossen gått eller rättare setat ett par år i skolan, är han vanligtvis

•Lik en purpurblomma, då, skuren af ploget, hon tynar
Döende bort, eller vallmon lik i regnet, hvars hufvud

Dignar mot slappad hals, förtyngd af stormiga skurar.*

Men hägen för kroppsöfningar bör lifvas icke blott hos skolgossar, utan hos hela folket, såvida det icke skall fysiskt förfalla och brist uppstå på dugliga fosterlandsförsvarare, när nöden kräver. Betrakta blott, huru de olika yrkena och lefnadssätten tilltyga människor, som aldrig taga annan kroppsöfning, än en liten promenad då och då! Bland tjugo finna vi knappast en, som icke är sned, hujbent, kobent eller vanställd på annat sätt.

Den här unge mannen till exempel går icke så mycket med tillhjälp af sina gångmuskler, hvilka utan tvifvel äro mycket klena, som fastmer med tillhjälp af tyngdkraften; han skjuter kroppen framåt och hinner i grefvens tid att ställa fram först den ene foten och så den andre, för att understödja den framåtskjutna kroppen. En annan marcherar styf och oledig, som om han sväljt en jernstång, en tredje krokig och slankig, som om han sväljt en bugande kammarjunkare.

Den fjerdre, på hvilken vi nu få ögonen, är en ganska kostlig figur. Hans knäskålar närma sig hvarandra, som om de ville dricka brorskål, medan hans högra fot högdraget håller sig på största möjliga afstånd från den venstra, hvilken i sin ordning synes vädja till vadorna, för att åstadkomma en förlikning.

Hos den femte se vi ett alldeles motsatt förhållande. Hälsarna hälsa hvarandra med ömma kyssar, vadorna synas hafva slagit vad om, hvilkendera skall beskrifva den djerfvaste kroklinien, och knäskålarne åtskiljas af ett så anseeligt mellanrum, att om mannen ginge på en smal gata, skulle afståndet å ömse sidor blifva ganska knappt mellan skål och vägg.

Att den herrn är en bagare, den en skräddare, den en skomakare o. s. v. se vi genast på gång och hållning. Och att slutligen den herrn är kopparslagare se vi af håret, som skiftar något i grönt. Detta sistnämnda är väl något, som ej kan hjälpas genom gymnastik, men då de öfriga lytena verkligen kunna det, så tycker Tomtebissen det vara allt skäl att rekommendera gymnastiken åt alla i allmänhet och hvar och en i synnerhet.

En olycksnatt ur en gammal sprätts lif.

Herr Ambrosius Timotheus von Tanell har tvenne hufvudsakliga fel. Det ena: att vara ytterst distraht, det andra: att ej vilja följa med sin tid. Detta sistnämnda dock ingalunda så till förståendes, som skulle herr von Tanell ej med ifver läsa alla nyare romaner, ega den noggrannaste kännedom om nya moder, besöka konserter, spektakler o. s. v. — tvertom, allt detta utgör just hans foree. Det är egentligen blott i ett afseende han ej följer med tiden, och detta är i beräkandet af sin egen ålder. Frågar man honom någon gång hur gammal han är, så kan man vara viss om att få höra honom med ett fiffigt småleende gifva det mystiska svaret: »Mellan femton och hundra år».

Ingen kan således med säkerhet säga, hur gammal herr von Tanell egentligen är. Det vissa är emellertid, att han är en sprätt, och dertill en gammal sprätt. Illasinnade personer vilja tillochmed påstå, att de erinra sig hafva hört sina femtioåriga mödrar omtala herr von Tanell såsom en under deras slynar redan mycket omtyckt och firad elegant.

Vare sig nu härmed huru som heldst. Allt nog, tiden tycks hafva beslutat att på ett kämbart sätt hämnas den negligence herr von Tanell visar denna nyckfulla gudomlighet. Och den utför sin hämnd ihärdigt, oblidligt, långsamt, men säkert. En omärkligen sig fördjupande skrynkla, ett månad efter månad glesande hår, gikt, podager o. s. v., se der de utvägar, den begagnar.

Herr von Tanell börjar småningom bli allvarsamt orolig öfver de tecken till en annalkande ålderdom, som snart skola göra det för honom omöjligt att längre med framgång spela sin ungdomliga roll.

Han blir grubblande, misslynt, fåordig, skyr både offentliga och enskilda sällskaper — han är nära att falla i förtviflan.

Så sitter han en aftonstund ensam i sin eleganta sängkammare, läsande tidningen för dagen. Plötsligen springer han upp ur sin emma, får i största hast på sig ytterplaggen samt ilar

med bevingade steg och glädjestrålade blickar bort.

Orsaken till herr von Tanells plötsliga glädje och brådska är helt enkelt och simpelt en annons om åtskilliga för toiletten ytterst gäneliga requisita af synnerlig kraftig och välgörande beskaffenhet. Det är för inköpet af dessa, det menckliga snillet hedrande, nya medel, han begifvit sig ut. Aldrig har han med större belåtenhet gifvit ut sina penningar.

Efter väl förrättadt inköp ämnar herr von Tanell återvända hem, för att genast pröfva de charmant medlens verkan. Men på vägen stöter han på några bekanta, hvilka öfvertala honom att göra dem sällskap till »Prins Carl» för att supera. Herr von Tanell är nu vid briljant humör, han följer med, man tömmer en butelj vin till maten, så ytterligare en, slutligen tar man sig några glas champagne och skiljes först åt, sedan klockan slagit 11.

Herr von Tanell skyndar hem. Nu sitter han framför sin spegel, med sina små flaskor, burkar och askar, innehållande de nyss inköpta medlen, uppradade på bordet.

Ett gnidande, frotterande, putsande, borstande utan like börjar. Herr von Tanell väntar ett lysande resultat af sitt arbete. Men den förölmade gudomlighetens hämnd vakar. Den begagnar sig af sitt offers brådska, otålighet, distraktion och måhända äfven af de ljufliga champagne-ångorna, för att spela honom ett ganska fult spratt.

Efter en timmas mödosamt arbete går herr von Tanell till hvila och somnar, vaggad af de ljufvaste förhoppningar om det lyckosamma resultat han påföljande morgon skall få bevittna.

Vid notiden andra dagen vaknar han och gör ofördröjligen ett skutt ur sängen direkte fram till spegeln. En blick, en enda blick i denna, och herr von Tanell faller, under ett rysligt anskri, afdånad framstupa på golfvet.

Efter en halftimmas förlopp kommer en bekant för att söka herr von Tanell. Han begifver sig in i sängkammaren, ser sängen tom, kastar en blick omkring rummet och studsar förfärad tillbaka för det hiskliga missfoster han ser framför sig på golfvet.

I sin olyckliga distraktion och brådska har herr von Tanell begagnat sina försköningsmedel alldeles upp efter väggarne. Med Klettenwurzel-oljan har han borstat sina tänder och i stället ingnidit det aromatiska tandpulfret i pannan. Det förträffliga Graisse d'oiseau har han använt såsom handpomada och med Poudre de Chine frotterat sin något rödfnasiga näsa. Liktornsplåstret har han strukit på fingrarna, för att få bort några frostknölar, och, det olyckligaste af allt, innehållet af en flaska Gutta-Percha-fernis, ämnad till helt annat bruk, har han ingnidit på kinder och haka, för att er-hålla en fin hy.

Der stod nu den olycklige, ännu sanslös, på händer och fötter bredvid kakelugnen, med ena örat, i hvilket han fastat en mot hufvudvärk nyttig örönmagnet, hårdt fångsladt vid kakelugnens jernörr. De förträffliga medlen hade alla under natten gjort sin behöriga verkan, ehuru på ett för den beklagansvärde herr von Tanell högst bedröfligt sätt.

Sedan vännen något sansat sig och öfvertygat sig, att det på golfvet stående, i äkta engelskt giktpapper invirade missfostret verkligen var herr von Tanell, reste han honom upp och undersökte närmare den med honom försiggångna metamorfosen! Hu, så den stackars karlen såg ut! Från tänderna nedsvallade ett mjukt buckligt hår, och båda händerna voro prydda med de vackraste bruna lockar; pannan var betäckt af en glänsande hvit emalj, näsan på ena sidan svart, på den andra brun, haka och kinder glänsande af fernissan, och mellan fingrarna stora, stora liktorner, alldeles som om händerna varit inklämda i för trånga handskar.

Den stackars herr von Tanell har för en vecka sedan afrest till Köpenhamn, för att rådfråga dervarande skicklige läkare. Desse hafva visserligen gifvit honom hopp om att kunna återbekomma sitt forna menckliga utseende, men tillika förklarar att, till följe af de begagnade olycksmedlens utomordentliga kraft, en lång tid kommer att åtgå innan detta lyckliga resultat kan ernås.

Herr von Tanells roll som sprätt är emellertid för alltid utspeld.

Vi sluta denna sorgliga berättelse med den önskan, att icke, såsom händelsen varit med en

annan af Tomtebissen meddelad liten historia, *se* olika personer må "taga den åt sig". Det är verkligen herr von Tanell, och ingen annan, som varit ute för den nu omtalade olyckan.

Litteratur.

Skaldestycken af J. E. Ahlstrand. Stockholm. Dahlströmska Boktryckeriet 1856. Pris 2 rdr bko.

Den svenska sånggudinnan sörjde sina hädangångna söner. De ännu lefvande trängde fram, för att trösta henne och sade: "Mamma, var icke ledsen! Du har ju ännu både gossar och flickor, som äro dina." Men hon betraktade dem med ett tårdränkt leende och svarade: "Åhja, J ären rätt småtäck, mina barn, du lille Wilhelm v. Braun med din store mage, och du lille Herrman Bjursten med dina mörka ögon, och du Carl Fredrik Ridderstad med dina mustacher, och du Oskar Patrik Sturzenbecher med dina "hvad vet jag? ... och du Carlén med dina glasögon, och du Carl Wilhelm Böttiger med ditt svällande hjerta, och du Bernhard Elis Malmström med vemodsdraget öfver pannan, och du Johan Nybom med din vackra röst, och du Bernhard v. Beskow med dina guldbyxor, och du lille v. Krämer med din gardeskask, och J begge Strandbergar och du Börjeson, med din kalott, och du, Gunnar Wennerberg med din grå hatt, och du Pehr Thomasson med din bontröja, och du, Herman Satherberg, med din gymnastiskt-orthopediska skepnad, och du, Gustaf Henrik Mellin, med din prestkappa, och J små, små gossar Nyblom, Sander och Scherini, samt J, mina döttrar Bremer, Carlén och Knös, för att icke tala om många andra; men ändå" ...

Den svenska sångmön var med ett ord icke riktigt nöjd med tidernas vexlingar. Hon var melankolisk, kände migrän, fross-skakningar och andra krämpor ... och hon ämnade just gå in på "Gröna Stugan" och dricka en kopp fläderthé, för att ur denna dryck hemta ny kraft att inspirera sina barn, då hennes blick fästes på en figur i ljuslagd ytterrock, hvilken med en bok under armen nalkades henne med stora steg, bugade sig och lade handen på hjertat. Derefter öppnade han boken och läste under fortsatta bugningar:

"Den kraft din bild åt hjertat gifva
Den hvilobädd i fridfull graf
Min förlåtsslöja sönderrifva
Ditt eget mäktiga hvaraf.

— Hvad säger ni? Hvem är ni, min herre? frågade sångmön förundrad och nästan förskräckt.

— Mitt namn är Ahlstrand ... doktor J. E. Ahlstrand, svarade mannen i det blonda ytterplagget, — och hvad jag sade eller rättare "framsade", var en dedikation till er, nådigaste gudinna, hvilken dedikation ni i dess fullständighet kan läsa å sidorna 7 och 8 i dessa mina "Skaldestycken."

Och härmed lemnade doktorn sin bok till gudinnan med en ytterst djup komplimang, samt tillade:

— Boken kostar bara 2 rdr bko ... säljes till förmån för en nödlidande familj.

Sångmön blef litet förlägen: hon hade, skam till sägandes, icke 2 rdr bko på sig. Tiderna äro dåliga isynnerhet för sångmör. Hon framstammade därför:

— Om ni är nöjd med 1 rdr riksmünt, herr doktor ...

— Må göra, svarade doktor Ahlstrand; — för er skull får det gå ... Han emottog sin riksdaler, rekommenderade sig på det varmaste i gudinnans bevägenhet och försvann (det vill säga: tog sin hatt och gick.)

Sångmön bladdrade några minuter i boken och lade den derefter med nöje ifrån sig, för att dricka sin kopp fläderthé.

Då smög Tomtebissen fram och anammade herr Ahlstrands "Skaldestycken."

Hvilken ny värld öppnade sig ej för Tomtebissens blickar, då han öppnade denna bok! Om man vid läsningen af Stagnelius tycker sig vandra i ett gotiskt tempel, i hvilket en mystisk dager från de målade spetsbågefönstren kämpar med hvalfvens skuggor, så tyckte sig Tomtebissen här vada i ett kaos af en i smulor sönderslagen tanke- och känslöverld. Atomerna hvirflade för hans blickar, han blef yr, stötte hufvudet, så liten han är, mot stjernorna, trampade i lyror och basfiorer och föll omkull på molntappar. Det var en förskräcklig färd, som Tomtebissen ej gör om igen.

Då Tomtebissen återhemtat sig från sina resäfventyr, satte han sig ned att reflektera öfver herr Ahlstrands skaldskap. Hvad är herr Ahl-

strand såsom författare? Detta var den fråga, T. ställde till sig sjelf ...

Det är lätt att säga, att han är den störste pekoralist vår moder Svea frambragt. Haqvin Bager, Sueno Dalius, Bengt Bjugg, Hans Nikolaus Riis, Bjurström, Sofi Sager, vaktmästare Beckman, alla, alla äro i sjelfva verket dvergar mot denne herr Ahlstrand. Åt den, som i hans 168 sidor starka arbete kan framleta en enda redig tanke, grammatikaliskt riktigt framställd, åt honom utlofvar Tomtebissen, som ej vill stå efter direktör Oscar Andersson, en prisbelöning af 30 dukater.

Men d:r Ahlstrand är något mera än pekoralist. Han är en lefvande satir på vår klingklangpoesi, som frånröfvar jorden alla dess blommor och himmelen alla dess stjernor, för att dermed dölja sin brist på gediget innehåll. Hade mannen lärt skriva grammatikaliskt och redigt uttrycka sig, skulle han blifvit en så god akademikus som mången annan. Man finner hos honom samma lyriska stämning, samma sentimentala grundton, ja samma renhet i känslan, som hos klingklangpoetererna intager oss, der de ej låta sin benägenhet för sjukligt pjunk och sin kärlek för kaleidoskopfigurer taga öfverhand. Men då man vid läsningen af deras dikter förargas öfver den ledighet och det behag, hvarmed de förstå att säga *intet*, blir man vid läsningen af hr Ahlstrands nästan bedröfvad öfver hans fullkomliga oförmåga att gifva form och gestalt åt sina poetiska tankar. Hvem vet? Om herr Ahlstrand ej blifvit förvriden af sådane förebilder, om han icke sträfvat att följa deras höga flygt, utan helt simpelt åtnöjt sig att i enkla ord återgifva hvad han möjligtvis känt och tänkt, hvem vet, om han då ens behöft genomgå en kurs i grammatikan, för att blifva förstådd och senterad?

Såsom prof på herr Ahlstrands poesi vill Tomtebissen till slut meddela nedanstående stycken, dock med den upplysning, att Tomtebissen samvetsgrannt utvalt det förra såsom det, hvilket bland alla står begriplighetens gräns närmast.

Foglarne.

Trenne foglar hos mig var,
Sjöngo, qvittrade och logo,
Felix, Fina, ännu kvar,
Goda Fenix dogo.

Värmorgonen, härlig, skön,
Dessa hördes qvittra,
Ifrån Guden för sin lön,
Ur Guds kärleks-zittra.

Tonerna Gud sänder ner,
Ifrån himlen oppe,
Der som goda foglar ber
Uti tro och hoppe.

Lilla Felix, vacker, grön,
Talar uti sången,
Fina lilla, gul och skön,
Fenix — är bortgången.

Mången gång de äfven bad
Ja här för oss, ömma —
Sjöngo, för att se mig glad,
Glädde, det dock andra glömma.

Gud välsigne foglar små
Ofvan stjärneranden,
En gång lyckliga de stå
Der hos Guda-anden.

För att gifva ett begrepp om följderna af skaldens försök att taga en högre flygt, torde följande stycke vara mer än tillräckligt (Tomtebissen har valt det såsom det kortaste, icke såsom det befängdaste):

Guldblåd.

På mina blommor sitta äfven blad,
Hvars himlafärg, likt stjernor, ofvan lyser,
Under den kärleksboning, der mång' glad,
Sågs Gud sjelf stred mot dem, för hvilken mången ryser.
Re'n uti blomman Gudens ambra låg,
Min kärlek doftade från guldgemaken,
Till Gudens ära, der mången engel såg
De gyllne kronor under silfvertaken.
Der guldregn ibland mina blommors blad
Föll ner i runorna, utaf min lyra,
Åt kungar, likt åt skaldar, Gud sjelf sad'
Att alla lifs-sekunder voro dyra.
J silfverbäckar uti liljhvit ång,
I oskuldshimmeln, den som Amor smycka,
Bland kärleksduvor, i min blomstersång,
Gud skapte sjelf min sköna lefnads lycka,
Och ibland gudarna, i salig fröjd,
Du rikast är i himmelrikets salar,
Ack, låt mig värdigt prisa till den höjd
I lof och tack, som Gudens stämma talar,
I kärleksorden ifrån hjertats grund,
I lifvets blommor, utur Zions brunnar,
Som utgår ifrån hvarje trogen mund,
Det hjertats inre frid, en Gud förunnar.
Ja, drick och gläds samt njut nu här, min själ,

Af allt hvad härligt, Gud i hjertat lade,
Bland tusen blommor, för ditt kärleksväl,
Din Guda-Drott och vän det säkrast sade.

Puff.

Tomtebissen har fått sig tillsänd följande subskriptionslista med tillkännagifvande, att dylika finnas framlagda i stadens boklädor. Då meningen med listans insändande till Tomtebissen förmodligen varit att erhålla en liten puff, införes anmälan härnedan för den händelse, att några af Tomtebissens läsare derigenom skulle få smak för att lyssna till herr Gök, som tyckes vara en rolig kuku.

"Subskriptions-Anmälan

till

Taflor och Berättelser

från

Norrland

af

Gök Gökson.

— Gök Gökson? ... hvad i Herrans namn är det för en passagerare? ...

— Mitt herrskap! Det hörs, att ni inte är Norrlänning, ty då skulle ni bestämdt veta, hvad det är för en fogel ...

— Hvad f—n är det för en? ...

— Det är en underlig fogel, må ni tro, som för några år sedan hade den obetänksamheten att begå några mer och mindre "poetiska ungdomssynder," hvarföre han visserligen af diverse litterära skarpskyttar dömdes till arkebusering, men lyckligen undkom detta obehag, af orsak att man inte skjuter honom på den qvist, man ser honom ...

— Nå hvad vill han nu?

— Jo han vill nödvändigt pluttra på Herrskapet en samling historier från Norrland af mer och mindre rörande innehåll.

— Från Norrland? — Hvad i all världen kan der finnas, som förtjenar att ritas utaf?

— Mitt herrskap! det får ni se, sedan ni suaskriberat.

— Undrar storliga hvad det der kan komma att kosta? ...

— Kosta? ... Hör inte hit, sa' Platin om rättvisan ... I alla fall kan det väl inte komma att kosta mer än ett halft dussin "tutingar," inte ...

Bengt Svensons Reklamation.

Tomtebissens läsare erinra sig måhända en i förra numret meddelad berättelse om en i sjönöd stadd häst, som uppgafs hafva lyckligen blifvit räddad derigenom, att en karl skjutit en planka under buken på honom. Hästens räddare, Bengt Svenson, månadskarl hos herrar Wachenfeldt & Anderson, har nu, under uttrycklig begäran att få såväl sitt namn som sin adress uppgifna, bedt Tomtebissen meddela den rättelse i sin förut gjorda uppgift, att det ingalunda var en planka, utan tvenne fimmerstänger, han förde under hästboken, hvarjemte han äfven önskat få omnämnt, att han praktiserade hästen öfver kanalen från Norra till Södra Hamngatan, och der uppdrog honom.

Den raske Bengt Svensons sålunda framställda önskan har Tomtebissen ansett sig härmed böra uppfylla.

Tomtebissiader.

Med anledning af öfverståthållareembetets genom tidningarne riksbekanta tredsa mot justitieombudsmannen och Svea Hofrätt, har man föreslagit tillsättandet af en ny funktionär med ändamål att vederböriligen efterhålla Ö: St. E. att uppfylla sina skyldigheter. Denna merberörde embetes buse borde komma att kallas öfverståthållareembetets öfverståthållare.

I en landsortstidning har nyligen stått att läsa följande annons:

"N. N. & Comp. innehafva ständigt lager af Havanna-socker och äta Peruviansk Guano."

Tomtebissen gissar, att ett k blifvit uteglömdt i ordet "äta," i annat fall kan den glupska firman förvisso sjelf ganska väl behöfva sitt socker.

Nr 6.

Pris:

3 skill. Banko

pr N:o.

Den 27 Mars

1857.

Säljes i Rikets

alla Boklådor.

TOMTEBISSEN.

Prenumerations-Anmälan.

På tidningen »Tomtebissen», som fortfarande utgifves tvenne gånger i månaden, emottages prenumeration från och med den 1:ste nästk. April till årets slut med 1 Rdr Banko, i Göteborg å Handels-Tidningens Annonskontor och i Herr C. F. Arwidsons Bokhandel, samt i rikets öfrige städer å Postkontoren, med tillägg i sednare fallet af Postförvaltare-arvode. På kortare tid än ofvannämnda emottages ej prenumeration.

Lösa N:o à 3 sk. B:ko blifva fortfarande att tillgå i Rikets boklådor.

Insända bidrag till tidningen — hvars »tendens» genom de hittills utkomna numren torde vara tillräckligt känd — emottagas med nöje och honoreras efter öfverenskomelse med redaktionen.

En och annan gång, då omständigheterna så påfordra, utgifves tidningen i större format än det vanliga.

Göteborg i Mars 1857.

Redaktionen.

Tomtebissarnes morgonpromenad.

Puck. God morgon Nisse! har du ej fått ögonen klara än? Förmodligen åter en genomvakad natt för att ur alla nationers tidningar bereda en ragoût politique. Detta bär sig ej i längden: kroppen är visst endast torpare under själen, men en klok husbonde bör vara mån om sina torpare. Mins det välbekanta uttrycket »att en oro går igenom tiden». Kommunistrarne hafva redan fått predikotexten öfver sitt menniskovärde färdig: torparnes tid torde äfven komma. Men för att återgå till ändamålet med mitt besök — är du stark i din tro?

Nisse. Lika stark som du i din, skulle jag tro. Men hvarpå syftar egentligen denna fråga? Är det ett vanligt geniesprång? —

Puck. Med andra ord, vill du göra en morgonpromenad på elfven, så har jag för mera säkerhet lagt till vid landgångstrappan med ett

par kautschu-galoscher, rymliga nog att frakta oss pysslingar och lagom djupgående för att lemna tillträde att se om våra vänner i vikarne. Således raskt till verket och bums ner i kanalen!

Nisse. Låt se: snusdosa, pipa, kompass och kikare... nå väl jag är färdig. Hal ut — ser du Puck, här ligger den så kallade krutbåten, hvarom, lofvad vare Enigheten, mera väsnats än lämpligt varit; och som vanligt har Folkets Röst missbrukats att tillreda saucen, visserligen å la trüffe, men skämd och osmaklig.

Puck. Stopp Nisse! Låtom oss betrakta denna nyttiga och välberäknade färjeanläggning. Måne den motsvarar sitt ändamål så som den borde? Jag för min del vill icke obetingadt erkänna det, ty, som jag hört, göres föga för trafikens obehindrade fortgång: än hindras den af bristande isning, än af bristande muddring, merändels af bristande påpasslighet, ty stundom få resande vänta oförsvarligt länge. Den nye domaren t. ex. måste t. o. m. skicka båt öfver, för att påminna färjemännen att lemna brasan eller muntrationen i färjestugan för uppfyllandet af deras tjenstepligt. Detta när han reste till Kärra ting, och då han efter domslösen der skulle återvända till Bärby, för att följande dagen börja tinget på Hisingen, så kunde ej färjan gå för bristande muddring, emedan vattnet i elfven hade sjunkit något mer än vanligt. Färjeanläggningen eger dock inom sitt bolag män, som med den dryga afgift de uppbära, borde inse nyttan och nödvändigheten att förhindra allt knussel, och derigenom undgå att väcka på de välbehållne Hisingboarnes täflingslust. Ty hvem hindrar väl dem att uppmuddra Qvillen och medelst en liten ångfärja dela förtjensten? Hisingen har en stor framtid att vänta; ty den tid torde ej vara serdeles aflägsen då en del af Göteborg öfverflyttas till Hisingens elfstränder. Göteborgs mekaniska verkstad står ju på väg att öfverflytta en del af sin verksamhet nedom Ramberget, för att sticka Lindholmen i efterhand. Täfian är och förblifver alltid en god sporre, och den stationära färjeanläggningen skulle verkligen behöfva sin. — Nå, hvad tyckes, ändtligen har vår gode Homér vaknat ur sin slummer. Drätselkommissionen är nämligen som du ser i friskt arbete med sina vällofliga pålningar, pris vare jernvägspåtryckningen! Skada emellertid att ej I. L. fick upplefva den triumf, att hans för-

slag om Packhus, just der det nu är tillämnadt, skulle komma att gå i verkställighet. Jag må verkligen undra, hvarest hans utarbetade projekt för ett nytt packhus i förening med en frihamnsanläggning nu hvilar, och om det har vunnit något slags afseende äfven i detaljerna. — Men här ser det förfärligt trångt ut: Göteborgs revier kunde behöfva sig en liten Hamne-Nisse med ruter i för att hindra tilloppet af fartyg vid Baggens eller Gamla Varfvet och Blåsan. Just der segelfarten är besvärligast och mest farlig ligga sådane i hög, för att gifva berättigande åt namnet Båtsmanspinan, som denna bit af elfven bär. Men hvad är detta för ett befastadt ställe? Der synes en kanon, om jag ej misstar mig, minst 6-pundig, och forskansad med pallisader. Vi få visst salut!

Nisse. Åh nej, Puck, det gäller brandförsäkringen på elfven. Den der gubben på f. d. Tjårhofvet ger signaler, då gröten bör vara kokt om aftonen och kaffet får sättas på om morgonen, inom skeppsbord. Förut representerades kommandantskapet vid stationen af en gumma; men nu är depôt-chefen oförhindrad att anlägga mustacher. Ser du den myckenhet af folk, som reser öfver elfven, och för hvad ändamål tror du väl, de bråka så på söndagsmorgonen? Jo! de skola till Hisingen för att få sig en sirapssmörgås. Här bredvid ligger en af elfstyrelsens sparbankar; det blifver en god landvinning med tiden, och skulle när som heldst förtjena en pålning för muddrupplag, om strandegarne insåge sin egen fördel. Men vi lata oss på årorne... friska tag... hal ut! Har du väl fått mig ut, så må det gå löst på motion.

Puck. Ser du, Nisse, hvilken liten vacker sockerkyrka der står, alldeles lik en, som jag hade på mitt julbord, och öfver dörren hänger kurirbrickan, som salig gubben bytte sig till för kommerseråds-titeln.*) Det måtte vara goda

*) Sockerbrukets anläggare, gamle Lorent, som varit barndomsbekant och, om vi ej misstaga oss, skolkamrat med Jean Baptist Jules Bernadotte, sedermera Karl XIV Johan, blef af denne en gång befalld till slottet. — Lorent, sade konungen, — jag vill göra något för dig. Vill du bli kommerseråd?... Lorent betackade sig och förklarade, att hans inkomster ej voro tillräckliga att uppbära en så mäktig hög titel. — Nåväl, vill du då hellre bli riddare af Nordstjernan? frågade det frikostiga majestätet. Äfven denna utomordentliga hedersbevisning afslogs af den blyg-

affärer att göra i socker och sirap. Men hvem manne skall blifva prest der?

Nisse. Troligen blir den sammanslagen med Nya-Varfs-församlingen, som är betydlig minskad, sedan stationen förändrades till depôt. Der finnes nu knappast en tjänsteman för hvarje af de stora ståtliga husen, som därför nästan stå toma och parodiera de enormt uppdrifna hushyrerne i det närbelägna Göteborg. Man har talat om att kronan skulle sälja hela herrligheten för att deraf göra en mekanisk verkstad med skeppsvarf, sleepers och dylikt mera; men den lærer stå så högt till boks att ingen vill lösa den. Sic transit gloria mundi. Emellertid förlikas de få, som bo der, numera väl: ett bevis på att korpsen vunnit på chefsombytet. Äfven påstås, att skeppsråttorne hafva försvunnit; måhända blefvo de som många andra generade af namnet depôt. Låtom oss nu göra en liten utflykt till det gamla förr så ståtliga Elfsborg. Om ej för annat, så skola vi se, om de danska kulorne sitta kvar i tornmuren ännu: denna omsorg lærer ingå i alla reparationer på stället.

(Nisse och Puck landstiga och hvila ut vid Elfsborg, för att vid läglig vind fortsätta sin seglats utåt skärgården).

„Skänk en skärf åt Svenska Tidningen!“

En kuslig afton på Norrbro jag gick,
Helt miserabelt gasens lågor lyste,
Och månan med en halfbeslöjad blick,
Lik „brodern Fritz“ ein wenig halffull myste.

Då grep det någon i min kappa fatt,
„Hvem der?“ jag sade och på Lilja tänkte;
Det var en herre, klädd gentilt i hatt,
Hvars gyllne ringar uti mörkret blänkte.

„Hjelp! hjelp!“ han sade. „Om jag kan, min vän“,
Jag svarade. „Min herre, ja ni kan det;
„Ack skänk en skärf åt Svenska Tidningen,
„Så framt ni älskar Kungen, Fosterlandet.“

Vid ljuden utaf Kung och Fosterland,
Vid dessa höga ord jag på mig sträckte;
Ned uti fickan genast dök min hand,
En 12-skilling jag supplikanten räckte.

„Tack ädle, tack!“ han sade och försvann,
Och jag förnöjd min väg till Leja ställde,
Då vid min sida stod en andlig man,
Som grep min hand och blygt sitt öga fällde.

„Min son“, han hviskade, „min unge vän“,
Hur smilande, hur silkeslen var tonen!
„Ack skänk en skärf åt Svenska Tidningen,
„Så framt ni vördar Gud och Religionen.“

En liten skärf nu åter fick jag ge,
Och fri mig tänkte från all mer begäran,
Då kommer åter en och ett, tu, tre,
Begär en slant för Landets värn och Äran.

„Drag hin i våld!“ jag ropade nu vred,
„Jag ej en enda styfver till vill gifva“;
Och gick se'n hem och satte straxt mig ned
Att härom till min vän Herr Nisse skrifva.

O lille H...., visst drar du klen försorg,
Om vår Religion, vårt Land, vår Ära,
Då man förföljes uppå öppet torg
Af folk, som slantar till dess hjelp begära.

R....o.

— samme Lorent. — Men något måste jag göra för dig, förklarade konungen; — välj sjelf den nåd du önskar, eftersom jag ej lyckas finna något, som anstår dig. — Lorent, som ofta var på resor och aldrig tyckte sig komma fort nog, begärde utan besinnande en perpetuel kurirbricka. Konungen biföll, och Lorent reste sedan under hela sin lefnad med den kongliga kurirbrickan.

Tidens tecken.

Huru skall det till slut gå med Ridderskapet och Adeln?

Det börjar se betänkligt ut. Hvarje år underrättas vi af de statistiska uppgifterna, att detta stånd mistat jordegendom till ett värde af en till två millioner.

Och detta i trots af ångbrännerierna och flåbuseriet mot de stackars torparne! Detta i trots af de ganska betydliga summor, som de adliga familjernas capita vid hvarje riksdag votera ur folkets fickor i sina egna och sina omhuldades på högre ort! Detta i trots af de uniformerade matfriarnes ofta lyckade spekulationer på börsaristokratiens döttrar!

Hjelp, Samiel!

Men detta är icke det värsta tecknet. Nej, Samiel, hjelp, hjelp! Vi se värre tecken för ögonen. Det må gå som det vill med den jordiska förmögenheten, men bevara åtminstone en liten del af de andliga förmögenheterna åt det „höglofliga“ ståndet!

Huru mycket af dessa förmögenheter det årligen förlorar, upplysa icke de statistiska uppgifterna, men att förlusten måste vara betydlig, märkes af de allt eländigare diskussioner, hvartill riddarhusets väggar måste vara åhörare (i fall de öron hafva, som höra).

I rundt tal torde dock denna förlust mellan hvarje riksdag få anslås till 10 qvintin snille, 20 kannor humor, 50 ref och 10 stänger logik, samt omtrent 100 kappar vanligt sundt meniskoförstånd.

Rättnu har det höglofliga ståndet alls ingenting att förlora. Ett sorgligt bevis derpå lemna de enfaldiga diskussionerna om de löner, som innehafvas af de äkta barnen (af katolska hierarkien), herrar biskopar, samt om arfsrätt åt de oäkta barnen, åt dessa de moderna samhällenas Parias, för hvilka den så mycket omskrutna jemlikheten inför lagen alldeles icke eger tillvaro.

Hr Bråkenhjelm påyrkade bibehållandet af biskopsembetena och biskopslönerna, emedan dylika sinekurposter lära uppmuntra till studium af de orientaliska språken. Ack, att araben Holm redan är död! Kanske skulle han annars från Danviken promenerat direkte till biskopsstolen.

Men lemnom de lika enfaldiga som hjertlösa diskussionerna ur sigte, och förenom oss i ännu ett nödrop för den sjunkande adelns bästa! Hjelp, Samiel! Hjelp!

Fortgår denna försämring år efter år, slägte efter, slägte, så bli riddarhusets bänkar inom kort prydda af idel härpungar och kritskallar.

Ledsamt är, att konungamakten verkat så lamt för adelns upphjelpande, oaktadt „en gammal monarki“, för att begagna en riddarhustalares ord, svårligen lär kunna bestå, om dylika lemningar från barbarismens tid försvinna. Visserligen förstärkte Carl Johan adelns förmögenhet genom att med adligt namn och sigill begåfva en rik skåning, som gjort lyckade spekulationer i Kronans hö, men huru många spekulanter af samma slag förbigick han icke! Visserligen förstärkte han adelns intelligens genom att förvandla en Öhrvall till en Sandelhjelm, men huru många Öhrvallar förbigick han icke!

Detta är emellertid en fin politik af konungamakten. Den behöfver en beroende adel, som ej anser under sin värdighet att krypa i hoftrapporna; den behöfver en dum adel, för att kunna skapa ett krigsbefäl, som ej behöfver förbjudas tänka af det skäl, att det ej kan tänka.

Men innan det kommit derhän, och innan det lyckats regimen att utestänga ofrälsemännen från befordran inom arméen, intill dess torde äfven sådana machinationer, som de i

v. Siewerska affären, hvilka bidraga att uppmuntra lycksökeriet och depravera armébefälet, äfven om de ej varit beräknade derpå, blifva i det närmaste fruktlösa.

Den svenska arméen har ännu aldrig lupit despotismens ärenden, men det var svenska arméen, som verkställde 1809 års revolution, hvilken fördref en enväldsherre och gaf oss vår konstitutionella frihet. Denna armé skall väl aldrig glömma, att den är nationens, icke de enskilda personers, som slumpen lyftat på och i grannskapet af tronen.

Hyllningsqväde

till „vitterlekaren i en småstadstidning“).

HELL dig, min bror! En hyllning bringas dig från den prosaiska värld, från verklighetens... Å egna vägnar och å allmänhetens för dig jag äran har att bocka mig!

Den svenska diktens himmel nyss förvärfv i dig en stjerna utaf första rangen, en man, som snillet, hjertat och talangen af sångens egen gud, Apollo, ärfv.

Och denna stjerna strålar der så ljus — hon med sin glans en morgonsol bebådat — fördunklande hvad hittills skönt vi skådat... O blygs, Tegnér! Franzén, sjunk ner till grus!

J ären blott ett intet mot den man, som pappa är till dessa små charader... Jag vågar tro att sjelfvaste Gud fader dem icke mera näpna göra kan.

Och hvilken mensklig skald har än förstått så konstigt sina foster sammansmälta och ge dem vederbörlig grad af sälta, som du, min vän — sublim i stort som smått?

Bland mängden af de timmermän jag sett, som byggt sig upp till diktens regioner, har du de aldra friaste fasoner, der du går på uti din anletssvett.

Ett grand oregelbundet — det är sannt — ditt snille är — ja, ock en smula qvistigt, men därför icke mindre högt och dristigt; och uttrycket — fast något dunkelt — grannt.

En särskild tack förtjent du gjort dig om; ty fast du icke just författat mycket, du lät det likväl synas ifrån trycket, att det till nu- och framtids kunskap kom.

Ditt minne lefva skall till sensta da'r... Då andras namn förgås med deras grifter, skall ditt stå vördadt kvar i dina skrifter och vittna hvad med dig man mistat har.

För nöjet dina opera mig gaf — de rara bullar med sin ljufva fyllning — tag mot mitt varma hjertas enkla hyllning! Att du förtjent den, vet du nog utaf.

Jag blef utaf förbluffelse helt stum, när jag de undersköna verken läste, der snillets surdeg öfver träget jäste... Tag in, o skald, det dig bestämda rum!

Jag måste gifva dig ett lika pris med Sveno Dalius och Haquin Bager, med Bjugg och Seseman och Sophie Sager, med Bjurström, Ahlstrand och aptekar Riis.

*) Tomtebissen har fått sig tillsändt detta hyllningsqväde, tillegnadt en måhända mindre allmänt känd skald, till hvars odödliggörande T. dock, i hvad på honom beror, gerna vill bidraga, helst medlet härtill (qvädet) synes Tomtebissen i och för sig värdt att intagas.

Far fort på din så skönt beträdda stråt,
och låt oss än dig se bland humorister;
ty att du humor skref, det sannt och visst är:
din vers är båd' att le och gråta åt.

Förgät din glada sångmö ej, som öm
dig ber få dansa om uti charader
och kasta rim omkring sig i kaskader,
som pressas fram utur ditt snilles STRÖM.

Charad.

(Med anledning närmast af ett par charader öfver
personers namn)*).

Mitt första är ett ord, som ropas då
man till exempel hylla vill en konung.
Mitt andra finns af vatten i hvar å,
och fanns i Eden utaf „mjölk och honung“.
Mitt hela är en maskulin person,
som, fast ej gynnad utaf sångens fader,
strör kring sig rim förutan all reson
och bygger kyrkor bättre än — charader.

Korrespondens.

Stockholm den 20 Mars 1857.

Jag skall således skriva en korrespondens-
artikel?

Undras just, hur det skall gå till! Ända
sedan jag sett, huru olyckligt ryktbar den arma
„Hvalfisken“ blifvit för sina, så har jag haft
en viss rädsla för sådant arbete — ty jag
skulle vara otröstlig, om man också en gång
skulle kalla mig den „oförliknelige korrespon-
dent“!

Nå det har väl ingen fara, vill jag hoppas!

Men hvad skall jag egentligen skriva om?
Om riksdagen kanske, denna fyrfotade otym-
lighets-maschin, som är så långsam i vändnin-
garne, när det gäller nyttiga reformer, men så
qwick, när det är fråga om att votera anslag
till civil-listan? Hvarför ej! om den kunde
vara mycket att säga, såvida den icke sjelf
pratade så mycket och i det stora hela gjorde
så ofantligt litet.

Eller skall jag kanske skriva om det vär-
diga utskott, som — enligt Svenska Tidningens
yttrande — utan några yttranden bitöll prins
Oscars apanage? Men hvar till skulle det tjena?
De goda männen hafva sjelfva skrivit sina
epitafier!

Men det finns en annan sak, som jag skulle
vilja skriva några ord om, — nämligen intet
mer och intet mindre än vår gamla hufvud-
stads styrelse, dess klassiska drätsel-kommission!
En sådan drätsel-kommission finns ej i — him-
melriket, det är då bestämdt säkert, ty den
har det lilla felet att vilja, så mycket i dess
förmåga står, göra Sverges hufvudstad till ett
kråkvinkel, och den som ville göra den förr
omnämnda lokalen till ett kråkvinkel, den skulle
bestämdt St Petrus köra på dörren.

Men vår beskedliga drätsel-kommission, den
sitter kvar den, det syns på våra gator, der
man är färdig att drunkna, när det är vått,
och der man har den herrligaste liktorns-ope-
ration, när det är torr väderlek, — på våra of-
fentliga platser, der drätsel-kommissionens bygg-
nader stå och förstöra intrycket af enskilda
personers vackra hus — som fallet är på Norr-
malmstorg, der den gamla skräpiga gästgifvare-
gården ännu står kvar i sitt hörn, som ett var-
nande „memento mori“.

Det synes vidare på vårt gamla våghus, som
står och skämmer ut den vackra Skeppsbron,
der vår finans-adel gör sina spekulationer och
bjuder ut sina döttrar åt vår fattiga namn-
adel! Det syns på våra eländiga trottoarer,

*) Ofvanstående charad har blifvit till Tomtebissen
insänd från en af våra mindre städer. Undras just,
om den ej står i något slags sammanhang med ofvan-
stående hyllningsqväde!

der man är färdig att bryta benen af sig, då
man skall förbi någon, — ty de äro endast
byggda för att befordra bildandet af gäs-
marscher!

Det talades mycket om i fjol, att drätsel-
kommissionen skulle ombildas, men det går
troligen dermed som med national-representa-
tionens ombildning, — det är en fråga, som
icke kan falla, — men som mycket väl kan
glömmas bort. Och i sanning, hvad skulle det
tjena till att uppblanda stadens styrelse med
friskare krafter? Jo, bara att ställa till oreda
och krångel, ty ett framåtskridande efter så
många års stillastående skulle göra oss yra i
mössan!

Då skulle vi ju också en gång i tidernas
längd kunna få oss en vattenledning, och hvad
skulle det tjena till? Nej! med en liten för-
ändring sjunger vår goda drätsel-kommission
Tegnér på ungefär följande sätt:

„Ewig stannom vid det gamla,
Må det nysas nötta lexa
Gerna repas upp igen!
Dessa planer skola ramla,
Och nattmössan slutligt vexa
Oss långt öfver öronen!“

Vi hafva inom vår goda hufvudstad fått oss
en koloni af konstnärer, som slagit sig ner nå-
gorstädes på Norrmalm, och hvilka ämna rikta
hufvudstadens vackrare och mera rymliga bygg-
nader med utmärkta konststycken och för år-
hundraden bestående monumenter, mot hvilka
fortidens äro endast barnleksaker!

De hafva gjort början med skorstenen på
Jacobs kyrka! När Skärthorsdagen kommer,
hoppas man få se hela konstnärshopen begagna
sig af monumentet på ett sätt, hvartill det tye-
kes enkom egnadt, — att dömma efter alla
möjliga anledningar. Lycksam resa! —

Svenska Tidningen, den raljören, påstår, att
det är oanständigt och taktlöst att fira en ko-
nungs afsättning, — men i detta fall erbjuder
ju historien så många egenheter, att deröfver
ingen borde förundra sig. Man firar ju också
en konungs kröning till exempel — i hvarje
års kalender står tiden för den tydliga ut-
satt, — om en dylik olycka händer en an-
nan beskedlig medborgare, så tiger den visliga
dermed!

Der hafva vi ju straxt ett bevis uppå den
gamla satsen, att det som är skam för den
ene, är heder för den andre, och vice versa.
Det tyckes dessutom som vore firandet af en
konungs afsättning alltid en artighet för den
regerande, isynnerhet när man är så loyal som
greffe Ankarsvärd, att man af pur artighet
mot dynastien glömmar att omtala, det landets
hopp icke först fäste sig vid stamfadren till
vår nuvarande regentslägt, utan vid den länge
och djupt saknade Carl August. Emellertid
har Svenska Tidningens klander — som till
på köpet kom alldeles post festum — väckt
mycken uppmärksamhet, och kan vara beteck-
nande nog, då man vet, att det är från jun-
kerpartiets organ, som det kommer.

Theatrarne göra goda affärer härstädes. Den
kungliga håller som bäst på med „Grefve Es-
sex“, och inöfvar dessutom herr Jolins tillfäl-
lighetsstycke „Veteranerne“, som kommer att
gifvas till förmån för de nödlidande Finnarne.
Vid samma tillfälle lär ett tyskt deklamato-
rium komma att uppläsas — nu får man
väl således icke betvifla, att ju skandinavismen
har några utsigter på högre ort!

„Veteranerne“ lär ämna fara af ända till
Helsingland — hvad scenen för handlingen be-
träffar; måtte det ej vara ett dåligt tecken!
Det påstås fortfarande, att det lär vara myc-
ket „sjukt“ vid landets första theater.

Mindre Theatern ämnar visa Carl X på
tåget öfver Bält. En skämtare anmärkte här-
omdagen, att det „tåget“ får ej vara klent, om

det skall kunna bära en så viktig person som
den blifvande „lille borgmästaren“.

„Rochus Pumpernickel“ är ute och går på
Södra Theatern; och det påstås af dem, som
sett stycket, att äran — nu som förut — är
på Pumpernicklarnes sida!

Och nu farväl för denna gång!

Skulle det händelsevis hända någonting un-
der nästkommande fjorton dagar, så skall jag
visst ej underlåta att påpeka någonting så ovan-
ligt! Emellertid kan jag icke neka mig nöjet
att förblifva den treflige Tomtebissens om möj-
ligt

lika treflige
Carolus.

Presterlig hämnd.

För någon tid sedan afled uti en socken ej
långt ifrån Göteborg en tjänsteman, son till
nuvarande kyrkoherdens i församlingen företrä-
dare. Bemålde kyrkoherde hade vid ett till-
fälle blifvit eller ansett sig blifva af den om-
förmälte tjänstemannen förolämpad, och tyckes,
tvertemot hvad en Herrans tjenare anstår, ha
burit känslan af den förmenta oförrätten inom
sig länge och väl, utan att dock hafva haft
något tillfälle att låta densamma komma till
utbrott. Ändtligen inträffade dock ett sådant
tillfälle. Vid grafven — der ju eljest hat och
hämnd slocknar och tystnar — firade prest-
mannen en värdig triumf öfver sin för alltid
förstummade motståndare. Med beundransvärd
finess och takt hade han nämligen utvalt psalm-
verser vid den af honom förrättade jordfäst-
ningen. De voro bland andra: Ps. 464 v. 2,
3; Ps. 467 v. 2. För att bespara våra läsare
besväret att i Psalmboken uppleta dessa ver-
ser, aftrycka vi dem här:

„Dit (till satans boning) trädet ändtlig faller ner,
Der ligger det och blifver,
När man är död och dömd, ej mer
Gud någon ändring gifver.
I jordens djup ej hjälper då
Att man sitt brott begraver;
Ty hvar och en af Gud skall få
Som han här handlat hafver.

Det blir för sent att ångra sig
Der bättring rum ej finner.
Blott den här lefvat gudelig,
Guds nåd i döden vinner.
De onde från Guds anlet gå,
I evig nöd att qväljas;
Men Jesu trogna vänner få
Ibland Guds helgon täljas.

Du gömma kan din styggelse
För blickarne af solen,
Men icke för Hans ansigte,
Som sitter uppå stolen.
Med glömda brott, i jordens famn,
Du må af mull betäckas!
När Herren ropar dig vid namn,
Skall du i grafven väckas.“

Alla kommentarier torde här vara öfverflö-
diga. Dock kunna vi ej underlåta att påminna
den värdige prestmannen om Aposteln Pauli
ord i hans epistel till the Romare Capitel 2
vers. 1 & 2, der det heter: „— Med thet
samma tu dömer en annan, fördömer tu thig sjelf,
ty vi vete, att Guds dom är rätt öfver them, som
sådana göra.“

Noch ein mal!

„Mina töser vilja inte gifta sej,
för — de höra ingen friare af.“

„Det går aldrig underligare till än i denna
verlden“...

Så ha vi kanske yttrat en gång förut; men
hvad gör det? Vi kunna upprepa den satsen
ännu många gånger, om vi finna anledning
dertill.

Vi tänka nu hvarken på det moderna befor-

drings-systemet, på det Falkenbergiska målet eller på den Klöfversköldska historien; — vi tänka icke på något färskt statsråd, t. ex. Gripenstedt, som prompt måste krypa fram med mogna råd, skulle han ock gripa dem ur sjelfva luften; icke heller tänka vi nu på den beklagansvärde Brunte med sin „trohet — ända — in i döden“ för vårt regerande konungahus, hvilken trohet var så obegränsad, att han icke skydde att draga H. K. H. kronprinsens vagn så länge, att han till slut icke ens förmådde draga sin egen anda; och icke heller bry vi oss med att vidare tänka på den rysliga kometen med världens väl eller ve i sin hand, eller rättare svans: vi låta honom gerna gå der på himlahalvvet och svansa sig bäst han gitter, öfvertygade om att icke han är något lejon eller jorden någon myra . . .

Nej, vi tänka i denna stund företrädesvis på det der märkvärdiga „pastoratet, som ingen vill ha“ — på Mariestad, som för närvarande står ledigt. Historien om dess besättande blir allt mera besatt.

Ni vet kanhända ryktesvis, huruledes en del af landsförsamlingen — så snart den mistat sin kyrkoherde, hvilken genom flyttningen till hufvudstaden kom på klara fötter — af H. M. konungen begärde skiljobref mellan sig och stadsförsamlingen, af skäl, som vi tro, att bön-derne sedan gammalt bära afvogt sinne till allt hvad herremän är och heter och icke kunna tåla deras inblandning i sina angelägenheter. Ni vet kanhända också, att Högstedsamme ännu icke kommit rätt öfverens med sig sjelf om, huruvida konungar böra åtskilja hvad Heran förenat, hvadan den begärda skiljmessan tills vidare anstår. Derjemte torde ni sedan sist påminna er, huru domkapitlet i Skara två särskildta gånger utsatte ansökningstid till pastoratet, men det oaktadt ingen sökande anmälde sig; och huru konsistorium i förtreten satte tre förut varande kyrkoherdar på förslag, af hvilka dock tvenne genast afsade sig den förmånen, hvarefter ett par andra prestmän måste uppsökas, med hvilka man kunde fylla tomrummen. Dito torde ni påminna er, huru den förste af de sålunda föreslagna behagade insjukna just när han skulle profpredika, derigenom ökande församlingens bryderi, i det han än ytterligare försatte den i valet och qvalet . . . Slutligen repade han sig dock, steg upp för Mariestads-boarne och talade väldeliga. Sedan han det gjort, steg han ned igen, tog sin hatt och drog sina färde, den väg han kommit hade.

Så skulle det bli frågodag. Den blef för valkandidaterna en riktig plågodag.

Vi trodde i vår enfald, hvilket vi ock togo oss friheten yttra, att en af de kallade skulle blifva den utvalde — men pytt heller! På den famösa frågodagen förklarade församlingen helt simpelt, att den ville ha ingenting med profpredikanterna att skaffa. Dessa hade sålunda talat för döfva öron. Församlingen menade som så: „Jag är en fattig fånge — och därför vill jag ha fångpredikanten till själasörjare.“ Med honom var den bekant sedan längre tid tillbaka.

Men har man hört på f—n! Den „lycklige“, som efter all förmodan kände Mariestads-boarne sedan lika länge, fann sig högst olycklig af den heder, de med detta tillbud bevisat honom. Han tackade visserligen för äran, som vederfors honom; men undanbad sig henne på samma gång. Naturligtvis har han, enligt gammal slentrian, varit nog blygsam och som skäl föreburit sin oförmåga, sin ovärdighet, sina få meriter o. s. v.; men af den omständigheten, att han redan för en god tid tillbaka sökt pastorat borta på landsbygden, skulle man kunna tro att han önskar sig långt för

katten i våld från Mariestads-boarne med all deras välvilliga efterhängsenhet.

Dessa gå der emellertid nu, långa i synen som en älskare, hvilken fått en tung korg att bära. De äro alldeles öfversiggifna och veta sig ingen råd — och sannerligen vi veta någon heller.

Theater-Notiser,

omfattande tiden från den 22 sistlidne Febr. till omkring den 20 dennes.

Stockholms-theatrarne.

Å Kungliga Theatern har gifvits *Grefve Essex*, sorgspel i 5 akter af Heinrich Laube. Detta länge väntade, men till följe af förnyade sjukdomsfall först i dessa dagar gifna stycke har rönt ett gynnsamt emottagande. Titelrollen utfördes af hr *Dahlqvist*. — Den förut omnämnda franska enaktskomedien *Jag äter middag hos min mor* berömmes såsom serdeles täck och nätt. — Af operor hafva gifvits: *Wilhelm Tell*, *Regementets Dotter* och *Josef i Egypten*. — Jolin har skrivit ett „divertissement“, kalladt *Veteranerne*, som inom kort kommer att gifvas å Kungliga Theatern till förmån för de nödlidande Finnarne. Under införföring är dessutom operetten *De muntra Fruarne i Windsor*, som är ämnad att gifvas straxt efter påsk. Adams operett *Toreodoren* är antagen till uppförande.

Mindre Theatern har bjudit på ett nytt svenskt original *Rosita*, komedi i en akt, efter en fransk novell, hvilket stycke tilldragit sig en serdeles uppmärksamhet och fått mycket beröm. Della Marias operett *Opera-komiken* har nyligen upptagits å denna theater. — Af äldre stycken hafva gifvits: *Börjessons Solen sjunker*, *Klädehandlaren och hans måg* samt för 74:de gången *Den ondes Besegrare*, i hvilket sistnämnda stycke Marias roll innehafts af en ung debutante, msle Bergholm, som lärer röja goda anlag för scenen. — Äfven vid denna theater hafva täta sjukdomsfall egt rum bland personalen och fördröjt uppförandet af åtskilliga nya stycken. Bland under införföring varande nyheter nämnas: *Konst och Natur*, lustspel i 4 akter af Albini, *Arfvet eller de sönderslagna glasögonen*, komedi på vers i 3 akter, *Guldkorset*, operett i 2 akter med musik af herr Söderman d. y., samt *Konung Carl den 10:de Gustaf*, skådespel i 5 akter af fru Stjernström.

Södra Theatern har, till recett för herr Bonnier, gifvit *Rochus Pumpernickel*; titelrollen utfördes till allmän belåtenhet af beneficianten. — Som nyheter på denna theater nämnas: *Ulfvar i Fårakläder*, bearbetning af Hedberg, *Oscars Paraply* samt *Rataplan*.

Södra theaterns styresman herr Zetterholm har nyligen firat sitt bröllop med theaterns disponent enkefru Weselius.

Ladugårdslandstheatern har upptagit *Kro-nofogdarne*, med herr F. Deland som Polycarpus. Alltsedan Hjortsbergs tid lär man ej haft någon ypperligare Polycarpus än hr Deland. Öfriga nyheter å denna theater äro, förutom *Hin Ondes Memoirer*, tvenne smärre franska komedier: *När man tappat sin börs* och *Skyddsgudinnorna*.

Theatersällskaperna i Landsorten.

Herr P. J. Deland har, efter slutad sejour i Malmö, spelat i Lund, der sista spektaklet gifves den 6 April, och hvarifrån herr Deland be-gifver sig till Ystad.

Herrar *Hansson* och *Bäckgren*, båda för närvarande engagerade vid herr Delands sällskap, ämna till hösten gemensamt bilda ett eget theatersällskap.

Herr Gille slutade sin sejour i Upsala den 17 och började i Gefle den 22 dennes.

Herr Elfforss, som den 15 dennes gaf sista

representationen i Jönköping, har sedan d. 20:de spelat å Göteborgs, numera med gasbelysning försedda, theater. De få representationer hr E. hittills gifvit härstädes, ha varit ganska talrikt besökta och publiken har synts rätt belåten.

Herr Wallin, som den 5 dennes slutade sin sejour i Wexjö, har sedan d. 10:de gifvit spektakler i Carlskrona.

Herr Roos med sällskap spelar fortfarande i Norrköping.

Balettmästaren *Selinder* och herr *Happe* hafva gemensamt bildat ett sällskap, som kommer att å landsortstheatrarne uppföra baletter och pantomimer.

Hr *Michal* (troligen en bror till vår berömda sångerska) lär jemväl till hösten ämna bilda en egen theatertrupp.

Tomtebissen expedierar sin post.

Till *Mäster Pinne*. Tomtebissen tackar vänligast för det insända. Han skulle äfven vara mycket tacksam för bidrag i *obunden stil*.

= Till *Läsare af T—n*. Mycket förbunden för det trefliga och nätta poemet, emotser Tomtebissen hoppfullt ett snart uppfyllande af Titis benägna löfte. Han skulle äfven o. s. v. (se ofvan).

= Till *Insändaren af „Ragnarök“*. Riktigt emottaget och qvitteras tacksamligen. Skall närmare granskas till härnäst.

= Till *Titt-ut*. Tit. är bestämdt en mycket rolig kurre. Men hvarför just på vers? Tomtebissen skulle äfven o. s. v. (se ofvan).

Tomtebissiad.

I en af våra skärgårdshamnar har för kort tid sedan inträffat ett hafveri, hvilket lär vara förenadt med åtskilliga besynnerliga omständigheter. Detta har åter gifvit anledning till diverse hviskningar om, att vid hafveriet ej gått så alldeles rätt till. Men de personer, som varit intresserade vid affären, ropa och bedyra högt, att de äro i sin goda rätt. Den, som skriker längst och ihärdigast, segrar slutligen. Vederbörande få således nog i allsköns ro skörda frukterna af sitt rätt-hafveri.

Läsaren har troligen med nöje observerat, att Tomtebissen numera slagit sig på att bli musikalisk. Han syftar med anspelningen naturligtvis på det proportionsvis stora antal noter, som i hans sednaste nummer förekommit.

En nyfiken person tillfrågade häromdagen Tomtebissen, hvartill det tjenar att inom församlingarne låta anställa val för regala pastoraters tillsättande, då församlingens val ju i alla fall ej blir afgörande. Tomtebissen, alldeles perplex af den oförmodade frågan, kunde ej besvara den på annat sätt, än att man förmodligen ville göra sig underrättad om församlingens önskan, för att sedermera bli i tillfälle att ej uppfylla densamma.

En för sin högdragenhet bekant herre yttrade i tamburen, vid bortgåendet från en supé, till en viss magister O:

— Förlåt mig, min bästa herr magister, förlåt mig, men var god och hjälp mig på med kappan.

— Åh ja, svarade den andre lugnt, nog kan jag förlåta herrn, men inte hjälper jag herrn på med kappan.

N:r 7.

Pris:

3 skill. Banko

pr N:o.

Den 8 April

1857.

Säljes i Rikets

alla Boklådor.

TOMTEBISSEN.

Prenumerations-Anmälan.

På tidningen "Tomtebissen", som fortfarande utgifves tvenne gånger i månaden, emottages prenumeration från och med den 1:ste dennes till årets slut med 1 Rdr Banko, i Göteborg å Handels-Tidningens Annonsskontor och i Herr C. F. Arwidsons Bokhandel, samt i rikets öfrige städer å Postkontoren, med tillägg i sednare fallet af Postförvaltare-arvode. På kortare tid än ofvannämnda emottages ej prenumeration.

Lösa N:o à 3 sk. B:ko blifva fortfarande att tillgå i Rikets boklådor.

Insända bidrag till tidningen — hvars "tendens" genom de hittills utkomna numren torde vara tillräckligt känd — emottagas med nöje och honoreras efter öfverenskomelse med redaktionen.

En och annan gång, då omständigheterna så påfordra, utgifves tidningen i större format än det vanliga.

Göteborg i April 1857.

Redaktionen.

Ett fattigt bref.

Upsala d. 30 Mars 1857.

Käraste kusiner!

Det torde förundra eder att så här oförmådt erhålla ett bref från Upsala, och det från en helt obekant, som utan minsta krus genast kallar er för kusiner, utan att förut genom det minsta glas ha formerat er treffliga bekantskap. Men saken förhåller sig så, att jag är en liten bisse, nisse eller nasse, jag också; och därför så —

"hej, tomtgubbar, slå nu i och låt oss lustiga vara!"

Jag ville så gerna uppvakta kusinerna med lite smått och godt från "staden af evig ungdom," och har därför under de sednaste dagarne sprungit omkring här öfverallt för att inhemta nyheter. Under den tiden gjorde jag verkligen skäl för namnet "Nisse i hvar gata." Vare detta nog sagdt, mig till berömmelse.

Men Upsala är icke rikt på händelser af mera allmänt intresse. Må denna sanning gälla till min ursäkt, ifall J finnen mitt bref alltför fattigt! Emellertid vill jag uppenbara hvad jag vet och bekänna hvad jag har mig bekant.

Direktör Gille — hvars spel Upsalapubliken ej alltid behagade gilla — har med sin trupp troppat af till Gefle. Hurudana affärer han här gjorde har ej kommit till min kunskap; jag vet blott att han måste inställa en representation af brist på åskådare. — Jag för min del kan ej annat än hjertligen tillönska herr Gille en bättre — d. v. s. en god — sejour nästa gång, som blir i Maj; ty att herr G. gjorde och vill göra allt hvad han med sina inskränkta tillgångar möjligtvis kan, derom är jag fullt öfvertygad.

Efter herr Gilles afresa har herr Hallberg — en komisk storhet från någon af Stockholms teatrar — härstädes gifvit monologer. Ibland de småsaker, hvarpå han hade att bjuda, voro "Gourmanden" och "Calle Glader" de enda, genom hvilka han skördade något synnerligt bifall. Dessa stycken återgåfvos också på ett ganska förtjenstfullt sätt.

Att Upsala är en sjungande stad, det veta vi alla; men icke nog dermed: han är musikalisk äfven i hvarje annan måtto. Den stora mängden af konserter och soiréer, hundtröjderna på källarne och kattmusiken i trapporna litet hvarstädes, äro derpå ett ljudligt bevis. Att försöka uppräknat alla de sålunda musicerande virtuoser och amatörer, vore en fåfång möda, ty de äro — om icke legio — dock tusan så många. Jag måste rätt innerligen beklaga dem, som äro dömda till det nog pinliga straffet att åhöra alla dessa prestationer af både naturlig och konstig musik.

Sedan åtskilliga veckor tillbaka gifves här dagligen det Hedbergiska teaterstycket "När man inte har pengar, eller: Huru man bär sig åt i penningekriser." Ifall inte kusinerna känna den pjesen förut, så kan jag stå till tjänst och upplysa, att det är en tragikomedi i förfärligt många akter, med den ena syrrisen på den andra, samt med körer och kupletter af skratt, gråt och tandagnisslan. Halfva staden är engagerad att biträda vid uppförandet. Också går spelet raskt undan och företer rätt ofta en ganska slående effekt; så t. ex. spelar den ene

bankrutt, den andre slår vantarne i bordet och den tredje gör cession. Så gör man i penningekriser.

Men till pjesen hör äfven en viss vandring. Det är icke själavaanderingen jag menar, utan en rent kroppslig: den till bysis. Åtskilliga af dem, som ännu ej gjort densamma, tänka dock allvarligen derpå. I dessa penningebistra tider torde man näppeligen kunna lefva ett mera sparsamt lif än der; ty som bekant logerar man der gratis, på bekostnad nämligen af de s. k. "björnarne," hvilkas mensklighet man emellertid ej kan nog prisa. Onekligen är det ganska kostsamt i längden att utöfva ett dylikt barmhertighetsverk; men icke mindre påkostande är det för den, som är föremål för det samma.

Detta är ändå icke allt, som man gör i penningekriser. En massa andra scener tillhöra detta rikhaltiga drama. Men — ho kan upp-räkna dem?

I samtalsämnen för dagen spelar naturligtvis äfven kometen en lysande rol. Somligt godt folk går ganska trankilt sin bana fram, invaggadt i den ljufliga tron, att hela affären skulle på sin höjd belöpa sig till att "den förskräcklige" för en stund inhöljde jorden i dimma — hvaraf hon, komme att se ut som en annan dimfigur — eftersom kometen sjelf icke lär vara annat än en dunstbild. Andra meniskor mena dock tro på, att man med en slik förmodan endast vill slå dunster i ögonen på folk, och frukta sig af honom, som komma skall, det värsta: jordens undergång. Skulle nu så olyckligt hända, att just detta inträffade — ja, då vet jag ingen annan råd, än att vi få trösta oss dermed, att allt har en öfvergång, sålunda äfven undergången.

Med fasa har jag sett i tidningarne, huru de stackars lapparne lida hungrens elände, huru de till och med ätit upp fingrarne för att lifnära sig. Måtte en hjälpsam hand räckas dem, men snart, innan de hunnit äta upp sig helt och hållet, ty då är det för sent! Blifve det våra landsmäns pligt att skaffa dem medel till ett mindre kreaturligt sätt att föda sig (det anses nämligen ej för rätt menskligt att äta sitt eget kött och blod)! — Utan skryt sagdt, skall jag sjelf med det största nöje aflemna min skärf i Lundeqvists bokhandel härstädes, hvarest sub-

skription är öppnad till förmån för de beklagansvärda varelserna.

”Tre ting äro mig obegripliga,” predikade en gång en qväkerska, när andan fallit på henne; hvarpå hon, sedan hon uppräknat de två af de saker hon ej förstod sig på, fortsatte: ”För det tredje kan jag ej fatta, hvarför männerna löpa efter qvinfolken; ty om männerna blefve hemma, skulle qvinfolken löpa efter dem.”

Till en påminnelse om denna anekdot för- anledes jag af en mera ömklig än löjlig om- ständighet, som blifvit föremål för en uppsats, insänd till ”Upsala-biet.” Uppsatsen, som ej utan intresse torde kunna läsas af andra än Upsalaboer, börjar så här:

”Troligen är det få af Upsala stads inne- vånare obekant¹⁾ hurusom en högst olycklig qvinnovarelse dagligen förföljer yngre personer af andra könet²⁾. Den olyckliga, hvars utse- ende tydligen tillkännager sinnessvaghet³⁾, är af temligen kort växt, men undersäsig, och förmodas bo i trakten af Kamphafvet⁴⁾, eme- dan det är på öfre Slottsgatan och på vägen till Stallgården dessa förföljelser⁵⁾ ega rum. Man kan ingen stund på dagen begifva sig till denna stadsdel, utan att utsätta sig för detta obehag. Möter man henne, vänder hon ögon- blickligen om⁶⁾ och följer en tätt i hälarne, ända tills man går in i något hus eller i en port, då hon lemnar en, för att uppsöka ett nytt rof. Sak samma, om man nalkas trakten från annat håll: alltid är hon med.”

Förhållandet är verkligen så som insändaren uppgifver. Äfven jag har rönt obehaget att vara mål för dessa giriga blickar, för denna för- eller efterföljelse, hvåröm insändaren talar, och jag kan ej annat än med honom förena mig i den önskan att vederbörande måtte vid- taga åtgärder till förekommande af ett dylikt oskick och derigenom ”befria de unga karlarne från hennes” (den nämnda qvinspersonens) ”högst oangenäma efterhängsenhet.”

Medan jag är i farten att tala eller, rättare sagdt, skriva, torde jag få säga några ord om skandinavismen. Hela världen vet, att det blott är en idé — hos somliga nära nog en fix — och att studentmötena, enkannerligen det i fjol, äro af densamma det skönaste uttryck. Nu har man väl i det närmaste upphört att tala om både skandinavism och ”möten,” dock får man ej inbilla sig att de blifvit utan alla frukter. Tvärtom är det just vår tid, sjelfva vårtiden, som fått den fägnaden att skåda dem i full- komligt synliga gestalter. Så är åtminstone fallet här. . .

Men för att ej trötta kusinerna alltför mycket, afslutar jag helt tvärt min epistel. ”Bättre lycka nästa gång,” sa Jakob Ärlig. Adjö så länge!

En liten Visa.

Fritt man kalle mig för bengel,
Om jag ej Europa ställer
Öfver sjelfva Himmelriket,
Som utaf den onde Engel-
smannen Seymour och rebeller
Suges, härjas, plundras sniket.

Trampad är revolutionen
Af en ny Sankt Görans fötter,
Evigt krossad, det är troligt.
Nu blott män af goda tonen

1) Nej, det skall Gud veta.

2) Der ha vi ägget!

3) Är väl måntro detta hennes största olycka?

4) Hvarför icke rent af i fattighuset, som ligger der?

5) Eller snarare efterföljelser, tycker jag.

6) Anmärkningen är kanske obehöflig; men — om man går förbi henne, vänder hon sig minsann inte så snart.

(Till exempel Orloff, Buol, Brunnow baronen)
Knäcka politikens nötter . . .
Hvad Europa nu är roligt!

Qväst är pöbelöfvermodet:
Lugn i Kyrkobrinken råder,
S:t Antoine är ej oroligt.
Stilla, stilla flyter blodet
Uti politikens åder . . .
Hvad Europa nu är roligt!

Se dig kring! I öster, vester,
Norr och söder intet brister,
Allt är lugnt och klart och soligt.
Nöjda äro alla prester,
(Med undantag af en och annan komminister)
Alla riddarhusvotister . . .
Hvad Europa nu är roligt!

Åt hvar prins man skall uppsätta
Interims- och vice-troner,
Och kring dem en helt otroligt
Lycklig skara snart skall sprätta,
Höljd utaf dekorationer . . .
Hvad Europa nu är roligt!

Nyss man såg . . . o ve och fasa!
Såg — och trodde knappt sitt öga —
Mot hvarann' två själafränder,
Czarn och Louis, gruffligt rasa;
Nu likväl de herrar höga
Trycka ömt hvarandras händer . . .
(Fast *då* nästan obebo'ligt,
Hvad Europa nu är roligt!)

I Venedig-Lombardiet
Sjöd det förr som i en gryta;
Nu när Habsburgarn förtroligt
Reser der, straxt tystnar skriet,
Endast hurrabasar ryta . . .
Hvad Europa nu är roligt!

Snart är *allt* *) aristokratiskt,
Rojalistiskt och papistiskt,
Hierarkiskt, item olig-
arkiskt . . . *intet* demokratiskt-
erke-mefistofelistiskt . . .
Hvad vår verldsdal nu är roligt!

Men
Skulle någon, vild som Turken,
Tränga in i lugnets tempel
Att på thron och altar trampa,
Tag då bums och häng den skurken
I ett rep, som till exempel
Snotts af herr Palanders hampa!

Återblick.

Stora händelser på verldstheatern, sedan Tomte- bissen sednast kastade en „Återblick“ öfver dagens politiska företeelser!

Till dessa stora händelser räknar Tomte- bissen *icke*, att danska utrikesministern herr v. Scheel kastat en skelande, oskäligt arg blick på Skandinavismen. Nej, bevars! Herr v. Scheel må kasta så arga blickar han vill på hvad han vill: det bekymrar föga Skandinavismen, mensk- ligheten och Tomtebissen.

Icke heller räknar Tomtebissen för en stor händelse, att staden Landskrona ännu icke flu- git i luften, ehuru det är märkvärdigt nog, att så icke skett. Då Landskronaboarna dansa, dansa de på en vulkan, då de sofva, sofva de på en vulkan, då de vaka, vaka de på en vul- kan, då de läsa Tomtebissen, läsa de Tomte- bissen på en vulkan — och denna vulkan är det stora krono-kruthuset, som befinner sig

*) Med undantag kanske af några Amerikanare och Schweizare, samt herrar Björk och Billström.

midt i den lilla, hyggliga stadens sköte. De ha hos regeringen flera gånger begärt och be- gära ännu att få nämnda vulkan flyttad, (hvil- ket i *parenthes* sagdt vore lättare än att flytta Vesuvius) utanför staden, men regeringen bryr sig icke derom: den tänker väl som så, att så länge kruthuset finnes, der det finnes, har sta- den en god utsigt till framtida lyftning.

Ej heller anser Tomtebissen det för någon stor händelse, att Ryssarne änyo fått en liten dufning af Tscherkasserna . . . 400 man fallna . . . 4 kanoner tagna . . . ej heller, att Norr- männen samtidigt härmed göra en flankrörelse uppe i Ishafvet mot „verldens Goliath,” ither att de skickat örlogsbåten Sleipner upp till Finmarken, för att skrämma bort de ryska fiskarne. Tscherkasserna må piska Ryssarne huru tappert som helst, Sleipner må stampa med sina åtta fötter så mycket han orkar — det hjälper icke: de der plattnosiga Slaverna med sina låga pannor och slafviska blickar kunna icke med så litet hejdas i sitt *framåt- krypande*. De äro en outrotlig ohyra, ett slags kakerlackor, som, man må döda så många man ser, icke desto mindre utbreda sig öfverallt i huset, der de finna ruttnande väggar.

Men hvad Tomtebissen anser för en verkligt stor händelse, är den, att det ryktbara, i så många illustrerade barnböcker afritade porslins- tornet i Nanking blifvit förstördt af den kine- siske rebellkejsarens soldater.

Ja, detta herrliga verk, som nyss reste sig så stolt mot skyn, ligger nu i spillror och lik- nar blott en ofantlig massa sönderslagna pors- linskoppar.

De tusentals bjellror, som garnerade dess väggar och tak och vid minsta vindfläkt ping- lade så vackert, hafva för evigt tystnat. Och solen, när den stiger upp ur Stilla Oceanen, blickar förgäfves efter sin gamle vän, den smärte pagoden, som luftigt höjde sig öfver su- sande acacior och präktigt återkastade dess strå- lar från sina fernissade väggar, sina lackerade, parasol-rika tak.

Den kinesiska herrligheten är försvunnen.

Och likväl var den *kinesisk*, det vill säga: stabel, oföränderlig, ett tempel för den äkta konservatismen, som vill, att dess porslinsinsti- tutioner skola vara eviga, och, när tiden — *tempus edax rerum* — anfräter dem, putsar, lac- kerar och fernissar dem och behänger dem med bjellror, hvilkas klang skall lyckliggöra mensk- ligheten.

Porslinstornets förstöring leder tanken helt naturligt på våra egna fornlemningar.

Vid riksdagen har en motion blifvit väckt, hvars syftemål är att bereda dessa våra forn- lemningar beskydd mot vandalisk förstörelse- lusta. De äro våra fäders historia, skriven i hieroglyfer af granit. Men ekonomiutskottet anser det vara tillräckligt att i nästa almanacha uppmåna allmogen akta dem; mer vill icke ekonomiutskottet göra i den saken. Häröfver har herr Lallerstedt blifvit förargad, item Af- tonbladet, item Tomtebissen.

Ja, Tomtebissen är förargad häröfver, och han frågar med skäl, huru det skall gå med alla dessa fornlemningar, enkannerligen med vår gamla fyra-stånds-representation.

Fast med den har det vid närmare efter- sinning ingen fara. Det är den enda fornlem- ning, som omhuldad.

Läsaren har kanske hört omtalas de ofant- liga *ruckestenar*, som finnas här och der på våra bergshöjder. Fyra-stånds-representationen är en sådan ruckesten. Dess obäklighet och tyngd äro oerhörda, men en man, som står på ber- gets topp, behöfver blott tumma den litet, och den svänger och gungar och rör sig efter hans vilja.

Och han tummar den flitigt, ty ruckestenen

hvilat öfver en skattkammare, och vid hvarje svängning kan han sticka handen ned i skattkammaren och enligt Kajsa Vargs föreskrift taga efter behag.

Till skjutsfrågan.

Grefve Anckarswärds, genom de större tidningarne bekanta anförande i skjutsfrågan börjar redan bära goda frukter. Såsom bevis härpå torde förtjena anföras följande tillägg till Post-Tidningens prenumerationsanmälan vid det nyss ingångna kvartalet:

»För möjligaste tidiga spridning medelst Post- och Inrikes Tidningar af från Riksstyrelsen utgående beslut och åtgärder af allmänna vikt och omfattning, har Kongl. Maj:t i nåder medgifvit att med snällpost må till landsorterna afgå de exemplar af nämnda tidningar, som vederbörande Postförvaltare vid sina requisitioner begära att med sådan post få sig tillsända, likväl med rättighet för General-poststyrelsen att inskränka denna försändning så, att derigenom antalet hästar för snällpostens fortskaffande icke behöfver ökas.»

Tomtebissen har roat sig med att undersöka, huru pass mycket Posttidningen »tynger i vågskålen,» och dervid funnit, att 1 exemplar af tidningen väger omkring 1 lod. Alltså:

1 skålpund Posttidning	= ca	30 ex.
1 lispund dito	=	600 »
1 skeppund dito	=	12,000 »

En vanlig häst bör väl kunna antagas orka med 1 skeppund. Om således med hvarje af de från hufvudstaden afgående snällposterna endast afsändes 10 à 12,000 ex. Posttidningen, så behöfde ingen extrahäst anlitas, men då bestämdt minst 15,000 exemplar måste afgå med hvarje snällpost, inser man hur välbetänkt den till de arma posthästarnes förmån General-Poststyrelsen medgifna rättighet är.

Kortpengarne.

Tomtebissen såg en gång ett gammalt holländskt kopparstick, som föreställde fyra spelare kring ett bord... hatten på sned... kritpipan i mun... ena ögat i de kortlappar, som hållas i handen, det andra på det nyss utspelade trumf-äss.

Bakom står värden med korslagda armar, plirande ögon och leende min. Hans lugna hållning antyder en filosof af hög ståndpunkt, en man, som står öfver partierna; hans spetsiga leende påminner om dender »verldsironien,» hvarom Tysklands spekulativa andar haft så mycket att förkunna.

Några verser, som befinna sig under taflan, underrätta dock åskådaren, att den filosofiske världshusvärden icke är så »upphöjd öfver partierna,» som han låter påskina. Visserligen bekymrar det honom föga, för hvilken af de spelande Sankt Anton och Lyckan förklara sig, ty han, värden, skall i hvarje fall ha sina »kortpengar;» men dessa kortpengar beräknas just efter antalet af spelade »partier.» För hvarje sådant emottager han kontant en viss betalning af den vinnande, och spelet fortsättes.

När spelet äntligen är slutadt, äro de tre af spelarne, som tappat, fullkomligt pank (derom upplysa oss verserna), den fjerde, som vunnit, öfverräknar sin vinst och finner med häpnad, att hans penningpung är betydligt lättare nu, än då han satte sig ned att fresta lyckan. Hvar fan ha pengarne tagit vägen? frågar han sig med häpnad, och hans näsa vexer minst två tum.

Men den klipske värden, som just nu låser in sin späckade börs i disklådan, vet nog, hvar de hamnat. Nästan hela det under spelet cirkulerande kapitalet har smält bort i kortpengar.

Den ende, som vunnit på spelet, är han, som icke direkte deltagit i detsamma.

Denna holländska världshushistoria har sina motstycken i verldshistorien. Pappa Sverige — Tomtebissen protesterar på det bestämdaste mot »modren Svea:» Sverige har uppträdt som en karl, icke som en käring på historiens stora theater — pappa Sverige är också en spelare, och då han vunnit ett parti, (såsom nyss under de lyckliga spanmälskonjunkturerna varit fallet), sätter han hatten stolt på sned och prutar icke, då värden med anledning af den dyra tiden begär förhöjning af kortpengarne.

Så har pappa Sverige nu gifvit bort ett par hundra tusen riksdaler till prins Oskar och förpligtat sig att årligen bortgifva något öfver hundra tusen till samma höga och dyra personlighet.

Tomtebissen vill icke förarga sig häröfver. Nej, dertill är han alltför godlynt. Han, likasom alla andra, vet, att tiderna äro dyra, och att en furste icke kan lefva allenast af bröd. (Sjelfve Tomtebissen vill gerna ha kapuner och tryffel till brödet för att icke tala om bränvinsbordet med sardiner etc.)

Prins Oskar och hans fästnöska ju, enligt bibelns föreskrift, gifta sig, vara fruktsamma, föröka sig och uppfylla jordene. Och till allt detta fordras i våra dagar mer än en spottstyfver.

Tomtebissen erinrar sig en annan furstlig förmåning. Det var inom Tomtebisseverlden. Tomtebissarne voro den tiden rojalister och hade en prins som hette Oberon. H. K. H. Oberon blef kär i en prinsessa, som hette H. K. H. Titania. Att bli kär och att gifta sig, de två äro inom Tomtebisseverlden nästan detsamma som ett. H. K. H. Oberon gifte sig således med H. K. H. Titania, och hans far begärde fördenskull af Tomteständerna förökning af civillistan. Men han begärde på långt när icke så mycket som 106,000 riksdaler årligen; nej, hans anspråk inskränkte sig till 100 nötskal honungsdagg, samlad arla om morgonen på ängens mest doftande blommor. Detta beviljades utan omröstning af alla fyra ständer.

Nu deremot hafva vi alla bevittnat den skandalösa händelse, att bondeståndet satt sig på tvären mot den nådiga almosepropositionen. Bondgubbarne ville bara släppa till 70,000, ja många (41 mot 55) ville ge ingenting alls. Bönderna äro alltid knussliga. Tacka vill Tomtebissen Adeln och Presterna! De slippa visserligen i det närmaste sjelfva att bekosta fyrkarne, men också äro de ridderligt och gudomligt frukostiga med dem.

Kanske tyckte bönderna, att då H. K. H. prins Oberon kunde nöja sig med 100 nötskal honungsdagg, så kunde H. K. H. prins Oskar nöjt sig med mindre än 106,000 rdr. Men bönderna borde besinnat, att anslaget storlek bör rätta sig efter personens storlek. H. K. H. prins Oberon var ju så liten, att han kunde gunga i kalken af en förgät-mig-nej, och prins Oskar är ju så stor, att han icke får rum att gunga i en kanonbåt, utan nödvändigt måste gunga i ett lineskepp. (Måste han gunga i ett mindre fartyg än ett lineskepp, exempelvis en korvett, så blir det också derefter.)

Men deruti kunna bönderna visserligen ha rätt, att om verldens furstar åtnöjde sig med dag, så skulle sådan billig traktering rikligen kunna vanka.

Men det är ej till detta, Tomtebissen ville komma. Han vill framställa ett stats-ekonomiskt spörsmål.

Vårt konungahus är fattigt, derom vittna de begärda anslagen tillräckligt. De skulle icke begäras, om de ej behöfdes. Vårt konungahus ärfde, efter högstsallig kung Karl Johan, bara en fjorton millioner Riksdaler, om Tomtebissen minnes rätt.

Men antagom nu, att vårt konungahus med

sin kända och aldrig nog värderade sparsamhet kunde lefva på räntorna af dessa fjorton millioner! Antagom det!

Konungahuset kunde då årligen insätta i sparbanken och förränta de millioner, som det uppbär af svenska folket.

Frågan blir då: huru många år behöfva förflyta, innan dessa hopade millioner med ränta på ränta uppgå till ett lika stort belopp som hela den nu i Sverige cirkulerande penningstocken?

Tomtebissen kan för närvarande icke sjelf besvara denna fråga, ty han har icke Ljungbergs statistik till hands och vet således icke, huru stor den i Sverige cirkulerande penningstocken är. Tomtebissen sitter nemligen icke i sitt bibliotek, utan har tillfälligtvis valt sin redaktionsbyrå under Guds fria himmel, med en af vårens första och näpnaste sippor till skrifbord.

Men han öfverlemnar åt herr biskop Agårdh att lösa denna statsekonomiska fråga, och önskar för sin del blott, att det ej måtte gå pappa Sverige som det gick de holländske spelarne: att hela kapitalet går bort i — kortpengar.

Inbjudning till Rikets Ständer.

Vår aktade, fast något pauvre vän Fattigmans-Nisse har begärt att i vår tidning få infördt följande tillkännagifvande, hvilket Nisse och Puck för gammal bekantskaps skulle ej velat neka, och offentliggöres detsamma således till den verkan, det möjligen kan hafva:

»Undertecknad får härmed tillkännagifva inför Rikets församlade Ständer, att jag i dag af min trogna maka blifvit hugnad med en son, en liten välskapad Tomtebisse. Gossebarnet har redan fått den grå tomtejackan på sig, men den sedvanliga röda mössan kommer han ej, såvidt på föräldrarne beror, att bära, och detta af skyldig uppmärksamhet mot Rikets Ständers lojala karaktär. Jag hoppas därför, att Rikets Ständer ej skola afslå min ödmjuka begäran, att de må hedra mig med att såsom faddrar bevittna min gosses döelseakt. Jag har redan sört för de lämpliga arrangementerna, bland hvilka jag vill nämna, att Ridderskapet och Adeln kommer att stå midt emot Presterskapet, samt Borgarståndet midtemot Bondeståndet, så att fadderkyssen på ett honnett sätt må kunna tagas och gifvas till allas belåtenhet. Inga faddergråvor behöfva just komma i fråga, men om Rikets Ständer icke förthy vilja skänka gossen Höijentorps gods i Westergötland, så lofvar jag, att skänken med tacksamhet skall emottagas, och inga öfverdrifnare anspråk i framtiden göras på faddrarnes barmhertighet. Skogstorpet d. 1 April 1857.

Fattigmans-Nisse.

Torpare under Kettil Runskes.

Gack och gör sammaledes!

Det omtalas allmänt från Stockholm hvilket välgörande inflytande det derstädes bildade sällskapet »Gröna stugan» utöfvat på nästan alla grenar af litteratur och skön konst. Icke nog dermed, att unga konstnärer der genom anderrika samtal med de äldre och mera framstående heroerna inom konstens verld, kunna utbildta sin smak och sitt omdöme, utan sammankomsterna öfverflöda af snillrika och spirituella föredrag i alla brancher af skön konst och menskligt vetande. Der finnes ingen rangskillnad, inga kottierier, allt är gemensamt, allt är snillrikt och gladt, allt dåligt lynne och alla små personliga intressen afläggas med öfverrockarne i tamburen, och inga andra än verkliga konstnärer ega der entré.

Måtte andra städers konstnärer, och framför

allt vår egen stads, följa detta vackra och välgörande exempel, — på det att konst och litteratur måtte ega en framtid i vårt land! Ty det är en stor fördel att konstens idkare och vänner kunna sammanträffa på annan lokal än källaren, och med andra attributer än punsch-buteljen eller toddyglaset!

Herr Scheel och Skandinavismen.

Olycklige skandinaver!

Hvartill tjena nu hurraropen och sommarresorna på „Hertha“ och „Ganger Rolf“, dukälarna i Upsåla och på Hasselbacken, lilla rispen på Drottningholm, och de några och fyratio talen på bättre och sämre vers och prosa?

Aftonbladet har brännt sina kol för intet, och den gamle bekante i Folkets Röst har varit förgrymmad utan orsak . . . Herrman Bjurstén har gjort resan ut med helsningsskriften förgäfvets, och drottning Margarethas „tanka“ har blifvit en vanlig anka!

Herr Scheel är utrikesminister i Danmark . . såvida det ej är herr von Scheele som är det!

Det vill jag nu låta vara osagdt, men herr Scheel är en „uhyre“ stor man, som satt sig ned och slukat Skandinavismen i en enda munshit!

Den der noten, den har gjort slag i saken! Om jag hette Friedrich Halm, så skulle jag med gråtande tårar sätta mig ned och sjunga:

„Du gråtande hjerta, säg mig
Hvad är den noten för slag?
Två Scheelar och en tanke
Två flugor i ett slag!“

Två flugor? Ja visst! Först och främst alla förhoppningar om en skandinavisk förening tillintetgjorda, och sedan en lexa åt hans majestät konungen af Sverge och Norge, för hans skandinaviska „Umtriebe!“

Herr Scheel påstår sig nämligen veta, att den svenska regeringen delar hans tankar; herr Scheel tycks ha några giltiga skäl att tala i svenska kabinettets namn, — kanske är han äfven vår utrikesminister, och baron Lagerheim bara ett vanligt substitut, — såvida det icke är herr Scheel, som är Danmarks minister, och herr von Scheele som är vår!

Ja, det kan minsann hända! „Hemligheten“ är en gammal god pjes, som ännu alltid spelas af vår regering, och man är således ursäktad, om man tror hvarjehanda om den som smyger och ej vill låta se sitt ansigte, utan döljer det i kappkragen!

Men hvad har då herr Scheel egentligen för skäl att låta herr von Scheele vara så rasande elak emot Skandinavismen?

För tusan, inser ni inte det? Herr von Scheele vill skaffa herr Scheel en säker ställning, med ena foten i Frankfurt och den andra i Petersburg, och på det sättet göra herr Sörensens så lycklig som möjligt! Men nu vet han mer än väl, att skandinavismen icke är hvarken czaren eller „das grosse Vaterland“ en söt lukt: därför vill han göra kål på den!

Herr Scheel påstår sig dessutom hafva lyckats stjåla sig in i Norges vicekungs förtroende och vicekonungen lär ha sagt honom att han icke håller på skandinavismen!

Således, ännu en gång, olyckliga skandinaver! Det är icke värdt att skela öfver sundet, så länge herr Scheele är Danmarks styrpinne, och herr von Scheele för det svenska kabinettets talan, och är själen i det lilla nätta rysskoteri som „morer“ sig i det stolta Kjöbenhavn!

Allt det blod, som spilldes på Fyen, har förgäfvets flutit!

Herr Davidson har „umsonst“ fått ovett för sexan på Hasselbacken! Herrman Bjurstén har förgäfvets sjungit sina stolta toner!

Det är gräsligt!

Minnesvårdar.

I en utländsk tidning har Tomtebissen med mycket nöje läst följande notis:

„För att vederlägga de beskyllningar, som i marskalk Marmonts memoarer blifvit framkastade mot prins Eugène, har kejsar Napoleon beslutat uppresas en minnesvård åt honom.“

Tomtebissen läste detta, som sagdt, med mycket nöje, först och främst, emedan han fann ett sådant sätt att vederlägga beskyllningar nytt, pikant och serdeles grundligt, (såframt minnesvården blott får en god grundval); för det andra, emedan han först nu började begripa orsaken, hvarför så många statyer komma till i våra dagar.

Förntiden uppreste minnesvårdar åt sina stora män. Men som vår tid lider brist på sådane, så må vi då, i Guds namn, hellre än att låta våra torg stå tomma, smycka dem med bildstoder af män, som blifvit med rätt eller orätt beskyllda för någonting. Tomtebissen vill följa exemplet.

Således:

„För att vederlägga de beskyllningar, som i Bergman-Schinkels memoarer blifvit gjorda mot“ . . . Dock, det är sannt: *han* har redan fått sin bildstod.

Således omigen:

„För att vederlägga de beskyllningar, som i de Bennichska memoarerna blifvit gjorda mot underlöjtnanten Falkenberg (hvilken, då allt kommer omkring, icke är så rasande svart, som man utmålade honom), har Tomtebissen beslutat att uppresas en minnesvård åt honom.“

„För att vederlägga de beskyllningar, som i de Almrothska memoarerna blifvit gjorda mot några herrar vid hästgardet, har Tomtebissen beslutat att uppresas minnesvårdar (ryttarestatyer på höpiestaler) åt dem.“

„För att vederlägga de beskyllningar, som i de Ahnfeltska memoarerna blifvit gjorda mot en hel hög kyrkoenglar, erke-engeln Reuter Dahl inberäknad, har Tomtebissen beslutat åt dem uppresas minnesvårdar — en hel hög med in-skriften: *Tomtebissen fecit*.

Flera minnesvårdar har Tomtebissen för närvarande icke råd att uppresas, i trots af den glädjande uppmuntran med thy åtföljande betydliga penningtillgångar, han redan under sin korta publicistiska verksamhet inkasserat.

Mala Necessaria.

Ibland de farliga skär och klippor,
Som lifvets farkost kan törna på,
De farligaste ä' ju Xantippor.
Från dem oss himlen bevara må.

Ty hur man refvar och hur man kryssar,
Man dock med intet kan gå i land,
Sjöjungfrun stundom ger väna kyssar,
Men snart i treudden syns hvar tand.

Bland andra klippor, hvarpå man törnar,
I lifvets stormiga, djupa haf,
Man några nämner med namnet Björnar;
Bland dem går farkosten lätt i qvaf.

Och ha vi seglat en dag i „dimman“
Och fram mot qvällen vår väg ej se,
Vi törna lätt uti midnattstimman
Mot dem man nämnt Kopparslagare.

Två andra klippor, som hvar man känner,
Och hvare mellan en väg är smal,

Dit man plär lotsas af falska vänner;
De heta Smicker och Tant Förtal.

Se här Carybdis och der ett Scylla!
Ack! undvik båda! Med mycken sorg
De plåga seglarens själ uppfylla. —
På spe man kallar dem Horn och Korg.

Om än seglatsen på lefnadsstråten
Blir svår, styr kosan dock som en man,
Och nödgas du att ta fan i båten,
Så drag den lymmelen ock i land.

Men finns om bord någon trogen flicka,
Sjung då Victoria i stilla hamn,
Ty om ock stormarne motvind skicka,
Hon hoppfull sträcker mot dig sin famn.

Mäster Pinne.

Tomtebissen expedierar sin post.

Till *Förf. till „Ragnarök.“* Vill Tit. benäget medgifva redaktionen ett mundtligt samtal?

= Till *Skräcknisse* eller *Skräcknisse* (namnet otvetydigt) i Carlskrona. Tomtebissen kan alldeles icke befatta sig med saker af så enskild natur.

= Till *Go . . . li—n.* Lämpar sig ej för Tomtebissen; principen dock mycket riktig.

= Till *Gammal Knekt.* Tomtebissen har nog reda på den saken, och ämnar ej släppa densamma ur sigte. Gömdt är icke glömdt! Tac-kar emellertid för uppmärksamheten.

Tomtebissiader.

För någon tid sedan annonserades i Handels-tidningen, under rubriken „Tillvarataget,“ att den person, som en af dagarne tappat 30 riksdaler på Börsen, kan återfå desamma af vaktmästaren på stället. Det vore i sanning lyckosamt, om alla de, som gjort förluster på Börsen, kunde få sig likartade anvisningar.

En ifrig amatör af „helan, halfvan och terzen“, hade vid en större middagsbjudning placerat sig tätt invid det älskade bränvinsbordet, med kärvännliga blickar betraktande den lockande flaskan. Vår patriot, som fann sig något generad af de honom omgifvande förnämde herrarne, begagnade sig af följande krigslist, för att opåtaladt komma åt sina outhärliga tre supar. Han fyllde glaset, tömde det i ett drag, och sade derefter fundersamt: „Hvad katten var det der för slag?“ För att komma ur denna ovisshet, fyllde han ånyo glaset, tömde det på samma sätt som förut, och utbrast: „Min själ är det icke bränvin; nå då skall man sannerligen ha' sig en sup.“ Och nu ifyllde han åter glaset, och tog sig aptitssupen.

Ofvanstående „suphistoria“ påminner om en annan dylik. En student, som alltid tog tvenne supar å rad, tillspordes af en annan om skälet härtill.

— Det är därför, blef svaret, att jag ej är egoist.

— Egoist? Hvad hör det hit?

— Jo ser du, min bror, när jag får mig en sup, blir jag genast en annan människa, och hvarför skall icke en annan människa också få en sup?

N:r 8.

Pris:

3 skill. Banko

pr N:o.

Den 23 April

1857.

Säljes i Rikets

alla Boklädor.

TOMTEBISSEN.

Ett äfventyr i Masthugget.

Jag umgås i en familj straxt vid *Klippan*. Denna familjs medlemmar plägar jag kalla „mina vänner på landet“, ty de bo så äkta landtligt.

När man viker af åt en tvärgränd till venster ifrån den enda farbara väg, som genomlöper *Majorna*, och vid pass ett bösshåll ifrån Omnibus-stationen, kommer man snart uppför en bergslutning till ett litet enstaka, gulmåladt envåningshus, bebodt af en mor med sina fyra döttrar.

De tre sönerna, hvaraf familjen ytterligare utgöres, vistas sällan hemma. Oftast plöja de hafvets vågor, i handels sold, de två äldste såsom skeppskaptener, den yngste i egenskap af styrman.

Behagar läsaren följa mig in genom den låga dörren, kan jag försäkra honom om ett vänligt emottagande. Det skall icke dröja länge, innan ett piano börjar välkomna honom med musik, vittnande om vackra anlag hos den föredragande. Dessutom skall han, under det samtal, hvori han inlåter sig med de unga flickorna, icke röja denna bristande själsodling, som beröfvar äfven ett vackert ansigte allt intresse.

På kakelugnarnes afsatser, i hvarje hörn af rummen, på fönsterkarmarne och toilettborden hafva fjerrbelägna stränder fått med sina naturalier af snäckor, koraller och dylikt skatta till prydligheten. Men öfver förmakssoffan hänger inom sin förgyllda ram den afidne husfadrens bild, målad i olja och med samma fryntliga anletsdrag som man återfinner hos husmodren, der hon trippar omkring, för att upphjelpa konversationen eller se gästernas materiella behof af mat och dryck till godo.

Kasta vi härifrån blicken ut genom ett af fönstren och det är om sommaren, ligger framför oss en yppig gräsmatta, inväfd med friskare blommor än konsten förmår efterapa. Stora lummiga träd susa för vinden. Lärkor och en mängd andra sångföglar slå der sina tondrillar. En gångstig leder upp till toppen af en ganska ansenlig höjdsträckning, som gifver ett långt perspektiv åt ena sidan öfver staden, åt den andra öfver hafvet inomskärs samt dess begränsning af moln vid horisonten.

Icke underligt att jag finner trefnad i en familj, som, ehuru ännu inom stadsfrängselns område, likväl på sätt och vis är bosatt i en landtlig natur, och som själf är så okonstlad och naturlig.

Sällan förflyter också någon vecka, att jag icke gör besök hos dessa „mina vänner på landet“. Afståndet emellan oss är temligen betydligt, det är santt, helst som jag bor i grannskapet af *Slussen*; men till vännens gård, säger skalden, „Är vägen gen, om också han fjerran bor“. —

Nu tror måhända läsaren, att den hittills tecknade familjen kommer att spela någon hufvudrol i äfventyret jag lofvat berätta; men deri bedrager han sig. Jag har endast framhållit densamma såsom ett offentligt erkännande af mig bevisad välvilja. Det, hvarmed våra tan-

kar gerna sysselsätta sig, svärfvar alltid lätt öfver våra läppar. För öfrigt behöfde jag ett giltigt skäl, hvarföre jag en ruskig eftermiddag i förra månaden qvarglömde mig derborta i familjkretsen så länge, att jag, under hemvandringen klockan 9—10 på qvällen, nödgades trotsa det obehagligaste väder och väglag.

Som sagdt är, klockan var emellan 9 och 10 på qvällen en ruskig dag i förra månaden, då jag anträdde hemvandringen från *Klippan*. Nordsjön gick ända upp på land med sin tjocka. Hvarken från himmelens eller jordens fönster genombröts mörkret af något ljus. Ingen mötande skymtade mig förbi. Jag skulle känt mig hemsk till mods, om jag icke på afstånd hört hofslagen af husarpatrullens hästar och det hesa skrälet af nattvaktarnes rop.

Sålunda hade jag hunnit midtför Carl Johans kyrka. I detsamma prasslade korta fjät tätt bakom mig. Jag lät mig emellertid icke uppehållas och såg mig ej ens om. Men beständigt följde mig detta „pjat, pjat“ i hälarna. För att förvissa mig, om jag verkligen var den kompass, hvarefter den andre styrde sin kurs, gjorde jag en afvikning åt höger; den efterföljande på samma sätt. Jag gjorde en afvikning åt venster; den andre likaledes. Då kunde jag icke icke längre undertrycka min nyfikenhet, utan vände mig om. Dervid varskodde jag en liten karlklädd figur, hvars utseende mörkret och den öfver pannan djupt neddragna mössan samt öfver öronen uppslagna kavajkragen hindrade mig att granska. Jag ansåg mig dock ingenting hafva att frukta af denne lille nattvandrare. Kanske tänkte jag, är han en af dessa menniskoälskande Tomtebissar, hvilka en god försyn stundom skickar i vår väg.

Ändtligen hade jag hunnit till slutet af Stigbergsliden. Vid skenet af den första gaslyktan stannade jag, gjorde ett hastigt helt höger om, klappade Tomten vänligt på axeln och helsade: „God afton!“ — Han visade sig förskräckt och teg. Jag bad honom vara lugn samt uppgifva hvem han vore. Intet svar. Här af förklaringsgrunden till min närgångenhet att lyfta af honom mössan; men hvad får jag se? . . . Jo, en rätt vacker flickas milda, blyga ansigte under kashetten! — Må läsaren tänka sig min vidare öfverraskning, när en qvinlig, väljudande stämma uttalade mitt namn, sägande sig känna mig.

Med förbigående af all omständlighet var förhållandet i korthet detta: Den näpna äfventyrerskan tjänade i staden, men hade varit på besök hos sin mor, boende vid *Kusten*. Hon måste återvända om aftonen och för att undgå karlars näsvisheter, hade hon lånat en qvarlemnad dräkt efter sin yngre bror, som var jungman. Hon hade följt mina spår, derigenom kännande sig än mera betryggad. Hon uttalade oförståndt sin glädje att hafva funnit en person, som icke var henne fullkomligt obekant.

Återstoden af vägen tillryggalades derefter under muntert glam. Jag beslöt anteckna äfventyret, hvars sens moral sönderfaller i två hufvudstycken; det ena: mine herrar! låtom oss

taga till princip att icke antasta fruntimmerna vid hvad tid på dygnet som helst. De äro ju det svagare könet och behöfva skydd. Det är orätt och gement att förfördela dem.

Det andra hufvudstycket i sens-moralen blir en hemställan till upplysningens vänner och befrämjare, om det icke vore skäl att något gjordes åtminstone för det yttre skenet i *Majorna* och *Masthugget*. Göteborg, som är begåfvadt med så mycket ljus, kunde väl äfven dermed lysa en smula för människorna i sin fattiga förstad.

„Ni“ eller „de“.

„Tant de bruit pour une omelette!“

Det är då afgjort att vi skola lägga bort titlarne?

„Friskytten“ proponerade det härom dagen och „Svenska tidningen“ var genast tillreds att svara: „Mjuka tjenare“ sa' mamsell Hammarstrand . . . har den äran!“

Och när ett sådant högdjur sagt „ja“ — hvad skall då en stackars liten en som Tomtebissen säga? Han måste väl tiga och — „hvad vet jag?“

Det är då slut med allt hvad titlar heter! Träffar man hädanefter på en herre, så kalle man honom icke så, lika litet som man kalle en jungfru för jungfru . . . sådant vore ju i högsta grad otillbörligt. Herrar och jungfrur — för att icke nämna dussintals andra slag af medborgare och medborgarinnor — finnas icke mer; de äro förvisade långt för hin i våld — ur samtalsspråket, förstås — och skola aldrig mer återkomma.

Men hvad skall man då i stället kalla folk, för att icke vara ohöflig? Jo, man skall tilltala dem antingen med *de* eller *ni* — tertium non datur; — ty med titlarnes bortläggande menades icke detsamma som att dricka brorskål och säga *du*.

Här råkar man dock ut för ett ganska kinigt alternativ. „Friskytten“ vill nödvändigt säga *de* — det låter så behagligt och så „skandinaviskt“ kantänka, och så originellt sedan att om en person begagna samma ord som om flera; men „Svenska tidningen“ vill åtminstone för egen del helst säga *ni* — det låter mera svenskt, och så kan man icke gerna misstaga sig om huru *många* personer man menar med det ordet.

De båda meningarne — meningarne om det lämpligaste af dessa båda tilltalsord — hafva erhållit anhängare, hvilka hvar i sin stad sökt bevisa det ena ordets företräde framför det andra. Det har nästan liknat sig till en tupp-fäktning, och ändå har det bara varit ett simpelt pennfäktteri. De som yttrat sig till *des* fördel, hafva tyckts flera till antalet än de som förfäktat *nis* användbarhet; och sålunda skulle man tro att *de*arne vinna segren.

Men vänta lite, mitt herrskap! Striden är blott börjad, utgången ännu oviss. Hurudan

denne kan blifva, är ej så lätt att förutspå. Den som lever, får se.

En af des värdigaste förkämpar är onekligen herr *Älskare af de, motståndare af ni*, som skrivit en 39 $\frac{3}{8}$ tum lång afhandling i frågan. Ni skulle bara se huru han går på i ullstrumporna — i „Svenska tidningen“ ville jag säga. Det är en riktig lust och glädje deråt.

Bland andra tankvärda saker, som han kommit fram med, är icke den den minsta att han nära nog vill göra alla herrar och damer *ni*-are till — nidingar. Visserligen säger han det icke direkt, det måste man sanningen likmätigt erkänna; men han säger: „kan man med ringaste skäl neka, att ju icke *ni* är ett oskickligt, ohöfligt och ohöfviskt ord?“ — och då kan det ju komma på ett ut. Eller är den, som med flit begagnar sig af ett sådant ord, icke äfven med flit oskicklig, ohöflig och ohöfvisk — hva? sa? — och begår ej den, som med vett och vilja är oskicklig, ohöflig och ohöfvisk, nära nog ett nidingsverk kanhända? Vi bara fråga.

Herr *Älskare af etc.* säger vidare att det förkastade ordet *ni* ej är i stånd att uttrycka annan tanke än „den råa, förnärmande och närgångna, som utgör dess enda uteslutande betydelse.“ Denna betydelse,“ fortfar han, „ligger i den hårda näsljudsbokstafven *n*, t. ex. i orden *nej*, *neka*, *narr* . . . m. fl., och som i systerlig förening med den *uthållighet* och *envishet* uttryckande bokstafven *i*, t. ex. i orden *ilska*, *ilsken*, *ila* . . . m. fl., på ett mästertligt sätt gifva ordet *ni* en anmärkningsvärd fullkomlighet att uttrycka summan af begge dessa bokstäfvers särskilda inre lynne: *närgångenhet* och *ihärdighet*.“

Jo, jo, nog är herr *Älskare* mästertlig alltid i sitt sätt att undanpeta *ni* och hålla fram *de*! Troligen tänker han äfven påstå att också i orden *nyttä*, *nöje*, *njutning* m. fl. ligger en betydelse, som blott uttrycker en rå, förnärmande och närgången tanke, bara derföre att dessa ord hafva den olyckan att börja med *n*. Det skulle dock, med respekt till sägandes, vara ett något förhastadt påstående, hvilket troligen ej funne så många försvarare. — Vidare torde kanske ej medgifvas att äfven med de bokstäfver, hvaraf *de* består, bildas ord, som just ej hafva den vackraste betydelse, ex. gr. *dåraaktig* och *enfaldig*, *dum* och *envis*, *dålig* och *eländig*, *djefflig* och *ettrig* m. fl. andra. . .

Men skulle dock herr *Älskare* vidgå att så verkligen förhåller sig, så är det ju ingenting som hindrar att *ni* lika väl kunde begagnas till tilltalsord som *de*, och det med så mycket mera skäl som det förra verkligen är svenskt och egentligen begagneligt blott om *en* person — detta, säga vi, så vida nu ej det välsignade välljudet vore.

De skall då låta mera behagligt än *ni*? Herr *Älskare* påstår, som det tyckes strängt nog, att *nis* ljud till och med är „hårt och fränstötande.“ Beklagligtvis har ej Tomtebissen blifvit begåfvad med så fint språköra att han vågar afgifva ett bestämdt yttrande i den saken; dock tycker han sig minnas att han mången gång, t. ex. från scenen — der det, som man vet, nästan allmänt begagnas — hört det uttalas så att det alldeles icke förefallit hårdt och fränstötande, utan tvärtom ganska mildt, vänligt och angenämt. Naturligtvis beror det mycket på *hvilken* som säger det och i hvad *afsig*t det säges: i dens mun, som ej kan uttala ordet *ni* utan en „rynkning på näsan och stelhet (!) i läpparne“, skall det alltid blifva obehagligt och vidrigt, likasom det alltid skall förefalla stötande och sårande när man använder det som ett „högmödet och öfversitteriets uttryck;“ men hvad bevisar det? skulle ej till och med herr *Älskares* älskade *de* dela samma öde?

Eftersom nu ifrågavarande sak — införandet af *de* i samtalsspråket — synes herr *Älskare* som en sak af icke ringa värde, har han i sin välmening framlagt ett förslag om sjelfva sättet, hvarpå ordets popularisering skulle försiggå. För att emellertid rätt motivera detta förslag, har han förutskickat ett ganska vidlyftigt resonemang, hvaraf bland annat inhämtas att „man bör så begå saken, att den må vinna formen(!) af bemödanden *uppifrån nedåt*, ty . . . säga hvad man behagar, *tonen uppifrån* är den, som i denna fråga är afgörande.“ Af tonen nerifrån skulle då ingenting bli annat än väder, eller hur?

Men han säger också att „här är fråga blott

om införandet af ett *samqvämsord*, dervid vetenskapsmannen, litteratören och teknikern icke kunna (!) gifva förödmö, hvilket måste öfverlåtas åt dem, som äro lagstiftare inom modens område, ty förevarande fråga är visserligen en modfråga“ etc. Bra besynnerligt, i Tomtebissens tycke! Vetenskapsmannen, litteratören och teknikern hafva således inte med den saken att beställa? nehej, de skola tåga och smälta, ty *de kunna* icke i alla fall gifva något förödmö, emedan de naturligtvis icke tillhöra „lagstiftarne inom modens område“ — eller är icke så den underförstådda meningen?

Så kommer sjelfva förslaget. För att kunna bjuda läsaren på en riktig raritet, vill Tomtebissen meddela den in extenso, blott tillåtande sig att här och der inom parentes göra en liten enfaldig anmärkning. Det lyder så:

„1. Några allmänt aktade förnämliga personer inom hufvudstaden („ty stora saker blott i stora städer hända!“) inbjuda, genom kallelse i tidningarne, (eller sqvallret inom la haute volée) dem, som önska införandet af ordet *de* såsom allmänt tilltalsord i svenskan, att sammanträda på utsatt ställe, dag och timme (hvarför icke äfven minut och sekund, efter som saken är så utomordentligt vigtig?) till öfverläggning om de åtgärder, som för ändamålets vinnande anses lämpliga.

2. Dessa sammanträdande personer åtaga sig att, bland sina bekanta och umgängesväner, som i denna fråga äro liktänkande, bilda filialföreningar. (Mycket bra! derigenom skulle ju äfven kanhända underlättas „föreningen“ emellan den enes *filius* och den andres *filia*. Det vore att slå två flugor i en smäll eller att förbinda det nyttiga med — „hvad vet jag?“)

3. Hvarje ledamot af föreningen åtager sig, icke allenast att sjelf begagna tilltalsordet *de*, utan äfven (der ha vi ägget!) att förmå (d. v. s. tvinga) sina vänner (sålunda icke ovänner eller andra bekanta och obekanta personer) att så göra.“

Men är detta verkligen allvar, eller är det bara en kolossal drift? Ja, sannerligen Tomtebissen derpå kan svara.

Emellertid synes oss förslaget tredje punkt ej nog omfattande. Hade en sådan idé som vår förslagsmakares fallit Tomtebissen sjelf in, så skulle han, utan allt raljeri, till nämnda punkt fogat ett så lydande tillägg: „Dessa (vännerna) åter skulle vara förpligtade att hvar inom sitt hus eller sin familj utplantera detta tilltalsord; sålunda skulle herrn lära det åt frun, frun åt barnflickan, barnflickan åt barnen, barnen åt sina dockor och andra leksaker och dessa sedan åt *sina* vänner och bekanta, o. s. v. undan för undan, alltintill „fiskarne i hafvet, foglarne i luften och all djur, som kräla på jorden.“ — Det vore att gå rätt grundligt tillväga med saken.

Men — för att tala allvarsamt igen — hvad skola vi hädanefter kalla hvarandra, om det nu helt tvärt begåfve sig att tilarne afskaffades? Frågan är onekligen qvistig. Emellertid tror Tomtebissen att vi derutinnan som i mycket annat kunna följa vår bästa öfvertygelse om hvad som rätt är, och kalla hvarandra *ni* eller *de* efter behag. Skulle T. sjelf yttra sin enfaldiga tanka om saken, så tycker han att *ni* är vida lämpligare än *de*, såsom varande fullkomligt svenskt och fullt begripligt. Dock vill han för ingen del tvinga andra att dela detta tycke.

Innan vi sluta, torde det tillåtas oss anmärka att *de*frågan icke är någon nyhet. Nej bevars, hon bara spökar. För nära tio år sedan var hon först på bane, men försjönk snart. Ett stilprof från denna tid (Augusti 1847) kan Tomtebissen ej neka sig nöjet att nu meddela, helst som det på ett träffande sätt åskådliggör tilltalspronomen *des* förhållande till vårt språk. Se här!

„Min bästa herr Z!

Jag har nyss mottagit deras skrivelse, hvaruti de underrättar mig om deras snara ankomst till hufvudstaden i sällskap med deras fru och döttrar. De har bedt mig skaffa logis både för *dem* och *dem* på Hôtel-du-commerce, men de har kommit något för sent med deras begäran, så att de jemte deras familj måste nöja sig med trenne små rum, dem jag anskaffat dem på Söder, men der jag dock hoppas de skola finna dem väl logerade. Om jag i min tour finge molestera dem med en liten

commission, så ville jag bedja dem vara god till mig hitfrakta några paketer från min syster i L., om de ännu har något rum i deras kappsäckar eller i deras vagn! Jag anhåller om min compliment till deras fru och döttrar samt framhårdar, min bästa herr Z., deras ödmjuka tjenare N. N.“

Och så var det med den saken!

På Riddarhuset.

(Hofpredikanten Th—m uppstiger, antager en theatralisk hållning och drager upp en hvit näsduk, som doftar starkt af Eau de Portugal.)

Hofpredikanten Th—m.

Ni ädle Herrar, Sverges Riddersmän,
Hos hvilka fädrens hjelteanda än
Så herrligt blomstrar, Ni med höga sinnen,
Som lagrar utaf Fosterlandet vinnen,
För *mandom* i den heta strid ej blott,
Men för hvad *allt* ni gören *skönt* och *godt*,
(starkt bifall af Junkrarne.)

I fredens lugn, som skyddar våra länder;
Till eder, gode Herrar, jag mig vänder
(hostar och fläktar med näsduken.)

Jag om en sak nu tala vill till er,
En sak, hvars djup, hvars vikt jag nogsam ser,
Det är om *dem*, som, födda utom lagen,
I nödens hyddor vanligen se dagen,
— En sorglig följd utaf passioners rus, —
Om *dem*, som ej med fröjd se livets ljus,
Men födas vid den arma modrens tårar.

(torkar sig i ögonen, Grefve Erik S....e gråter.)
(Till Junkrarne.)

Förlåt, om jag er blyga känsla sårar,
Och om jag skildrar brott och last för er,
Som hvar och en så skönt exempel ger
I sedlighet, i dygd åt menigheten.

(Junkrarne: bra! bra!)

O! mina Herrar, kanske ni ej veten,
Och ej förstån, hvarom jag tala vill,
Men *renhet*, *storhet* hör ju Adeln till.
(bra! bra!)

Man dessa arma barn vill arfsrätt gifva,
Men fast det efter modren skulle blifva,
Och efter fadren ej, jag icke kan
Mitt bifall ge som Prest, som Adelsman.
Man ingen arfsrätt bör åt dem förunna,
Visst är det hårdt, ty de ej hjelpa kunna
Att de till verlden födas, men jag vill
Nu säga skälen för mitt Nej härtill.

I verlden finnes synd, Ni ädle vänner.
Som Prest (*lägger handen på hjertat*) tyvärr den
saken bäst jag känner,
Men säg, hur tron ni väl det kunde gå,
Om synden skulle skydd och bistånd få?
Den skulle blifva större, blifva värre,
Jag derför ej kan svara för vår Herre

(riktar ögonen mot taket)

Om Lastens barn som vi, blott arfsrätt fick,
Då mången flicka till förderfvet gick,
Som nu, af fruktan för den spådes dagar,
Blir trogen statens och moralens lagar.

(torkar sig i pannan)

Och om de denna rättighet nu få,
Hvem vet, hur långt de sedan kunde gå,
De kunde sina fäder ärfva vilja.
Nej från allt fäfangt hopp må vi dem skilja.
Ja! mine Herrar, ingen af er kan
För saken rösta, ingen Adelsman
Kan sig så lågt till packet humiliera,
Att vilja brott, osedlighet förmera.

(Junkrarne ropa: nej! nej! åtskilliga, som taga sig en liten lur på middagen, vakna upp och ropa yrakna efter vanligheten: Jo! Jo!)

Förlåt, jag talat längre än man bör,
Men fastän saken djupt mitt hjerta rör,
Och det jag hoppas att den ock gör flera,
Så måste jag för afslag dock votera.
(stiger ned.)

Grefve Erik S....e.

Hvad förre talaren så skönt för er
Har yttrat, jag mitt hela bifall ger.

En Gardesofficer.

Det, som Herr Th—m har sagt, är på visst sätt
Förträffligt, ädelt och måhända rätt,
Men uti dessa svåra penningtider,
Då mot sitt slut med hast krediten lider,
Och det som förr för ingenting man fått,
I ganska dryga penningar nu gått,
Och då han äfven sagt, att om man gifver
Åt barnen arfsrätt, flickan kanske blifver

Ej mer så vild, men något spakare,
Så vill min röst jag åt motionen ge.

(Junkarne voterar, Herr Th—m segrar och
lätsar sig tacka Gud.)

R . . . o.

Theater-Notiser,

omfattande tiden från den 20 sistlidne Mars till omkring den 22 dennes.

Stockholms-Theatrarne

ha i allmänhet under ofvannämnde tid haft föga nytt att bjuda på.

Å Kungliga Theatern gafs den 24 Mars för första gången, till förmån för de nödlidande i Finland, Jolins tillfällighetsstycke *Veteranerne*. Huset var fullt och bifallet rikligt. Författaren hade, för det goda ändamålets skull, afstått från sin författare-andel i inkomsten, men då stycket sedermera gifvits flera gånger och utan tvifvel ännu har en god framtid framför sig, torde förf. själf få anledning att, i likhet med publiken, ehuru i en mera materiell betydelse, kalla sitt stycke »förtjenstfullt». — Utom »Veteranerne» ha fortfarande gifvits *Grefve Essex* och *Molières Skola för äkta män*. Holbergs *Jacob v. Tyboe* har öfversatts för theaterns räkning och är under inöfning. Herr Dahlqvist har öfvertagit titelrollen. — Af operor hafva gifvits: *Kung Carls Jagt*, *Figaros bröllop*, *Wilhelm Tell*, *Robert af Normandie* och *Nürnbergerdockan*.

Å Mindre Theatern gafs den 28 Mars för fullt hus en representation till förmån för våra nödlidande landsmän i norra delen af riket. Programmet utgjordes af en del musiknummer samt den glada komedien *Cæsar de Bazano*. De i vårt förra referat omnämnda nya styckena *Arfvet* samt *Konst och Natur* (det sednare bearbetadt af fru Stjernström) gäfvos i slutet af månaden. Med anledning af fru Stjernströms den 2 dennes inträffade beklagliga fränfalle, hölls theatern stängd till den 13. — Overskous *Den Ondes Besegrare* »går» fortfarande, och gafs sednast för 77:de gången.

Äfven å Södra Theatern har gifvits en representation, hvaraf behållningen tillfallit de nödlidande i Dalarne och Lappmarken. Herr Hedberg hade författat och uppläste en *Prolog*, hvarefter uppfördes *En Hufvudpassion* samt (för 69:de ggn å denna scen) *En Midsommarnatt i Dalarne*. De nya pjäserna *Oscars Paraply* och *Ulfsven i Fårakläder* gäfvos, jemte *Rataplan*, första gången till recett för msle Blomqvist. För öfrigt har man, månaden till heder, gifvit Böghs lilla bagatell *Aprilnarrit*.

Ladugårdslands-Theaterns enda nyhet har varit en fransk 1-aktskomedi, kallad *En Herre, som förlorat sin röst*. Den 6:te dennes uppträdde herr Fr. Deland för sista gången under sejouren. Maltitz' skådespel *Pasquillet* och Blanchés divertissement *Silfverbröllopet* hafva återupptagits, hvarjemte äfven å denna theater gifvits *Aprilnarrit*.

Theatersällskaperne i Landsorten.

Herr P. J. Deland slutade sejouren i Lund den 6 och började i Ystad den 15 dennes.

Herr Elffors ger fortfarande representationer här i Göteborg, och har i allmänhet haft att fagna sig åt goda, stundom utsålda hus. Endast undantagsvis har publiken varit fåtalig, och detta egentligen blott då »stora» pjäser uppförts.

Herr Gille spelar fortfarande i Gefle och

Herr Wallin dito i Carlskrona.

Herr Roos slutade i Norrköping den 19 dennes, och har derifrån begifvit sig till Örebro.

Bränvinsbränningen införd i Månen,

Resebeskrifning af en Aeronaut.

Den 28 Februari 1853 var en rasande kall dag. En stormande nordostvind hven och pep kring knutarna, snön rök, så att det var hiskligt, och kölden var så stark, att den genomträngde skinnpels med allt hvad derunder var, ända till mitt innersta, der den bildade en fryspunkt, som utskickade sina kalla strålar i hvarje åder. Här behöfdes visst ett mera uppfinningsrikt hufvud än mitt att upptäcka något passande medel till det ondas hämmande. Visserligen hade Maria bestått

kaffe och en god lergök på morgonqvisten, men den syntes ej vilja göra åsyftad verkan. Jag grubblade och hade tusen myror i hufvudet. »Vore blott en klyftig Engelsman här», sade jag till mig själf, »skulle han nog kunna upptäcka något medel för köldens utdrifvande». »Skulle det gå an, att sätta sig vid spiseln?», frågade jag mig själf. Mången i mitt ställe skulle kanske hafva tillstyrkt detta; men jag insåg följderna: kölden var kommen utifrån och in, måste därför inifrån och ut, om jag skulle blifva den alldeles qvitt. Som jag nu satt i uppfinningstankar, rann mig något i hågen: — *glödgadt bränvin*. — »Ypperligt! mästertligt! charmant!» — ropade jag — »det skall bli en radikalkur, på hvilken jag, om den lyckas, vill begära patent». »Fort hit med en panna!» . . . sättn den på elden!», ropade jag med glad förtjusning, och det skedde så. »En kanna bränvin . . . ett kvarter sirup . . . jemna kvantiteter» mumlade jag. Det värmdes, påtändes och — »åh, så blå och grann låga! se hur det flammalar! så godt det skall bli! Ett ypperligt påhitt! Nu ska väl kölden ge sig, om den icke är ifrån *Nifelhem* jag vet! Sådanhär dagar är det godt att få sig en sup» — voro de uttryck, som fälldes af mig och min omgifning vid den flammande lågan. »Men det goda bränns alldeles opp . . . släck det nu!» — »Kan så vara . . . hit med locket . . . se så . . . nu återstår endast att smörja oss.»

Jag vet icke, om anblicken af det brinnande bränvinet, eller värman vid spiseln åstadkom, att mitt inres temperatur något tempererades; men det vet jag, att tänderna icke skramlade som förut.

Kuren skulle nu börja och allt som den fortsattes, kändes dess välgörande, ljufva, *upplyftande* verkan. Jag blef allt kittare och lättare, och under det det ena glaset aflöste det andra, diskuterades spritens egenskap att *upplyfta*, hvarföre det blifvit möjligt för aeronauter att uppstiga ända till Månen. Alldenstund jag icke befann mig i någon högre bildad krets, fick jag höra många motsägelser; men som min muns svärd blef allt skarpare och skarpare, så slutade jag diskussionen med fullkomlig seger och utropade med entusiastisk segerfröjd: »O, hur upplyftande äro ej dina ångor, o bränvin! Hvem vill betvifla möjligheten för bord och stolar att dansa? Dansar icke rummet med hela dess möblering, t. o. m. utan händers påläggande?»

Med min kannflaska i handen, färdig att uppslå oktaven eller nonen, visste jag ingenting af förrän lättheten uppnått en sådan höjd, att jag lyftades från golfvet, och troende, att jag blifvit förvandlad till en luftballong, öfverlemnade jag mig åt mitt öde och *seglade*.

Sedan jag hunnit ett godt stycke uppåt luften tänkte jag: »Hvart skall denna färd bära? Väl är det, att isarna äro säkra, annars, om något skulle krevera, kunde jag segla till aborrarnes regioner; eller — hvart kommer jag? Icke i himlen, såvidt jag ej är någon förklarad ande. Kanske kommer jag till södrens fruktbara och grönskande dalar, eller . . . eller till Californien, till detta sällhetens hemland, dit jag så ofta önskat mig. Eja vore jag der! jag skulle minsann icke komma hem så tom i fickan som jag reser dit.» Medan dylika tankar korsade sig i min spirituella hjerna, tog jag mig en klunk ur buteljen, och sil — farten fördubblades. Snart var jag högt öfver skyarne, och jorden syntes under mig som ett hvitt kritberg, som slutligen blef allt mindre och hvitare. En klunk till, och vid det jag lade hufvudet tillbaka att njuta, såg jag månen midt öfver mig, stor som en . . . en . . . som en . . . qvarnsten. Kålgubben var så svartblå, som en skog på afstånd och jag betviflade icke att månen ju var en verldskropp liksom vår jord. »O, om jag vore der!» tänkte jag — »men manne de ha bränvin i månen? Om jag komme dit, skulle jag lära dem att bränna — En pinne för den idéen!» — Farten förökades och jag susade genom luften som ett stjernskott. Jag såg, att min kosa bar till månen, ty denne blef allt större och tydligare.

Hemlängtan och kärleken till fäderneslandet, hvilket jag kanske alldrig mer finge se, dref mig att än en gång kasta min blick till jorden, hvilken nu var så liten och blek, att jag ej visste, om det kunde vara jorden; dock sade mig en inre röst, att det var hon. Jag vinkade med min flaska mot dess norra ända, liksom en bortresande älskare vinkar med sin näsduk det sista farväl till sin qvarlemnade älskarinna, och uttryckte mig i följande illa rimmade vers:

O, fosterland! med dina ädla nöjen,
Din flit, din trohet och din flärdlöshet,
Ditt fria folk, som sig i bildning höjer
Igenom »drift», uppoffring, kristlighet
Långt mer än jordens öfriga nationer!
Hvi öfvergaf jag dig, min halfva själ,
Och seglar bort till andra regioner,
Och ser dig aldrig mer? Farväl, farväl!!

Jag hann knappast sluta denna min sista hymn till Fäderneslandet, förrän jag blef så förvirrad i hufvudet, att jag ej visste annat än att det bar hufvudstupa af till jorden igen. Hittills hade jag ilat uppföre i min naturliga ställning, men nu tyckte jag, att det bar neråt med hufvudet före. För att utforska orsaken till mitt, som jag tyckte, fallande, samlade jag alla min spridda tankar och fann — att jag var inom månens luftkrets; och hans allt mer och mer tilltagande dragningskraft gjorde min fart förskräcklig. För att göra mig lättare, medelst ifyllande af mer gas, måste flaskan tillitas. Detta gjorde att jag kunde ordna min ställning rättleds. Nu såg jag jorden öfver mig liksom vi bruka se månen, dock något större, och vinkade än ett farväl till den älskade verldskroppen. Månen såg jag mig nalkas med stora steg. Han låg under mig med öppnade armar att gästfritt emottaga främlingen i sitt grönskande sköte. För att icke komma *som fallen från skyarne*, men i synnerhet, att ej taga någon farlig törn, måste flaskan då och då tillitas. Till min glädje såg jag, att jag icke hamnade i hafvet, utan i ett utmärkt vackert landskap, i hvars midt en skön, välbyggd stad var belägen, hvilken ock nu låg under mina fötter.

Om min mening vore, att berätta en féesaga om ett förtrolladt landskap eller dylikt, så skulle den öfversigt, jag hade öfver hela trakten, medan jag ännu var en luftens innevänare, vara mig ganska nyttig; men som det lika litet är min afsigt, som det väntas af den benägne läsaren, så går jag alldeles förbi skildrandet af månens naturbeskaffenhet. När jag hade cirka hundra kabellängder ned till torget i staden, måste jag minska eller tillsätta segel, eller hvad jag bör kalla det, d. v. s. flaskan måste tillitas. Detta skedde och — jag var i månen.

För dem som aldrig varit i månan är det just ej godt att förklara mina känslor. Det var torgdag, och allas ögon vändes till mig. Tjogtals lorgnetter riktades mot mig, (besynnerligt, att lorgnetter icke tillhöra ensamt jordens kortsynte barn) man skrattade och pekade åt mig, och jag stod der så förargad och försagd med min flask i handen, (i mitt tycke dock värdig representant af jordens söner) att jag gerna vändt om igen, om jag kunnat. När jag så stått en stund, ännu temligen lätt, emedan all gasen icke var ur mig, kom en tjock, vördig herre, till mig och talade något, hvilket jag dock icke förstod. »Jag är ifrån jorden» — sade jag — »och har kommit hit genom denna flaskas innehåll». Detta förstod återigen icke han, utan vände sig om och gick, vinkande efter sig att jag skulle följa honom, som jag ock gjorde. Komna till en af stadens skönaste byggnader, gick han upp för en trappa in i en stor, förmodligen audienssal, dit jag följde honom. Genom tecken och pantomimrörelser lyckades jag göra honom begripligt, att jag var ifrån jorden. Han började genast ge mig lektion i månspråket, hvarvid jag gjorde sådana framsteg, att innan hans hustru, en ståtlig och glad matrona, hunnit att framsätta förfriskning, hade han gjort mig begripligt hvem han var, nemligen *Jupiter den 2:dre*, regerande furste i månen.

»*Jupiter den ende*» hade för kort tid sedan fallit af ålderdom och bräcklighet ned från sin piedestal och brutit nacken af sig. Han var öfrigt nästan uppäten af mal. Vid valet, som skedde till återbesättande af den lediga »piedestalen» erhöill äldste ministern pluraliteten och antog namnet *Jupiter den 2:dre*. Han bjöd mig nu supéra med sig och jag såg ingenting fattas mer än — aptitsupen. Detta gaf mig anledning tro, att ej bränvinsbränning idkades i månen och jag funderade, huru jag skulle kunna införa den. Jag tog min flask, omtalte huru dess innehåll hjälpt mig till månen, tog en klunk och bjöd *Jupiter*. Han vägrade bestämdt, troende det vara en trolldryck, som kunde rycka honom från månen till någon annan verldskropp. Genom envishet och föreställning att det icke vore upplyftande utan att en större dosis toges, förmådde jag honom slutligen att smaka det, men — kunde jag föreställa mig dylika barnsligheter? Han började skrika och rifva sig på tungan lik ett barn, och blef så förargad, att han nästan kört mig på

porten. Mitt hopp var således slut; när han hade sådan afsky för det, torde väl alla invånarne i månen ha detsamma. "Så är det" — suckade jag — "när man vill införa något nyttigt! Hinder, dem man minst väntat, uppställa sig i den välmenandes väg."

Några dagar derefter, då jag bättre fick inhemta månspråket med seder och bruk i månen, suto Jupiter och jag samtalande om hvarjehanda, hvaribland min luftfärd, då han yttrade, att månfolket i flera mansåldrar funderat på att komma till solen, hvilket ännu ej lyckats. Glad öfver detta tillfälliga yttrande ropade jag: "Inför bränvinsbränningen, och jag sätter mitt hufvud i pant att ni kommer till hvilken verldskropp ni önskar!"

— Säger du det, du märkvärdiga jordmenniska — svarade fursten — hvaraf gör man ditt så kallade bränvin?

— Af potatis, blef svaret.

— Potatis? ... hvad är det? sådant finns ej i månan.

— Åter en motgång — suckade jag. Finnes här korn då?

— Korn? ... kalla det hvad du vill, men vi ha intet annan än ... kom skall du få se! ... men derpå sätta vi bättre värde än att förvandla det till sådant fanstyg som du har i din flaska. Detta begagna vi till bröd och det torde aldrig falla oss in att förvandla det till bränvin.

— Så kommer ni aldrig till solen då, mumlade jag, ledsen åt den korttänkte fursten.

I detsamma öppnades dörren och Jupiters dotter kom in, bjudande ett slags dryck, som jag kan kalla kaffe, oaktadt det var så godt, att hvarken socker eller grädda behöfdes dertill. Jag hade visserligen sett prinsessan förut, men ej så noga fixerat henne. Nu märkte jag hennes okonstlade sätt, hennes smakfulla dräkt, hennes smärta lif, oaktadt hon betydade att planschetter och snörlif var något okänt i månan och hvars begagnande af jordens förnäma damer jag till hennes förvåning och nöje beskref. Hon läspade icke fram sitt "Var så god och drick" men det klang dock fullkomligt lika ljuft som från en jordisk nyfms läppar. Efter kaffets intagande, sedan Jupiter och jag åter blifvit allena, öppnades en konversation, hvars utveckling gick så långt, att jag med klara ord blef tillbjuden Jupiters dotter. Härpå svarade jag, att jag visst icke vågat en resa till månen för egna fördelar skuld, utan att kunna vara nyttig; men som en så stor och oväntad lycka förestod mig, så ville jag visa, att jorden icke fostrat en så otacksam varelse, utan att jag förstod att värdera hans anbud och ämbala dotter. Dock kunde jag icke alldeles afse egen nytta och tillfredsställelse, utan ville såsom ett villkor derför eller rättare såsom en ytterligare ynnest anhålla att bränvinsbränningen blefve införd. De skulle snart blifva öfvertygade om dess verkliga nytta och upplyftande förmåga. Efter denna oration uppsteg Jupiter och yttrade i något häftigt ton:

— Det var då en fasligt stridig menniska med sitt bränvin! Jag önskar jorden full deraf, men här är jag lika nöjd om det.

— Ja det äro många i mitt kära fädernesland som önskade det förra och säkerligen icke jag den ende som önskar sin nästa så godt som sig sjelf — jag menar: bränvinsbränningen införd i månen — svarade jag.

— Men, vidtog Jupiter — är det då verkligen någon nytta med det? Omtala huru det tillverkas, samt dess närmare egenskaper! —

— Hjertans gerna, svarade jag, tog en pris och började:

*På jorden göra de bränvin utaf en rotvext kallad potatis, hvilken de först koka och sedan med en så kallad potatisqvarn, — hvars mekanik är ytterst enkel, bestående af i form af S gjorda jerntinnar sittande omkring en axel, som kringvrides i en låda, i hvilken potäterna slås, — söndermales till en gröt, som upptages af ett stort kar. Nu utspädes denna potatisgröt med vatten, tills karet blir fullt, blandas med malt, gjordt af samma slags säd, som det ni visade mig, och slås "gärd" på. Sedan nu denna smörja stått i 2 à 4 dagar, såvida n.b. icke en fördömd otur är med i spelet, eller hin onde smugglat något motgift i karet, är det "gjordt". Nu slås af denna "tillsättning" en kopparpanna full, hvilken är inmurad öfver en ugn, i hvilken en jemn eld underhålls. Pannan göres väl lyckt medelst en dertill gjord kopparhatt. Sedan nu pannan börjar koka uppstår en revolution i hennes inre, svår att beskrifva. Det goda och onda skall skiljas. De goda upplyftande beståndsdelarna i pan-

nan trå oupphörligt uppåt, hvarför man anordnat att fri passage lemnas dem genom ett kopparrör i hattens midt. De små finare partiklarna — barn af en renare natur — ha nu kommit i en labyrinth, ur hvilken icke hvem som helst skulle kunna hitta; ty det lofvande röret, som så tjenst villigt bjöd fri passage uppåt, är i nästa ögonblick förvandladt till en krokig, än upp- än nedåt, eller ock endast nedåt gående spiralförmig väg, hvars ändalyckt bär ända ned i — förbränsliggarn. Nu få de ur den onda pannan lyckligen förlossade partiklarna namn af "förbränna" och de i pannan kvarvarande gröfre ämnena, som i luttringen befunnits vara slagg eller rättare drägg, namn af "drank", hvilken på jorden påstås vara outhärlig för kreatursfodringen. Sedan nu hela tillsättkarets innehåll blifvit på beskrifne sätt rensadt, återstår att "klara", d. v. s. förbrännan måste undergå en ytterligare reningsprocess innan den rena upplyftande spriten erhålles. — Så tillgår det i smått att tillverka bränvin; men, tack vare jordens många stora snillen, har man gjort en uppfinning förvånande i sitt slag. Det är så kallade ångbrännerier, genom hvilka man är kapabel att "uppbränna" sina 100 tunnor och derutöfver dagligen. Dessa ångbrännerier ha förädlad mitt kära fädernesland förskräckligt. Genom dem har det tilltagit i välmåga, stigit i bildning och civilisation, så att konster, förr ansedda för trolleri och straffade med galgen, äro nu bevista som naturliga. Borden dansa i glädjen att få uppbara den kära bränvinsflaskan, och snart torde det bli en allmän uppståndelse mellan tallrikar, knifvar och gafflar (Gud bevare för de sednare allas ögon.) Snart behöfves ej mer än viljan för att kunna befalla och få lydnad af alla naturens så döda som levande ting. Med ett ord: genom brännerierna i allmänhet och ångbrännerierna i synnerhet är jorden blifven ett fridens, samdräktens, enighetens, välmågans, oberoendets, lydaktighetens, sällhetens välsignelsens, ja — oskuldens Eden. Ers Fursteliga nåde! tvekar ni ännu att låta införa bränvinsbränningen? Kan ni ej ännu inse dess nytta och ett samhälle upplyftande förmåga? O! då är ni korttänkare än jag någonsin kunnat föreställa mig, och jag ångrar evigt, att jag lemnat jorden för att pinas af gäckade förhoppningar hos ett onaturligt folk!

Så slöt jag och ämnade lemna rummet för att så mycket mera inponera, då Jupiter leende inföll:

— Var ej så het, jordmenniska! tala något mera om de så kallade ångbränneriernas mekaniska inrättning!

— Gerna, svarade jag; men detta ligger utom min förmåga. Dock har mitt fädernesland så många höga ångbränneri-patroner, hvilka ifrå för upplysningens och den sanna bildningens utspjandande att jag icke betviflar det en sådan vägar en halsbrytande färd till månen för att anlägga ett ångbränneri, såvidt han får det till egen förmån, d. v. s. stoppa i sin börs de lumpna penningarna, som för den flerdubbelt nyttiga varan erhållas. Och hvem skulle ej vilja gå in derpå? Penningar! ... hvad är det? Fåfånglighet, förgänglighet ... något som tjuftvar ändå bortstjäl och rost och mal förderfva. Vi hafva bränvinet och äro lyckliga. Jag besvär eder — derest J viljen blifva ett lyckligt folk, derest J viljen komma till solen — inför denna ett samhälle så förädlade och lyckliggörande konst!

— Jag måste väl — svarade Jupiter — gå in på ditt förslag kan jag tro, och det gör icke serdeles mycket; ty i månen bor folk, som ej just kan så skickligt i förväg bedöma en saks följder; men också de som, om saken skulle förfela sitt mål och blifva skadlig i stället för gagnelig, kunna afskaffa den med samma fart och enighet som den antogs. Endast viljande det allmänna bästa se de snart hvad som bidrager dertill, hvilket de behålla; men om saken blifver i någon mån mera skadlig än gagnelig, så kan ej egennytta förleda någon att blunda för det allmännas förderf. På grund af denna kännedom lofvar jag att låta införa bränvinsbränningen. Oaktadt jag, på den beskifning du lemnat, (n.b. jag hade förklarat hur ypperligt det lyckats att af endast korn tillverka bränvin) skulle kunna inrätta ett bränneri, önskar jag dock att du ville stanna kvar och leda arbetet, samt gifta dig med min dotter. Hon är mitt enda barn, hvarföre du utan tvifvel kommer, att vid min saliga afgång från månen bestiga piedestalen.

I glädjen öfver denna oväntade lyckliga utgång af mitt syftemål fattades jag af en "hänryckning" och i nästa ögonblick — — låg jag i min säng på jorden, plågad af en alldeles hufvudvärk och törst. Hvilken osynlig hand, som i ett så omedvetet ögonblick ryckte mig från alla mina månplaner — färdig att blifva brännmästare och arffurste — har allt hitintills varit mig en oupplöslig gåta. Jag såg mig om, om jag fått min flaska med i brådskan — nej fanken heller! — hon blef i månen.

Tomtebissen expedierar sin post.

Till Några fruntimmer. Om Damerna hänvända sig till poliskommissarien i Masthugget, kan han säkerligen vidtaga bättre åtgärder för det i Masthuggsbergen grasserande odjurets tämjande, än som står i "de små snälla Tomtebissarnes" makt.

— Till O. T. Gammal kärlek rostar ej! Detta kända ordspråk må tjena som förklaring härvidlag.

— Till Niklas. Kommer aldrig i fråga, herr Ryss! Tomtebissen går icke sådane ärenden.

— Till Barbara. Med tacksamhet emottagit och redan påbörjat att genomgå samlingen.

Tomtebissiader.

En Insändare, som säger sig vara mycket intresserad af alla Göteborg rörande "ställningar och förhållanden", önskar få genom Tomtebissen framställd en klagan öfver åtskilliga "ställningar", dem han under vissa förhållanden ej tycker riktigt om. Det är fråga om de murareställningar, hvilka nu uppdykat på vår Stora Hamngata och, enligt Ins:s tycke, misspyda denna vackra gata, och det just nu, då den borde presentera sig i sitt aldrifragraste skick för mängden af väntade resande. Vår insändare föreslår — såsom det tyckes på fullt allvar — att herrar husegare måtte låta ställningarne uppsläs om nätterna och under den mörka tiden af dygnet verkställa reparationerna å sina hus, hvaremot de merberörda ställningarne borde inflyttas i gårdarne om dagen. Tomtebissen inser nog, att detta skulle förorsaka herrar husegare mycket bråk, för att ej tala om kostnaderna, men vilja de, för att göra insändaren en tjänst, uppfylla hans anspråkslösa anhållan, så har Tomtebissen naturligtvis ingenting deremot.

Med anledning af den slapphet, vår goda stads nattvakter alltsomoftast ådagalägga, och hvarpå deras beteende vid "mordbrandsanläggningarne" utgör det sednaste eklatanta exemplet, har man kommit på följande idé: Nattebevakningskorpsen utgöres, som bekant, till aldra största delen af karlar, hvilka äro träget sysselsatta hela dagen igenom och således naturligtvis om natten väl kunna behöfva hvila. Låt då i stället nattvaktartjensten förrättas af våra polis-konstaplar, hvilka mestadels dagen i ända sysselsatta drifva omkring på våra trottoarer.

På Södra Theatern, berättar Aftonbladet, hafva vid m:ll Hanna Blomqvists recett uppförts för första gången, "Oskars Paraply" och "Ulfvar i fårakläder". Tomtebissen kan tillägga, att den förra pjesen ofta varit spelad på riddarhuset och den sednare i Presteståndet.

En af våra utmärktare konstnärer, porträttmålaren S., tillfrågades för någon tid sedan af en dumdryg herre, hur mycket han fordrade för att måla den värde konstvännens "porträtt" i olja.

— Tvåhundra riksdaler riksgälds, blef svaret.

— Hm! invände vår mæcenat; det finner jag något högt chargeradt.

— Ja, genmålte målaren ironiskt, färgen är så dyr nu för tiden.

N:r 9.

Pris:

3 skill. Banko

pr N:o.

Den 11 Maj

1857.

Säljes i Rikets

alla Boklädor.

TOMTEBISSEN.

Fattiga bref.

(Det andra i ordningen.)

Upsala den 18:de April 1857.

Min landtliga kusin Julia!

För estimerade af den 11:te hujus högst förbunden ...

Men det är sannt; det är nu inte ett affärsbref jag går att skriva, och därför borde jag väl uttrycka min tacksamhet på ett annat språk. Dock, som du utan tvifvel fattar min obegripliga välmening, så låtom oss tala om någonting annat.

Det gläder mig höra, att du äntligen lyckats förskaffa dig en verklig tagelkrinolin; men det gör mig ondt om din fars präktiga hästar, som fått släppa till svansarne. Dock, — ändamålet helgar medlen, det vet jag, och därför skola vi inte tvista om den saken; men nog hade det varit förståndigare, om du låtit göra dig en tagelskjorta i stället. — Jag tycker mig riktigt se dig, lilla kusin, der du går och primar dig, stolt som en paschasa (eller hvad hon kan heta) af minst tio svansar. Mätte nu bara det der plagget räcka allt intill ändan af det modet, så att du ej vidare behöfver falla hästarne besvärlig! En gång är ingen gång, och må gerna förlåtas. Visserligen tror jag dem vara nog artiga att ingenting säga, om du komme åter för att taga rumpskatt; men nog skulle de tycka dig alltför närgången på ändalykten.

Nu till Upsala.

Våren är kommen och med den de ljusa hufvudena — jag menar de hvita mössorna. Svartbäcksgubbarne (isarne från Svartbäcken) hafva genomvandrat staden, under fröjderop från tusende munnar. Man har åtföljt dem längs uteder än ända ned till Islandet (hvilken stadsdel, i förbigående sagdt, bär samma namn äfven om sommarens), för att se dem göra den halsbrytande kullerbyttan utför "fallet". Der har man lemnat dem åt sitt öde och tagit ett afsked af dem, hvilket man sökt göra så smältande som möjligt, samt bedt dem framföra en varm helsning till Mälaren.

Min goda kusin, har du någonsin hört talas om Förderliven? Du tycker helt säkert, att det ligger någonting olycksbådande i sjelfva namnet. De äro dock ej på långt när så förderliga som du skulle kunna tro. De äro blott små landtliga förfriskningsställen, der man midt under Guds fria himmel kan dricka sitt kaffe eller smutta på

sin lilla tuting. — Nå väl, portarne till dessa "glädjens tempel" stå nu på vid gavel och de vinka så — förföriskt. Det vore ju synd att låta dem vinka fåfängt? Våren är kommen, och därför kunna vi gerna stiga på, sitta ner och ta' oss ett glas i glädjen.

"Men allt det der är ju ingenting nytt," hör jag dig utropa. — "Concedo gerna," sa Garpen, när han talte latin. Men det är nytt för i år, och för mig åtminstone af lika mycket intresse som de nya nyheter jag nu vill berätta.

En af samtidens märkvärdigaste, om än icke störste personer, den berömda "admiral Piccolomini," har gjort vår ringa stad den äran. Det var den förste amiral jag sett — för pengar. Den högt uppsatte mannen (han satt i en stol på ett bord) hade väldeliga puffat för sig. "Genom sitt angenäma väsen kunde han ej annat än till och med vinna Drottning Victorias bifall," hette det i annonsen. "Vår nätta, liten man förenar dessutom med sin gigantfigur en skön proportionerad kroppsconstitution och det angenämsta profil, hvarföre han isynnerhet hoppas att vinna damernas ynnest" *) stod der i programmet. Nog var han utmärkt behaglig i sitt sätt att vara, det får ej nekas, likasom ej heller att han, fast blott "30 tummar hög" hade hufvud och förstånd som en hel karl; men "kroppsconstitutionen" och "profilen" var då ingenting att tala om — vare detta nog sagdt.

Troligen har du förnummit, min kusin, huru man här som annorstädes tillställt det ena sjungande nöjet efter det andra — kort sagdt: gjort sig de gladaste dagar — för det att finnarne haft de sorgligaste dito. Och man har vunnit sitt mål: det att medverka till de hungrandes erhållande af sina ordentliga mål. — Återigen har ungefär samma lek börjats. Nu är det för de arma lapparne man har anropat stadens hjälpsamhet. Och Upsala står färdigt att göra så godt det kan. Men som innevånarne blifvit anfäktade af en viss spelpassion, så är det förnämligast igenom spel, som deras välgörenhet nu yttrat, yttrar och skall yttra sig. Så t. ex. har herr direktör Fröberg, som känt sig uppspelt för den goda saken, med sina elever anställt en s. k. "uppspelning," då den ganska vackra summan af omkring 100 rdr insamlades; så hafva åtskilliga landskaps-

*) Ordagrannt.

föreningar på sina små "nationella" teatrar spelat komedi och derigenom inbringat icke så obetydligt, och så väntas med det snaraste på vår stora teater någonting riktigt storartadt: ingenting mer och ingenting mindre än "Den stumma från Portici" ... man kan ju bli stum af luttet häpnad! Och när någonting sådant och för slikt ändamål blir gifvet, bör det väl bli gifvande också. När man dertill genom subskription fått emottaga ganska hederliga bidrag, så har man allt skäl för det hoppet att af de välmenta försöken ej skall blifva ett simpelt lappverk!

Jag nämnde nyligen finnarne. Apropos dem, så har jag någonting helt sorgligt att omtala för dig. Det rör en envis finne, som härom dagen hade satt sig på näsan — som man säger — på en gosse här i staden. Gossen tuktade den påflugne, i det han klämde efter honom rätt duktigt. Häraf fann sig finnen sårad, brusade upp och tog gossen af daga. Det är ju ryssligt! — Uppljyningsvis torde jag få anmärka att den ifrågavarande finnen var — en ansigsfinne. Historien lär oss att varliga umgås med dylika snyltgäster, helst om de näsvist nog välja näsan till residens.

Så mycket för i dag. Jag måste ut i det fria, långt utom staden, för att svalja frisk luft, höra foglarne sjunga och se blommorna titta fram. Frampå aftonen, när det börjar bli kyligt, vänder jag tillbaka, för att andas en annan luft, höra andra sångfoglar, se andra blommor — bildligen att tala. Då går jag in på "gästis," der ett nykommet hundfröjdssällskap håller till.

Den 25:te.

Men hvart tog han vägen, den lille gossen, som kom här så glad och yster, med fagra blommor i sitt gullgula hår — hvad gick väl åt honom? Jo,

Jag tror, att nordan

En kindpust gifvit åt vår späda vår,

Af harm, att pilten re'n vill gå ur kolten *).

Möjligtvis har nordan, som sålunda spelat en spögubbes roll, blott sprungit Kalle Vinters, den snögubbens, ärender. Denne åter har kanhända velat gifva en rätt bitande dementi åt en landsortstidnings förmodan att vi redan för ett par veckor sedan fått en ständig vår, och sålunda — kall

*) P. D. A. Atterbom.

för allt hvad menniskor rör — återtagit sitt värde. Måtte blott detta, i likhet med andra stränga herrars, ej bli varaktigt!

Dagen för promotionen är nu bestämd. Akademien tillsvidarekansler har af somliga tidningar blifvit klandrad för det han, tvärtemot herrars professorers önskan, tillåtit högtidlighetens uppskjutande ända till den 5:te Juni. För mig tyckes det blott som ett enskilt intresse dervidlag fått vika för ett mera allmänt.

Men apropå promotionen, den mest ceremoniosa af alla motioner, så måste du hit, min kusin, och åskåda den. Vål blir du inte promoverad; men så skall du få movera dig så mycket mer, t. ex. på balen, det lofvar jag dig.

För öfrigt har jag just ingenting nytt att tala om. Att en militär, med anspråk på ett af hedersrummen vid nästa promotion, utlemnad och försvarat en afhandling för graden, utan att yppa, det icke han, men i stället en utländsk matematiker författat afhandlingen; — att ett bolag här håller på att bilda sig för åvägbringande af en bättre gatlysning, genom gaslysning nämligen, till förekommande kanhända af en mängd fall nattetid; — att exersisen, för att använda en fahlerantziad, tycks hafva fallit årets beväringsskyldiga på läppen; — att telegrafnumera, i stället för kameralenfordom, har namn, heder och värdighet af "sista ressurserna," — samt att fru Inga Schaber fortfarande gästar staden och der befinner sig som barn i huset — allt det der är saker, som tro- ligen ej intressera dig, hvadan jag ock med tystnad förbigår dem.

Kära kusin! skulle du frampå sommaren behöfva dig ett riktigt nya födelsens bad, så res för all del till Grebbestad. Der går det underbart till. De blinde se, de halte gå, de spetelske göras rena och de döde resas upp *) och alla snälla flickor bli förlovade, om de komma dit. O, det är ett förlovadt land, det der lilla Grebbestad, och isynnerhet för "grebborna" ... "Men huru kan vattnet en så kraftig verkan åstadkomma?" frågar du, och jag svarar: "Vattnet verkar det visserligen icke, utan gyttnen som är med," o. s. v. Farväl till härnäst!

Tomtebissen yttrar sig i Jernvägsfrågan.

Blifva en gång våra jernvägar proportionsvis så långa som våra jernvägsdiskussioner, så komma de förra att sträcka sig från Ystad till Gellivare och derifrån öfver neutralt område till månen. Och blir vårt jernvägsnät så invecklad som frågan om stambanornas dragning, om det ut- eller inländska lånet, om ränta och kapitalrabatten, så komma ångträngerna att dansa om hvarandra som myggor en vacker sommarqväll och konduktörens pipa att genljuda i skogar, der hitintills endast trastens sång och kolarens yxa afbrutit tystnaden.

Regeringen, ständerna, tidningsläsarna äro öfver örnen fördjupade i dessa ekonomiska frågor. Riksdagsdiskussionerna rassla af jernskenor och silfvervalutor.

Fortgår detta länge, blifva vi alla förvandlade till Sleepers.

Den poetiske herr Bodell har slutligen ledsnat vid allt detta jernvägande, bankande och kapitalrabatterande. Han har framställt en motion af det syfte, att man totalt skulle slå jernvägarne ur hägen. Motionen kastades under bordet; jernvägandet, bankandet och kapitalrabatterandet forigår.

Desto bättre. När de ekonomiska frågorna blifvit afgjorda, återkommer väl turen till de andre. Om femtio år eller så pass — det kunna vi med säkerhet hoppas — skola frågorna

*) Se annonsen i Handelstidningen och Aftonbladet för några veckor sedan.

om representationsförändringen, om en förbättrad folkundervisning, om skollärares aflöning och om ordnandet af Sveriges försvarskrafter komma med allvar på tapeten. Och sedan detta väl skett, skola utan tvifvel dessa frågor lika skyndsamt afgöras, som den vestra hamnkanalens i Göteborg rensning.

Men om femtio år är kanske hvarje representationsförändring och hvarje ordnande af vår krigsmakt obehöfligt, ty då lär enligt Nostradami och den Cumæiska Sibyllans spådom Europa vara antingen kosackiskt eller republikanskt.

Och efter samma tids förlopp har Charon sannolikt färjat tusentals tunna skuggor af förhungerade skolmagistrar till ett bättre lif, der bränvinsbordet "med eller utan bränvin" gäller mindre än 12 och en portion mat mindre än 28 skilling; med ett ord: till de lyckliga Elyseiska fälten, der Euclides och herr Bråkenhjelms, Pindarus och herr Janson, Homerus och herr Johansson, Aristophanes och biskop Thömander, Faust och herr Andersson en gång skola omfamna hvarandra, och Cornelius Nepos med utsträckta armar väntar alla dem, som tolkat hans vishet för efterföljande sekler.

Men hvad värre är: då våra jernvägar väl hunnit bli färdiga, är sannolikt redan luftseglingen så fullkomligad, att de blifva obehöfliga.

Med tanken på denna sannolikhet, vore det enligt Tomtebissens åsigt bäst, att Rikets Ständer byggde sina jernvägar i luften, hvartill ock utsigter synes vara förhanden, likasom man ej kan neka, att de redan pratat ganska grundligt i vädret.

Monolog *).

(I fonden synes Kungsparken. Den nya Teaterbyggnaden framträder straxt till höger om landsvägen, rör sig icke ur fläcken, men utbrister:)

Här har jag stått den hela, långa vintren Och frusit, så jag nästan kunnat spricka Af köld och harm. Förutan all betäckning, Om ej af snö, jag lemnades till spillo, När de, som byggde på mitt framtidstempel Sig drogo undan. Mina fönsterbågar, De ögongropar, hvarmed jag skall se, Hur mycken röta togo icke de? Och mina späda hvalf och smärta murar, Hvad ledo icke de af regnets skurar? ...

Gick någon vandringsman ibland förbi Åt Haga eller Mölndal och mig skänkte En ömkans blick, jag tyckte att han tänkte: "Gu' vet om nånsin du skall färdig bli, Ty blott med håg för sina magasin Och för fabrikerna med ångmaskiner, Man låter Konsten ligga i ruiner."

Det gamla rucklet, dit hvarannan qväll Man skyndar skådelysten och sig sätter, Att stundom genomvaka halfva nätter På hårda britser och i logens cell, Hur länge skall man i dess trappor klämmas Och för salongens smaklöshet få skämmas? Skall hvarje främling tro om Göteborg, Att man till rikedom endast traktar, Men hvad som ofvanefter är föraktat Och ej om själens näring drar försorg? —

Nu har då äntligen det börjat grönska Omkring mig. Tråden skjuta knopp vid knopp; O, är det väl förmätet till att önska, Att snabbt och skönt som de få skjuta opp! — När sedan snart ej mer orchestern ljuder I rucklet, och "Bloms sal" är tom och stum, Jag öppnar mina portar glad och bjuder Åt Snillets skapelser ett värdigt rum.

*) Ifall denna monolog någonstades blir gifven, ut- föres Teaterbyggnadens rol af en ofärdig.

Historia om en kapten.

Motton: Tomtebissarna äro det lumpnas och dåligas afsvurna fiender.
(Tomtebissens program.)
Sådan läder bör sådan smörja ha.
(Gammalt ordstäf.)

Det fanns en gång en gammal kapten, som gerna pratade tok, därför att han icke kunde prata annat och ändå nödvändigt skulle prata.

Denne kapten var bördig antingen från Toks- torp eller Pratstad, vi veta icke riktigt hvil- ketdera. Kanske han var född på begge stäl- lena, lite här och lite der, såsom den bekante skjutgossen.

Nog af: det var en gammal pratsjuk kapten.

Han var dertill ungarl och började känna sin ensamma lott odräglig. Hans hjerta läng- tade att klappa mot ett känsligt qvinnohjerta. Han tog käpp och snusdosa och hatt och värja och gick ut i världen att söka det väsende, som från skapelsens början var bestämdt att blifva hans: hans andra jag, själen af hans själ.

Kaptenen hyllade nämligen den filosofiska åsig- ten om *harmonia præstabilita*, det vill i detta fall säga: han tog för gifvet, att då vår Herre i sin outgrundliga vishet behagat skapa en gam- mal pratsjuk kapten, så måste väl också Högst- densamme tänkt på en passande kaptenska åt samme kapten.

Kaptenen hyllade också den af Aristophanes i "Platos gästabud" framställda teorien att menniskorna ursprungligen varit dubbelmenni- skor, som sedermera blifvit klufna i jemna hälft- er, och att den ena hälften allt från den tiden springer omkring och i en outsläckt trånad letar efter den andra.

Kaptenen letade efter sin qvinliga hälft. För detta ändamål satte han glasögonen på näsan och tog sig en pris ögonsnus.

Kaptenen bodde på Norrmalm i Stockholm. Han tog vägen öfver Norrbro, fixerade hvarje dam, som passerade förbi, men nej! Han fann icke sin utvalda.

Kaptenen började deklamera Malmström. Han frågade lyktpälarna, skomakareskyltarne, mötan- de källarvänner, ja tillochmed de vindpustar, som flägtade öfver rännstenarne, efter sin An- gelika.

Men lyktpälarna tego hårdnackadt, skoma- kareskyltarne gnisslade hänfullt, källarvännerna hickade diaboliskt, och rännstenarnes flägtar för- kunnade, att de mättat sig med alla andra ån- gor utom liljans och rosens.

Kaptenen började bli förtviflad. Då — huru nådig är ej himmelen mot den också i kyrko- bönerna serskilt åt dess gunst rekommenderade krigsmakten till lands och vatten! — ser kap- tenen framför sig en sylfidisk gestalt, höljad i en frasande klädning, som i hvarje veck kunde fångat ett manligt hjerta. Kaptenen fattas af en aning, han störtar fram, knäfaller för den sköna och utbrister:

Du, du eger mitt hjerta,
Du, du är mig så kär,
Ja, ja, ja, ja, ja, ja, ja, ja, ja, ja, etc.

Den sköna rördes ögonblickligt af denna väl- taliga kärleksförklaring. Hon förklarade honom sin genkärlek. Saken var afgjord. Kaptenen hade funnit den hälft, med hvilken han fordome hjulat omkring i världen, till dess Jupiter be- hagade sönderhugga det ömma band, som för- enat dem vid slutet af ryggen.

— Hvad heter du, gudomliga? frågade kap- tenen, då han hunnit hemta sig från sitt gläd- jerus.

— Sofi Sager, svarade den gudomliga, — och hvad heter du, gudomlige?

— Uff, hvad jag är varm, puff! jag menar varm af kärlek till dig, du oförmörkade divi- dend af den sanna emancipationens hemisfär! puff! Mitt namn är — — — puff!

Kaptenen uppgaf sitt namn. De ömma älskande omfamnade hvarandra och läste i hvarandras ögon bekräftelsen derpå, att de voro skapade för hvarandra.

Kaptenen deklamerade:

„Glücklich! Glücklich! dich hab ich gefunden,
hab aus Millionen dich umwunden,
und aus Millionen mein bist du.“
och Sofi Sager, som på en Tysklandsresa gjort bekantkap med Schiller, deklamerade:

„Wo Starkes sich und Mildes paarten,
Da giebt es einen guten Klang.“

Kaptenen var nu en tid öfversvinneligt lycklig. Han kämpade tappert och pligtskyldigst för kvinnans emancipation. Han svor och snusade derpå, att qvinnan duger till allting: till kapten, löjtnant, statsråd, riddarhusledamot, med ett ord till allt, utom till karl naturligtvis. Men icke ens denna inskränkning behagade mamsell Sofi, och då kaptenen icke ville gifva med sig, uppstod en häftig strid, hvarunder kaptenen gjorde ett i strategiskt hänseende märkvärdigt återtag, jemförligt med Moreaus eller de tiotusen Grekers, samt intog en förträfflig defensiv ställning under ett bord. Äfven nu deklamerade kaptenen, fastän till bordet:

„Glücklich! Glücklich! dich hab ich gefunden,
hab aus Millionen dich umwunden,“
och Sofi Sager deklamerade med knuten näfve:
„Wo Starkes sich und Mildes paarten, etc.“

Det är skäl att tvista endast för lyckan af en ljuf försoning. Men på denna tvist följde ingen försoning. Sedan mamsell Sofi gifvit kaptenen en stut, reste hon i förtviflan till Amerika.

Och kaptenen var åter ungkarl. Han blef från denna stund en frenetisk hatare af kvinnans emancipation och köpte sig i raseriet en hundracka, den han dresserade att skälla på hvarje kvinna, hvars väsende i något skiljer henne från damerna af den vanliga pensions-snitten.

Det finnes ädla demokrater och föraktliga demagoger, uppriktiga royalister och falska tallslickande dito, qvicka skämtare och usla infallsmakare.

Det finnes äfvenledes en falsk emancipationslära, som vill göra qvinnan till en dålig karl, och en sann emancipationslära, som vill göra qvinnan till människa och kvinna.

Kaptenen har i allmänhet icke öga för differenser, hvarken i afseende på godt och dåligt skämt eller i afseende på kvinnans emancipation. Deraf händer det stundom, att kaptenen pussar sin hundracka efter qvinnor, för hvilka alla, utom kaptenen och hans hundracka, hysa aktning och vördnad.

Sednast hafva kaptenen och hans hund skällt på mamsell *Bremer*, fröken *Cederschjöld* och mamsell *Föij*, för det att dessa trenne damer besöka korrektionshusen för qvinnliga fångar, i det välmenta ändamålet att genom religionen och ett kärleksfullt deltagande verka till deras förbättring, samt utgöra ett samband mellan de inspärrade mödrarne och deras barn.

En sådan verksamhet tål icke kaptenen. Han har i ordets egentligaste bemärkelse skällt så hutlöst och dertill så dumt, att han icke ens kan få dumma grinare på sin sida.

Om kaptenen och hans hundracka i dess ställe skällt på våra sneda snörlifs- och planchettevidunder, på våra fadda modedockor, våra sidenklädda qvinnodjur, då hade kaptenen och hans racka förtjent allraminst St. Ferdinandsorden.

Men nu förtjenar kaptenens hundracka att bära en *cuffia di silenzio* och kaptenen sjelf en munkorg.

Och detta blir väl slutligen kaptenens och hans rackas öde, såvida de icke i tid besinna, att hvarje genre är god, med undantag af den skamlösa och den tråkiga.

Också ett Krig.

I vår eljest så fredliga stad har på sednaste tiden uppstått ett krig, som förorsakat en temlig oro i lägret. Kriget, hvilket, såsom det heter, ej uppkommit för hvita stickors skull, föres dock icke med kulor och krut, utan på den lugna öfvertygelsens väg. Sammanhanget är i korthet följande:

Sedan urminnes tider ha de bönder, hvilka inkommit till staden med ved, lagt till med sina skutor vid hamnkajerna och lossat veden på gatan, hvarvid alltid en hop bark, stickor och annan smuts samlats, hvilken de vederbörande husegarne allt hitintills varit beskedliga nog att låta bortskaffa. Men nu föll det härom dagen en husegare in, att han ej vore skyldig att undanskaffa den smuts, som bönderna behagat placera på hans gata — något, hvari Tomtebissen tycker, att han hade mycket rätt. Han tillsade därför bönderna att uppfylla denna deras skyldighet. Men desse, som af gammal vana och troligen äfven genom det ständiga handterandet af sin ved blifvit förstockade, åberopade den gamla regeln att „hvar och en bör sopa rent framför sin dörr“ och vägrade således att uppfylla husegarens begäran. Ingendera af parterna ville ge vika. Så stod saken och låg smutsen länge på samma punkt, tilldess slutligen poliskammaren fann sig befogad att lägga sig deri och draga försorg om gatans rengörande. Derefter uppkallades de gensträfvige bönderne i poliskammaren och ålades att ersätta rengöringskostnaderna. Ursinnige häröfver, togo bönderne snart sitt parti. De svuro på, att de nog skulle hålla Göteborgarne varma genom ett icke låta dem få en enda vedpinne mera. Med en beundransvärd esprit de corps utstakade de sina skutor ur hamnen och lade dem upp i elfven, der de hålla strängt utkik på anländande konkurrenser, hotande desse med en grym död om de sälja ett enda vedträd åt de otacksamme Göteborgarne. Och dessa gå der nu, sorgsna i hågen, med begärliga blickar skådande på de fullastade vedskutorna samt endast prisande den lyckliga omständigheten, att kriget utbrutit vid vårens och ej vid höstens annalkande. Men när gamle Bore återvänder med sin köld och sitt rusk, få nog husegarne gifva med sig, ty vedbönderna göra det aldrig;

de ä' och förblifva
stock-konservativa.

Ytterligare ett ord i „Tilltals“-frågan.

(Insändt.)

Ja ja! förstå mig rätt!

Jag menar icke här något sådant tilltal, som kan vara synonymt med „åtal“, utan helt enkelt och simpelt „Du-Ni-De“-frågan, som i detta ögonblick sysselsätter hela Svea och Göthaland, allt ifrån Ystad och ända till Haparanda. Också är det ingen småsak, det är en hel social revolution, som här är fråga om! Alla högvälborne herrar excellenser, grefvar och baroner, alla höglärda herrar biskopar, prostar och komministrar, professorerna icke att förglömma, alla hennes nåder och nådiga fruar skola utrotas från jorden — i dagligt tal!

Det skall hädanefter icke kunna lyckas en högt uppsatt man att få ett bref, uti hvilket första sidan upptages endast af titlarne och den sista af de underdåniga äre- och vördnads-betygelserna; ingen kronfogde skall mera tituleras befallningsman eller assessor, ingen gradpasserare herr löjtnant, och ingen skral komedi-ålskare „premiäraktör“ — — människorna skola få endast det värde dem tillkommer, — med andra ord: det tusenåriga riket skall komma!

Planen är vacker! „Idéen är god, men synden är fördömlig!“

Hvar skall man dock få ett surrogat för alla dessa ståtliga titlar, dessa klingande fetstillsannonser, som så länge purrat palt i den enfaldige, de oupplyste i landena? Ni duger icke annat än för på sin höjd de förnäma, då de tala till de lägre, — du endast för de sednare, då de tala till sina likar, och J, det nyttjas ju bara af bönder!

Nej! vi få lof att fuska i herr Callerholms handverk, vi måste skapa oss ett nytt svenskt ord, på det icke hela vårt arbete med denna sak måtte bli „förgäfligt“ — som denne snillrike man plägar säga och skriva!

Men hvad ska' vi hitta på? si deri ligger det kinkiga!

Jo! nu vet jag! Det finnes ett ord, en benämning, som är mycket passande, som redan förut är till, och således ej behöfver uppfinnas, som redan med mycken fördel begagnas i bref, och som då ingen menniska finner sig stött öfver — — nå, gissar ni intet?

Kors, det är ju „Titulus“, vet jag! Besinna bara hvilket präktigt ord det är; på samma gång lätt och elegant, med en kvarlefva af aristokratisk klang uti den liberala stafningen, med den vetenskapliga us-ändelsen dessutom, och hvad som är bäst af allt, påminnande om den titel som man icke längre behöfver upprepa!

Låt oss försöka!

Tjenare, Titulus! hur står det till!

— Tackar! hur mår Titulus sjelf?

— Som göken! Vill Titulus ta' sig en liten risp på morgonqvisten?

Eller också så här:

— Får jag lof att anhålla om första valsen?

— Tackar Titulus så mycket! men jag är uppbjuden.

— Nå, första francäsen nekar väl Titulus mig inte? o. s. v.

För tusan! det der går ju präktigt, det! Och dessutom, hvilket beqvämt ord är det icke. Tycker man att det är för långt, så behöfver man bara säga „Tit.“ när man tittar ut eller in på en liten visit! Tycker en förnäm man att det är för godt för en fattig stackare att heta „Titulus“ helt och hållet, så kan han ju kalla honom „lus“ helt enkelt, medan den andre deremot pligtskyldigast säger ut hela „titte-lussen“. Det blir ju då i alla fall som förut, det är bara „titel“ som skiljer dem åt!

Jag anser således detta ord såsom varande det enda värdiga surrogat för alla de onödiga titlar vi måste upprepa, — ett onus som är så mycket obehagligare i vårt land, der det egentligen endast finnes fyra månader på året, som hafva någorlunda långa dagar.

Det är därför min varmaste önskan att „Titulussarne“ Puck och Nisse täcktes gifva sina benägne läsare del af mitt välmenta försök att ställa tillrätta en sak, som ser ut liksom vore den enkom tillkommen för att draga tänkande medborgares uppmärksamhet från de mustiga kontributionssedlar, dem rikets ständer genom sina friko-tiga anslag erna skaffa oss till ett kommande år.

Mätte vi åtminstone kunna blifva ense om huru vi för denna beredvillighet skola titulera dem — — det är väl ej för mycket!

Framstretar med högaktning
„Titulus“.

Walker och Böden.

Låtom oss betrakta Amerika och framför allt Centralamerika, ty *in medio consistit virtus* heter det.

Der se vi en liten man, blek, spenslig, med glämliga ögon och krokig näsa. Hans namn

är Walker. Denne man var först medicine doktor och hade med Döden uppgjort ett kontrakt, enligt hvilket han mot en årlig inkomst af 4000 dollars skulle lemna denne minst halfva antalet af sina patienter.

Men då efter ett års förlopp de begge kontrahenterna möttes, visade de sig å ömse sidor missnöjde med öfverenskommelsen. Walker fördrade flera dollars, Döden flera patienter. Ett nytt års-kontrakt blef då uppgjort, enligt hvilket Walker mot en årlig inkomst af 8000 dollars skulle lemna Döden alla sina patienter.

Men då kontrahenterna vid slutet af detta andra år möttes, visade de sig icke mindre missnöjda än förut. Döden skrek, att han blifvit lurad. Walker klagade, att allmänheten fattat misstroende till hans konst, och att de ende, som ännu hyste aktning för densamma, voro sådane personer, som funderade på att bli själf-spillingar.

Walker föreslog ett nytt kontrakt. Döden vägrade, brummade, svor, att han ej tänkte lemna honom en enda dollar mer, och ämnade gå. — Men, tillade han och stannade i dörren, — ni är medicine doktor och jag kan icke lemna en sådan man på bar backe. Har ni ett rimligt förslag att göra, så vill jag antaga det.

— Välan, sade Walker, som hvälfde stora planer i sitt sinne, — jag svär att lemna er minst 5,000 offer årligen, riktigt välluktande offer, som ej expedierats med osmakliga piller, utan med kulor, svärd, febrar och kolera ...

— Ah! utbrast Döden och öppnade sina köttlösa käftar till ett hemskt grin, — det der låter höra sig. Och hvad fördrar ni å er sida?

— Att bli general ...

— En småsak, sade Döden. — Det skall ni snart bli och det vid själfva den ärorika svenska arméen. Följ mig till Sverige, och jag skall presentera er för Löwenhjelm och rekommendera er i hans åtanka. Bildt, Westfält och många andra, som under hela sin krigiska bana icke bragt mig ett enda offer, med undantag af några harlif, hafva avancerat ganska fort. Ni, som är en gammal vän till mig, bör kunna hysa ännu större förhoppningar. Kom!

— Nej, svarade Walker, — jag vill stå på egen botten ... vill vara en sådan general som Wallenstein försökte att bli. Jag vill med ett ord icke paradera på Ladugårdsgärdet och bli uppsnused af den eller den prinsen, utan i spetsen för en armé, som är min egen, draga ut och eröfra länder för min egen räkning.

Döden biföll. Walker drog i spetsen för en skara nordamerikanska äfventyrare till Nicaragua.

Och der är han ännu. Han har troget uppfyllt sitt kontrakt, och Döden kan ännu vänta betydliga skördar, ty hans glesnade leder fyllas alltemellanåt med nya äfventyrarehopar. Men huru det till slut kommer att gå med hans storartade plan på Nicaragua och med honom själf, är svårt att säga. Underrättelserna motsäga hvarandra. I förrgår var han slagen, i går alldeles förlorad, i dag står han på höjden af sin lycka, i morgon är han väl åter förlorad, i öfvermorgon försvunnen och dagen derefter oinskränkt herre öfver Nicaragua, Honduras, San Salvador, Guatemala och Costa-Rica. Han liknar galten Sehrinner, som hvarje afton slagtas och hvarje morgon stiger upp igen, eller konungariket Grekland, som hvarken kan lefva eller dö, eller representationsfrågan, som för ingen del kan falla, men icke heller riktigt stå, ännu mindre gå framåt.

Återblick.

På det kyrkliga och religiösa området förmärkas åtskilliga stora fenomen. Den tysk-dansk-slesvigholsteinske Svensk-Norrmannen J. P. Müller, f. d. grosshandlare och kaparekapten, numera språklärare i Stockholm och enligt tillförlitliga skriftliga intyg en utmärkt hederlig man, lär fundera på att resa till Loretto, för att kyssa den svarta Maria och betrakta hennes underverk på närmare håll. Hans helighet påfven, som erhållit kunskap om denna herr J. P. Müllers afsigt, har redan begifvit sig till Loretto, för att välkomna honom, och öfverräcka honom ett par ljusröda kardinalstrumpor och en ytterst dyrbar relik: ett hår af den verkliga Bileams verkliga åsna, nyligen funnet i hufvudet på en medlem af Gröna stugan.

Om till dessa märkeliga fenomen lägges Mormonernas gräsliga grasserande i Göteborg, så ha vi åtskilligt för ögonen, som med skäl kan kallas tidens tecken.

Apropos af Mormonerna, erinrar sig Tomtebissen, att han för några år sedan, då ryktet om denna sekts tillvaro först hann öfver till Europa, slog vad med en prest, att Josef Smiths tokerier skulle få ganska många anhängare. Det är omöjligt, menade presten (i förbigående sagdt: en fet, rödlätt, välmående prost, som aldrig motionerade utom vid brädspeletsbordet), i vår upplysta tid skall man blott skratta åt dylika galenskaper.

Då svarade Tomtebissen mycket förnumstigt: Enligt min åsigt förtjenar vår tid, om ni med det uttrycket menar folket i vår tid, alldeles icke att kallas upplyst. Vi ha en liten här och der ganska tunn anstrykning af humanitet: det är allt. Massan af folket är ganska rå, ganska okunnig. Då jag talar om "massan af folket" inbegriper jag derunder hela den klädes- och sidenklädda pöbeln inom medelklassen, inom ert eget heliga stånd, vördige prost, och inom ridderskapet och adeln ända upp till hoftrapporna. Skillnaden mellan den förnäma och den icke förnäma pöbeln är, hvad upplysningen beträffar, endast den, att den förra möjligen har inne i hufvudet några glosor och talesätt, som den sednare icke förstår, och att den genom uppföstran och lefnadssätt lyckats skilja sig så långt från den ursprungliga menniskonaturen, att den är befriad från den religiösa instinkten. Till följe deraf är också denna klass fri från alla frestelser att öfvergå vare sig till Mormonism eller till en sann gudsdyrkan. Så är icke förhållandet med den icke förnäma pöbeln. Den har olyckligtvis sin religiösa instinkt ännu i behåll, och den söker tillfredsställelse för densamma, hvarhelst den kan finna sådan. Utskicka Mormonerna apostlar i gestalter af fattiga handverkare, fiskare, tullnärer o. s. v., med ett ord män af folket, till hvilka folket kan närma sig helt förtroligt utan att behöfva buga och krusa, såsom edra fattiga socknebor göra, då de närma sig er, vördige prost, och om desse män af folket dertill äro hemma i sin bibel, brinnande i sin tro, ifrige uti att undervisa, trösta och hjälpa, då, vördige prost, behöfva de hvarken ha prosttitel, riksdagsrätt eller kunna deklinera *mensa* eller spela bräde, för att slå er och alla statskyrkans prelater och prostar ur brädet och på en dag göra flera proselyter än ni, vördige prost, lyckats göra under hela er lifstid.

Dertill svarade prosten blott: Du är en Tomtebisse, således en hedning. Anathema Maranata! Drag för fan i våld!

Tomtebissen expedierar sin post.

Till *Gammal Konstvän* i Stockholm. Äfven Tit. har således, i likhet med åtskilliga andra,

låt tit vilseleda sig af Tomtebissens uppsats i No 7 rörande „Gröna Stugan.“ Men säg uppriktigt: Har Tit. verkligen tagit ironien för allvar? För den, som ej närmare känner till förhållandet, kunde detta nog vara förklarligt, men den, som är i tillfälle att dagligen se saken på nära håll, borde ej gerna kunnat misstaga sig på vår mening. Att Tomtebissen själf blifvit vilseledd, kan Tit ej heller på allvar tro. Han känner mycket väl ställningar och förhållanden i „Gröna Stugan“; han skulle eljest ha vändt sig till bra olämplig person vid valet af korrespondent i hufvudstaden.

— Till *En vän i viken*. Tackar! Möjligen härnäst!

— Till X. Y. Z. i Sundsvall. Alldeles omöjligt att begagna, bäste herre.

Tomtebissiader.

Göteborgarnes nästan enda sommartillflyktsort, Lorentsberg, har, sedan stället kommit i nya egares händer, undergått åtskilliga förbättringar, som väl kunna vara värda en liten „puff“. Så till exempel har upplysningen på stället stigit, icke allenast derigenom att gasledning blifvit derstädes verkställd, utan ock genom anskaffandet af flere kypare än hittills. Priserna tyckas hafva stadgat sig emot hvad fallet förut varit, och synas för framtiden vara bestämda; åtminstone är det säkert att på stället numera ej ges någon rabatt, hvilket man vid första inträdet i trädgården genast ser. Borden i gångarne hafva blifvit numrerade, dock synes det första till höger vara abonneradt af någon eller några hungriga personer; åtminstone har alla de gånger, som Tomtebissen passerat förbi ifrågavarande bord, en sexa stått på detsamma. Rummen i värdshuslokalen äro till en del uppsnyggade och nytapetserade, och i stora paviljongen bjudes man på harpo- och annat spel. Frampå sommaren ha vi att vänta baletter och pantomimer på den lilla nätta theatern, af herrar Happes och Selinders nybildade, af 20 medlemmar bestående sällskap, som, förutsatt godt hopp, utan tvifvel kan emotse talrika besök. Sällskapet kommer jemväl att utföra smärre teaterstycken.

Ehuru ganska mycket visserligen ännu återstår att önska, i afseende på förbättringar å Lorentsberg, må vi dock prisa egarnes goda vilja och ihågkomma, att Rom ej byggdes på en dag. Åtskilliga arrangementer äro också påtänkta för sommaren „hvarom närmare framdeles“ såsom det heter i annonserna.

Till Boston finnes om ett par dagar utmärkt bekväm lägenhet för emigranter med ett större norskt skepp. Passagerare med detta skepp kunna med visshet påräkna ett vänligt och artigt bemötande, ty — hela besättningen utgöres af Norrmän. Våra norske bröders vänlighet och artighet mot oss Svenskar äro nog samt kände, och man kan dervidlag utan risk använda det gamla bekanta: „Ett städadt och höfligt bemötande kommer aldrig i fråga“.

En god vän i en af våra landsortsstäder skickar Tomtebissen följande lilla anekdot:

Tvenne jurister, den ene stor och korpulent, den andre liten och spenslig, hade råkat i ett litet gnabb, hvarvid den store bland annat ytttrade till motparten:

— Käre herre, opponera er icke mot mig; jag kan, om jag vill, lägga er på en smörgås som en anjovis och äta upp er.

— Möjligt, genmälte den andre lugnt; i så fall finge ni mer juridik i magen än ni har i hufvudet.

Göteborg. Tryckt hos Hedlund & Lindskog.

N:r 10.

Pris:

3 skill. Banko

pr N:o.

Den 9 Juni

1857.

Säljes i Rikets

alla Boklädor.

TOMTEBISSEN.

Utgifvandet af detta N:o, som rätteligen bordt ske i slutet af Maj, har, till följe af oförutsedda hinder, måst uppskjutas tills nu. Våra resp. Prenumeranter skola dock i hvarje fall naturligtvis under årets lopp erhålla det utlofvade antalet nummer.

Redaktionen.

Korrespondens.

Stockholm i slutet af Maj 1857.

Älskelige kusiner!

Som det nu är både länge och väl sedan jag skref till er några ord om både det som hänt och ej hänt uti vår goda hufvudstad, känner jag ett trängande behof att sätta mig ned och förstöra ett halft ark papper, för att underrätta både Puck och Nisse om att jag lefver och har hälsan.

Det vill säga som den glade Kosacken säger i skådespelet Benjowsky: när jag säger att jag har hälsan, så förstår jag derunder att jag är sjuk, och jag är rädd för att öfverståthållareembetet har bitit mig; förstå mig rätt, öfverståthållareembetet vill ovilkorligen att vi ska ha rabies canina i hufvudstaden, och som ingen menniska annars kunnat upptäcka ens ett spår dertill, så måste det vara embetet som har den i stället. Emellertid gå nu de stackars hundarne och pinas med sina grimmor, och vi ha alla möjliga anledningar att hoppas det de skola bli galna, om de också ej äro det!

Vi börja här redan njuta alla behagen af en Stockholms sommar, så kallt det än är i luften, — ty rännstenarne sprida de herrligaste ångor och gatsoparne uppjaga skyar af dam ända in i husen, om också sjön endast är två steg ifrån den gata de sopa, och det således icke vore så fasligt svårt att först fukta den och sedan sopa. Men jag är öfvertygad om att de värde qvastinnehafvarne äro af drätselkommissionen anbefallda att sopa oss midt i näsan — antaget att detta kunde gå för sig, och att de underordnade icke vore bättre än de befallande.

Denna drätselkommission har dock funnit en vän, en försvarare! Stackars kommission! den kan gerna säga med den gamle fältherren:

“En sådan seger till och vi äro förlorade!”

Ty att blifva försvarad på det sättet — — förr skulle jag vilja taga spalttals ovett af “Ernst Ludvig” i Svenska tidningen, denne Don Quichotte de la Mancha, — eller vara dömd att dagligen tråka igenom ett Stockholmsbref af “Jeremias Jemn” i Folkets Röst.

Ja! jag tror att jag hellre skulle vilja tillbringa en afton i Gröna stugan!

Det glunkas om en mängd saker här i staden, riktigt förskräckliga saker, dem man ej gerna kan tro tillhöra verklighetens område; så talas det om att genom en viss persons sjukdom någon större thé-konselj härstädes skulle vara alldeles hufvudlös — tandlös lärar den ha varit förut en längre tid. Vidare glunkas det mycket om att riksdagen ämnar taga slut, — något som säkert ej är en smula tillförlitligare än det förra.

Vidare omtalas det såsom mycket tillförlitligt att Örebro stad uppsagt tro- och huldhetseden derföre att vestra stambanan kommer att gå norr om Mälaren, och att de båda tidningarne i staden komma att utgifvas med svarta sorgkanter, något hvaruti äfven redaktörerne hädanefter ämna styra ut sig.

Det glada sällskapet Par Bricol har för en tid sedan gjort ett notvarp, som det icke mer än en gång förr gjort maken till, det har nemligen fångat en furstlig medlem. Högstsalig konung Carl den trettondes stol inom orden lärar således nu komma att intagas af hans konglig höghet prins Oscar, som inom P. B. förskaffat sig ett hof, större än det han kan framdeles samla omkring sig i palatset vid Gustaf Adolfs torg.

Apropos palatset vid Gustaf Adolfs torg, så omtalas det att, för att göra likheten med theaterhuset ännu mera fullkomlig, en latinsk inskrift skall anbringas på dess frontispice, motsvarande den af “Gustaf den III, patriis musis”, och sedan åtskillige vise män lagt sina kloka hufvuden tillsammans, tros det att inskriften skall komma att få följande utseende:

OSCARUS DUX.

Patriis contributionis.

Skulle så bli, så är det väl välgörenhetsutskottet som får ta åt sig artigheten.

Vi vänta hit en svart artist, som lär komma att uppträda på kongliga theatern! Mannen

påstås vara en talang af första ordningen, åtminstone har Posttidningen försökt att göra honom dertill — och säkert är att publiken kommer att göra sig grön för omaket, och tidningarne med. Men våra egna artister då? huru skall det gå med dem, när nu till och med amerikanare komma för att visa huru man egentligen skall bära sig åt för att spela tragedi i Europa?

Mest är ändå mamsell Jacobsson att beklaga, som skall blifva den svarte mannens Desdemona och kanske Julia! Och kan mister Ira Aldridge vara passionerad vid sidan af denna nordiska bild utaf lugnet, då är han sannerligen en skådespelare af första ordningen.

Att dömma efter det betydelsefulla faktum att musikhandlaren Hirsch i sitt fönster utsatt ett porträtt af Aloys Ander, lärar väl denne bekransade sångare också vara att hitvänta, och Möllenborg får väl således snart beställning på en ny krans, denna gång af guld.

Och nu, kära Puck och Nisse! sedan jag omtalat hvad jag både vet och icke vet, har jag ingenting annat att göra än att innesluta mig i eder benägna åtankor, och förblifver alltid

samme

Carolus.

Frans Hildebrand

Tomtebissens vårfantasier i Trädgårdsföreningen.

(Under den starka hettan.)

Tufvans barn, ett klarögd slägte,
Dem en kyss af våren väckte
Upp till lif — de ljufva väsen,
Solens älsklingar bland gräsen,
Sträcka stjelk och blad och knoppar
Törstigt efter daggens droppar.
Svarta mulen, se! hon gränar,
Ett bevis på att hon trånar.
Sanden under foten bränner
Och behof af svalka känner.

Trädgårdsdrängen bär och kilar,
Men, hur flitigt än han silar
Och hur ofta kannan tömmes,
Ändå alltid någon glömmes.

“Vara eller icke vara”
Frågan är, och för det sista,

Om ej molnens hinnor brista
Och ge regn, man löper fara.

Vatten alltså, öst ur brunnen,
Är ej nog för blomstermunnen,
Himlens nektar är af nöden,
För att rädda snart från döden.

Menniskan, som mer än djuren
Och den öfriga naturen
Fordrar njutningar, går trumpen,
Ty hon finner endast "pumpen"
Till förfriskning; sjelfva "tältet"
Obarmhertigt har rymt fältet. —
Hvad skall väl en främling säga
Om det vackraste vi ega,
Då blott gamla, skrumpna tanter
Hvimla der i alla kanter,
Se'n den värda direktionen
Portförbjöd restaurationen? . . .
Jo, han skall på axeln rycka
Och beklaga prosans lycka.

Bort, pedant, med sura miner!
Bryt ej öfver glädje stafven!
Tål du ej att solen skiner,
Gack och lägg dig då i grafven!

Den trettonde Juni.

Tomtebissen är i tillfälle att meddela sina läsare ett sammandrag af det högtidliga ceremoniel, som här på platsen kommer att följas ofvanskrifne dag, vid kometens och jordens tillämnade sammanstötande.

Först visar sig solen i guldbrokad, omgifven af rosenmantlade skyar. Genast uppstämman foglarne hymnen: „Glad såsom fogeln i morgonstunden“ &c.

Derefter börjar det susa i skogstopparne. Man ser spridda grupper af arbetsfolk vandra öfver Hagaslätten och genom alléerna.

Sedan börjar det ryka ur stadens skorstenspipor. Kökspersonalen sysselsätter sig med kaffekokning åt de resp. herrskaperna.

Nu höres skrammel på gator och vägar. Landtmännen komma inkörande till torget med sina produkter.

Vid notiden sätter man sig till sina kontorsgöromål, hvarmed fortfares till middagen, den man intager, efter råd och lägenhet, på Börsen, Prins Carl, Logen, „Sparbanken“, hos Qvistgård, eller i privata hus.

Efter middagen slår man sig ned en timma på något schweizeri samt befordrar matsmältningen med t. ex. ett glas konjak, anisette eller dylikt.

Från klockan 4 till 7 återtagas kontorsgöromålen. Men när man väl hunnit vända ryggen åt pulpeterna, bryter det löst — slår man sig lös, ville jag säga. Man begifver sig till klubben „Enighetens“ sommarlokal, man flanerar bland bomullsbalarne och guanosäckarne på „länga bron“, man skyndar ut till Lorentzberg, och der — der skall man snart komma underfund med att en sammanstötning verkligen eger rum. Man träffar nemligen en mängd vänner och bekanta, glasen klinga, man sexar i bersåerna och superar i matsalen eller smårummen. Slutligen bevisar man en „taratschim“, — „die verdammte Fliege“ aflockar en den sista tolfskillingen. Tornuret slår half tolf. Man går hem och lägger sig.

Om man påföljande morgon vaknar, undrar man (hvilket dock ej hör till ceremoniele) öfver att man ännu lefver.

Ett litet Bisse-Bref.

Carlskrona den 27 Maj 1857.

Käraste Sysslingar Nisse & Puck!

Förbluffens ej öfver slägtskapen, ty den är verklig sanning. Det föll mig nemligen härom natten in att bläddra litet i „Bissarnas“ slägtregister och jag fann att eder mormor och min farmor voro tvenne „morer“, ergo äro vi sysslingar, fast på långt håll. I öfrigt äro ju alla Bissar på längre eller kortare afstånd släkt. Förr i världen ingåfvo vi små varelser skräck och fasa. Detta varade sålänge vi kunde fullkomligt dölja oss för det stora slägtets forskande blickar; men bildningen steg på jorden och dess söner finga sina ögon öppnade, så att de sågo oss, icke som förr i inbillningen, utan med sina lekamliga ögon. De sågo huru små vi voro och repade mod till den grad, att erkebiskop Lindblom ansåg oss icke värda att nämnas. Emellertid var det nu platt icke min mening att tala om oss, inte; vi äro små och det känner hela världen, men vi kunna dock se lika klart som jordens stora släkte hvad som tilldrager sig omkring oss, samt tänka. I öfrigt är det ej värdt att det stora slägtet alltför mycket åbakar sig öfver sin storhet; ty kommer det att byggas några ångbrännerier till, så skall det, inom ett sekel, enligt Hagelstam eller Hussen, jag mins ej riktigt hvilken, blifva Piccolominier af dem allesamman, och, inom ett annat sekel, Tomtebissar. — Således — inom tvenne sekler skall Sverige vara bebodt af idel Tomtebissar! Inga stånd skola då komma i fråga, utan den enda skilnad, som kommer att existera mellan Bisse och Bisse, blir „Ur-Bisse“ och „Konst-Bisse“. Men lemnom nu detta, ty som sagdt — det var alldeles icke min mening då jag började att skriva, att säga ett ord om oss.

Hade det varit för omkring en månad sedan, så hade jag kunnat berätta mina ärade sysslingar, att Wallinska theatertruppen lemnat Carlskrona, till stor sorg för alla amatörer af Hin Ondes besegrare. Emellertid kan jag då åtminstone säga, att Carlskroniterna aldrig sett på fan förr. Besynnerligt ändå hur olika man ofta föreställer sig tingen emot hvad de i verkligheten äro. Icke skulle man tro, att fan var så lik annat folk. Nu deremot — hur förbluffade blefvo ej i synnerhet damerna, då de, efter att noga hafva lorgnerat Hin Onde, funno honom ega en större eller mindre likhet med deras älskade Axel eller Hugo? Obestridligen var dock pjesen „upplysningsvis“ nyttig, ty mången hade hittills hyst ett alltför abstrakt begrepp om Hin Onde.

Wallinska theatertruppens representationer efterföljdes af några ljufva toner, hvilka gingo „från hjerta till hjerta“, således utgjorde en slags telegraf, hvars stationer voro individernas hjertan. Jag menar icke att dessa toner voro ett eko af musiken i Hin Ondes besegrare, — nej bevars: Violin-virtuosen Alex. Rancheraye gaf några konserter.

Såsom hörande till de sköna konsterna, må nämnas, att staden fått besök af en riktig badare att förtjena pengar. Det är nemligen en fotograf E. Rye, som på en sekund kan förtjena 12 Rdr. Det kan förslå det minsann — 1,036,800 rdr om dygnet!! (ty då man förtjenar så mycket, nog arbetar man både natt och dag). Emellertid ha „hjeltarna“ i Carlskrona det ypperligaste tillfälle de någonsin kunna önska sig, att göra sig odödlige. Herr Rye kommer att besöka Ronneby under brunnssejournen. Troligen komma priserna å porträtteringen derstädes att stegras något, ty — „färgen är dyr“.

Länets höfding har ombesörjt anläggningen af ett ångkök i staden. Troligen har han

funnit att då aptitssupen inom länet tillverkas i så stor skola, „tilltugget“ bör vara derefter.

Emellertid se Ni, mina gubbar, att de haft roligt i Carlskrona i vinter, och att de hafva det ännu är naturligt, ty det är vår, och straxt utanför staden ligger Näktergalsdalen, der tusende Rancherayer slå sina toner. Men hvad hafva de för roligt på landet? frågen J kanske. Äfven der ha de roligt. Inte ha de några Komedier inte, men så ha de många nöjen, som ersätta dem; inte ha de några Rancherayer inte, men så lefver gamle Spel-Göran ännu; inte ha de några hjortar, som lära dem dansa inte, men så dansa de sin gamla slängpolska lika bra för det; inte ha de några fotografer inte, men så lefver ännu en stor mängd af Jönköping-Lundströmska träd-snitten. I öfrigt finnas också artister på landet, och om de just icke kunna jemföra sig med Rye, så måste man besinna, att de icke fått några stipendier till utrikes resor.

Likväl får man ofta se målningar såsom namns- och födelsedagsgratulationer, med symboler af tro, hopp och kärlek, rikt färglagda, samt inom en krans af blad och blommor, de herrligaste utgjutelser, hvilka, om de just ej kunna jemföras med doktor Ahlstrands dikter, likväl vittna om lika goda idéer och framför allt framhålla stora sanningar, såsom t. ex. följande, som jag en af dagarna fick tillfälle att så troget som möjligt kopiera:

„Gratulation

gifven ått en ven 1857.

I dag min födelsedag visst är
Min moder till världen mig födde,
Och lef din tid förutan sorg och besvär
Hans englar din framtid beskydde,
Ja lef uti världen med glädje och tröst
Den önskan hon gånger så sällt från vårt bröst.

Att denna sälla jufva dag
Var hälsad o morgon du skönaste dag
På den du i världen inträdde
Jag önskar derjemte att du till behag
För framtidens vänner så vandra
Att du måtte vinna ett tycke och mohn
Och tag detta mot med en gladelig min

Lafin.”

I öfrigt skall jag säga er, mina gubbar, att de läsa mycket på landet nu för tiden. — Läsa? — Hvad då? Katekes och psalmbok? — Åh, fi donc! . . . kommer aldrig i fråga numera . . . nej bättre upp låter det — den „sköna litteraturens“ alster naturligtvis.

Slut nu med både nytt och gammalt för denna gången. När något ovanligt inträffar, vill jag hafva nöjet berätta det; förblifvandes mine vänner sig i stoftet rullande syssling

Nisse Pyssling.

En lifs-fråga.

Man är mycket nyfiken, ty det hviskas någonting alldeles fasligt hemlighetsfullt. Det hviskas — nej, Tomtebissen vill icke ut dermed, förrän han sett saken officiellt bekräftad, och derföre frågar han blott: är det sannt, att kungen är så *betänkligt* sjuk?

Ingen rök utan eld. På tok måtte det visst ändå vara, ehuru icke så galet, som ryktet löper omkring och tisslar och tasslar; men i alla fall — *betänkligt*!

Om, enligt Geijer, „svenska folkets historia är dess konungars“ och följaktligen „l'état c'est moi (le roi)“, hvilken lifsfråga för hela landet blir icke då den om regentens helsohåll?

Det är ju dessutom ganska förlåtligt, att man inomskärs, der man är utsatt för alla möjliga kastvindar, gerna på fullkomligt allvar vill veta

om „mästaren soffer i skeppet” samt för denna händelse hvem som då bestämmer galejans kurs och står vid dess roder.

Besynnerliga saker.

Det är besynnerligt, att åtskilliga ting kunna förefalla besynnerliga för några och ingenting mindre än besynnerliga för andra.

Det är besynnerligt, att Elgarna i Herjedalen krypa ur skinnet. De måtte dessförinnan känna sig temligen heta om örnen. Så besynnerligt detta nu kan tyckas, torde väl någon eller några gifvas, som icke finna det det minsta besynnerligt.

Det förefaller besynnerligt, åtminstone för lekman, att prester kunna få, i fyllan och villan, ostraffade begå de gröfsta tjenstefel. Vederbörande konsistorier tyckas icke finna något besynnerligt häruti. Men om man djerfdes påstå, att presterna borde vara nyktre och pålitliga „lyktbärare“, de der buro ordets ljus, väl putsadt, befriadt från „tjufvar“ och klart brinnande, framför den genom mörkrets och förvillelsens dal framtågande folkskaran, så skulle de kanske utropa: hur besynnerligt!

Det är besynnerligt, att då ett Kongl. Plakat gifves, som vid högt vite förbjuder konventiklar, sådana ändå kunna anställas mera än en gång af samma svärmare och på samma ställe, helst det finnes kronobetjening, „tjenliga medel“ och därhus.

Det är besynnerligt, att det kan tillåtas personer uppbära lönen för befattningar, för hvars bestridande löntagaren icke kan lägga två strå i kors, såsom vanligen är förhållandet med kyrkosångarebefattningarna inom Lunds stift, dem prestmän få innehafva. Det är besynnerligt att det icke fordras åtminstone sångförmåga, för att icke säga notkänedom för att vara kompetent till kyrkosångare. „Det är icke så besynnerligt“, säger man, „prestmannen kan ju hålla substitut.“ Ja, nöden har ingen lag. Emellertid antager man den substitut, som fås för bästa pris naturligtvis, och det blir vanligen en bonde, som är beryktad för att kunna skrika bra och drilla „gehör.“ Församlingen är oftast nöjd med substituten, ty den har aldrig varit i tillfälle att blifva invigd i sångens mysterier. Hos prestmannen lever väl ett och annat minne kvar af sången i Odins Lund eller Lundagård, men han skrattar i mjugg, ty substituten kostar honom icke mer än 20 à 30 rdr om året, och huru vill man få bättre för en sådan summa? Sällan blir någon skicklig kyrkosångare antagen som substitut, såvida prestmannen icke också har någon skola i församlingen, den han finner något mycket påkostande att sjelf sköta, i hvilken händelse han nödgas antaga en examinerad folkskollärare som då också är kyrkosångare. Emellertid får nu denne göra bönen, men prestmannen skall hafva lönen. Hur besynnerligt!

Det är besynnerligt, att, jemte det man klagar öfver den nästan i hvarje stift rådande prestbristen, man också kan finna en sådan brist besynnerlig. Huru vill man begära en yngling så likgiltig för detta lifvets goda, att han, äfven med inre drift för det sköna kallet, vill beträda en bana, der han skördar så usel jor disk lön, för det han „offrar för folket“ frukterna af en mångårig skoltid, som 99 gånger bland 100 de tryckande bekymren af skulder, hvilka bringa honom till — tiggarsstafven? Ja, just till tiggarsstafven, ty det hör mera till sällsyntheterna att han som adjunkt har 150 än 50 rdr bko årlig lön. Att påstå möjligheten för honom att kläda sig som en prestman eggar, att kunna anskaffa tusende småbehof och betala en kanske dryg ränta, det vore väl en superlativ paradox. Hvad är då att göra? An-

lita församlingens välvilja, tigga. Huru tungt detta ovilkorligen måste förefalla en bildad man, som kanske uppoffrat ett temligen betydligt fadernearf, med hvilket han möjligen kunnat på ett långt mindre ansträngande sätt bereda sig en oberoende ställning, det kan man lätt tänka sig. Men adjunkten kan ju bli kyrkoherde och till dess får han som andra lugna sig — säger någon. Ja han kan bli Biskop i Lund; men han behöfver verkligen ett godt mikroskop för att kunna upptäcka konturerna i dender ut sigten, helst den ligger i ett sådant fjerran. Att det nu gifves prester som hafva 50,000 och prester som hafva blott 50 rdr i årlig lön, det är besynnerligt.

Det är besynnerligt hvilken sanning som uppenbarar sig i ordspråket: Blodet är tjockare än vattnet, då man härmed syftar på våra „Bröder“ norrmännens beteende mot oss. Lockade af tron att, såsom Norge är ett bergland, det också är en stor guldgruva, emigrerar, som man vet, en och annan öfver det skandinaviska skeppets „Köl.“ Hvad väntar dem? åh — ingenting mer eller mindre än hvad de kunna få i moderlandet: sitt dagliga bröd, och vård å lazarett om de blifva sjuka, i hvilken händelse de svenska kommunerna åtminstone ha förmånen af *fridagar*; men kostnaden för den vård bröderna på andra sidan Kölen bestå de svenska arbetarne, blifver, som vi veta, utan nåd och barmhertighet uttagen af den kommun, hvarifrån arbetaren kommit. — Antagom nu endast att en godsegare i Norge händelsevis finner till sin fördel att värfva 20 à 30 svenska arbetare i sin vingård och sänder ut sina tjenare härtill. Dessa värfva hela antalet inom en närgränsande svensk församling. Antagom vidare — ty det är ju en stor möjlighet — att den norske arbetsfogden en vacker dag slår armar och ben af de stackars arbetarne. Nå — dessa blifva då — med all ömhet naturligtvis — transporterade till lazarettet. Om nu efter ett år eller såder omkring till den svenska kommunen, från hvilken tjänarne värfvats ankommer från Norge en räkning, ungefär så lydande:

„Till Landshöfdinge-Embetet i N. N. Län!	
På begäran af godsägaren N. N. ha på Riks-Lazarettet härstädes blifvit intagne 30 stycken arbetare, hvilka vid anställt förhör uppgifvit sig vara från N. N. församling i Sverige, hvarföre samma församling debiteras som följer:	
För läkandet af 60 afbrutna armar, deraf 30 på 2:ne ställen à 10 rdr brottet	900:
För do af 60 ben och 30 låar à 10 rdr	900:
Medikamenter	50:
Häftplåster och Blyvatten	50:
Läkaretillsyn	100:
Underhåll i 6000 dagar à endast 1 rdr om dagen, i anseende till den stränga diet som måst iakttagas	6,000:
Transport till och från Lazarettet	200:
Summa 8,200:	

N. N. N. N.
utbrister icke då samma församling i aldraminst: *Det är högst besynnerligt!!* så kalla Tomtebissen för Masse.

Tomtebissen åker i Omnibus.

Tomtebissen mötte häromdagen madam Andersson. Hon ämnade sig ut till Klippan, för att bese den nya kyrkan, hr Carnegie låtit bygga der på hälleberget. Madamen hade mycket brådtom. Klockan fattades nemligen blott ett par minuter i fyra och på slaget skulle Omnibusvagnen afgå från sin station utanför Logen. Madam Andersson kostade på sig 24 skillingar, för att sålunda få åka.

Gumman (med all respekt för hennes 53 år) är enka och barnlös. Hon har ett litet hus på Stampen och sysselsätter sig med hembak. För tillfället var hon utrustad med en stor grön parasoll, gul hufvudduk jemte negligé samt på

venstra armen en svart sidenridikyl med lås och kedja af silfver. I denne sednare satte sig Tomtebissen, ty äfven han kände lust att taga det Carnegiska „kapellet efter skottskt mönster“ i närmare betraktande.

Och nu hade madamen intagit sin plats i vagnen. Sällskapet utgjordes för öfrigt af två sjömän, en fru med ett litet barn i knä't, tre välfödda speckhökare, en tjenstflicka och en konstapel vid artilleriet, alltså — Tomtebissen och barnungen oberäknade — nio personer. Men just som vagnen skulle gå, upptogs sista platsen af en ung herre med yfviga polisonger och svängande i handen en smärt promenadkäpp af fiskben.

Tomtebissen gaf tillsvidare föga akt på den unga herrn, emedan han först ville granska sin närmare omgifning i ridikylen. Der fann han då 1:mo en hvit bomullsnäsdud märkt med J. A. 2:do ett stycke ingefära, 3:tio brochyren: „Den store kometen, eller är det möjligt och troligt att verlden skall förgås den 13:de Juni“ och 4:to en mängd kringlor, dem madam Andersson medtagit i den människovänliga afsigten att utdela till fattiga barn, som i masthugget kunde anropa henne om en slant.

Men plötsligt hörde Tomtebissen en glasruta klinga sönder. Vagnen hade börjat sätta sig i rörelse och den unga herrn, som lutat ryggen emot fönsterskranket och råkat gifva en kontrastöt under vaggningen, hade dymedelst ofrivilligt krossat rutan. Hans första bestyr var att kasta ut glasbitarne, hvilka tillfogat hans paletå flera skramor. Derefter skulle han återtaga sitt säte, men manövrerade härunder nog oförsigtigt med sin käpp, att han kom att gifva en näsknäpp åt barnungen i fruns knä. Denne begynte skrika och tjuta, frun fattade humör, sjömännen mumlade åtskilligt om „landtkrabbor“, „pepparstrutar“, „slynglar“ etc. — Speckhökarne bibehöllo likväl sitt naturliga lugn.

Den unga herrn ursäktade sig med åkdonets skröplighet. „Kan man tänka sig ett eländigare ruckle?“ sade han. „Jag ber er, mitt herrskap, se bara! öfverdraget är smutsigt och trasigt, stoppningen kryper ut genom de många hålen, och känn huru det drar ifrån fönsterrutorna, hvilka icke kunna ordentligt tillslutas. I händelse af regn erbjuder sjelfva taket föga skydd. Remmen hvarmed kusen håller dörren igen, hotar hvarje ögonblick att slå hatten af passagerarne. Golfvet är heller icke det minst bräckliga. För öfrigt hvilka hjul, axlar och hvilket seltyg! — Hästarne äro nästan det enda betryggande, ty de stackars djuren, med sina hängande hufvuden och skarpt markerade refben, *skena* åtminstone icke.“ —

Ett bifallssorl följde på dessa, ty värr, alltför välgrundade anmärkningar.

Tomtebissen såg sig med förskräckelse omkring. Man hade hunnit nära Stigbergsliden och midtför det ganska prydliga vagnsskjulet, hvari Omnibusegaren hyser sina fordon. Här hoppade Tomtebissen ur, tänkande: har jag kommit lyckligt så långt, vill jag icke utsätta mig för farorna längre. Jag uppskjuter att åka i Omnibus tills han, som kunnat bekosta detta ganska dyrbara skjul, äfven betjenar allmänheten med åtminstone *försvarliga* vagnar.

Theater-Notiser

(från d. 22 sistl. April till omkring d. 2 dennes).

Stockholms-theatrarne.

Å Kungliga Theatern har gifvits en ny, från franskan öfversatt 1-akts-komedi, kallad *En hustru, som afskyr sin man*, hvilket lilla stycke berömmes såsom ganska nätt; Holbergs *Jacob von Tyboe*, med herr Dahlqvist i titelrollen; Hauchs 2-akts-skådespel *Tycho Brahes ungdom*, deri hr Swartz utfört Tycho Brahes roll; samt i dessa

dagar ett nytt svenskt original *Våra vänner*, konversationsstycke i 1 akt, af den bekante pseudonymen Jeremias Munter. Mélesvilles komedi *Sullivan* har återupptagits. — Under inöfning är komedien *Zoe*, ämnad att uppföras af elever vid en representation, till hvilken Ständerna komma att inbjudas, vid hvilket tillfälle äfven en Epilog kommer att gifvas. — Af operor hafva gifvits: *Hin Ondes andel*, *Robert af Normandie*, *Nürnbergdockan* samt för första gången Nicolais 3-aktsopera *De muntra fruarna i Windsor*. *Friskyften* inöfvas med ny uppsättning. — Tvenne nya baletter, inöfvade under ledning af danske balettmästaren Bournonville, hafva utförts, nemligen *Festen i Albano* och *Conservatoriet*.

Den mycket omtalade dramatiska konstnären, negern Ira Aldridge har anländt till hufvudstaden, och skulle den 3 dennes uppträda uti titelrollen i Shakespeares *Othello*. Vid de representationer, i hvilka m:r A. uppträder, förhöjas priserna med 50 proc.

Åtskilliga af Kongl. Theaterns artister, deribland fru Hedin samt hrr Uddman, Willman och Walin ämna i sommar besöka Helsingfors och der gifva representationer.

Nyheter å Mindre Theatern äro: *Öfverraskningarne*, komedi i 1 akt af Scribe; *Guldkorset*, med musik af J. A. Söderman j:r; Dumas' skådespel *Edmond Kean* (gafs första gången till förmån för m:ll Kindahl) samt en tysk 2-aktskomedi *Bygga upp och riva ner*, hvilken jemte *Farinelli* första gången gafs den 27 Maj till förmån för framl. musikkdirektör Ahlströms efterlemnade familj. I den fortfarande gifna komedien *Den Ondes Besegrare*, hvilken hufvudstadens publik aldrig tyckes ledsna att se, har en ung m:ll Kraus med bifall debuterat i Batlis roll.

Herr Broman och fru Kinmansson äro för nästa spelår engagerade vid Kongl. Theatern.

Å Södra Theatern har, till förmån för herr Thegerström, för första gången å denna scen uppförts *Pasquillet* af Maltitz, samt Kotzebues komedi *Distractionerna*, bearbetad af Hedberg. Vidare nyheter å denna theater äro: *Kometen*, dramatisk skizz i 1 akt med sång, svenskt original; *Ett godt hjerta*, lustspel i 2 akter, öfversättning, och *Farbrodern Rival*, bearbetning från franskan i 1 akt, alla tre första gången på m:ll Runnboms recett. Den produktive Hedberg har åter skrivit ett nytt originalstycke, *Den 13 Juni eller vantrons makt*, dramatisk tidsbild i 4 akter och 6 tablåer, hvilket gafs för första gången till förmån för m:ll Sjöberg och tillvunnit sig mycket bifall. Fru Kinmansson, engagerad vid Mindre Theatern, har, biträdd af hr Fr. Deland, å den södra gifvit en dramatisk soiré, hvilken, besynnerligt nog, egde rum samma afton som m:ll Kindahl hade sin recett å mindre Theatern. De stycken, som vid ifrågavarande soiré uppfördes, voro: *Kärleken i regnväder*, *Magisterns Peruk* och *Valeur & komp.*

Ladugårdslandstheatern har, i likhet med Södra Theatern, upptagit *Pasquillet* samt den gamla bekanta komedien *Jovial*. Den 16 Maj gafs för första gången å denna scen, till förmån för J. N. Ahlströms efterlemnade familj, *Överskous' Bättre Folk och Pack* samt såsom nyhet *I eld och lågor*, skämt i 1 akt med sång, af Aug. Sjöström. Den 17 Maj gafs sista spektaklet för sejouren, då samma båda stycken uppfördes.

Humlegårdstheatern kommer nu snart att åter öppnas. Dess egare, hr Oscar Andersson, har nyligen varit i Stockholm för vidtagande af nödiga arrangementer för sejouren, och har sedermera afrest till Finland för att derifrån hemta sitt sällskap. Detta sistnämnda kommer, enligt Stockholmstidningarne, att rekryteras med flera goda förmågor från de andra theatrarne, såsom: m:lle Sjöberg samt hrr Björkman, Brandt och

Bonnivier från Södra Theatern, hr W. Åhman från Mindre samt hr Petterson och m:lle Zeth från Ladugårdslandstheatern.

Herr Anderssons sejour i Helsingfors varade i fem och en half månader, hvarefter sällskapet uppehållit sig i Åbo. "Helsingfors Tidningar", ett blad som redigeras af den som vittet skriftställare bekante Professor Topelius, har lemnat en utförlig öfversigt af theatersäsongen. Bland sällskapets samtliga medlemmar sätter rec. i första rummet fru Schwartz, om hvilken det yttras, att hon var den enda, som höjde sig öfver nivåen af ett svalt erkännande från publikens sida. Om fru Andersson yttras, att hon förstår att individualisera en roll, fast hon ofta deraf gör en karrikatur. Demoiselle Arwidsson berömmes för sin talang inom den naiva och glada genren. (Mamsell A. lärar hafva afrest med sällskapet till Åbo, hvadan ryktet om hennes förlofning med en ung greve Armfeldt ej tyckes vara grundadt, enär samma rykte ju berättade, att m:ll A. genast efter förlofningen för alltid lemnat theatern.) Bland sällskapets öfriga personal anses "excellensen" Berglund passa väl som "korporal", hr Ljungdahl vara en lustig kurre i allmänhet, och hr Schwartz ega den största mångsidighet, fast hans spel lider af en tilltagande kyla. Om spelet i dess helhet yttras att det är jemnt och oklanderligt inöfvadt, men saknar relief och är oftast matt. Repertoiren får ej heller särdeles loford. Till slut får hr A. som Direktör hvarjehanda förmaningar.

Theatersällskaperna i Landsorten.

Herr P. J. Deland gaf representationer i Ystad från d. 15 till d. 28 April, i Christianstad från d. 3 till den 18 Maj och har sedan vistats i Jönköping, der sista representationen skulle gifvas den 3 dennes.

Herrar Bäckgren och Hansson, hvilka, enligt hvad förut omtalats, ämnat bilda eget theatersällskap, hafva sedermera slagit denna plan ur hågen och äro nu reengagerade hos hr Deland.

Herr Elffors slutade sin sejour i Göteborg den 24 Maj och har med sitt sällskap begifvit sig till Wenersborg, der sista representationen kommer att gifvas den 14 dennes.

Herr Gille slutade i Gefle den 10 Maj och har på genomresa gifvit trenne spektakler i Upsala, af hvilka det sista den 24 Maj. Den 1 dennes skulle hr G. börja i Kalmar.

Herr Wallin gaf sin sista representation för sejouren i Carlskrona den 26 April, har derefter under några veckor spelat i Halmstad, och har nu anmält abonnement till en serie spektakler i Landskrona.

Herr Roos spelade från den 23 April till den 17 Maj i Örebro, och skulle omkring den 7 dennes börja i Wexiö.

Under direktion af balettmästaren A. Selinder har ett antal af hans yngre elever med bifall gifvit representationer i Norrköping och Linköping. Programmet har utgjorts af solo- och ensembledanser samt pantomimer, omvexlande med smärre komedier, hvilka sistnämnda inöfvats under ledning af hr Happe. Sällskapet är snart att förvänta hit till Göteborg.

Tomtebissen expedierar sin post.

Till W. i Stockholm. Tomtebissen har ansett det löna mödan att utförligt besvara Titis bref. Svaret torde således, under ofvanskafna signatur, efterfrågas å Stockholms postkontor.

— Till Mäster Pinne. Det sednast benäget insända bidraget torde ej rätt väl kunna uppfattas af de „oinvigde", hvadan Tomtebissen ej trott sig böra införa detsamma. Välkommen emellertid åter med andra bidrag.

— Det insända bidraget utan signatur, innehållande ett samtal mellan N. och P. kan ej i dess nuvarande skick användas.

— Till Insändaren af *De Nödlidandes Vänners mysterier*. Tomtebissen utbeder sig att varda förskonad från dylika bidrag. Uppsatser sådana som denna, — tydligen tillkommen af illvilja och elakhet, måhända ännu sämre motiver — kunna svårligen påräkna annat öde än att med förakt tillbakavisas af hvarje rättänkande tidningsredaktion.

— Till Lilla Svante. Med nöje och tacksamhet emottaget.

Tomtebissiadern.

Då Tomtebissen fick kännedom om de vilkor, hvarpå herrarne Heine och Merck erbjudit svenska Regeringen det mycket omtalade stora lånet, föll det honom ovilkorligen i sinnet, att bemålde herrar säkerligen trott sig hafva att göra med en ny Spiorén, hvars ständiga valspråk var: „Förakta mig, men låna mig 2 rdr banko."

När man, vid en promenad genom nya alléen, betraktar de på sidan om densamma ligande, dels färdiga, dels under byggnad varande vackra villorna, den ena öfverbjudande den andra i prydighet och elegans, torde man, i stället för att det i ordspråket heter: „den sista villan blir värre än den första", här kunna säga: „bättre än den första."

Vid en af Börsbalerna i vintras såg man tvenne unga flickor arm i arm begifva sig ur den dem omgifvande kavaljerhopen, för att från en upphöjd plats i festivitetsalen bättre kunna betrakta det glada hvimlet.

— Här är ändå bra mycket treffligare och friare utsigt än i trängseln dernere bland alla herrarne, sade den ena.

— Åhja, du kan ha rätt, smålog den andra, nog är här bättre, friare utsigt än bland ung-herrarne, men der är bättre friare-utsigt.

En klyftig herre, som för första gången såg Trollhättan och dervid tillfrågades hvilket intryck de väldiga fallen och de storartade slussarne gjorde på honom, sammanfattade sin förtyusning i följande korta svar:

— Det är dj—n så gentilt.

En lat betjent satt i sin herres rum, för att afvakta dennes befallningar. Vår kära Calle kände sig besvrad af en brännande törst, men, alltför lat för att hemta sig något att dricka, beherrskade han sig tappert.

— Calle, ropade slutligen husbonden, gå ut efter ett glas vatten åt mig.

— Det var knäfveln så bra — utbrast Calle glad — då kan jag få mig ett glas med detsamma.

En person, som gerna vill göra sig rolig genom ordlekar, gick tillsammans med en annan på Örgryte kyrkogård och utmärkte ett visst monument derstädes med benämningen *Liktorn*.

— Kalla då äfven bäcken, som rinner härnadanför *Grafström*, inföll den andre.

Filialafdelningen af det stora „Sällskapet för starka dryckers utrotande genom konsumtion" ser man hvarje afton i full verksamhet på Lorentzberg.

N:r II.

Pris:

3 skill. Banko

pr N:o.

Den 22 Juni

1857.

Säljes i Rikets

alla Boklådor.

TOMTEBISSEN.

Korrespondens.

Stockholm den 16 Juni 1857.

Älskelige kusiner!

Hvarför jag denna gång egentligen skrifver eder till och berättar att jag ännu lefver, så är det derföre att den trettonde är förbi, och jorden sålunda, tillika med alla sina större och mindre tomtar och pysslingar, fått ny kredit hos den store affärsmannen deroppe — huru lång, det lemnar jag till de kloka kärin-gar eller de höglärda professorer att bestämma!

Som sagdt är, ingen kunde blifva hvad man kallar mera behagligt „flatterad“ än just under-tecknad då jag vaknade den fjortonde på morgonen och fann allting sig fullkomligt likt och mig sjelf i högönsklig välmåga. Ingenting härstädes har blifvit förändradt, allt är lika stationärt och hyggligt som tillföre, och den rysligt tillämnade kometen måste inställa sin ankomst, af hvad orsak veta vi ej; men man kan ju fritt antaga att han ville nyttja sin „komet“, som bonden sade. De, som i väntan på den gynnaren varit tokiga nog att gå åstad och blifva galna, tycka säkerligen nu att detta ändå icke var så serdeles slugt gjort, och läsare-apostlarne gå omkring och predika värre än rikets ständer under gemensamhets-öfverläggningarne för att få jernvägsförslaget att gå under.

Ja det der jernvägsförslaget, det ha' vi nu, Gudi tack! — riktigt plockat sönder och det med besked. En annan gång komme inga sådana fullfjädrade gökar och vilja rycka oss med sig framåt i tiden, ty vi äro beskedliga och tankedigra småfoglar, som ej förstå oss på några gökagg. Vi trivas så ofantligt gerna i hållstugans tarfliga rymder, vi ha' ingen lust att afskaffa rapphönornas, skjutskrakarnes och tagelpiskornas idylliska treklang utur våra lands-vägs-annaler!

I alla fall ser man hvartill striden gagnar. Den låter en nation känna måttet af sin styrka, och att „jern-febern“ inom riksdagen varit en dylik kraftproffvare, det har man haft de eklantantaste tillfällen att iakttaga.

Man påminner sig vid tanken härom ovil-korligen vår store Geijers bekanta sång:

I verlden ses store män allestäds,
Som veta om allting att snacka,

De skryta som sute de jemt med trumf-ess,
Men sitta dock blott med en hacka!

Till och med de mest nitiska anhängare af „systemet“ för öfrigt, skreko denna gång emot „systemet“, troligen af det enkla skälet att det denna gång och i denna sak hade skäl för sig.

När jag sist omtalade för kusinerna den nya inskriptionen på furstepalatset vid Gustaf Adolfs torg, begick jag ett misstag, ty inskriptionen är nu verkligen färdig och lyder sålunda: „Sophia Albertina aedificavit“. Att efterverlden är på det högsta tacksam för denna upplysning är naturligt, ty nog kände vi den saligen aflidna furstinnan som en f. d. älsklig och snillrik syster till den store tjugusarkonungen, men att hon kunde bygga hus, det hade inte hin kunnat tro. När allt kommer omkring så var hon kanske en lika god murerska som hennes lille bror Carl var „frimurare“. Vare nu huru som helst, så har inskriften satt myror i hufvudet på den del af vår hufvudstads befolkning, som icke är hemma i latin. Häromdagen stodo ett par arbetskarlar mycket fundersamt och betraktade den, hvarefter den ene slutligen sade till kamraten:

— Hör du, hvad ska' det der betyda?

— Ja, det vet jag inte! Men som jag har hört, så ficks huset af prinsessan Sophia Albertina, och derföre kunde di alltid låta bli att vara ovetliga på'na efter döden!

— Hur så?

— Jo det står så tydligt inunder namnet: „äh! di fick afvig!“ fast di har stafvat det an-norlunda, för att blanda bort korten.

— Ja det har du min själ rätt i! Jag skulle gerna ta' det jag, om jag också fick det afvig.

Der ser man faran af latinska inskriptioner.

Ryktet omtalar att en viss „hög person“ skulle hafva låtit ett kompani soldater störa en begrafning genom afsjungandet af „rullan går“ under förbi-marscherandet, och att samma höga person sjelf varit en af de värsta skrik-halsarne vid tillfället. Huru dermed förhåller sig vet jag icke, men jag förmodar att det bara är förtal, och att det tvertom är den plebejiska begrafningen, som understått sig att störa nämnde persons sångöfningar i fria luften. Dessutom, när musikaliska akademien hånar en döende konstnär med att på dödsbädden göra honom till sin medlem, så tycker jag att denna

småsak alldeles icke bör väcka någon förundran hos den tänkande delen af allmänheten. Det är icke allom gifvet att få sådana hurrabasar att skråla vid sin graf, och säkert hoppade den begrafne fattigmannen af lutter loyauté och underdånig glädje i grafven.

Nå! i morgon eller öfvermorgon ska' vi ut och taga emot den nya hertiginnan af Östergötland, hvars både yttre och inre menniska vi redan på det nogaste känna, tack vare Herman Bjurstén, hvilken en besynnerlig „ödets lek“ derom gjort så i förtid underkunnig, att han redan på den mest glödande poetiska art besjungit henne!

Sedan „urskalden“ nu fallit i glömska, ha vi således snart att vänta oss en nålskald eller dos-poet, hvars doser dock äro mer än tillbörligt uppblandade med ironi. Ty inte kan det väl i Herrans namn vara herr B:s mening att på fullt allvar lägga bort titlarne med den „älskliga“ dottern af det „herrliga“ Nassau, utan har väl detta yttrande egentligen ditkommit för knalleffektens skull. Går herr B. på så der några år till uti ullstrumporna, så är han snart en af de aderton, det kan ni ge' er sjutton på!

Herr Jolin har också medverkat att stegra den allmänna förtjusningen ända till kokpunkten, genom tillagandet af ett litet beskedligt „hemkomstöl“, det jag af allt hjerta önskar måtte vara mera maltstarkt och bättre tappadt än den sednaste brygden.

„Med humle brygges mjödet, ej blott med honung“, säger Tegnér, och det är ej nog med att pjollra och prata småsöta tokerier här i verlden; man måste också ha litet krut uti blandningen, bäste hr Jo, Jo!

Der se vi nu emellertid huru mot en upp-gående sol de doftrika blomstren vända sina trånande anleten! Stora vilkor fordra stora handlingar, heter det — men man skulle nästan saklöst kunna omändra detta till:

„Stora anslag föda stora lofsånger“.

Ira Aldridge har haft otur, ithub att Jago fick svart-kopporna efter första representationen af Othello. Den store svart-konstnären uppträder härnäst som „Shylock“ uti „Köpmannen i Venedig“, och hela Stockholm är nyfiket på detta nya uppträdande af en man, som visat oss hvad skådespelarekonst egentligen vill säga. Ty se-

dan Torslow numera dragit sig tillbaka från scenen, hafva vi ingen, som med honom uthärdar ens den ringaste jernförelse. Professor Nielsen uppträder i qväll som »Markis de la Seiglière», och hela den theaterälskande allmänheten, med hr P. J. Deland i spetsen, skall naturligtvis åstad att se honom.

Som jag också vill vara med, slutar jag som hastigast denna långa — måtte ni ej säga: långsamma — episte!, i det jag alltid förblifver densamme

Carolus.

P. S. Theaterföreståndaren Oskar Andersson har ankommit till Humlegården. Han ger ut två pris i sommar; det är för den mannen — liksom mycket annat — bara en pris! Densamme.

Tomtebissen företager en torgpromenad.

„Öfverallt och ingenstades“, se der ett af Tomtebissarnes valspråk. Det är ändå roligt ibland att vara liten och nätt, ty då kan man, utan att behöfva anses för påträngsen, tränga sig in både här och der, och få nys om ett och annat. Visserligen kan det väl synas, och kanske också i sjelfva verket vara opassande för en mansperson, om än så liten, att blanda sig i hushålls-affärer, då dessa egentligen tillhöra det andra könet och räknas ibland qvinnans „ljufva“ pligter; men hvad skall man göra när man engång fått en så stor portion nyfikenhet på sin lott som vi Bissar? . . „Ingen kan rå för sin skapnad“, sa Agapetus när han drog upp fadermördarne.

Men nu till redogörelsen för torgpromenaden.

Det är Lördag, och följaktligen torg- eller så kallad fardag. Stora salutorget hvimlar af köpande matmödrar, åtföljda af bekorgade pig-ordonanser, samt säljande allmoges af alla slag och dimensioner. — Tomtebissen hade, liksom vid ett par föregående tillfällen då han varit ute och snokat, krupit in i ett hörn af madam Anderssons stora ridikyl, och befann sig nu buret i den improviserade buret af den goda madamen, midt i folkhopen. Visst fick han sig en och annan stöt i trängseln, men inte var det värdt att bli stött för det; sådant låter man gå in genom ena örat och ut genom det andra; och dessutom, den som gett sig i leken, får leken tåla.

Madamen styrde sina steg till en midt emot på torget stående bonde med förfrågan:

— Hvad kostar smöret? (hon tog nemligen för gifvet, att bonden hade denna artikel till salu, emedan ett par smörbyttor befunno sig på hans lass).

— Hvilket smör? frågade bonden buttert.

— Det som ni har till salu, genmålte madamen.

— Det som jag haft till salu, menar ho', rättade bonden. Jo jag fick 24 skilling marken, men madamerna derborta köpte allt som jag hade, långt inna' jag hann te' torget.

Madam Andersson måste således försöka sin lycka på annat håll; öfverallt samma svar; hur ogera hon ville, måste hon således vända sig till förköperskorna, emedan de uppköpt allt smör, som kommit in den dagen, för att sedan, på riktigt stormanér, ensamma hålla priset.

— Hvad kostar smöret i dag? tog madam Andersson till ordet.

— 40 skilling skålpundet för riktigt tjernfärskt, annars 32 skilling, lilla go'a madam, svarade den digraste och, som det tycktes, den egentligen tongifvande af gummorna.

— Åh Gudbevars, bönderna begära inte mer än 24 skilling.

— Köp der då — svarade den tjocka lakoniskt.

— Ja, men de ha' inte mer.

— Ja då ä' ho' la så illa tvungen att köpa utaf oss om ho' vill ha nå't smör i dag — blef det hänfulla svaret.

Madam Andersson, som troligen redan sjelf gjort denna djupsinniga reflexion, drog af sig sin svarta silkevante för att smaka på sorten för 32 skilling, den andra sorten var alltför dyr för henne.

— Usch, det är ju totalt härsket! sade madamen grinande. Hvad är det för sort?

— Det är prejeri-smör! ropade en förbikilande pojke, som hört madamens fråga.

Den tjocka, som troligen ämnat hålla en längre harang, madam Andersson till ära, för hennes öppenhet, vände sig nu med sin vrede emot pojken, hvilket tillfälle madam Andersson begagnade för att smyga sig undan, emedan hon troligen ej hade synnerlig lust att afhöra den tjockas vältalighetsprof.

— Köp utaf mig! köp utaf mig! jag har så god vara! skreko nu om hvarandra de öfriga gummorna, hvilka förut tegat stilla som muren, troligen af respekt för den tjocka, hvilken tydligen syntes beherrska hela raden.

Madam Andersson smakade visserligen på varorna å några andra bord, men alla voro lika dåliga, och som hon ingalunda var härsklysten, beslöt hon att uppskjuta smörhandeln till annan dag, och lunkade nu till grönsaksförsäljarne, för att göra sina uppköp af deras artiklar. Äfven här afskräcktes hon af de höga priserna; hon vaggade från bonde till bonde, öfverallt lika dyrt.

Detta bevisar således, tänkte Tomtebissen, att Hisingsnisse och Färjnisse talade sanning då de berättade att Hisingsbönderna, innan de om fardagarne begifva sig till torget, mangrant samlas vid färjstationen, och der hålla ordentlig börs, samt bestämma kursen för dagen, under hvilken, vid vite, ingenting får „göras“. Jo, jo, tänkte Tomtebissen,

„Att verlden upp och nedvänd är
Ingen nu betvifla lär,
Gud bevare våra stater:
Bönder blifva börmagnater,
Och den tid är kommen vorden
Då grossörn får plöja jorden.“

Tomtebissen ledsnade nu vid att längre studera krämriet, och beslöt att söka sin utkomst igen, passade derför på vid ett tillfälle då madam Andersson tog upp sin blårutiga bomullsnädduk, fattade i ett hörn af densamma och lyckades att på det viset hala sig upp ur ridikyl, hvarefter han på egen hand begaf sig ut i hvimlet, med fast föresats att ej mer spela köp-ande för någon köpande.

Knappt hade han gått några alnar förrän han kom i närheten af en mjölkförsäljerska. Törstig som han var, beslöt han att krypa opp på kanten af en mjölkbytta, för att om möjligt komma åt att få sig en styrkdryck, men o otur! Tomtebissen förstod den gången ej att hålla sig på sin kant, ty knappt var han uppkommen förrän han hissnade, tog öfverbalans, och damp — bums i kanalen.

Som bekant, är mjölk ett fluidum, som verkar qväfvande, hvarför också den stackars Tomtebissen ansåg för omöjligt att komma sig opp igen, och att han följaktligen nu finge ta' farväl af denna verlden och inom kort göra sitt inträde i den andra — Men — hast du mir gesehen! — oaktadt han dök ner flere gånger, simmade han ändå helt lugnt omkring i mjölkbunken, liksom i klart vatten, hvilket också gaf honom anledning att förmoda det han misstagit sig om varan. Väl uppkommen, insåg han dock att hans badkars innehåll verkligen skulle föreställa mjölk, ehuru det i sjelfva ver-

ket var med mjölk utspädt vatten, och han lofvade nu, genomblött som han var, bort till en tågvirkes-försäljningsbod, utanför hvilken solen sken så vänligt, för att repa sig något efter den oförväntade blaskningen. Sedan han blifvit väl torr bakom öronen, lunkade han förtretad ifrån torget, mumlande emellan tänderna, under det att en djup suck arbetade sig fram ur hans beklämda bröst: — Nu bär det då rakt på tok; säljarne oförsämda, varorne försämda, köparne förstämda och priserna bestämda. Men vänta mig, fortsatte han sin tankegång, jag träffar väl snart Hisingsnissarne och sannerligen skall icke jag då uppmuntra dem att bättre hålla efter sina bönder.

Hof-poesi.

„Gratulatz-Memorial

I hvilko begripas skal

Stoor ädla Konglighe Huuset Svenska,

Aff många bådhe uth- och inlänska,

Hvars högh æstim fast dyrebara

Här fins conciperade vara,

I sex tänkvärde Canteliner

Them alle Musicanter fijne

Ja, Svenske Patrioter gode

Bör uthsjunga med ljusligt mode

Öfverheten är, i fast högt Besvär,

Uppå Jorden här,

Henne ty försann, Bör hvar ärlig man,

Vörda best man kan.“ —

Så sjöng „salig gubben“ Sueno Dalius på 1600-talet. Tomtebissen kom att erinra sig det vid genomläsandet af herr Herman Bjurstens „Gratulatz-Memorial“ med anledning af förmälningen i Bieberich och hvilket fägneqvade „i tryckta exemplar med eleganta omslag tillställdes H. K. H. Hertiginnan af Östergöthland samt öfriga i Bieberich närvarande bröllopgäster.“

Sedan hr Bjursten underrättat den furstliga bruden, att

„Der söderns Flora med sin purpurflagga (!)

Till mötes systemn ifrån norden går

Och båda smycka Nassaus rika vår, —

Der, o Furstinna, stod en dag din vagga,“ och

„Skön var din barndom der“, önskar han henne

„Välkommen till den nya fosterjorden,“ hvarefter han tvärt proponerar närmare bekantskap sålunda:

— — — — „vi kasta

Med ens å sido främlingskapets tvång.“

Tomtebissen tycker sig just höra de entusiastiska Tyskarne efter versernas högtidliga deklamerande, utropa sitt: „göttlich! wunderschön!“ men sedan tillhviska hvarandra: „Ich verstehe nicht. Was will das sagen?“

Emellertid har herr Bjursten på ett ganska artigt sätt vetat skaffa sig ett namn äfven vid Nassauska hofvet, der sannolikt Tegnér sjelf är en okänd storhet.

Om icke Tomtebissen så väl visste, att herr Bjursten anser sig upphöjd öfver alla råd och rättelser, skulle han vilja afstyrka honom från att söka utmärkelse såsom hofpoet. Den äran må han icke missunna en Hollander och Bäckman. Genom sina „Minnen från Gripsholm“ har Herman Bjursten alldeles tillräckligt häfdat sig som skald; deremot genom cantilener vid furstliga personers födelse, bröllop och begrafningar

„Hvad du vinner, skalderykte vinner du dock ej derpå.“

Tysk Lotteri-Svenska.

Tomtebissen meddelade en gång sina värde läsare ett på svenska tryckt cirkulär från Herrarne B. & N. Horwitz i Hamburg, hvarmedelst

nämnde herrar inbjödo till deltagande i en „lottkastning“ der på platsen. För några dagar sedan har Tomtebissen fått sig tillsändt ett annat cirkulär i samma genre, denna gång från en herr Jacob Strauss i Frankfurt am Main. Det sistnämnda cirkuläret är verkligen allt för kostligt för att handlost läggas ad acta, hvadan Tomtebissen ber att få meddela sina läsare ett par „bokstafstroget“ återgifna utdrag ur det-samma. I sjelfva inbjudningsskriften heter det:

„Härmed far jag äran bjuda M. H. till deltagande i var af den fri stad Frankfurt inrättade och garanterade stora Penningar-Lottkastning samt förteckna på inneliggande Bjudningskarta Numren till Original-Lotten jag tillat mig att reservera emedlertid för Tit i Fall den ej skulle medlertid säljas.

Var detta sedan mer än 60 ar bestående och öfver hella Europa utspridd Institut länge sedan känt som mest för delaktigt och beforderligt till H. H. deltagarnes ändamal, sa tillkommer samma numera ett ännu langt större bifall, eftersom det blifvit anyo mangfalligt förbättradt och sa inrättadt, att ibland 28,000 Lotter innehållas 14,800 Premier af fl. 200,000, 100,000, 50,000, 30,000, 25,000, 2 ganger 20,000, 2 ganger 15,000, 12,000, etc. etc., et förhållande, som förstar sig af sig sjelf, torde göra onödig hvarje ytterligare anbefallning fördenskull.

Jag ber M. H. dock, för att, lara känna de mangfaldiga utsigterna, den förträffliga inrättningen samt den synnerliga garantien till spelarnes bästa, att fa genomga hasföljande Planen tillika med upplysning &c.

Under försäkran om min sorgfälliga och discreta tjenstgörning anhalter jag, i fall M. H. eller en af edre resp. vänner och bekanta voro benägna till att betjena sig af detta tillbud, att granneligen förteckna mig a inneliggande Bjudningskarta om de önska att spela en hela lott eller hvad för endel af samme.“

I den åberopade „planen tillika med upplysning“ hvars rubrik är: „Upplysningar om den inrättningen och de fördelarne af det af den Fri Stadt Frankfurt v. M. garanteradt Lotteriet,“ förekommer bland annat:

„Denna stora och interessanta, under namnet *Frankfurter Lotterie* känt Pennings-Lottkastning är ibland alla dylika anstalter ostridigt den, som de mästa fördelar samt de största utsigter frambjuder. Manga andra instituter hava jämta samme kommit up; — Regeringar, som vid deras staters vidsträckt omfang langt mera kunde göra sig räkning på en stadig afsättning i landet, hafva på samma sätt upprättat lotterier: — men intet af samma kunde concurrera med vart sa fördelaktigen inrättadt, den endast och allenast glädjas af en öfver hela Europa utbredd solid reputation och föredragas för den skull alla andra lotterier. När man derföre den, som vill försöka sin lycka, anbefaller denna Pennings-Lottkastning framför alla andra, sa rärer nog den förberörda omständigheten till, för att rättfärdiga sådan anbefallning, men det gifves dessutom manga andra fördelaktiga kanter som kunde anföras i anseende till omtalt anstalten, ville man ga tillbaka till anledningen till sammans upprinnelse och ville man närmare beteckna de egentliga fördelarne, den frambjuder. Hvar menniska förhoppas, att lyckan skal nagonsin vara honom i synnerhet gunstig och för att bjuda den till sig, later den honom gerna vägen dertill fri till inträde. „Ett enda ögonblicks gunst, som en berömd filos of säger, lägger tidt och ofta den grundstenen till var lyckas byggnad“, och huru riktig och bepröfvad ar detta språk! — Men den, som underlater att öppna något litet fönster till lyckans intag har näst att tillskrifva sig sjelf att han, alla arbeten och bemödanden uaktadt, aldrig bringer det på välstandets högd, hvartat ett sadant försök kan sa snart uphöja honom. Men just detta uti mennisko-naturen sa djupt grundadt sträfvande, att räcka handen till lyckan och att vilja med alla makt och valde eftersträffa den, har tidt och ofta förledd till den bedröfliga lidelsen, att ofverlemna sig lidelsefullt till börsens-och andra hasard spel, hvad sa manga folk har störtat i det fasligaste elandet. På det att förekommas sadant ondt, har var Regering hallit före nödvändigt att skreda in genom att grundläggning till vart Stadlotterie. Regeringen hade härvid syftemalet, att den förnuftiga man skulle aldrig öfverstiga sina krafter. Insatsen i vart lotteri är i och för sig sjelf mattlig och äfven i det olyckligaste spelet den mindre bemedlade manacke besvärlig, da han allt eftersom sin förmaga medgifver, kan deltaga deri också med *halfe*, *fierdedels*-, äfven med åttondels lottsedlar.“

För att visa hur oegennyttigt direktionen för lotteriet är, gör herr Jacob Strauss följande erinran:

Förlikner man enligt den i Planen uppställd bilans i de fem förklasserne inkomsten med omkostnaden, sa skönjes det tydligen att inkomsten i samma är alltid större än utgiften. Det på detta sätt förblifvande öf-

verskott tillfaller dock icke i taskan af den *Lotteridirectionen*, men sparas at de stora vinsterna till den 6 Klasse, den Hufvud-och slutdragningen. Den alltså, hvars Nummer uti den 5 första Klasser icke framkommit och som har erlagd insatssummorne för de atskilliga Klasser har gjord sig i förberördt öfverskott en reserve för sin Nummer, stigande från Klasse till Klasse.“

Slutligen torde den ofvan omförmälda „Bjudningskarta“ förtjena att i sin helhet återgifvas. Den lyder ordagrannat så här:

„Jag bemärker Hr. Hutliger*) att denna Bjudningskarta har ontel värde.

STORT LOTTERI- FORETAGANDES af den

Fri Stad Frankfurt o M.

Pris och Premier af
fl. 200,000, 150,000, 130,000, 120,000, 115,000, 110,000,
105,000, 104,000 etc. etc.

Bjudnings-karta N:o 15391.

Mot återgifvande af denna Bjudnings-Karta samt betaltning af den i *Planen* förtecknade insatsen förr den 3. Juni lemnar undertecknade emottagare för det förestående 132:de stort Frankfurter Stad-Lotterie en *hel*, *half*, *fierdedels* eller åttondels sedel till den ofvannämnd eller någon annan Nummer, saframt samma skulle redan vara sald.

Jacob Strauss, Bankör.

Till undvikande af förseende eller dröjsmal anhalles om M Hs. noga namngifvelse.“

Tomtebissen besöker en restauration.

Tomtebissarne äro inga kostföraktare. Tvärtom sätta de mycket värde på en smaklig måltid. Detta vet man på landet och det är derföre ännu brukligt hos den oförvillade allmogen, att vid jul och andra högtider ställa å sido ett fat söt gröt för Bissens räkning. Möjligen äta rättorna upp anrättningen; men det goda folkets välmening blir i alla fall icke obelönad. Bissen fortfar att draga till huset. De hedniske presterna smorde sig ju äfven med läckerheterna, som voro framburne enkom åt gudarne, och det blef icke sämre för det i verlden.

Häromdagen, bäst Tomtebissen gick i sina funderingar, drogs han ur idéerna till verkligheten af den mest förföriska matlukt. Han kände nemligen plötsligt oset af biffstekar, kotletter och dylik Guds välsignelse, så att en brinnande aptit hos honom uppväcktes. Som han nu befann sig midt utanför en restauration, derifrån de retande ångorna spridde sig, och skylten icke portförbjöd honom, fastän han hör till „små-folket,“ beslöt han stiga dit in och tillfredsställa sin hunger.

Han inträdde sålunda i ett snyggt, men tarfligt rum, der ett långt bord stod dukadt. Han ville icke tro sina ögon, när han gran-skade bordsgästerna, ty alla sutto insvepta i dominos med halfmasker, hvilka skylde öfra ansigtsdelarne ända till munnen. Man sökte på detta sätt göra sig oigenkännelig, emedan restaurationen erbjöd fördelen af billigare priser än på något annat värdshus och man blygdes att icke kunna betala sitt kosthåll så dyrt som möjligt. Dessutom ville icke den, som hade 10 Rdr i portmonnä'n, veta af någon bekantskap med den, som blott hade 2, och vice versa ville icke den, som hade dessa 2 riksdalerna, ses af den, som hade de 10, emedan krediten i affärsmarknaden deraf kunde ömsesidigt lida. Ingen talade heller ett ord utom till uppasserskan och då med förvänd röst. En och annan hade, för att vara riktigt inkognito, låtit duka åt sig i garderoberna, ja — i sjelfva vedskrubben.

Från ett inre rum hördes emellertid ljudliga skratsalfvor och lifligt samspråk. Här hade ett utvaldt kotteri slagit sig tillsammans, och ve den främling, som i sin okunnighet öfverskred tröskeln från yttre rummet till detta!

*) Undras just hvad Hr Hutliger kan vara för en passagerare? Tomtebiss. sattare.

Men hvilken ihålig andefattigdom genljöd icke i dessa gapskratt och hvilken klumpighet uttalade sig ej i detta snack!

Tomtebissen förlorade helt och hållet sin nyss så pockande aptit. Han vämjdes ej mindre vid den falska blygseln öfver att nödgas lefva efter sina tillgångar än vid detta kotteriväsande, som afsöndrar sig af dum högfärd.

I verkligt stora städer finnas icke sådana skygga betänkligheter i umgängesförhållanden; men ju obetydligare en damm är, desto präktigare tycka sig fiskarne.

„Armod ingen nesa gifver:
Månen sjelf blef ofta hittad
I en rännsten, men han blifver
Ren ändå och obesmittad.“

Med detta citat lemnade Tomtebissen sin plats vid bordet och gick.

Skulle slutligen någon vilja närmare veta hvar nu beskrifne restaurationslokal är till finnandes, så kan Tomtebissen icke gifva bättre besked än att man, ty värr, påträffar den — nära nog öfverallt.

Skandinavismens öde afgjort.

Nu är det då totalt slut med alla förhoppningar om att få se den skandinaviska idéen realiserad. Ingenting förmår mer att rädda den. Inga studentmöten, inga kungsord, kort sagdt ingenting.

— Hur vet Tomtebissen det? Hvem har sagt det? ropa våra Skandinaver, gripna af en panisk förskräckelse.

— Ack, suckar Tomtebissen till svar, gråten, J Skandinaver, ert öde är afgjort. Det förskräckliga utslaget är fäldt af en domstol, känd, ärad, aktad, fruktad öfver hela den bildade verlden.

— Hvem är då denne förfärlige, som så vill krossa våra hjertan, tillintetgöra vårt skönaste hopp?

— Det är en af våra „norske Brödre“, det är — —

— Nå hvem? Säg!

— Det är „Ringerikes Ugeblad“ vet jag.

— Ringerikes Ugeblad? Ringerikes Ugeblad?

— Jaha, just så. Och när Ringerikes Ugeblad säger, att det ej vill veta af de skandinaviska idéerna, då är det väl bäst, att vi så gerna först som sist slå dem ur hågen. Här, gossar, ska' ni få höra hur Ugebladet sjunger på „Syttende Maj:“

„Syttende Mai“, det herlige Navn
Har Klio i Norges Annaler,
Med Guldgriffel ridset; vor Fædrenestavn
Som Frihedens Hjem han (!) afmalder.
Velsignte blandt Dage for firti tre Aar;
Som gjengav os Freden og Frihedens Vaar.

Gid stedse dens Palme maa grønnes i Ly
Af fredsæle Konningers Skjolde;
Gid aldrig Tvedragtens mørke Sky
Sig over vort Land maa udfolde;
Men vover kun Voldsmænd at udøse Blod
Da skal de gjenfinde det nordiske Mod.

Lad Nutids Profeter kun sværme i Sky
For skandinaviske Ideer;
Og kan deres Tanke gjenfödes paany,
Der spores dog vil Efterveer;
Thi man kan ei grave et Belt og et Sund
Imellem den tyske og Daniens Grund.

Som Æolsharpens Strenges skal
I vore Hjerter bæve
Og tone sødt udi festlig Hal:
Konstitutionen leve!
At Nor kan med Svea gaa Haand i Haand
Og aldrig tillknytted tredje Baand.“

— Hu-u-u! tjuta Skandinaverna; hu-u-u-u-u!

— Ja, stån der nu och gråten och lipen! Hvartill tjénar det? När Ringerikes Ugeblad inte vill, så — — — —

Namnsdags-skämt vid en badort.

Till Höglofl. Kongl. Sundhets Collegium!
Ödmjukast Memorial.

I egenskap af Allmän Åklagare, ser jag mig försatt i den obehagliga nödvändigheten att, min tjenstepligt likmätigt, tilltala Stadsläkaren i S. Med. Doktorn och Chirurgie Magistern W. N. D., i påstående om ansvar för följande:

1:o Har han botat en man, som var behäftad med delirium tremens och derigenom beröfvat denne ett större parti ål, hvaraf mannen ansåg sig vara i besittning.

2:o Har han till förträfflig helse återställt 6 st. 70 å 80-åriga gummor, hvilka ligga stadens fattigkassa till last samt 2:ne gubbar, som njuta pension af staten, och på sådant sätt skadat både staden och staten.

3:o Har han haft den förmåtenheten att förbjuda njutningen af grogg, toddy samt halfvor vid måltiderna, hvilket haft högst menligt inflytande på åtskillige samhällsmedlemmar, som derigenom blifvit besvärade af en högst betänklig melankoli och nedslagenhet.

Härvid yrkas särskildt ansvar för att han, efter hemkomsten ifrån A., icke allenast sjelf afhållit sig från toddy och således föregått andra med dåligt exempel, utan äfven åberopat dessa V—länningars nykterhet och på sådant sätt lömskt och sanningslöst vågat nedsätta i allmänna opinionen detta i berörde fall så skuldfria och aktade samhälle.

4:o Åtskillige bland stadens fruar hafva klagat att deras barn ledo af en epidemisk sjelfsväldssjukdom, för hvilken de utan framgång anlitat herr doktorn, som vägrat all ordination.

5:o Hafva icke mindre än 28 af stadens ogifta fruntimmer anlitat herr doktorn om bot för en besynnerlig hjertinflammation, hvars mest framstående symptom är tårfyllda ögon, långa uthållande suckar, en oemotståndlig längtan och trånad efter månsken och hos de äldre förenadt med ett psykologiskt lidande, närmande sig till religiöst svärmeri. — För alla dessa åkommor har herr doktorn bestämt vägrat meddela någon hjälp, hänvisande till yngre läkare i Stockholm, men särdeles bataljonsläkare.

6:o 2:ne af våra mest förhoppningsfulla unga sjömän, Kaptenerna R. och T., hafva blifvit behäftade med en svår licentia poetica furiosa eller intermittent lögnfeber, hvilken utan vidare plågor merendels öfverfaller dem i sällskaper. Doktor D. har, utan att ens göra det ringaste försök, förklarat sjukdomen åtminstone hos dessa begge subjekter — fullkomligt obotlig.

H....
Stadsfiskal.

Utslag.

Sundhets-Collegium har tagit i öfvervägande etc. — och beträffande 1:sta punkten, att doktor D. botat för delirium tremens en man, som derunder trott sig äga en mängd ålar uti sin säng; så, ehuru herr doktorn bordt besinna, att människans högsta lycksalighet består i illusioner och han således på sätt och vis beröfvat mannen njutningen af ålen, som är en välsmakande rätt, hvarpå man efter gammal plägsed kan taga både en och två; så kan detta dock icke läggas herr doktorn till last, hvaremot Collegium, som finner att åklagaren sträckt åtalet utöfver gränsen för en allmän åklagares verksamhet, pröfvar skäligt ålägga herr stadsfiskal H., såsom disponent af ålfisket vid härvarande qvarnar, att verkliggöra den botades inbillning sålunda, att han vid nästa ålfiske i qvarnen skall af fångsten böta 3 L. stor och god ål till treskiftes emellan patienten, doktor D. och Ordf. i denna rätt.

Beträffande härefter ansvarspåståendet i 2:dra punkten för det herr doktorn kurerat 6 stycken gamla gummor, så, ehuru det visserligen varit

en besparing för fattigkassan om hr doktorn låtit dem skåda en bättre värld, så har å andra sidan deras bibehållande varit af en vida öfvervägande nytta dels såsom framtida speglar åt våra unga damer, hvilka vid betraktande af dessa gummor kunna skåda förgängligheten af de tjusande behag, hvaröfver de nu med skäl äro så stolta; dels äro dessa gummor, särdeles i ett samhälle, hvarest tidningspress saknas, af omätlig vikt för våra fruar. Hvem skulle springa omkring till dem med stadsnyheter, hvem göra dem underrättade om grannarnes husliga förhållanden, om icke dessa lefvande nyhetsmagasiner funnes, och hvem skulle i kaffekoppen förkunna dem deras framtida öden? Vid öfvervägande af dessa omständigheter finner S. Collegium herr doktorn i detta afseende hafva handlat rätt, och fiskalen dömes att böta $\frac{1}{2}$ R. kaffe och 1 qv. brännvin till hvardera af de förolämpade käringarna, deras ensak. — Beträffande gubbarne, så emedan ordföranden sjelf nalkas gubb-åldern och gubbar i allmänhet äro att anse såsom ett nödvändigt godt, förklarar S. Collegium desse förträfflige varelser för oantastlige, hvadan åtalet äfven i denna del ogillas.

Uti 3:dje punkten har ansvar blifvit yrkad för det doktor D. efter sin hemkomst ifrån V—land vägrat att dricka toddy och således genom elaka exempel vilseledt härvarande ungdom samt dessutom i allmänna opinionen nedsatt A:s samhälle, då han icke aktat för rof att stämpla dettas medlemmar såsom fullkomliga nykterhetsvänner.

Vid öfvervägande här af finner S. Collegium herr doktor D. icke kunna undgå att för denna grofva förseelse erhålla välförtjent näpst, hvadan han dömes att hela aftonen dricka tvemännings med ordföranden i denna domstol, hvars kända blygsamhet icke tillåter honom vidare omorda den skicklighet han genom trägna studier och mångårig praktik vunnit i denna gren af menskligt vetande.

Herr doktor D. är vidare i 4:de punkten tilltalad för det han vägrat ordinera för en ibland stadens barn utbruten epidemisk sjelfsväldighetssjukdom; men S. Collegium finner det icke tillkomma herr doktorn att behandla dylika fall, utan åligger sådant fastmer stadens polismyndighet, hvadan domstolen finner nödigt och rättvist ålägga åklagaren, stadsfiskal H., att instundande sommar anlägga en söndagsskola för de angripna barnen, hvilken skola kommer att hållas uti den hydda af björkris, som finnes uppförd i N. N:s lilla hage, der han med tillhjälp af de materialier hyddan erbjuder bör söka kurerat barnen, dervid ordförandens döttrar samt dottern i huset erhålla fri undervisning.

I 5:te punkten yrkas ansvar för det icke hr doktorn velat eller kunnat läka den hjertinflammation, hvaraf åtskilliga af stadens ogifta fruntimmer angripits. Dessa slags åkommor anser S. Collegium icke heller åligga doktor D. att taga befattning med, utan förordnar S. Collegium att en kommité af yngre herrar skall nedsättas, hvilka sins emellan böra rådgöra om bästa sättet att häfva sjukdomen; men som åklagaren lemnat en så ömtålig sak till pris för offentligheten, dömes han att härför göra offentlig afbön för de tvenne äldsta af dessa damer, hvilka anses för hvad man kallar "omöjliga".

Beträffande slutligen 6:te punkten om ansvar för det herr doktorn förklarat kaptenerne R. och T. obotlige för den intermittenta feber, hvarmed de skola vara behäftade; så visar detta åtal en grof okunnighet, då åklagaren icke har sig bekant stiftelsen af de sköna lögnernas akademi, hvilken här trädde i verksamhet redan 1814 då framlidne dr L. var president. Presidentstolen var i många år ledig tills den intogs af kapten R., som med värdighet och skicklighet

försvarat sin plats. — För denna grofva okunnighet hos åklagaren H. förklarar S. Collegium att ännu denna natt skall, H. till straff och androm till fasa och varnagel, hans peruk varda skiljd från hans kropp, den förre upphängas på en stake, den sednare i tysthet begrafvas afsides i en säng.

Den med denna dom missnöjde må anföra besvär inför härvarande Dam-tribunal före kl. 12 i natt.

Actum ut supra.

Tomtebissen expedierar sin post.

Den från Christianstad insända anekdoten är allt för gammal och känd, för att kunna af Tomtebissen användas.

— Till Hobergsgubben. Tit. gör mycket rätt uti att „ej vilja vara den sämste"; men Tomtebissen kan ej finna, att de medel Tit. ämnar använda för ernäendet af det eftersträfvade målet kunna intressera den stora allmänheten.

— Till P. A. Tackar för bidraget. Skall med nöje användas i nästa nummer.

Tomtebissnader.

Man har fästat Tomtebissens uppmärksamhet vid det besynnerliga förhållandet, att i taxan för trafiken å statens jernvägar afgiften för en person (å 3:dje klassen) är bestämd till 8 sk. Bko pr mil, hvaremot för en hund måste betalas 16 sk. Bko milen. Man har såväl i mensklighetens som hundarnes namn velat inlägga en protest mot detta missförhållande, såsom man kallat det. Men Tomtebissen gissar skälet, hvarför priserna blifvit sålunda bestämda. Varnad af exempel från andra länder, har man här velat undvika sådana industriknep, som blifvit försökta å de utländska jernbanorna. Så är t. ex. någonstades i Tyskland priset för en person 36 sk., för en hund 9 sk., ett svin 12 sk. o. s. v. (allt pr mil). En snål bonde köpte sig på spekulation en biljett för hvardera af de sistnämnda slagen och proponerade derpå att för sina 21 sk. få medfölja som svinhund. Sådana bondförsök har man hos oss velat förekomma.

I en tysk tidning har Tomtebissen hittat följande berättelse om det sätt, hvarpå förr i världen det bajerska ölet profvades:

„Det bajerska ölet var fordome vida berömdt, men myndigheterna höllo också hand öfver att bryggarne icke sparade på malt och humle. På den tiden då äkta redbarhet ännu fanns i Tyskland — således för mycket längesedan — begagnade man i München ett serdeles eget sätt att profva öl. När om våren det unga ölet skulle besigtigas, utsände magistraten trenne rådmän på profning. Tror ni att de tre männen då bara smakade på ölet? Ingalunda! — Mycket allvarsamma tågade de från bryggeri till bryggeri; i hvarje sådant funno de en nyhyflad liten bänk; på denne slog man ut något af det öl, som skulle profvas, och rådmännen satte sig ned på det sålunda fuktade brädet. Efter en stund reste de på sig; om nu bänken blef fastsittande vid herrarne, och på det viset kunde bäras ända till bryggeridörren, ansågs ölet hafva stått profvet, i annat fall kasserades det.“

Vid en af våra badorter hade en hop adliga fruntimmer arrangerat en tableau vivant, i hvilken endast fullblods damer fingo lof att uppträda. Dessa voro dock ingenting mindre än täcka, unga eller i allmänhet behagliga, hvadan också en spefogel ganska betecknande gaf tableauen namnet: *Den svenska adelns fysiska förfall.*

N:r 12.

Pris:

3 skill. Banko

pr No.

Den 8 Juli

1857.

Säljes i Rikets

alla Boklådor.

TOMTEBISSEN.

Profetior.

Finnes profeter i våra dagar?

Hvilken fråga! —

Gå deras profetior i fullbordan?

Lyckligtvis icke. Man hade ju förutsagt, att jorden skulle sönderkrossas den trettonde Juni, och det slog in — i en mängd fårskallar. Vilja vi nu veta hvari den närvarande tidens profetiska anda består, så måste vi erinra oss hvilka förvånande resultater man redan i smått kan frambringa genom sammanställningen af olika ting. Man vet neml. att två gånger två är fyra; man vet äfven, ty det kan bevisas, att tvenne liksidiga trianglar kunna till alla delar passa in med hvarandra o. s. v. På samma sätt har man också i stort lärt sig *inse* och draga *slutsatser*. Vill man derföre förtiga orsakerna, men utbasunera verkningarna, blifva de sednare profetior.

Om vi efter ett decennium kunna dricka vårt morgonkaffe i Ystad, dinera i Göteborg, supera i Stockholm, bevista en bal i Gefle och se midnatts-solen i Haparanda; om vi på samma timma kunna vara i tillfälle att höra en luthersk, en katolsk, en mormonsk, en baptistisk, en Erik-Jansk, en methodistisk, med många flera ännu ej framträdde sekters predikare; om vi från tribunen, från katedern få höra bekjort-lade talare och lärare; om vi, då vi bli hung-riga, endast behöfva gå in i ångkökets rymliga matsal, bläddra litet i matsedeln, eller Gustafva Björklunds kokbok, och sedan vrida på en af de tusende i långväggen öfver ett dukadt bord anbragta kranar, för att få en portion buljong, soppa, kål, ärter, ölandskroppkakor, pastejer — ja, hvad helst vi önska — kunna vi icke då sägas lefva i en ny tid?

Låtom oss för ro skull bevittna en huslig scen i den nya tiden!

— Min herre! hvarför har ni låtit lillan vakna, då jag satt er att vagga?

— Min fru har varit så länge ute med den der främmande herrn.

— Nää, än sen? jag hade viktiga affärer med honom.

Mannen suckar.

— Kommer han om igen den der? . . .

— Inga onödiga bekymmer, min herre! sköt endast er sak, jag sköter min.

— Men, min fru, jag kan icke längre ut-härda med detta lif; jag är ej danad att sitta vid vaggan och låta er sköta affärerna.

— Ni påminner er, min herre, mitt äkten-skapsförord? Ni var fattig, men jag gjorde er rik. Jag förbehöll mig att sjelf förvalta min förmögenhet, helst det numera är qvinnans rätt, tack vare 1857 års riksdag.

— Ve öfver en sådan rättvisa!

— Hvad vågar ni säga, min herre!

— Ingenting, min fru, men . . .

Följande morgon har mannen hängt sig i sitt rum *).

Beträffande minnesvårdar och antiqviteter, skola synnerligast hufvudstadens torg blifva skå-deplatsen för de mest påfallande motsatser. Der skola vis-à-vis uppresas statyer af Mårten Luther och påfven, öfverste Ericson och grefve Rosen, Fredrika Bremer och kapten Puff, Bell-man och Wieselgren, en ryss och en svensk, en skandinavisk „fem sjuttandedel“ och en dito „tolf sjuttandedel“, m. fl. — Bland märkvärdig-heter från en försvunnen tid kommer att å nationalmuseum förvaras en af herr Ekeblads slagthästar, en skjutskärre, en poströfvere, ett stycke landsväg, en småländsk gästgifvare-gård, m. m.

Hvad angår det politiska lifvet, så — sedan qvinnan från gamla tider lärt sig huru man kan blifva riksdagsman, och då hon nu eger alla medel dertill: penningar, vältalighet och förställningskonst, — blifva riksdag efter riksdag de manliga representanterne allt sällsyn-tare. Motioner skola väckas: 1:o om mannens sättande under qvinnans förmynderskap, 2:o om ny successions-ordning, 3:o om lika arfsrätt för oäkta som äkta flickebarn, 4:o om tullfrihet på kaffe, siden samt alla parisiska mode- och lyxartiklar, 5:o om rangordning de sköna emel-lan, hvilken motion under öfverläggningen tager den besynnerliga vändning, att den slutar med *jemnlighet* och allmänt begagnande af tilltals-ordet „Ni!“ — Tvenne stora tidningar komma att utgifvas i Stockholm af fruntimmers-för-eningen, endast för talens allmängörande, hvarvid också en ny epok för språket inträder.

*) Dylika framtidsscener kunna naturligtvis endast ega rum i sämre hus.

Sättarens anmärkning.

Slutligen några ord om framtida nöjen. Baler, teatrar och soiréer blifva då som i gamla tiden, endast något oftare samt mera flitigt, be-sökta äfvensom anordnade med större lyx. Negrer, kineser, indianer, turkar och hedningar bli aftnarnes hjeltar, och de qvinliga recensent-erna berömma och klandra då, som de manliga nu för tiden, endast med det tillägg, att för-tjenster och fel något vidlyftigare framhållas. Kaffe-konversations-klubbar organiseras, dem dock äfven männen hafva frihet att bevista. Der öfvas den ädla vältalighetskonsten, den underbara spådomskonsten i kaffe och kort samt patience-läggning och så kallad knekt-tolfva.

Men allting har en ända, äfven profetiorna. Mycket vore likväl att ännu säga om den nya tiden. I det hela blir det ju en herrlig tid. Att med blixstens hastighet kunna komma ifrån verdens ena ända till den andra, att med de läckraste rariteter kunna få smörja kråset i ångköken, att — med ett ord — kunna lefva „som hvar dag vore den sista“, och sedan bana sig en egen väg till himlen, hvad vill man bättre önska? Motsen derföre icke den nya tiden med ångslan! Visserligen måste en och annan finna skäl till icke så ringa för-skräckelse för toffelväldet; men Tomtebissen är för sin del öfvertygad, att hvarje ädel qvinna aldrig skall eftersträfvat någon upphöjdare plats än i en hederlig mans hjerta.

Huruledes man nu för tiden bygger Palatser.

„Mig förtryter Jakobs högfärd, och är deras palatsom gramse.“

Amos 6: 8.

Palatser! Jaha, det är just ordet. Ty nu för tiden bygger man ej hus, utan palatser skall det vara. Så är åtminstone fallet i vår goda stad. Men så är Göteborg också en „stor“ stad, och framför allt en rik stad, som har råd att bestå sig granna hus — nej förlåt, palatser.

Nå ja, egentligen ligger det då ej något ondt uti att man lefver efter sitt stånd. Den enskil-de har naturligtvis rätt att med sin egendom förfara som honom lyster; bygger han sig såle-des ett palats, af hvilket han har föga eller ingen nytta och glädje, så blir detta hans ensak,

och man skrattar på sin höjd åt hans besynnerliga idé.

Men på våra offentliga palatser ha vi redan åtskilliga små fordringar. Så yrka vi t. ex., att ett theaterhus skall byggas så, att man ej behöfver stanna midt under arbetet, rifva ner och börja på nytt, sedan man funnit, att man byggt alldeles upp efter väggarna; vi fordra, att ett arbets- och fattighus ej blott skall förete ett snyggt och hyggligt yttre, utan äfven till sitt inre vara så beskaffadt, att dess stackars invånare ej behöfva riskera att förgås af snusk och ohyra; vi yrka, att ett sjukhus . . . ja, *det* palatset har verkligen sin egen märkvärdiga historia.

Häromdagen var Puck ute på en liten promenad. Medan han stod och betraktade hur artilleristerne förde sina hästar till vattning fick han vid inkörsgrinden till „Allmänna och Sahlgrenska sjukhuset“ höra en jemrande röst. Han trippade närmare och såg en stackars hustru, som med tårar i ögonen beklagade sig inför den beskedlige gamle portvaktaren öfver, att hon ej kunde få sin kranke man intagen på sjukhuset. Doktorn hade sagt, att ingen plats fanns ledig.

— Är då verkligen hela detta stora hus fullt af sjuka? frågade hustrun, torkande sina ögon.

— Åh nej vassera, svarade gubben; en hel hop rum stå toma och lediga, men ser madam, det finns inga sängar . . .

— Det der skulle vara roligt att ta' reda på, tänkte Puck, passade på då gamle Petter gläntade på porten, hoppade in på gården, uppför trappan och in i en af korridorerna, der han träffade sin gamle vän, Sjukhusnisse, hvilken, under det han förde honom omkring i den stora byggnaden, lemnade honom följande små upplysningar:

Då stadens invånare i början af 1840-talet beslöto, att ett nytt sjukhus skulle byggas, emedan utrymmet på de dåvarande inrättningarne var för knappt, funnos på Sahlgrenska sjukhuset 65 sängar, hvaraf 13 hörande till barnbördsafdelningen; på den s. k. Barackens sjukhus funnos 70 à 80 sängar, summa 135 à 145 sängar. För åstadkommande af en nödvändig utvidgning byggdes, som sagdt, det nya sjukhuset. Under sommaren 1855, sedan det i ett års tid varit begagnadt och Kongl. Maj:ts reglemente för detsamma ankommit hit, upphörde Barackens sjukhus, och det nya sjukhuset skulle upptaga alla sjuka, som anmälades. Hur tror du emellertid, att sjukhuset uppfyllt detta sitt åliggande? Jo: här finnas på den medicinska afdelningen 40 sängar, på den kirurgiska 48, på barnbördsafdelningen 20, summa 108; alltså 27 à 37 sängar *mindre* än på sjukhusen för 10 år sedan, och detta ehuru stadens folkmängd under denna tid så betydligt ökats. Följden är också, att alla sängar ständigt äro upptagna och att man nästan dagligen måste bortvisa hjälpsökande sjuka, som önska att å sjukhuset intagas.

— Nå, men här finnas ju en hel hop rum lediga?

— Ja bevars; för det första ha vi 8 rum, som hvarterda beqvämt rymmer 10 sängar, sedan ha vi den här stora salen, som varit ämnad till kyrka, men aldrig kommit att dertill begagnas och som beqvämt kan lemna plats åt minst 20 sängar.

— Nå, hvarför skaffar man sig ej dessa 100 sängar?

— Sjukhuset har inga medel dertill. Då stadens invånare beslöto det nya sjukhusets byggande, var deras mening ej, att Sahlgrenska sjukhusets fond skulle ensam drifva detsamma, hvilket varit absurdt, emedan denna fond redan då visat sig otillräcklig, utan meningen var att sammanskott till sjukhuset skulle göras. Men

något sådant har ej afhörts. Sjukhusets läkare begärde för någon tid sedan hos Magistraten medel till de felande sängarnes anskaffande, men Magistraten remitterade frågan till sjukhusdirektionen, och denna remitterade den till sjukhusets byggnadskommité, hvars verksamhet, sedan byggnaden blifvit färdig, egentligen upphört, så att den ej har något vidare med sjukhuset att skaffa; åtminstone finnes någon sådan kommité alls icke omnämnd i reglementet.

Nu voro vi åter nere vid grinden. Samma scen som nyss förut. Åter utsläpptes en stackars menniska, som förgäfves sökt plats för en sjuk anhörig.

— Joo, sade Sjukhusnisse förargad, så bygger man nu för tiden palatser!

Puck aflägsnade sig bedröfvad. Han brydde sig emellertid ej om att göra några vidare reflexioner, ty han tyckte, att dessa gjorde sig sjelfva.

En närsynts missöden.

Ingen är beklagansvärdare än en stackars ung man, som har oturen att vara närsynt. Huru ofta blir han icke orättvist bedömd och klandrad! —

Herr S. är just en sådan, vårt medlidande förtjenande ung man. Han har figuren för sig, är treflig i sällskaper, tar sina kläder hos Josephi, dinerar på börsen &c. &c.; men eger ty värr två stora brister: fattigdom och närsynthet; det är just dessa båda fataliteter, som göra att hans framtids-perspektiv är mycket dunkelt. Den förra bristen förstår han dock att på ett mäterligt sätt öfverskyla genom en högt uppdrifven vigilangsförmåga. Icke så med den sednare, hvilken förorsakat honom många led-samheter.

Att han vid middagsbordet förväxlar salt med socker, tager senap i stället för soja, peppar för ingefära, olja för ätticka, spiller sylt på bord-duken, tappar lorgnetten i såskoppen o. s. v., att han vid slaskigt väglag fördjupar sig i gat-pussarne samt vid upphållsväder icke kan njuta åsynen af ett vackert ben, — allt detta räknar han blott till de mindre obehagliga följderna af sin närsynthet. Han har, såsom vi straxt skola se, i följd af sin korta syn, gjort långt kännbarare förluster.

Herr S. var engagerad på ett af stadens förnämligare handelskontor samt hade genom sina idéer lyckats tillvinna sig den eljest slutne och högdragne principalens stora ynnest och bevägenhet.

En dag hade principalen genom sin mäklare blifvit tillbjuden en förmånlig brännvins-affär, hvilken borde vara afgjord inom en timma efter anbudet. Grosshandlaren hade numera sådant förtroende för herr S., att han aldrig inlät sig i en affär, utan att först hafva rådgjort med kontoristen. Men för tillfället fogade ödet, att herr S. nyligen var utgången i andra affärsbestyr och ännu ej hunnit tillbaka. Grosshandlaren, som alltid visste begagna sig af konjunkturerna, beslöt derför i egen hög person begifva sig ut på ströftåg efter herr S., satte derför sin grå sommarhatt på hufvudet, tog sitt spansk-rör i handen samt skyndade å väg. Efter en halftimmas forcerad marsch fick han också till sin stora förnöjelse sigte på herr S., som just vek om hörnet vid en af de större gatorna. Grosshandlaren harklade och hostade, för att få den snabbfotade herr S. att vända sig om, men förgäfves. Mormonerna och Afrikas vildar kunna icke vara mera hårdnackade att omvända. Slutligen insåg grosshandlaren, att herr S. var oupphinnelig, men trodde honom med flit söka undflykter, och beslöt fördens skull att honom oåtspord göra upp affären. Då var det för sent; en annan hade kommit honom i förväg. Ytter-

ligt uppretad återvände grosshandlaren hem, gick med stora steg småmumlande genom yttre kontorsrummet, till förskräckelse för den derstädes befintliga personal, samt slog sig pustande ned vid sin pulpet. Kort derefter inträdde, lugnt och försigtigt som vanligt, herr S., icke anande det ringaste; men knappt hade han hunnit hemta sig efter sina ansträngningar, innan han inropades till principalen, som med isande köld emottog honom och i de mest skarpa ordalag snusade upp honom derför att han dristat göra sin husbonde till narr. Herr S., som visste sig oskyldig och vuxen ifrån skolpojknarnes lexor, svarade höfligt och med afmått värdighet; men grossören, häraf ännu mera förbittrad, tillsade honom att redan samma dag lemna sin plats på kontoret, hvilket han med bibehållen stolthet, fastän alla luftslott ramlade, genast gjorde.

Herr S. är på sätt och vis ett af Göteborgs unga lejon. I denna egenskap besöker han naturligtvis alla finare baler, följaktligen i främsta rummet börs-assembléerna. Att vid sådana tillfällen söndertrampa damernas linong- och sidenklädningar och komma i allt för omild beröring med herrarnes liktornar, att spilla ut glace och pousch på sig sjelf och andra m. m. m. m., betraktar den närsynte herr S. som småsaker, hvilka med ett „ursäktat“ af ena parten och ett „skadar inte“ af den andra godtgöras. Men följande missöde, som drabbade honom vid sista assembléen, lär han icke så lätt förglömma.

Herr S. hade hela aftonen krumbugtat för en ung rik grosshandlaredotter, i hvars föräldrars hus han nyligen blifvit presenterad. Flickan syntes tydligen gynna honom och han drömde sig i sjunde himmelen. Men oakadt han uppjudit hela sin förmåga att vara intressant, hade han likväl haft otur med sina inviter till dansarne, emedan den hulda hela tiden varit uppjuden. Ändtligen hade hon en fransäs ledig, och den annar återhållsamme herr S. höll sig naturligtvis genast framme. Fransäsen spelades upp, och herr S. skyndade ur restaurations-rummet, der han fuktat strupen med ett glas pousch, på det konversationen skulle gå så obehindradt som möjligt. Han närmade sig bänken, hvarpå den sköna satt, men, fördömda närsynthet! tog i brådskan miste, och vände sig med sitt „törs jag anhålla“ till en annan dam, som „klädt vägg“ hela qvällen och hvilken genast antog tillbudet, inom sig jublande öfver att åtminstone få deltaga i en dans, till på köpet med en af balens förnämsta kavaljerer. Den mankerade damen såg, med af harm blossande kinder, herr S. föra den andra hennes nästa förbi i dansen och lofvade heligt inom sig att aldrig mer tala ett ord med den otacksamme och oartige S. Alla hans försäkringar, att han misstagit sig, tjenade till intet, utan bidrogo fastmer att ytterligare uppreta den sköna, som fann sig högst förnämrad öfver att hafva kunnat bli förväxlad med en ful. Den stackars S. var ohjelpligt fallen i onåd och allt hopp ute om ett rikt parti.

Den 13 Juni var inne, och herr S. befann sig bland dem, som begifvit sig ut på upptäcktsresa efter den mycket fruktade kometen. Herr S. hade för detta ändamål begifvit sig upp på spetsen af ett i stadens närhet beläget berg, för att derifrån ha ett fritt fält för sina observationer. Han hann just upp till den tid, som af herrar astronomer var utsatt för kometens synligblifvande, och skulle nu framtaga sina optiska instrumenter, hvilka utgjordes af en lorgnett och en teaterkikare, men märkte, till sin stora förargelse, att han glömt båda hemma. Han gaf sig ej tid att hemta dem, emedan han fruktade att kometen under tiden skulle lysa och försvinna, utan stannade kvar, hoppandes att kunna observera det storartade fenomenet med obeväpnadt öga, men snart visade det sig, att de högst uppsatte ej alltid äro de mest klarseende, emedan herr S. stod der både länge och väl i spänd

väntan, utan att få se så mycket som svansen af kometen en gång. Så hade han stått flera timmar och klockan slog nu half 12 på natten. Herr S. tvingades af sin efter föda skriande mage att lemna sin höga ståndpunkt och söka få sig något i västen. Följden af hans nattliga upp-täcktsresa blef en stark snufva, ifrån hvilken han ännu icke är återställd.

Herr S. har för princip att på gatan, för säkerhets skull, helsa på alla förbigående, både kända och okända, samt har äfven häraf haft många obehagligheter. För några dagar sedan helsade han, trogen sin vana, på en obekant herre, hvilken redan flera gånger förut blifvit hedrad med herr S. komplimenter, utan att veta orsaken till denna artighet, då han med säkerhet visste sig aldrig hafva blifvit presenterad för herr S. — Den obekante, som denna gång kom rakt emot honom, begagnade sig af tillfället att få reda på hvarföre han gjorde honom den äran, och sporde honom derföre: „Ursäkta, är inte min herre ifrån Helsingborg eller Helsingland“. Frågan framställdes endast för att få samtalet i gång, emedan den obekante endast kände ofvannämnde platser till namnet. — „Nej“, försäkrade herr S., „jag är Nerking“. — „Ja så, ja så, vi hafva då miss-tagit oss båda två, ty herrn känner säkerligen icke heller mig.“ — Herr S. generade sig att känna sitt misstag, utan påstod fullt och fast att de blifvit bekanta på en ångbåt, och då de just befundo sig utanför Logens källare föreslog herr S. att vid ett glas förnya bekantskapen. Den obekante hade ingalunda någonting häremot. De stego derföre in, drucko ett glas, och hvad blef följden? Jo, folk talade om att herr S. alldeles icke vore nogräknad om sina bekantskaper, då han på offentliga ställen „tutar“ med sådana subjekter som f. d. poliskonstapeln O., hvilken icke gjort sig känd å bästa sidan.

Vi finna häraf hur hinderlig den olyckliga när-syntheten kan vara för en ung mans framgång, och till huru många obehagliga händelser den gifver anledning.

Invandraren.

(Parodi) *).

Kring kungen för alla kungar,
Kring Gustaf Adolfs staty,
Hvad hvimmel af män och qvinnor,
Af pojkar, som fina och gny!

Det är en bonde, som druckit
I benen för mycket mærg:
Han ser framför ögat sju solar,
En skog, hundra fält, tjugu berg.

Han lemnat den kära krogen
— En Hallandsbonde det är —
Och står nu och blänger i qvällen
På Sveas „guldkung“ der.

En „patriot“ mänd' det vara!
Den synen gläder mitt sinn —
Jag knuffar den gapande skara —
Hans hand skall tryckas af min.

O! den som på krogen varit
Och fått sig på tand' en tår,
Han vet huru *supen* smakar
Och aldrig från krogen trår.

Men brokiga skaran skingras.
Der står en poliskarl — farväll!
I mångt medlidsamt öga
Dallrar en tår, min själ!

Hvarthän? — Till rådhuset bär det;
Der finnes „finkan“, der,
Som snart slår upp sina dörrar
Och till domarebordet dig bär.

Der skatta du får till polisen
Förinnan du åter blir fri.
Din egen är likväl skulden — —
Ty „du är en fyllpräm“, si!

*) Den som läst Handelstidningen N:o 145, erinrar sig säkerligen det deri införda vackra poemet „Ut-vandrarne“, som gifvit anledning till detta lilla skämt.

Djupt vemod griper mitt hjerta,
Bort flög en skön illusion:
Den lymmeln har supit *konjak*
Och svikit den gamla tron!

Hur är det, o Svea! moder?
Är starkt ej det bränvin du ger?
Hvad våller, att barnet det ratat?
Hvad våller den syn jag ser?

Förlåt, förlåt min fråga! —
Det ligger *ängest* i den —
Men *brännerierna*, moder,
Mig ligga om hjertat än.

Dock — lika godt hvad J supen!
Ett slippen J dock ej ifrå:
Det är kopparslagarn, som hinner
Ert hufvud en gång ändå.

Han börja skall uppå krogen
Helt blygt — han skall sluta med
Att dunka i mörka finkan
Som uppå städet en smed.

Ack, den som på röken varit
Och råkat på villospar,
Han vet huru finkan smakar
Och aldrig till finkan trår.

En fiffig „Bracka“.

Det händer sig understundom, att unga nybade studenter, då de under ferierna besöka sina födelsestäder, roa sig med att „drifva“ med de stackars „Brackorna“, hvilka ej haft den förmånen att inhemta lefnadsvett och hyfsning vid en akademi. „Brackorna“ förarga sig ibland åt de unge lärdes beteende, någon gång vankas skarpa tillrättavisningar, men vanligast låter man gossarne hållas. Emellanåt kan det dock inträffa, att de värde ungherrarne råka ut för mothugg, om också ej handgripligt. Det är just en sådan liten händelse, Tomtebissen nu vill berätta.

Ett kotteri unga studenter af ofvan beskrifna slag hade på ett värdshus — när och hvar kan vara likgiltigt — träffat på en äldre borgare, som syntes dem vara ett lämpligt driftsubjekt. De gáfvo sig alltså i samspråk med mannen, bjödo honom på en sexa, hvarefter man tog in en bål. Nu började „driften“. Glas på glas tömdes, infall på infall haglade öfver det stackars offret, som dock ej syntes det ringaste generad häraf, utan lät sig punschen väl smaka, likasom han förut med god aptit intagit de fastare anrättningarne.

Mannen var dock ingalunda så dum som han låtsade.

Då det sista glaset ifylldes, fattade han detsamma, tog sin hatt och käpp, uppstod och talade och sade:

— Mine unge och qvicke herrar! Innan jag lemnar er, är det min skyldighet att tacka för det nöje J i afton beredt mig. Att äfven J haft roligt af mig, har jag nog förstått, och det är alldeles i sin ordning att så varit fallet. För de skämtets och gycklets pilar, dem J aflossat mot mig, har jag ej ett ögonblick blinkat, ihågkommande dervid en liten anekdot, som en af mina kunder, en hedervärd bonde, nyligen berättade mig. En ungherre, den der inbillade sig vara en väldig jägare, hade anmodat nämnde bonde att en Söndag vara hans vägvisare under en harjagt. Bonden följde med och fick hela dagen smörja sig med mat och dryck af unge herrns medförda förråd. En mängd harar uppdrefvos, jägaren sköt skott på skott — bom på bom; icke en enda hare träffades. Vid afskedstagandet på aftonen sade bonden till jägaren: „Hör nu, herre lille! Om herrn vill ge mig mat och dryck så mycket jag orkar med, så ska' jag åtaga mig att vara hare för herrn när som heldst.“

— God natt, mine herrar! tack för sexan och bålen, tillade derefter den fiffiga „Brackan“,

och lunkade sin väg, strykande sig om magen och munnen.

Men studenterna stodo der skamflata, inseende att de „spillt sitt krut“ förgäfves.

Bissebref från Hufvudstaden.

Stockholm den 3 Juli 1857.

Kära kusin!

Det är nu mycket längesedan vår Herre sade: „Varde ljus!“ och si det vardt ljus, men för alls icke längesedan sade hr landshöfdingen och landtmarskalken ingenting, och mörkt förblef det!

Ja, det var så mörkt, att äfven vi Bissar, som dock ha goda ögon, började tro oss förflyttade till de tider, då den hedersmannen Moses med ett slag af sin trollstaf framkallade detsamma egyptiska mörker, som sedermera på halfbuteljer förevisats i så mångt „enskildt museum“ — — ifrån det roliga som af W. von Braun omtalas i hans novell Napoleon, och hvilket lærer förevisats å Carlberg, samt till det, som sedermera inköpts af en viss hög person.

Som sagdt är, det är mycket som man får lära sig häruppe på riksdagen! Frampå qvällen, då det, för att tala med Aftonbladet, „äfven denna årstid skymmer på“, — frampå qvällen sitta de stackars referenterna i mörkret, medan de talträngda herrarne dernere bedrifva sina mörksens gerningar utan att det kan blifva bekant för dem der utanföre, hvilka hvarje afton så der vid sextiden köpa sina femskillings talgljus nere vid Munkbron eller uppe vid Mynttorget *).

Det har visserligen länge man och man emellan glunkats om, att det ej varit så serdeles helt med upplysningen inom min bostad, men att mörkrets valde skulle så högtidligen auktoriseras, det hade kanske ingen så lätt väntat sig!

Men som sagdt är, landshöfdingen och landtmarskalken är en riktig trollkarl!

Som en fin politikus egnar och anstår, tagande till mönster den gamle Strozzi, som konspirerade mest då han såg allra frommast och mest bekymmerslös ut, — har det aldrig fallit herr greffen in att helt öppet, det vill säga på vanligt bondmanér, säga de mera frisinnade inom stånden, att de kunna draga för tusan — nej tvertom! med de välvilligaste leenden i verlden öppnas dessa gemensamma öfverläggningar! Att den första öppnades utan tal, kommer sig troligen deraf, att landtmarskalken ej är någon talare, — och det tillstoddes vid dessa sammankomster något, som ger dem sin högtidlighet ändå: hvar och en har rättighet att uttala sina åsikter!

Så trodde jag liksom hela verlden, då den der fattigmans-nisse, som är en slipad och illparig sälle, en dag kom till mig och sade på följande sätt:

— Du tror, att de här gemensamma öfverläggningarne äro något steg framåt i tiden!

— Ja det gör jag visst det!

— Puder, min kära riddarhus-nisse! Det bevisas bäst derigenom, att om en talare uppstår, som kan blifva farlig för den gamla slentrianen, så låter man honom få antingen den timma då de öfriga representerarna äta, eller också den då referenterna ingenting se, — och den farlige blir på detta sätt antingen förargad eller afväpnad.

— Nå, och följden deraf?

— Ja det är den, att åtskilliga till mig kallat detta nya sätt att nedslå oppositionen eller inbespara lampoljan, såsom ock till minne af de omständigheter, under hvilka det antogs som regel, — för det egyptiska mörkret.

— Men hvad rör denna sak egentligen dig, min kära fattigmans-nisse?

— Jo, det är just mig den rör! Tack vare denna nya inrättning, skola vi väl hoppas, att

*) På dessa ställen lära Aftonblads- och Allehanda-kontoren vara belägna. Tomtebissens anm.

fjerde och femte hufvudtitlarnes *egentliga* behof blifva insvepta i samma egyptiska mörker som tillföre, men att likväl uniforms-förändringarne och lustlägren måtte komma att framstå i så mycket klarare dager! —

Och derpå gick fattigmans-nisse förargad sin väg.

Säg mig nu, kära kusin Puck, om icke meniskorna öfverallt äro sig lika, de må nu vara stora eller små! Jag kan ej tänka mig något vackrare än detta egyptiska mörker och den tillfredsställande åsynen af huru dess skapare uppförar både mat- och nattro för det otacksamma fäderneslandet.

Roligt skulle emellertid blifva att se när den verkliga mörka årstiden inträffar, om det då skall falla den nye skaparen in att säga sitt „varde ljus!“ eller om „Sveriges hjeltar och riddersmän“ äfven framdeles skola komma att vandra uti mörker.

Att prester, borgare och bönder få roa sig dermed, när de komma på gemensamhets-sexa hos rikets första stånd, — det taga vi för gifvet! — ty det är ett gammalt ordspråk, som säger: „aldrig är det så mörkt, att man icke hittar till munnen“.

Lefve derföre det egyptiska mörkret!

Hasteligen.

Riddarhus-nisse.

Theater-Notiser

(från d. 2 sisl. Juni till omkring d. 2 dennes).

Stockholms-theatrarne.

Å Kungliga Theatern har den i vår förra redogörelse omnämnda nya svenska originalkomedien *Våra vänner* gifvits ett par gånger. Den 22 Juni gafs för första gången Jolins, med anledning af prins Oscars förmålning sammanskrifna, divertissement *Ett Hemkomstöl*, hvilket ej haft synnerlig framgång, hufvudsakligast, såsom det synes, tillfölje af den alltför stora quantitet underdånigt smicker, hvaraf detsamma är uppfyllt. — Kungl. Theatern har haft otur med sina berömda gäster *Ira Aldridge* och professor *Nielsen*, i det båda, till följe af sjukdomsfall bland theaterpersonalen, ej kunnat uppträda i för dem bestämda pjäser. Så har den förstnämnde blott 4 gånger kunnat fullständigt gifva Othellos roll och endast uppträdt uti lösryckta scener ur „Köpmannen i Venedig“, hvori han innehade Shylocks roll. Hr A. uppträdde sista gången den 29 Juni. Professor *Nielsen* har gifvit markisens roll uti „Fröken de la Sieglière“, sista gången den 28 Juni, och för öfrigt endast föredragit några deklamationsnummer. Professorn skulle hafva uppträdt uti „Förtälet“ af Scribe, men hindrades härifrån, såsom ofvau nämnts, genom inträffadt sjukdomsfall bland personalen. En ny ballet, „Brudfärden i Hardanger“ af Bournonville, gafs första gången samtidigt med „Hemkomstölet“. Till d. 26 Juni hade Kungliga Theaterns styrelse inbjudit riksståndens medlemmar till en s. k. „uppvisning“ af theaterns elevskola. Vid detta tillfälle gäfvos, utom en del musiknummer, en komedi af Scribe och Mélesville, *Zoé eller den lånte älskaren*, hvori tvenne unga elever, mslerna Hebbe och Gelhaar, synnerligt utmärkte sig, samt en *Epilog* af Jolin med en af Bournonville arrangerad magnifik sluttablå. — Sista representationen för sejouren gafs den 30 Juni.

Som vanligt begifva sig också i år under ferierna åtskilliga af Kungl. Theaters artister ut på resor, för att äfven låta landsortsboerna njuta af deras talanger. Hit till Göteborg hafva vi att vänta tvenne af Kungl. theaterns förnämste sångare, herrar *Dahlgren* och *Willman*, den förre tenorist, den sednare basist, hvilka förenat sig med en ung skicklig violinist hr *Dente*, elev af d'Aubert och ledamot af hofkapellet. Sedan dessa

trenne artister uppträdt härstädes, ämna de besöka några af badorterna å vestra kusten och derefter möjligtvis äfven Norge.

Den enda nyheten å Mindre Theatern har varit en 1:akts-komedi med titel *Vänskapen varar längst*, fri öfversättning med kupletter. Sejouren slutades den 22 Juni med *Den Ondes Besegrare*, som då gafs för 89:de gången å denna theater.

Några af Mindre Theaterns medlemmar hafva begifvit sig till Gefle, för att der gifva representationer.

Å Södra Theatern har Hedbergs tendens-pjes *Den trettonde Juni eller vantrons makt* gifvits 12 gånger. För öfrigt blott äldre stycken. Theaterns orkesteranförare, hr Söderman, har haft ett recettspektakel, hvarvid uppfördes *Tre för ett* och *Rochus Pumpnickel*. Hr C. G. Lindström har gifvit en dramatisk soiré, hvars program upptog *Min hustru vill så ha det* och *Rataplan*. Fru Thorell annonserade till den 2:dre dennes en dylik soiré, hvarvid skulle gifvas *Magisterns Peruk* och *En Söndag på Amager*.

Tomtebissen kan fäga sina läsare inom Göteborg med den underrättelsen, att Södra theaterns skickliga och omtyckta sällskap troligen är att hitfövänta något längre fram på sommaren.

Djurgårdstheatern började sina representationer den 14 Juni med en ny pjäs: *Den anonyma Theaterförfattaren*, komedi i 3 akter, öfversättning från italienskan, samt Heibergs *De oskiljaktige*. Öfriga stycken, som gifvits, hafva varit gamla bekanta från föregående sejourer. — Under inöfning äro följande nyheter: *De osynlige*, af Holberg; *Ett parti piket*, samt *Fantasi och diplomati*, svensk dramatisering efter en fransk idé.

Humlegårdstheatern öppnade sina portar den 21 Juni. Programmet upptog en liten nätt monolog-vaudeville *Flickan som säljer blommor*, finskt original, samt den sedan förra sejouren bekanta komedien *På Gröna Lund*, hvilken då gafs för 55:te gången, inberäknade de gånger densamma uppförts i Finland. Uti rollbesättningen i sistnämnde pjäs hafva åtskilliga förändringar vidtagits, hvaribland den vigtigaste är, att Bellmans roll, som förut innehafts af herr Schwartz, numera öfvertagits af herr Agardh. En komedi af Jolin, gafs den 1:ste dennes för första gången å denna theater.

Theatersällskaperna i Landsorten.

Herr C. G. Hessler, som efter slutad sejour å Ladugårdslandstheatern begifvit sig till Norrland, spelade i Sundsvall första gången den 5:te Juni.

Herr Elfforss, som gaf sitt sista spektakel i Wenersborg den 14 Juni, afreste derifrån till Lidköping, hvarest sällskapet stannade i 14 dagar, gaf på genomresa 4 representationer i Mariestad och skulle derifrån begifva sig till Söderköping.

Herr Gille spelade i Kalmar till den 30:de Juni och ger för närvarande representationer i Westervik.

Herr Roos har spelat i Wexjö, der sista representationen annonserades till den 30:de Juni.

Herr Wallin uppehåller sig för närvarande med sitt sällskap i Landskrona.

Herr balettmästare Selinder med sällskap har sednast med bifall gifvit representationer i Jönköping, der hr S. ämnade sluta den 5:te dennes.

Bland våra theaternotiser få vi ej glömma att omnämna det af hr direktör P. J. Deland uppgjorda förslaget till en pensionsstiftelse för de min-

dre theatrarne gemensamt, såväl de i hufvudstaden som i landsorterna. Grundfonden till den föreslagna stiftelsen skulle bildas på så sätt, att hvarje theater-föreståndare skulle förbinda sig att gifva tvenne spektakler årligen till stiftelsens förmån, hvarförutan delegare, till hvilka, utom skådespelare, jemväl hänföras musici, skola till kassan erlægga en årsavgift af 10 rdr banko. Deremot blifva manliga delegare vid fyllda 50 och qvinliga vid 45 års ålder berättigade till en pension af högst 200 rdr banko årligen, och är det beräknadt att de första pensionerna kunna utbetalas 5 år efter det stiftelsen blifvit organiserad. — Direktör Deland har delgifvit öfriga theaterföreståndare detta sitt förslag.

Tomtebissen expedierar sin post.

Till *Muraren*. Tomtebissen tackar för förtroendet, men vill ej inblanda sig i transaktioner och förhållanden enskilda personer eller korporationer emellan. Det dugliga och redbara vinner i alla fall snart nog öfvertaget öfver slarvet och charlataneriet.

— Till *Figaro*. Hu! så Tit. tar till! Ifall Tit. på det viset tvålar till alla sina kunder, rymma de nog snart sin kos. Och till denna för Tit. sorgliga katastrof vill Tomtebissen visst icke bidra.

— Herr *Magister Bläckstadius* eger att återfordra sitt manuskript på det uppgifna postkontoret.

Tomtebissnader.

I ett sällskap kom man häromafon på tal om våra litteratörer och konstnärer, huru flertalet af dem blir föga bevändt med. De lysa och försvinna.

— „Skälet är lätt funnet,“ anmärkte någon bland de närvarande. „En ung man — låt vara att han eger en smula talang — uppträder i en enskild krets och roar. Han skördar lifligt beröm, ty kritiken finnes icke der. Genast tror han sig danad till någonting stort, hvilket hela världen icke bör gå miste om. Han spänner ut sina läderlappvingar och flyger så åstad. Snart ser han jorden ett stycke under sig, men drömmer sig redan högt vid solen. Allt arbete i prosans tjänst föraktar han såsom ovärdigt ett snille; och nu, när han genom sitt flaxande ganska riktigt lyckats fästa mängdens uppmärksamhet vid sig — nu skall han med ett enda slag eröfra allas hyllning och beundran. Och så slår han — pladask i backen. Somliga skratta åt hans fall, andra beklaga honom. Han reser sig emellertid aldrig mer. Se på A. B. C. och D. — Har icke detta varit förhållandet med dem alla? I synnerhet började D..... i ett sådant forte, att han icke gerna kunde sluta med annat än piano!“

Om en handtverkare, bekant för sina dyra priser, men som det oaktadt, tillfölje af sitt goda arbete, har en stor massa kunder, yttrade en skämtare: „Han är den starkaste karl i staden, ty han har många hundrade kunder, och dem klår han allesamman.“

En spefågel yttrade häromdagen i ett sällskap i hufvudstaden, der talet föll på herr Jolins nya tillfällighetsstycke „Ett hemkomstöl“, deruti författaren spelar en matros vid namn Ruff: „Stycket hade väl kunnat gå an annars, men det var alldeles för mycket *ruff* uti det!“

N:r 13.

Pris:

3 skill. Banko

pr N:o.

Den 28 Juli

1857.

Säljes i Rikets

alla Boklädor.

TOMTEBISSEN.

Korrespondens.

Stockholm den 17 Juli 1857.

Älskelige kusiner!

Det är på sjelfva gränsen af den beryktade fruntimmersveckan — hvilken, märkvärdigt nog, plägar börja med Fredriksdagen, enligt hvad de gamle påstå — som jag återigen fattar pennan för att försöka afmåla tillståndet på platsen — för att tala i börs-stil. Nåväl! detta tillstånd är sorgligt i mer än ett afseende.

Sorgligt i anseende dertill att penningkrisen ännu ej uppnått sin kulmination — en sak som jag nu trott på i öfver ett års tid — utan tvertom är i ett oupphörligt stigande.

Sorgligt deruti att den »rabies humana», som sedan en längre tid varseblifvits hos stadens styrelse och administration i byggnadsväg, långt ifrån att aftaga, börjar visa allt större utsträckning och allt mera abderitiska frukter.

Sorgligt deruti att vi nu lefva uti den mest intensiva förgiftnings-atmosfer som man kan tänka sig, och att när vår Herre icke hvarje dag med en regnskur sköljer våra allt annat än ambradoftande rännstenar, vi lida de mest »näsliga» kval, och andas en luft, som bestämdt aldrig af naturen varit ämnad för lefvande varelser.

Men hvarför längre tala om det sorgliga! Huru mycket vi än beklaga oss, står dock Jakobs fabriks-skorsten kvar på sitt ställe, lika hård och orubblig som dess skapares pannor; — den nya brunnen på Brunkebergstorg reser sin antika lekamen upp midt ibland moderna alster af nutidens byggnadskonst, liknande en gammal ruggig kaja ibland glänsande och qvitterande praktfoglar; Rydbergiska hotellets tak prunkar med sina bakelsefat; vår vackra rådhusbyggnads rena stil förstöres genom insättandet af moderna glastrutor, och den frejdade Berzelius står ännu och rostar under sitt skjul, medan de honom omgifvande husen hålla på att sjunka ner i det gamla katthafvets dy, utaf luttar förargelse öfver dröjsmålet med aftäckningen. Ja! hvad vi än taga oss till, så skall osundheten och snuskigheten inom vår hufvudstad väl ännu ett sekel eller par fortfara att decimera dess befolkning.

Låt oss således försöka att tala om det glada! Vi hafva, utom det stora riks-spektaklet, tvenne theatrar i gång härstädes, och på den ena, nemligen Djurgårdstheatern, har man med all möjlig pietet sökt återgifva Holbergs »De osynlige», medan man på den andra söker framställa en så mycket som möjligt både af författare och skådespelare bortfuskad bild af vår odödlige Bellman. Såsom ett bevis på kritikens egentliga ståndpunkt inom vissa af hufvudstadspresSENS organer, kan jag ej gerna underlåta att nämna, det denna sorgliga framställning af ett stort nationellt minne helsats med både bifall och entusiasm. Isynnerhet har Humlegårdstheatern uti den nye brefskrifvaren i »Folkets Röst», Calle Jern som han kallar sig, funnit den mest nitiske pukslagare och basunblåsare som man gerna kan tänka sig.

Mindre theatern kommer redan att den 10:de Augusti börja sina representationer, dervid professor Nielsen skall uppträda uti »Strozzi och Martino» samt »Hakon Jarl». Det lärar nemligen varit afgjort att han skulle uppträda i dessa på den kungliga scenen, men dess direktion hade ingenting i ordning när den frejdade gästen anlände. Herr Stjernström, som dock är den bäste administratören — man säge för öfrigt om honom hvad man vill — har icke låtit tillfället gå sig ur händerna! Att han gör en god affär, med detsamma han gör konstvännen en tjänst, är att förutse, och jag tror icke att den tidiga början af terminen kan hafva någon skadlig inverkan, då sommartheatrarne kunna locka folk till sina underhålliga produktioner.

Kungliga theaterns intendent är ute och reser — efter lyckan, påstå somliga, — efter några »gastar» till nästa år, påstå andra. Under tiden ligger den väldige »Ernst Ludvig» ute vid Gripsholm och slungar sina pilar mot Posttidningens recensent derför att denne försvarede Aldridge, hvilken af Aftonbladet så o-barmhertigt och äfven i många fall orättvist antastades. Det är många, som påstått att svenska kritikens Don Quixotte — såsom Ernst Ludvig med många skäl kallas — enkom denna sommar rest till Gripsholm för att der utarbete en dräpande kritik öfver Bjurstens diktsamling: »Minnen från Gripsholm».

Och universitetsflyttningen, som ej blir af. Hvad skall man säga derom? Nå ja, den kommer väl ändå förr eller sednare att ske, huru politiskt farligt det än skulle vara, — enligt en riddarhusledamots mening — att hafva studenterna på halsen på sig i hufvudstaden, i händelse en utbrytande fönsterinslagning, eller så kallad *svensk* revolution skulle en gång komma i farten. Ty att landets ungdom skall behöfva inhemta sina kunskaper i en småstadshåla med dess brist på förädlade nöjen och öfverflöd på restaurationer, det är till och med nästan för abderitiskt äfven för vårt kära fädernesland — i längden.

Men låt oss ej vidare sysselsätta oss med framtiden — låt oss tänka på det närvarande, och isynnerhet på en sak, som rör den stad, der ni, mina kusiner, vistas och hafva er varelse! — Huru går det med er nya theater och hvad skall med den göras, sedan den engång blifvit färdig? Skall Sveriges andra stad längre tveka att taga steget ut, och att skaffa sig en stående theater, istället för att låta Thalias fester firas hädanefter som hittills af vandrande prester och prestinnor?

Det vore värdigt denna stad att gifva den irrande konsten ett stadigt hem, på hvars grund en nationell och bildande konstanstalt kunde uppstå — det vore icke för tungt för ett samhälle med så stora materiella krafter, och det vore endast en rättvis gärd åt tidens fordringar. För eder, mina kusiner, vore det en vacker och hedrande uppgift att arbeta på denna menings spridande bland alla klasser, ty det är i sanning icke för mycket att »Göteborgs theater» blir mera än en fras. Och om någon skulle anse denna plan omöjlig att realisera, så skulle det vara mig kärt att uti något annat af mina bref få språka derom, och på mitt sätt söka bevisa att svårigheterna äro mindre än man tror — och att så många för bildningen och upplysningen helsogifvande frukter väl kunde vara värda en liten uppoffring, ej större än den, som fåfången gerna ikläder sig för att tillfredsställa handelslusten på dess marknad! Göteborgs samhälle är skyldigt fäderneslandet och den dramatiska konsten en stående theater, omhuldad af dess intresse och af de rika hjälpkällor, dem det eger uti sin egenskap af rikets kanske största stad

i kommerciellt hänseende. Tänken på den saken, och arbeten därför af alla krafter, beder vänligen eder

alltid sig lika blifvande
Carolus.

Lejonbryggan och Kämpebryggan,

hvilka märkliga kontraster utgöra ej dessa två, öfvergångsformationen tillhörande, stenbildningar i vår stad? Den förra med sitt höghvälfda bröst och slutna väsende, som med hånande köld stöter den ifrån sig, som vill sträcka sina anspråk för högt, och som med aristokratiskt öfvermod fröjdar sig åt den underdåniges undergång, huru väl representerar ej denna det högmögiga lejonet?

Den sednare deremot: med kämpens öppna karakter, hatande alla band, står dess famn städse öppen för den trötte seglaren, och med en ren själs frimodighet, låtande enhvar skåda hela sin inre varelse, utan att hindra någons fria framfart, såvidt man ej sätter sig på tvären emot den, ty då är den omedgörlig som granithällen. Se der en äkta svensk kämpakarakter.

„Men är denna skillnad den enda orsaken till de storstättliga namnen?“ hör Tomtebissen dem fråga, som ej närmare känna till vår stads äldre ställningar och förhållanden. Tomtebissen hänvisar de frågvis till den af Herrar Hedlund & Berg nyligen utgifna Adresskalendern för Göteborg, i hvilken på sidan 14 står att läsa: „Öfver Kanalerna gå tillsammans 3 större och 14 mindre broar, af hvilka de förnämsta äro *Lejonbryggan* och *Kämpebryggan*, båda så benämnda efter de figurer, med hvilka dessa bryggor i fordna tider voro prydda.“

„Men“, frågas vidare, „hvarföre äro de då ej äfven i våra dagar prydda“ med dessa figurer?“ Saken är den: så småningom, liksom genom en hemlig öfverenskommelse, samlade sig vid Lejonbryggan alla stadens unga eleganter och sprätthökar, med ett ord, alla lejonerna, och vid Kämpebryggan och det närbelägna packhuset, kärnan af stadens slagskämpar (ja, ja, slagskämpar äro också ett slags kämpar) schåare, åkaredrängar, m. fl.

Då nu stadens Drätselkommission kom under fund med detta förhållande, blef den mäktig glad och tänkte: „Nu må hin låta all den sten, af hvilken dessa lejon och kämpar äro förfärdigade, stå der till ingen nytta, när vi fått levande varelser, som visat sig nog intagande att intaga deras platser.“

Och dermed lät den vällofliga kommissionen taga bort figurerna, till stor förargelse för stadens innevånare, hvilka funno detta drag af den förut nog stenrika kommissionen serdeles snålt; också insågo vederbörande, att de den gången „huggit i sten“, emedan figurerna ej kunde användas till något, utan fingo i många Herrans år stå uppställda i ett gammalt skjul, precis som gubben Berzelius i Stockholm; men Drätselkommissionen tröstade sig med att ej denna var den enda stenbock den gjort i sina da'r.

Så småningom hann man väl att glömma de gamla figurerna, men bryggornas ståtliga namn blefvo dock ej glömda, emedan de levande symbolerna blefvo allt mer och mer stationära, och på så sätt hafva Lejonbryggan och Kämpebryggan, allt intill våra dagar bibehållit sina benämningar, och komma säkert att fortfarande göra det.

För kort tid sedan, då man beslutat göra alla stadens bryggor plana, tänkte vederbörande: „Nu skola vi då för everldeliga tider utrota de högmögiga bryggorna;“ men när det kom till stycket, så visade det sig att dessa båda vunnit alltför stor utsträckning, för att kunna ändras,

och man måste således låta sitt platta förslag gå om intet, till stor förtjusning för de gamla bryggorna, hvilka den der planen om planheten med förskräckelse slagit vid planeten.

Ja, så få väl då, sedan alla andra broar gifvit med sig och sänkt sina anspråk, dessa högsinta högdjur, som med lejonets mod kämpat sig igenom så många svårigheter, stå der, ett ständigt medel för åkarekamparnes berömvärda uppåtsträfvande.

Nåla-mål.

Lyckopris till H. B—n.

Icke trodde jag,
Då Hofvets ära jag qvad,
Att för mig skulle varda
Annan skald starkare.
Ur-Skaldarmål.

Sjungom nu en sång,
Ett ljufvigt fägneqvåde,
Allt till gratulatz
För nålens pris, du vunnit!
Hell dig, store skald!
Du är förtjent af äran.

Till hvad djerfva språng
Din Pegasus du sporrar!
Med hans art bekant,
Du derfor icke skyggar
Hvarken när ett djup
Emot ditt anlopp gapar,
Eller när en höjd
Sig mot din framfart ställer.

Än i „ödets lek“
Du gripit in. Kritiken
Bryr du dig ej om,
Ty ordspråket du känner:
„Den i lek sig ger
Får äfven leken tåla.“

Än som dramaturg
I „Tvillingarnes“ stjernbild
Lyser nu ditt namn,
Se'n högtidsklädd och pyntad
Du framropad blef
Och lifligt applåderad.
Hedren var du värd,
Ty så som du visst ingen
Med gigantiskt mod
Har konstens himmel stormat.

Mest likväl som bard
Du har ditt rykte häfdat.
„Minnen från Gripsholm“ —
I dem ditt eget minne
Är odödliggjort
Och tarfvar ej min hyllning.

Öfverallt du strör,
I tidningar, kalendrär
Vers och prosa ut.
En ny le Tort, du skakar
På din flaska blott
Och skilda ämnen flöda.

Sjelf poeten Wetz,
„Instantie-tramparn,“ blifvit
Öfverträffad af
Ditt diktarskap vid bröllop.
Sven Hollander nu
Är tyst vid hofvets fester,
Sedan dig han hört,
Han vågar icke täfla.
Också med din nål
Du gerna må briljera.
Välförtjent den är
Från knappen ned till udden.

Hvad den har för form
Dock vore roligt veta,

Om af tratt, af löf
Af stjerna eller lyra,
Eller kanske af
En flöjel på parnassen.

Ett porträtt.

Herr T. — en ung tjänsteman i någon af våra smärre kuststäder — hade nyss lagt sig till uniform, för hvilken han var mycket svag och i hvilken han gerna önskade visa sig. Dock i en oansenlig stad yppa sig sällan tillfällen, vid hvilka uniform hör till ordningen. Herr T. var därför föga belåten. Han gjorde sig visserligen ändå grann alltemellanåt; men nöjet att få lysa för världen kunde icke ersättas af behaget att se sig blott i spegeln.

Nu inträffade den lyckliga händelsen, att den bekanta porträttmålaren mamsell V. för någon kort tid slog sig ned i den lilla staden. Herr T. var säkerligen den förste, som begärde att få sina sköna drag odödliggjorda af hennes pensel. Ett stort porträtt i olja (knästycke) blef alltså bestäldt. Herr T., klädd i full uniform, satt både flitigt och tåligt framför konstnärinnan.

Ändtligen skulle han få jubla vid afbildningen af sin person på duken. Men o ve! De ädla ansigtsdragen voro visserligen lätt igenkännliga. Den trekantiga hatten var icke glömd. Fracken med sina blänkande broderier å kragen, de förgyllda knapparne, värjan med perlemorfästet, allt tog sig förträffligt ut; endast de breda guldgalonerna å byxorna syntes icke.

Herr T. blef häröfver förtviflad. Han förklarade också för mamsell V. sitt stora miss-hag.

„Lugna er, min herre!“ svarade konstnärinnan. „Saken är lätt hjälpt. Jag målar endast ett luftigt draperi öfver edra knän och ben samt tillsätter å taflan en stol, på hvilken byxorna föreställas hängande, så att galonerna nog skola bli synliga“ . . .

Herr T. fann förslaget ypperligt; och sådan lär nu den porträtterade stackars unge mannen sitta der inom en präktig ram med ett täckelse kring underlifvet och de guldgalonerade byxorna hängande öfver en stol bredvid.

Mülleriana.

Från den bekante norske Norrmannen från Norge, infödde Schleswig-Holsteinaren, f. d. Grosshandlaren i Trondhjem, f. d. Kaparekaptenen, numera Religions- och språkläraren m. m. *J. P. Müller* i Stockholm har Tomtebissen haft det ovärderliga nöjet att emottaga ett bref med den artiga utanskriften: „Till Hans Excellens Redaktören af „Tomtebissen“, En af Svea Rikets Herrar — Katholikfressare. Göteborg“. I brefvet inneslutas tvenne annonser, den ena om en från trycket utgifven brochyr, kallad: „Den Katholska Lutheranen“, hvilken annons varit införd i Stockholmstidningarne; den andra jemväl gällande en dylik brochyr, betitlad „Gottlieb och Wilhelm“, hvilken hufvudstadens tidningsredaktioner varit obeskedliga nog att ej vilja införa i sina blad, hvarför „den gamle Kaparekaptenen“ nu hänvänder sig till Tomtebissen, för att få sin önskan uppfylld. Då Tomtebissen ej har någon annonsafdelning, beklagar han att ej kunna uppfylla denna hr Müllers önskan; dock vore det en evig synd, om Tomtebissens läsare ej skulle få någon närmare notis om annonsens innehåll, hvadan han i korthet vill redogöra därför.

„Gottlieb och Wilhelm“ är — så upplyser oss hr Müller — ett 100 år gammalt, märkvärdigt arbete, som uti toleranta samtal om lutherska och katholska religionen mellan tvenne

fromma protestanter "solklart utvisar" att Luther, intill sin död, själf var en utmärkt god Katholik, tillochmed en bättre Katholik, en ädlare Papist, en ädlare Jesuit än många, som nu för tiden skryta af att tillhöra den katholska kyrkan; ja, en bättre Katholik än mången katholsk prest eller munk. Här uppstår nu — säger kaparekaptenen vidare — naturligtvis den frågan: Som Luther öfver alla differenspunkter tänkte alldeles i likhet med Katholikerna och Papisterna, hvarföre blef han då Protestant? Jo — upplyser f. d. grosshandlaren i Trondhjem — "Gottlieb och Wilhelm lemna oss på denna fråga det bästa och enda möjliga, tillfredsställande svar derigenom, att de båda "återgick" i den heliga katholska, allena saliggörande kyrkans moderliga sköte", hvarefter den gamle språkläraren uttalar sin önskan, att svenska och norska folket måtte följa herrar Gottlieb och Wilhelms exempel.

Det var nu det ena.

I afseende på Stockholmstidningarnes vägran att införa den Gottlieb-Wilhelmska annonsen, yttrar hr Müller några nätta och väl valda ord, hvilka Tomtebissen här med omsorgsfull noggrannhet återgifver:

"Denna artikel eller annons om den Katholska Lutheranen har fl. gånger varit införd, såväl i Svenska Tidningen som i Stockholms resp. Dag- och Aftonbladen pp; men, för omstående värdige Pendant till densamma, är man här numera likaså rädd som för själfva Påven och Catholicism; likaså rädd som "die dummen Dänen" och andra Skandinaviska galningar ha börjat blifva det, för Schleswig-Holsteinnism; ja, nästan likaså rädd som Kapten Puff tycks vara för den 71 års gamla Kaparekapten? — ja! från 1809, under kriget emellan England och Danmark-Norge, då Kapten Puff knappast var Lieutenant ännu; då Orvarr Odd i Öresund och Tomtebissen i Götheborg ännu icke voro fullvuxna, kanske; då Aftonbladets och de flesta af Svenska tidningspressens öfriga åsnor, ja hälften af hela den nulefvande Svenska och Norska nationen ännu var ofödd — p. t. 1857 utan krig och utan kapareskepp — eller för hans "Satans list och katholska strids- och uppbyggelseskrifter" (se K. P. N:o 15). — Man har numera i Sveriges intoleranta, antikatholska tidningar, sans façon, nekat den gamla Norska insändaren plats för hans Circulär om Gottlieb och Wilhelm.

O tempora, o mores! o Kapten Puff.

O Orvarr Odd — o Tomtebissen —

O Folkets Röst — o Svenska Aftonbladet:

O Luthers åsnor! — o Mårtens gäss!!"

Och det var nu det andra.

Sedan Tomtebissen sålunda nu, så godt han förmått, sökt uppfylla hr J. P. Müllers önskan, anser han sig med godt samvete kunna behålla de porträtter af H. H. Påven samt herrar Aloisius y Gonzaga, St. Ignatius y Loyola och Franz Xaver, hvilka den gamle kaparekaptenen sändt honom i dusör för besväret, och dem Tomtebissen upphängt på det mest i ögonen fallande stället i sin lilla paviljong.

En dunkel existens.

Vill läsaren, för ombytes skull, en gång i vår tidning läsa en liten skizz från utlandet, så se här en sådan, Tomtebissen benäget meddelad, från Berlin.

Ni sitter i operahuset på er parkettplats. Det tyckes er ett behof att under mellanakterna prata en smula. En i hörnet sittande herre har med den mest förekommande artighet erbjudit er sin affisch; artigheten fordrar därför också, att ni å er sida egnar honom ett litet samtal.

Det der måste vara en karl, som gjort en lysande karriär eller ämnar att göra det; måhända är han attaché vid något gesandtskap, anställd vid kammarrätten, i hvarje fall arvinge till en rik far eller en rik tant, tänker ni.

Ni kan ej nog beundra elegansen i hans toilet, i hans tournyr, finheten i hans umgängeston. Det är nog möjligt, att i första radens fätöljer ännu rikare klädda herrar makligt vagga fram och åter, men de kunna, enligt er åsigt, visst icke bete sig mera salongmessigt än denne.

Håret (ni önskar er blott en fjerdedel af de prydliga lockarne) är, med tillhjälp af hårtången, ordnad på ett utmärkt sätt; en blå frack med blanka knappar sitter liksom gjuten på kroppen, och om ni nu till på köpet betraktar de spräckliga permissionerna, de små fina stöflorna, så tror ni er se framför er en figur ur modejournalen, som plötsligt erhållit lif. Då den elegante herrn reser sig från sin plats och med oeffterhärmlig grace mönstrar åskådarna i första raden — naturligtvis fattas ej glâcehandskarne och theaterkikaren — i sanning, denne man förtjenade att uthuggas i sten och såsom en mönsterstaty för sin tid uppställas i museet.

— Hvilken täck varelse! säger han så der en passant och betraktar ett ungt fruntimmer i första raden. En alltför söt flicka! Tycker inte ni detsamma?

Ni delar hans förtjusning, med den anmärkning, att den unga damen måste ega många tysta tillbedjare, då kikanne från alla håll riktas åt denna loge.

— Ja, en täck varelse, jag har redan länge känt henne, en niée till hans excellens, herr von —; jag ser henne nästan hvarje afton på spektaklet, jag är också ofta i onkelns hôtel, svarar han, liksom intresserade han sig icke det ringaste för de många tysta tillbedjarne.

— Det lär väl vara en af de gynnade bland de tysta tillbedjarne, måste ni efter denna förklaring tänka, ifall ni öfverhufvudtaget får någon tid att tänka. Ty herrn med kikaren springer än hit, än dit, här hälsande på en doktor, der görande en bugning för ett geheimeråd, der vexlande några ord med en entusiast om någon ny tilldragelse inom konstverlden. Och allt detta medan de ifrågavarande herrarne vid början af akten begifva sig från korridoren till sina platser. Derjemte får han ännu tillräckligt tid öfrig att genom skarpa blickar, en vridning på de prydliga mustaschern eller ett fint småleende fästa några damers uppmärksamhet på sin intressanta närvaro.

Några af de komplimenterade besvara dels vänligt, dels likgiltigt hälsningen, andra deremot gå med högfärdig mine styfve förbi honom. Hur är det möjligt? tänker ni. Åh jo, svaret ligger så nära till hands. Han har troligtvis, såsom hvarje framstående person, jemte många vänner och bekanta äfven sina rivaler och afundsmän. Är han nu derjemte godmodig nog att ej offentligt antyda detta förhållande, så äro de andre det deremot ej. Högsinheten är således i hvarje fall på denne herres sida.

Men mest måste den ifrågavarande herrns sätt att uttrycka sig sätta er i förvåning. En viss genialisk otvungenhet utmärker detsamma. Han ger nästan aldrig precisa svar, talar nästan aldrig i fullständiga satser, utan citerar ställen ur de mest olikartade theaterstycken; än måste Don Carlos släppa till några rader, än Richard III o. s. v. Låter allt detta icke göra sig, emedan ni ej ger honom anledning till något citat, så talar han ett språk, som tyckes vara liksom betäckt med moucher. Intet "mir", intet "mich", intet "Ihnen", intet "Sie" kommer till klart uttryck; de försvinna alltid i ett besynnerligt mummel. Men nej! nu hörde ni tydligt ett "mir", och det just på ett ställe, der ni och alla, som läst Heyses lilla grammatika, skulle hafva begagnat "mich". Bah, återigen intet

annat än en snillrik nonchalance, en delikat uppmärksamhet mot er! Han tror måhända, att ni ej är alldeles mäktig tyska språket och ställer sig fördenskull på lika fot med er.

Att han är en konstantusiast utan like och derjemte den finaste konstännare, skulle det väl behöfva en utförlig bekräftelse! Hans förtjusning vid hufvudställena i operan, vid olika sångpassager, vid scenernas slut är gränslös. I bravorop och applåder är han alltid några sekunder före den öfriga publiken, han förstår att göra utbrotten af sin entusiasm så genomgripande, att allt bifall tyckes vara honom underdånigt, liksom kanondundret från ett batteri lyder det enda kommandoordet "ge fyr!" Ni vill icke stå efter den elegante herrn. Ni har också er portion entusiasm. Just nu sjunger herr A. Han sjunger förtjusande. Nu är han nära slutet. Denna gång vill ni förekomma er nye bekante. Ni börjar redan vid slutkadensen att applådera, och se bara, ni rycker med er ett ansenligt antal händer. Endast ej den värde herrns.

— Fy! ropar han; det sista fiss'et var ju en fjerdedels ton för högt. Den karlen kan alls inte mer sjunga. Allt manér; ingen ton, ingen timbre — blott ett outhärdeligt galande.

Förlägen låter ni händerna sjunka. En sådan auktoritet, som noga vet, att det sista fiss'et togs en fjerdedels ton för högt, medan ni just beundrade den rena tonen, får ej motsägas.

På er signal applådera många, men den unge herrn låter, efter en vink till flera bekanta, höra ett så ljudligt "hsch!", att bifallet plötsligt förstummas. Herr A., som redan framträd, för att genom en tredubbel bugning uttrycka sin ödmjukaste tacksamhet, låter det bero vid den första och smyger som en förskräckt pudel in i kulisserna.

— Mjukaste tjenare, herr doktor! tillropar er den unge herrn då kort derefter ridån faller för sista gången.

Hvaba! Hur vet han, att ni är doktor? En sådan artighet måste ni återgälda. Det minsta ni kan göra, är att titulera honom doktor tillbaka.

Kort och godt, ni ger honom tillbaka hans "mjukaste tjenare, herr doktor."

Han vrider på sina mustascher och småler förnöjd.

Såsom hvarje mynt, så har äfven hvarje situation i lifvet sin fränsida. Så snart ni vändt ryggen åt operahuset, inträder i stället för själens entusiasm magens dito. Hur prosaisk denna vändning än är, lockar dock restaurationsskylten på en af de närmaste gatorna med underbar makt er håg. Ni inträder i en restauration af mellanrangen. Hvad ni der kommer att requirera förstås af sig själf. En seidel Bier och en bifstek, naturligtvis.

Knappt har ni satt er till bordet, så öppnas dörren. In träder en elegant herre, som likt en imperator marscherar genom rummen, med förnäm nedlåtenhet åt alla sidor framkastande sitt "god afton, mina herrar." Man emottager honom nästan allmänt som en gammal bekant. Har ni ännu ej gjort det, så torka fort era glasögon, ty ni tror er igenkänna herrn från operahuset. Verkligen, intet tvifvel, det är han. Men hur förändrad; — det vill säga icke hvad det yttre vidkommer, utan fastmer i miner och hållning.

Ni ser ned på er tallrik. Måhända vore det för den fine herrn, som eljest väl endast suprar på de elegantaste restaurationerna, för vissa relationers skull obehagligt att af er anträffas i en så låg sfer.

Men han har redan observerat er; han framträder till er, han fattar, utan att ni kan förekomma denna artighet, er hand och trycker den med en innerlighet, ungefär så som värden på

ett spelhus skulle göra med en millionär, som nyss vid gröna bordet förlorat femtitusen thaler.

— Fagnar mig att återfinna er här, herr doktor! Derpå vänder han sig om och ropar: Men nu kan det gå löst, hit med kort! Den som har för mycket penningar i fickan, kan anmäla sig! En medspelare sökes!

Den unge herrn tyckes mycket behaga sällskapet, ty öfverallt besvaras hans ord med skallande skrattsalfvor.

— Era kanaler, sitter ni återigen och spelar. Låt mig bara komma med, så ska ni ej få behålla ett enda hår på era hufvuden, ropar han till ett antal spelande. Hit med kort, hit med kort! Jag måste förtjena pengar.

— Men hvad tog ni er för på operan i afton? frågar honom en i detsamma inträdande herre; jag menar, att ni annars ej just bryr er mycket om hyssjandet.

— Åh, den der karlen, den der A., denne korp utan röst skriver till mig, att jag förra gången inte gjorde min skyldighet. Nu har jag gjort den i afton. Han vill inte ge mig den utlovade månadliga dusören förr än jag fått honom framropad två gånger på en afton. Karlen måste vara galen. Han är alls ingenting utan mig. Den tjurskallen skall få lära mores. I öfvermorgon sjunger han sitt hufvudparti; om han inte betalar dessförinnan och inte på köpet tillägger 2 thaler i extra-gratifikation, så blir det ett hvisslande, så att han skall spricka deraf... Men hur länge skall jag då vänta? För fan i våld, hit med kort!

Man anmärker för honom, att för ögonblicket ingen kortlek mer finnes till hands.

— Nå biljard då! Otto, fram med bollarne. Du är skyldig mig revanche. Jag vill i afton plocka dig riktigt med besked.

Otto, markören, är genast med. Han går utan invändningar in på villkoren.

— Jag får halfva partiet före, ropar herrn; vi spela om 5 groschen; den som förlorar har rättighet att vid nästa parti fördubbla insatsen.

— Godt, säger Otto. Oaktadt risken hoppas han dock göra en god affär, då han är medveten om sin öfverlägsenhet i spelet. Han vinner också verkligen första partiet.

— Nu vinner Otto intet enda parti mer. Hvem vill slå vad med mig? Jag fördubblar insatsen. Vi spela om tio groschen.

Åtminstone fem, sex herrar äro beredvilliga att slå vad.

— Låt vadet bli så högt ni vill, mina herrar, jag går in på allt. Naturligtvis kommer jag nu att spela helt annorlunda. Allt eller intet.

Meningen härmed blir redan vid första stöten tydlig för alla åskådarne. Den elegante herrn gör en stöt, hvarvid han måste vara den utmärktaste spelare eller den djerfvaste våghals för att göra några points. Han stöter mycket illa, men stöten lyckas till allas förvåning så väl, att han från de points han fått före genast kommer på 29. Han behöfver nu endast 1 point till och han har vunnit partiet.

— Ni börjar återigen få er gamla nedriga tur, mumlar Otto, full af förtviflan betraktande bollarne.

— Det är mitt utmärkta spel, som gör det, min gosse, svarar herrn och tar af sig fracken. I skjortärmarne bor friheten, mina herrar, således på spiken med fracken. Vi ä' ju oss emellan och behöfva inte genera oss.

Spelet är åter i full gång.

— Ser du, det der kallar jag en stöt. Nu, min hederspascha, håll nu tungan rätt i mund', annars är partiet återigen mitt.

Otto stöter, förlöper sig och har ånyo förlorat partiet.

— Det var numro två, mina herrar. Se nu bättre upp, Otto, och bortkasta inte dina pengar på ett så oförsvarligt sätt.

Så går det vidare. Otto förlorar alla partierna efter hvarandra. Ju mer han förargar sig, desto *toujourare* blir hans motståndare; med ju större ansträngning den förre spelar, desto djerfvare och lyckligare spelar den sednare.

Åskådarne vilja aldrig sluta med sitt skratt. Den unge herrn citerar och parodierar de mest olikartade poemer på det underligaste sätt.

— Nu, ropar Otto, ännu två partier, derefter sluta vi. — Dem måste jag vinna, mumlar han för sig sjelf.

— Godt, ännu två; dem kommer du också att förlora.

Ängslan och osäkra stötar gestalta nästa parti straxt i början så ogynnsamt för Otto, att hans motståndare redan efter några stötar står på 29, medan den andre knappt har 15.

— Nu då, min kära Otto, nu gäller det! Du stöter.

Stöten misslyckas åter.

— Nu det sista partiet! ropar den förtviflade markörn.

— Nej, det är nog.

— Ni har lofvat det.

— Jag har ingenting lofvat. Jag vet, att jag förlorar nästa parti, och du kan inte begära att jag åter skall punga ut med min vinst. Jag är nöjd med den. 5 thaler af dig och $2\frac{1}{2}$ på vad. I morgon är ju också en dag, min gosse. — Nå, mina herrar, behagar någon? Nu kan en annan ta' vid.

Markören knyter handen af raseri.

Småleende framträder den *toujours* herrn till er.

— Behagas kanhända ett litet parti piquet?

— Ja så, ni vill först se på en stund. Jag får kanske den äran sedan.

Han sätter sig derefter med en annan vid spelbordet.

— Känner ni den karlen? hviskar er granne, en äldre herre, er i örat.

— Nej — men jag skulle vara er högst förbunden....

— Det är en fifikus, som depenserar tusentals thaler om året, utan att man rätt vet hvar han tar dem ifrån. Med biljetthandeln *en detail* utanför theatrarne började han, sedermera bedref han affären *en gros*, han gör för öfrigt alls ingen hemlighet af, att han, mot ett godt arvode, uppträder som klakörchef för den ene eller andre vid theatern. Vid den förra biljetthandeln har han gått ut och in i många hoteller och förnäma hus; derför ger han sig alltid utseende af att umgås med eller ega många gynnare bland de förnäme. Man skrattar åt hans dumma prat, för öfrigt håller man honom gerna på tio stegs afstånd från sig. Ty, som bekant, der det ärliga spelet slutar, der börjar ett annat.

Ni trycker vänligt den gamle herrns hand för dessa ord.

Denna gång har den elegante unge mannen funnit sin mästare i spelet. Han förlorar oupphörligt. Han har ingen lust att förlora mer. Han vill bli af med sin motspelare. Han pikerar denne så länge med sina ord, tilldess han sjelfmant kastar korten på bordet.

— Nå, om ni inte vill fortsätta längre, så låt bli, menar den elegante herrn med den största oförskämdhet och hänger äfven västen bredvid hatten och fracken på spiken. Som en ål slingrar han sig fram till er och frågar om ni nu vill göra honom den äran att spela ett parti med honom.

Ni vet ej rätt hur det kommer sig, men ni känner er plötsligt litet illamående. Ni har för första gången druckit ett glas äpplevin. Den

för er ovanliga drycken har förmodligen åstadkommit denna verkan.

— Jaså; nå ja, då kan jag ej begära det. Nå, en annan gång, hoppas jag.

Ni rekommenderar er, då det redan är nära midnatten. Då ni vändt honom ryggen, tycker ni er höra honom hviska efter er:

— Den der skulle jag velat....

Först sedan ni kommit ned på gatan, blir ni bättre till mods.

Tomtebissen expedierar sin post.

Till *Lurifax*. Det förra bidraget har, såsom Tit. sett, med några förändringar tacksamt begagnats; det sednast sända öfverensstämmer dock ej med Tomtebissens åsikter och är ej heller i hans "genre".

— *Ett Testamente* — nota bene en uppsats med denna rubrik — kan Tomtebissen ej använda.

— Till *John Bull*. Very well!

— Till *N. K.... g.* Gerna stå Tomtebissens spalter öppna för den ifrågavarande uppsatsen, dock ville vi i all vänlighet anmoda Tit. att något förändra den i brevet angifna planen, hufvudsakligast i hvad beträffar formen. Närmare direkte inom en vecka.

Tomtebissiader.

En bonde, som blifvit anklagad för det han varit "öfverlastad af starka drycker," skulle erlägga 3 Rdr 16 sk. bankos böter. Men bonden framlade i stället 6 Rdr 32 sk. banko. Då polismästaren anmärkte, att det var för mycket, svarade bonden mycket stolt:

— Hå, jag ä' ingen knusslare; uti fall då skulle hitta på å hända mej en gång te, så må jag då slippa gå hit å betala.

En äldre man blef härom dagen å salutorget på ett fiffigt sätt bestulen på sin plånbok. Då han en stund derefter träffade en sin vän, utropade han: „Vet du, min bror, här finnes ännu riktiga mästertjufvar, derpå är jag ett lefvande bevis.“

Tidningarne ha på sednaste tiden haft att förtälja, att, i anseende till de italienska och franska silkesmaskarnes översamhet, i år en dålig silkeskörd emotses i dessa länder. Med anledning häraf hafva de ifrågavarande silkesmaskarne ansett sig böra upplysa, att inställandet af deras arbete har ett djupt nationellt motiv, i det de ej vilja tillhöra dem, som för närvarande spinna silke.

En i den ädla tobaksrökningskonsten föga hemmastadd ungherre skulle göra en frukost åt några goda vänner.

— Nå, frågade en af desse då han emottog bjudningen, du har väl också köpt hem goda cigarrer åt oss?

— Åh nej, derför har jag nog aktat mig; det gör jag först samma dag på morgonen.

— Och hvarför först då?

— Hå kors, för att få cigarrerna så färska som möjligt.

En berömd historiker har gjort den upptäckten, att slottet *Malmaison*, i hvilket för närvarande drottning Christina af Spanien bor, redan dessförinnan hette så.

Nr 14.

Pris:

3 skill. Banko

pr No.

Den 11 Augusti

1857.

Säljes i Rikets

alla Boklädor.

TOMTEBISSEN.

Tomtebissen förer omkring på marknaden.

Tomtebissen har gifvit sig ut på sjelfva Larmessodagen, och se bara allt hvad han gått och fröjdat sig åt och hvarpå han tar sig friheten göra resp. marknadsbesökande uppmärksamma. Han erbjuder sig att blifva cicerone.

Eja, hvilket lif på den förtorkade exercisheden! Hästhandeln florerar. Ättlingar af Sleipner och Bucephalus, Skinfaxe, Pegasus, Gullinborst, Rimfaxe och Rosinante, fast under de mindre klassiska namnen Skäcken, Grälla, Bläsen, Brunte och Pälle, tillhandahållas med halmtappar i luggen, vare sig man önskar byta eller köpa. I sadeln, barbacka och i kärror anställas kapplöpningar. Kaffe, öl, finkel och gingerbier flöda öfver bord och bräddar. — Herrar E. Reimers & Comp. göra sig i närheten, till allmänhetens förlustelse, den der „lindansar-mödan“, om hvilken Tegnér sjungit i sin „Mjeltsjuka“, och „den starke mannen“ Schenström i sitt „Ala Tivoli“ håller stängen på ett förvånande sätt. — Icke mindre märkvärdigt är att äse, huru i ett hörn af slätten snurran löper omkring, med vagnarne fullpropade af resenärer både här- och derifrån, medan lergossar och artillerister rida trähästarne, och långa bonddrängar flyga åstad som kärleksgudar grensle öfver en svanrygg. — Blinda fiolgnidare, hårfagra positivspelare med och utan markattor, viskolorportörer och gubben med skåpet . . . ho kan räkna dem? — men alla uppbjuda de sin bästa förmåga att roa.

Gå vi sedan till Lorentzberg — nej, der vilja vi sluta vår afton och fortsätta nu utåt nya alléen.

Snart inbjudas vi på herr Lexas kolossala, 180 fot långa och 22 fot höga, rundmålning, föreställande slaget vid Leipzig. Napoleon igenkännes genast på sitt rödmosiga, uppsnigsa ansigte. Konstnären har sålunda mästareligt uppfattat honom i det ögonblick, då han blosar af stridens hetta och sätter näsan i vädret, änskönt slaget just håller på att förloras. På andra sidan vägen får man för en tolfskilling lära sig af professor Michault att af glas blåsa hundar, korgar, skepp m. m. m. m.

Medan vi äro så långt borta, låtom oss bese ännu en snurra straxt vid Bierhalle. Derinne serveras förfriskningar, som väl kunna komma det att vattnas oss i munnen, och åtgången utanför visar, att det bär sig bra för madamerna, som sitta med bär till salu. På marionett-theatern, med sina roliga figurer, kunna vi bland annat få se huru sjelfva Hin nu för tiden icke kan stå sig mot en skraddare. Men hör denna hannoveranska fältnusik, detta „pukande och trummetande“, hvilket lockar till karusellen! Skola vi? . . . Ja, vi skola nu göra ett slag omkring på stora salutorget.

Hvilken mängd af knalleffekter, mångelskebord, brödkistor, bondlass, grönsakskrämare och

pepparkaksförsäljerskor från Kongelf! Se denna restauration under fri himmel, der man knuffas om gunsten att af restauratricen få köpa det eller det syltbenet, den eller den med fingrarne serverade fiskportionen, de eller de korfstumparne. Se denne schackrare, som på plattyska utskriker sin skicklighet att laga porslin och glas, bota för gikt och giftassjuka . . . allt för 12 skillingar. Marbodåkor i sina nationella dragter skymta förbi oss, lergökar, harskrämmor och barnskallror probas och gifva ljudligen tillkänna, att de äro af bästa qualité.

Men innan det blir försent måste vi offra en riksdaler på professor Enslens „pittoreska framställningar“ vid Östra Hamngatan. De förtjena i sanning all uppmärksamhet. Kabeljostanken från skärgårdsflottan nedanför Gustaf Adolfs torg får icke afskräcka oss.

Sedan kunna vi gå på teatern och applådera Zetterholmska teatersällskapet, ty pjäserna äro väl valda och samspelet, såsom alltid, förträffligt.

Och nu ändtligen ut till Lorentzberg! — Vid passerandet af Rubenssons, erinras vi om sällskapet Grosse's komiska aftonunderhållningar derinne.

Så äro vi då framme.

„Himmel (sjunger Bellman) hvad denna runden Af friska löfträn sammanbunden,
Vidgar en plan i lunden
Med strödda gångar och behag!
Ljulligt der löfven susa,
I svarta hvirflar grå och ljusa
Träden en skugga krusa
Inunder skyars fläkt och drag.“

„Kom och gå in!

Här är oss lustigt, god vänner att vara: —

Här få vi vin.“

Ballettmästaren Selinder med sina unga elever uppträda här i theaterpaviljongen i dans, pantomimer och smärre dramatiska stycken. Dessa så kallade „lyséer“ torde för mången äfven vara tilldragande genom nyhetens behag. I trädgården klingar också harmonimusik samt afbrännas fyrverkerier, hvarjemte sällskapet Bauer låter höra sig från flustret mot frivillig afgift.

„Harpan mellan bena
Glimmar bred och lång.
Roligt se hvar sena
Och hvårt finger i fullt språng
Öfver harpan skena
Under klang och sång.“

Säg slutligen, om icke Larmessan och Göteborg hafva både mycket och rart att bjuda på. Åtskilligt är möjligen ändå glömdt i denna redan nog långa minneslista, men hvad man finner intressant, utan att förut hafva sett påpekadt, skall blott blifva desto angenämare öfverraskande.

Härmed bugar sig Tomtebissen och försvinner i marknadshvimlet.

Återblick.

Åtskilliga händelser hafva timat på sednare tider . . .

Åtskilliga händelser, som äro rätt intressanta . . .

Åtskilliga händelser, som rent af måste anses som tidens tecken, som världshändelser.

Till exempel:

Man har börjat nedlägga de telegraf-trådar, som skola förena tvenne verldar, den gamla och den nya. Med pilens — nej, med ljungeldens — nej, med ljusstrålens — nej, nej, med tankens egen snabbhet skola snart Amerika och Europa kunna meddela sig åt hvarandra. Genljuden af märkvärdiga händelser, helsningar mellan vänner, som fordom lefvat vid samma hård, men nu äro hvarandras motfotingar (obs. det vackra ordet motfoting är en lyckad översättning af det grekiska antipod), affärssuppgörelser, underrättelser om hausse och baisse på börserna i London, Göteborg, Paris, New-York, Astrakan och San Francisco ila snart genom hafvets outgrundliga djup . . . mellan hajar, svärdfiskar, neckar, sirener, jättepolyper och andra sjömonster . . . tusentals fot under klipperskepp och ångare . . . genom hemska nejder, der „skogen är af korall och villebrådet är fotlöst“ . . . från Europas kust till Amerikas, från Amerikas till Europas med en fart, som i sjelfva verket bör anses större än tankens, ty den kan stundom vara trög nog, isynnerhet nu i rötmanaden, utan helt enkelt, utan allt bildspråk, med det elektriska fluidets oerhörda, allt öfverträffande snabbhet. Se der något storartadt, något att beundra! Också beundra vi oss och vår tid mycket, mycket. Vi falla i förvåning öfver oss, vi blifva rent af förbluffade öfver vår egen vishet och förmåga . . . vi gapa på oss sjelfva, såsom endast Sagans fenrisulf och häpnaden förmå att gapa. Denna sjelfbeundran är också ett karakteristiskt märke på vår tid . . . såvida den icke tillhört alla tider. Men det sednare lär nog vara förhållandet, om vi känna släktet rätt. Hvar generation beundrar sig, och hvar generation säger om den föregående: bah! de voro narrar. Och så skola väl äfven våra efterkommande, våra otacksamma efterkommande, les petits diables, som ännu endast äro embryoner, säga om oss.

Eftersom vi äro på tal om långtrådiga saker . . . elektriska telegrafer är, som bekant, långtrådig . . . så låtom oss fortsätta, ehuru i annat ämne. Låtom oss exempelvis öfvergå till poesien, närmare bestämt: till hofpoesien. Den frodas, den skjuter präktiga skott, den samlar de unga talangerna. Vi minnas hofvaktmästarens „julle på världshafvet“, vi minnas Hollanders konungaqvåde. Dessa odödliga sånger har Herman Bjursten kompletterat med sin bröllopsvisa. Vår afsigt är nu att uppriktigt erkänna vår beundran för desse skaldar, men på samma gång varna dem. Kom ihåg, att du är dödlig! dessa ord läto Romarne en slaf hviska

i örat på sina fältherrar, då desse i triumftåg drogo upp till Kapitolium, och påminnelsen behöfdes, för att hålla stoltheten inom menskliga gränser. *Bjursten, kom ihåg, att du är dödlig!* Dina verk äro dock människoverk och kunna öfverträffas, ja, de äro längesedan öfverträffade. Vi vilja bevisa detta djerfva påstående. I Leipzig lefde omkring år 1630 en professor i poesi; hans namn var Andreas Rivin . . . Och denne professor strängade sin lyra och sjöng ett lof-qvåde till vår store Gustaf Adolf, af hvilket vi endast behöfva meddela följande rader, för att få ett begrepp om det hela af denna inspire-rade sång:

Es leb' Gustav Adolph;
Es beisse ihn kein Wolf;
Es beisse ihn kein Kater,
Den theuern Landesvater!
Es leb' Gustav Adolph!

Hvilken inspiration! „Ha vi blott rim, så få vi nog tankar“, säger Göthe. Men så var också denne hofskald professor i poesien, och den man, han lofsjöng, var Gustaf Adolf. Om Bjursten varit professor i poesien och lefvat på Gustaf Adolfs tid, så . . . hvem vet? . . .

Men nu till något annat, som icke är lång-trådigt! „Folkets Röst“ har aldrig varit lång-trådig. Det är dertill numera er bra tidning, fosterländsk, polerad, sannt konstitutionel. Så säger Handels-Tidningen om den, och vi instämma med nöje. Den har vext ur slyngel-åren, den har genomgått sina perioder. Den första, då Röstens ansvarige utgifvare ofta stodo inför Pontius Pilatus, kan kallas Brottmålspe-rioden; den andra, som var ett slags öfver-gångsperiod, under hvilken Folkrosten var nå-got oklar och lät nästan som en Hofröst, kan kallas Målbrottsperioden. Brottmålen hafva nu upphört, målbrottet har nu försvunnit, och Fol-kets Röst har hunnit sitt rätta mål, vunnit ett stadgadt målföre.

Från Folkets Röst till kungen af Preussen! Ett djerft tankesprång, ja, nära nog ett majo-stätsbrott, men i våra dagar skyggar den gud-lösa tanken för intet. Således till denne smorde! Hans Majestät är närsynt; det är ledsamt, men det kommer sig af mycken läsning i *Humboldts Kosmos*, *Mädler's astronomi*, *Gerlachs*, *Stahls* och *Leos* skrifter. Hans Majestät promenerade ny-ligen i slottsparken; det var natt, det stormade, regnet föll i strida strömmar. Hans Majestät är poetisk, sentimental, medeltidsromantisk; Hans Majestät är dessutom alldeles icke rädd för spöken, han tvärtom har i alla dagar för-sökt att uppbesvärja medeltidens vålnader ur deras mörker. Undrom således ej, att Hans Majestät valde en sådan natt för sin promenad! Det är dock oförsigtigt af honom, ty han är närsynt och borde låtit varna sig af de talrika fall, han gjort öfver trädgårdsbänkar, som ställt sig i hans väg, i diken, som lömskt smugit sig framför hans fötter. Hvad händer nu? Stor-men lösrycker ett träd och kastar det framför H. Majt. Trädet är nära att falla öfver H. M., och H. M. är nära att falla öfver trädet. Men H. M. blef oskadd. Naturen, demiurgen, elementar-andarne, de sextiofyra elementerna, vätet, qväfvet, o. s. v. och deras kemiska sam-mansättningar, kolsyran, alkoholen m. fl. hafva sammansvurit sig mot H. M., men Försynen be-skyddar honom.

Och nu slutligen från kungen af Preussen till den allmänna politiken. Stora tilldragelser äfven i denna. Men det är sannt, dessa till-dragelser äro alltför stora, för att få rum i Tomtebissens små spalter: *parvum parva decent*, smått höfves en liten, sade Håkan Sjögren. Dock kunna vi icke underlåta att ge de stora tidningarne, bland andra vår gode vän *Times*, vår speciella vän *Daily-News*, vår förnämme mycket aktade medbroder *Morning-Post*, en lit-en tillrättavisning för de misstankar, de vilja kasta på Ryssarne med anledning af uppro-ret bland Hinduerna, jäsningen hos Jonierna. De påstå, att detta uppror, denna jäsning är underblåst af Ryssarne. Det är alltid bra att ha någon att skylla på, men hvarför skall man ständigt skylla på Ryssarne? Upphören då en gång att med edra misstankar förfölja dessa oskyl-diga moskowiter, dessa plattnosiga englar, dessa långskäggiga, menlösa cherubimer, som om intet ondt veta, utan blott knäböja och uppsända ryssläderdoftande rökoffer kring gud-zarens

*) Denna sång finnes uti en i Leipzig år 1631 tryckt bok med titeln: *Andreas Rivinii, alias Bachmann, Caelum terrestre poeticum.*

thron. Låten dem blott vara i fred för edert förtal, edra ränker, edra bestickningar, ty de sjelfva förtala ingen, de sjelfva smida inga ränker, de sjelfva besticka ingen, derom vittnar historien!

Nu är det färdigt!

Vi stackars menniskor, som trodde att allt skulle vara förbi!

Jo, jag tackar jag.

Den trettonde Juni med sina förespådda fa-sor gick lyckligen förbi, och de flesta började att hoppas få lefva intill ändan, och att den fruktade kometen hade fått förhinder, eller ta-git en annan väg på vandringen till solen. Så var det också med Tomtebissen. Han skötte i allt lugn sina mångfaldiga sysslor, funderade öf-ver jernvägar och läroverksfrågor, skjutsnings-bestyr och universitetsflyttningar, då hastigt som blixten från klar himmel detta budskap slår både honom och den öfriga världen med häpnad: „Kometen är kommen!“

Ja mitt herrskap, den är kommen! det är en trovärdig dalkarl, som bekräftat detsamma!

Han har nemligen i Fahlus läns tidning till-kännagifvit, att han den och den dagen på natten sett en komet i norr styra kosan mot öster, — och slutligen försvinna bakom tjocka moln!

Det är ju förskräckligt!

Det är således på ostkanten vi skola finna den der revolutionäre gynnaren, och om lyckan är god, så få vi kanske se ändan af svansen uti vestkanten, — som händelsen var med den der stora kometen anno — — ja! det minns icke hin när det var!

Olycksalige dalkarl!

Den nyss lagnade världen skall åter komma i uppror, vid tanken på det annalkande mon-stret, denna stjernhimplens frustande ångare, som för post och passagerare emellan planeterna!

Läsarepresterna skola åter få sig ett godt notvarp, och Linköping skall ännu en natt blifva liggande på bar backe, — tusentals per-soner skola mista förståndet, såvida sådant är för dem möjligt, och allt detta — — — för-dömda dalkarl!

Kunde du icke masat dig af till sängs i bor-gerlig och beskedlig tid, i stället för att sitta så der som en ny Tycho Brahe och speja utåt himlens ändlösa slätter, för att uppspåra kometer och andra orostiftare uti den vida rymden!

Det är så vanligt det der, att just då men-niskan är som säkrast, så ligger hon der, och det omutliga ödet driver med henne, värre än någonsin studenterna med den olycklige professorn, som af tankspriddhet släppte sin hund in i sin kammare och sparkade sig sjelf utför trappan!

Tomtebissen vet ej hvad detta skall bli af! Hvarje afton emellan tio och ett står han högst oppe på Otterhällan och kikar uppåt himla-hvalfvet efter den fruktade gästen, men ännu har han icke sett hvarken kometen eller dim-morna, som skymde bort den. Således kom-mer den kanske ej . . . vi få omsätta lånet hos vår Herre ännu för en längre termin, och dalkarlen blir — bara en dalkarl.

Nästa gång vi få höra talas om kometen, så upptäcker han väl af en vestgöthe, — men då hafva vi godt hopp, ty de låta ju pruta med sig! Det var hönan i Döderhults — — jag ber om ursäkt! — Oskarshamn, som hade den första uppenbarelsen! Tre ting äro ju alltid vissa, och der en småländing och en dalkarl förut varit framme, der behöfves bara en knalle till på köpet, för att få treklängen fullständig och harmonisk!

Emellertid skulle kometen just nu komma illa till pass, då vi vänta det förstärkta stats-utskottets utlåtande angående jernvägarne, se-dan valen dertill varit ungefär *lika fria* som de franska till medlemmar af lagstiftande försam-lingen. Skulle nu Sörmlands-patronerne få sin önskan fram, hvartill tjänade det dem, då ko-meten kommer?

Få Örebro-tidningarne sin vilja fram, hvartill tjänar det? Får den högt uppsatte personen valen i ordning efter sin önskan, hvartill tjänar det? De hafva ju alla bränt sina kol förgäf-ves, ty kommer kometen, så finns jorden kan-ske ej om en månad kvar i världssystemet, mycket mindre „systemet“ kvar på jorden!

Ännu en gång, den olyckliga kometen!

Eller rättare sagdt: den fördömda dalmasen!

Bref till Tomtebissen från en Svensk badort.

Käraste Tomtebisse!

Förvåna dig ej öfver min långsamhet med uppfyllandet af mitt löfte att gifva dig några konturer af lifvet här under innevarande badtid. Mitt dröjsmål är föranlett endast af förhopp-ningen, att den „äldre tjänstemannen“, som förlidet år var nog snarsticken och nog litet verldsvan för att ej med tålmod låta trampa sig på liktornarne af några unga förhoppnings-fulla löjtnanter, skulle ånyo komma fram och uppriska den minnets krans, som han förme-delst Aftonbladets spalter på senhösten samma år virade omkring den lilla staden Warbergs tinning. Denna förhoppning har slagit fel, den som många andra. Warberg har återgått till sin kalkborgerlighet. Det har icke förstätt de mäns ädla sträfvan, som sökte lyfta detsamma till ryktbarhetens tinnar. Eljest skulle vi i år ej sett annat, än krinolinier à la Warberg, lorg-netter à la Warberg, cigarrer à la Warberg, hunds-nus à la Warberg

Nå, gripom oss an att granska några detaljer ur detta plaskande lif, detta insaltande af skämdt kött, som kallas en badsejour. Men förgäfves skall jag bjuda till att på sjelfva „personlighets-principens område“ visa dig något nytt. Du skall här genast varsna samma typer, som stän-digt träffas vid hvarje svensk badort. Huru skall jag annorlunda, än som gamla bekanta, kunna presentera denna högadliga familj, pappa, mamma och dotter, som vid sommarens inbry-tande hafva öfvergifvit ett gammalt ärfdtt gods i det inre af landet, för den lyckan att några veckor briljera, familjens chef såsom ledamot i någon vid badet inrättad välgörenhets-anstalt, och döttrarne såsom räddningsplankor för någon gardesofficer, nog känslig för hvad han är skyl-dig sig sjelf och sitt namn, att kunna nedlåta sig till mesalliancen af en kottiljong med en liten mamsell. Skall du kunna såsom någon ny bekantskap anse denne tjocke Göteborgare med tillhörande lika välfödda hälft, hvilkas sö-ner äro mer eller mindre misslyckade dandys och hvilkas ljushåriga döttrar äga mycket pen-ningar, men nästan inga ögonbryn — och Herre Gud! hvad skall man väl med ögonbryn? Icke heller skall du bland ungarlarne finna någon ny typ. De finnas här dessa trefliga landtbrukare, som lemnat hustrun med barnen hemma för att någon liten tid njuta ungarlar-lifvets behag, och nu finna hela detta behag i en stark middag med åtföljande lilla tupplur på maten samt derefter en så kallad långtoddi på aftonqvisten. De finnas äfven här de väl-signade löjtnanterne, damernas älsklingar, jung-frurnas förtrogne, restauratörernas födkrokar, ty på dessa krokar nappar understundom nå-gon rik flicka, hvars egendom sedan åtgår till värdshusskulderens betäckande.

Hvad skall jag då bjuda dig för nyheter, när hvarken bland män eller kvinnor några nyheter finnas; icke ens bland dessa kvinnor, som, tack vare krinolinerna, på långt håll se så intres-santa ut? . . . Männe icke barnen kunna gifva stoff till några betraktelser? de små älskvärda barnen, hvaraf vi här hafva under innevarande badtermin en riktig uppsjö. Jo, visserligen. Men dessa betraktelser skulle ingalunda blifva af det glädliga slaget, ty jag är en surmulen nisse, som har svårt att fatta förträffligheten af närvarande uppfostringssystem, en nisse, som är nog gammalmodig att älska barnagladje, stoj och munterhet. Jag bekymrar mig för framtiden hos en pojke, som vänjes att gå med papiljotter på förmiddagen, för att på eftermid-dagen vara vacker och kokett som en giftas-juk trettioårig ungmö; jag fattar leda för en tioårig flicka, som vägrar att dansa med en pojke, för det denne ej förut är „resenterad“ för henne, och jag . . . dock låtom oss lemna dessa små oskyldiga på samma tid, som oskul-den lemnar dem, d. v. s. vid sex års ålder, ty då är deras barndom slut, tack vare föräldra-handen, som då ställer sig emellan dem och deras barndoms paradys, likt engeln med det bart huggande svärdet.

Här hör jag dig ropa, att jag allt för mycket skådar saker och förhållanden i svart, att jag är misantrop, pjunkig. Nåväl, du kan ha rätt, och det var ej heller min mening att falla in i dessa allvarliga resonnemanger, hvilka trängde sig på mig, jag vet icke med hvilken obetving-lig makt. Jag öfvergår därför till något annat.

Bland badgästerna hafva några unga herrar och damer kommit öfverens att „bilda en trupp tillsammans“ och hafva redan fröjdat badsällskapet med ett sällskapsspektakel, der hufvudrollen utan tvifvel innehades af — sufflören, som tillochmed åtnöt den för hans kolleger så ovanliga höfligheten att af en utaf de medspelande tilltalas med orden: „Hva sa'?" Man väntar oförtöfvadt en ny representation, då en för tillfället författad pjäs: „Minnets styrka“ läser komma att uppföras.

Efter att hittills endast hafva åsett ett och annat från någon källartrappa utfördt salto mortale, hafva vi i förra veckan fått en veritabel akrobat till staden, som för närvarande gifver sina representationer på torget. Detta arrangement har beredt staden en oprivilegerad förmån af extra torgdagar, och de varor, som dessa dagar torgföras af siden och sammet, blonder och spetsar öfvergå, som sig bör, i värde stadens hela import af lifsmedel för ett halft år.

Till offentliga nöjen räknas här äfven ångbåtarnes ankomst- och afgångstider, då nästan samtliga badgästerna äro församlade på kajen för att granska hvarandra och de ankommande eller afgående resenärerna. Likaledes är biljarden ett förlustelseställe, der stundom rätt roliga uppträden förefalla. Sålunda hade t. ex. häromdagen dervarande markör den oförskämdheten att vid antecknandet på sin „tabula nigra“ af en viss löjtnants namn glömma det till samma adla namn hörande viktiga „von“, hvilken grofva förseelse genast ådrog den stackars *Markus* en handgriplig tillrättavisning. Folk, utan begrepp om lyckan af epitetet *von* eller *fän*, såsom den alltförsvenskande Orvar Odd skulle uttrycka sig, kunna ej finna billigheten af den till namnet stympade löjtnantens vrede, men la haute volé har senterat den djupt och gifvit den ögonblickliga bestraffningen sitt odelade bifall.

Man talar mycket om en tilltänkt förlustelse för damerna, tillställd af kavaljererna bland badsällskapet. Högtidligheten läser komma att ega rum i badhusparken, som kommer att upplysas med kulörda lampor. Herrarna af sällskapet skola i för tillfället uppsatte marknadsbodar, eller så kallade stånd, utpyntade i passande kostymer servera förfriskningar åt de inbjudna damerna. Somliga äro mycket förtjuste åt denna tillställning och finna planen för nöjet utmärkt lyckad; hvaremot andra påstå, det idén att på detta sätt bjuda damerna förfriskning är gammal som gatan. Vare härmed huru som helst, så läser man kunna taga för gifvet, att till serveringsplatserne „knoddarne“ förgäfvos skola uppträda såsom pretendenter, oaktadt återopandets af sin vana och verkliga praktiska skicklighet, samt att befattningarna komma att uppdragas åt förnämna ståndspersoner.

Jag avslutar mitt bref denna gång med anförande af en liten episod, som bevisar, att äfven badsällskapet här har sin religiösa fråga. Ehuru främmande för allt läseri, konventiklar och dylikt, badsällskapet här städse lyckats hålla sig, har det dock naturligtvis i längden funnit det tråkigt, att hvar person för sig i tysthet fruktade Gud; hvarföre offentliga morgonböner hafva en tid anställts i badhussalongen kl. 9 på förmiddagarna; och dessa andaktsöfningar hafva förrättats af vid badet för helsans eller nöjets skull vistande prester. Så har äfven varit förhållandet under innevarande badtermin, intill dess det ofvannämnda sällskapsspektaklet inträffade och tillställarna af detsamma, eller deras underordnade, förgätit att innan påföljande morgon kl. 9 borttaga den för tillfället i badhussalongen uppsatta lilla theatern, som derför befanns kvarstående, då en af presterna morgonen efter spektakeldagen kom för att hålla morgonbön. Herr pastorn blef öfver denna gudlöshet, och jag tror förnämligast öfver det hans vördiga person bevisade mankemang, så förtörnad, och hans embetsbröder med honom, att de alla vågrat att vidare hålla morgonböner eller andra böner i det gudlösa nästet. Märkvärdigt nog har den tysta bannlysningen ännu ej medfört något svafvelregn öfver det nya Gomorrha, oaktadt detta regn dagligen väntas af några fromma kristendomssystrar, som under tiden vid en ö i grannskapet löga sina vissnade, endast af Diakoniss-anstalten i Stockholm ej försmådda, behag.

Jag bjuder dig ett vänskapligt farväl och skall väl ännu någon gång låta höra af mig.

Bad-Nisse.

Don Lunzo.

(Romans.)

Från parquettens midt don Lunzo
Ser å första raden sitta
Donna Clara. I binocle'n
Ned mot honom syns hon titta.

Fint ironiskt hennes läppar
Draga sig ett grand på tvären,
Ty hon vid hans åsyn tänker:
Den der herren säkert är en — — —

Bränd i håret, parfymrad,
Klädd i frack med blanka knappar
Också är don Lunzo en, som
Icke lätt courage't tappar.

Plötsligt donna Claras näsduk
Sagta till parquetten svävar.
Nu don Lunzo fallet passar,
Fångar den med sina — handskar.

Och i blinken är han borta,
Är hos donna Clara redan,
Låter der sig presentera,
Öfverbringar fångsten sedan.

„Donna Clara!“ så han hvissar
„Var ej näsduken — o svara! —
Var den ej ett kärlekstecken,
Att mig älskar donna Clara?“

„Nej, don Lunzo! ni bedrar er —
Svaret torde er förtryta —
Jag er såg och tyckte endast,
Att ni er behöfde snyta.“

Tomtebissen på bal.

Tomtebissen var en gång i Stockholm och kom att bevista „Vänskaps-Brödernas“ högtidsbal i de la Croix's salong.

Vänskaps-Bröderna, eller sällskapet W. B., äro ett samfund företrädesvis af vaktmästare, hvilka i hufvudstaden utgöra en ganska originel folkklass för sig, den det roar att ibland leka herrskap, och då riktigt stor-herrskap till på köpet. Ty Stockholms vaktmästare hafva tillägnat sig många fina lefnadsvanor — för att icke säga lefnadsvaror — ur de bättre husen, när de vid kalaser fungera som uppässare.

Alltnog, den ifrågavarande balen var ganska splendid. Kavaljererna prälade med breda ordensband och kraschaner, liknande både Serafimer- och Nordstjernan; förfriskningar kringbjödos i öfverflöd. En talrik orchester klingade. Unga och gamla svängde hurtigt om. Det var en lust och ett lif.

Tal höllos vid skålarne. Särskilt erinrar sig Tomtebissen ett bland dessa, hvars början lydde: „Mina herrar och damer! Ögonblicket är det närvarande“ — — —

Emellertid hade det lidit fram emot morgonen. Klockan kunde vara ungefär mellan 2 och 3. — Glädjen hade nått sin kulminationspunkt.

Då ville ödet, att ett par Norrbrolejon ännu voro ute på sina nattliga ströftåg och ifrån Brunkebergstorg fingo se det lysa så festligt i salongen. Musiken gjorde deras begärelse oemotståndlig att stiga dit upp, för att söka äfventyr. De trodde nemligen, att nöjet var af denna mystiska art, dervid hvarje besökande är för tillställaren en välkommen gäst. Också blandade de sig snart i det högtidsklädda hvimlet. Ingen hade hindrat deras inträde, ty här fanns ej någon dörr-vakt. Alla voro lika goda och berättigade att roa sig. Men våra lejon i sina ytterrockar och botforer afstucko alltför bjert emot de lättare baldräggarna samt blefvo derföre snart uppspårade. Ett sorl af ogillande gick genom salen.

Plötsligt klef en slottskanslibetjent fram till den ene af äfventyrarne, fattade honom i armen och bad honom följa sig ut i garderoben. Der tog han ur frackfickan ett öfverståthållare-embetets bysättningsutslag och fordrade antingen genast penningar eller att det ädla lejonet skulle gå med, för att inspärras i huset n:o 74 Hornsgatan. — „Jag har ofta förgäfvos lurat på herrn,“ sade rättvisans oblidkelige tjänare, „nu kom herrn just bra till pass.“

Inga böner hjälpte. Den öfverraskade gäldenären måste i brist på mynt göra sällskap, och

det bar af. Klockan fyra på morgonen satt han inom lås och bom, förtviflad öfver oturen att sjelf sålunda hafva gått i fällan.

Bisse-Samtal.

Puck. Säg, farbror Nisse, är det sannt, att i Persien finnes tvåtusen prinsar?

Nisse. Ja.

Puck. Är det inte i Persien, som det persiska insektpulvret tillverkas?

Nisse. Jo.

Puck. Nå men då är det ju märkvärdigt!

Nisse. Ja.

Vara och icke vara.

Flickorna skola vara som blommorna, så sköna och täcka — och icke som blommorna: de böra hålla fjärlarne på afstånd. — Flickorna skola vara som solen, så glädjespridande — och icke som solen: de skola ej rödna hvar morgon och afton. — Flickorna skola vara som månan: tillgifna kärleken — och icke som månan, hvilken nästan hvarje dag afviker från den rätta banan. — Flickorna skola vara som stjernorna, så höga och dock så milda — och icke som stjernorna: de skola ej blinka åt alla menniskor. — Flickorna skola vara som en spegel, så rena, klara och sanna — och icke som en spegel, på hvilken äfven det skönaste ej gör något intryck.

Fruarna skola vara som Amor, hvars enda rike kärleken är — och icke som Amor: ej afskjuta så många pilar. — Fruarna skola vara som kräftorna: goda i månaderna utan R — och icke som kräftorna: de skola vara goda äfven i de öfriga månaderna. — Fruarna skola vara som en våg, så samvetsgranna — och icke som en våg: de skola ej hafva en spetsig tunga. — Fruarna skola vara som en harpa, så mildt harmoniska — och icke som en harpa: så lätt kunna bli förstämde. — Fruarna skola vara som drottning Victoria, så allmänt omtyckta — och icke som drottning Victoria: de skola låta mannen styra. — Fruarna skola vara som en stambok: dyrbara blott för en — och icke som en stambok: de skola ej hafva så många minnen. — Fruarna skola vara som Eva, för hvilken blott en man existerade — och icke som Eva: paradiset bör finnas öfverallt der de äro.

Herrarna skola vara som Noak: rädda sig ur den allmänna syndafloden — och icke som Noak: de skola ej dricka alltför mycket. — Herrarna skola vara som skådespelare: alltid vilja spela den bästa rollen — och icke som skådespelare: de skola ej så lätt låta leda sig af klappningar. — Herrarna skola vara som ett ur: alltid följa med sin tid — och icke som ett ur: de böra ej låta draga upp sig. — Herrarna skola vara som papperet: äfven från den lumpnaste härkomst höja sig till det skönaste och viktigaste — och icke som papperet: de skola ej tala så mycket tryck. — Statsmännen skola vara som en sommar-afton, så välgörande — och icke som en sommar-afton: sprida mörker. — Läkarne skola vara som presterna: lindra plågor och smärtor — och icke som presterna: de skola ej sörja så mycket för evigheten. — Konstnärerna och handtverkarne skola vara som bien, så flitiga — och icke som bien: de skola ej låta andra äta upp deras honung. — Författarne skola vara som Privatbanken: hafva så goda resursser — och ej som Privatbanken: de skola ej afskrifva så mycket. — Presterna skola vara som presterna: gifva så många goda lärdomar — och icke som presterna: de skola äfven sjelfve följa sina lärdomar. — Tullgjorda Herrar — skola alls icke vara.

Bäst vore det, om herrarna vore så bra som damerna — önskas af dem.

Theater-Notiser

(från d. 2 sisl. Juli till omkring d. 4 dennes).

Af Stockholms-theatrarne

hafva endast Djurgårds- och Humlegårdstheatrarne under denna tid varit öppna.

Djurgårdstheaterns enda nyheter ha varit Holbergs komedi *De okända* (De Usynlige), som gifvits omkring 10 gånger, samt *Ett parti Piquet*, eller *Kärlek och Chloroform*, komedi i 1 akt, fritt efter Fournier, som gafs för första gången den 4 dennes. För öfrigt hafva uppförts *Den anonyma Theaterförfattaren*, för 5:e, *Elias Regenwurm*, för 21:a, *De begge Domestikerna*, för 45:e, samt *Räddaren*, eller *den Döfve och Dufvan*, för 13:e gången å denna scen. En mamsell Wigström har med bifall låtit höra sig i åtskilliga sångnummer och skulle, tillika med en herr Oldberg, den 4 dennes debutera uti *Trollflaskan*. Till förmån för den af hr P. J. Deland nyligen stiftade pensionsföreningen för dramatiska och musikaliska artister inom Sverige, gafs den 21 Juli en representation, som lemnade i nettobehållning 400 rdr rgs, och hvarvid uppfördes Scribes *Min lyckliga stjärna* samt *Debutanten och hennes far*. Dessa båda pjäser hafva äfven efteråt gifvits åtskilliga gånger.

Nyheter å Humlegårdstheatern äro: *Den Sextondriga*, vaudeville-monolog i 1 akt, finskt original; *Tantaligval*, komedi i 1 akt af Duvert och Lausanne; *Min man går bort*, komedi i 2 akter, efter Scribe, samt *Ett mord vid Norrtullsgatan*, lustspel med kupletter i 1 akt „efter en fransk idé“. *Kronofogdarne* har upptagits å denna theater; bland de deri uppträdande nämnas med loford hr Berglund i Ambrosius', hr Agardh i Klockarens, mille Hellman i Lovisas och fru Furstenborg i Wilhelms partier. Jolins *En Komedi* har gifvits 9 gånger. Till förmån för hr Berglund ha uppförts *Inte en smula jaloux*, för 36:e och *På Gröna Lund*, för 61:a gången. Inom den för täflan om det utsatta priset af 30 dukater bestämda tiden (den 4 Juli) har hr Andersson fått emottaga 10 originalpjäser, bland hvilka priset tilldelats *Andra tider*, *andra seder*, dramatisk-musikalisk föreställning i 5 tafvor, af ännu okänd författare. Rörande detta styckes innehåll meddelar Posttidningen följande: „Författaren till dessa 5 tafvor har kallat dem „Andra tider, andra seder“ och tyckes vilja dermed bevisa huru likstämmigt under olika förhållanden den ständiga slentrianen „nog voro tiderna bättre förr i världen än nu“ blifvit hörd. Han leder oss ifrån detta ögonblickliga nu, ifrån 1857, tillbaka än till 1389, till de tyska stormhvirvarne, som härjade i Stockholm under konung Albrechts laglösa tid, än till 1974, då under Carl XI ännu råheten, mörkret och fördomarne uppbyggde sina bål och offrade åt vidskepelsen så många människolif. Från dessa bilder af andra tider och andra seder förflyttar han oss åter tillbaka till vårt eget lyckliga tidehvarf, der upplysningens fackla kastat sitt ljus öfver de välsignelserika följder, som frihet och arbete medföra.“ Stycket, till hvilket nya dekorationer och kostymer blifvit förfärdigade, skulle i Lördags gifvas för första gången.

Å Södra theatern gafs sista spektaklet den 5 Juli, hvarefter hr J. Bergström d. 19 gaf en dramatisk soiré, hvars program utgjordes af *Den sällsamma sjukdomen*, monolog-vaudevillen *Calle Bullén*, *En natt i Falkenberg*, ett violinsolo samt bondvisor. För sällskapets uppträdande i landsorten redogöres här nedan.

Mindre theatern öppnas åter den 10:de dennes med *Strozzi och Martino*, då professor Nielsen uppträder i Strozzi's roll.

Theatersällskaperna i Landsorten.

Herr Zetterholm (föreståndare för Södra theatern) gaf från den 9 till den 27 Juli spektakler i Carlstad, och började den 31 här i Göteborg, der sällskapet för närvarande med stort bifall uppträder. Vistandet här kommer att räcka till de första dagarne i September. Från och med medio af denna månad kommer den utmärkte skådespelaren hr G. R. Broman att uppträda i några få pjäser, bland hvilka nämnas: *Jernbärraren*, *Damer och Husarer*, *Bättre folk och pack*, *De båda Sergeanterne* samt *Brodertvisten*.

Herr Hessler har sedan d. 14:de Juli spelat i Wisby.

Herr Elfforss ger med sällskap representationer å sin sommartheater i Söderköping. Fru Djurström, mille Enbom samt herrar Forssberg, Djurström och Lindroth, för närvarande engagerade hos hr Elfforss, hafva från och med nästa spelår tagit engagement vid Ladugårdslandstheatern.

Herr Gille började den 15 Juli i Norrköping, der sejouren endast varade omkring en vecka, hvarefter hr G. begaf sig till Linköping, der första spektaklet gafs den 26.

Herr Roos reste från Wexjö till Ronneby, der sällskapet, så vidt vi känna, ännu uppträder.

Herr Wallin begaf sig, efter slutad sejour i Landskrona, till Helsingborg, der han sedan den 10 Juli gifvit representationer.

Herr Balettmästare Selinders sällskap uppträder sedan den 14 Juli på sommartheatern å Lorentzberg.

(Insändt).

Medel mot mask.

I tanka att bereda menskligheten en tjänst, om än aldrig så obetydlig, tager jag mig härmed friheten att till „Tomtebissen“ insända följande recept mot mask, det han torde hafva godheten att offentliggöra. Det har blifvit mig sjelf tillskickadt af en god vän, hvars ombud hos „Tomtebissen“ jag sålunda blott har äran att vara. Receptet, som är utfärdadt af en kärring, gemenligen kallad *Göta-Lena* och som skall bo någonstädes i Westergöthland, har följande enkla lydelse:

„Gör ett afkok på tobaksblader“) och gif det patienten in att dricka.“

Medlet rekommenderas som *suveränt*. Det har nyligen blifvit försökt på en bonde, med den verkan att han aldrig vidare besvärades af mask — och inga andra plågor heller — ity att han afled både hastigt och sorgligt.

Huruvida det hjälper mot bennichmask och sålunda kan rekommenderas åt lifbevaringsregementet, det förmåler icke den „gode vännen.“

Tomtebissen expedierar sin post.

Till Herr P. A. L. i Carlskrona och B. p. Tomtebissen råder Tit. att gå till någon skicklig smed och låta sätta i ordning de skrufvar, hvilka Tit. otvifvelaktigt har lösa. Ifall detta lyckas, bör Tit. i främsta rummet köpa sig ett exemplar af Zachrissons Rättstafningslära, innan Tit. vidare befattar sig med skriftstalleri.

Till *Insändaren af 2:ne ritningar*. Ifall Tomtebissen vill låta kopiera några af figurerna i Illustrerade Tidningen, har han att tillgå en person, som gör detta lika bra som Tit. och utan att tillsätta några mindre vackra extra-prydnader.

Till — e — c. — De benäget utlofvade bidragen emotses med nöje.

Tomtebissiadern.

I Paris vistas för närvarande ett tyskt skådespelaresällskap, om hvars prestationer en korrespondent till en af Tysklands större tidningar skrifer följande: „Jag bevistade första representationen och höll, af ren patriotism, ut i tvenne timmar. Ännu aldrig har mitt fålamod varit satt på ett så hårdt prof. Hvarje medlem af detta sällskap talar en annan tyska. Den ene talar i bayersk, den andre i schwabisk, den tredje i pfälzisk, den fjerdre i en enkom af honom uppfunnen dialekt; verklig tyska talar ingen af dem. Och likväl spelade de ännu sämre än de talade. Man skulle kunna förmoda, att ett sådant sällskap blifvit införskrifvet af regeringen i Paris, för att trösta Fransmännen öfver den franska konstens förfall.“

Qvickt, men —

En mer än vanligt inskränkt fru på landet tillfrågades i början af innevarande sommar af sin man, huruvida deras tjänstefolk en natt finge „roa sig“, d. v. s. dansa, på en gammal loge. Fruen hade nämligen, som fallet ofta är,

*) Den närmare uppgiften om portioner och beredning saknas.

votum decisivum. Efter ett temligen långt betänkande, svarade hon äntligen: „Det kunna de gerna få; men ljus få de inte begagna.“ — „Ja, men det behöfva de kanhända“, vågade mannen att invända. — „Om de behöfva det eller inte, så få de det ej. De få dansa vid dagsljus hela natten.“ Det var och blef domen.

Härom aftonen, då „Ratapan“ gifvits å vår theater, hörde Tomtebissen efter spektaklets slut några herrar samtala om utförandet af pjesen.

— Mamsell Rosendal sjöng mycket snällt, menade den ene.

— Snällt? utlät sig en annan; det är för litet sagdt. Hon sjöng som en riktig liten näktergal.

— Det finner jag fullt naturligt, inföll en tredje.

— Hur så?

— Åh, inte är det något så underligt att finna en näktergal i en Rosendal.

Uti ett hus vid vestra Hamnkanalen finnes en papegoja, som i långa tider varit mycket språksam af sig. Sedan pålningsarbetena vid kajanläggningen börjats, förstummades gojan plötsligt, började hänga på hufvudet och se helt fundersam ut. Man kunde ej inse orsaken härtill, och gissade slutligen att fogeln blifvit skrämmd af de vid pålningen sysselsatte arbetarnes ständiga sång med den enformiga texten „Ettan går“ o. s. v. Man gissade hit, man gissade dit, men kom ej till något resultat; gojan var och förblef tyst. En vacker morgon löstes dock gåtan. Den långa fundersamheten hade endast varit en i hög grad spänd uppmärksamhet, som nu bar frukt, i det gojan med ljudelig och skorrande röst började sjunga: „Ettan går, sjung hoppfallerallera!“ Sedan dess har man ej kunnat förmå henne att säga ett enda ord annat än sitt ständiga „Ettan går“, &c.

Från en insändare har Tomtebissen emottagit några kostliga bidrag, jemte följande skrifvelse, hvilken han ej har hjerta att låta sina läsare gå miste om:

„Dessa Roliga Blad, så Roliga att Tomtebissen än nu icke haft så Roliga, skall säkert mottagas med varma salvitter och Betalas Hederligt till författaren, den andre Pehr Tommansson, eller med andra Ord —

(Namu och adress.)

Tomtebissen kan väl få mera men jag vill hafva *Bra Betalt*, och nöjer mig icke med en spottstyver Jag har Premunererat på Tomtebissen, och tagit ut alla Nummerna, så att Tomtebissen förtjent på mig, jag kan inte skriva mer i dag ty jag har Bråttom, och har Huvudvärk.“

En annan insändare ber att genom Tomtebissen få framställa följande frågor, hvilka han förgäfvets väntat få se diskuterade vid de sednaste prestmötena:

- 1:o. Om ej Noak med rätta bör räknas bland Patriarkerna.
- 2:o. Om ej Profeten Jonas kan anses såsom uppfinnare till den magiska buktalerikosten.
- 3:o. Om Bathseba ej bör räknas ibland Davids Harpor.
- 4:o. Om saltstoden, hvartill englarne förvandlade Loths hustru, ej bestod af engelskt salt.

Tvenne systrar, döttrar till en bekant lärare i bokhålleri, sågos ständigt tillsammans ute, hvilket gaf en person anledning att kalla dem „de oskiljaktige.“

— Då tycker jag, yttrade en infallsmakare, att det vore lämpligare att kalla dem „Debet och Credit.“

— Och hvarföre det då?

— Jo, ty de gå jemt ihop.

Samme lustigkurre hade gifvit en med tvenne stora huggtänder bekajad gammal mamsell binnamnet „Kodilj“. Tillfrågad om orsaken härtill, svarade han:

— Hon har ju två betar.

N:r 15.

Pris:

3 skill. Banko

pr N:o.

Den 27 Augusti

1857.

Säljes i Rikets

alla Boklådor.

TOMTEBISSEN.

Korrespondens.

Stockholm den 21 Aug. 1857.

Älskelige kusiner!

Med kokande hjerna och negerfärgade fingrar skrifver jag till eder ett bref uti den mest tryckande värme som man gerna kan föreställa sig på denna sidan vändkretsen, och det fastän en ganska stark nordan breder ut de flaggor som vid skeppsbron svaja, Josefine till ära. Käre kusiner! tänken på vårt tillstånd, vi arma innebyggare i den goda hufvud- och residensstaden Stockholm, hvilken på öfver en månad endast en gång blifvit afsköld af Vår Herres välgörande regndroppar, ehuru den ovilkorligen behöfde sköljas trenne gånger om dagen! Våra respektive näsor hafva också allaredan mistat äfven den sista skymten af förhoppning att befrias från det nesliga straffet af total tillspärrning, eller också den mest slafviska undergifvenhet under snusdosans förderfliga välde. De nysa och sucka förgäfvat! för dem finnes endast tvenne årstider, tillspärrningens af fruktan för giftiga ångor, och den af snufvan, det vill med andra ord säga, lifstids fängelse!

Det är annars skäligen tyst på platsen! Det händer jemt och nätt så mycket, att man icke precis behöfver tro sig boende i Trosa, eller ej gerna kan vagga sig i den lufva drömmen att man är i Paris. Alltsedan den stora förstärkningsankomsten till valen af förstärkta statsutskottets ledamöter, börja också ankomne resande att se mindre antediluvianska ut, och det har inträdt en stillhet i vårt politiska lif som har mycket tycke med en matsmältningsprocess! Och i sanning, en sådan kan kanske behövas. Ty att en sådan portion ej skulle förorsaka buller i magen på ännu större patrioter än dem som vilja ha jernvägen här, och dem som vilja ha den der, vore ej rätt förenligt med sakens natur. Emellertid hvilat man nu på sina lagrar, eller rättare sagdt man väntar på det glädjande tillfället att åter få skära breda remmar ur de frikostiga anslagens redan förut ganska illa medfarna hud! Ja, denna lyckliga riksdag har i sanning varit oss en god vägleddare! den har visat oss att vi äro mera rika än någon människa kan tro, och jag hoppas att hädanefter ingen kan vilja vara nog immo- dern att komma och tala om den kungliga svenska fattigdomen!

Med detta utskott i spetsen för affärerna kan till och med kungliga theatern hafva apparanser på att få rätt stora anslag att gå igenom med pukor och trumpeter, huru orimligt det än kan tyckas med denna scens nuvarande organisation. Eftersom vi kommit in på kapitlet om theater, så skulle det kanske roa kusinerna att höra något om Nielsens uppträdande i Hakon Jarl, något som af hvarje konstens vän härstädes betraktas såsom en händelse af stort och lefvande intresse, såvida nemligen icke denne konstens vän är allt för mycket nära bekant med våra egna storheter i dramatiskt hänseende. Nielsen har nemligen deruti klart och tydligt bevisat, att han är en konstnär som söker sin like, och att det är en helt annan jordmån för de sköna konsterna på andra sidan sundet.

Man kan vara färdig att spricka af den mest patriotiska afund i världen när man ser sådant, och vid jämförelsen med vårt eget måste erkänna att vi stå långt efter. Ni skulle ha sett denne Hakon, denna urtyp af nordisk kraft och hjelteanda, med dess dygder och alla dess fel! Det var en helgjuten bild af lif och intresse, som man endast sällan blifver varse på nutidens scener, äfven de som hafva större krafter än våra att uppvisa.

Stycket behagade dessutom ej vår publik! Hvem kan undra på det? Det slutas med undergång i stället för förlofning, och der finnes ingen Konjander som håller skrattnuskeln i rörelse! „Uch! det slutas så ohyggligt så!“ suckade både mamseller och små ungherrar, hvilka naturligtvis hade väntat att Thora i slutscenen skulle bli vald till brud af Olof Tryggvason eller att Hakon Jarl skulle antagit kristendomen och slutat som abbedissa i någon diakonissanstalt! Med ett ord, man har fått en dålig tanka om Oehlenschläger! Det är ändå något! Egentligen tror jag knappt att den stora massan haft någon tanke alls om honom förut.

Humlegårds-theaterns nya stycke tyckes ej komma att prunka på affischen med „för sextionde gången“, såsom dess prisbelönta föregångare. Det glunkas om att „Hobergs-gubben“, rådman Wesers roliga sångspel, skall komma att aflösa detsamma. Denna gång tyckes det således som om de trettio dukaterna ej skulle bära så god skörd som förra året. Annars har jag ingenting att berätta för er, mina små ku-

siner, icke ens den lillaste lilla skandal kan jag få den glädjen att undfägnas er med, ty det händer ingenting nytt under solen! Allt är i sitt gamla skick, rådhuset får verkligen moderna rutor, pumpen är aftäckt, skorstenen står kvar på Jakobs kyrka, och rikets första pastorat är ledigt, genom pastor primarii död. Hvilken signal till kapplöpning för männen i kaffetaner och långrockar! Husch! jag tycker att jag ser det redan! Hvilka rörande prosfredikningar, hvilka kalaser och hvilka ödmjuka handtryckningar! Ett sådant der pastorat måste vara en herrlig sak att hafva, jag önskade minsann att jag hade ett, jag! Då skulle här blifva annat lif! Det skulle vara något det att få skriva långa, dundrande korrespondenser fulla af eld och svafvel från himmelens herre och till „the syndare“ på jorden, i stället för att sitta här och skriva korrespondenser om ingenting till ett par pysslingar till kusiner, som kanske till på köpet äro elaka nog att anse dem för tråkiga.

Nå vi vänta oss ett skandinaviskt möte på höstsidan! Det blir något att fylla tidnings-spalterna med! Det är för märkvärdigt så många sorters möten vi nu för tiden ha! Utom de sedvanliga gamla riksmötena, och mötena i skymningen, så ha vi ju välgörenhetsmöten, bankmöten, apothekaremöten, prestmöten och skandinaviska möten! Det är riktigt „de löjliga mötena“, och jag kan med full trovärdighet omtala för er ännu några flera möten, som väntas under de närmaste dagarna.

Så hafva vett och förstånd föresatt sig att mötas i en viss stor sal vid riddarhustorget, så underligt det än kan tyckas.

Item hafva stadens husvärdar beramat ett möte, der bland andra frågor kommer att diskuteras den om uppsättande af hyrorna till ett belopp motsvarande 100 procent af köpeskillingen för huset. För det tredje hafva alla stadens hundar och hundinnor öfverenskommit att mötas en vacker dag vid något af de större torgen för att skälla på rötmanaden innan den tågar af, vidare omtalas blifvande möten af säljare och köpare vid stadens hamnar och torg, och tänkom oss endast hvad det skall pratas orimligt på alla dessa!

Det är i sanning lyckligt för människosläktet att tungorna äro i så jemnt stigande värde uti det allmänna lifvet, ty skulle det behövas mera

än *mund* för alla dessa möten, så är jag rädd för att de skulle komma att inställas af brist på deltagare. Skulle icke ni, hederliga kusiner, också kunna stöka till ett litet bisse-möte, så att man kunde få sig ett godt skratt öfver *de stores* dårskaper? Saken tål att fundera på, menar eder alltid lika vänskapsfulle
Carolus.

Hvad är att helga hvilodagen?

För några veckor sedan var jag tillsammans med ett sällskap af bara landtbrukare — ja ja, förstå mig rätt! — eller idel jordgubbar, ifall det låter bättre. Det var just en söndagseftermiddag, och vi voro bjudna till patron Dåser på en pipa, en toddi eller två samt på ett parti preferans. Hvad som för öfrigt vankade, var att hänföra under rubriken extraförplägning, ty det innefattades icke i bjudningen.

Gästerna voro redan *mangrant* samlade, — några fruntimmer voro icke bjudna, — med undantag af kapten Sjöbäck, som ännu icke hördes af, oaktadt klockan redan var fem slagen. Alla förundrades vi öfver att icke han anländt, han, som annars aldrig försummade ett tillfälle till glädje och munterhet. Vi hade på förmiddagen sett honom vid kyrkan frisk och sund, och då hade han icke låtsat om annat än att vi skulle få *nöjet* af hans sällskap — ty ett sådant var det verkligen — på eftermiddagen.

Tiden led, klockan var redan bortåt sex — men kapten kom icke. Vi hade med flit uppskjutit toddin nummer ett för hans skull ända tills nu.

Då öppnade vår värd med synnerlig värdighet sin mun, talade och sade — i parentes får jag anmärka att patron, som en äkta flegmatikus egnar och anstår, talade mycket långsamt de få gånger han gjorde sig det besväret: — „Go' herrar“, sade han, „vattnet kallnar; slån i; kapten kommer inte i dag.“

„Hur så?“ frågade vi andra med en mun — nej, likasom med en mun, ville jag säga.

„Han kör hö.“

„På söndagseftermiddagen?“ frågade sällskapet i yttersta förvåning.

„Ja.“

„Det var märkvärdigt“, menade somliga.

„Å, det är gudlöst“, inföll en annan. Detta var herr Klanderman, en liten uppnäsigt person, som vill lägga näsan i allting; „det är okristligt“, tillade han för att riktigt på skarpen uttrycka sitt ogillande.

„Ja, ä'cke det så?“ framsäflade Dåser. De som kände Dåser sedan årtal, påstodo att han aldrig synt så „lifvad“ som nu: hans ögon kastade rigtiga glädjestrålar — men det var af skadefröjd.

„Kapten Sjöbäck är då en äkta snåljons“ tillade en tredje häcklare med ett hjertligt skratt åt denna qvickhet. Han fick skrattarne på sin sida. Äfven jag gjorde dem sällskap, men blott för sjelfva skrattets skull.

Sedan den siste talaren sålunda erhållit sin välförtjenta lön, upphof den lille uppnäsigt mannen åter sin röst. „Är det inte sagdt“, sade han, som ovederläggigen var den bibelsprängdaste af oss — han hade en tid förlut varit läsare, men nu åter blifvit ett verdens barn — „är det inte sagdt att: „sex dagar skall du arbeta, men på den sjunde dermed upphöra; denna dagen skall vara en helig hvila inför Herran.“ Står det inte så, go' herrar, och endast om oxen ligger i brunnen, må man förrätta arbete på söndagen — hva' sa?“

Klanderman hade talat till slut. En stunds tystnad uppstod, om derföre att ingen så noga visste hvad bibeln i dylikt fall hade att säga,

eller om derföre att man med sitt bifall icke ville underblåsa högmodslågan hos den lille uppblåste mannen, vet jag ej — alltnog: der uppstod en tystnad åtminstone för en *half* stund.

„Hva' sa?“ säger jag“, ropade den lille uppnäsigt och kastade en utmanande blick på sällskapet.

„Bror Klanderman har rätt, mycket rätt“, menade Dåser, som var nog rädd för att icke hålla med den lille uppnäsigt.

„Men“, så fördristade sig slutligen en annan af sällskapet att yttra, „måhända har kapten likväl helgat sin sabbat bättre än någon af oss. Ett godt arbete är icke utan sin lilla gudsfruktan“ . . .

„Hm!“ fnyste Dåser; han ville tydligen afbryta samtalsämnet.

„Åtminstone“, menade kaptenens försvarare, „måste man medgifva mig, att han icke gjort något onyttigt, utan tvärtom nyttigt“ . . .

„Ja, någonting riktigt *egennyttigt*, eller hur?“ inföll Klanderman och kastade ögonen omkring sig, för att se huruvida sällskapet senterade hans ofantliga qvickhet.

„Bror har rätt, mycket rätt“, sade Dåser, och dermed var utslaget fällt.

Äfven jag fann mig omsider föranlåten att taga den frånvarandes försvar. Jag hade just ordet på tungan, då i detsamma dörren öppnades och kaptenen sjelf inträdde. Ett sakta mummel undslapp sällskapet vid denna uppenbarelse. Dåser steg upp och gick, med den mest förlägna min i världen, den ankommande till mötes. Klanderman hade svårt för att hålla kontenans och se oförskämd ut; han satte sig att tugga på naglarne och bläddra i en gammal bok, som hade till titel: „The pygméers konst att göra sig stora“, ett arbete, det han utan tvifvel kunde utantill från perm till perm.

Sedan kaptenen skakat hand med värden och gjort en fryntlig helsning åt alla sidor, sade han muntert:

„Ursäkta mig, go' herrar, att jag låtit vänta på mig så länge. Men — ser ni, när jag gick hem ifrån kyrkan i dag, tyckte jag att det lagade sig till regn. Jag lät derföre mitt tjänstfolk köra in hvad som qvarstod af min lilla höskörd. Jag tänkte som så: „Fruentimmersveckan är inne, och då äro vi mer än osäkra att få vackert väder; derför måste du smida medan jernet är varmt och se till att du får ditt hö väl bergadt.“ Ja, höet blef ordentligen insamladt. Sedan såg jag att jag gjort mig ett onödigt bekymmer, ty molnena gingo förbi och med dem det hotande regnet. Då grep mig en ruelle att på *det* sättet hafva helgat hvilodagen, och derföre gick jag hit för att, i öfverensstämmelse med annat kristligt folk, göra det på ett annat. Och mitt tjänstfolk — om dem gjorde det mig ondt att de på detta arbetsamma sätt tillbragt en söndagseftermiddag, som borde vara helgad åt hvilan, eller någon vanligare värdig förströelse. Jag gaf dem derföre kaffe och bränvin jemte några kortlekar att muntra upp sig med, samt dessutom en riksdaler, för hvilken de kunde skaffa sig en spelman . . . Se der, go' herrar, ha'n j historien om den skuldbelastade, men ångerfulle kaptenen, och — nu står jag till er tjänst!“

Han teg. Märkvärdigt nog hade ingen af hela sällskapet ett ord att säga. Herr Klanderman „försvann som en dimbild ur salen“ och var icke mera synlig den dagen.

Ett intet, men litet grand . . .

N. P. Bäckman.

Det finnes en slags litteratur, som öfverhuvudtaget får stå tillbaka för all annan. Det är annonslitteraturen.

Har den dock förtjent att blifva så tillbakasatt? Vi våga svara ett bestämdt nej.

Och hvarföre? Jo, emedan bland annonsernas oräkneliga skara proportionsvis finnas lika många „mästerstycken“ som bland romanernas, noveller, poemernas, de leda — hm — ledande artiklarnes, o. s. v.

Eller hvad säger läsaren sjelf om ett par godbitar sådana som dessa, ordagrant afskrifna ur ett par landsortsblad?

1). „I tjänst åttundas: En skänkmamsell, eller i brist deraf, en dertill passande gosse. Adress &c.“

2). „Den herrn, som inlemnade en rock i sockerståndet i botaniska trädgården, finnes att afhemta hos &c.“

Det är ju ett par ganska lustiga bröder, eller om man så hellre vill, två systrar.

Det var „Stockholms dagblad“ i kompani med „Kapten Puff“, som härom dagen förledde oss att en smula reflektera öfver annonsernas oförtjent underordnade plats. Att reflektera är annars icke vår svaga sida, och icke vår starka just heller.

I dagbladet förekom nemligen en rätt egen annons, aftryckt och besvarad af kaptenen. Den lydde så:

„På förekommen anledning får undertecknad tillkännagifva det förf. till 3:ne i „Kapten Puff“ tryckta poemer med signaturen „Theodor“ icke är jag, hvarföre mina s. k. „*vänner*“ hädanefter ej måtte begagna mig såsom skott-tafla för en illa beräknad „drift.“ Tillika anhålles ödmjuktigen hos förf. till nämnde poemer att gifva sig närmare tillkänna, till undvikande af det obehag, som annars framdeles kan drabba mig.

Theodor S—stedt.“

Maken till denna annons torde man hafva svårt att uppleta både i Stockholm, Köpenhamn och Christiania.

Bland våra minnen från studenttiden erinra vi oss ett litet skämt, som några lustiga turar ställde till med en kamrat. Hvari skämtet egentligen bestod, hör ej hit att omtala; alltnog att den det angick fann sig mäktigt stött deröfver och utbrast i sin förtrytelse: „Go herrar! jag förbehåller mig all drift för min egen person“ . . . Att uppmaningen hörsammades, följer af sig sjelf; men snart erhöill kamraten af den begärda varan mer än han tåla kunde, hvarför han ock tog sitt parti och sin hatt samt drog sina färde.

En sådan gynnare är nu inte herr Theodor S—stedt. Han undanbeder sig tvärtom all drift.

Det är en förunderlig ödets lek att den ene skall bli ansedd för att vara upphofvet till hvad en annan gjort. Men det händer så allt emellanåt här i världen, då den oskyldige får lida för den skyldige.

Herr Theodor S—stedt sätter då ingen ära i att bli tagen för författare till *trenne* i „Kapten Puff“ tryckta poemer med signaturen „Theodor“, dessa tre små humoristiska poemer, som kunna vara lika mycket värda som t. ex. hela två tal i sällskapet P. B. eller tre berättelser för barn och ungdom.

Det är ganska besynnerligt!

Naturligtvis har herr Theodor S—stedt, driftämnet, hjelten i försakelser, väckt vår nyfikenhet att få veta litet mera om hans person. Vi togo oss alltså friheten att genomögna hr P. A. Huldbergs „Adress-kalender och vägvisare“, för att om möjligt finna den vi sökte — vi förmodade honom nemligen lefva, röras och hafva sin varelse i hufvudstaden Stockholm. Våra forskningar kröntes också med den framgång att vi bland alla S—stedtarne funno blott en enda, hvars dopnamn börjar med T., och som sålunda tvifvelsutan är den rätte, den driftige annonssören i dagbladet. Denne T(theodor?) S—stedt är en sådan en, som deruti kan likna

hvilken poet som helst att han gerna skär till på längden och bredden: — mannen är skräddare.

Der ha vi då kajmannen till bara Theodor, eller, som han sednare uppgifvit sig heta: Theodor B—ström.

Theodor B—ström, ja!

Bland alla B—strömmarne i nyss återopade adresskalender finnes också blott en T(theodor?) såvida vi sett rätt, och äfven den är — skräddare. Det är då påtagligen jalousie de metier, som föranlett S—stedts demonstration emot B—ström.

Men vi låta herrar S—stedt och B—ström vara hvilka de vilja så länge, och återgå till annonsen.

Behaga våra läsare att för bättre minne skull se igenom den ännu en gång!

Det är ju en ganska lyckad drift, det der? Herr S—stedt är en driftkuku, det är sannt och visst, men — af det aktiva slaget. Det är han som drifver med Theodor B. Quintessensen af driften är den att „Kapten Puff“ aftrycker annonser om sin egen medarbetare och derigenom gör sig lika straffskyldig som herr S—stedt. Och kryddan på fröjden, den är att herr Theodor B. missförstått meningen med oftaberörde annons, tagit den för kontant, samt nedlätit sig att svara.

Och hvilket svar! Vi hafva i sanning läst det med förfäran. Se här ett utdrag:

„Till min Kajman.“

Du verkligen icke författaren är
Med förfäran;
Åtminstone jag det betvifla ej lär,
Har den äran.

Hur kan man så oförskämdt skylla på dig,
Med förfäran,
För hvad man att tacka ju endast har mig?
Har den äran.

Du derför en skott-tafla vara ej bör
Med förfäran;
Att vi äro kajmän, det rår du ej för,
Har den äran.

Och vilja ej „vännerna“ nu veta hut
Med förfäran,
Så kan du på porten ju köra dem ut,
Har den äran.

Bort då med all „drift“ uti vännernas lag,
Med förfäran;
Den ende sanskyldige, ja det är jag,
Har den äran.

Theodor B—ström.

Det der är någonting helt annat än tystnadens våltalighet. Det är ord och visor på samma gång.

Men hvem är herr Theodor S—stedt?

Skräddare? — Nej, det låta vi ej inbilla oss.

Kanske är det „Kapten Puff“ den gamle gossen, som velat drifva litet med sin kära Theodor och försätta honom i bryderi? — det vore så likt honom.

Eller är det kanske Theodor, poemernas författare, sjelf, som för att väcka uppseende, styrd af „begäret efter ett odödligt namn“, begagnat sig af denna lilla oskyldiga krigslist? — Då hade vi sett egoismen i en af de många gestalter, hvori den kan uppenbara sig.

Hvem är han då?

Vi veta det icke.

Men hvem är herr Theodor B—ström?

Skräddare? — Nej, det är rent omöjligt!

Kanske är det Bjurström, också en „humorist?“ — Nej, han heter Gustaf, han; och för öfrigt vilja vi för ingen del förblanda honom med Theodor. Man skiljer emellan — emellan två så olika storheter.

Vi mena och tro att Theodor B—ström är en misskrifning i hastighet.

Hvem är han då?

Vi veta det icke.

Och hvem skola vi få veta det af?

Vi hafva frågat alla bekanta vi påträffat, men utan att blifva tillfredsställda; vi hafva frågat Seppi, men den var tyst som en mur; och vi hafva inträngt i boningen i bergen, i sjelfva Gyltas grotta och frågat: „Hvem är Theodor?“

Der erhöilo vi genom ekot det föga uppmuntrande svaret: „O, thor!“ och finga sålunda veta, icke hvem han är, men väl hvad vi voro, som frågade.

Vi vilja emellertid ha reda på honom. Att fråga „Kapten Puff“ vore föga lönande, enär det är troligt att han icke förräder en af de sina; lika litet vunne vi med att spörja öfverste Stobée, som ju redan gått till sina fäder, om saken; — nej, bättre upp! vi ha tänkt att hänvända oss till storfursten af nedra ändan i „Svenska tidningen“, kritikens allsmäktige konung, „författaren till många värderade arbeten“, herr H. B—n ... han torde kunna gifva oss ljus i mörkret.

Tomtebissen bevittnar ett mormon-dop.

Mycket tidigt — klockan mellan 2 och 3 — en vacker junimorgon för några år sedan, gjorde Tomtebissen helt ensam en promenad längs bryggan framåt Stadsgården i Stockholm. Gud vet af hvad orsak han fördes ut så tidigt, måhända genom en af dessa slumpens bestämmelser, då någonting ovanligt skall tilldraga sig i ens väg.

Han hade ungefär hunnit midtför „sista styfverns trappor“, när han tvärstannade vid anblicken af ett besynnerligt par: man och kvinna, nedstigande hand i hand från någon af de angränsande höjderna. Den förre var svartmuskig och svartklädd till frack och benkläder; men med hvit väst och hvit halsduk, sålunda hvad man kallar „högtidligt uppsträckt.“ Den sednare var hvitklädd från topp till tå; hon var nemligen äfven hvithårig och Tomtebissen vill minnas, att hon antingen gick barfotad eller i bomullsstrumpsockarne.

Emellertid hade de kommit ned på bryggan, hvarifrån afståndet till vattenranden icke öfverskred en half aln. Här kysstes det värda paret. Efter detta väl bestämdt, föll kvinnan på knä för den svartmuskige mannen. Han utsträckte händerna signande öfver hennes hufvud. Hon nedböjde sitt. Derpå uppsteg hon och en lång omfamning skedde. I ett nu fattade han med armarne om hennes lif och doppade ned henne i den grumliga sjön.

— Mord! tänkte Tomtebissen. — Sjelsmord!.. Två olyckliga älskande, som i deras förtviflan ämna dränka sig. — Och han rusade fram, att, om möjligt, hindra deras hemska uppsåt.

Men det var icke så farligt heller. I nästa ögonblick drog den svartmuskige den hvitklädda upp ur vattnet, som i bokstallig mening strömmade af henne. Tomtebissens närvaro gjorde dem begge bestörta, tills han bedt dem lugna sig och förklara sammanhanget med detta morgonbad. Derom berättade mannen, att han härstammade från Gelle och hette Forssgren; han hade egnat sig åt sjömansyrket och hamnat i Amerika, hvarest han öfvergått till mormonismen samt blifvit en af de sista dagarnes heliges apostlar, utsänd att värfva proselyter i sitt fädernesland Sverige. Han var nyligen anländ och bodde här bland södra bergen hos en tullvaktmästare, hvars hustru var den första han lyckats omvända; och hade han nu begagnat den tysta, milda sommarmorgonen, att genom dopet inviga henne till det hyggliga samfundet.

Tomtebissen kom att tänka på mormonismen och dervid erinra sig denna döpelseakt, då han

häromdagen åhörde ett gräl emellan två personer ur den lägre folk-klassen.

— „Åh, vet skäms, din hedning och bulvan!“ oqvädade den ene.

— „Åh, tig du, din karnalje och mormon!“ svarade den andre.

När det artat sig så, att mormonismen för de lättrogne blifvit ett skällsord, hafva vi ju i religionsfrihetens intresse ingenting att frukta för irrlärorna från stora Saltsjöstaden.

Bref N:o 2 till Tomtebissen från en svensk badort.

Käraste Tomtebisse!

Min sednaste epistel till dig har gjort mycket buller i vår lilla stad, som första dagarne efter ankomsten af ditt förra nummer ej var olik en bikupa, der man spottat på flustret. De goda badgästerna funderade, skockade sig tillsammans, disputerade, ja till och med på äkta engelskt vis höllo vad om hvem din korrespondent, den stackars Badnisse, egentligen kunde vara. Ty i våra dagar äflas man ju jemt och ständigt att i hvarje liten Nisse se en pseudonym, en fingerad person. Man erkänner tillvaron af Bådaredrängar, af Badmadamer, men man kan ej förmå sig att tro, det den största Badinrättning skall kunna i sig innesluta den minste lille Badnisse; och hvarföre? jo, emedan man ej ser honom och förnimmer honom med de yttre sinnena — så förstocket praktisk har nu världen en gång blifvit. De enda menniskor, som här synas vilja tro på Badnisses existens, äro ledamöterna af Badhus-Direktionen, ty Badinrättningens af Direktionen uppförda Kontor och Biljettförsäljnings-lokal tyckes bestämdt vara uppförd åt en liten tomte af allra näpnaste slaget och ingalunda åt den goda frun, som för närvarande i 30 graders värme besörjer badbiljetternas utlemnande i det ömkliga kyffet. En och annan Tomtebissarnes förnekare påstår dock, att den lilla skyllerkuren ursprungligen blifvit uppförd hvarken åt någon tomte eller någon fru, utan åt en gammal pensionerad militärhund vid namn „Beppo“, som anmält sig såsom sökande till gårdvarsbefattningen vid Badhuset och varit ämnad detta Kontor i stället för Postkontor, men gått miste om tjensten, emedan han, likt mången annan oförsigtig suplikant, vid något tillfälle råkat skälla litet smått på vederbörande. För att återkomma till mig sjelf, så har jag, såsom enligt naturens lagar osynlig, icke kunnat uppträda, såsom mitt ridderliga sinne påkallat, till deras försvar, hvilka blifvit misstänkta såsom Badnissar, under det de på sin höjd kunnat anses såsom „Vattunissar“. Men jag erkänner, att det roat mig att se, huruledes icke ens myndigheter kunnat undgå att debiteras för maskopi med Tomtebissen och huruledes på sådant sätt den lilla stadens tillförordnade Styresman, som lär vara road af att ibland lyfta på locket till Pandoras ask, misstänkts att hafva i brist af något att „styra till rätta“ velat styra till misshälligheter genom en artikel i Tomtebissen. Gud vet, huru man kunnat finna så mycken sak med mitt stackars bref? Du ser sjelf här af, hvilken förtret de välsignade prenumeranterna vålla, hvilka du så lifligt eftersträfvat. Hade du inga prenumeranter, så kunde vi likasom tidningen „Hästvännen“, Posttidningens följetongs-afdelning och många andra hafva våra oskyldiga korrespondens-artiklar — för oss sjelfva.

Sedan jag sist skref dig till har Badsällskapet haft åtskilliga mer och mindre lyckade förströelser, för hvilka det, enligt ditt uppdrag, åligger mig att i korthet redogöra; och för att härvid följa den kronologiska ordningen, börjar

jag med den i mitt förra bref såsom tilltänkt omnämnda tillställningen af Herrarne för Damerna. Densamma utgjordes af en genom stora affischer och medelst en genom staden tågande, högst egen procession af utklädda individer, utlyst så kallad frimarknad, hvartill „såväl badande som icke badande damer“, enligt affischerna, inbjödos. Högtidligheten börjades kl. 3 e. m. och slutades omkring kl. 11. Endast de för tillfället icke badande damerna hade infunnit sig, och man måste medge, att förhoppningen att finna en marknad bevisad af en „badande dam“ var något djerf, hade än inbjudningen varit ännu mer förförisk. De anlända damernas mängd var dock så betydlig och så vida öfverstigande herrarnes antal, att samlingen liknade *Sabinerna* med deras hustrur och döttrar, då de begåfv sig till de i Rom utlyste kämpalekarne, vid hvilka qvinnorna blefvo så jemmerligen röfvade, men tillika fingo sig äkta män. Till all olycka för mången giftaslysten ungmö utan brudskatt, uteblefvo dock denna gång Romarne, och damerna fingo hela eftermiddagen och qvällen åtnöjas med sina tröga Sabiner, hvilka derunder hade tillfälle att ådagalägga sin kompletta oförmåga att hålla marknad, helst ingen köpare fanns till alla de korta varor, som i genomskinliga gaser och mussliner uppdukades för respektive afnämare. Beträffande åter den vid tillfället åt gästerna utdelade traktat, så hade densamma så till vida mycken likhet med den beryktade Novembertraktaten, att den endast på långt håll förevisades allmänheten och att dess egentliga beståndsdelar och innehåll blef känt blott för den mest diplomatiska kåren, d. v. s. den, som antingen i följd af börd eller förtjenst lyckats komma närmast de dukade borden. De öfrigas hungriga anleten upplystes af för tillfället i Badhusparken anbragta kulörda lampor!

På aftonen före soupéen dansades i salongen af amatörer en fantasi-dans, en slags quadrill, hvilken föga bidrog till nöjet hos åskådarne, men deremot beredde åtskillige tillfälle att „svettas i ett kärt besvär“; och sedermera uppträdde en ung talare, som tolkade dagens ringa betydelse och tillika ganska illa tilltygade damerna för deras friska utseende vid denna åt en förstörd helsa egnade fristad.

Dernäst i ordningen kommer Badsällskapets företagna utflykt på ångbåt till en närbelägen badort, hvars gäster helsade de ankomne främmande gästerna med kaffe, skålar och tal. Denna utflykt fann jag, liksom många andra, hvilka med mig stannade hemma, mycket treflig; hvaremot de flesta af dem, som deltog i utfärden, funnit ett totalomdöme öfver densamma vara uttaladt uti stafningssättet i den annons, som uppmanar till resans liqviderande.

Slutligen får jag i detta bref äfven underrätta dig, att Damerna af Badsällskapet med en i går anställd större kaffebjudning inlöst sin förbindelse till Herrarne för dess frimarknad. Denna tillställning, som, efter hvad man kunde vänta, i allo öfverträffade frimarknaden, illustrerades af „Tablå vivanger“ och en i sceniska framställningar uttryckt tacksägelse till Herrarne. Dans och sång, tillika med en liten släng åt Tomtebissen, hvarom jag framdeles får orda mera, afslutade högtidligheten, med hvars omnämnande äfven jag denna gång afslutar mitt redan långa bref.

Badnisse.

Rörande den sednaste tillställningen har Tomtebissen från annan hand fått emottaga följande meddelande:

Såsom gärd af skyldig erkänsla gåfvo Damerna vid badorten en fest för Herrarne den 19 dennes. Dervid gåfvos trenne serdeles väl ordnade tableaux vivants, den ena föreställande „lekande barn“, den andra „livets allvar och

livets glädje“, samt den tredje de „fyra årstiderna“. Vidare uppfördes en Charade öfver orden: „tack för god marknad“. Den slutade med följande

EPILOG:

J gode Herrar! Damerna Er säga:
„Tack för god marknad“, hjertligt tack för sist,
Då J i stånden täcktes dem förplåga
Och plena voro pocula förvisst.
De önskade nu kunna amortera
Den skuld, hvari de sedan dess ha stått,
Men kunna ej till fullo liqvidera
Förrän de mera nålpenningar fått.
Håll nu till godo hvad de tacksamt bjuda
Ur kopp och fat, — krus får ej finnas alls, —
Och när violerna till dansen ljuda
Det skall ej fattas lif och takt i vals.

Och Eder, värde recensenter, ber jag:
Att skonsamt döma öfver pjes och spel.
När jag ser „Minnets styrka“ felas ler jag,
Och tuktar ej ett så förlåtligt fel. —
Om vi ej lyckats, om J icke gissen
Charaden, dock vår afsigt J förstår,
Och derföre — J stränge Herrar! — gån
Ej bort att ange oss för — Tomtebissen.

Efter en utländsk resa.

Nyss till Köbenhavn don Lunzo
Gjort en tur och kommit åter;
Huru han förändrad blifvit
Knappast sig beskrifva låter.

Sedan dess sin bohusslänska,
Han med engelsk brytning stammar
Och den långa, hvita luggen
Till tupé i vädret kammar.

Polisongerna han borstar,
Att de borstlikt täcka kinden.
Näsan, fastän trubbig, skjuter
Som en klyfvarbom mot vinden.

Jemt lorgnette i ögongropen
Nu han bär. Af sina vänner,
Dem han förr såg långt på gatan,
Ej de närmaste han känner.

När han dock på någon stöter,
„Oh, pardon monsieur!“ han läspar.
Vid hvart nöje hemmet bjuder
Han föraktligt ler och gäspar.

Stackars unge man! kan tänka
Hvad hans ögon måste lida
Af att verlden ha studerat,
Hafva sett sig om så vida! . .

Ytterligare Mülleriana.

Förre kaparekaptenen m. m. J. P. Müller har ånyo hedrat Tomtebissen med en skrifvelse, denna gång försedd med följande adress: „Hans Excellens Redaktören af *Tomtebissen*, En af Svea Rikets Herrar — Proselyten-fressare.“ I nämnde skrifvelse begär hr. Müller plats för en uppsats, hvilken lyder som följer:

„Den Katholska Kyrkan.“

Den Katholska kyrkan (icke den lutherska) är sanningens, kärlekens och dygdens rike.

†††

Det finnes intet fullständigare, alla förnuftsfordringar så tillfredsställande, system för verldsskådningen som den katholska kyrkans tros-lära; — det finnes ingen renare, mera upphöjd och ädel moral än den katholska kyrkans pligtlära; — det finnes ingen fastare, innerligare, mera broderlig förening bland människorna än den katholska kyrkans samfund; — det finnes ingen säkrare borgen för detta samfunds beständiga varaktighet, ingen lyckligare förening

af orubblig laglighet och oantastelig frihet än den katholska kyrkans författning; och det finnes slutligen intet heligare, saligare, Gudi mera behagligt lefverne än lydnaden mot den katholska kyrkan.

Detta är den innerligaste, sannaste, heligaste öfvertygelsen hos

en Schleswigholsteinsk katholsk proselyt.

Äfven denna gång har Tomtebissen således uppfyllt den gamle kaparekaptenens önskan att få sin uppsats införd. Och Tomtebissen har, såsom anden sade till Münchhausen, „ta' mej f—n ej gjort det för inte“. Äfven denna br kaptenens skrifvelse var nemligen åtföljd af en dusör, bestående af ett porträtt, hvilket Tomtebissen dock ej, såsom hr M. föreslagit, vill upphänga i sin lilla paviljong, då detsamma synes honom dertill allt för enkelt. Deremot vill Tomtebissen med nöje begagna den med-sända brochyren: „Epistel til Nordens Mænd og Qvinder“, hvilken i anseende till sin brokighet är serdeles lämplig att tapetsera paviljongen med.

Tomtebissiader.

Fyrverkaren Stella ämnade, enligt annons i Malmötidningarne, att i nämnde stad fira H. M. Drottningens namnsdag med att å Mon Bijou afbränna en transparang.

Man är nu som bäst betänkt på att återupptaga arbetet med den atlantiska telegrafträdens nedläggande. Enligt hvad tidningarne för-måla, kommer telegrafan att öppnas af drottning Victoria i England och Buchanan, Nordamerikanska Fristaternas president. De ömse-sidiga meddelandena lära, för det dryga portots skull, endast komma att bestå af tvenne ord och lyda som följer:

Från London till Washington: „Nu igen!“

Från Washington till London: „Mjukis, gratulerar!“

En resande inkom på en gästgifvaregård i Westergötland och satte sig, i afbidan på skjut-sen, på en soffa i gästrummet, der endast gästgifvarmor och hennes lille hvithårige, treårige son befunno sig. Efter en stunds förlopp lemnade modren rummet, och knappt var detta skedd innan den unge verldsborgaren klättrade upp på en stol samt med brinnande iver började dricka ur en på hyllan stående mjölk-bunke. Den resande, som fann detta attentat nog närgånget af den lille Westgöten, ropade:

— Vill du gå ner, pojke! Skäms du inte att stjäla mjölken!

Hvarpå bytingen, med en arg blick på den främmande, i äkta knallare-dialekt genmälte:

— Ä' de' di' mjolk, fajhund?

Det europeiska läkarekollegiet i Pera har utfärdat följande *Recept för en sjuk man*:

6 lod *rysk såpa* till ingnidning;

1 skålp. *engelskt plåster*, att förbinda såren med;

1 fat äkta *Pariser spiritus*, att tvätta hufvudet med;

2 gran *Wiener-droppar*, att lukta på;
några *sardinska oliver* mot magsvaghet; samt
Hoffmansdroppar från *Berlin*, att stärka nerverna med.

N:r 16.

Pris:

3 skill. Banko

pr N:o.

Den 15 September

1857.

Säljes i Rikets

alla Boklädor.

TOMTEBISSEN.

En snål mans äfventyr.

På säteriet Sjölösa i Skaraborgs län satt patron Spargren i matsalen och intog en bastant frukost, då, medan han ännu tömde sitt andra glas mjölk, dörren öppnades och en piga stack in hufvudet i salen.

— "Hvad vill du?" frågade patronen.

— Jag skulle säga till att hästarne ä' framkörda.

— Jaså, det var bra!

Några minuter senare stod vår patron resklädd ute i förstugan, omgifven af fru och barn.

— Låt nu se, kära Charlotte, sade han till den förstnämnda, att du tar väl vara på elden och ser efter att folket gör någonting. Torparne ska' fortsätta med flåhackningen nere i Kungshagen till dess jag kommer tillbaka. Och glöm inte att förmana Jöns Andersson i Pintorp, att han inte får sälja sin ko, utan att säga mig till. Han är redan skyldig mig femtiotte riksdaler och gör han inte upp det, ska' han snart få resa ifrån torpet.

— Ah, det vore synd, det är en så beskedlig karl! svarade frun medlidande.

— Beskedlig — ja, det tror jag nog, när han slipper göra rätt för sig. Men det ska' bli slut på det der slarvet en gång. Det går inte an för en fattig karl att skänka efter något. — Adjö med er barn! akta dig, Olle, så du inte slår sönder några glas eller fönsterrutor, och du, Janne, kan gerna gå barfotad medan jag är borta, för det kommer nu ändå ingen främmande.

Efter dessa ömma förmaningar omfamnade Spargren sin fru, klappade barnen på hufvudet och steg upp i sin gamle gulmålade suflett. Drängen lät piskan smälla på de magra kamparnes rygg och så bar det af.

Vid ett-tiden stannade patronen, för att låta hästarne pusta ut ett par timmar. Man höll då under ett par lummiga träd, på en plats långt ifrån någon bostad och der ett mustigt gräs frodades å dikeskanterna.

— Du kan nu gerna spanna ifrån hästarne, Per, och låta dem beta litet på dikesrenen, sade Spargren till drängen, i det han för egen del tog ett matsäcksknyte ur vagnslådan, — du har ju inte mycket hö med dig?

— Nej, patron befallde ju, att jag inte skulle ta' med mig stort.

— Ja, ser du, det är synd, om kamparne ska' ha för mycket att dra, och för resten fara vi väl

upp på Grönhaga eller Ulfås till qvällen och der ha' de godt om foder.

Mot aftonen befallde patronen Per taga af vägen, just der en lummig allé förde upp till en ståtlig herregård. Denna herregård var Grönhaga.

Herrskapet var hemma och hade till och med tvenne främmande herrar på besök.

— Välkommen, bror Spargren! — ropade herrn i huset i fryntlig ton. — Här får jag äran presentera löjtnant Ehrenkorkh och häradshöfding Pennsylvander. Rasande trefligt att kära bror kom, vi kan nu få oss en liten torrwhist i afton. Du stannar ju öfver i natt?

— Jag tackar, jag tackar! svarade patronen belåtet. — Jag vet inte om det går an att komma så här och tränga sig in . . . jag ämnade mig annars till Skara i qväll.

— Det vill jag aldrig höra talas om; drängen ska' sätta in hästarne i stallen, och här kommer du inte ifrån förr än i morgon bittida!

Spargren ingick på förslaget, men med uttryckligt förbehåll att redan klockan fem på morgonen få sätta sig i vagnen.

Vår resande patron, som hela sitt lif igenom varit till den grad gynnad af lyckan, att han nu var egare af en högst ansenlig förmögenhet, hade dock alltid haft otur i en sak — nemligen i spel; och då han nu sent på qvällen gick upp på gästrummet, dit värden sjelf följde honom, hade hans kassa blifvit lättad med 7 Rdr och 20 sk.

— Satan till otur, jag har haft i qväll! — mumlade han sakta för sig sjelf, sedan värden tagit god natt. — Hade jag rest in till sta'n, hade det inte kostat mig så mycket på långt när.

När Spargren klockan half sex på morgonen lemnade stället, gaf han uppasserskan en åttaskilling i drikespengar, och stalldrängen, som öppnade vagnsdörren, fick tre skilling. — Sju och tjuge på spel — sade patronen för sig sjelf — åtta skilling till pigan och tre till drängen — summa: sju Rdr och trettioen skilling! . . . Hade jag tagit in hos Vindings, så hade Per kunnat ligga på fotsackén i mitt rum och med stall- och vagnsrum inberäknadt hade hela kalaset inte kostat mer än två Riksdaler.

Patron Spargrens resa till Skara hade, som man väl kan förstå, ej blifvit företagen bara för ro skull. Han hade der åtskilligt att uppgöra med en kommissionär och skulle till på köpet i

en konkursmassa bevaka en fordran, stor 17 Rdr 24 skilling.

Kommissionären träffade han redan tidigt på morgonen och fann denne hafva på det mest tillfredsställande sätt utträttat de gifna uppdragen. Flera inkasseringar hade lyckats långt utöfver förmodan och Spargren uppbar härför fullständig likvid, hvarefter de båda herrarne gjorde sällskap utåt staden.

Men bäst de här gingo, kom Spargren att besinna, att hans kommissionär både nu och före detta verkligen gjort honom så stora tjenester, att han kanske en gång borde visa sig "gentil" igen; och följden häraf blef den, att han frågade, om icke notarien (kommissionären titulerades så) ville gå med och dricka ett glas portvin.

— Jag tackar så mycket, svarade denne — men jag har inte ätit frukost än!

— Jaså, hm! — då går det ju an att följa med och göra det, så kan vi få oss ett glas med detsamma.

— Mjuka tjenare, herr patron! ropade i samma ögonblick tvenne röster från sidan af gatan, och straxt derpå såg den tilltalade häradshöfding Pennsylvander och löjtnant Ehrenkorkh närma sig. — God morgon, bror notarie! Herrarne äro ute i affärer, kan jag tänka?

— Nej, — svarade notarien. — Patron Spargren har varit så artig och bedt mig gå med och äta en liten frukost, innan vi skiljas åt.

Patronen blef härvid blodröd i ansigtet, hostade förläget och framstammade derefter i nästan hviskande ton: "Herrarne ha kanske redan ätit frukost?"

— Nej, det ha vi inte, svarade båda med en mun.

— Hm! kanske herrarne vill vara så artiga och göra oss sällskap då!

Man tackade, och de fyra herrarne gingo in på stadens bästa spisqvarter.

— Behaga herrarne bränvinsbord? frågade uppasserskan.

— Det förstås — svarade Spargren. — Se här är matsedeln, mina herrar, var så god och tag hvad herrarne tycker kan smaka!

— Ah, charmant! — ropade löjtnant Ehrenkorkh — här finns ju färska ostron. Hit med ett dussin, att börja med! Häradshöfdingen och notarien följde samma smak; men Spargren sjelf begärde en "half" biffstek.

— Här fås inga halfportioner! — blef svaret.

— Ge mej då en hel, men utan lök och potatis!

De tre gästerna drogo härvid på munnen, men höllo för öfrigt god min och requirerade det ena efter det andra. Notarien, som ofta haft mycket besvär för patronens räkning, men ännu aldrig förr kommit i åtnjutande af någon artighet från dennes sida, tog nu det bästa han förmådde sin skada igen och animerade äfven de andra att låta sig väl smaka, allt hvad stället hade läckrast. Slutligen hördes champagnekorkar smälla, sinnena lifvades, och sjelfva Spargren blef nu så pass uppspelt, att han åtminstone åt och drack i kapp med de andra. Det såg ut som om han velat berusa sig, endast för att ej kunna beräkna huru dyrt kalaset skulle blifva. Hans tankar och ord blefvo också med hvarje ögonblick allt oredigare och oredigare.

Men bäst det var sprang han upp från sin plats, ringde på uppasserskan och frågade hvad klockan var.

— Half ett! — upplyste denna.

— Half ett? — upprepade Spargren. — Är du alldeles förbannad, menniska! — Hon kan väl inte vara mer än elfva än.

— Jo, flickan har rätt! — svarade en röst från andra rummet — klockan har slagit half ett för jemnt fem minuter se'n!

— Så för fan! — utropade Spargren och tog sig med båda händerna i håret — klockan tolf skulle jag ha varit uppe på rådstugan och bevakat min fordran. Nu förlorar jag de pengarne!

Patronen nedsjönk härvid på sin stol, men ropade i nästa ögonblick med stentorsstämma: "Champagne! mer champagne!"

— Bravo, bror Spargren! — jublade gästerna, hvilka nyss druckit brorskål med Wohlthäter.

Då vår patron slutligen frågade hvad han var skyldig, fick han en räkning på några och 40 Rdr, efter hvilkas liqviderande han, spiknykter, skyndade att lemna sina dyrbara vänner och staden.

När han ett par timmar senare passerade Grönhaga, mumlade han sakta för sig sjelf: "Hvad fan skulle jag här och göra i går!" och befallde derefter drängen köra fort förbi.

Återkommen till hustru och barn, klagade han i flera dagar öfver den svåra otur, han haft under sin resa; men hade han varit blott en liten smula filosof, skulle han i alltsammans endast sett en påminnelse om den gamla satsen:

"Snålheten bedrar visheten."

Nya upptäckter,

hvilka egentligen äro gamla.

Vårt tidehvarf är onekligen upptäckternas. Detta påstående behöfver man ej bevisa, ty vi se bevisen derpå dagligen och stundligen för våra ögon, — notabena om vi vilja se — en sak som ibland är kinkig nog här i världen. Svenska folket har alltid varit litet närsynt, — man behöfver ej vara dess fiende för att påstå det, — ty naturfel rå'r hvarken individen eller nationerna för. Och att närsynthet är ett naturfel, det hoppas jag att ingen, som någonsin förnummit det afskyvärda af ett lejons uppträdande med glasbiten i ögonvrån, skall vilja disputera! Nåväl! detta samma svenska folk har likväl på sednare tiden gjort tvenne nya upptäckter, hvilka förtjena sin plats bredvid elektriska telegrafen och räknemachinen, först derföre, att de varit lika svåra att ernå och för det andra derföre att de kunna vara lika nyttiga, om de väl användas.

Men hvad är det då som svenska folket har upptäckt?

Jo, svenska folket har pro primo upptäckt, att det är ett rikt folk, att det bebor ett rikt land, och att det således kan tillåta sig dessa

små fantasier, som rikt folk ibland roar sig med, utan att behöfva frukta några ledsamma efterräkningar. Men det var ju också hvad Tomtebissen alltid tyckte, då man skrek och larmade om "det fattiga Sverige", det "arma landet", hvars "enda guld var innevånarnes hjertan" — och mer dylikt som poeterna spridt ut och som prosaisterna sedan sagt efter — för att kunna säga något poetiskt! Och det är visserligen sannt, att poeterna kunna få det der att taga sig rätt vackert ut på papperet, ehuru de sjelfva få det mest talande bevis på motsatsen, i det att det fattiga folket dock köper deras poesier — men i den stora hufvudboken, som landet för, der ser det annorlunda ut!

Det är minsann ej något fattigt land, som har råd att importera så mycken lyx och exportera så mycken spannmål och så mycket jern om året! Dessutom är det ej något fattigt land, som har råd att bränna upp så mycken brödföda och så ofantliga partier potatis, för att i stället låta de "urgamla fjellen" kringströmmas af de stridaste floder utaf sexgradigt bränvin!

Men kronan på verket fattades ännu!

Är det kanske ett fattigt land, det land, hvars representanter, för att jemna den lilla statskulden till fulla 20 millioner, då den endast gick till nitton och några hundratusen, anslår en summa till bangård i hufvudstaden, utan att veta huruvida den räcker eller är öfverflödig?

Nej för tusan! hvad det är, men inte är det åtminstone den honetta fattigdomen, som så bär sig åt!

Svenska folket har således upptäckt, att det är ett rikt folk, och för denna upptäckt har det att tacka det förstärkta statsutskottet, som med sin liberalitet och affärsvana förvånar hela Europa!

Men ännu är det icke slut! Vänta bara tills fråga blir om motionerna, som afse beskyddandet och uppmuntrande af konster och vetenskaper! då först skola vi se, huru bottenrika vi verkligen äro, huru guld och manna skall flöda, på det att vår andliga utveckling måtte gå i jemnbredd med den materiella. De, som voterat tjugo millioner till våra jernvägar, skola säkert ej undandraga sig att kasta en tolfskilling åt den stackars konsten, som sitter vid landsvägen och anropar de förbifarandes medlidande! Ty sedan nu grundsatsen: "Sverige är ett rikt land", är proklamerad, kunna de icke gerna annat!

Detta är således den ena upptäckten!

Ja, vi äro rika! Vi äro nog rika att förakta till exempel en folkbeväring, byggd på principen af hvarje individs skyldighet och rättighet att försvara sitt land, och i stället underhålla en stående armé, som är otillräcklig en gång då farans stund är slagen! Vi äro nog rika att året om intaga skeppslaster af flärd och siden från södern, och i utbyte lemna detta svenska jern, hvaröfver vi äro så rättvist stolta. Vi äro rika nog att hålla oss med biskopar, hvilkas runda inkomster skulle göra en förträfflig effekt, lagda i folkundervisningens tomma vågskål — en mängd andra saker att förtiga, hvilka dock i grund och botten bäst bevisa, huru rika vi äro.

Men den andra upptäckten då? frågar ni säkert. Ja den är till den grad storartad, att man sannerligen kan häpna då man närmare betraktar den! Den är en upptäckt af oberäknliga följder, af kolossal vig, — den är tillräcklig att omskapa hela vår både yttre och inre fysiologi, notabena om vi vilja begagna oss derutaf!

För denna stora upptäckt äro vi också skyldiga det förstärkta statsutskottet den lifligaste tacksambet, ty hade det icke varit, så skulle vi ännu i många år kunnat gå och inbilla oss

att vi varit ett af de sämst lottade konstitutionella folk i världen, — vi skulle kunnat vara nog dumma att åter börja agitera för en reformfråga, som ej kunnat falla, vi skulle ställt till reformmiddagar och glasmästarförtjenster kanhända, — och slutat med att åka baklänges en bit i tiden!

Men-nu är faran förbi! Den lugna och passionsfria medborgaren äter i lugn sin dyra kaka, knäpper ihop händerna med andakt och lärar sina uppväxande barn att som en trosartikel bevara denna kostliga upptäckt:

„Vi hafva en utomordentligt ändamålsenlig och välsignelserik nationalrepresentation!“

Återblick.

Lefve materialismen!

Vår upplysta tid har kommit under fund dermed, att allt, som existerar, inskränker sig till de några och sextio kemiska elementerna. Något andligt gifves icke, idéer komma alldeles icke i frågan. Gud, odödligheten, de fyra kardinaldygderna, och de sju dödssynderna, allt det der är bara metafysiskt prat. Men penningen, som vi hafva i hand, bifstekens, som vi spisa, vinet, som vi dricka, flickan, som vi smeka, våra hus och våra åkrar, och guanon, som göder dem, och våra egna mer och mindre med ister späckade kroppar, de äro verkliga ting. Så är det.

Vill man se några förtyper till det slägte, som skall komma efter oss och uppväxa under inflytelsen af denna förståndiga lära, så må man betrakta direktörerna i Englands ostindiska kompani! De äro äkta materialister, präktiga karlar, stora praktiska filosofer.

Indien är i uppror, det veta vi. Herrar kompanidirektörer äro på väg att förlora de 200 millioner slafvar, som de, så godt de kommit åt, sugit, prejat och skinnat.

Men upprорот kan kvävas, om man skyndar att skicka tillräckligt med trupper mot rebelerna. Det är således i dessa praktiska filosofers intresse, att många trupper afskickas dit. Men sådant kostar pengar, och Ostindiens direktörer vilja ej släppa till af sina pengar. De äro goda materialister, som veta, hvad penningen är, präktiga filosofer, som veta allt och endast glömma den gamla satsen, att snålheten stundom bedrar visheten. Nu är emellertid engelska regeringen mån om att behålla Indien, och inskeppar derför talrika trupper. Olyckan är, att hrr direktörer skola till en del betala omkostnaderna. Och herrar direktörer vrida händerna af förtviflan öfver dessa utgifter; de vilja för sitt lif behålla Indien, men de vilja icke, de goda materialisterna, uppföra en styfver för ändamålet. De fördröja transportskeppens afgång, de knussla öfverallt, der de kunna knussla, de leja ruttnade skepp, emedan desse äro billigare än andra, till truppernas öfverförande, och som sagdt, de vrida händerna — icke af fruktan för dessa truppers öde, utan af förtviflan öfver de rysliga depenserna.

I Calcutta finnas åtskilliga goda materialister, som icke äro direktörer i Ostindiska kompaniet, men förtjente att vara det. De äro rika köpmän, som, för att öka sin rikedom med några pund sterling, i hemlighet hafva sålt miniegevär till de indiske rebellerna.

Med dessa miniegevär komma utan tvifvel mången Albions son, mången landsman, kanske släkting till dessa köpmän, att stupas på ärans fält.

Dessa miniegevär skola i sin mån bidraga till att försvåra Indiens eröfring. Är lyckan god, komma de tillochmed att bidraga till dessa köpmäns och samtliga Engelsmäns fördrifvande ur Indien.

Det är något sublimt i detta. Tänk oss blott en man, som under inflytelsen af egoismens heliga instinkt, griper efter närmaste lilla förmån och, för att vinna den, sätter sin egen existens på spel och trotsar de dumma, men ännu temligen allmänt spridda fördomar, som representeras af orden ära och fädernesland! Tänk oss det — och följom hans exempel!

Insändt.

Till de värderade Bröderna af Tomten, hoc est Hrr Tomtebissar!

Hrr Hisings- & Färjenissar synas ha urakt-låtit deras pligt, då de icke anmält förhållandet vid den härifrån till Qvillebäcken förande färjan; — den oordning, det slarf, den sturskhet, det sus och dus, hvarmed allt der behandlas till resandes och trafikerandes förtret, hinder och mångfaldiga obehag — derom kunna Bröderna med största lätthet bli öfvertygade af hvilken och huru många resnissar från det hållet, Bröderna än må sammanträffa med — hvadan J härmedelst vänligen anmodas att, medelst alla Eder till buds stående lagliga medel, sådane ofog beifra.

Res-nisse.

Kan ofvanstående föranleda till någon rättelse, skall ingen se det heldre än Tomtebissen.

Tomtebissen vill tillägga att då han sednast passerade med färjan klagade för honom en medföljande dame, att hon och flera med henne blifvit förolämpade af en rusig färjekarl. Bästa direktion! håll bättre ordning, om ej för ordningens egen skull, så för de stackars fruntimrens, som nödgas passera med edra färjor!

Ett Rentvagnings-försök.

Bruka Göteborgarne bada under bar himmel vintertiden?

Eller bruka de alldeles icke bada vintertiden?

Vi veta, att Göteborgarne bada rätt flitigt under sommarmånaderna . . . herr Löfströms bassin bär derom vittnesbörd . . . från Juni till slutet af September. Men från September till Juni, d. v. s. under 8 månader af året, står herr Löfströms bassin i det närmaste tom. Visserligen lär det i våra dagar gifvas två eller tre exemplar af människospeciet Göteborgare, som låta hugga vakar på isen och icke sky att löga sig i dem; men dessa kraftmän, värdige Fornjoters tider, äro som sagdt endast två eller tre, och Göteborgarne äro, qvinnor och barn inberäknade, mellan 30,000 och 40,000. Således kan på ofvanstående frågor följande svar gifvas: Göteborgarne i allmänhet bada icke under öppen himmel vintertiden, och som de icke ega något badhus, lära de alldeles icke bada under 8 månader af året.

Men som nu Göteborgarne äro ett af naturen renligt släkte, så är det naturligt, att de önska sig ett badhus;

Och som Göteborgarne äro ett välmående folk, så är det begripligt, att de utan svårighet borde kunna förverkliga denna sin önskan;

Och som Göteborgarne äro ett upplyst släkte och veta, att Engelsmännen uppskatta ett samhälles civilisation efter den tvålvquantitet, det förbrukar, så är det gifvet, att de verkligen föresatt sig att uppbygga ett badhus, der mycket tvål kan konsumeras.

Så långt ha vi nu hunnit i saken. Det förhåller sig i sjelfva verket så, att Göteborgarne länge funderat på att uppföra ett badhus. Och en af Göteborgs samhällsmedlemmar, hr Rossing, har tillochmed en ritning till ett badhus färdig, två eller tre våningar högt, försedt med alla bekvämligheter.

Således återstår blott att sala ihop penningarne, hvilket är en småsak för våra praktiga penning-

karlar, som pläga gripa med fulla händer i kassakistan, så snart fråga är om något godt och nyttigt, samt att bestämma det blifvande badhusets läge.

Vid vatten bör det naturligtvis ligga, derom äro meningarne icke delade. Och som vår Herre rikeligen välsignat Göteborg med vatten — vi hafva ett långsträckt riviére, kanaler och vallgravvar — så blir det ingen konst att få en passande plats för badhuset. Men man har råkat i en *embarras de richesse*. Några vilja lägga det i Brunnsparken; andra vid vallgravven nedanför slussbron; andra åter, som inbilla sig, att friskt rinnande vatten är för ändamålet mer passande än stillastående vatten, som är uppfyllt af ruttnande organiska ämnen, förédraga elfstranden. Bland de sistnämnde befinner sig Tomtebissen med hela sitt släkte af förståndiga Bissar. Och Tomtebissens åsigt skulle bestämdt vinna gehör, om det ej bland Göteborgarne funnes många ekonomiska hufvuden, som anse, att elfstranden är alltför dyrbar, för att några alnar af densamma skulle få upptagas af ett badhus. Nej, till att bära packhus, magasiner, tullhus o. s. v. med ett ord, till hus, som afse handelsrörelsen, bör denna vigtiga strand vara bestämd, och till ingenting annat, enligt dessa ekonomers åsigt; att beröfva handeln en enda tum af denna dyrbara linie vore en förbrytelse mot Göteborgs framtid såsom handelsstad, säga de. Men Tomtebissen har alltid trott, att rikedom ej har annat värde än just det att kunna åstadkomma hvad som är godt, nyttigt och angenämt för det allmänna och den enskilde, och som nu ett badhus verkligen är något godt, nyttigt och angenämt, så tycker Tomtebissen, att man ej bör alldeles glömma medlet för ändamålet, utan verkligen gifva åt ett blifvande badhus så många kvadrat-alnar, det kan behöfva vid elfstranden.

Dock — allt detta är något, hvarom man efter en smula öfverläggning snart skall komma öfverens.

Men återvändom till hr Rossings ritning. Hr Rossing har uppgjort en plan till ett badhus af två eller tre våningars höjd, försedt med alla bekvämligheter (vi nämnde det förut) och beräknadt för både rike och fattige.

De rike (och de som ha lust att betala som om de vore rika) skola bada i den nedra våningen (för att slippa gå upp för trappor); de fattige (eller de som icke ha lust att betala som om de vore rika) skola bada i andra våningen. För sitt lilla besvär att gå uppför trappan få de också badet för bättre pris, och det är för dem en ren vinst.

Så till vida är hr Rossings plan mycket bra. Han har tänkt på de fattige, såväl som på de förmögnare, och han inser, att det i sanitärt, statsekonomiskt och filantropiskt hänseende är vida nödvändigare att sörja för den stora menighetens än för några få personers bästa, helst dessa sednare lättare kunna förskaffa sig den ifrågavarande förmånen på enskilt väg. Men bäst är att sörja för begge, och det har hr Rossing gjort.

Men, tänkte hr Rossing, som i sjelfva verket synes tänka på allt, jag vill uppgöra min plan sådan, att ingen, icke ens den fördomsfullaste, skall hafva något att invända emot densamma. Jag vet (det är hr Rossing, som talar för sig sjelf) att vi lefva i ett tidehvarf . . . ett tidehvarf, som ännu ej blifvit riktigt humant, riktigt bildadt, i ett tidehvarf, då en stackare, som förvärfvat något penningar, anser sig vara ett annat slags varelse än en stackare, som icke förvärfvat alldeles så mycket penningar. Jag vill icke, att den förre stackaren skall på ringaste sätt "generas" af den sednare stackaren och vill därför icke blott låta dem bada i olika våningar, utan äfven låta dem gå in i badhuset genom olika dörrar.

Och hr Rossing formerade sin penna och satte tvenne olika dörrar, i skilda himmelsstreck, på sin ritning.

Nu, tänkte hr Rossing, äro alla nödiga försigtighetsmått vidtagna, för att ej min samhällsnyttiga plan skall stranda mot dumheten och högfärden.

Men hr Rossing bedrog sig. Hr Rossing be-tänkte icke, att det gifves menniskor, enfaldiga menniskor (men äpdå Gubevars *menniskor*), som äro enfaldigare, än han kunde föreställa sig. Dessa personer (vi förmoda emellertid, att de äro högst få) hafva låtit förstå, att de alldeles icke vilja bada i samma hus med personer, som ej hafva så mycket pengar eller så fin rock eller så pomaderade och borstade polisonger som de. Vi omtala detta blott såsom ett löjligt och bedrägligt kuriosum, ty något inflytande på badhusfrågan kunna naturligtvis sådane personer icke ega. Om de inbilla sig tillhöra "den fina världen", så är det en inbillning, som ingen med dem delar; ty "den fina världen" är en sådan värld, som är alltför van vid en fin rock, för att derpå fästa afseende, en värld, som har vyer, öga för det sannt menskliga, aktning för intelligensen, arbetet, hedern och för ingenting annat. Den "fina världen" är med andra ord en sådan, som skulle frukta att göra sig löjlig genom ett sådant beteende som de ifrågavarande personernas. Hvad desse äro, vilja vi säga, men för att ej förolämpa dem, vilja vi säga dem det på ett skonsamt sätt. Vi hafva stor aktning för schåare, som äro arbetsamme och redlige; vi hafva således också stor aktning för de ifrågavarande personernas fäder och för dem sjelfva, och vi kunna försäkra dem, att vår aktning icke förminskats deraf, att de förvärfvat förmögenhet och iklädt sig en finare rock; vi vilja blott påminna dem, att de oaktadt sina penningar och oaktadt sin garderob, dock äro ingenting annat än schåares jemlikar, intilldess de lärt sig humanitet. Och hvad nu det nya badhuset beträffar så hoppas vi (ehuru det nog är djerft att hoppas så) det dessa personer i framtiden skola lyckas aftvätta sig brackan och er-hålla förnyelsens bad till en bättre menniska.

"Herthas barn."

Skönast dock i alltet qvinnan är.
Stagnelius.

Jag kunde väl tro jag, att "Ernst Ludvig" skulle få rätt! Han lifvades af en profetisk anda, då han i Svenska tidningens spalter ref ner den "grönlockiga Hertha" och påstod att qvinnorna ville sätta sig på det manliga könets näsor!

Denna näsvisa ställning ha några bedagade damer i Stockholm behagat intaga, och vår tid hotas af en ny syndaflojd i en ny pensionskassa för fruntimmer, som icke tillhöra den tjenande klassen. Det har blifvit ett förskräckligt allarm i lägret, alla våra stora och icke stora tidningar ha varnat för förslaget, som är till den grad oskyldigt och vackert, att man skulle tro det vore uppgjort af barnungar.

Men det är det vackras lott här i världen, att ständigt misskännas!

Såvida ej här den kungliga svenska afunden också varit framme! Herrarne förargas nemligen öfver att man icke frågar dem till råds, att de ej få kalkylera, att de ej få sitta i direktionen, och mera dylikt — men jag för min del tycker, att vi karlar kunna gerna lugna oss — vi få nog vara med, om inte förr, åtminstone när årsafgifterna skola betalas.

Det är denna *tysta* verksamhet, som karlar-na likväl icke äro nöjda med, — och därför skrika de så förfärligt! Men mamsellerna ha denna gången ordentligen slagit döförat till, och ämna gå på i ullstrumporna. Och de ha rätt,

kunna vi i andra afseenden tillfredsställa deras små önskingar, så inte ska' vi väl undandra oss denna lilla utgift för att förskaffa dem ett nöje — och stiftarinnorna en liten inkomst om fem år!

Jag för min del tycker om att kvinnorna börja på att sätta sig på sina höga hästar — efter all sannolikhet komma vi att vinna på den saken! Ty få de hålla uti på detta sätt några år, så bli vi karlar säkert mycket mera enväldiga än vi någonsin anat, — och i stället för att således klandra de två eller tre varelser, som vilja betala 500 riksdalers ränta årligen på 625 riksdaler, borde vi resa dem en ärestod.

Mången har fått en sådan för mindre än så, och det vore ju dessutom ett sätt att hämnas ädelt för det förakt, som de skänkt oss, i det de i denna inrättning anvisat oss det mera passiva åliggandet att betala — de veta nog, att våra aktiva ej kunna vara så serdeles lysande i dessa svåra tider!

Gud signe små barnen, som vilja och kunna leka — det vore synd att förstöra deras glädje.

En målsman.

Ljusets fiender,

hvilka hvar och en trodde att Kellgren behöri gen jordat, hafva börjat ett häftigt anfall mot „upplysningens vänner“ i Uddevalla. Till heder för den goda staden är det vår skyldighet att nämna det obskurantismen derstädes endast har tvenne vapendragare.

En resande Bisse berättar oss, att Uddevallas innevånare nästan enhälligt beslutat anskaffa gaslysning gemensamt med ett bolag, som anlagt en större fabrik vid staden. Ett par stockkonservativa ljusfiender ha emellertid upphäft sina röster i stadens tidning mot företaget och anförä som kardinalskäl att då staden allt sedan sin grundläggning varit utan gaslysning, torde sådan äfven vara öfverflödig hädanefter, samt att åtminstone ingen mindre stad borde tänka på sådant sattyg, för än första klassernas städer fått gas.

Det der kan man ju kalla skäl!

Tänk så flata t. ex. Landskrona-boerna skola bli, då de nu få se, hur de lupit åstad och i otid skaffat sig gaslysning.

Theater-Notiser

(från d. 4 sisl. Augusti till omkring d. 5 dennes).

Stockholms-theatrarne.

Kungliga Theaterns representationer skulle börjas såsom den 9 dennes med *Medelmättig och Krypande*, komedi i 5 akter af Picard (senast gifven år 1820); samt *Festen i Albano*. Thursdagen den 10 skulle uppföras *Den Stumma från Portici*. Under öfning var, för att gifvas i medio af månaden, *Fiammina*, skådespel i 4 akter af M. Uchard. Operan *Richard Lejonhjärta*, ny instrumenterad af Foroni, kommer att gifvas under hösten. — Efter mll Andree som under vintren studerar i Paris, lär det vara fråga om engagerandet af sångerskan fröken Bournonville från Köpenhamn.

Å Mindre Theatern gäfvos från den 10 till den 24 Augusti 10 representationer, i hvilka alla professor *Nielsen* uppträdde, nemligen 5 gånger såsom Bertrand uti *Bertrand och Raton* (Strozzi och Martino) samt 5 gånger uti titelrollen i *Hakon Jarl*. Hr Nielsen J:or, son till professorn och jemväl skådespelare vid kongl. theatern i Köpenhamn, utförde Einar Tambaskjelfvers roll i *Hakon Jarl*. — Efter prof. Nielsens afresa har theatern tillsvidare hållits stängd.

Djurgårdstheatern har haft 3:ne nyheter att bjuda på, nemligen, *Fantasi och Diplomati*, komedi i 4 akter; svenskt original (?) efter en fransk idè, hvilket stycke första gången gafs till förmån för hr Almlöf; vidare: *Mellan tvenne eldar*, bagatell i 1 akt från franskan, samt *Studentens hustrur*, komedi med sång i 1 akt, öfversättning. För öfrigt endast äldre stycken, hvaribland *Elias Regenvurm* för 22:dra och *De begge Domestikerna* för 46:te gången. Vid flera af representationerna hafva solosånger och duetter utförts af hr Oldberg och mll Wigström (numera fru Planckh). — Den 27 Augusti gafs en representation till förmån för de brandskadade å söder, hvilken i nettobehållning inbragte 121 rdr 36 sk. rgs.

Herr K. Almlöf firade den 22 Augusti sitt bröllop med dille Betty Deland.

Humlegårdstheatern har nästan uteslutande gifvit den nya, af hr Anderson prisbelönta originalpjesen *Andra tider, andra seder*, som uppförts 25 gånger, första gången den 8:de Augusti; sista gången den 4:de dennes. En gång har detta stycke gifvits till förmån för theaterns musikanförrare, hr Stolpe, som vid tillfället utförde 2:ne pianonummer. Äfven å denna theater har gifvits en representation till förmån för de brandskadade å Söder, med en nettobehållning af 207 rdr 12 sk. rgs.

Å Ladugårdslandstheatern annonserade hr J. W. Selander till den 6 dennes en dramatisk soiré, hvars program utgjordes af: *Blanches Granarne*, vaudeville-monologen *Afskedet*, samt *Debutanten och hennes far*.

Theatersällskaperna i Landsorten.

Herr Zetterholm slutade den 1:ste dennes sin sejour i Göteborg, efter att härstädes hafva med oförminskadt bifall gifvit 18 representationer. Under de sednaste 14 dagarne uppträdde hr *Broman* uti åtskilliga roller, i hvilka alla han rättvisade sitt rykte såsom en af vårt lands nuvarande utmärktare dramatiska artister. — Härifrån begaf sig sällskapet till Örebro, der första representationen gafs den 6 dennes. Efter Örebro besökes Westerås, hvarifrån sällskapet lär begifva sig till Stockholm, der hr Zetterholm kommer att vidtaga arrangementer för sin verksamhet för vintern, sedan den olyckliga eldsvådan å Söder kullkastat hans förut för denna tid uppgjorda planer. Tomtebissen torde snart bli i tillfälle att i detta hänseende meddela sina läsare några närmare underrättelser.

Herr Hessler har fortfarande spelat i Wisby.

Herr Elfforss började i Norrköping den 21 Augusti och biträdde under de båda första representationerna af hr Dahlqvist, som utförde några af sina vanliga scener.

Tomtebissen — och efter honom åtskilliga Stockholms-tidningar — har uppgifvit, att fru Djurström och hennes son, hr Forsberg och Lindroth samt mll Enbom blifvit engagerade vid Ladugårdslandstheatern. Härutinnan meddelas dock sednare den rättelse, att detta endast är förhållandet med fru och hr Djurström, hvaremot de tre öfriga lära komma att fortfarande kvarstanna hos hr Elfforss. Sjelf oriktigt underrättade (ehuru vi trodde oss hafva notisen från säker hand), be vi om ursäkt, att hafva vilseledt våra stora kolleger.

Herr Gille slutade i Linköping den 31 Augusti, hvarefter sällskapet afrest till Wadstena.

Herr Roos har spelat i Carlshamn och derifrån afrest till Malmö, der första spektaklet gafs den 6 dennes.

Herr Wallin annonserade sin sista representation i Helsingborg till den 13 dennes.

Herr Balettmästare Selinder afreste, efter slutad sejour här i Göteborg, till Halmstad, der

3:ne representationer gäfvos, derifrån till Malmö, der sällskapet uppträdde 5 gånger, samt befinner sig för närvarande i Ystad. Sällskapets dansproduktioner emottagas öfverallt med bifall, hvaremot om de dramatiska en vältalig tystnad iakttages.

Tomtebissen expedierar sin post.

Till Charles i Sundsvall, Tackar för välmeningen, men kan ej användas.

— R. N—s klagomål öfver t. e å L—g lärar väl ej vara så alldeles befogadt.

— Till *Uykpoö*. Iöår xak öoyrznio!

— Till X. Y. Z. i Carlskrona. Då Tit. ändrat firma, borde Tit. äfven ha försökt ändra skriftsätt. Nu är det ju så tydligt att Herrar X. Y. Z. och P. A. L. . . . n äro ett och samma snille. Gå till smeden, bäste herre, för all del gå till smeden.

Tomtebissnader.

Er för sina talanger utmärkt, men af lyckan föga gynnad män vände sig till en maktgande minister med en böneskrift. Ministern gaf honom genast afslag, utan att ens läsa skriften. Supplikanten föll då på den idén, att han möjligtvis skulle lyckas bättre, om han begagnade sig af en mindre alldaglig utväg. Han uppvaktade fördenskull ännu en gång ministern.

— Om ers excellens, sade han, ännu en gång täcktes genomläsa min ödmjuka supplik, så har jag den här på vers.

Excellensen läste.

— Nu, sade supplikanten, skall jag anhålla om den äran att få sjunga min supplik . . .

— Låt höra då! smålog excellensen.

Supplikanten sjöng, och sedan han slutat, tillade han hastigt:

— Om ers excellens nu kanhända vill vara så nådig och tillåta mig att dansa min supplik — —

— Behöfs inte, skrottade excellensen; så mångsidiga talanger äro omöjliga att motstå. Er ansökan är beviljad.

Såsom ett motstycke till den lilla berättelsen i Tomtebissens förra n:o om den knipsluge lille Westgöten, må följande meddelas:

En resande gjorde en visit hos ett äkta par, bekant för det befängda sätt, hvarpå detsamma uppfosttrade sin ende, 4 års gamle son, hvilken lille gynnare i allt fick hafva sin vilja. Vår resande hälsade vid sitt inträde naturligtvis på pappa och mamma samt tog derefter plats, utan att fästa vidare uppmärksamhet vid den förhoppningsfulla telningen, som lekte borta i en vrå af rummet. Men detta förbiseende förtörnade högeligen den lille herrn, hvarför han satte armarne i sidan, marscherade fram till den främmande, såg honom med en näsvis min i ansigtet och utbrast:

— Ta du inte hälla, lömmel! (Ska du inte helsa, lymmel?)

Ett sällskap yngre jurister hade haft middag på ett utvårdshus och sutto, efter väl förrättadt värf, glammande och upprymda i trädgården vid sin cigarr och sitt kaffe. En förbigående främmande vände sig till sin följeslagare med förfrågan, hvilka de glada ungherrarne vore.

— Det är, blef svaret, några muntra jurister, som nyss förehaft sitt middags-mål och nu äro sysselsatta med matsmältnings-processen.

Kaptenen och passagerarne på ångaren „Cagliari“ skola i Neapel hafva blifvit försatta i frihet. Hur man i Neapel kunnat göra detta, utan att landsförvisa de benådade, är svårt att begripa.

Göteborg. Tryckt hos Hedlund & Lindskog.

Nr 17.

Pris:

3 skill. Banko

pr N:o.

Den 30 September

1857.

Säljes i Rikets

alla Boklådor.

TOMTEBISSEN.

Om kejsareresor och konungaresor, furstinneresor och Tysklandsresor, astronomi och krinoliner, med mera smått.

Våra astronomer kunna beräkna de himmelska stjernornas "gång och lysande" för hundra tusen år framåt.

De kunna med största säkerhet säga, hvar Mars, hvar Jupiter befinna sig på himlahvalfvet t. ex. år 12,857 den 30 September kl. 5 minuter och 3 sekunder förbi 10 eftermiddagen.

Leverrier, stor som astronom, men kanske icke fullt så stor som kejsarlig senator, uträknade till och med på papperet, att en planet, som aldrig varit sedd med menniskoöga, skulle finnas utanför de ditintill kända gränserna för vårt planetsystem och hvar han på en viss tid skulle befinna sig på himlahvalfvet, och planeten blef verkligen funnen på det bestämda stället.

Men vida svårare är det att uträkna våra jordiska stjernors gång och lysande. Jag menar nu icke dessa stjernor, som nedfalla i massa på våra ministrars, generalers, professorers, kammarjunkares och hökares bröst, ty sådane stjernor, det är nu en gång för alla utrönt, äro till antalet lika oräkneliga, som till sina banor oberäkneliga; de äro endast ett slags meteoror, ett slags "verldsdamm", som vid hvarje väderskifte på samhällenas höjder hvirflar upp och fastnar i kläderna på folk. Jag menar våra jordiska planeter, som med andra ord benämnas kejsare och konungar. En viss oro förspörjes på detta firmament. Deras banor börja slingra i de märkvärdigaste "cykler" och "hemicykler", och dagblads-politikens herrar astronomer stå flata och kunna alls icke beräkna dem. Franska kejsaren lemnar lägret vid Chalons och reser till Stuttgart; ryske kejsaren lemnar Berlin och reser också till Stuttgart; storhertigen af Mecklenburg Schwerin reser till Wien; preussiske kungen reser till Schlesien, och österrikiske kejsaren reser till Dresden och derifrån till Weimar, dit i sinom tid ryske kejsaren reser; och konungen af Bajern och hertigen af Nassau resa också till Stuttgart; och kurfursten af Hessen-Kassel reser till Darmstadt; och prinsen af Preussen har rest till Karlsruhe, och storhertigen af Baden till Strassburg, och danske kungen reser

till Slesvig; och grekiska drottningen reser härs och tvärs, och hertigen af Cambridge reser till och från Chalons, och storhertigen af Mecklenburg Strelitz från och till Paris, och påfven har nyss rest in i Rom o. s. v. o. s. v. Det jordiska firmamentets betraktare bli yra i mössan vid allt detta resande. Hvad bli frukterna här af? En koalition mellan Frankrike, Ryssland och England mot Österrike? Så påstås det. En motkoalition mellan Preussen och Österrike? Så påstås det äfven. Kanske ändock en koalition mellan Ryssland och Frankrike mot England? Så gissas det i vissa kretsar. Eller en försoning mellan Österrike och Ryssland, öfver hvilken försoning englarne och Fredrik Wilhelm skola gråta glädjetårar? Det hviskas sannerligen äfven om det i väl underrättade kretsar. Eller måhända slutligen en ny helig allians mellan furstarne mot folken? I sanning, det är det troligaste af alltsammans, det är arrier-penséen äfven hos dem, som icke tala derom.

Visserligen ligger det nära till hands att säga det en dylik furstekoalition mot folkfriheten redan *de facto* består. Och koalitioner uppgöras för öfrigt lätt nog i kabinetternas skymundan, utan att de höga personerna behöfva göra sig omak med resor. Troligast är, att de höga personerna resa för sitt höga nöje. Låt dem därför i all sköns ro resa och bråka icke ditt hufvud med bagateller.

Bagateller? Är det en bagatell, att t. ex. storhertigen af Mecklenburg Strelitz reser till och från Paris? Vet, min herre, att nämnde storhertigen är en ganska viktig person, viktigare än ni inbillar er. Och drottningen af Grekland sedan! Äro hon och hennes resor kanske också bagateller? Jag får underrätta er, min herre, att drottningen af Grekland är en viktig, ja skeppundsviktig oldenburgsk prinsessa med länder och fastigheter, som stå i mantal — vet det, min herre! Och medan hon reser, sitter konung Otto gräsenkling i Athen och torkar de våta ögonen med sin näsduk — precis samma situation, hvarom den romerske skalden profeterade, då han sjöng: *Otto tenet madidam mappam madidam tenet Otto*, en profetia hvilken är desto märkligare, som den äfven kan läsas baklänges och ge samma mening — försök bara, min herre! Men om än icke storhertigen af Mecklenburg Strelitz och

drottningen af Grekland väga mycket på er vågskål (som sannerligen icke måtte vara en känslig apotekarevåg, utan sannolikare en jernvåg), så måtte väl i Himlens namn Napoleon III, Fredrik Wilhelm, Alexander II och Frans Josef väga något — annars är er vågskål ohjelpig, min herre! Betänk, min herre, att Fredrik Wilhelm och Alexander äro män med embonpoint, och detsamma kan åtminstone i andligt hänseende sägas om Napoleon III och Frans Josef. Men er vågskål synes icke egnad att väga andliga egenskaper, eller också är ni en konungahädare, en af dessa politici, som mena, att furstarnes görande och låtande i våra dagar betyder föga, och att allt dock till slut beror af folken, som med en enda liten allvarsamt menad revolution kunna korsa alla deras beräkningar.

Är ni en sådan politikus, så låtom oss afbryta samtalet, ty då är ni ohjelpig, min herre. Det är då ni, och icke Bourbonerna, som ingenting lärt och ingenting glömt. Men är ni en man med skarp politisk blick, en man, som förstår att teoretiskt och praktiskt utveckla den verldshistoriska betydelsen af en flugas hvila på en kejsarlig eller kunglig näsa (det må vara en plattnäsa som Fredrik Wilhelms eller en krok näsa som Napoleons), så må vi fortsätta vårt samtal och till ex. ventilera den ganska subtila frågan, hvad följden kan blifva deraf, att kejsarinnorna af Ryssland och Frankrike icke, såsom i början var ärnadt, göra sina Tysklandsresor.

Ty vet — det är nu en afgjord sak att kejsarinnan Eugenie icke följer sin höge gemål till Stuttgart. Hennes krinolin kommer ännu en tid att i nådigt hägn omsluta en rätt betydlig del af badorten Biarritz' yta. Jag nämnde krinolin, och det ger mig anledning att vika något från ämnet. Utan tvifvel känner ni, som ej är okunnig i hufvudmomenterna af den mänskliga utvecklingens historia, att krinolinen är uppfunnen af kejsarinnan Eugenie. Ni vet således, att konungen af Algirien var den förste af alla människobarn, som hvilat under ett så vidt omfattande fält. Tror ni ej, att detta har en profetisk betydelse?.. Tänk er blott en äkta Eugeniekrinolin, tänk er denna jordiska bild af det allt omfattande himlahvalfvet (ni behöfver därför icke tänka er ett par struttande

spindelben som detta omfångs egentliga innehåll) och säg mig sedan, om ej en astrolog skulle med rätta kunna säga, att likasom krinolinens omsluter en betydlig area, hvarhelst den frasar fram, så skall ock konungens af Algirien välde omfatta en betydlig del af vårt jordklot (alldraminst Europa till Wolga och Afrika till Sahara!) Deri ligger krinolinens verldshistoriska betydelse.

En annan fråga är krinolinens betydelse från det skönas synpunkt. I detta hänseende är krinolin en barn af sin tid. Vi gå framåt i det skönas uppfattande och stå redan högt öfver de gamla Greker. De utsmyckade ingen af sina bilder med plattnäsor; våra konstnärer göra det, ty vi begripa plattnäsans skönhet; deras damer snörade sig icke, men våra göra det, ty vi begripa det onaturligas skönhet; de framställde tillochmed en faun vacker; våra konstnärer framställa tillochmed en Byron med klumpfot, ty vi begripa verklighetens skönhet, och missbildningar äro verkligheter; de drapeerade sig i tunikor och mantlar, som föllo i naturligt fria veck; vi kläda oss i skorstenshattar, spetsfrackar, fadermördare, och våra damer utstyra sig i — krinolin. Om en forntidens Grek stege upp i våra dagar, skulle han, som ej förstode bättre, antingen skratta eller gråta, eller hvarken kunna det ena eller det andra utan blott begäpa den såsom ett vidunder, utkläckt ur en vanformad modesömmerske-hjerna. Men en sådan hutlöshet tillåter icke naturen, och därför får den gamle greken ligga i sin graf.

Dock — återvändom till kejsarinnornas Tysklandsresor!

Men — morbleu! Ni tar hatten, ni går, ni vill icke höra mig! Nåväl, otacksamme, gå! Gå, ni republikan, ni varulf, ni ... jag tiger!

Huru man kan göra sin lycka i en Omnibus.

— Hvad de Söndagarne ändå äro tråkiga! — utropade Fritz Vindeberg, en ung kontorist i sjö- och stapelstaden Göteborg.

Han yttrade detta till en af sina vänner, Jeremias Pettersson, som för tillfället var på besök hos honom.

— Ja! — svarade Pettersson. — Det är alldeles odrägligt; men kunde vi inte hitta på någon liten vift på eftermiddagen?

— Du säger något! Skulle vi till exempel fara ut till Klippan och gå ombord på vår väns, kaptenens, fartyg?

— Hos bror Harling, ja! — Det är jag tvärt med om.

— Låt oss då passa på omnibussen, som går klockan fyra!

— Sagdt och gjordt!

På slaget fyra stodo de båda vännerna utanför frimurarelogen, färdiga att stiga upp i en af de skröpliga tingestär, som här bära namn, heder och värdighet af omnibuser, och hvilka ej äro större, än att ett enda fruntimmer i krinolin skulle upptaga hela utrymmet.

Någon sådan fanns dock för tillfället lyckligtvis ej i vagnen; men de tio personerna, som här nödvändigt måste instufvas, sutto ändå tillräckligt trångt, för att inse huru nödigt det är att samman ger rum.

Fritz Vindeberg hade i dag den lyckan att få till vis å vis en den aldri täckaste lilla mam-sell, hvilken hvarje gång hennes ögon händelsevis mötte hans, smålog med en viss ljuf förvirring, som i den unge mannens tycke gjorde henne ännu mer intagande.

Fritz Vindeberg var en ganska hyggelig karl, hade ett par lifliga ögon, stora mörka pollisonger och bar höga fadermördare samt en halsduk, knuten på engelsk „fashion.“

Han var ej heller bland dem, som kallsinnigt betrakta Evas döttrar — „dessa vandrande blomstersängar,“ som salig Tegnér uttryckte sig — och hvarje gång han under den lifliga skakning, hvari omnibussen försatte de åkande, stötte sina knän emot den unga damens, kände han sig frestad att med detsamma äfven låta sina läppar vidröra hennes.

De ungas lustfärd till Klippan försiggick vid den tid, då hettan ännu var odräglig, och det var således ej underligt om man under den nära tre kvarts långa färden slutligen kände en tyngd öfver ögonlocken.

Detta inträffade tillochmed just med sjelfva Vindebergs unga vis å vis, hvilken, sedan hon en stund suttit tillbakalutad mot vagnsväggen, först endast till hälften tillslöt ögonen, men strax derpå ordentligt inslummade.

Den täcka varelsen vaknade ej heller förrän vagnen stannade vid Klippan.

Hon och Vindeberg hade de innersta platserna i åkdonet och kunde således ej stiga ur förr än alla de andra lemnat vagnen.

Men äfven sedan detta skett, blefvo de båda qvarsittande; ty han ville vara artig och låta henne gå förut.

Men hon rörde sig icke från sin plats, utan satt helt stilla, med händerna bakom sig, under det en dödlig blekhet så småningom utbredde sig öfver hennes anletsdrag.

— Hvad fattas er, är ni sjuk? — frågade Vindeberg helt orolig!

— Min Gud ... hjälp! hjälp! — framhvisade hon — Jag sitter fast och kan inte komma härifrån.

— Tillåt mig då att hjälpa er! — sade Fritz i deltagande ton och skyndade att undersöka förhållandet.

Detta var helt enkelt det, att det unga fruntimrets klädning blifvit fastklubbad vid det tjocka smutslagret på vagnsväggen. Fritz Vindeberg fann dock genast ett hjälpmedel: han hade pennknif med sig och med denna hade han snart lösgjort den unga sköna, utan att tillfoga hennes paryr någon synnerlig skada.

Den obekanta hade ett tacksamt hjerta, och med det lifliga utropet: „min räddare!“ fattade hon hans hand och tryckte den varmt i sin.

Fritz vågade till svar härför trycka en kyss på hennes rosenmun.

Hon hindrade det ej.

— Gud, hvad jag blef rädd! — suckade hon — Gud, hvad jag är matt! Vill ni inte vara så artig, min herre, och konvojera mig hem till mina föräldrar.

Vår kontorist sade sig med största nöje vilja uppfylla hvarje hennes önskan, bad sin vän Pettersson gå förut till kapten Harling och lofvade att snart komma efter.

Men han kom icke. Af sin unga följeslagerska, som hette Rosina Fagerlind och var dotter till en rik egendomsegare i Majorna, infördes han till hennes föräldrar och, der, presenterad såsom deras enda barns „räddare,“ blef han på det hjertligaste mottagen och kom så hastigt i hela familjens gunst, att han redan samma kväll vågade formligen fria till Rosina.

Och hvem kan väl undra på, att hon, som så nyss känt det förfärliga obehaget af att vara fäst vid en vägg, nu fäste sig vid honom, den unge, liflige varelsen af kött och blod — den älsklige, förjusande mannen med svarta pollisonger och stora fadermördarne?

De ungas bröllop kommer att firas i nästa månad, och före jul blir herr Fritz Vindeberg troligen grosshandlare.

Men all denna lycka har härflutit från den klubbiga omnibussen.

Låtom oss därför åka i den!

Skalden i inspirationens ögonblick.

En lycklig dag, det måste jag bekänna!
På året ges ej många såsom denna:
Ett helt poem, så långt och tjockt jag vill,
Har man beställt. Nog skall jag bjuda till! —
Nu gäller det att inspirerad blifva,
Att upp i molnen, ned i jorden klifva,
Och öfverallt blott skåda poesi;
Det är minsann ej litet bryderi.
Inspiration det är en sällsynt vara,
Blott jag den hade, jag ej skulle spara;
Jag skulle skriva, tala, sjunga så
Och qvåda, skrika mig båd' röd och blå,
Att verlden en gång skulle riktigt fatta,
Att åt inspiration ej är att skratta.

Så kom då, himmelska inspiration!
Jag väntar dig uppå min diktarttron ...
Så kom då! Hör du icke hur jag beder?
Kom från din himmel, från Olympen neder!

Jo katten ock! Hon icke hörs utaf;
Hon tycks ej fråga efter stundens kraf,
Och med poemet här jag ensam sitter
Och får ej fram det aldraminsta qvitter.
Hon kommer ej — nu blir jag desperat —
Det är då fan att vara intrikat!

Välän då! Tro ej, att jag tigger mera,
Jag torde gerna kunna dig cedera,
Jag hjälpt mig utan dig tills denna dag,
Och ha ej andra saknat dig — ej jag.
Välän då! Flyg, o flyg med vingar raska,
Min penna! — Men står icke der min flaska,
Den hulda, som i tårar mot mig ler?
O, låt mig kyssa bort din tår, jag ber.
(dricker.)

Ha, det var godt! Nu känner jag du nalkas,
Du Spiritus, som med oss skalder skalkas,
Som älskar oss och älskas ömt igen,
Som ger oss in hvad ut vi gifva se'n,
Som natt af dag och dag gör utaf natten,
Och som på morgon' ger oss smak på vatten.
Kom, huldgudinna, än en gång en tår!
(dricker.)

Nu skall jag sjunga så att det förslår,
Nu skall jag dikta uti skaldeyra
Så godt som två, ja väl så godt som fyra!
(sömnar.)

Tomtebissen går till hofs.

Svenska folkets historia är dess konungars historia.

Man skulle kanske ännu bättre kunna säga, att svenska folkets historia är dess regenters historia.

Ty Engelbrekt, Sturarne och Gustaf Wasa före 1523 voro icke konungar, men deras historia är lika mycket och ännu mer det svenska folkets, än till exempel Johan III:s, Sigismunds, Gustaf IV Adolfs och Carl XIII:s äro det.

Vi få således snart ett nytt stycke historia, ty vi ha fått en ny regent. H. K. H. kronprinsen har blifvit Sveriges och Norges regent. Det blir bestämdt en hel historia! Och hade icke H. K. H. kronprinsen blifvit regent nu genast, utan vi en tid hade fått en interim-regering, så skulle svenska folket under den tiden icke haft någon historia. Ty svenska folkets historia är alls icke dess interim-regeringars, det har åtminstone ännu ingen sagt.

Sedan vi nu fått den saken på det klara, så skridom till något annat och högtidligare! Tomtebissen vill nämligen hälsa H. K. H. kronprinsen-regenten välkommen till regeringsrod-

ret. Tomtebissen tager således på sig hvita silkesstrumpor och skor, svart jacka, hvit halsduk (röda mössan får ej vara med), och promenerar till hofs.

Chapeau bas han framåt träder
Närmare Hans Höghets thron,
Bugar sig i alla väder,
Som en väluppfödd person

och säger helt o-

smickradt:

Lycka till, Ers K. Höghet! jag har hört, att ett visst parti vid hofvet lär intrigera mot E. K. H. Det gläder mig, att dessa intriger hitintills icke haft något mig veterligt resultat. Har E. K. H. hört hvad folket inbillar sig? Nej, det har nog icke E. K. H., men jag skall berätta det. Folket inbillar sig, att en viss person intrigerar till förmån för prins Oskar. Men det är väl enfaldigt snack af folket, ty hvartill båta alla intriger, då successionsordningen rent ut förklarar, att äldste sonen skall bli kung? Och successionsordningen står ju, likasom tryckfrihetsförordningen och regeringsformen, i våra grundlagar! Alla intriger kunna icke upphäffa ett *iota* i successionsordningen, så länge den är grundlag, och så länge grundlagen efterlevs. Men efterlevs den *icke* och har den en enda gång blifvit bruten, då är det en annan sak. Har till ex. 92 § regeringsformen blifvit vrängd, så kan väl också successionsordningen vrängas, ty den ena är icke heligare än den andra: begge äro rätt och slätt grundlagar. Men det må förhålla sig med 92 § huru som helst; E. K. H. har dermed ingenting att göra, ty har ett fel blifvit begånget, så är det af Ständerna. E. K. H., låt oss komma öfverens om en sak! Det är att verka för en förbättrad representation åt svenska folket, en representation, som i framtiden kan underrätta E. K. H. om svenska folkets verkliga önsningar, en representation, som är lika mån om landets ära, välfärd och penningar! Ska' vi tumma på den saken?

Och om H. K. H. är vid sitt kända rättframma humör, som gjort honom så populär, så trycker han sin tumme mot Tomtebissens, och saken är klar.

Men är han vid dåligt humör, säger han:

Drag för fan, Tomtebisse.

Men i detta fall drager Tomtebissen alldeles icke för fan, utan går vackert hem och ber hos Vår Herre för svenska folkets lycka.

Bisse-Samtal.

Puck. Farbror! vet farbror hvad det är för likhet emellan en Cigarr-fabrikant och Riksständen?

Nisse. Nää.

Puck. Jo, båda ha' de öfverflöd på utskott, Och båda slå de blå dunster i ögonen på folk.

Puck. I går qväll, vet farbror, satt jag på kanten af en thekopp, inne på ett konditori, och läste tidningen. Under rubrik „Riksdagen“ fann jag bland annat ordet „*korporation*“. Hvad vill det säga, farbror?

Nisse (något förlägen). Hm, korporationer, hm, hm, — — — — — jo! det är detsamma som — — — — — äh — som — — — predikningar!

Puck (förundrad). Predikningar?

Nisse (snusföruftigt). Ja ser du, min gosse, presterna äro ju svarta som korpar, och derföre kallas deras predikningar *corp-orationer*.

Puck. Tack för beskedet, farbror, nu gick en dank — ett ljus, ville jag säga, upp för mig.

Porträtterna.

Imitation.

GREFVINNAN.

Här blir jag sittande,
Det drar derute i den stora salen,
Och — aj! — i dag är gikten riktigt galen.
Fort skynda dig, Susanna, gif mig the! — — (Susanna går.)

Se huru gäsligt vankande hon skrider! —
Men hon kan gå ändå och det kan icke jag.
Är detta rättvist? — Nej, naturens lag
Mot våra privilegier nu strider. —
Vi ska' gå främst, vi ska' stå främst;
Dock när ej mer vi kunna gå
Och knappast stå,
Men blott på Riddarhuset sitta; då
Blir denna plats ej mer förnämst.
De andre tre oss öfverflygla, och
Vi måste väl med lock och poek
Förmå plebejerna att stanna,
Då våra ärenden ej mer de vilja gå (ringer)
Hon kommer ej! (ringer) — Men hör du ej, Susanna!
Det gamla nötet blifvit döft också. — —
Vi nödgas nu att tala vänligt med dem,
Att mindre snäsa och att mera ge dem. — —
Skall jag ej våga att min piga banna,
I örat nypa och i håret dra?
När gamla ädla blodet svallar! — Ha!
Med stolthet reser jag mig mot — — — (Försöker
resa sig, men nedfaller vanmäktig i stolen.)
Susanna! —

Ack! hur jag gäser
Och hur jag fräser
Och hur jag snäser,
Mig gikt och ålder så förlamat, att
Jag kan ej ta's med folket så som förr.
De komma nu och klappa på min dörr
Och säga opp sig. — — Hm! ett vackert spratt
Om ock Susanna, — — nej
Hon får ej lemna mej.
Visst är hon dum och sen,
Men hon förstår ändå att gnida mina ben,
Att laga fläderthe
Och åt mig droppar ge. —
Hon är den enda hit till dags,
Som gjort mig något när till lags. — — —
Af detta lumpna hjon till slut dock jag beror,
Som sexton anor har och detta slott bebor! — —
Jag umgås blott med mina likar,
Men såd'na finnas här ej mer,
Och bättre trifs jag då med katter och med tikan
Än jag som gäster hos mig ser
Pastorskan, Länsmansfrun med fler
Af deras värda vederlikar. (Susanna kommer)
Nå är du ändteligen här! —
Se så, servera mig och stå ej der
Och gapa på mig som du såg ett spöke!

SUSANNA.

Ja det är sannt. — Förlåt! — men ner i köke'
Der sa' de Hennes nåd var öfver sina hundra.
Jag stod och undra
Om det kan vara sannt. —
Då minns väl Hennes nåd helt grannt
Båd' Karl den tolfte och hans Far? —

GREFVINNAN.

Du blir ett våp i alla dina dar
Och bör ej hälften tro af det som folket säger;
Men det sin riktighet nog äger
Att jag den tolfte Karl har sett
Och till och med åt honom gett
En bild af trogen lydnad. — Just härinne
Det finns deraf ett heligt minne.
Lyft upp ridån
Ifrån den taflan der i vrån! — —
Der ser du gamla Pompa, som var mor
Åt hjeten Pompe, som jag tror
Gjort heder åt familjen. — Den der ungen,

Som syns der främst, den gaf jag kungen.
Han följde honom se'n i krig, på jagt
Och som poeten vid hans graf har sagt:
Var han „Kungens trogne dräng,
„Sof hvar natt i kungens säng,
„Sist af år och mödor trötter
„Led han af vid kungens fötter.“

SUSANNA.

Han var ock af familj. Så sa' ju Hennes nåd. —

GREFVINNAN.

Ja visst, och Pompa hade flera.
Der ser du ännu en! Han lärde apportera
Den fågel och allt annat villebråd,
Som salig öfversten, min man,
På sina rapphönsjagter sköt.
Pompejus hette han.

SUSANNA.

Herr Öfversten? —

GREFVINNAN.

Nej hund, ditt nöt.

Han togs af vargen, tror jag, eller döden. — —
Ja alla, Pompas barn haft underbara öden.
Der ser du en! — Den tredje lille stackarn,
Till färgen hälften hvit, den andra hälften gul,
Om han fått växa opp, han visst ej blifvit ful;
Men ack! Han slogs ihjäl på gatan utaf rackarn!
Min mor och jag i vår förtviflan skynda
Till slottet, följda af vår favorit, vår hynda,
Hans arma mor. — — Vår far var excellens;
Vi derför alla tre få genast audiens
Och ropa hämd på den barbaren,
Som mördat ett af Pompas barn. —
Ulrica, upprörd sjelf af detta grymma dåd,
Befallte genast, i sin nåd
Att hänga syndar'n opp;
Men Rådet satte — dumt nog, — stopp
För denna doms exekution
Och karlen slapp med suspension
Och fyrti par. — —

SUSANNA.

Ett uselt Råd,

Som kunde ge en sådan nåd! —

GREFVINNAN.

Tyst! Dig ej anstå slika ord! — Men se
Här har jag nu den fjerde
Som ödet bättre lott beskärde. — (Gnider benen.)
Aj! vi få mera snö, ty de bli ömmare! —
Han var fullkomligt hvit, blott öronen a' gula;
Af nosen kan-du äfven se en liten smula.
Det var min egen Rose Pompon,
Som se'n blef moder åt Ma Bonne,
Som åter i sin ordning gaf mig
Min Pompadour, som födde af sig
Den andre Pompe, som jag miste
För tio år se'n, ack den siste
Utaf sin ätt, en noble race! —

SUSANNA.

Ja alla så af döden tas, —
Grefvinnan sjelf med vederlikar
Får vandra samma väg, som alla hennes tikan.

GREFVINNAN.

Var tyst med dina dumma reflexioner! —
Ack, mina knän bli snart så stora som meloner. —
Det var min egen Rosepompon. Jag minns'en
Så väl. Jag gaf min skatt åt Prinsen,
Som blifvit kär i mig och den;
Men tordes ej för Drottningen
Behålla lilla älsklingen.
Hon for till Tyskland.

SUSANNA.

Jo jo, sådant händer!

GREFVINNAN.

Precist vid samma tid som Pompe dog i Bender,
Två hårda slag! — Och märker du, Susanna,
Det vemodsfulla draget öfver Pompas panna
Betecknar hennes sorg. — — — Kom gnid nu mina ben
Så kan du rulla ut-mig se'n
I salen, ty jag leds ändå
Att sitta ensam. — — Gnid nu på!
Men sakta,
Akta! —
Nu du gned
Så det sved. —
Aj mitt skinn! —
Drag för Hin! — (Susanna vill gå)
Nej drag mig först i sal'n, ditt dumma stycke!

SUSANNA.

Jag släpar och jag drar för Nädig Frun så mycke,
Att jag kan inte dra
Åsta,
För någon värre
Herre. —
Men säger nu rent ut:
Att det är slut,
Och om Grefvinnan inte blir beskedli',
Så flyttar jag ur tjensten till Mikeli'.
(Susanna rullar under tiden ut Grefvinnan.)

Ny löneförhöjning!

Tomtebissen, som gerna drar sina strån till dem, som kunna behöfva någon uppmuntran här i världen, har med stort nöje sett huru Rikdens Ständer under nu pågående möte beviljat åtskilliga löneförhöjningar både hit och dit.

Men då Tomtebissen framför allt älskar rättvisa och billighet, har han ej utan en viss grämselse sett, att det gyllene mannaregn, hvarmed man öfveröst en massa löntagare, fallit temligen ojemnt.

Så har man till exempel helt och hållet för-gätit våra „bysatte“ medborgare, hvilkas dagliga gage, om Tomtebissen ej alltför mycket miss-tager sig, knappast uppgår till större värde än en riktigt god cigarr.

„Men hvad i all världen tänker ni på?“ — hör jag någon välvist utropa. — „Räknar ni bysatte personer till löntagare?“

— Ja, visst gör jag det! — får Tomtebissen svara. — Den bysatte är i tvåfaldt hänseende löntagare, först emedan han, — såsom moralisterna skola uttrycka sig — på gäldstugan undgår sina gerningars lön, och för det andra, emedan han af sin fordringsägare mottager lön, för det han ej gör konkurs, utan beskedligt sitter kvar på Bysis.

Då denna hufvudfråga således nu är utredd, får Tomtebissen i all ödmjukhet uppmana någon af herrar riksdagsmän, att ju förr dess hellre i sitt resp. stånd väcka motion om saken.

— „Men“ — höres någon nu åter utropa — „hvad tänker Tomtebissen på? Är han alldeles splitter galen, som fordrar att en motion vid riksdagen skall väckas sedan motionstiden länge sedan är förbi? Det är ju i fullkomlig strid mot grundlagen!“

— Grundlagen, hvad är det? Är icke det en lag, hvarigenom man sätter statskeppet på grund? Eller menar ni kanske den lagen, enligt hvilken vi nyligen fingo oss en viceregent?

— Jo, just så!

— Nå, då är det icke så noga... Tomtebissen skall genast juridiskt lösa denna fråga. År 1859 få vi ju åter riksdag och den skall väl också ha sin motionstid?

Nåväl, likasom vi nu fått en viceregent på grund deraf, att kung Oscar kommer att vara sjuk i så och så många månader, på samma sätt kunna vi ju också få väcka några motioner i förskott.

Och således må äfven den tvistefrågan anses såsom afgjord.

En annan sak är, huruvida den bysatte verkligen är så illa lönt, att han behöfver bättre villkor.

Härom lär svårligen kunna blifva tu tal. Den bysatte har verkligen fritt logis och fyra eller sex vedträn om dagen att elda med, då det blir kallt; men den kontanta lönen lär visst icke uppgå till mer än 9 skilling banko per dag, och för den summan kan han svårligen bestå sig mer än en sill, ett par kakor bröd och litet svagdricka. Men icke så mycket som en svag cigarr, eller ens en pris snus. Och till en liten oskyldig „tuting“ på qvällqvisten får hans tanke aldrig höja sig.

Det värsta hindret för upphjelpandet af den olyckliges villkor är det, att hans lön är så obetydlig, men att man i en väl ordnad stat, som vår, måste tillämpa just den satsen, att „den, som mycket har, honom skall ännu mer gifvet varda, och den, som blott har litet, honom skall fråntagas ännu mera.“

Låtom oss dock försöka en liten jemkning i afseende på denna vackra grundsats! Låtom oss gifva den bysatte t. ex. 24 skilling banko om dagen — vi ha ju ändå alltid beröfvat den fattige satan ganska mycket — nämligen hans dyrbara personliga frihet. Och vi gynna häri-

genom också på sätt och vis den, som förut mycket har — d. v. s. fordringsägaren, hvilken vanligtvis är så kvalificerad. Ty denne riskerar ju då icke så lätt, att hans „fogel i bur“ dör af svält, och han kan rätt länge få ha honom i sina klor.

Således herrar riksdagsmän, — om icke för annat, så åtminstone för borgenärens skull, kunnen J ju skaka ur armen en motion i den syftning, vi här ofvanför antytt.

Man behöfver ju icke kalla er „filantroper“ för det, och då kunnen J lugnt sofva på saken.

Fiat justitia!

En konfrater på annan ort skickar Tomtebissen följande uppsats:

„Älskelige fränder af den ouskullrunneliga Tomtebisse-Dynastien!

Tillåten godhetsfullt mig, som helt och hållet egnat min verksamhet till att följa de både ömkeliga och löjligen rätttegångs-spektakler, som gifvas på ett fullt hus, att lemna eder del af ett utslag, som blifvit afsagdt vid Drummelstad Härads-Rätt. Det lyder som följer:

„Härads-Rätten, som tagit detta mål i öfvervägande, finner, så väl af de edeligen afhörde vittnens berättelser, som utaf från parterne ingifne handlingar, att Svaranden har till fullo styrkt sin egande rätt till Frälshehemmanet N:o 750 Qvastlösa, hvilket hemman han altså lagligen borde, såsom annan dess ärligt förvärfvade egendom, oqvaldt få besitta, och att Käranden således obefogadt anställt denna rätttegång; men då Ordföranden har sig nogsam bekant, att Svaranden är en person, som eger fria och sjelfständiga tänkesätt; — som vid alla tillfällen motsätter sig höga och onyttiga statsanslag; — som högt uttalar sitt missnöje öfver det maktmisbruk, våld och egennytta, som hos embetsmännen röjes, och altså är en farlig person, som är högst illa anskrifven å Högre Ort, och således ej bör få ega någon fastighet i landet, så och då deremot Käranden är en medgörlig och beskedlig människa; medgörlig, ither att han understödjer alltid allt hvad af Styrelsen och de maktegande föreslås, om det ock är det mest besatta; beskedlig, emedan man aldrig hört, det han hvarken bitit får eller stulit i kyrkorna, således oemotsägligen en god och väl ansedd undersåte på en hög ort; pröfvar Härads-Rätten på desse förekommande ömma omständigheter, i förening med nutidens lojala konsiderationer, rättvist på så sätt gilla kärålet, att Svaranden förpligtas att genast till Käranden, utan fardag eller någon ersättning, aftråda sitt egande Frälshehemman N:o 750 Qvastlösa med allt hvad dertill hör, det Käranden må som annan dess lagligen åtkomna egendom evärdeligen behålla och bäst honom godt synes disponera; skolande Svaranden, som saken tappat, ersätta Kärandens rätttegångsutgifter vid ett ting med skäligen jemkade femtio Riksdaler Banko samt utgifva till hvarterdera af de fem vittnena tio Riksdaler samma mynt, eller tillsammans Etthundrade Rdr Banko.

På Drummelstad Härads-Rätts vägnar:

Jeppe Därman.“

Efter utslagets afkunnande begagnade jag mig af den makt, som oss Tomtebissar förlänad är, att i osynlig måtto bita näsan af Därman, honom till skräck och andra domare till varnagel, hvarefter med en mun af den församlade menigheten utropades: „Das war recht gemacht.“

Eder tillgifne

Rätttegångs-Nisse.“

Tomtebissen expedierar sin post.

Till Nisse Jocular. Af alltför enskild beskaffenhet, för att kunna införas.

— Till L-x i Helsingborg. Med bästa vilja, kan Tomtebissen ej finna något qvickt i den insända qvickheten.

— Till Liber Studiosus. Det benäget sända bidraget har riktigt framkommit och skall af Tomtebissen med nöje användas. För den utlofvade fortsättningen stannar han jemväl i förbindelse.

Tomtebissiadern.

I ett hus här i staden uppstod häromdagen en allmän förskräckelse. En piga hade nämligen hört frun i andra våningen berätta för frun i tredje våningen, att hennes (fruns i andra våningen) dotter nyss fått kolerin. Pigan anförtrodde den hemska nyheten åt köksan, köksan åt hjälphustrun, denna åt kusken och ett, tu, tre var hela huset i allarm. På så sätt kom saken snart äfven för husegarens öron. Denne ansåg för sin pligt att, för skyddande af sina öfriga hyresgästers lif, genast efterskicka läkare. Doktorn kom, men fann den förmenta patienten frisk och blomstrande som vanligt. Det, som unga mamsellen fått, var en fullt utbildad, men likväl helt oskyldig — krinolin. Så kan man höra miste i förskräckelsen!

Bland kostliga annonser, som på sednaste tid varit synliga i våra tidningar, har Tomtebissen antecknat följande:

„Om det af någon utaf Herrar Grosshandlare, som skulle få uti behof af en Vacktmästarebefattnings göromål, eller uti brist deraf som uppassare dervid — eller i brist af sådan som månadskarl på ett lindrigt ställe af mindre göromål. Rekommenderade Betyg kan pressteras, sökanden innehar plats för tillfället — Den som finner sig belåten med detta intyg, torde inlemna Biljett till P. A. som inlemnas på anongskontoret.“

„Westerviks utmärkt goda Anjovis, som förlidet år såldes i undertecknades salubod, säljes der å nyo. M. Roosval & Son.“

Vid en konkurs-auktion såldes bland annat ett stort lager af krita.

— Besynnerligt, menade en af de närvarande, att N. behöfde göra cession, när han hade så mycket „krita“.

En gammal kinkig herre, som lystes hem af sin betjent, sade förtretad till denne:

— Johan, du går så långt bakom mig, att jag alls inte ser. Kom närmare — ändå bättre — nej, det duger inte, gå heldre före mig.

Johan lydde.

— Nej, det der är för nära — längre fram — bättre — inte så långt.

Nu förlorade Johan tålmodet och tvärstannade.

— Hör nu, patron, sade han; när jag inte kan gå till pass hvarken före eller efter patron, så är det kanske bäst, att jag går midt emellan patron.

N:r 18.

Pris:

3 skill. Banko

pr N:o.

Den 19 Oktober

1857.

Säljes i Rikets

alla Boklädor.

TOMTEBISSEN.

Korrespondens.

Stockholm den 16 Okt. 1857.

Älskelige kusiner!

Sedan jag sist skref eder till, har mycket smått och godt inträffat uti vår goda hufvudstad, och denna gång blir det således ingen serdeles brist på ämnen att skriva om. Vår stora revolution har blifvit gjord, och sedan nu prinsen-regenten afrest till Norge, hafva vi åter en tillförordnad regering att dras med. Riksdagen går på sina sista ben, om man får tro det beställsamma ryktet, som påstår att prinsen-regenten förklarar sin höga vilja vara att de beskedliga riksdagsmännen icke denna jul skola få äta sin lutfisk och gröt inom Stockholms område. Sak samma kan det också vara, ty gubbarne ha' sjelfva ledsnat för längesedan, det kan man tydligen se utaf deras sätt att affärda åtskilliga mer och mindre viktiga frågor, som förekomma på sista upphållningen. Kusinerna ha' kanske hört talas om en motion af herr Lallerstedt, åsyftande att liten smula upphjelpa våra inhemska litteratörers och konstnärers nog generade ställning inom samhället, och genom att gifva dem tillfälle att, genom åtnjutande af reseunderstöd, utbilda sin smak och rikta sin erfarenhet? Nåväl, statsutskottet — detta samma statsutskott, som var så angeläget att få upp summan till jernvägarne till 20 mill. — detta statsutskott har afstyrkt förslaget och kastat öfver bord de stackars artisternas och litteratörernas „lönereglerings-förslag“, hvadan dessa få trampa i de gamla spåren tills vidare.

Saken är helt och hållet i sin ordning för resten! Denna riksdag har egentligen varit en riktig materialist — den skulle väl sluta som den började.

Att kungliga theatern äfvenledes inom samma utskott gått miste om sitt tillämnade anslag, är visserligen beklagligt i ett hänseende, men kan deremot alls icke förvåna uti ett annat. Det vore nemligen en uppenbar galenskap att tilldela denna theater ett större statsanslag, så länge den är så inrättad och så styrd som för närvarande. Intendenten Cavallii oförmåga att styra en theater stiger för hvarje dag allt mera fram i dagen, och det är inom sjelfva verket endast en tanka om hans inkompetens dertill. Det är en riktig glädje att höra huru artisterna göra sig lustiga öfver sin väl lönade

direktör, som förstår sig på theatern — säga de — ungefär lika mycket som bonden förstod sig på klaveret.

Men det är också precis detsamma. Det finnes utom hr Cavallius sju eller åtta stycken andra intendenten vid theatern, och det skulle väl vara en bra stor otur, om ibland hela denna massa af styresmän ej skulle finnas någon som begrep sin sak. Man talar nu allmänt om att det tungrodda theaterskeppet skall ombyta styrman, men hvem som skall blifva den lycklige, det vet man ännu icke.

Emellertid ser hela världen följderna af det styrelsesätt, som der gör sig gällande. De pjäser, som upptagas på den fosterländska scenen, gå vanligen två å tre gånger, och man måste då man ser dem lika mycket beundra den smak, som funnit dem värdiga att upptagas och det öfverlägsna snillet i deras artistiska utdelande och återgifvande.

Men från den murkna och snart ramlande bilden af Sveriges kungliga theater, vändom oss till något mera uppfriskande, mera ingripande i dagens händelser — nemligen funderingar om hvad som skall inträffa med Aftonbladet efter dess hufvudredaktörs fränfalle. Alla äro ense om att Sveriges första liberala tidning blifvit mer än vanligt mager och intetsägande allt sedan den kom i händerna på dem, som under de sist förflutna tiderna länkat dess öden. Man behöfver också endast taga ett nummer deraf i handen, för att se att om välmenande och beskedliga karlar också drifva sina satser inom dess tjugofyra tättryckta spalter, så hafva dock de stora förmågorna, de skarpsinniga statsmännen och de grundliga national-ekonomerna stannat utanföre. Skola de komma in igen? det är frågan.

Mången betviflar detta, och det glunkas om, att de liberale vända sitt hopp och sina blickar emot en ny sol, som vid nästa års början skall kasta sina strålar utöfver Sveriges publicistiska fält. För sanningen häraf kan jag dock icke ansvara, och beder därför kusinerna att ej allt för lifligt fästa sig vid hoppet om bättre tider. Det har under flera år varit händelsen, att detta rykte om en ny liberal tidning gång efter annan uppdykat utur de många gissningarnes kaos, — och jag tror nästan att detta återupprepade rykte är bästa beviset för att tidningen är af behovet påkallad.

Under väntan på denna „nya frälsare“ för att tala med salig erkebiskop Lindblom, har doktor Munck af Rosenschöld uppsatt en ny tidning med namnet „Sverige“. Den stackars doktorn! Sedan „Fäderneslandet“ öfvergifvit honom, kastar han sig nu i armarne på Sverige, — få se om det blir honom gynnsammare.

Hufvudstadens drätselkommission, — denna dess mest antediluvianska lemning — påstås vara i färd med alldeles förfärliga planer för hufvudstadens förskönande under de kommande åren. Så glunkas mycket ifrigt om en strandväg till Djurgården, utefter Ladugårdslandsvikens strand, — men den som en gång sett dess ramlande bodar och bristfälliga plank, kan ej gerna på fullt allvar sätta tro till att kommissionen skulle kunna undvara något, som är så helt och hållet i dess stil som detta.

Vidare lär det vara meningen att vi skola få öss en elektrisk telegraf-inrättning inom sjelfva staden, — „med sträckning serskildt till Långholmen“, som Aftonbladet helt naivt påstod här om qvällen. Att döma derefter så tycks det som om på Långholmen hela vårt väl eller ve vore koncentreradt. I alla fall vore det önskligt om inrättningen komme till stånd och allmänheten fick den äran att begagna densamma. Sedan nu vår gudfruktige öfverståthållare hemkommit, har man all anledning att förmoda, det några nya sätt att helga hvilodagen skola uppfinnas och anbefallas. Den mannen slutar bestämdt ej förr än han fått hela hufvudstaden lika „salig“ som han sjelf är, eller åtminstone gör anspråk på att blifva. Sedan han nu satt alla stadens ungar på en rätt obehaglig svältkur hvarje söndags förmiddag, är det väl att förmoda det han en vacker dag indrager frukosten för dem äfven om hvardagarne.

Vi dragas här för närvarande med en officiell kolera, som är intensiv nog när hon kommer i farten, men som man, enligt min åsigt, gör alldeles för mycken affär utaf. Det är märkvärdigt, att man låter henne gå helt tyst och lugnt hela sommaren, men så fort hösten kommer så börjar man att göra affär af henne, gifva ut bulletiner med mera, och lyckas på detta sätt ganska riktigt skrämman upp en mängd enfaldiga stackare. Också är det endast i denna gestalt som man för närvarande är rädd för döden, — i det fallet mycket lik en viss fru

för några år sedan, som var mycket rädd för getingar, och medan hon sökte skydda sig för dem — lät myggorna nära på äta upp sig.

För att ej precis sluta mitt bref med döden, vill jag omtala för kusinerna att vi nu hafva äfven vår tredje vintertheater i gång — det vill säga den på Ladugårdslandet. Män af facket spå den en skral vinter, — och så blir det väl äfven. Mindre theatern kommer väl nu som det förra året att blifva den mest besökta, och det fastän den betydligt förlorat i artistiska krafter emot i fjol. Det är visserligen sannt att den gamle „Konjander-Deland“ uppslagit sina bopålar der för vintern — men det är också en bedröflig sak, att det icke mera finnes någon August Blanche som skrifver.

Södra theatern, som så plötsligt beröfvades sin lokal uppe i bergsbygden, lär komma att tillbringa vintern i Norrland, under väntan på uppbyggandet af det feepalats, som herr Wallman lär ämnat skänka den till nästa höst. Ett spektakel har visserligen försökts hos La Croix, men utföll icke till fromma för styresmannen, som också varit oförsiktig nog att låta de bästa af sujetterna gå bort till andra teatrar. Om det sedan, längre fram på vintern, roar kusinerna att höra något vidare om vårt theatraliska lif, så skall jag visst icke underlåta att skrifva ett och annat derom.

Och sedan nu brevet växt till en ganska försvärlig längd, slutar jag med den uppriktiga önskan att kvaliteten måtte i någon mån svara emot kvantiteten — något som just ej alltid är fallet här i världen. Jag tyckte nemligen när jag började, att jag hade så mycket nytt att omtala — och när allt kommer omkring så ha' ni ändå fått bara gammalt nytt ifrån

eder gamle
Carolus.

Ett äfventyr på Vestra Hamngatan.

Häromafonen, när det, som vanligt vid denna årets tid, från himlens öppnade fönster hvälfdes åtskilliga såar vatten öfver Göteborgarnes syndiga hufvuden, såg man en medelålders man just vid Bonniers boklåda begifva sig in på Vestra Hamngatan.

Mannen var en Neptuni son, en hurtig och glad skeppare vid namn Bramberg. Han kom nu från sin redare, hos hvilken han fått höra många loford för sin sednaste lyckliga seglats, och ämnade sig i någon affär bortåt Domkyrkan till.

Med muntert och lätt sinne gick han gatan framåt förbi Wessbergs kontor och, obekymrad om huruvida någon hörde honom eller ej, uppstämde han för sig sjelf följande strof ur *Elias Sehlstedts* bekanta sjömansvisa:

„En sjömansgosse, skall vara glad uti hägen
Som en aborre, och som en sparf upp i tågen,
Qvicktänkt och snarvändig; ty eljest går han och vankar,
En redlös skuta förutan roder och ankar.“

Men bäst han så sjöng, stötte han med ena foten emot en stor lös sten och trampade straxt derpå med den andra ned i en djup grop i gatans midt, och hade dervid ovilkorligen fallit pladask i backen, om han icke lyckligtvis fått båda händerna framför sig.

— För tusan knäflar! — utropade Bramberg med oförminskad munterhet. — Jag tror jag sjelf är en redlös skuta, i samma stund jag går och sjunger derom. Se så, stå på benen, min gosse!

Och härmed var han åter uppe.

Och nu gick det lustigt framåt igen.

Kom vår skeppare så till hörnet af Vestra Hamngatan och Kyrkogatan, ej vägledd af någon blid måne eller tindrande stjernor, och ännu mindre af någon gaslyktas vänliga sken.

Nåväl, hvad hände? — Jo bäst han i det mest oförargliga lynne i världen vandrar framåt, stöter han återigen på ett oväntadt hinder, men denna gång ett af betänkligare art.

Ett stenkummel, så högt att en hel drätselkommission kunnat ligga begravnen derunder, intog här hela gatans bredd; men höger om detta låg en djup lerpöl, och bortom den öppnade den nya hamnbassinen sitt vida gap.

Hvilken väg skulle man här välja?

Den hurtige Bramberg föredrog att klättra öfver stenkumlet och satte detta farliga beslut genast i verket.

Vi säga *farliga* beslut; ty knappt hade han från kumlets topp nedstigit några få steg åt andra sidan, förrän ett par stenar halkade undan och han sjelf straxt derpå gjorde ett åtminstone famnshögt fall ned i — en lergraf.

— På många haf har jag seglat och många stormar har jag varit ute för — utropade skepparen nu; — men aldrig trodde jag då, att jag skulle komma att drunkna på en af Göteborgs Hamngator!

Så illa gick det väl icke heller, helst vår sjöbuss ej stod längre än till knäna i lervällingen.

Bramberg började också, sedan den första häpnaden gått öfver, söka komma ifrån sin ofrefliga plats; men bäst han härunder trefvade ikring sig med händerna, fick han plötsligen fatt i en annan mensklig varelse, hvilken tycktes stå på fyra fötter i gropen.

— Hvem tusan är herrn? frågade sjömannen. — Är herrn skattgräfvare, eller hvad roar herrn sig med annars?

— Hm! — svarade den tilltalade, hostande — jag söker bara efter min hufvudbetäckning!

— Hufvudbetäckning — hvad fan menar herrn med det?

— Hm, min herre, som jag har råkat få tunnt hår efter en sjukdom, så har jag för hellsans skull måst lägga mig till en liten tur — förstår herrn — och den har jag tappat, i det samma jag föll ned i det här satans hålet.

— Då är det kanske den här? — inföll skepparen, och satte i detsamma en till hälften med gytta fylld peruk på den främmandes hufvud.

— Den här fick jag fatt på alldeles nu — passar han?

— Dra för hin i våld, herre! Han är ju full med ler, som rinner ned öfver både panna och nacke.

Medan de båda olycklige vexlade dessa ord, hade regnet tilltagit med stor häftighet och en riktig stormby rasade fram öfver deras hufvuden.

Men i ett nu hörde de ett lätt prasslande upp öfver sig, det blef dubbelt så mörkt som förut i lergropen; men deremot föll knappast en regndroppe dit ned.

Orsaken till detta märkliga förhållande var helt enkelt den, att en dam i krinolin kommit gående samma väg som de sjelfva nyss passerat, och dervid också ovilkorligen skulle ha gjort samma resa som de, om icke hennes förträffliga kostym räckt långt utöfver hela gropens krater och sålunda hållit henne uppe.

— Hvad knäfveln är det här för slag? — utropade skepparen helt förvånad och fick i detsamma fatt i en fot. — Ta mig tusan är det inte en människa eller också en mycket underlig fogel, som breder sina vingar öfver oss!

I samma ögonblick kom der en orkan och fattade i krinolin, hvarvid denna genast började höja sig från jorden.

— Håll i, herre! — ropade skepparen åt sin olyckskamrat — vi kan nu komma på fast mark igen: — skutan går med förlig vind.

I olyckan griper man ju efter ett halmstrå, hvarför icke då lika gerna efter en krinolin?

Mannen i peruken fattade i sin kamrat — och inom en half minut hade de med en förfärlig fart blifvit uppkastade på den fasta, hårda stenläggningen.

— Uff! — pustade perukmenniskan. — Det här var en förskräcklig qväll! Aldrig såg jag maken!

— Inte jag heller! — inföll skepparen. — Men vill herrn som jag, så gå vi ned till Paalzows och ta oss en tuting på saken?

— Nå ja, hvarför inte! Men hur tusan kom vi ur gropen, herre?

— Ser ni inte der borta flyger den, som räddade oss!

Bramberg pekade härvid på ett hvitt föremål, som hastigt sväfvade bort öfver kyrkorget.

— Aha, en krinolin! — Jag förstår.

De båda räddade gingo nu arm i arm till Paalzowska schweitzeriet, och der, inom få minuter uppvärmda af ett par rykande tutingar, mätte de hvarandra med vänliga, glimmande ögonkast, hvilka uttryckte en och samma fråga, samt utbragte derefter ur hjertats djup:

„En skål för Drätselkommissionen och — krinolinerna!“

En misslyckad Aktör.

Ett snille är ju herr Jargon,
Åtminstone tror han sig vara,
Men, stackars karl, han är i fara,
Att hvisslas ut blott för sin sång.

För några år se'n i en bod
Med röda „näfvar“ stod det fåret;
Men i Skanör förlidna året
Han fick recett och konstnärsmod.

Hans röst och gång, min hedersbror,
Liksom hans sång de äro skrala,
Dock vill jag endast derom tala,
Att han tror det de likna Thor.

Han tror sig ock en kavaljer.
Det kan väl kanske möjligt vara
Bland — pigorna i Telge, Skara
Och staden Wimmerby med fler.

Fast näsan pekar högt i sky
Och kinden likna kan en skrikas,
Han dermed aldrig kan förlikas,
Att han ej skön är som ett „ny.“

Har herr Jargon ej annat lärt
Ån orden: netto, brutto, thara,
Och att vid toddyn vigtig vara,
Så har man dock — ej mer begärt.

Men har man några anspråk — hör!
På herr Jargon — de då så lyda:
En boddisk tycks ni bättre pryda
Ån Svenska scenen som aktör.

Ne sutor ultra crepidam!
Till seenen bör ej någon löpa,
Som ej med snillets guld kan köpa
Sin välfärd i Thalias famn.

Mäster Pinne.

En ny thron.

Kejsar Napoleon III tänkte:

De förebrå min store farbroder, att han omstörtade så många throner. Förebrälsen torde vara riktig: jag vill ej bestrida den. Äfven jag har omstörtat åtskilligt, men ingenting annat än republiker: romerska republiken . . . *respublicam romanam* (stora namn!), franska republi-

ken . . . *République française une & indivisible* . . . item Sebastopol, som visserligen icke var republik, utan en god rysk stad . . . men Ryssland står ännu, och ingen serdeles skada har skett. Deremot har jag också uppbyggt åtskilligt; för att nu icke tala om rue Rivoli, Louvre-Tuilerierna, centralhallerna o. s. v. vill jag blott nämna min egen kejsrerliga thron, påfvestolen, som jag försett med nytt ryggstöd, och moldau-wallakiska thronen. Ja, den är visserligen icke färdig, men påbörjad är den, och färdig skall den bli i trots af sultanen, som mumlar jag vet icke hvad för dum turkiska i sitt Padischaskägg. Såvidt på honom beror, skulle denna min skapelse alldeles icke bli färdig, men hvad beror nu för tiden på en sultan? *Minus nihilo*, för att tala de romerske cesarernas, mina föregångares, språk. Som jag säger: *minus nihilo*. Eugenie, du lilla grymma tjurfäktning-amatrice, du förtjusande krinolin-inventrice, kom och slut Fransmännens kejsare i dina armar . . .

Men vi vilja icke fullfölja monologen längre, ty här öfvergår den till dialog, och det var egentligen den moldau-wallakiska thronen, till hvilken vi ville komma.

En ny thron, som icke är att förakta. Mellan 2 och 3 millioner innevånare och 40 millioner piastrar i statsinkomster. Detta är något att spekulera på för dem, som önska bli regenter.

Men det är så många, som önska bli regenter; och så få, som ha utsigt att blifva det. Moldau-wallakiska thronen har redan sina friare. Förutom prins *Murat* nämnas tvenne andra. Begge bära det populära namnet *Niklas* eller — för att tala i högtidlig stil, hvilket här är mer passande — *Nikolaus*. Den ene är en snäll fjortonårig gosse, som sällan får bannor af sin informator: vi mena lille Nikolaus af Leuchtenberg; den andre är en mer försigkommen yngling: vår egen beskedlige prins Nikolaus August, hertig af Dalarne.

Som vi nu sjelfva, läsaren och Tomtebissen, hafva föga utsigt att bli medtäflare om moldau-wallakiska thronen, så låtom oss utan afund unna honom åt den, som är oss närmast: vår egen prins Nikolaus August!

Ned således med prins *Murat*! *Corpo di Baccho*, hvad har han att göra med Moldau-Wallakiet? Är det icke nog, att han fikar efter den neapolitanska thronen? Är det förståndigt att jaga tvenne harar på en gång? Nej, bäste prins *Murat*, alldeles icke! Håll ni er till Neapel! Icke vill ni byta dess sköna himmel, dess Etna, Vesuv och Stromboli, dess lager- och orange-lundar, dess pittoreska lazzaroner, dess svart-ögda flickor (döttrar af det gamla Sybaris, af Capua och andra grekiska städer, beryktade för sköna qvinnor); dess gudomliga gollo, der rod-daren försänker er i ljuflva drömmar med sin sång *Buon giorno mio signor &c.* (melodien bekant); dess purpurfärgade stränder, der ni från balustraden af hvilken marmorvilla ni behagar kan röka er cigarr och skåda ut till Tiberii Capri och lyssna till böljoslagen mot den kust, på hvilken *Virgilius* diktade Eneiden — vill ni byta allt detta mot detta Moldau-Wallakiet, detta tråkiga kråkvinkel, der snuskiga bojarer lunka omkring i rysslädersstöffor och pelsrockar, detta hemiska Skythien, till hvars grannskap *Augustus* förvisade *Ovidius Naso*, detta barbariska land, hvilket samme *Ovidius* skildrat så ömkligt, att det utan tvifvel frampressat tårar i edra ögon, ifall ni någonsin varit skolgosse och läst hans *Tristia*? Nej, bäste prins *Murat*, håll ni er till Neapel, eller ropa vi Svenskar med en mun: *A bas Murat*! Ned med *Joakim*!

Hvad åter lille Nikolaus af Leuchtenberg beträffar, så bör han naturligtvis, som en snäll gosse, be sin informator om lof, innan han ta-

ger sig ett sådant oråd för som att tälja med vår egen Nikolaus August. Det är väl sannt, att lille Leuchtenbergs hertigdöme är mikroskopiskt litet (Leuchtenberg är nämligen en stad med bara 530 innevånare, och hvad som värre är, hertigen af Leuchtenberg kan icke kalla en enda af dessa 530 beskedliga småstadsmenniskor för sin undersäte), men nog har han ändå råd att hålla en hel armé af tennsoldater, och dermed tycka vi, att han tills vidare kan vara belåten. För öfrigt bör slägtskapen också gälla något här i världen. Det passar sig icke, att en yngre anförvandt går i vägen för en äldre. Vi hoppas, att fjortonåringens informator rätt strängt frambåller denna sanning.

Återstår således prins Nikolaus August. Tänk hvilken glädje att se honom smyckad med Moldau-Wallakiets krona! . . . att se en telning af det glorrika Bernadotteska huset omplanterad i Donaufurstendömenas feta jordmån, der den utan tvifvel skall trivas väl och skjuta nya skott! Låtom oss arbeta med händer och fötter för detta stora mål! Men bort med titeln *hospodar*, som förut burits af furstendömenas herrar! Det låter icke bra att säga hospodaren Nikolaus August. Bort också med titeln *kajmakan*, som nu bäres af fursten i Moldau! Det är en ful titel och stöter något på kajmakare, kammakare, ja kajman, som är ett grymt grånande hafsvänder. Kajmanen, nej kajmakaren Nikolaus August! Det låter glupskt fullt. Nej *konung* Nikolaus skall det vara; vi låta icke pruta med oss i den saken.

En liten svårighet, som den nye konungen har att öfvervinna, blir att lära sina undersåters språk, men som dessa tala ett slags dålig latin (rumäniskan), och prins Nikolaus August måhända icke talar latinet stort bättre än de, så böra de snart kunna förstå hvarandra.

Prins Nikolaus August konung i Moldau-Wallakiet, *Bruce Bej*, som noga känner de orientaliska affärerna, hans generalissimus, *Lallerstedt* hans diplomat, *Björsten* hans hofskald, hr *Palanders* hans generalleverantör, baron af *Ugglass* hans storamiral, *Matts Persson* hans minister för offentliga undervisningen, bojarerna *Troil* och *Stjernsvärd* oppositionsmän i hans riddarhus — det är en framtidsstanke, på hvilken vi som sagdt, böra arbeta med händer och fötter — ja med tillhjälp af framlidne assessor *Juringii* tramphjul, om detta kan bidraga att öka kraften af våra ansträngningar.

Modernt Kärleksqväde.

Hvarthän mig ödet än må föra,
Hur än det skapa må min lott,
Din stämmas klang jag blott vill höra,
Vill skåda i ditt öga blott.

När vintern setts sitt täcke kasta
Utöfver fält och dal och lund,
Uti din famn jag ville hasta
Och värmas af din rosenmund!

När vestan mellan blomstren skalkas
Och lärkan höjer upp sin röst,
Jag dig, du hulda, ville nalkas
Och trycka dig intill mitt bröst!

Förtjuserska med englaminen,
Du klara stjerna på min stig,
O, hölle blott ej *krinolinen*
Mig så på afstånd ifrån dig!

En dag ur en brackas lif.

Klockan var ungefär sju på morgonen, när Petter Lööflund vaknade. Han sträckte sig då i bädden, gnuggade ögonen och ropade derefter med hög röst: „Annette!“

Några ögonblick senare inträdde en tjänsteflicka med en kaffebricka.

Petter Lööflund, som emellertid tagit sitt ur från väggen och uppmärksamt betraktade detta, utropade, i detsamma Annette blef synlig:

— Är detta den punktliga ordning, jag en gång för alla ålagt dig? Klockan är nu tre och en half minut öfver sju, och jag ska' ju ovilkorligen ha kaffet på slaget sju!

Annette svarade härtill intet, utan gick tillbaka ut i köket, derifrån hon dock om en stund återkom.

— Det var sannt, herr patron, började hon nu. — Den der herrn, som flyttade hit i går, frågar om han kunde få låna litet ved i dag. Han kunde i går inte få köpa någon.

— Ved? — upprepade herrn i huset. — Fick han inte låna till en brasa i går och har han inte dessutom lånat en bundt tändstickor?

— Jo, herr patron, det var just som han kom!

— Ge honom ved till den här brasan, och bed honom med detsamma att jag får tala med honom, när han kommer upp!

Vid pass en halftimme derefter inträdde en ung man med ett städadt och hyggligt yttre.

— Herr Lööflund har bedt att få tala med mig? — sade han.

— Ja, det är ju herr Werner, som flyttade hit i går?

— Jo, så heter jag!

— Hör på, min bäste herre, eftersom ni nu har ert hem under mitt tak, så låt oss vara förtroliga med hvarandra!

— Hur menar ni, min herre?

— Jo, jag skulle be herrn så här mellan fyra ögon öppet säga mig, hurudana affärer herrn har?

— Hvad kan det röra herrn?

— Jo se, herrn har inte bott här mer än en dag och redan requirerat två brasor ved och en bundt tändstickor . . . Detta ser så oordentligt ut.

— Jag har verkligen inte tänkt begära något till skänks, och trodde inte att herrn var en sådan bracka, som herrn nu visar sig vara. Adjö!

Härmed gick Werner sin väg.

Omkring klockan 9 lemnade Petter Lööflund sitt hus och gick ut i staden.

Det var i Stockholm han bodde, så der i närheten af slottet, och derifrån begaf han sig nu i sakta mak nedåt Storkyrkobrinken.

Petter Lööflund var en mycket rik man, kort och tjock till växten, med ett rätt, småaktigt inre, men så mycket finare rock och hatt.

Längst ned i brinken såg vår man en person komma gående, hvilken han ovilkorligen måste möta. Det var en af hans äldre vänner, en f. d. skolkamrat, hvilken dock ej blifvit så gynnad af lyckan som han och tillochmed ansågs lefva i ofta ganska knappa omständigheter.

— Så för tusan — mumlade Lööflund för sig sjelf. — Der möter jag den trashanken Snöbom . . . nu kanske han vill låna pengar af mig. Det måste man förekomma.

— Se god dag, Snöbom! — hälsade han straxt derpå med halfljum vänlighet. — Det är svåra tider vi lefva i — ondt om pengar af bara fan!

— Åh, det behöfver väl inte du klaga öfver

— Jag? — jo, min själ! . . . Bror kunde väl inte låna mig ett par hundra banko på ett

par dar . . . jag har kommit i en sådan satans knipa för tillfället!

— Nej, min själ jag det kan; det vet du nog.

— Det var fan så ledsamt . . . då får jag lof att skynda mig på något annat håll . . . farväl, kära bror, en ståtlig god morgon!

Och härmed fjeskade Lööflund vidare.

Han skyndade, utan att se sig om, öfver Riddarhustorget och Munkbron och uppnådde derefter snart källaren „Iduna“. Der gick han in i rummet till höger och träffade straxt ett par bekanta, som vid ett af småborden togo sig en sup och ett par gaffelbitar. Af dessa blef han inbjuden att deltaga i frukosten och tog äfven genast plats bredvid dem.

— Får jag nu inte bjuda på ett glas portvin? — frågade wohlthäter, hvars namn var Sehlgren.

Man tackade, och en half butelj requirerades.

När denne var tömd lemnade Sehlgren vännerna, och Lööflund blef med den andre, en ung borgare Loberg, qvarsittande vid bordet.

— Oss emellan, bror Loberg — yttrade Lööflund, så snart den förstnämnde aflägsnat sig — så är vännen Sehlgren ändå en stor narr, som ska' kalasa och bjuda hvar han kommer, fastän hvar menniska vet att han inte eger två styfver.

— Jag tyckte kära bror höll ändå till godo med hvad han bjöd, — svarade Loberg.

— Ska' detder vara en pik åt mig? — utropade Lööflund och blef alldeles eldröd i synen. — Tror inte bror, att jag kan bestå mig både en sup och en gaffelbit och portvin med, om det kniper?

— Jo, gudbevars; men man får väl inte ta heder och ära af folk för det!

— Jaså! — skrek Lööflund allt mer och mer förbittrad. — Bror säger att jag inte har heder och ära! . . . Hör på, min kära bror Loberg, bror är skyldig mig hundra banko, som bror fick som ficklån för tre veckor sen — var så god och betala igen dem i denna dag . . . bror känner rådstu'rätten?

Med dessa ord fattade Lööflund hastigt hatt och käpp och rusade med triumferande mine ur källarsalen. (Slut i nästa N:o.)

Theater-Notiser

(från d. 5 sistl. Sept. till omkring d. 15 dennes).

Stockholms-theatrarne.

Å Kungliga Theatern börjades representationerna för sejouren den 10 September med operan *Den Stumma*. Det i vår förra redogörelse omnämnda skådespelet *Medelmåttig och Krypande* har med stort bifall gifvits flera gånger. Vidare Uchards skådespel *Fiammina*, i hvilket en ung Torsslow, yngste sonen till vår store skådespelare, debuterat uti Henris roll, samt *Ingen under femtio år*, komedi i 1 akt af Barrière. Ch. Birch-Pfeiffers skådespel *Jane Eyre* och Bulvers komedi *Penningen* hafva återupptagits. På senare tiden hafva mellan akterna uppträdt violinspelerskan Maria Serato och sångerskan Charlotte Bournonville. — Till uppförande är antagen en 3-akters-komedi *Adonis*, svenskt original, hvars författare lär vara hr Torsslow; *Ljungby horn och pipa*, romantiskt skådespel med sång i 3 akter, text af Gudmund Silfverstolpe och musik af Boman; *Fjeldeventyret*, skådespel i 2 akter, norskt original af Bjerregaard, satt i musik af Thrane, samt *Gildet paa Solhoug*, skådespel af Ibsen, ämnadt att gifvas å föreningsdagen den 4 November. Shakespeares *Macbeth* kommer att gifvas, med hr Almlöf i titelrollen och hr Dahlqvist såsom Macduff. — I slutet af månaden skulle man börja gifva elevspektakler till förpjeser å Kongl. Theatern.

Af operor hafva, utom *Den Stumma*, gifvits: *Josef i Egypten*, *Regementets Dotter*, samt *Alp-*

hyddan. Till den 16 dennes annonserades *Profeten*, hvori mlle Bournonville kommer att utföra Fides' parti. Webers *Oberon* är antagen till uppförande. Fråga är om återupptagande af Kellgrens och Naumanns Opera *Gustaf Wasa*. — Baletterna *Festen i Albano* och *Conservatoriet* hafva gifvits. I slutet af månaden väntas den bekanta engelska dansösen miss *Lydia Thompson*, som kommer att uppträda å Kongl. Theatern.

Herr och fru Lagerqvist, fru Kinmanson samt hr Broman, alla förut engagerade vid Mindre Theatern, hafva från och med den 1 dennes blifvit anställda vid den Kungliga.

Mindre Theatern började äfven sin sejour den 10 September, då *Fiammina* (samma skådespel, som i en annan öfversättning sedermera gifvits å Kungl. Theatern) uppfördes. Till efterpjes gafs, för första gången å denna scen, Della Marias operett *Den unge Arrestanten*. Öfriga nyheter å Mindre theatern äro: *Bygga upp och rifva ned*, komedi i 2 akter, fri öfversättning från Tyskan; *Vänskapen varar längst*, komedi med sång i 1 akt, fri öfversättning, samt *Den inbillade sjuke*, komedi i 3 akter, fri öfversättning från Molières „le malade imaginaire“ af fru Stjernström. Nämda författarinns historiska skådespel *Carl den tionde Gustaf* var ämnadt att uppföras den 19 dennes, den aflidna förf:s födelsedag. För 90—93:dje ggn. har gifvits *Den Ondes besegrare*, hvori Blasius' roll utförts af hr Fr. Deland, som under vintern kommer att uppträda i åtskilliga roller på Mindre theatern.

Från och med den 1 Oktober hafva fru Gjörcke, mlle Rosendahl och hr Österberg från södra, samt hr Rohde från Ladugårdslandstheatern öfvergått till Mindre.

Djurgårdstheatern, som under den tid denna redogörelse omfattar, endast gifvit förut kända pjäser, slutade den 30 Sept. sin sejour i hufvudstaden med Topelii skådespel *Efter femtio år*. Sällskapet afreste derefter till Upsala, der representationerna börjades den 8 dennes.

Å Humlegårdstheatern gafs den 9 Sept. en representation till förmån för J. N. Ahlströms efterlemnade familj, hvarvid för första gången å nämnde theater uppfördes *Hobergsgubben*, vaudevill i 2 akter, svenskt original, musiken af Torsell. Vidare har gifvits: *Tanten från Helsingfors*, lustspel i en akt, bearbetadt och lokaliseradt från Franskan, första gången till recett för hr Svedberg, samt med *På Gröna Lund* till efterpjes. Sistnämnde stycke gafs derefter ytterligare några gånger, hvarvid hr Lagerqvist uppträdde i Gustaf den tredjes roll. Den 26 gafs sista representationen, hvars program utgjordes af *Tantaliqua* samt den outslitlige *På Gröna Lund* (för 65:e gången). Den 8 dennes afreste sällskapet till Finland, der detsamma kommer att uppehålla sig öfver vintern.

Mlle Säfström och hr W. Åhman hafva lemnat Mindre theatern samt tagit engagement hos hr Andersson.

Ladugårdslandstheatern, hvars sällskap under September spelat i Wisby och Kalmar, öppnades åter den 15 dennes med en ny 3-aktskomedi: *En vacker syster*, bearbetning från Tyskan. Derefter gafs af det Selinderska barnbalett-sällskapet dansdivertissementet *Festen för Egendomsherrn*.

Theatersällskaperna i Landsorten.

Herr Zetterholm slutade sin sejour i Örebro den 14 September, hvarefter sällskapet afreste till Westerås, der första spektaklet gafs d. 18:de. Den 9 d:s gafs en representation uti La Croix' salong i hufvudstaden, hvarvid uppfördes *Jernbäraren* samt en svensk monolog-vaudevill, kallad

En sanningens vän. — Mlle Lundgård, förut anställd vid Mindre theatern, har tagit engagement hos hr Zetterholm.

Hr Gille afreste, efter slutad sejour i Wadstena, till Mariestad, der spektakler gäfvos från den 18 September till den 6 d:s. Från den 9 till den 13 d:s gäfvos 4 representationer i Wenersborg. Sällskapet befinner sig för närvarande här i Göteborg, der första spektaklet gafs i Söndags.

Herr Elfforss slutade sin sejour i Norrköping den 7 d:s, och började d. 13 i Kalmar, der 6 representationer skulle gifvas. I Norrköping gaf herr E., till förmån för de brandskadade å Söder, en representation, som i nettobehållning inbragte 263 r:dr rmt.

Herr Wallin spelar sedan den 20 Sept. i Westervik, der herr W. får duktigt på pelsen för det dåliga valet af pjäser.

Herr Roos gaf under sednare hälften af September och förra hälften af Oktober spektakler i Lund, hvarifrån hr R. begifvit sig till Malmö, der första spektaklet skulle gifvas i Söndags.

Herr Balettmästaren Selinder gaf den 30 Sept. sin sista „lysée“ i Carlskrona. Herr S., som ej lärer funnit någon fördel vid att bibehålla den dramatiska personal-afdelningen (hvar öfver Tomtebissen alls icke undrar), lemnade den samma den 1 Oktober åt hr Happe, som under egen direktion rest med den till Ronneby och Carlshamn. Hr Selinder begaf sig deremot med sin lilla dansande korps till Stockholm, der den samma under vintern kommer att uppträda å Ladugårdslandstheatern, hvarmed, såsom vi ofvan sett, början redan gjorts.

Tomtebissen expedierar sin post.

Till R. N—e i Ronneby. Är ej af beskaffenhet att kunna införas.

— Till Ivar. Tack! I nästa nummer.

Tomtebissiadern.

I Norge har på sednaste tiden en besynnerlig, der i landet hittills okänd, sjukdom utbrutit, som visat sig vara af epidemisk natur och spridt sig med förvånande hastighet. Läkarne hafva gifvit den nya sjukdomen namnet Enthusiastma.

Åtskilliga tidningar hafva uttalat sin förvåning öfver, att vid Manins begrafning i Paris ej något tal fick hållas. Detta är dock lätt förklarligt i ett land, der man, hvad det oratoriska beträffar, ännu knappast kommit så långt som att hålla ett ord, långt mindre ett tal.

Det berättas med anspråk på tillförlitlighet, att här i Göteborg håller på att bildas en förening mellan stadens samtliga västsömmerskor. Föreningen, som lär antagit namnet *Vestalerne*, kommer att ha en filialafdelning i Westervik.

Tomtebissen såg för icke länge sedan ett bref till en ullhandlare här i staden, försedt med den besynnerliga adressen: „Högädle Herr Ullfabrikanten N. N.“

Med anledning af ingångna förfrågningar, får Red. tillkännagifva, att kompletta ex. af „Tomtebissen“ från årets början numera finnas att tillgå, äfvensom lösa nummer till komplettering, och kunna dessa requireras, å 3 sk. bko pr N:o, antingen genom Herrar Bokhandlare eller direkte hos Redaktionen.

Göteborg. Tryckt hos Hedlund & Lindskog.

N:r 19.

Pris:

3 skill. Banko

pr N:o.

Den 10 November

1857.

Säljes i Rikets

alla Boklädor.

TOMTEBISSEN.

En dag ur en brackas lif.

(Slut fr. N:o 18).

Han begaf sig nu hem; men just då han kommit upp i förstugan till sin våning, såg han der en trasig qvinsperson komma utsmygande från köket, hvilken tycktes gömma något under shawlen.

— Håll! — ropade Lööflund. — Hvad är det du har der?

— Ack, käre herr patron, gör mig inte olycklig! — bad qvinnan.

Men i detsamma hade Lööflund ryckt upp hennes shawl, hvarvid en brödkaka och en sill föllo i golfvet.

— Jaså, du har varit i mitt kök och stulit! Annette, hör hit, spring efter polisen! Fort, skynda dig . . . en tjuf, en tjuf i mitt hus!

— Käre, söte patron, låt inte polisen komma, jag har tre barn derhemma, som inte ha' fått en matbit se'n i går morse.

Men Petter Lööflund var obeveklig. — Lagen bör tillämpas i all sin stränghet, — ropade han. — Fan till skada att de ha tagit bort spöstraffet — det gjorde ändå godt!

Den fattiga qvinspersonen blef afförd till poliskammaren, och Lööflund gick in i sitt kök till den förskräckta Annette!

— Hörpå, din slyna, — ropade han — vet du inte att du ska' se efter dörrarne, när du går ut. . . Känner du hvad en kristlig husaga vill säga?

Med dessa ord gaf han tjensteflickan två basteranta örflar och gick derefter med något lättadt hjerta in i sitt arbetsrum.

Straxt efter klockan elfva ropade vår patron åter på sin jungfru.

— Hör du, Annette, — sade han, då hon inträdde — här har du ett bref, som du genast ska' bära bort till N:o 74 Hornsgatan — till gäldstugan, förstår du. Du lemnar det der straxt till vaktmästarn och får inte gå och drömma under vägen; — brevet innehåller pengar för dender svarfvar Benström, som sitter inne för min räkning. Du måste vara framme före tolf; annars kommer du för sent, och han slipper ut. Den slyngeln har intet att betala med, men han har opponerat sig emot mig och kan gerna sitta der.

Annette, som ännu såg gråtögd ut efter „husagan“, tog brevet och gick.

Omkring klockan tolf tittade Petter Lööflund in till sin fru, ett stilla, blekt fruntimmer, som förr tycktes ha sett mycket bra ut.

— Ha pojkarne kommit från skolan än? — frågade han.

— Nej, men de komma väl!

— Jag skulle säga till, att jag inte äter middag hemma i dag; vi ha ett litet sammanträde rörande fattigvården just nu och sedan ta vi väl vår middag tillsammans.

I detta ögonblick hördes ett ovanligt buller och skrik utifrån förstugan och straxt derpå kom Lööflunds yngste gosse, genomvåt från topp till få, in i rummet. Han åtföljdes af en man ur arbetsklassen, hvilken var lika våt som han.

— Lille herrn råka' falla i Riddarholmskanalen — sade karlen och jag skulle nu bara följa honom hem.

— Är det ni, som har räddat honom? — frågade frun, som redan började draga de våta kläderna af den gråtande gossen.

— Åh, det var ingenting att tala om! — svarade karlen och beredde sig att gå.

— Kära Petter! — bad frun sin män — ge den hederlige karlen någon vedergällning för det han räddat vårt barn!

— Hm! — svarade Lööflund förargad — pojken hade inte vid kanalen att göra. Men hvar är hans mössa?

— Den blef allt efter i kanalen.

— Gå efter den först, så ska ni få betalning, se'n! — sade patronen och gick in i sitt rum igen.

Utan att vidare bekymra sig om den, som räddat hans barn, begaf sig Petter Lööflund ofördröjligen till den förut omnämnda sammankomsten rörande fattigvården och sökte der göra den åsigt gällande, att fattighjonen borde få ett knappare underhåll än hittills, på det att ingen måtte känna sig frestad att af lättja söka blifva försörjd der, samt för det andra, att alla tiggare genast skulle förpassas till Dillströmska arbetsinrättningen.

Efter sammankomstens slut intogo de rådslående på Skomakarkällaren en liten anspråkslös middag, med blott fyra rätter mat och två sorter vin, hvarunder fattigvårdsfrågan vändes ut och in på alla möjliga vis.

När Petter Lööflund långt fram på eftermiddagen skildes från sitt sällskap, mötte han nere på Skeppsbron, dit han gjort en promenad för

att svalka sig litet, en liten flicka, som ödmjukt neg och med knappt hörbar röst begärde en slant till ett stycke bröd.

— Hur gammal är du? — röt han till barnet.

— Elfva år.

— Då kan du arbeta; det är hederligare än att tigga.

— Jag har försökt att få arbete eller springa ärenden åt någon, men alla tycka att jag är för klen till växten och att jag har för trasiga kläder.

— Hm! Om jag nu gäfvade dig en slant, så ginge du kanske ändå upp i mitt kök och stule mat ifrån mig. . . Nej, man ska inte lägga hyende under lasten — gå din väg!

Kort derpå träffade Lööflund ett par bekanta, med hvilka han gick in på Levins schweizeri och drack en kopp kaffe med thy åtföljande konjak. Man gjorde härefter åter en promenad uppåt Norr och föll slutligen på den idéen, att långt uppe vid Drottninggatan, hos allas gemensamme vän och bror, Dahlberg, intaga först en tuting och så en sexa, och derefter återigen några tutingar.

Samtalet hvälfde sig härunder mest kring dagens frågor, och Petter Lööflund uppträdde nu åter i full konsekvens med hvad han förut under dagens lopp yttrat.

Talade man här t. x. om qvinnans myndighet, så förklarade vår patron, att förslaget härom vore en galenskap och att saken vore alldeles öfverflödig; „ty“ — sade han — „har staten kunnat bestå i så många århundraden utan en sådan frihet för qvinnan, så kan den väl bestå hädanefter ock.“

På samma sätt resonnerade han öfver landsförvisningsstraffet, hvilket han ansåg vara högst nyttigt, särdeles i religionsmål o. s. v.

Vid midnattstiden bröt sällskapet upp, och från Gustaf Adolfs torg gick Petter Lööflund alldeles ensam mot hemmet.

Det var en stjernklar natt, så klar och strålande, att det till och med väckte vår nattvandrades uppmärksamhet. En hel minut stirrade han genom sin florslufva uppåt de obekanta verldar, till hvilka hans tanke förr aldrig höjt sig — men blott en enda minut, sedan drogs han åter ned i sin dy.

— Fy fan! — yttrade han halfhögt för sig sjelf. — Hur kan man, vid mina år, vara så barnslig att gå och gapa på stjernorna!

I närheten af den lilla bron, som från Mynttorget leder till Helgeandsholmen, kommo några unga män, hvisslande och sjungande, honom till mötes. De hade jemnt och nätt hunnit om honom, då en af dem hastigt utropade: „Ta mig tusan, var det inte brackan Lööflund!“

— Var det verkligen han? — inföll en annan.

— Den ska vi, min själ, skoja med!

Och i nästa ögonblick hade de hunnit fatt honom, och spärrade nu hans väg.

Det var alldeles midtför nyssnämnde bro.

— Är inte herrn brackan Lööflund? — frågade en af sällskapet.

— Hm! — svarade den tilltalade torrt, men ej utan en viss bäfvan. — Mitt namn är Petter Lööflund, egendomsegare i St. Nikolai församling.

— Ja, det är godt och väl; men herrn erkänner väl ändå att herrn är en bracka?

— Det är sent nu, och jag, så väl som herrarne, kan behöfva gå hem,

— Jaså, herrn vill inte erkänna hvad herrn är för en karl! — Med dessa ord fattade den starkaste af sällskapet Lööflund i kragen och förde honom in på bron. I nästa ögonblick höll man honom utöfver vattnet.

— Vill herrn erkänna nu, att herrn är en bracka, och att det inte inom någon samhällsklass, hvarken bland adel, prester, borgare eller bönder, finns en större bracka än herrn är?

— Ja! — ropade Petter Lööflund i stor ångest.

— Delinqventen har således högtidligt erkänt sig vara en bracka! — sade den som förde ordet. — Men nu skall han också göra bot och bättring. Läs nu, Petter Lööflund: „Gud, som hafver barnen kär, se till mig, som liten är!“

Lööflund dröjde ett ögonblick.

— Läs genast, annars släppa vi våra tag, och då blir det att dricka brorskål med abor-rarne!

„Gud, som hafver barnen kär,
se till mig, som liten är!“

läste Lööflund, med större andakt, än han någonsin förr känt *).

Härmed var också det svåra profvet öfverståndet, och ett par minuter senare hade berättelsens hjelte redan kommit ett långt stycke från de elaka upptågsmakarne.

Petter Lööflund uppnådde härefter, utan vidare äfventyr, sitt hem, steg in i sin sängkammare och tände ljuset.

Men hvilken syn mötte honom här!

Midtpå hans skrifbord låg en stor vedhög, öfverst på den några tändstickslådor samt deröfvanpå ett litet trekantigt bref.

Petter Lööflund öppnade detta mekaniskt och läste:

„Min Herrel!

Jag får härmed äran återbetala den ved och de tändstickor, ni varit nog generös att låna mig.

Er ödmjuka tjänare
G. Verner.“

Utan att yttra ett ord, ty han var för ögonblicket mållös af vrede, rusade Lööflund från sitt rum ut i köket.

— Annette! — ropade han, när han ändt-ligen fått målet igen. — Har någon varit i mitt rum i qväll?

— Herr Verner var inne så der vid tiotiden.

— Hur fan kunde du understå dig att släppa in honom? Du flyttar i morgon dag!

— Han hade ett paket till patron, sa' han, som han prompt skulle lägga in i qväll.

— Nå såg du inte hvad det var i det paketet?

— Nej, han hade det under kappan och bad mig vänta i tamburen, medan han bar in det.

*) En dylik händelse har för några år sedan verkligen passerat i Upsala.

— Det var ved, ved — stora långa vedträn, han lagt på mitt bord, och sådant ser du, din slyna, inte efter. Men som sagdt är, du flyttar ur tjensten i morgon!

Först nu upptäckte Lööflund, att Annette hade ett bandage kring hufvudet och frågade då i butter tor: „hvad det var för konst.“

— Jag blef ikullkörd på Slussgatan, när jag skulle gå till söder i middags! — svarade tjensteflickan med en djup suck.

— Och ... och — stammade Lööflund — kom kanske då försent till gäldstugan?

— Ja, gudnås; jag kunde inte reda mig sjelf på en hel timma, se'n jag blef inburen på rakstugan vid Hornsgatan ...

— Qvinna! — röt Lööflund i fullt raseri. Du har nu släppt ut svarfvar Benström. ... Det är bara komplotter — gemena komplotter!

Han ville med detsamma rusa på Annette med sin käpp; men just som han med denna i högsta hugg tog ett steg framåt — föll han sanslös till golvet. Han hade träffats af blodslag.

En timma senare var Petter Lööflund död, och världen hade nu — en bracka mindre.

Må hvem som kan begråta hans bortgång; berättaren för sin del faller vid hans graf på sin höjd en — medlidandets tår.

Tomtebissens Theaterfunderingar.

Tomtebissen gjorde för någon tid sedan en promenad utom staden.

Han gick först inåt trädgårdsföreningen, såg der den dumme guldfasanen springa af och an i sin bur, lik en elegant dagdrifvare, som ej rätt vet hvad han skall ta sig till, men sökte förgäfvos några blommor, vare sig på en eller två stänglar — och gick snart ut genom porten åt Gamla alléen.

Här funderade han en stund på hvart han vidare skulle ta vägen.

— Skall jag gå till Lorentzberg och beskåda den unga tärnan, der hon, „högbarmad, smärt, brunhårig,“ går och sysslar bland sina flaskor och glas?

— Nej!

I samma ögonblick hörde Tomtebissen ett lifligt sorl bortifrån Nya alléen och skyndade genast ditåt.

Till sin stora förtjusning fick han der snart veta, att orsaken till denna uppståndelse var den länge efterlängtrade företeelsen, att man fått takresningen färdig på Göteborgs nya theaterhus.

På ena gaveln prunkade med stora bokstäfver ordet: „Theater.“

Då byggnadsställningarne ännu stodo kvar, kunde Tomtebissen ej upptäcka om der fanns någon mer inskription på detta Thalias tempel, och om der tilläfventyrs också stod att läsa ett betydelsefullt:

„Patriis Musis.“

Om så vore, skulle Tomtebissen blifva hjertinnerligt glad; ty har det mäktiga Göteborg en gång beslutat sig för att taga våra inhemska sänggudinnor under armarne, så kan det för dessa sannerligen ej blifva någon nöd längre, och vår stad skall då inom kort växa upp till ett Nordens Athen.

Ja! Tomtebissen förutspår nu högtidligen, att Parcerna så skola hvällva sina sländor, och detta antingen vår theater kommer att bära någon betydelsefullare inskription eller ej.

Ty hvad gör den egentligen till saken!

Finns ej tillräckligt många dramaturger inom vår egen stad, skola vi nog träffa sådane på annat håll.

Hela skeppsladdningar af tragedier, dramer, komedier, farcer och vådeviller skola komma per ångbåt från Wenersborg, och i Kongelf skall

man ge sina pepparkakor på båten och i stället sända oss dramatiska godbitar.

Och när jernvägen blir färdig en gång ... Hvilken skara af skalder skall icke då strömma hit — Shakspeariska snillen från både Alingsås och Fahlköping, — ja, ända uppifrån Sköfde!

Derföre — låtom oss fröjdas åt vår nya theater, denna gränsesten vid ingången till en ny tidsålder!

Tomtebissen står vid anblicken deraf redan försjunken i salig bäfvan, och stum af förtjusning kan han vid detta högtidliga tillfälle ej vidare yttra ett ord.

I förbigående.

Ofta får man se don Lunzo
Promenera, styf i nacken,
En Apollo Belvedere,
Iklädd den moderna fracken.

Hvarje mötande han skarpsynt
If från fot till hjessa granskar;
Intet oanmärkt han lemnar,
Hvarken skjortveck eller handskar.

Om han då bekanta möter,
Som ej mode-journalen följa,
Tar han upp sin silkesnäsduk
Och för dem sig söker dölja.

Ty han blyges, vår don Lunzo,
Blyges, likasom han trodde
Hvad om honom tros, att värdet
Blott på kläderna berodde.

„Quel sujet!“ han vid sig säger:
„På förfall man måste vara,
Att sig derhän kunna glömma
Huru annars väl förklara?“ ...;

Med lorgnettens hjälp för ögat
På sin väg, hvart den sig kröker,
Endast sprätthökar och lejon,
Icke menniskor han söker.

På ett Schweitzeri.

På ett schweitzeri don Lunzo
Skyndar ofta in mot qvällen,
Under hostningar och hvissling
Gör han cour för skänkmamsellen.

Med sin hatt på sned ett stycke,
Med ett ridspö under armen,
Hänger han sig öfver disken
Och ser flickan djupt i — ögat.

Hennes hand han klappar sakta,
Vågar hennes bandros tumma,
Talar ord med höga anspråk,
Fastän oförlätligt dumma.

„Illustrated News“ han sedan
Nappar från ett bord och hastar
Åt ett inre rum, der makligt
Han sig i en soffa kastar.

Liggande i ena hörnet,
Sina skor af blanka lädret
Med damaskorna han lyfter
Ogeneradt upp i vädret.

Störtade en verld tillsammans,
Honom skulle det ej störa,
Der in dolce far niente
Så han hvilar på sitt öra.

När till denna grad försoffad,
Huru mycket mindre fäster
Han sig ej vid skämt och pikar
Utaf andra Bacchi gäster! —

Hvart du kommer, om du finner
Någon, som sig oblygt vräker,
Har du framför dig don Lunzo,
Derpå kan du vara säker.

Mötet i Stuttgart

eller

Flera kockar koka sällan god soppa.

Det var i September månad. Man väntade i den goda staden Berlin på ett kärt besök — man väntade kejsar Alexander från Ryssland.

Det hade understått sig att regna natten innan han kom, men detta hindrade likväl icke prinsarne af kongliga huset att, när de ändtligen mottogo den efterlängtrade, pligtskyldigast rulla sig i stoftet för honom.

Sedan kom han till Hans Preussiska Majestät, och der blef det ett kyssande och klapande utan all ände.

Champagne-korkarne smälde högt i taket, och en viss hög herre sjöng dervid ett af sina favoritstycken:

»Hvad jag i dag skall tömma
Cliquot! cliquot!
Ljufvigt det är att drömma
Derpå, derpå.»

Sedan kom man till allvarsammare saker; der utfördes till Hans kejsarliga majestäts ära flera stora fältmanövrer; — man visade honom huru det gick till i slagen vid Narva och Austerlitz.

For så den höge gästen vidare — ända bort till Würtembergs hufvudstad.

Der mötte honom hans vän kejsar Napoleon; de båda herrarne tryckte hvarandras händer ... de tillochmed kysstes. De pratade politik en halftimma; derefter åto och drucko de på saken.

På qvällen muntrade de sig med en soirée i Wilhelmspalatset. Slottsträdgården var illuminerad och prydd med granna lyktor — alldeles som vid Lorentzberg ibland — och här promenerade de höge kusinerna med hvarandra.

Då afgjordes världens öde.

Så påstå åtminstone de ryska tidningarne. De säga tillochmed att vissa makter nu böra dra öronen åt sig och de äro nog oförbehållsamma att dervid speciellt peka på Sverige.

Sverige har ingått en traktat med Frankrike — en anti-rysk traktat — men nu har Frankrike slutit sig till Ryssland. Skulle icke Sverige sålunda ha skäl till fruktan? — fråga Petersburgerbladen.

De ha nog sina orsaker att fråga så. Amiral Glasenap har varit i Göteborg, har der, vid Östra Hamngatan, sett att svenska flaggan börjat blifva trasig, och detta har han, såsom ett dåligt tecken för oss, rapporterat hem.

Han har också sett, att franska flaggan, som nyligen vajade så vänskapligt öfver Södra Hamngatans trottoir, blifvit nedtagen, och äfven det har blifvit inrapporteradt. Det skall nemligen betyda, säger han, att Frankrike börjat „dra sig“ för Sverige.

Saken kan verkligen vid första påseende förefalla oss betänklighet. Dock — Tomtebissen förlorar ej modet! Svenska flaggan kan blifva lagad igen och den franska kan åter komma att svaja öfver våra hufvuden.

Men då skola vi tvinga Herr Glasenap att återigen rapportera — och det hotande kriget — i ryska tidningarne — skall i och med det samma blifva afvärdadt.

Kung Cliquot

eller

„Die verdammte Fliege.“

Lustigt sorgespel i en akt. Med körer och kupletter.

Första Scenen.

CLIQUT (klädd i nattrock och krona, sitter tillbakalutad i en bekväm karmstol. Han håller

i ena handen ett antikt slagsvärd, i den andra ett champagneglas. Framför honom står ett bord, fullsatt med champagnebuteljer).

Förbannadt godt, det vinet från Champagne!
Potz Donnerwetter — snart jag hade lust,
Att med min vän, kusinen uti öster,
Ett litet ströftåg göra öfver Rhen
Och så till kejsarstaden — ha! ha! ha!
Den skulle straxt med våra svärd vi ta.

(Skakar slagsvärdet.)

Se'n delade vi landet med reson;
Det allrämsta finge han behålla,
Jag toge bara en provins för mig,
Det tjugande Champagne. Dess vingårdskullar
För mig ett Eldorado skulle bli,
— Ett riktigt veritabelt Sanssouci.

... Men det var fan — jag tror jag börjar hicka

Och hufvudet vill mot min vilja nicka!
Hör hit ... fort slyngel ... kammarherre! hit!

(Kammarherren inträder, djupt bugande.)

Andra Scenen.

CLIQUT. KAMMARHERREN.

KAMMARHERREN.

Ers majestät behagat kalla mig?

CLIQUT.

Rätt så! Drag af mig stöflorna, din hund;
För mig till sängen sedan — men försigtigt;
För menskligheten är mitt lif så viktigt!

(Kammarherren för majestätet till sängen.)

Lyft af mig kronan, drag nattmössan på,
Sätt se'n mitt diadem derofvanpå;
Och vill det icke sitta — bind det fast
Med hvad du har, om ock det vore bast,
Dock ej så tjockt, att det blir likt ett rep!
Ha! ha! ha! ha! det var ett lustigt knep.

(Kammarherren efterkommer befallningen och blir derefter vördnadsfullt stående på tre stegs afstånd ifrån sängen.)

Se så, nu är det bra — just riktigt praktiskt,
— Men det var fan hvad vinet har för kraft,
Det ljufva vinet, denna gudasaft!
... Hör på, din åsna, säg mig hvar jag är,
Jag kan ej riktigt se ... fort svara, svara;
Jag eljest dina öron ej skall spara!

KAMMARHERREN.

Ers majestät är i sitt eget rum
Och har sin trogne tjänare bredvid sig.

CLIQUT.

Jaså, i eget hus — fort säg mig då;
Hvem är jag och hvad heter jag, din best?

KAMMARHERREN.

Ni är en konung öfver millioner;
Stolt är ert namn: man kallar er den store!

CLIQUT.

Det låter bra; men hör nu på, min vän,
Är jag den store, är väl du den lille?
Se der, nu gjorde jag en Witz igen;
Var den ej qvick?

KAMMARHERREN.

Nej, den var genialisk!

CLIQUT.

Bra, mycket bra! Jag tycker om dig, kurre!
Hvad är du för en man?

KAMMARHERREN.

Er Kammarherre!

CLIQUT.

Aha, då kan du säkert många konster,
Taskspelerier, jonglerier ... säg!
Nu skall du roa mig en stund med sådant.
Gå till exempel uppå fyra fötter
Och föreställ dig att du är min pudel!

(Kammarherren går på händer och fötter ett slag kring rummet.)

Förbaskadt bra! Kan du nu också skälla?

KAMMARHERREN.

Vivv vivv! vavv vavv! vovv vovv!

CLIQUT.

Bra, mycket bra! Du skall på stund bli utnämnd
Till Konglig Öfver-gårdvar här vid slottet;
Då kan jag ligga trygg uti min bädd
Och aldrig mer behöfva blifva rädd,
Ifall att folket — pöbeln menar jag —
Mig skulle vilja störta någon dag.

... Aha, nu mins jag: det var Fyrtyätta,
Det galna året, då förutan måtta
Man pratade om frihet öfverallt;
Men jag tog saken, som du vet, helt kallt.
... Mins du hur mot mitt slott de nöten gingo,
Men huru då rätt skarpa skott de fingo?
Det gjorde godt ... Men hvad var det, aj! aj!
Fort, kammarherre, ser du icke der,
Se dit! Der komma de — hu! för att hämnas,
Se, se, i tusental, nej millioner!
Från luften komma de, men ock från jorden,
Små svarta, röda ... tänk om det nu vore
Små — små — du vet! ... Tyst nu ha de försvunnit;

Nu är det bara en, men fasligt stor.
Den kommer närmare för hvar minut,
Den blir allt större, qväfver mig till slut!
Nu har han nått min panna.

KAMMARHERREN.

Majestät,

Det är ej något farligt, inte alls!

CLIQUT.

Hvad! vågar du att häna! Hvad befalls?
Tror du att jag ej ögon har, som duga?
... Se der, der kommer han igen, min ovän,
Som vill mig mörda!

KAMMARHERREN.

Ack, ers majestät,

Den fienden är icke farlig, tro mig;
Jag här inför min konung ej kan ljuga.

CLIQUT.

Hvem är han då? fort svara!

KAMMARHERREN.

Blott en fluga,

Som sig på majestätets panna satt!

CLIQUT.

(Står handen midt i pannan och krossar flugan.)

Du talar sannt — nu fick jag henne fatt;
Men Gud hvad jag är matt ... God natt, god natt!

... Jag tror jag dör ... ack die verdammte Fliege!

(Hans Majestät "regerar" ännu en liten stund och somnar sedan, hvarunder körerna och kupletterna utföras.)

Ridån faller.

Blad ur en Mormon-äldstes Dagbok.

Herrans hand hvilar tung öfver hans helige!
Våra qvinnor bli uppstudsiga. Odjuret „Mode“
hvars svärd kullstörtar de heligaste satser, har
från vesterns Babel framträngt till oss; det för-
vrider hufvudena på våra qvinnor, beröfvar de-
ras hjertan ödmjukheten och kommer dem att
glömma, att mannen skall vara qvinnans öfver-
hufvud. Hur skall detta sluta!

Martha, min 38:de hustru, begärde i går af
mig en krinolin. Jag lofvade henne den, eme-
dan hon eljest fått konvulsioner. Men natur-
ligtvis komma nu äfven de öfriga 37 snart att
anmäla sig. Hvar skall jag då taga plats ifrån
i mitt hus, när 38 krinolinbeklädda qvinnor
svärma omkring der! Jag kommer att försvinna
bland dem, som en rätta bland elefanter.

I går var det rysligt! Jag hade skänkt Hanna,
min 29:de hustru, en röd sidenhatt, som hon
i ett svagt ögonblick aflockat mig. Jag bad

hennes dölja denna present för de öfriga. Jo vackert! Hon skröt tvertom alldeles fasligt med sin granna hatt, och på så sätt var jag inom en timma omringad af 37 qvinnor, hvilka alla begärde röda sidenhattar. Jag fattade ett djerft beslut, och vägrade. Men ve mig! Genast dånade några, andra fingo kramp och konvulsioner, kort sagdt, hos alla visade sig så farliga symptom, att jag i största hast måste utlofva ett allmänt hatt-inköp, om jag ej ville stå såsom ensam lefvande bland en hög af lik, eller också tvertom ligga ensam som lik mellan en hop ursinniga qvinnor.

Susanna, min 12:te hustru, hade i går bjudit en af våra „äldstes“, *Smiths*, 30 hustrur på kaffe; *Anna*, min 15:de, hade deremot bjudit brodern *Mashams* 25. Naturligtvis kunde ej alla dessa få plats, och ett förfärligt gräl uppstod, som slutades med slagsmål. Hvilketdera partiet som segrade, vet jag ej; ty jag flydde vid början af drabbningen så långt vägen räckte.

Kathrina, min 37:de hustru, propo- nerade mig i går, att vi skulle ställa till en bal. Det fattades blott detta! Hvarifrån skulle jag få kavaljerer åt alla hustrurna och flickorna? Jag skulle bli tvungen att dansa, jag, som mången gång är nära att hoppa i vattnet af förtviflan. Och sedan skulle också andra ge baler, då jag skulle bli nödsakad att föra dit alla mina 38 bättre hälfter. Och de nya balklädningarne och hårprydnaderna! Hu, jag ryser vid blotta tanken derpå.

Jag är en lycklig man! 38 hjertan kallar jag mina, och kan ändå ej få en strumpa stoppad! Det hushållas på ett förfärligt sätt i mitt hushåll. Ofta kan jag ej få någon mat, ty hvar och en af mina hustrur påstår, att det ej är hennes „vecka“. Och barnens uppfostran se'n!! Herre, straffa mig ej alltför hårdt!

Nej, nu blir det för befängdt! Nu står jag inte ut längre. Martha har sqvallrat om sin krinolin, och nu vilja alla de öfriga ha krinoliner. Alla qvinnorna hafva rest sig, och vi måste frukta det värsta. Ack, om vi bara redan hade förbundstrupperna här! Jag skulle genast låta inqvartera 38 man hos mig.

Morgonscen på Källaren.

Mäklaren.

Gif mig en baskus, den gör mig så godt. Skynda sig kypare! ty jag har brådt. Har ni fått dagbladet? Skynda, för fan. Sen skall jag springa så lätt omkring sta'n.

Presten.

Gif mig en baskus för himmelens skull. Morgonen baskus och alls inte gull. Bär i sin mund. Skål, du gyllene tratt! Du är så god som en doktorshatt.

Sjömannen.

Hala hit baskus, ty solen går opp. Skynda, ty segel nu hissas i topp. Hejsan! Victoria! den smakte bra. Innan jag seglar — en till vill jag ha.

Bonden.

Bästaste herre, sälj mäk en bask, Inte mä socker, men mä en bit fläsk. Får jak ej fläsk? De va satingen lell. Hä hä! han rifver som brännane ell.

Aktören.

O, mon dieu! hvad min natt varit lång. Illa jag sof — hit med baskus, garçon. Hä! hvad den bäsken nu gör — changement: Stärker min kropp och ger själen talang.

Lejonet.

Rör nu på spelet, din kyparkanalj! Hit med absinthe från din krogattiralj. — Skynda, ty jag skall nu till — rendezvou't.

Kyparen (mumlar).

Här kommenderar ni ingen, vet ... det!

Mäster Pinne.

Ett Cirkulär,

adresserat till „Tomtebissens Tryckeri“ har kommit oss tillhanda, och torde såsom ett i sitt slag kuriöst dokument intressera en och annan af våra språkforskare. Det lyder som följer:

S. T.

Med närvarande Cirkular undertecknade taga sig den friheten, HHerrn bäst recommendera vårt

Stilgjuteri, Stempelskär-atelier

&

STEREOTYP

bosättadt för några år. Genom duktigast artister och förbindningar med in-och utrikes förnämsta etablisse-
menter vi äro i stånd, att tillfredställa hvarje fordran af modern och elegant Typografie. I synnerhet vi re-
commendera HHerrn vårt stilmetall, hvilket genom god-
het och fasthet meddelar våra fabrikater en stor för-
mån och garanterar mycke fördele. Den störst reelli-
täten och soliditeten är och blifver hos affären vår grund-
sats.

Efter några dager skall vår resande Hr Lembcke hafva äran, HHerrn att besöka, och vi beggar HHerrn ömdjukast, HHerrns boktryckeriet efter vår stilprof
complettera, och HHerrns commissioner att öfverlemna till Hrn Lembcke. Vi skall göra oss möda, att full-
ständig tillfredställa HHerrn, för att vår affärs-förbind-
ning alltid blir beständig.

Högaktningsfull och ömdjukast
Gebrüder Fickert.

Puff.

Gubben med skåpet; den svenske Komikern. Så är titeln på en liten „muntrationskalender“, som nu för första gån-
gen presenterar sig för allmänheten. Då för-
läggaren varit så artig att sända Tomtebissen ett exemplar af ifrågavarande kalender, så vill Tomtebissen försöka att visa sig artig tillbaka, medelst en liten „puff“, heldst de signaty-
rer, hvilka förefinnas under de i kalendern införda uppsatserna, äro hittills okända: *Måns Måns-
son, Anton Gustaf, L. Skarén* m. fl. Kalendern innehåller på 128 sidor i 16:o aderton upp-
satser, dels på vers, dels på prosa, och kostar 1 rdr rmt. Till det yttre är den så snygg och fin som man nånsin kan önska af en „gubbe med skåpet“. Såsom ett i sitt slag ganska eget supplement meddelar gubben en, enligt hvad det tyckes, temligen fullständig förteckning å hit-
tills utkomna komiska kalendrar, anekdotböcker och dylik „muntrationslektyr“.

Utan annat urval än af ett stycke, som lämpar sig för Tomtebissens utrymme för dagen, med-
dela vi såsom profbit följande:

Aldrig!

„Aldrig skall jag blifva kär“

— sade Anna härom dagen; —

„mer förståndig nog jag är

än att jag kan bli betagen

i — en karl! Usch, nej! det är mig omöjligt att bli kär.“

Amör ler, när det han hör,
känner nog en flickas hjerta.

I dess väg en man han för,
en utaf de sprättar smärta,
med mustascher, lockigt hår,
som kurtisens strid förstår.

Anna står dock mot en tid,
är så kall, fast kinden brinner.

Snart dock slutas hennes strid,
och hon sig besegrad finner.
Det omöjliga har skett:
hon till Karl sitt hjerta gett.

„Aldrig skall han få ändock
någon kyss, det är dock gifvet.“
Första dagen, andra ock,
trogen hon sitt löfte blifvit;
men den tredje dagen kom
med ett litet, litet om ...

„Om det skulle — smaka bra,
om han kysste så som — mamma? ...
Nej! ... Om en han finge ta' —
ta' och få är ej detsamma“ ...
Så det blef: han tog och tog
tills han — fick ... långt fler' än nog.

Aldrig skulle hon bli fru,
aldrig sig vid honom binda,
och dock — är hon mamma nu
och har fått små, små att linda.
För hvar liten — „Aldrig mer!“
säger hon — men mannen ler.

Anton Gustaf.

Tomtebissiader.

En lustigkurre, som, i likhet med så många andra, haft kännning af den rådande „penninge-
bristen“ yttrade häromdagen:

— Bland alla dem jag känner finnes ingen, som säger mig sanningen så rakt i ansigtet, som posttjenstemannen i luckan vid afdelningen för ankommande bref.

— Hur så då?

— Jo, ty så snart jag visar mig vid luckan, säger han genast: „Herrn har ingenting.“

„Ärlighet varar längst“ säger ordspråket. Gan-
ska sannt; men hur kommer detta till?

Svar: Emedan den begagnas så litet.

Hvad är en kapital-förbrytelse?

Svar: Att ej ega något kapital.

En prestman, som för en hel hop tjenste-
förseelser blifvit vederbörligen framhållen i en af våra tidningar, yttrade med anledning häraf om redaktörer i allmänhet och den ifråga-
varande tidningens isynnerhet:

— Mellan Ystad och Haparanda finnes inte en enda hederlig tidningsredaktör. Den der H., mina herrar, vore värd att skjuta en kula för pannan, men se religiositeten här i landet håller mig tillbaka. I Amerika hade han länge-
sedan varit kaputt; der finnes ingen religiositet.
(Historiskt.)

Under sistförflutna heta sommar, då flu-
gorna voro serdeles besvärliga, skulle en bond-
gubbe bege sig in till staden och hade redan satt sig upp i kärran, då hustrun ropade till honom:

— Kors, kära Anders, så när hade jag glömt det nödvändigaste. Du får gå in på abeteket, min gubbe, och köpa för 12 sk. flugemat.

— Ne-nej, genmålte Anders; djeklar i mej om jag de' gör. Vill inte di uschle flugerna hålla te godo med den maten, som vi ha att ge dem, så kan di göra hvilket f—n di vill.

N:r 20.

Pris:

3 skill. Banko

pr N:o.

Den 26 November

1857.

Säljes i Rikets

alla Boklädor.

TOMTEBISSEN.

Tidens tecken.

Var icke hård, kung Helge, men endast fast;
Det svärd som biter skarpast är böjligast!

Tegnér.

Man börjar bli orolig.

Aftonbladet har redan tagit tillfället i akt och i en bitande artikel gifvit den nya regimen några visa råd, som endast ha det felet att smaka litet för mycket af skolmästare, — annars äro de mycket välbetänkta, gudbevars.

Men hvad är det då man bråkar om?

Att ett par militärer blifvit postmästare, att en sjöhjelte blifvit gjord till landkrabba — att en diplomat blifvit artilleri-major — att några karnaljer blifvit dömda till döden.

Detta allt är ju fullkomligt i sin ordning. Det har ju så länge klagats öfver medgörlighet, färglöshet och Gud vet hvad — om det nu blir färg i sakerna, är det något ondt deri? Det vill jag väl fråga.

En ung furste stiger upp och vill visa att han är karl för sin hatt, — han har ju inte gerna något annat sätt att i dessa fredens tider fästa uppmärksamheten vid sig, än att gå tvärt emot den fordna rigtningen — — alla länders historia bär vittne om denna lilla fint hos de styrande.

Dessutom vet man ju att det värsta föret alltid är i portgången, och man gjorde derföre klokast i att vänta tills släden väl kommit öfver rännen och ut på gatan — sedan får man se hur det går. Man behöfver bara kasta en blick på regenten, för att se att han just är den man som kan styra en „lugn nation full af hetsigheter.“ Det är något af Carl den tolfte uti hans väsende, och några tusen Rysar ha' ju redan fått kolerin af pur förskräckelse öfver hans konungsliga magt och myndighet.

Det är således högst opåkalladt, detta skrikande i otid, ty att bedömma en regering efter de första fjorton dagarne af dess tillvaro, det är detsamma som att säga om en pojke att han ovilkorligen skall bli en sprätt i hela sin lifstid, derför att han lägger sig till fadermördare och cigarr dagen efter sedan han gått och läst. När unga herrn väl fått cheverera några dagar, så lugnar han sig nog och blir med tiden kanske en mycket bra karl. På samma sätt med regeringarne i alla länder, de hafva

sin vildbasaretid äfven de, men som det ändå alltid ligger något litet poesi i den der käckheten, så ursäktar man den gerna, och älskar den till och med.

Man må endast låta regenten vara med här hos oss om några riksdagar: — låta honom försöka att ihopsätta ett par goda och populära kabinetter, — genomläsa några tusen tråkiga domar och tvistemål, så blir han nog en furste för de „stilla i landena“, han också!

Detta är åtminstone Tomtebissens enskilda öfvertygelse — ty han är inte så obekant på hofvet som mången kanske tror.

Aftonbladet, som egentligen är den som här vid lag ställt horoskopet, tänke endast på sin egen ungdom! Hvem i alla tider kunde tänka sig att rabulisten af 1838 någonsin skulle bli den beskedlige medborgsmannen af 1857? Aftonbladet, som sjelft så många gånger genom sina artiklar bevisat att det „gjort en konst i allmänna opinionen“ — borde ej vara så rassande obeskedligt utaf sig emot en nybörjare.

„Alla barn i början“ heter det ju, och om man också ibland har litet för mycket af munnen, så inte slår väl ett obetänksamt ord ihjel en hederlig karl? Tvertom... hafva dessa ord någonsin och af någon yttrats, så äro de ju både pressen och opinionen en verklig vänskapstjänst, ty man vet då hvar man har den som yttrat dem — och man behöfver ej klättra opp på den såpade förtjusnings-masten i början, för att sedan ramla ner som en pannkaka. Och att „märka ord“ är dessutom inte vackert, i synnerhet i vår tid! Ty skulle man nu för tiden taga menniskorna på orden — — hur skulle det gå då med samhället och individerna, det ville jag just veta!

Nej! lefve derföre den beskedliga, gammaldags-prestens bekanta yttrande om pojken, som en dag vid husförhöret konfunderade honom med en barnslig fråga:

„Kör ut Pehr Olsas pojke! han märker ord!“

Den stora frågan,

behandlad i bref från en Tomtebisse på landsbygden.

Jag, som i likhet med alla andra, hela sommaren och en god del af hösten icke tänkt på annat än jernvägar och löneförhöjningar, har

liksom annat godt och beskedligt folk, blifvit gudaktig på sistone, och har således börjat grubbla på religionsfriheten. Jag har, i egen-skap af Tomtebisse, i alla tider varit en hedning.

Jag minnes ännu mycket väl då folket ej hade kommit längre än hvilken Tomtebisse som heldst, då man i de gamla Svearnes land dyrkade Odin, Thor och den hvite As, och hvilket lif det då var i alla landsändar, — huru vikingaskeppen stampade i hvarje vik, och huru södern darrade som ett asplöf för en blick af den nordiske bondtuppen, der han stod på sitt däck.

Sedan mins jag mycket väl när Ansgarius kom traskande hit upp till den kulna norden, och huru de beskedliga vikingarne döptes med ondo eller godo, för att en gång blifva civiliserade. Och sedan gick allt godt i några århundraden, bonden glodde på helgonbilderna, läste sitt „Arja Marja“ lika andäktigt som sina bordsböner, och betalte sitt tionde som en from kristen egnar och anstår. Slutligen kom reformationen. Luther var en loyal man, och i stället för en påfve i Rom, gaf han oss åtskilliga små påfvar, hvilkas civillistor i tidernas längd blifvit drygare än den andres. Men jag, som lefvat hela min tid bland folket, såg mer än väl att det var icke mera lutherskt än det förut varit katholskt, — det var hedniskt ifrån hjessan och till fotabjellet. Jag förlorade ingenting på ombytet — mjölkskålen sattes i stället lika rågad som förut, och man aktade sig noga att svära inom stalldörrn efter nio på qvällen, för att ej förarga mig.

Så har det gått i alla tider. Stöpningar och signerier hafva bibehållit sin kredit på landsbygden, — bonden har alltid hellre gått till den kloka gumman än till läkaren, och presten täppt igen ögonen med ena handen i det han tagit emot tiondet med den andra.

Vi hafva lefvat lyckliga, lugna och bekymmerslösa uti vår gammaldags enfald, vi hafva låtit leda oss i band af våra herdar som andra beskedliga får — — det torde ursäktas att jag skrifver mig första person pluralis, men jag anser mig lika god som någon annan! Hvad vill man då med religionsfrihet?

Vill man göra oss till mormoner, baptister, läsare, hernhutare, methodister, qvåkare och separatister? Kan man icke vara beskedlig och låta oss få lunka i de gamla spåren, tills hela

vårt land i sinom tid blir ett veritabelt Göinge härad?

Men för tusan, det är sant! det är just det man vill och jag är förtjust deröfver. Jag fruktade verkligen en lång stund att den onde skulle fara in i svinahjorden, jag fruktade att vi skulle kastas ifrån vår statskyrkliga lycksalighet midt in uti en obegränsad religionsfrihets faror.

Gudskelof! min fruktan var ogrundad!

Jag hade glömt presterskapet!

Men hvad är det nu egentligen som jag ville säga med den stora frågan? Jo, att den som en annan stor fråga förr i världen, „*inte kan falla!*“

Nej, ser ni mitt herrskap! deri ligger det! Religionsfrihets-frågan kan icke falla, men det är ingenting som hindrar att hon kan fuskas undan på några år, att hon kan uppskjutas, och så länge ej den öfriga friheten får något säkert fotfäste på jordytan, så får hon det ej heller! Furstar och prester hänga ihop här på jorden som ler och långhalm, och så länge detta är en sanning, så länge är jag lugn.

Ty det finns ingenting som vi små pysslingar mera frukta, än verklig, sann upplysning; i samma stund en sådan finnes äro vi omöjliga! Vår existens berodde på denna frågas afgörande! Gud vare lof! ännu i många år få tomtar, troll och rå hålla sina små hokus pokus i skötet af vår statskyrka!

Lefve Göingarne — både i Skåne och anorstädes!

Nisse Landtbo.

Stjernorna som sjunka.

(Fritt efter Beranger.)

Du säger, herde, att vår stjerna
Oss tiden mäter, skön och klar? —
O ja, mitt barn, men nattens slöja
Snart för vår syn den bortskymt har!
— Du herde, som om himlens under
Så mången hemlighet förstår,
Hvem är den stjernan der, som sjunker,
Som sjunker, sjunker och förgår?

Mitt barn! en yngling nås af döden,
Hans stjerna sjunker långsamt ned,
Nyss satt han dock vid fyllda bålen
Och sjöng i muntra vänners led;
Och lycklig somnade han sedan
Från drufvans, nöjets, sångens vår! — —
— Ännu en stjerna syns, som sjunker,
Som sjunker, sjunker och förgår!

Mitt barn! se huru skön den strålar,
Den är en flickas, som helt nyss
Drack utur nöjets purpurbägar
Vid faderns och vid älskarns kyss.
Af blommor prydes hennes panna
Och altaret re'n färdigt står, — —
— Ännu en stjerna syns, som sjunker,
Som sjunker, sjunker och förgår!

Mitt barn! den stjernan der, den klara,
En nyfödd furstes stjerna är,
Den vagga, som snart tom skall blifva,
Med guld och purpur kärlek klär!
Men gift från smickrarns läppar blifver
Den modersmjölk den spåde får. — —
— Ännu en stjerna syns, som sjunker,
Som sjunker, sjunker och förgår!

Mitt barn! det är en gunstlings stjerna,
Se hur den flammar prägtigt röd,
Han trodde sig en stor minister,
Då fräckt han skrattat åt vår nöd!
Hos dem, som honom tjent servilast,
Hans konterfej i skamvrån står! — —
— Ännu en stjerna syns, som sjunker,
Som sjunker, sjunker och förgår!

Mitt barn! må våra tårar flyta,
Vi mistat nu en rik mans stöd:
Den arme plockar ax hos andra,
Men skördade hos honom bröd;
Just denna qväll, om hjälpen säker,
Hä'n till hans tröskel tiggarn går; — —
— Ännu en stjerna syns, som sjunker,
Som sjunker, sjunker och förgår!

Det är en mächtig konungs stjerna! —
Mitt barn följ dygdens väg med mod,
Så att din stjerna ej blott prålar
I prakt och glans med ljusets flod;
Ty lyser den förutan värma,
Du denna skrift på grafven får:
„Det är en stjerna blott, som sjunker,
Som sjunker, sjunker och förgår!“

— ed —

En liten husaga.

Mörksens ufvar
äro, käre broder,
stora lufvar
sämst och synnerlig.
Wadman.

Ty prester äro, såsom hvar man känner,
De sämsta trasor uti satans byk,
Och verlden aldrig lycklig blir, go' vänner,
Förrän i tionde man ger dem stryk.
W. v. Braun.

Hvilka hemska, gudlösa verser, Tomtebissen nedskrifvit härofvat! Lyckligtvis har han endast „anfört“ dem, „citerat“ dem; de äro icke hans, utan de begge skalderna Wadmans och v. Brauns. Wadman och v. Braun må sjelfve svara för dem!

Sjelf hyser Tomtebissen alltför stor vörndnad för det svarta ståndet, för att kunna tillåta sig att skrifva sådant. Ja, hans vörndnad är (uppriktigt taladt) blandad med ett slags instinktmessig fasa (utan tvifvel härledande sig från nervsvaghet), så att han erfar en högst oangenäm känsla (ungefär som då han trampar på en orm), när han skådar en gestalt insvept i svart kaftan, med sänkt panna, helig uppsyn och irrande, halfbeslöjad blick.

Lyckligtvis tillhör Tomtebissen deras antal, hvilka ej behöfva räkna presterna till sina fiender. En Tomtebisse läser aldrig bibeln och blir således aldrig utsatt för faran att ur den hemta en religiös uppfattning, stridande mot den, som statskyrkan anbefallt folk att med tro tillägna sig. En Tomtebisse läser aldrig bibeln, är fullkomligt obekymrad om sin själs salighet och tror summa summarum ingenting. Han är på sin höjd en smula materialist. I detta medvetande hemtar han lugn och kan stundom besegra sin nervösa svaghet till den grad, att han förmår helsa en mötande prest på gatan, om presten tillhör hans bekantskaper, ja vistas i samma rum med honom, spela kort med honom, dricka punsch med honom, inhemta hans åsigt om mamsell Björklunds kokkonst o. s. v.

Vore deremot en Tomtebisse behäftad med den svagheten att bekymra sig om sin fattiga själ, så kunde det lätt hända honom, att han sloge upp bibeln och af sitt samvete frestades till andra åsichter, än de statskyrkliga. Vore en Tomtebisse dertill en i sin tro brinnande själ, såsom till ex. de gamla apostlarne voro, så kunde det lätt hända, att han ville öfvertyga andra menniskor om det, som han sjelf ansåge vara en helig och nödvändig sanning, och meddela dem af den lycka, han sjelf erfore i dess besittning. Men då vore en Tomtebisse bums en *proselytmakare*; länsmannen finge makt med hans kropp och Hin onde med hans själ. Derför aktar sig en Tomtebisse noga att läsa bibeln. Han vill aldrig skiljas ur statskyrkans moderliga sköte och smickrar sig med att vid sin graf få ganska vackra personalier. Det fick icke Wad-

man, men hvarför skulle han också framkomma med ett så ohemult påstående, som det, att mörksens ufvar äro stora lufvar? Att icke Wadman blef hemsökt med länsman och bannlysning, och att ej W. v. Braun en vacker dag blifver det, derför hade den förre och har den sednare utan tvifvel att tacka sin likgiltighet för troslärorna; med denna deras förtjenst öfverskylla presterna deras elakhet och inskränka sig till att med himmelskt tålmod tiga och gnissla tänderna åt deras grofheter, ty kyrkomötets i Illiberis stadgar, som belade ett ord, riktadt mot en prest, med värre straff än mord och blodskäm, gälla, besynnerligt nog, icke mera.

Nej, humaniteten har ändtligen kommit derhän, att inga bål vidare uppresas åt religiöst sinnadt folk; i det utrotelsekrig, som presterna i alla tider fört och föra mot religionen, äro deras vapen numera inskränkta till länsman, böter och landsflykt. Personliga misshandlingar våga de, endast i egenskap af husbönder, underkasta sina enskilda tjenare; dertill äro de här i Sverige ännu berättigade af lagen.

Att en sådan lag strider mot kristendom, humanitet och privaträtt har länge varit insedt, och det lärer vår nation till heder, att de begge stånd, inom hvilka det ojemförligt största antal husbönder finnes, velat afskaffa densamma. Men det är också helt naturligt, att presterna vilja behålla den. Det har nu också visat sig på riksdagen, i det att presterna i lag- och ekonomiutskottet, trofast understödde af de adlige medlemmarne inom samma utskott, afslagit motionen om husagans afskaffande. Tomtebissen blef alldeles icke förvånad, när telegrafan tillförde honom denna nyhet, ty han känner sitt folk. Husagans afskaffande hade varit en seger åt kristendomen, således helt naturligt ett nederlag åt preteståndet. Visst måste det kännas sorgligt för mennisko- och fosterlandsvännen, att den så kallade husagan, en skam för vår tid, vår nation och vår lära, ännu i några år skall kvarstå såsom lagligt berättigad och gifva barbariska husbönder tillfälle att ostrafadt misshandla sina tjänande medmenniskor; visst är det beklagligt, att sådana skamlösa och upprörande tilldragelser, som de, om hvilka tidningarne allt som oftast ha att berätta *), ännu en tid skola få upprepas i skygd af lagen; att landets fattiga, men medborgerligt fria barn, till tack för det att de mot en ringa dagspenning uppoffra sina bästa lefnadsårs krafter i andras tjänst, skola kunna behandlas nesligare, än de hedniska Romarnes slafvar; men det gifves intet ondt, som ej har något godt med sig, och det goda i denna sak är det, att presterna — desse samma prester, som icke blygas att föra Kristi ord på läpparne och utropa sig såsom mildhetens, försoningens och menniskovärdets förespråkare — att de nu inför hela Sverges allmänhet stå afslöjade, blottade, ett för alla tider varnande exempel på det in i hjertrotten gripande förderf, hvarmed Vår Herre straffar den förvillelse, som gifvit upphof åt preteståndet såsom sådant. Om hädanefters en tjänarinna, under sken af husaga, misshandlas, då hon ej vill befrämja en djurisk husbondes onda lustar; om hädanefters en svensk man, som genom fritt kontrakt förbundit sig att tjena en annan svensk man, till följe af denna öfverenskommelse blir bunden vid prygelbänken och piskad blodig, allt under förevändning af *skälig husaga*, så må de ihågkomma, att det är *prester*, hvilka de hafva att tacka för detta. Presterna hafva under långa tider hopat så mycket förakt öfver sina hufvuden och åsamka sig fortfarande så mycket rättvist hat, att deras mått snart måste vara rågad. Den tid torde

*) Vi erinra bland annat om en skildring från Skåne, som för en kort tid sedan stått att läsa i Öresunds-posten.

ej vara aflägsen, då de blifva dömda till samma öde, som deras själafränder, Druiderna, Fizlipuzlis blodbestänkte tjenare och de kristne inquisitorerna: att försvinna från jorden och endast efterlemnna ett afskydt minne. Beklagansvärda i hög grad äro de fromme och ädle män, som verkligen finnas inom denna jesuit-hop och icke kunna undgå att till någon del drabbas af samma förakt, som *ståndet* ådragit sig.

En opåräknad försvarare.

Staden låg i dyster svepning
Af Novembernattens dimma.
Vaktaren från tornet hördes
Ropa dygnets tolfte timma.

Alla sofvo. Intet buller
Var på gatorna och torgen.
Vakande vid lampan dröjde
Endast fliten eller sorgen.

Der en vandrare man skymtar
I en gränd om hörnet vika;
Hållning, gång och kappa voro
På ett hår don Lunzos lika.

Också var det han ... För honom
Nu en flicka syntes flykta,
Stadd i ärende att hemta
Husbondfolket hem med lykta.

Snart don Lunzo flickan hinner
Och om lifvet henne fattar. —
„Tyst, mitt vackra barn!“ han hviskar,
Blåser lyktan ut och skrattar.

Men hon ropar: „Hjelp!“ — Dock rösten
Är en ropandes i öknen.
Ingen mensklig hjälp vill komma,
Ingen skyndar fram ur töcknen.

Riddaren i skumrask-striden
Djervare till seger hastar,
Då — en hund på honom rusar
Och till marken honom kastar.

Kappan först blir sargad, sedan
Kommer ordningen till fracken,
Att af djurets käftar slitas
Ifrån skörten upp till nacken.

Slagen ligger mörkrets hjelte,
Halfdöd utaf hemsk förfaran. —
När i sådan fejd man stupar,
Minst af allt man räddar äran.

Flickan undslapp så don Lunzo. —
För vår hyfsning hvilken heder,
Att i slika gatubragder
Hundar lära herrar seder!

Tofflorna.

*Föreläsning för varande och blifvande äkta män,
af Erik Bögh.*

Mine ärade åhörare!

Att Medeltidens störste lärde användt århundraden för undersökningar af de Grekers och Romares skor och stöflor, är nog samt känt och jag hoppas fördenskull, att J ej skolen anse det såsom alltför djerft om jag härmed utber mig tio minuters uppmärksamhet för tofflorna, hvilkas världshistoriska betydelse det är alldeles öfverflödigt att dokumentera.

Må ingen förakta dem på grund af deras underordnade ställning! — Ingen hatt, ingen hjälm, ja ingen krona reser sig så högt, att icke en liten kapriciös toffel i enstaka ögonblick sväf-

vat öfver densamma; och medan moden, denne allt förhexande trollkarl, borteskamoterat sandalerna, kothurnerna, riddarstöflarne, snabelskorna, — för att ej tala om två, tre generationer galoscher, hvilka inom några år försvunnit midt framför våra ögon — så har toffeln år ut och år in häfdat sin plats i hela den civiliserade världen.

Om tofflens ålder och upprinnelse har man olika sägner. Enligt en af de trovärdigaste, skall Adam, den förste äkta man, hafva burit de första tofflorna. Han vistades, som bekant, ej länge i paradiset, och då han vandrade derifrån, gick vägen öfver „tistel och törne“, såsom det heter, så att det nog är reson uti att man söker de första toffelspåren vid gränsen af det förlorade Eden. Så mycket är i hvarje fall säkert, att tofflorna äro äldre än vår historia, ty vi kunna följa deras spår tillbaka till de aldra första sagorna, både de heliga om Abraham och Sara och de profana om Ninus och Semiramis — ja, gå vi ännu längre, så skola de föra oss ända upp till Olympen, der sjelfve Zeus, gudarnes fader, kan bevittna tofflens tillvaro. Vi vilja därför ej fördjupa oss i hypoteser om upprinnelsen till toffelväsendet, utan tillsvidare betrakta det såsom ett naturfenomen af samma ålder som kärleken och magnetismen, och frågan blir följaktligen ej om uppfinning, utan om upptäckt; den lyder ungefär såhär: *När begagnade man för första gången uttrycket „att stå under toffeln“?*

Svaret härpå finna vi i flera olika traditioner, men den sannolikaste af dessa är onekligen den, som är upptecknad af den schvabiske Augustiner-munken Benedictus Anselmus, och då jag händelsevis är i besittning af det enda existerande fragmentet utaf denne lärde mans manuskripter, ser jag mig i stånd att meddela herrarne en öfersättning af hans intressanta anteckning. Den lyder som följer:

„För långa tider tillbaka lefde en bald riddare, som kallades Polyfemus med jernpannan. Han hade aldrig blifvit öfvervunnen i någon strid och hade aldrig böjt knä hvarken för helgon eller menniskor. Påfven och kejsaren hade på den tiden fört en långvarig fejd, och då de slutligen ingingo förlikning, blefvo stora fester och praktfulla turneringar gifna, till hvilka alla världens namnkunnige riddare voro inbjudna. Vid dessa riddarespel var det anbefalldt, att de stridande antingen skulle bära kejsarens eller påfvens färger, men Polyfemus svor, att han aldrig skulle bära tråldomstecken hvarken för den ene eller den andre. Då sade erkebiskopen: „fäst det röda korstecknet på din hjälm, eller jag lyser dig i kyrkans bann“ — „Jag trotsar bannstrålen,“ svarade Polyfemus. Och kanslern sade: „fäst den svartkantade guldrosen på din hjälm, eller jag förklarar dig i rikets akt,“ men riddaren svarade: „jag fruktar ingen i riket.“ Nu kom hans unga hustru och bad honom enträget att bära antingen det ena eller det andra tecknet, för hennes skull, men han svarade: „Aldrig!“ — Då utbrast hon i gråt och sade: „Det har således kommit så långt, att du ej mer älskar mig.“ Men fru Beatrix var mycket dejlig och riddaren hade ännu aldrig sett henne gråta; han blef häftigt upprörd och svor, att han älskade henne högre än sitt lif, det ville han bevisa i striden mot tolf riddare med blanka vapen. Den vackra frun ville dock ej höra talas derom, utan snyftade: „Ve, ve mig olyckliga! Om du ännu hyser den ringaste gnista af kärlek till mig, så visa det genom att fästa ett tecken på din hjälm“ — och derpå sprang hon in i sin bönekammare och slog igen dörren efter sig. Då stod Polyfemus en stund tyst och stirrade på den stängda dörren, men i detsamma ljödo trumpeterna; han fattade den lilla guldbroderade toffeln, som Beatrix i brådskan tappat, fästade den på sin hjälm och skyndade till skrankorna.

Här höllo kejsarens riddare vid den ena sidan och kyrkans vid den andra, och härolden frågade honom: „Ställer du dig under spiran eller under krumstafven?“ — „Under toffeln!“ ropade Polyfemus, och nu börjades ett riddarspel, hvartill man aldrig förr sett maken. Han lyfte två och tjugo riddare ur sadeln, och fem af dem måste bäras från platsen. Då striden var slutad, räckte kejsarens syster honom segerens pris, men i det hon fästade det guldvirkade skärpet omkring honom, hviskade hon honom i örat: „Riddar Polyfemus! Det finnes ingen man i världen, som kan öfvervinna er, men — *under toffeln* står ni ändå!“ — Och det, som furstinnan hviskade, sade hela landet efteråt högt, och det visade sig snart, att flere hjeltar stodo under toffeln än under spiran och krumstafven tillsammans.“

Från och med denna tid var det känt, att ett toffelregemente existerade; men hur många bataljoner äkta män detsamma räknar, derom har man dock aldrig blifvit rätt ense. Än hör man påstås, att det innefattar „nästan alla“ äkta män, än reduceras det till „nästan ingen.“ — Den förra meningen hyllas utaf pluraliteten af de oförsörjde herrarne, in specie den del af dem, som äro öfver 38 år gamla; men de gamle ungkarlarnes votum smakar alltför mycket efter rönnbär, för att man skulle kunna antaga dem till domare i äktenskaps-angelägenheter; — den sednare åsigten hyllas af de flesta gifta damer; men icke heller dem får man obetingadt betrakta såsom sanningsvittnen, ty tills dato har ännu ingen hustru medgifvit, att hennes man står under toffeln. De äkta människens vittnesbörd är ingalunda mera pålitligt, ty flertalet af de inrullerade har aldrig märkt toffeln och svär därför i god tro, att den aldrig kommit öfver deras tröskel. En och annan enskild hör man väl aflägga en öppen bekännelse om motsatsen, men den är i allmänhet falsk; ty *törs* en man säga: „jag står under toffeln“, så är det icke sannt. Stode han verkligen under toffeln, så skulle han ej våga säga det för sin hustru. Obergripligt är det för öfrigt, att man å ömse sidor är så angelägen om att dölja tofflens tillvaro, oaktadt det sunda förnuftet säger, att den alltid är berättigad hvar den finnes. Det är ju helt naturligt, att den starkaste viljan gör sig gällande; finnes denna nu ej på svärdssidan, så är det alltså i sin ordning, att styrelsen öfvergår på kvinnosidan. Det är ej någon skam för en man, att hans vilja blott har en vanlig styrka, lika litet som en hustru behöfver blygas öfver att hennes vilja har en ovanlig sådan; följaktligen blir hvarken mannen eller hustrun löjlig för det att hennes vilja är den starkaste, men de blifva det båda så snart de försöka att dölja hvad som är i sin ordning. Jag kände en mycket talangfull skraddare, som så fullkomligt „gått upp“ i sin konst, att det var honom alldeles omöjligt att tillika vara herre i huset. Hans unga energiska hustru intog därför den lediga tronen, och *det* var, som sagdt, i sin ordning; men hon missbrukade ständigt sitt välde för att påtvinga mannen ett sken af den makt, som *hon* utöfvade — och se *det* var ej i sin ordning. En gång då hon för vänner och grannar beklagade sig öfver den beskedlige mannens hårdhet, undslapp honom en suck, som ej lätt kunde missförstås. „Hvad säger du?“ utbrast hustrun med en blick, som heller icke kunde missförstås. „Törs du neka till, att du är en riktig despot?“ — „Nej, det skall Gud veta, att jag icke törs!“ svarade mannen — „jag försäkrar högt och heligt, att jag är en komplett hustyrann!“ — — Se det kallar man att kompromettera styrelsen!

Man må emellertid ej tro, att alla tofflor trycka lika hårdt, eller att de alla äro sydda öfver samma läst. Tvertom: man har dem i alla möjliga dimensioner och af de mest olika

kvaliteter. I allmänhet indela systematikerna dem i trenne hufvudklasser, och dessa äro:

- a) Trätofflor,
- b) Skinntofflor, och
- c) Sammetstofflor.

Trätofflorna finnas blott i de hus, der hustrun säger: "du skall", och mannen svarar: "som du vill". Ehuru de således utan tvifvel äro de sällsyntaste, är dock deras popularitet utan jemförelse den största. Saken är den, att de äro mest iögonfallande, och de oinvigde känna därför icke mer än detta ena slags tofflor. Kännerne skilja mellan tvenne slag af dem: de *ordinära*, under hvilka befinna sig åtskilliga ordinära äkta män, och de *extra-ordinära* eller "trätofflor med *beslag*." Om de sistnämnde kan man få närmare underrättelse hos Molières Georges Dandin och Holbergs Jeppe på Berget. De skola, enligt hvad det förljudes, vara i hög grad generande.

Skinntofflorna äro långt mera utbredda. De utmärka sig mindre genom styfhet än genom seghet, men de äro nästan outslitliga. När man hör en hustru säga till sin man: "Gud bevars! Du är herre och jag är slaf, därför lyder jag" ... — och det sedan kommer ett halfhögt "men" ... efteråt, så kan man lita på, att ifall skinntoffeln ännu ej hållit sitt intåg i huset, så är den i anmarsch. Nästan alla hetsiga äkta män göra efterhand bekantskap med den, och man påstår att den skall förekomma mycket ofta i de militära äktenskapen. Spekulanter, som gifta sig med en förmögenhet och få en hustru i hemgift, undgå den sällan eller aldrig, och när en gammal ungarl räcker sin hushållerska handen, står han som oftast redan under dess omedelbara inflytande. Skinntoffelns teori är följande: "Låt mannen få sin vilja fram, men på så sätt, att han mister lusten att hafva någon." Till dess arsenal höra: jeremiader, sparlakanslexor, mulet väder, enstafviga svar och ättickeminer. Tillhör frun de fromma systrarne, föredrager hon naturligtvis sparlakanslexorna, — är hon *nervös*, håller hon sig till jeremiaderna, och är hon en af de så kallade *kloka* hustrurna, "sätiger hon, men..." — Jag skall taga mig friheten anförä ett litet exempel på huru skinntofflorna göra sig gällande. Det var en man, som hade en hustru, och denna hustru hade en smak, medan mannen hade en annan. Mannen hade bland annat smak för lamkött, och en vacker morgonstund fick han det despotiska infallet att dekretera lamkött till middagen. Hustrun lydde — ty "Gud bevars! Han var ju herre i sitt hus, men" ... — men hon lydde på sitt sätt. Till middagen fick mannen mycket riktigt kokt lamkött — men det serverades med surkål. Dagen derpå fick han stekt lamkött — likaledes med surkål; så griljeradt, så frikaseradt, så ragouseradt och varieradt lamkött, den ena dagen efter den andra, men med idel surkål. — Der ha ni principen, mina damer och herrar! På detta sätt kan den fastaste marliga vilja efterhand kufvas, ty — det gamla svenska ordspråket: "tålmod öfvervinner surkål" är icke sannt. (Slut i nästa N:o.)

Anspråkslöshet.

En lifstidsfånge låg

Uti sitt själatåg.

En prest vid bädden stod

Att inge honom mod

Att ångrande och from

Gå inför Herrans dom.

Se'n fången en portion moral uti sig fått,

Han börja' räkna opp de synder han begått;

Se, stora voro de så att på kyrkans far

Sig håren reste opp fastän peruk han bar.

Se'n fången tystnat väl,

Herr pastorn tog till orden:

"Den största skurk, min själ,

Du är som lemnat jorden!

Du „Helvet's-kandidat“ på knä du borde falla!

Hvad har du väl förtjent för dina synder alla?"

"Jag ingenting begärt", sad' fången lugnt, och log,
Sig vände se'n mot väggen och suckade och dog.

Theater-Notiser

från d. 15 sistl. Okt. till omkring d. 18 dennes.

Stockholms-theatrarne.

Kungliga Theaterns enda större nyhet under denna tid har varit *Gästbudet på Solhoug*, skådespel i 3 akter af Ibsen (norrman), musiken af Sperati. Stycket gafs första gången den 4 dennes, till firande af den lyckosamma svensk-norska föreningsdagen, och har sedermera uppförts ett par gånger, men ej velat riktigt "slå an." En annan liten nyhet är: *En hustrus bästa politik*, proverb i en akt, öfvers. från franskan, och som utförts af elever. För öfrigt hafva gifvits: *Medelmåttig och krypande*, *Röfvarbandet*, *Penningen*, *Ingen under femtio år* samt *Elfjungfrun*. Under införing är en fransk en-aktskomedi med titel *Hemmet*. — En pianiste, m:lle Berta Zerk från Rostock, uppträdde i slutet af Oktober några gånger mellan akterna å kongl. theatern. — Den 9 dennes var den stora dag, då hufvudstadens konstälskande publik för första gången fick skåda den länge väntade miss Lydia Thompson, "första dansös vid Drury-Lane- och St. James-Theatrarne i London." Miss T. har sedan dess uppträdt ytterligare 4 gånger uti karakters- och national-danser samt uti balletten i *Figaros Bröllop*. Hon lär äfven komma att uppträda såsom Fenella uti *Den Stumma*. Vid dessa representationer ha entrépriserna varit höjda med 25 proc. och — Stockholmspubliken har varit förtjust.

Den outtröttlige Hedberg har fått ett nytt arbete antaget vid kongl. theatern. Det är en skizz i en akt, benämnd *Gamla minnen*, som spelar med 4 personer.

Af operor hafva, utom *Figaros Bröllop*, gifvits: *Profeten*, med m:lle Bournonville i Fides' parti, *Regementets Dotter* samt *Alphyddan*. Operan *Richard Lejonhjärta* är färdig att gifvas, men har, i anseende till hr Strandbergs iråkade bröstsjukdom, måst tillsvidare uppskjutas. — Baletterna *Konservatoriet* och *Brudfärden i Hardanger* hafva gifvits, den sistnämnda på "föreningsdagen."

Å Mindre Theatern gafs d. 22 Oktober för första gången *Karl den tionde Gustaf*, historiskt romantiskt skådespel i 5 akter af framl. fru Jeanette Stjernström. Detta stycke har rönt mycken framgång och lär vara serdeles förtjenstfullt. Vid detsammars "sättande i scen" har all omsorg användts, kostymerna äro fullt historiskt trogna, dekorationerna med vanlig skicklighet utförda af Roberg, och sluttbläen, framställande tåget öfver Belt, lär vara ett verkligt mästestycke. Ifrågavarande skådespel har hittills gifvits 15 gånger. De sednaste 3:ne gångerna har en fröken Ottilia Lövenadler debuterat uti drottning Louise Maries roll. — I *Konst och Natur*, lustspel i 4 akter, af Albin, har Agamemnons roll utförts af hr F. Deland. — Den skickliga unga violinspelerskan Maria Serato har en tid bortåt uppträdt mellan akterna å Mindre Theatern.

Operetterna *Theaterdirektören*, *Operakomiken*, *Den unge Arrestanten* och *En sömnlös natt* hafva fortfarande och med bifall gifvits.

Ladugårdslandstheatern har bjudit på 3:ne nyheter: *Inomhus*, komedi i 2 akter, svenskt original; *Clermont*, eller *Konstnärns hustru*, komedi i 2 akter af Scribe och Wanderburch, samt *Majorskans Krinolin*, komedi med sång i 1 akt, efter en tysk idé. Hr Selinders små elever uppträda, såsom förut nämnts, under vintern på Ladu-

gårdslandstheatern. — Hr och fru Schwartz, hr och fru Ljungdahl, fru Djurström och hr Forssberg äro för närvarande engagerade viddenna scen.

Ladugårdslandstheatern har under sommaren undergått åtskilliga förbättringar och bland annat blifvit försedd med gaslysning.

Theatersällskaperna i Landsorten.

Herr Zetterholm befinner sig med sitt sällskap för närvarande i Gefle, der första representationen gafs den 25 Oktober. Efter slutad sejour derstädes ämnar hr Z. besöka Sundsvall och Hernösand, hvilka båda städers nya theatrar han kommer att inviga.

Herr Gille gör fotfarande goda affärer här i Göteborg, der sällskapet torde komma att kvarstanna tills fram på nyåret. Efter hr Gille hitväntas i Februari

Herr Elfforss, som, efter att d. 28 Oktober hafva slutat sin sejour i Kalmar, begaf sig till Carlskrona, hvarest första representationen gafs d. 1 och den sista annonseras till d. 29 dennes.

Herr Wallin slutade d. 25 Oktober i Westervik och spelar sedan d. 1 dennes i Nyköping.

Herr Roos vistas fortfarande i Malmö.

Herr Happe med sällskap begaf sig, efter slutad sejour i de mindre Blekingiska städerna, till Wexjö, der sällskapet uppträdde från d. 25 Oktober till d. 10 dennes. Den 17 började hr H. i Kalmar.

Tomtebissen expedierar sin post.

Till Nasse. Bäste kusin! Om kusin ännu lever, så låt oss för all del veta hvar.

— Till Lurifax. Haf godheten uppgifva Tit. nuvarande adress.

— Till Tinnerholm. Det var bra! men litet mer kortfattadt härnäst.

— Till Namne. Duktigt! Det synes nog att Tit. är hvad signatyren bakframpåvänd utvisar.

— Till Gubben i Bergsbygden. Stackars liten gubbe, som ej kunnat bli utaf med den elaka hostan! Tag sig då i Guds namn en annan och skickligare läkare. "Ack, Bissen kan dig blott beklaga; men hjälpa står ej i hans makt."

Tomtebissiader.

Vid den sednaste anlagda stora branden i Masthugget, yttrade en af de många åskådande damerna till sin kavaljer:

— Det var rysligt hvad himmelen är ljus!

Hvarpå en förbigående genmålte:

— Det är också *nyttändning*, min nådiga.

Tvenne kända industririddare råkades en vacker middag i förra veckan på en af våra gator, hvarvid följande samtal uppstod:

— Det var en fan så gentil hatt du har, min bror.

— Ja, är det inte det?

— Jo. Hvar har du kommit öfver den?

— I hattbutiken här borta i hörnet.

— Jaså. Hur mycket kostar den?

— Ja, det vet jag inte. Det fanns ingen inne i boden, som jag kunde fråga.

Som bekant, är försöket med jätteskeppet Leviathans aflöpande af stapeln bestämdt att förnyas den 2 December. Vore det i Frankrike försöket skulle ske, så skulle Tomtebissen alls icke betvifla detsammars fullkomliga framgång ty på nämnde dag har der i landet redan en gång förut allt aflupit väl.

Göteborg. Tryckt hos Hedlund & Lindskog.

N:r 21.

Pris:

3 skill. Banko

pr N:o.

Den 9 December

1857.

Säljes i Rikets

alla Boklådor.

TOMTEBISSEN.

Tofflorna.

Föreläsning för varande och blifvande äkta män,
af Erik Bøgh.

(Slut fr. föreg. N:o.)

Vi komma nu till *sammetstoffeln*. Den är som oftast omärkbar för vederbörande och osynlig för iakttagarne och därför till en del oemotståndlig, oundviklig och obeskriflig. Allt hvad jag kan berätta er om den är, att den är broderad med rosor och förgätmigej och virkad af kärlek, kyssar, koketteri, lek, nycker och list. Sedan verldsbeherrskaren nedtrampat sprättålderns trängre lackerade skor och utslitit det gamla-unkarlsståndets tunga, tjockbottnade stöflor, så befinna hans liktornar sig så innerligt väl i äktenskapets mjuka *sammetstofflor*, att han alls icke märker hur de leda hans fot. Medan tråtoffeln undersåte *darrande* lyder „*emedan han icke törs annat*“, och skinntoffeln *suckande* finner sig i allt „*för den kära husfredens skull*“, så ger sig mannen med *sammetstoffeln* *leende* på nåd och onåd „*emedan det är honom omöjligt att säga nej åt sin lilla hustru*“ — och ju mera barnslig och oerfaren hustrun är, ju mera mannen är säker på sin öfverlägsenhet i hvarje hänseende, desto finare är den Damoklestråd, hvari toffeln hänger öfver hans thron. Det är ett oförklarligt misstag af de gamle konstnärer, hvilka framställt Herkules vid spinnrocken, att de afbildat hans besegrarinna såsom en bister, groflemmad qvinna — tvertom: Omphale var mycket säkert en liten barnslig varelse om femton, sexton år, eljest hade hon aldrig fått hjelten att leka med linet. Det hette naturligtvis: „Snälle Herkules! Du kan aldrig tro hur gudomligt du tar dig ut vid spinnrocken, spinn nu litet!“ — och så spann han, tilldess Omphale på allvar bemäktigat sig klubban och lejonhuden. På samma sätt gick det kung Salomo. Hans små hedniska odalisker smyckade hans visa hufvud med så många blomsterkransar, att han till slut ej kunde se midt på ljusa dagen, och sedan omslingrade de honom med rosenquirländer och drogo honom i triumf bort till deras altare. Det hjälpte ej att den vise konungen grälade och skrattade på en gång: han *måste* deltaga i deras barnsligheter och göra dumheter framför ett gudabeläte. Det var ju bara skämt! Men innan han visste ordet af, hade han offrat — offrat till Astarte. Och vet ni hvem Astarte var,

mine herrar? Det var en förfärlig phenicisk gudinna, hvars sandaler sågo ut aldeles som — tofflor! — Sen er i spegeln, o äkte män! J ären mycket visa, det veta vi nog; men J ären icke visare än kung Salomo, Herkules och Malbrough. Det finnes ingen af er som tror på Astarte — det gjorde Salomo heller ej — men det oaktadt hafven J offrat åt henne allesamman — alla utan undantag! Det finnes tre små ord, som J kanhända glömt, och det är trollformeln: „*För min skull*“ — kommen ihåg dem och hvad de uträttat, och J skolen tillstå er skröplighet! — Det hjälper ej att en man är enväldig herrskare öfver penningeschatullet, friherre öfver sin tobakspipa och disponent öfver portnyckeln: han kan lika fullt stå under *sammetstoffeln*. Hustrun kan mycket lätt öfvertygga honom om att *tobaksrök* gör rummen orefliga; att *kortspel* mördar allt sällskapslif; att *klubben* är en passande tillflyktsort för husvilla gamla ungarlar, men ej för familjefäder; att en ordentlig äkta man bör vara hemma på *klockslaget* både om middagen och aftonen o. s. v. — och allt detta utan att det är fråga om toffelväsande, ty inser mannen att dessa påståenden äro befogade, så handlar han ju efter sin egen öfvertygelse genom att respektera dem. Kan hustrun deremot locka honom till att *mot* sin öfvertygelse blott lägga två strå i körs „*för hennes skull*“, så är det slut med honom liksom med kung Salomo: han har offrat åt toffeln gudinna, offrat åt henne sin öfvertygelse, och följaktligen gjort sig skyldig till afguderi — och det gör man så lätt! — Der ha vi t. ex. republikanen Bernard: han var röd frihetshjelte, sjöng marseljäsen hela dagen igenom och tålde intet ok på sina skuldror — icke en gång ett par hängslen. Hans flamma, den lilla *Nini*, hade ändock broderat honom ett par, och dem skänkte hon honom på hans namnsdag. Han fann dem naturligtvis mycket vackra och lofvade att gömma dem väl. Nej; det var ej meningen: han skulle begagna dem. — Tack, men han brukade aldrig hängslen. — Söte Bernard, hvarför icke? — Emedan de genera mig! — Den otacksamme! Dessa hängslen skulle genera honom, dessa hängslen, på hvilka den stackars *Nini* använt så många midnattstimmar vid lampan — dessa hängslen, på hvilka hvarje stygn var en kärlekshieroglyf. Det kom tvenne stora tårar i hennes vackra svarta ögon — han blef vek om

hjärtat. „Bernard! för *min* skull kunde du gerna . . .“ „*Nini*, för *din* skull går jag i döden“ — och så gick han i hängslena! Men det hade blifvit litet silke öfver, och det måste användas, derför broderade lilla *Nini* sedan åt honom ett par små söta pulsvärmare och slutligen — en liten skälmaktig nattmössa. Stackars Bernard! Han bar alltsammans, ty *Nini* hade upptäckt den trollmakt, som ligger i orden „*för min skull*“, och hon glömde aldrig denna upptäckt.

Ja, mine herrar *förälskade*! Akten er för dessa trenne ord. Det var de, som gäfvö Simson tonsuren och förmädde Alexander att tända eld på Persepolis, akten er! Nu ären J varnade. — Till er, mine herrar *äkte män* — sannolikt äfven till er, mine herrar *förlofvade* — kommer min varning måhända för sent. Nåväl! Så låt mig då försöka att försona er med hvad som ej kan vara annorlunda. Låt mig säga er, att *sammetstoffeln* i sjelfva verket blott är ett annat emblem för samma trollmakt, som skalderna eljest beteckna med Amors spira och Hymens rosenbojor — den är blott symbolen på det ljufva beroende, hvarpå frihetstrubaduren Theodor Körner tänkte, då han sjöng:

„Werde frei wer elend werden mag!“

Skulle emellertid denna tröst icke förslå, och skulle de sanningar jag här uttalat, emot deras afsigt, hafva blottat ett eller annat törne i rosenbojorna, så ber jag de sårade äkta männen förlåta denna otur — och då jag vet, att trollformeln är stark nog att göra verkan, äfven om den ej ljuder från de rätta läpparne, så är jag viss på att J allesamman förlåten — ty jag ber er göra det „*för min skull*“.

För tredje gången: "Pastoratet som ingen vill ha."

(Scenen är i Göteborg. Tvenne Tomtebissar mötas i ett gathörn.)

Spring-Nisse: Hör på, bror! Har du hört omtalas ett pastorat, som kallas för Mariestad?

Nisse i hvar gata: Ja bevars! Jag väntar dagligen få se det besatt.

— Jag gör så, jag med. Men medan vi sålunda gå i väntande dagar, så kunna vi sätta oss ner för ett ögonblick. Jag tar plats här på afvisaren; du kan slå dig ned i rännstenen — den är rymelig nog.

— Tack för anvisningen, men af vistelse i rännstenen är jag ingen vän. Jag står heldre. Det är bättre än stupa.

— Det kan vara ganska sannt. Men det var om Mariestad vi talade, tror jag. Jag kommer just derifrån. Du vet jag intresserar mig mycket för det kyrkliga . . .

— Åtminstone för kyrksupen, vill jag minnas.

— Å, du skalk! Jag intresserar mig för kyrkans embetsmän, från och med hennes högsta väktare, som är erkebisen, till och med hennes lägsta, som är stöten.

— Nå, än för kyrko-„Wäktaren“, tidningen?

— Det begrips, äfven för den. Men kom nu inte med några otidiga afbrott, utan låt mig tala till punkt! Som jag sade, kommer jag direkte från Mariestad, med andan i halsen . . .

— Det var då väl att du inte sprungit den ur dig. Men har du ingenting mera med dig?

— Jo, en mängd andra nyheter.

— Skulle det vara en nyhet att du hade andan med dig?

— Men så hör då — du är mig en sakramenskad ordryttare.

— Och du ett andelöst kräk, som det vill synas.

— Som sagdt, jag kom i morse till staden . . .

— Min kära bror, det har du aldrig sagt.

— Se så, sade jag det icke nu? Men afbryter du mig en gång till, så blir jag förargad. Vidare! Jag kom, jag såg mig omkring och fann allt så der temligen likt sig. Det såg blott en smula höstligare ut än då jag sist var der. Men det hade en helt naturlig orsak.

— Hvad hette den orsaken?

— Hösten, vet jag . . . Jag skalade emellertid gata upp och gata ned, för att snappa upp ett och annat — ja, jag försäkrar dig att jag besökte hvarenda gata . . .

— Och du passerade väl derföre under mitt namn, kan jag tänka?

— Nej, bror Nisse! nu tänkte du galet igen. Besvara dig aldrig med tankeöfningar; ty det tjänar till intet . . . Jag passerade icke under något namn. Mitt inkognito var så djupt att jag var alldeles osynlig . . .

— Kors! såg du ut på det viset?

— Ja! Slutligen, efter mycket spring — jag ville nämligen ha reda på den nye kyrkoherden, som jag förmodade vara utnämnd för längesedan; men han var lika osynlig för dödliga ögon som jag sjelf — nåväl, ändtligen mötte jag en gammal gumma. Jag trodde henne tillhöra fattighuset; ty hon var slarfvigt klädd och bar en bränvinsflaska under förklädet . . .

— Hör bränvinsflaskan också till fattigstuguattributerna?

— Hvem har påstått det?

— Jag tyckte du sjelf gjorde det.

— Misstag, bror Nisse . . . Som sagdt, det var en gumma och en bränvinsflaska jag såg. Med en röst, den jag sökte gifva likhet med människors så mycket som möjligt, frågade jag henne . . .

— Om förlåtelse, min bror, men hvem var det du ställde frågan till, gumman eller bränvinsflaskan?

— Sådan toker du är! gumman, kan du väl begripa. Jag frågade henne om församlingen fått någon ny herde. — „I h—e ock!“ svarade hon mig, utan att se upp, och tillade: „men hvad f—n rör det mig?“ — Jag blef, som du kan föreställa dig, stött öfver det ohöfliga svaret, och jag röt i hennes öra, så förskräckligt som Thor sjelf skulle gjort det: „Käring, du super bränvin! akta dig du.“ — Nu såg hon upp och tittade med förvåning omkring sig åt alla sidor. Då hon icke såg någon, blef hon förskräckt. Hon trodde visst att vår herre sjelf så tilltalat henne. Hon släppte flaskan i gatan som for i tusen bitar — flaskan, förstår du — så

att bränvinet osade efter, och gaf sig till att springa af alla krafter — d. v. s. af all den kraft, som stod hennes gamla ben till buds — och skrek och bad: „Herre, hjälp! herre, hjälp!“ — Som du ser, gjorde jag ett stort verk i den lilla staden.

— Jag hör det åtminstone.

— Sedan lekte jag tittut med de goda Mariestadsboerna hela förmiddagen. Jag tittade in litet hvarstades i husen och lyssnade till alla de samtal, af hvilka jag trodde mig hafva någon nytta. I ett elegant möbleradt rum sutto två ömma älskande. De kuttrade som turturdufvor och snablades som ett par tama grönsiskor. Allt dem emellan var redan uppgjort, och de väntade blott på — vigseln. Och de tycktes verkligen vänta. Men gissa hvem som skulle förätta denna! Jo, den nye kyrkoherden. (Detta var nu en gång för alla beslutadt och kunde icke ändras.) Att de af allt hjerta önskade att kunglig majestät snart — ja, snart — skulle förära staden en kyrkoherde, behöfver jag knappt nämna. Det är ju hårdt att icke tillfredsställa deras oskyldiga önskan?

— Hvad vet jag?

— Men det var så många andra, som väntade på samma sak . . .

— På vigseln?

— Icke just det, men på den nye kyrkoherden, och de bådo rätt innerligen att präfstiden ej måtte bli för lång.

— Annars väntar man ju icke för länge, när man väntar på någonting godt.

— Det är visserligen sannt. Men huru länge Mariestadsboerna få vänta på „herden för fåren“, är ännu ovisst, emedan så mycket inträffat, sedan vi sist redogjorde för det der märkvärdiga „pastoratet, som ingen vill ha.“

— Hvad har då inträffat?

— Jo, som du minns, var det ingen, som ville taga hjorden om hand, oaktadt man två gånger tillkännagaf att församlingen var till ansökan ledig. Två gånger — och ingen anmälde sig! Då togo sig vederbörande friheten att uppsätta tre af stiftets kyrkoherdar på förslaget, hvilka borde täfla om den ifrågavarande lägenheten, hvilken, efter vanliga presters sätt att se saken, är ett brödstycke, som heter duga. Men — o, tacksamhet! hvad du är stor i Norden! — de två af de uppförda funno sig icke smickrade af anbudet alls, utan afsade sig genast den förmånen. Endast „ettan“ höll till godo. Då måste en ny „tvåa“ och „trea“ uppsökas. Ett par prestmän, nog medgörliga att icke neka, fick man slutligen tag uti. Så till vida var allt godt och väl. Men då prosförelserne skulle börja, anmälde ettan förhinder: hon — d. v. s. han — hade insjuknat, och de yttersta blefvo derföre de främste — i predikstolen. När sedan ettan tillfrisknat, steg äfven hon upp, talade och sade — — men hvad hon sade, hör egentligen icke hit.

— Mycket riktigt anmärkt.

— Mariestadsboerna, som emellertid tyckte sig finna att ingen af de kallade bestått proftet som sig borde, begärde att en fjerde skulle få försöka sin lycka. Men denne ville icke . . .

— Ack! allt det der, min bror, känner jag ju förut.

— Det är möjligt! men så skall du få höra någonting riktigt nytt nu. Under tiden hade ettan funderat på saken litet närmare, och hon fruktade svårligen att hon skulle bli den lycklige vid utnämningen. Hon skyndade sig derföre med en ansökan att bli befriad från den möjliga lyckan genom att få afgå från förslaget. Det gick efter önskan. Ett tu tre sökte hon pastorat på annat håll, erhöi förslagsrum men . . .

— Hvad för men? Gick pastoratet ifrån henne?

— Tvärtom, det var hon som gick ifrån.

— Jag förstår. Hon syftade på en annan lägenhet?

— Ja — i himmelen måhända.

— Hm! . . . Hur är det med tvåan då?

— Äfven hon har lyckats komma ifrån Mariestad. Nu söker hon efterträda ettan . . . Det är bra besynnerligt!

— Kan icke säga. Den enes död är den andres bröd.

— Visserligen; men ändå, så . . .

— Fundera nu inte öfver det längre! det tjänar till ingenting . . . Men hur är det med trean? Har hon också . . .

— Nej, hon gäller ännu för tre.

— Nå, då är det ju ändå någon, som vill ha Mariestad. Och hon får det väl också?

— Få se hur det går. Jag har icke gjort mig underrättad derom på högre ort. Som du vet, är det ett regalt pastorat, då dess öden icke länkas af småmenniskorna här nere.

— Det är beklagligen alltför sannt . . . Men, säg mig, hade du ingenting mer att förkunna?

— Jo bevars! Men för i dag kan detta vara nog.

— Så tycker jag ock.

(De båda Nissarne skiljas åt med en förtrolig nick.)

Läkaren.

Dramatisk scen af Eugène Scribe.

Fri öfversättning).*

(Ett kabinett hos en af de förste läkarne i Paris.)

Doktorn, hvilken Wilhelm, hans kammartjenare håller på att kläda. — Ernest, arbetande vid ett bord.

DOKTORN (till Wilhelm).

Mitt ur! min snusdosa! — Inte den der!

WILHELM.

Kanske kejsar Alexanders?

DOKTORN.

Nej, den österrikiska! Jag går att dejeuner hos österrikiske ambassadören! Min visitlist!

WILHELM.

Den är i dag alldeles fullskrifven!

DOKTORN.

Det är detsamma, jag kommer inte att göra flera än hälften — sedan — blir frukosten!

WILHELM.

Och de sjuka, som vänta er på morgonen?

DOKTORN.

Dem besöker jag i afton! Det är ingenting ondt uti att en läkare låter vänta på sig — det är derigenom som jag gjort lycka! Man sade till hvarann: se der en ung man med talang; han har inte tid att vara punktlig, — och hvarje halftimmas dröjsmål skaffade mig en ny patient. . . Också vet du mycket väl att för närvarande — —

WILHELM.

Så stiga dröjsmålen i proportion.

DOKTORN.

Utan tvifvel, man måste vara rädd om sin reputation! — Säg till om min vagn, och glöm inte att lägga kuddarne på botten, ty vi ha, Gud vare lof, godt om katarrher i år! — Ernest, hvad gör ni der?

ERNEST.

Jag arbetar, min herre! Jag studerar.

DOKTORN (afsides).

En sådan tok! Det är nu tio år, som han suttit så der med näsan i böckerna — och han går aldrig ut oftare än då han i mitt ställe ser om mina sjuka! Tror han att det är på det

* Denna lilla scen torde kunna läsas med nöje äfven af dem, som ej hafva reda på det förhållande, på hvilket densamma serdeles väl kan tillämpas.

Tomtebissens anm.

sättet man kommer fram här i världen! (högt)
Och hvad studerar ni!

ERNEST.

Jag söker få reda på orsakerna till de inflammatoriska sjukdomar, som nu äro så gängse, och hvilka man borde kunna förekomma, tyckes mig!

DOKTORN.

Förekomma dem? En präktig idé! De äro de enda på modet! Jag frågar er hvad som sedan återstode att göra för läkaren? Kom ihåg, att vi ha inte så många sjukdomar, och att om ni envisas att beröfva oss dem, som redan finnas . . . Men så der är det med er, vetenskapens unga fanatiker; ni tänka endast på upptäckter och botemedel! (går af och an och säger för sig sjelf) I sanning, om man lät dem hållas, så skulle de bli mera skickliga än vi! Det är sannt, att denne, som är min elev, arbetar endast för mig, och jag kan utan fara . . . (högt) Det är rätt! fortsatt era studier! Jag går att frukostera, och om några patienter komma, så kan ni taga emot dem!

ERNEST (lemnar honom bref).

Och era bref?

DOKTORN.

Bah! patienter som äro otåliga! . . . vi få se i morgon!

ERNEST.

Och om de dö i dag?

DOKTORN (otåligt).

Om de dö! . . . skall jag derför taga lifvet af mig! . . . det kunde så vara förr. — (öppnar ett af breffen) General Desvalliers, en afskedad officer, på half sold — präktig patient! En målare — en artist — en kommissionär — — allt folk, allt femte våningen! — Jag har inte tid att stiga så högt upp.

ERNEST.

Jag skall gå i ert ställe, om ni vill, min herre!

DOKTORN.

Gerna för mig! — Ah! Grefve de Ferrete, badisk envoyé! — en badisk orden är just hvad som fattas mig, det är en färg, som sticker af, som gör god effekt bland de öfriga — är dessutom mindre vanlig än de andra — — jag skall gå dit! (öppnar flera bref) En preussisk bankir . . . en engelsk millionär . . . ni har rätt, jag måste höra efter hvad det är! (öppnar ett annat bref) Ack min Gud! Don Miguels envoyé, som gjort ett fall af hästen . . . jag skyndar dit, fastän jag icke blifvit prevenerad af någon medbroder!

ERNEST.

Hvilken ömhet för utländningerna, min herre!

DOKTORN.

En läkare ser inga utländningar, endast menniskor . . . jag ser ingenting annat än menskligheten!

ERNEST.

Ser ni den i Portugal, så måste ni vara mycket skarpsynt!

DOKTORN.

Hvarför inte! Om don Miguel sjelf gjorde mig den äran att kalla mig, så skulle jag behandla honom som min vän, min bror!

ERNEST.

Och han, för att nödvändigt betala era omsorger — skulle kanske behandla er, som han behandlade sin syster.

DOKTORN.

Det der är familjeaffärer, som inte angår oss! (öppnar ett annat bref) Ah, min Gud! markisinnan de Nargis! jag som dinerar hos henne i dag!

ERNEST (upprörd).

Madame de Nargis!

DOKTORN.

Hennes man är deputerad, en allvarsam och djupsinnig man, som aldrig någonsin talar i kammaren, men som voterar mycket, hvilket gör honom nyttig och omtyckt hos regeringen; och det finns i närvarande stund hos konungen en läkarebefattning vakant, hvilken han skulle kunna skaffa mig!

ERNEST.

En befattning? ni, som har så många!

DOKTORN.

Ett skäl mera: Det bevisar att man har talang, anseende! Jag har redan talat om saken med fru de Nargis, en charmant qvinna, som har mycket anseende i stora världen. Hon ensam skulle hafva skaffat mig anseende, om det inte redan varit gjort! Det är jag, som botat henne för den sjukdom, under hvilken ni sköter henne!

ERNEST (suckande).

Ja, min herre, jag tillbragte fem hela dygn i hennes hotell.

DOKTORN.

Det är sannt . . . jag tänkte inte på det! Fastän hon nu är convalescent, så lider hon ändå!

ERNEST.

O, himmel!

DOKTORN.

Och för tre dagar sedan lofvade jag henne några råd, hvilka jag totalt glömt bort!

ERNEST.

Huru, ni har kunnat glömma?

DOKTORN.

Ingenting är lättare — — men som vagnen ännu inte är framme, så har jag tid att skriva några ord till henne. (Sedan han skrivit) Nu är det gjort, jag går nu — — ni glömmar väl inte bort att på morgonen besöka mitt hospital?

ERNEST.

Huru, ni går inte dit?

DOKTORN.

Jag kan inte göra allt! — Det är nödvändigt att jag på förmiddagen beger mig på uppvaktning hos konungens förste lifmedikus.

ERNEST.

Men det fordras kanske några svåra operationer, och om jag inte lyckas — —

DOKTORN.

Så mycket värre för er . . . ni får sjelf bära skammen derför!

ERNEST.

Och om jag lyckas, så är det ni, som tillägnar er äran deraf!

DOKTORN.

Hvad vill det säga?

ERNEST.

Att jag har behof af att öppna mitt hjerta för er, min herre. Sedan tvenne år, som jag tillbragt hos er, har jag inte sparat hvarken tid eller möda att gagna er genom min arbetstid — men långt ifrån att göra mig rättvisa, att genom era relationer skaffa mig en framtid, tyckes det tvertom, som om ni skulle vilja hålla mig i skuggan.

DOKTORN.

Det är inte mitt, utan ert eget fel; ni har inte de egenskaper, som fordras för att komma fram i världen! Ni är för ung, för blygsam, ni har ingen aplomb, ingen djerfhet! Ni förskräcks för ett intet! Till exempel under fru de Nargis sednaste sjukdom, då jag ordinerat en åderlåtning, så darrade er hand! Jag förutsåg det ögonblick, då ni skulle göra en olycka, och sedan jag föreskrifvit detta medel, som räddade hennes lif, har jag sett er blekna, tveka. — — Ni skulle aldrig af egen ingifvelse kunnat taga ett dristigt, ett beslutsamt steg!

ERNEST.

Det är deruti ni bedrar er, min herre, ty utan mig skulle er ordination hafva dödat henne!

DOKTORN (leende).

Verkligen? Hvem har sagt er det?

ERNEST.

Händelsen sjelf, — ty jag följde den inte — jag gjorde raka motsatsen, och markisinnan lever ännu!

DOKTORN (ursinnig).

Min herre! en sådan brist på aktning, ett sådant missbruk af förtroende!

ERNEST.

Ni är den ende, som känner förhållandet, men om jag tiger med det, som kunde förstöra er reputation, så dölj åtminstone icke ni hvad som kan tjena till att skapa min egen! Måtte er välvilja gå jemna steg med er talang, och då ni redan står på höjden, värdes räckta handen åt dem, som sträfva att uppstiga bakom er!

DOKTORN.

I morgon är ni fri, min herre! Vi måste skiljas åt! (till Wilhelm, som kommer in) Nåväl, vagnen?

WILHELM.

Är färdig!

DOKTORN.

Nå det var då väl! Bär genast detta bort till hotell Nargis . . . och lemna det i markisinnans egna händer, hör du det? (till Ernest) Adjö, min herre! (afsides) En ung man, som har mig att tacka för allt — — som jag har gjort till hvad han är . . . hvilken otacksamhet! (han går.)

Till häst.

Hvem är han, den djerfve ryttern,
Som framåt i sadeln hastar
Och ifrån sin rännar-bana
Moln af damm rör upp och kastar?..

Eller hvem är han, den djerfve,
Som ej något sig betänker,
Utan midt i gyttnan trafvar
Och dess massa kring sig stänker?..

Den som så sig öfver andra
På en hästrygg sätta vågar,
Hvilken kunde det väl vara,
Om don Lunzo ej? — jag frågar.

Vandringsman! dig maka undan
Hofvarne af svettig skymmel.
Ryttarn saktar icke farten,
Dertill alltför mycket — dandy.

Nu han viker af från vägen
Till ett värdshus, på hvars trappa
Näpna jungfrur stå och niga
Och med händren bifall klappa.

„Se don Lunzo! se hur präktig!“
Ropa de. Han desto mera
Skrytsam med sin konst begynner
Tygla, sporra och changera.

Plötsligt, bäst med sina skänklar
Han vill hästen ha att vända,
Sparkar denne, — ryttern slungas
I en soplår öfver ända.

Skrik och skratt! — Don Lunzo störtad,
Mannen utaf gamla adeln,
Störtad i en soplår!.. hvarför
Satt han icke fast i sadeln?

Själfränder till don Lunzo!
Af hans ofärd eder lären:
Börjen J som han er bana,
Sluten J som han karriären.

En process.

I „Öresundsposten“ förekommer bland de välbekanta Sturzenbecherska memoirerna följande uppsats, den Tomtebissen tager sig friheten att låna, hvilket ej torde illa upptagas, så mycket heldre, som det är första gången Tomtebissen tillåter sig ett dylikt lån:

„Det var en gång mycket tal och skrifveri om den fransk-engelska alliansen, huruvida den skulle kunna hålla ihop eller icke, huruvida detta „såta brödraskap“ — såsom afundsmännen kallade det — skulle dock ända med förskräckelse och hund och katt åter blifva hund och katt.

Om detta hörer man icke mer ett ord. Den fransk-engelska alliansen har redan stått icke få prof, men den har bestått dem utan schism och upplösning, bolaget håller samman som ler och långhalm och englarne i himmelen glädjas deråt.

Deremot är det diverse andra bolag, som mindre väl förstå att draga jemt, andra allianser, som icke i längden uthärda praktiken; exempel härpå hafva vi rundtomkring oss och dagligdags. Ett exempel af ovanligare art och i sjelfva verket af lysande natur föreligger för ögonblicket i den process, som i förra veckan första gången förevar inför Pariser-rätten mellan mr Alexandre Dumas „fadren“ och mr Auguste Maquet, litteratör.

Mellan bemålde mr Alexandre Dumas, välbekant eller icke så fullkomligt väl bekant, allt som man vill taga det, och likaledes bemålde mr Auguste Maquet har sedan en följd af år egt rum en allians af litterärt-ekonomisk art, ett bolag af estetiskt finansiellt slag, hvaröfver, om icke precist englarne i himmelen fröjdat sig, den stora europeiska publiken dock haft all anledning att vara ganska förtjust och belåten.

Det är nog samt bekant att Alexandre Dumas, ehuru han har en fabelaktig talang att skaka ur armen, dock omöjligt kan ensam medhinna med hälften af alla de „beställningar“, som af Frankrikes största förläggare hos honom upphörligt göras. För att emellertid kunna „effektuera ordres“, har han derför i tid varit betänkt på att sätta sig i förbindelse med män af yrket, hvilka skulle kunna assistera honom med sina pennor, när nöden som oftast står för dörren och en ny roman i fem delar absolut måste vara från „huset Dumas“ färdig till den eller den dagen.

En sådan assistent har sedan årtal mr Auguste Maquet varit för mr Alexandre Dumas. Mr Maquet var redan, då han ingick i detta bolag, på god väg att blifva en ganska respektabel författare på egen hand, men han afstod från denna mera sjelfständiga verksamhet, då Alexandre Dumas en vacker dag hade gjort honom den honetta propositionen att för elfva års medarbetarskap betala honom, Maquet, en summa af ett hundrade femtiofem tusen francs, säger och skrifver 155,000 francs. Dessa siffror äro fullt exakta och „historiska“.

Kontraktet uppsattes och underskrefs. Mr Maquet började arbeta i mr Dumas fabrik och det gick briljant. Det gick det ena året ut och det andra året in. Allmänheten mottog med begärlighet Alexandre Dumas' romaner, dem mr Maquet till stor del, ofta till största delen författade, mr Dumas mottog äran härför och mr Maquet erhöi af Dumas sin part i förtjensten.

Dock, efterhand och efterhand uteblef denna part, som så rättvist tillhörde mr Maquet; Alexandre Dumas hade ondt om pengar — han har alltid haft det — och till slut tycktes mr Maquet dömd att arbeta icke blott utan äran, men äfven utan betalning.

Då blef det process.

Det är denna, hvilken nu som bäst pågår i Paris. Den lofvar att blifva ytterst trefflig.

Mr Maquet kommer här med upplysningar och revelationer rörande det inre af mr Alexandre Dumas' hela författeri, hvilka i sanning äro i sitt slag något af det kuriösaste man kan tänka sig.

Mr Maquet framlägger svart på hvitt på att det är han, som skrifvit hela denna del, halfva denna roman, hela denna roman, för hvilken mr Alexandre Dumas höstat så mycken europeisk ära. Mr Maquet har inalles levererat 759 större naturskildringar, utmärkta genom denna liflighet och hjerta kolorit, „som är Alexandre Dumas så egen“, 2,814 passionerade scener, „öfverflödande af denna verve, hvilken (alltid enligt den högre journalkritiken) ingen eger så i sin magt, som mr Alexandre Dumas“, 38 hela intriger, „denna specialitet, i hvilken Alex. Dumas är mästare framför alla“, 699 lekande dialoger, 587 furiösa, 298 ypperliga knalleffekter m. m. m., förutom 11,766 qvicka vändningar af ordlekar inne i berättelsen, „dessa stilens pointer, der — Alexandre Dumas är och blir så alldeles öfverträfflig“.

För dessa samlade bidrag kommer mr Maquet med en efterräkning på en summa af 60,000 francs, dem monsieur Alexandre naturligtvis vägrar att utbetala. Allt detta, medgifvomet, är i hög grad pikant och det är naturligt att allmänheten med högsta spänning motser ändan på historien.

Tappar Dumas, ämnar han begagna processen, inclusive mr Maquet, till ämne för en ny roman och sålunda göra sig skadeslös.“

Bisse-Samtal.

Puck.

Ack, farbror Nisse, en sak förklara, Som mycket jag har funderat på. —

Nisse.

Bevars, min gosse du, fråga bara, Så skall du genast förklaring få. —

Puck.

Jo, högst besynnerligt jag det finner Att sol'n, som stiger ur östern opp Och under dagen till vestern hinner Och der om qvällen tycks göra stopp; Att nästa morgon så blank och diger Hon åter opp utur östern stiger. —

Nisse.

(som vanligt snusföruftig)

Den saken finner du så märkvärdig? Så skall jag den väl förklara då — Men kom i håg hvad som nu jag lär dig, Uppmärksam var, och hör noga på: Se, under natten, me'ns du dig hvilat, Hon samma vägen tillbaka kilar, Men som jag sagt, under natten sker det Då du, för mörkrets skull, inte ser det. Förstår du nu? — — —

Puck.

— — — — — Ja det var ej illa — — — Tack skall du ha, farbror Nisse lilla.

Puff.

Bort med ögonen, mina damer! Tomtebissen ämnar nämligen nu några ögonblick sysselsätta sig med en personlighet, som bestämdt icke intresserar er!

Här är, mine herrar, fråga om en liten krabat, en Tjufpojke, som, ehuru ännu helt ung, dock, enligt hans förmyndares utsago, redan lär lyckats förvärfva sig en hel mängd vänner och gynnare. J förstån lätt, mine herrar, att vi tala om kalendern Tjufpojken, den der med det roliga omslaget, af hvilken kalender i dessa dagar åttonde årgången utkommit och „är att tillgå i alla boklädor, à 16 sk. Bko.“

Tjufpojken motto är „Munterhet utan skoj.“ Frågar man nu: „Är Tjufpojken innehåll denna gång verkligen munter?“ så svara vi: „Det beror på hvarje läsaes enskilda tycke, temperament, mer eller mindre goda lynne, större eller mindre pretentioner o. s. v. att finna den utlovade munterheten munter eller ej.“ För sin enskilda del kan Tomtebissen nämna, att han skrattat rätt godt en stund åt den lille gynnarens tokerier, och hvad han tror sig med godt samvete kunna säga är, att man ej skall finna anledning att vända motto't bakframpå.

Och sedan vi nu lyckligt undanstökat vår „puff“, få vi redogöra för kalenderns innehåll. Först ha vi då Flugorna, en ganska kostlig „flickhistoria“, med det riksbekanta motto't: „Ei, du verdammte Fliege“ &c. Sedan Ett Testamente, fragmenter ur en Repslagares memoirer; så En Ordlekare-historia; derpå Hin Ondes Besegrande samt slutligen en samling mer och mindre kantabla och toujours Visor och smärre rimmade stumpar.

Sjelf puffar Tjufpojken för sig i följande akrostikon:

Tjufpojken hälsar så fryntlig och nyter Jublande åter sin glada publik! Utaf sitt värde han oblygt ej skryter, Fast han, som vanligt, på trefnad är rik. Prosa och vers, muntra visor och sånger Och mycket annat han bjuder Er på, Jollrande stumpar, en del „följetonger“, Kyssar och flickor, båd' stora och små. Er med allt detta han nu vill traktera; — Nästa år kommer han åter med mera!

Tomtebissen expedierar sin post.

Till A. B. Det insända samtalet mellan M. och G. är emottaget, men kan ej införas innan Tit. föranstaltat om ett samtal mellan författaren och red. af Tomtebissen.

— Till Bonifacius. Med nöje till tjänst.

Tomtebissen anhåller om ursäkt för det han i sitt förra N:o bland notiserna om Theater-sällskaperna i landsorten glömde att redogöra för Herr P. J. Delands.

Herr Deland, som enligt hvad vi från N:o 18 minnas, började en serie representationer i Upsala den 8 Oktober, slutade derstädes den 1 November och afreste derifrån till Norrköping, hvarest första spektaklet gafs den 6 November, och der sällskapet fortfarande vistas.

Tomtebissiader.

En af våra landsortstidningar har bland sina theaterreferater från Stockholm den öfverraskande notisen, att hr Forssberg å Ladugårdslandsteatern uppträdt uti titelrolen i skådespelet „Konstnärens hustru“.

En bekant svensk författare lär för närvarande vara sysselsatt med ett större historiskt skådespel, kalladt „Folkvandringen“, hvori en vestgöte kommer att uppträda såsom en af de förnämste handlande personerna.

Nr 22.

Pris:

3 skill. Banko

pr N:o.

Den 18 December

1857.

Säljes i Rikets

alla Boklädor.

TOMTEBISSEN.

Korrespondens.

Stockholm den 11 Dec. 1857.

Älskelige kusiner!

Innan ännu penningkrisen blir så förtvifladt intensiv att man ej längre kan rumla opp ett 4 skillings frimärke, passar jag på att i några förvirrade ord uttala min häpnad öfver hvad som dagligen händer och sker i vår kära hufvudstad. Ha' ni verkligen, mina älskelige kusiner, helt och hållet tagit er hand ifrån meniskoslägtet, eftersom allting går så rasande på tok som nu? Hvart man vänder sig ser man endast mulna pannor, hör man endast förtviflade utbrott utaf den mest paniska förskräckelse. Börsen liknar ett institut för döfstumma och blinda, — allmänheten en samling munkar af orden „la Trappe“ — och affärslivet i allmänhet sjunger på sista versen! Men det är sannerligen ej att skämta med, och äfven de argaste skrikarna på „jobbers“ och vinglare börja slutligen inse att icke dessa ensamt kunnat störta hela universum uti denna gäldstugufieber.

Hvad nu särskildt min enfaldiga tanke om saken beträffar, så får jag säga kusinerna, att jag tillräknar kriget och freden — hoc est: regeringarne, hela skulden! Denna penningkris är endast en „nemesis divina“, som kommer att hämna 1848 års dumheter, dessa kolossala dumheter, som folken begingo! Ty då 1848 aflade af sig reaktionen, reaktionen orientaliska kriget, kriget freden, och freden omstörtningarne i så många framtidsplaner, så är det klart, att den stora affärskrisen har sin grund uti den politiska kris, som då skakade världen. — Emellertid frågar man sig nu hvad som är att göra, och medan andra länder och folk uppträda energiskt och kraftigt emot den framsmygande förstöraren, så sitta vi som vanligt med armarne i kors, och vänta tills vattnet stiger oss öfver hufvudet! Vissa „aktningssvärda“ organer inom Stockholms-pressen göra också allt sitt till för att förbittra och vanställa förhållandena — och det står i vida fältet hvad slutet på allt skall blifva. Skall staten träda emellan? se der den fråga, som alla göra sig, och jag för min del tror att den måste göra det, så vida den icke hellre vill „sitta emellan“ när förvirringen nått sin höjd. —

Hvad riksdagen beträffar, som genom sina stora anslag inbillat oss att ingenting kunde vara längre ifrån vårt land än just penningbristen, så är den sig lik. Den disputerar om lumpna former och sätter ej sitt tröga maschineri i den ringaste hastigare fart, ehuru omständigheterna äro brydsamma nog att kunna förklara en sådan åtgärd! — Ack, mina kusiner! när skola vi slutligen komma så långt att vi få en nationalförsamling konstituerad, som är mera enlig med tidens fordringar, och manne ej den gamla fyrbeningen skall följa oss till och med midt in i Ryssland — när vi en gång kommit dit — hvilket väl på detta sätt icke dröjer länge?

Men lemnom de tröstlösa vyerna på politikens stormiga fält, och vändom oss till hvad som mera intresserar oss tomtebissar, nemligen konstens helgedomar. Vi hafva tre af den sorten här i Stockholm, — i dramatisk väg naturligtvis, och alla tre tyckas hafva sina symptom af en kris, som är värre än penningkrisen. Hvad först och främst beträffar den kungliga, så befinner den sig i ett fullkomligt upplösningstillstånd — — det har länge varit *sjukt* derinom, det veta vi — men nu har krassligheten gått så långt, att man borde taga bort inskriften „Patriis Musis“ och sätta dit „Lazarett“ i stället. Tretton eller fjorton af artisterna ligga — eller ha åtminstone rapporterat sig sjuka — något som ej alltid är sak samma vid en theater. Resten af personalen är visserligen på benen ännu, men den är också sjuk, och det finnes ingen som kan eller gitter kurera dem som de äro sjuka till! Hvarje sansad och förnuftig menniska beklagar af innersta hjerta den stackars intendenten hr Hytén-Cavallius — ty tog han för mycket för sig, då han trodde sig kunna styra en theater, så har han också blifvit straffad, och det med besked! Det ena spektaklet efter det andra inställes, och landets första theater har i närvarande stund att bjuda på en repertoire, som tillochmed en landsorts direktör skulle skämmas att vilja träda i publiken. Också glunkas det allt starkare om, att den arme intendenten med detta spelårs utgång skall återgå till sitt bibliotek, eller till ett annat — med ett ord, få en lugn reträtt, och theatern med detsamma en ny herrskare — och, troligen samma elände inom sig som förut!

Såsom aspiranter till det lediga intendentskapet nämnas trenne personer, och hvilken som blir den lycklige visen i denna bikupa, det lemna jag åt den „höga viljan“ — ödet att afgöra. Den förste är den bekante öfversättaren af åtskilliga dramatiska arbeten, förre legations-sekreteraren vid beskickningen i Köpenhamn, friherre af Wetterstedt — och som denne lär vara en ganska intelligent man, så är derom ingenting att säga. Den andre har jag glömt — och den tredje är — — ja! det kan ni väl ändå inte gissa, mina värdaste kusiner, om ni än toge hela släkten till hjälp! — Men hvarför längre spänna nyfikenheten — den tredje är den nyutnämnde artillermajoren hr Didrik Gillis Bildt!

Ja förlåt mig, jag drifver inte — det lär verkligen vara starkt ifråga att sätta landets första theater på krigsfot! Det var således dit man pekade, när allmänheten ej kunde fatta det hastiga stigandet! — Ack! de jordens mäktige, hvad de ändå väl känna sitt folk, och hvad de veta att väl placera dem sedan! Emellertid skulle den nu upplösta disciplinen vid theatern säkert komma att vinna på detta arrangement, och en vacker dag få väl fäderneslandets sånggudinnor dansa efter hasselkäppen som andra gardister! Det kommer att bli ett spektakel för gudarne!

Vid Stockholms andra theater har det också kommit smolk i mjölken! Dess förste tenor, hr Arnoldson, ämnar nemligen midt under brinnande termin debutera på kongliga theatern som Max i Friskyttan, och hr Stjernström lär hafva utmanat intendenten Hytén-Cavallius på värja — eller kanon — — jag vet ej rätt hvilketdera! — Hvad äfven Mindre theaterns största beundrare må säga — och J veten att jag är en ibland dem — så har den dock betydligt returnerat från sin fordna höjd, och huru nitisk än herr Stjernström är, så kan han dock ej göra skådespelare af åtskilliga bland de nya sujetter, som han skaffat sig. Det glunkas dessutom om att både herrar Kinmanson och Pousette vid nästa spelårs slut lemna honom, och sedan har han icke mycket mera att roa sig med.

Men kanske blir han då instruktör vid den kungliga scenen — och se! det är just en sådan man som kungliga theatern behöver, om

den någonsin skall kunna ryckas upp utur det tråde, i hvilket den legat sedan många år!

Äfven vid Stockholms tredje theater lära förändringar förestå — nemligen vid Ladugårdslands-theatern. Dess nuvarande disponent, hr Hessler, lär slutat till nästa höst, och theatern öfvertages sedermera af hr Schwartz — (förut engagerad vid Humlegårds-theatern), något hvarpå theatern säkert icke kommer hvarken att vinna eller förlora. Styrelserna ombytas, styrelsen blir densamma, heter det om staterna, och detsamma kan man med lika stort skäl säga om teatrarna.

Sedan jag nu omtalat allt hvad jag vet — och det är ej mycket, förmodar jag att ni säger — har jag ingenting annat att göra än att önska er en god jul, ni hederliga bissar i den goda staden Göteborg, som väl ej heller kommer så serdeles oskrapad ifrån den här affären, att dömma efter de redan afhörda symptomerna. Men du evige Lasse! hurudan skall väl julen blifva, då den kommer under sådana auspicer? Jag nästan räds att tänka derpå! Det ena huset efter det andra ramlar, både på kontinenten och här hemma, och en vacker dag ramlar väl hela det stora huset „Kaiser & Comp.“ som under de sednare åren dragit så stora vaxlar på den allmänna lättrogheten. Detta vore också det enda fallissemment, som skulle af hjertat glädja eder tillgifne

Carolus.

P. S. Apropos! då jag omtalade kungliga theaterns nuvarande ställning, glömde jag tillägga att den nuvarande intendenten lär komma att förflyttas till bibliotekarie-befattningen vid Upsala bibliotek — en verkningskrets som troligen också mycket bättre passar för honom än den närvarande. Det enda som kanske försurar den goda sysslan, är det beställsamma ryktet om ett visst „nådigt“ handbref, som innehållit denna „nådiga“ vink, nästan i form af en befallning. Men det är att förmoda att den det vederbör tager dosan utan att så mycket fråga efter det snus, som fanns uti den vid donations-tillfället.

Densamme.

Qvinnans Emancipation.

Föreläsning för Damer af högre bildning, hållen af en Dam.

Mina ärade Åhörarinnor!

Det starka könet, de sig så kallande Herrarne, hafva visserligen hittills förbehållit sig uteslutande privilegium på att hålla tal och föredrag, men hvarför skulle vi fortfara att respektera detta upprörande monopol? — Dock väl svårligen på grund af det goda sätt, hvarpå detsamma begagnats? — Nej, mina Damer, jag har hört många studerande försäkra, att en föreläsning mycket väl kan vara tråkig, oakadt den hålles af en professor; men deremot har jag aldrig hört någon professor omtala sin hustrus föreläsningar annat än med den största respekt. Karlarnes öfvermakt i talarekonsten är blott en tradition. Låt dem så mycket de behaga skryta med sina klassiske talares dräpande retorik! — i den moderna vältaligheten komma de dock tillkorta, och medan deras kön blott frambragt en Cicero och en Demosthenes, så räknar vårt hela legions af — svärmödrar och tanter. Med en påminnelse härom hoppas jag kunna bringa de gode herrarne till tystnad ifall det skulle förtreta dem, att en dam bestigit kathedern.

Det är nu redan många år sedan emancipationens sol uppsteg i boklådorna och kastade sina första strålar öfver det undrande Europa. Larmtrummorna gingo, stormklockorna ringde och alla våra litterära väktare ropade: „Elden är lös!“ ty bländade af det nya ljuset, trodde de att hela samhällsbyggnaden stod i lågor!

Snart voro tillochmed de skröpligaste invaliderna vid vår esthetiska Brandkorps på benen, och från alla håll utströmmade en syndafloed af bläck och tévatten för att släcka den strålände meteoren. Tyvärr var tiden ännu ej mogen för reformen. Kalkborgarnes mångfald förmörkade den uppgående solen, och en skara öfverlöpare af vårt eget kön betäckte dess sista strålar med sina nattmössor. Emancipations-inspirationen, som flugit upp som en örn, föll ned som en gås.

Så slutade det första puniska kriget, men dermed skall vår sak ej vara förlorad. Ordet Emancipation är ju just vårt tidehvarfs lösen. Den gamla världen har nästan öfverallt genomfört jude-emancipationen, och för neger-emancipationen kämpar den nya på lif och död. Skulle vi då vara fega nog att misströsta om qvinnans emancipation? Nej, låtom oss käckt höja vårt banér! Vi vilja se hvem som ställer sig emot oss. Karlarne skola ej göra det! de skola åtminstone vara lika galanta mot oss som mot negrer och mormoner. Så mycket förtroende hyser jag till deras ridderlighet, och jag är öfvertygad, att ingen af herrarne skall anse mina förhoppningar alltför djerfva.

Det är mycket lätt att påpeka orsaken till det första fälttågets mindre lyckliga utgång. Det finns en gammal, högst intrikat fråga, som ständigt generat oppositionen, och det är frågan: „Hvad är det egentligen, J begären?“ — Det var just denna trollformel, som förra gången slog svärdet ur händerna på emancipations-hjeltinnorna. Man var förberedd på att framlägga otaliga bevis för att qvinnans ställning borde vara *annorlunda*, men *hurudan* den borde vara — ja, det hade man den gången ännu ej fått riktig tid att utfundera. Nu, efter tre års betänketid, har man äntligen kommit på det klara med saken. Svaret är färdigt och bestämdt, och jag hoppas, att det skall öfverraska våra motståndare lika mycket som frågan på sin tid öfverraskade oss. Det lyder så här:

Vi fordra *alls inga nya rättigheter för qvinnan; vi fordra blott erkännande af dem, som hon redan förvärfvat.*

Vi fordra ej, att man skall utvidga det inflytande, vi sedan urminnes tider utöfvat på samhällets tillstånd och händelsernas gång, — ty det är stort nog; men vi kräfva såsom en rättighet, att det skall blifva synligt. Hvarför skall hvarje människa känna Temistokles, och ingen känna namnet på hans hustru, oakadt den gode Greken sjelf erkände, att det var hon, som styrde både honom och staten? Hvarför skall det talas så mycket om John Malborough och så litet om Anna Churchill, oakadt det är bevisadt, att ett par af hennes silkeshandskar uppvägte alla den stridbare herrns förtjenster? Och hvarför skall man berätta oss, att enväldsregeringen i Danmark blef införd under Fredrik den tredje efter impuls af borgmästar Hansen, då man ju skulle komma sanningen mycket närmare genom att säga, att den blef införd under Fredrik den tredje *drottning* genom inverkan af borgmästar Hansens *hustru*? Vi fordra en fullständig revision af historien, och när den är ombesörjd, gå vi till hof- och statskalendern.

Vi begära ej, att i vår statsförfattning skall införas en paragraf, som medgifver oss tillträde till statens embeten; ty en sådan paragraf skulle vara alldeles öfverflödig. I verkligheten ha vi på olika tider beklädt dem allesamman, än det ena och än det andra — det är blott namnet, som fattas oss. Det jag här uttalar, är icke något löst påstående, det är ett mycket allvarligt faktum, som är upplaget i det allmänna medvetandet och kan bevisas *ex c. nsensu gentium*. Jag kan fråga enhvar af mina ärade åhörarinnor, ja, jag förs tillochmed appellera till herrarnes uppriktighet och fråga dem, om de icke

hvar för sig skulle hafva träffat en eller annan embetsman, som hvarken var man eller skötte något embete, utan endast fungerade som sin hustrus fullmäktige, och det till på köpet med en mycket inskränkt fullmakt. — Nåväl, låt dylika herrar liksom hittills beklåda sina embeten, men alla utmärkelser, såsom titlar och ordenstecken, böra väl tillfalla den, som *sköter* embetet. Hvarför skola vi vara uteslutna från dessa herrligheter? Ordenskedjor och bandrosetter kunna ju *nästan* lika bra bringas i harmoni med en damtoilett som med en herredräkt, och nästan hvarje led af våra långa, vackra herretitlaturer skulle utan missljud kunna återgifvas i feminin öfversättning. Man tänke sig blott en fruntimmerstitel sådan som t. ex.: „Hennes Excellence, fru Öfverfälttygmästarinnan, baronessan von *Den och Den*, riddarinnan af Elefantorden, kommendörska af Nordstjerneorden, huskors af Dannebrogen etc. etc.“ Skulle ej utsigten på ett sådant namn kunna framkalla kolossala bedrifter?

Men strider det mot rätt och billighet, att mannen bär historiens, ordenskapitlets och rangordningens utmärkelser, äfven då det är vi, som förtjent dem, så är det dock tiofaldigt mera orätt, att qvinnan icke ens skall få lof att behålla sitt eget namn. Det är redan underligt nog, att det uppväxande släktet alltid skall bära fadrens namn, utan afseende på, om det var *han*, som i verkligheten var stammens öfverhufvud; ty både historien och romanen visa oss, att modrens namn lika väl kan gå i arf. Dock, denna fädernensnamnets uteslutande ärftlighet kunde vi väl ännu finna oss i, men det värsta är, att man omdöper oss sjelfva efter brölloppet. När i gamla dagar jungfru *Kerstin* gifte sig med herr *Peder*, så blef hon, såsom rimligt var, titulerad *fru Kerstin*, och det föll aldrig någon förnuftig människa in att kalla henne fru *Peder*. När deremot i våra dagar ett berömdt fruntimmer — t. ex. en *Jenny Lind* — får det infallet att gifta sig med någon obskur herre, som ej eger något annat namn än den benämning han fått af att vara sin fars son — t. ex. herr *Pettersson*, eller *Andersson*, eller *Christofferson*, så skall hon partout afstå från sitt goda namn och låta uppkalla sig efter den *Petter* eller *Christoffer*, från hvilken hennes namnlöse herre och man härstammar. Är detta ej upprörande? — Ja, är det icke nära nog tillräckligt för att bortskrämma hvarje berömdt fruntimmer från brudpallen? I dagligt tal skall visserligen rättvisan göra sig gällande dymedelst, att en sådan herre kommer att gå under en benämning sådan som „*Jenny Linds man*“, medan det ej skall falla någon in att beteckna konstnärinnan såsom „*Herr Christoffersons hustru*“, men äfven *officiellt* fordra vi respekt för våra namn, och skall ett uppkallande nödvändigt ega rum, så må den gode herre, om hvilken vi talat, för framtiden kalla sig „*herr Lind*, född *Christofferson*“.

Såsom jag redan anmärkt, gå dessa fordringar endast ut på ett yttre erkännande af den betydelse, som vi i verkligheten förvärfvat oss, och nästan alla de öfriga fordringar, hvilka vi kunna framställa, äro likaledes riktade mot skenet och icke mot verkligheten. Hela emancipations-litteratur-fälttåget var sålunda endast ett angrepp på det konventionella „*Det går inte an*“. — Men detta begrepp är blott ett fantom, hvilket, i likhet med alla andra fantomer, endast har makt öfver dem, som tro derpå. Hvem är det, som bestämmer hvad som går an för ett fruntimmer? — Det är fruntimren, vi sjelfva, vi och ingen annan, och om vi blott *vilja*, kunna vi få de otroligaste saker att gå an. Fråga vi t. ex. herrarne, om det går an att begagna linong och siden i stället för risqvastar att sopa gatorna med, så skola de visst enstämmigt svara: „*Nej, på intet vis!*“ Men vi

ha nu en gång fått smak för släp, och trots alla möjliga protester ur estetisk, ekonomisk och dietetisk synpunkt hafva vi utan svårighet bragt det derhän, att vi hvarje regnvädersdag släpa många hundrade alnar linong och siden framåt de smutsiga gatorna. Det går mycket väl an! Fråga vi en herre, om det går an, att han slingrar sin arm kring ett fremmande fruntimmer, så skall han helt visst i sitt hjertas enfald svara med ett förfäradt: „Nej, Gu'bevars!“ Men vi — damerna — vi äro, som bekant, en liten smula förtjusta i vals, och därför förklara vi: Klockan *tre* på eftermiddagen och *utan* musik skulle det vara en skandal; men klockan *tio* på aftonen och *med* musik går det icke blott mycket väl an, utan det belönas tillochmed med en tacksägelse-komplimang. När därför en genialisk författarinna klagar öfver, att en ung flicka icke utan en hel konvoj af tanter, bröder och kusiner kan gå ett steg ut i det gröna, återfaller denna klagan uteslutande på oss sjelfva. I och med detsamma vi blott förklarade, att det gick an, skulle det ej finnas det ringaste hinder för, att hvarje svensk medborgarinna kunde röka sin cigarett såsom en spansk donna, rida Sweep-stakes såsom en engelsk lady och gå på skridskor såsom en holländska. Våra herrar skulle minsann ej göra några motsägelser, dertill äro de alltför beskedligt folk. Tvertom: de käre kusinerne skulle med vanlig tjänstfärdighet täfla om att tända fidibussar, hålla stigbyglarne och spanna på oss skridskorna.

Allting beror således blott på åstadkommandet af en organ, som med behörig auktoritet kan uttala det afgörande: „Det går an!“ — men hvar skola vi finna en sådan? I medeltiden hänskjöt man alla svåra frågor till universiteternas besvarande, men att följa detta exempel *nu* och *här*, anser jag mig dock ej böra tillråda; ty vore det herrar *professorer*, som blefve gjorda till domare, så fruktar jag, att ej *serdeles mycket* skulle komma att gå an, och skulle utslaget fallas af herrar *akademiska medborgare* — ja, då kunde det lätt nog hända, att *väl mycket* komme att gå an. Lyckligtvis behöfva vi också ej göra en dylik appell hvarken till konsistorium eller till studentföreningen, ty vi hafva sjelfva universiteter — universiteter, som ej gifva herrarnes det minsta efter — universiteter, der alla möjliga och omöjliga vetenskaper, ända till matematik, fysiologi och kyrkohistoria, doceras med en förvånande grundlighet — kort sagdt: universiteter i ordets egentligaste bemärkelse, ehuru de i sin blygsamhet endast kalla sig „moderna pensioner“. — Dessa instituter ensamt är det, som förmå att bringa qvinligheten i system och sätta den i respekt. Till dem adresserar jag därför mitt upprop. I alla mina emancipationslystna medsysstrars namn uppmanar jag på det kraftigaste såväl de höglärda professorskorna och lärarinnorna, som de ärade kandidatskorna och studentinnorna vid berörda universiteter att med möjligaste första bilda en „förening för värnande af qvinnans rättigheter“. Låt denna förening uppsätta de nödiga resolutionerna och låt oss sedan allesamman antaga dem i ett offentligt möte. — Mera behöfs ej. Snart skola emancipationens grundsatser tränga sig igenom, snart skall fördomens och pedanteriets gamla stängsel ramla af sig sjelft, likasom Jerikos murar, och snart skall en tid komma — en tid, på hvilken jag med stolthet hänvisar i det jag slutar dessa betraktelser — en tid, då äfven vi kunna börja att verka för de lidande och tillbakasatta klasserna i samhället — och när denna tid kommer, skall jag i ett litet föredrag tillåta mig att angifva det första befrielseverket, hvartill vi böra förena oss, nemligen:

„De gamla ungarlarnes emancipation“.

Ett skeppsbrott och penningekrisen.

Spring-Nisse: Hör på, bror! Har du hört att „De la Gardie“ gått förlorad?

Nisse i hvar gata: Hvad för en De la Gardie?

— Fartyget, ångskonerten — vet jag. Last, besättning och allt gick till botten. Till och med befälhafvaren.

— Hu, det var styggt! Hvar har du fått tag i det?

— Jag har det af Westerbergs egen mun.

— Westerberg! hvad är det för en passagerare?

— Det var ingen passagerare, det, må du tro. Han heter *O. Westerberg*, är matros och tillhörde besättningen på „De la Gardie“ ...

— Men hvad fan pratar du nu för persilja? Du sade ju nyss att fartyg, last, besättning och allt gått förloradt!

— Ja det är sannt. Men „ingen regel utan undantag“, vet du väl; och Westerberg — matrosen *O. Westerberg* — är just ett undantag. Han var den ende som blef räddad.

— Jaså... Hvem egde fartyget?

— Vet inte så noga. Det måtte vara någon i Lidköping.

— Stackare han!

— „Ingen orsak“, sa' skraddarn, när man tackade för treffligt sällskap. Både fartyg och last voro assurerade i London...

— Skönt, gudomligt! (*Knäpper med fingrarna.*) Att jag icke tänkt på det förut!

— Hvad kommer åt dig, bror? Hvad är på färde?

— Jo, jag fick en idé...

— Hm! skulle det vara så rart, det? Nå, hvad handlade den idén om? Låt mig höra det! Jag blir riktigt nyfiken.

— Jo, du! Du har väl hört talas om penningekrisen?

— Jag hör knäppt annat nu för tiden.

— Så är det. Sjelfva läkarne påstå att vi lefva i kritiska tider. Du vet väl hvori penningekrisen består?

— Åja, så der temligen. Fattigdom på mynt och rikedom på cessioner, tror jag.

— Rätt, min bror! Och för att bota dessa åkommor i landskroppen, bråka människorna sina hufvuden, så de kunde bli galna. De tänka än hit, än dit; än på det ena, än på det andra. Emellertid tyckas alla funderingar gå derpå ut att bereda en möjlighet för kreditens existens; och, upprigtigt att tala, har jag stora förhoppningar om att resultatet af de kloka hufvudenas sammansläende skall bli ganska vackert... „Kredit bara!“ så är dagens lösen; ty krediten förutan tro de att verlden skall störta samman.

— Det är då krisen, som skulle göra hvad icke kometen förmådde?

— Hör man på bara!... Med ett ord: krediten är just hvad de lefva och andas för. — Det enklaste medlet att afhjelpa penningekrisen, vore i mitt tycke att anskaffa penningar. Men detta anse de för alldeles omöjligt — för närvarande; och därför tänka de blott på att uppehålla krediten, troende att penningarne sedan komma af sig sjelfva... Vet du, bror! människorna äro icke så visa som de skyllas för.

— Med hvad rätt påstår du det?

— Kors! de försumma ju att ösa ur den guldgrufva de hafva midt för näsan på sig.

— Jag förstår dig icke.

— Oförståndige! Du har ju sjelf sagt att „De la Gardie“ gått förlorad?

— Ja visst.

— Och att fartyg och last voro assurerade i London?

— Ja. Än sedan?

— Är du då alldeles kokt? Begriper du icke att genom *den* händelsen flera tusen riksdaler komma Sverige till godo?

— Det är klart.

— Nå, sannolikt eger vårt arma land tusentals andra fartyg, som äro försäkrade i utländska assurancesbolag. Ju flera af dessa fartyg som gå förlorade, dess mera vinner landet. Kunde det nu bringas derhän att alla dylika fartyg ginge under på något *lämpligt* sätt — och med herrar flottister till befälhafvare vore det väl en smal sak — skulle ju penningar komma tjockt som gräs — ja, rulla in som stora floder... Då kunde landet återfå med ränta de millioner, som *på så sätt* strömmat ut...

— Förlåt mig, min bror! Den der saken är för allvarsam att skämta med.

— Menar du det? Annars skulle jag tro att den nog kan tåla vid ett litet skämt. Den sak, som icke är sjuk förut, lider ingen skada deraf.

(Meddeladt.)

Midas den yngre.

Saga.

(Fritt efter tyskan.)

När guden Apollo en gång gaf
Kung Midas den äldre present utaf
Två åsneöron långa,
Sad' kungen till allt sitt hoffolk så:
„Förråden icke er kung, ty då
Skall sjelfva fan eder fånga!“

Men ack! der fanns en barberare,
Som pratade bättre än rakade,
Han sig ned till floden gånge,
Han stack ned i yassen näsan sin,
Och ropade: „Har ni hört på hin!
Kung Midas har öron långa!“

Och vass-strå och rör hans ord förnam
Och buro det sedan muntert fram,
Att långt in i staden spridas;
Och så det gick till i hvarje stad,
I hela landet, man såg i hvar blad:
„Åsneöron har konung Midas!“ —

Den nye Midas han är minsann
En helt och hållet annan man,
En herre med magt och ära.
Hans öron ha visst icke sådant skick,
Men också han af naturen fick
Sin ledsamma börda att bära!

Då han trots hvarje framgång ny
Dock till sin tron var en — parveny,
Blef Zevs arg, den goda själen!
„Herr Midas skall dock, par raillerie“,
Så sade gubben, „grymt kittlig bli
Från hjessan och ner till hälen!“

Hvad hade herr Midas att göra der?
Men på det nu ingen omkring det bär,
Med pikar han sig omgifver,
Och dessa de säga genast till,
Om någon, som herrskaren kittla vill,
Helt fräckt fram till tronen klifver!

Och kittlar honom någon i grannens land,
Den stackarn han genast med egen hand
Vill förpassa till evigheten!
Ty ingen kung Midas röra får
Förrän han råkar i vrede svår —
— Ack, den otäcka kittligheten! —

Herr Midas sade allt till sitt hof:
„Förtigen hemligheten, och sof,
Annars blir jag rent af terribel!
Den kittlingen är så förtretelig,
Om bara ett finger pekar på mig,
Ty jag är så rysligt sensible!“

„Och ni allena få veta utaf
Att ödet mig denna känslighet gaf
Ifrån tupén ned till klacken!
Och kommen ihåg att hin håle ska' ta,
Den som med ett sqvaller sticker åsta',
Och att han af min käpp får tacken!“ —

Men der fanns ock en barberare,
Som pratade mer än han rakade,
Och som lät det på papper spridas!
Och nu, nu skriker hvartenda blad,
Hvartenda rör uti land och stad:
„Det får ingen kittla herr Midas!“

Just därför så ilsknen herr Midas är
Och hotar med hela sin stora här,
Dem som skratta åt hemligheten!
Kom vänner ihåg det, och minnens blott:
Att skjutas ihjäl det gör inte godt! —
— Ack! den otäcka kittligheten! —

Hvad som är förargligt.

Att säga hvad det förargliga i allmänhet är, hafver sig icke så lätt. Enligt hvad sjelfva namnet antyder, är det någonting som förargar — och med den definitionen kunna vi nöja oss, tills vi hittat en bättre. Det märkvärdiga i saken består deri, att det förargliga ofta, och kanske oftast, är en riktig småsak. Men huru stor — d. v. s. liten — denna småsak är, går den er dock till hjertat. Och detta är nödvändigt, ty — annars vore den icke förarglig.

Det förargliga stöter en smula på otur. Denne är likväl någonting mera storartadt. Då oturen, som man sagt, „är en olycka i fickformat“, är det förargliga endast som en „pris“ af en hel dosa med otur. Olyckan, oturen och det förargliga, förhålla sig i storlek så till hvarandra som bibeln, psalmboken och katekesen. Öfver olyckan kan man gråta, öfver oturen harman, men öfver det förargliga blott — förargas. Det är skillnaden.

Skulle läsaren emellertid vara lika klok på det förargliga, lika oklok på hvad det egentligen är, måste författaren tillgripa exempel, för att göra saken rätt åskådlig. Här följa några sådana, ryckta ur högen af de tusen sinom tusen, som det menskliga lifvet ständigt har på nederlag. I det dunkel, hvori läsaren famlar om sakens rätta förstånd, torde dessa exempel för honom blifva hvad lika många gasläggor äro för den, som nödgas tillryggalägga en mörk gata nattetid. Således ganska upplysande.

Förargligt är, om man hemligen står och lyssnar och får höra obehagliga sanningar om sig sjelf.

Förargligt är, om man gör en längre resa och, först sedan man kommit ett godt stycke på vägen, märker att man glömt kappsäcken hemma.

Förargligt är, om man förtärt något på en kallare eller ett schweitzeri och vid betalningen saknar sin plånbok.

Förargligt är, om man vänder sig bort för att nysa och dervid nyser en annan rakt i ansigtet.

Förargligt är, om man genom testamente blifvit en rik mans universalarfvinge, men testamentet omintetgöres till förmån för en annan.

Förargligt är, om man har ofördelaktiga yttranden om en person, och en af dennes anhöriga befinner sig i sällskapet. — Nästan förargligare är det, om man citerar hårda omdömen öfver en obekant och denne sjelf är närvarande.

Förargligt är, om någon, som blifvit kär i ett fruntimmer, löper åstad med ett frieri och då först får veta att fruntimret redan är förlovadt.

Förargligt är, om en äkta man, som i egenkap af „talman“ friar för en af sina vänner till en ung, rik, vacker och älskvärd flicka, *sjelf* erhåller flickans bevägenhet. — *Obs.* Om hans hustru är en betvarg, som han gerna vill bli af med, då är det rent af en *olycka*.

Förargligt är, om någon, som i sednaste laget begifver sig till en stor middag, får sina svarta byxor sönderrifna på vägen.

Förargligt är, om någon, som sätter sig till spelbordet för att vinna en liten penningesumma, hvilken han just behöfver, i stället tappar bort alla sina kontanter och mera till. — *Obs.* Är förlusten betydlig, kan man gerna kalla det *otur*.

Förargligt är, om någon, som fjeskar kring ett vackert fruntimmer för att hjälpa henne med kappan och sjalen, råkar trampa henne på fötterna, så att hon skriker till.

Förargligt är, om någon, som ledsnat vid lifvet och vill hänga sig, icke finner en plats, der han obemärkt kan sätta sitt uppsåt i verket.

Förargligt är, om någon, som önskar en bok att skratta åt, skickar till bokhandeln och der erhåller — „Grin-Klas“.

Förargligt är, om någon, som läser denna uppsats, tänkte sig deri finna något roligt; ty visst blef han då lurad på konfekten!

Annars hoppades författaren att hans lilla uppsats icke skulle komma någon förargelse åstad. *N—e.*

Om Ögonen.

Populär-ovetenskaplig afhandling.

Falska vänner hafva hjertat på *tungan*, rädsla älskare hafva intet hjerta i *kroppen*, hos stora snillen finnes ofta *alls intet* hjerta, flickor hafva i allmänhet redan vid nittonde året *förlorat* sitt hjerta eller *fästat* det vid något föremål, hos mången sitter hjertat ej på *rätta stället* och hos fege sitter det ofta tillochmed i *halsgropen*. Frågan *hvar* det egentligen sitter är fördenskull såväl ur anatomisk som moralisk synpunkt ytterst vigtig, och vi stå i stor tacksamhetsskuld hos den skald, som gjort den stora upptäckten och uttalat det stora ordet:

„Uti *ögat* hjertat bor“.

Hur mycken sanning innehåller ej denna korta sats! — Då tvenne par ögon *söka* hvarandra, bruka tvenne hjertan *finna* hvarandra, då ögonen förstå hvarandra, uttala sig tvenne hjertan för hvarandra. Det är så svårt att genomskåda hjertan derföre, att vi endast kunna se de människor i *ögat*, som äro lika stora eller lika — små som vi. Den menniska, till hvilken vi ödmjukast blicka *upp*, likasom den, på hvilken vi föraktligt blicka *ned*, hafva vi svårt att lära känna; den förre, emedan han står för högt, den sednare, emedan vi se honom öfver axlarna.

Hvarföre förbli så många hjertan slutna och outgrundliga för oss? Emedan vi få blicka så få i *ögat*. Hvarför bli vi sjelfva så ofta missförstådda? Emedan man mer bedömer oss efter *skenet* än efter *sanningen* i vårt öga.

Ja, endast i ögonen ligger — *sanningen*, ty ögonen hafva ej blott det ljus, utan hvilket intet annat kan uppfattas, de hafva ej blott den förmåga, som mest riktar vår själ; de hafva äfven det språk, genom hvilket ensamt man kan uttrycka allt, allt mot hvilket hvarje annat språk måste kallas fattigt.

Der gråla och bråka de lärde om möjligheten af ett universal-alfabet — — sen hit, J herrar! *ögonspråket* innehåller alla tungomåls alpha och omega! och är det än stumt som kärleken — ty den stumma kärleken är den djupaste — så förstås det dock af alla, ty hvar och en förstår sanningen. *Ögat* ljuger *aldrig*, och lögnaren vågar ej att fritt slå upp ögonen; *ögat* bedrager ej, äfven om, ja isynnerhet då det blir förrädare; *ögat* är vår själs uppenbarelse, dess heliga skrift; för den, som förstår densamma, för den, som troende uppfattar den, ligger deri en verld af salighet.

Ögat kan bedraga sig sjelft, men ej andra; *munnen* kan hyckla kärlek, men icke *ögat*. Hvarje önskan, som vi kunna läsa i en för oss kär persons öga, uppfylla vi; en vink ur en

väns öga verkar ofta mer än den längsta straffpredikan, och när sköna ögon vinka oss, veta vi icke blott hvad vi skola tänka, utan äfven hvad vi skola göra.

Man säger, att *ögat* är själens spegel. Denna liknelse haltar, enär hvarje spegel fördunklas af den lättaste andedrägt; men en stark själ låter just *ej* så lätt fördunkla sig. *Ögat* är således endast en spegel för svaga själar, och derför koketterar också blott det svaga könet, vandt att kokettera framför spegeln, med ögonen. Dessutom se vi i spegeln allting bakframpå, men i *ögat* se vi själen från den rätta sidan.

De barn, som uppväxt under stränga ögon, blifva bättre än de, hvilka bortklemats af blind kärlek; men en herrskares milda öga förmår mer än tyrannens mörka blick.

Karlarne äro ofta med seende ögon blinda, och fruntimren se mestadels mer och skarpare än de borde se. Fadersögat är bestämdt att i familjen *förutse* mycket, modersögat att *efterse* mycket. Modersögat är alltid vaket; äfven då det tillslutes af sömnen, blickar det i drömmen efter det älskade barnet.

Hvem förmår räkna de qväden, i hvilka ögonen besjungas? — Det första poem, som hvarje skald diktar så snart hans ögon blifvit öppnade, handlar säkerligen alltid om den älskades ögon; än äro de himlen, än stjernorna, än den mörka natten och än åter den ljusa dagen, än ett djupt haf och än tändande blixtar. Den ene poeten har af ögonen blifvit sårad, en annan genomborrad, en tredje förbränd, en fjerde förgiftad, en femte tillintetgjord, en sjetta förtrollad, en sjunde fången, en åttonde saliggjord, men icke en enda har af dem blifvit — bragt till tystnad. Och likväl — hur ofta måste ej våra önskingar förstummas inför sköna ögon! Ja, ögonen straffa, förlåta, förbjuda och tillåta, hålla på afstånd och — — locka.

Ljusskyggheten är den mest spridda af *ögats* sjukdomar. Oräknelig är mängden af dem, som ljuset gör ondt, som öfverhänga sin själs fenster med täta slöjor och ej heller vilja unna sina medmenniskor att fritt njuta ljuset. Det skall finnas stater, der dessa mörksens uftar och sömngångare bilda formliga stånd och korporationer....

Blindhet — o, du tröstlösa tillvaro! Hur oändligt många äro ej med seende ögon slagna med blindhet! Lyckan är blind, kärleken och hatet äro blinda, och äfven lydnaden är blind. „Lagens öga vakar“, säger skalden; men „rättvisan är blind“, säger ordspråket. Tron är ej blind, ty *il faut voir pour croire*, då man skulle vilja förtvilla om det närvarande. Guds öga vakar öfver oss alla; — men ve oss om de få makt öfver oss, som skryta med sin tråldom: ty de farligaste, opålitligaste, otrognaste och mest njutningslystna tjänarne äro — — *ögon tjänarne*.

Tomtebissiader.

En person, som utkom ur en boklåda, der han som hastigast genomgått den s. k. „jullitteraturen“, mötte straxt utanför boden en bonde, som frågade honom:

— Hör nu, harren lelle, vars'go' och säj mek, hvar ja' kan få köpa nå'n hjulsmörja?

— Julsmörja? upprepade den tillfrågade, och tillade, pekande åt boklådan: jo, det är här det.

En gammal kaffesyster, ifrig nyhetskrämerska och pratsjuk till ytterlighet, slutade vanligen sina meddelanden med det tillägget:

— Nu är jag sannerligen så torr i halsen, att jag kan „spotta tvåstyfrar.“

— Man kan då med skäl säga, inföll en gång en närvarande muntergök, att mamsell ger sina nyheter till pris för en spottstyfver.

N:is 23 & 24.

Pris:

3 skill. Banko

pr N:o.

Den 31 December

1857.

Säljes i Rikets

alla Boklådor.

TOMTEBISSEN.

Priset å detta dubbelnummer är 6 sk. B:ko.

Ett äfventyr i Julveckan.

Säkert har enhver af våra värda läsare hört historien om landtmannen, som reste in till Stockholm för att få se en skymt af general Canrobert, men som just i det högtidliga ögonblicket, då mängdens hurrarop förkunnade den store mannens ankomst, genom en kitslig grannes åtgärd, för en stund, genom hattens nedklämmande öfver ögonen, beröfvades sin synförmåga. — Det är just en liknande, och i dessa dagar passerad händelse, Tomtebissen här går att omtala, och hvilken händelse med allt skäl förtjenar ställas under rubriken "om det förargliga".

Det var ett par dagar före julafton. — På alla gator var liflig trafik af fram och åter löpande köpare och säljare. — Här syntes en piga, på ena armen bärande en korg fylld med landtmanna-produkter, hoc est grönsaker, på andra armen en kolossal julgran, det var ju också på sätt och vis en grön sak. — Der syntes en förnäm dam, i omfångsrik krinolin, till stort mehn för trafiken, stolt tåga fram, efterföljd af en livréklädd betjent, som bar de af den förnämna damen till julen upphandlade artiklarne. — Här åter en "pepparkaksgumma" som i en stor korg utbjöd till försäljning större och mindre, från hjessa till fot guldbesmidde pepparkaksryttare; på de herrarnes lysande uniformer syntes intet spår af penningbristen, också riskerade de fina militärerna att, i ordets egentliga mening, blifva uppätta af den afundsjuka, gapande mängden, i sanning ett olyckligt öde för så "smakfulla" varelser. I botten på korgen hade den skrockfulla gumman lagt porträttet af en kunglig person, emedan hon påstod, att detta befordrade afsättningen. — Der gingo ett par glada skolpojkar, reflekterande öfver julens fröjder, och gnolande på melodien till "Julia, Julia, Julia, Julia hoppsasa". — Här syntes åter en mörklagd positivspelare, åtföljd af en blind violinvirtuos, och efterföljd af en skara musikalskande åhörare, hvilka alltid med lika stor förtjusning åhörde den "granna" musiken och med slantar rikligen belönade den stackars italienske spelaren, hvilken af ett omildt öde

blifvit dömd att draga vefven. — — — Som sagdt, det var en liflig, på omvexling rik, tafla. — Men midt ibland dessa sorglöst framhjulande varelser syntes en ung man, som med bedröfvad min och spejande ögon sakta armbågade sig fram bland mängden, utan att akta på de många knuffar och puffar, han af kommande och gående fick uppbära. Han tycktes söka någon, och af de stirrande blickar han fästade på hvarje mötande fruntimmer, kunde man lätt inse, att det var någon af det täcka könet, som utgjorde föremålet för hans efterforskningar. Så förhöll det sig också verkligen. Den unge mannen var nemligen en nyetablerad handlande från en närbelägen småstad, inom hvilken han var född, och utom hvilken han aldrig tillförene satt sin fot. Han hade dagen förut med sin fästmö och dennas mor anländt till Göteborg och tagit sig rum på ett af de större hotellen, hvarest han efter långt vägrande äntligen med lock och pock lyckats erhålla två väl möblerade rum. — Den följande dagen bestämdes af damerna till uppköpen för julen, och med klappande hjerta (hjärtklappning är alltid julklappars förebud) öfvertänkte vår stackars handlande alla de svårigheter han, utan tvifvel, skulle få att kämpa emot i den "stora" staden, hvarest en enda gata var lika stor som alla hans födelsestads, tillsammansantagna.

Solen uppsteg, och våra småstadsbor med den, — och snart stodo damerna färdigklädda, otåligt väntande på sin följeslagare, hvilken ännu en gång slog en väldig klunk äkta Eau de Cologne på gula sidennäsduken (i dag skulle man riktigt "slå på" på stort) och tände en äkta Havannah, — — sin vara för fyra skillingar stycket, — men så skulle man också i dag visa sig i "stora världen".

Redan hade man vankat ifrån bod till bod i goda tre timmar, under hvilken tid damerna köpt, och vår unge handlande, som i dag föga gjorde skäl för den titeln, betalt en hop rariteter, då man, vid svängningen om ett hörn, fick sigte på en större gаланteri-bod, — och ingenting var naturligare än att man styrde kosan dit. — Med knapp möda lyckades man att komma in i butiken, så många köpare, eller åtminstone betraktare, voro der förut samlade, men damerna ville ovilkorligen in, och vår hjelte fick således, ehuru han stretade emot, följa med, ty damernas vilja lär ju vara her-

rarnes lag, — och nog är det en sanning, hur olaglig den än är, och hur osannolik den ock låter. — Äntligen voro våra resande midt i högen derinne, och vår hjelte hade allt upptänkligt besvär för att så mycket som möjligt skydda sina damer för alltför omilda påstötningar af den knuffande och skuffande menniskomassan. Men härtill var icke en arm nog, tillochmed vår hjeltes tvenne, så starka de än voro, förslogo knappast. Dels för att således hafva begge armarne fria, dels af tillbörlig försigtighet, lät vår unge vän sin splitternya Stockholmshatt quarsitta på sitt pomaderade hufvud, der den onekligen prydde sin plats. — Detta ådrog honom emellertid många speord af de innevarande, och såsom en hvass knif stack honom en anmärkning om "småstadstuppen, som vill spela engelsman", i hjertat. Fåfånga voro dock numera hans försök att aftaga hatten, emedan hans armar voro liksom fastlimmade vid sidorna. Hvad blef följden? — Jo, som en ödets straffande hand lades en af de innevarandes tunga "näfve" på vår hjeltes omsorgsfullt borstade hatt, och tack vare den inom Sverige så vidt utsträckt tryckfriheten, trycktes den goda sex tum ned öfver ögonen på honom, så att han i en hast fick ett alltför tydligt begrepp om det Egyptiska mörkret. Man bör ej förundra sig öfver att vår stackars handlande, i likhet med sin hatt, blef nedtryckt af denna obehagliga händelse, och af de fatala skrattsalvor, som ljödo rundt ikring honom. — Förgäfves sökte han befria sina ögon från deras obehagliga fångsel, förgäfves att befria sin beklämda näsa, vanmäktiga voro hans försök, armarne sutto som i ett skrufstäd, och som en ödets lekboll kastades den till blindbock förvandlade unge mannen till höger och venster bland den skrattande mängden. — Hur länge detta förblindelsens tillstånd varat visste han ej, då han äntligen kände sina armar fria. Med förtviflans kraft ryckte han af sig den fördömda hatten, och fann sig stående på trottoiren utanför boden. — Troligen hade han, följande med strömmen af den utåt sträfvande massan, kommit dit. "Hvar äro fruntimren?" var den första fråga den nu klarseende unge mannen ställde till sig sjelf, och efter att hafva öfvertygat sig om att de ej funnos kvar i boden, började han jaga gata opp och gata ner, för att om möjligt få sigte på dem, men förgäfves. — Så hade

han utan rast och ro, och utan att få något inombords, ströfvat omkring i flera timmar. Redan började det skymma, och gaslyktorna tändes, men ännu hade han ej upptäckt minsta spår af de förlorade.

Förtvillad, förkrossad, tillintetgjord, beslöt han styra kosan till hotellet, i hopp att der finna de eftersökta damerna. Utmattad af ansträngningar och hunger anlände han dit, ilade pilsnabbt upp till sina rum, men — o, ve! — fann dem tomma. Alla reseapparater, utom hans egen kappsäck och den fördömda hattens fodral, voro försvunna. En biljett med hans adress låg på toiletspegeln; häftigt uppslet han densamma, läste den, och föll med ett hjertsliande utrop i den hårdt stoppade soffan. — Hvad innehöll då denna Hjospost? — Jo — i korta men bestämda ordalag underrättades vår hjelte deruti, att damerna, högst förbittrade öfver hans brist på ridderlighet och takt, att midt ibland fremmande människor lemna två svaga qvinnor åt deras öde, beslutat betala honom med samma mynt, och derföre redan för flera timmar sedan, begagnande deras gemensamma resvagn, begifvit sig på hemfärden. "Och" — slutade brevet, som var skrivet af det äldre fruntimmeret — "hoppas vi att äfven framdeles kunna hjälpa oss utan Ert beskydd, och hvad min dotter serskilt angår, så vågar hon ej lemna sitt framtida öde i händerna på en man, som redan såsom fästman visat sig så ur stånd att beskydda henne". — "Det der var ju en ganska begriplig korg" — stammade slutligen vår stackars hjelte, sedan han kommit till tydligt medvetande om det skeddä. — "Här återstår för mig intet annat än att dö af sorg".

Slutligen måste han dock ha ändrat åsigt i det sednare fallet, ty en half timma derefter, sedan han intagit en ganska försvarlig sexa, såg man honom på en af skjutsinrättningens raphönor skumpa ur staden, skakad till kropp och själ; och påstår sig skjutsbonden hafva hört den resande mellan tänderna frammumla något som liknadt ett qväldt "tusan djeflar", åtföljdt af orden: "Förr må jag sjelf bli en noshörning, jorden en limpa och månen en grön ost, än jag reser till Göteborg igen i sällskap med fruntimmer, för att köpa julkappar".

Kunslighetens anor.

När furstar på jorden jag yfvas ser
Och kråma sig uti sin glans,
Samt påstå att Gud, som blott godt oss ger,
Har dem gifvit den gyllene krans,
Då ler jag i skägget åt herrarna,
Och tänker i smyg uppå anorna!

Jag tänker uppå när Israels barn
Börja sätta sig sturskt på tvärn,
Hur Samuel då — den fiffiga karln —
Smidde krona af lagens jern,
Och, för att dem straffa, gaf dem en kung,
Som vaktade åsnor när han var ung.

Hur lefde väl sedan hans majestät?
Jo, just som en turk och tyrann:
På trollkärngar trodde, höll hög diet,
Gjorde bockar så fort han hann;
Och sedan han ledsnat på makt och flärd,
Han föll — i delirium — på sitt svärd!

Den andre han var en ungdom så bård,
Slog Goliath i skalln med en sten,
Men sedan han kronan fått i sitt våld,
Blef han mera och mera klen.
Efter flickor han slog både natt och dag
Och gjorde sottiser af tusen slag!

En dag såg han på sin ministers tak,
Bathseba så luftig och bar, —
Snart mannen låg drunknad i första vak,

Och mätressväldet färdigt var!
Och Bathseba hon födde båd' en och två
"Legitima" små Davidsöner också!

Men medan kung David i jungfrubur
Satt glader och kungligt smord,
Tyckte Absalon att det var hans tur
Att få klippa sin pappas hjord!
Men gubben blef arg, och vid slutad lek
Hängdes arsprinsen upp i en gammal ek.

Uppå sistone, som mången annan karl
När han styrkan att njuta mist,
Konung David, som förr en lufver var,
Blef båd' läsare och pietist!
Och han dansa, för arken som en mamsell,
Och sjöng botpsalmer ifrån morgon till qväll.

Kung Salomo se'n fick båd' ära och pris,
Och blef kallad "den store" med!
Skreks ut för att vara horribelt vis,
Och gjorde för namnet besked.
Nya qvastar de sopa dock alltid rent —
Männe han dessa rökverk också förtjent?

Han templet byggde, det är visst bra,
Det har mången ock sedan gjort!
Man har ofta sett majestäterna
Kröka ryggen i kyrkans port! —
Men, som fadren, han svag för könet var
Och blef så en narr uppå gamla dar!

Trehundra hustrur han hade ett tag,
Förutom "pigor" dertill! —
Kan man undra uppå att karln blef svag,
Och med bjellror i skägget satt still?
Undersåten af honom exempel tog,
Det var kjortelregering så det förslog!

Och ändå när som Sabas drottning kom,
För att sluta en fredsallians,
Fick hon ovälsignad ej vända om,
Nej! det blef en öm konnäsangs!
Och när Salomo dog, ett skelett han var,
Och af ryggmargen fanns ej ett qvintin kvar.

Efter dessa tre kommo ännu fler,
Uti öster, söder och nord!
Och de bredde sig ut allt mer och mer
På den sköna, den herrliga jord!
Och de ha' "regerat" från tid till tid,
Så folken de suckat och svettats dervid!

Och "Herrans smorda" de kallas ännu,
Fylla världen med bråk och gräl,
Och många — det vet både jag och du —
Göra nog för benämningen skäl.
Men få de delirium än i vår värld,
De falla — på sängen, och ej på svärd! —

Derför, när jag furstarne yfvas ser
Och kråma sig uti sin glans,
Samt påstå att Gud, som blott godt oss ger,
Har dem gifvit den gyllene krans, —
Då ler jag i skägget åt herrarna,
Och tänker i smyg — uppå anorna!

De fyra Temperamenterna.

Föreläsning för — hvem som heldst
af
Erik Bögh.

Mine herrar!

Redan i människosläktets första barndom gjorde ett godt hufvud den upptäckten, att det fanns fram och bak, höger och venster på alla hufvuden. Detta fyrkantiga resultat ledde till otaliga liknande, såsom: att världen hade fyra hörn, jordklotet fyra element, året fyra årtider, staten fyra stånd, människorna fyra temperament o. s. v. o. s. v. Härvid stannade man en tid; men efterhand som människorna

utvecklade sig, blefvo deras hufvuden mer och mer flersidiga, och denna flersidighet gjorde sig öfverallt gällande på fyrsidighetens bekostnad. De fyra elementerna blefvo upplösta i några och nittio grundämnen, och i stället för fyra streck fick kompassen trettiofva. Man upptäckte länder — t. ex. Danmark — der det hvarken var sommar eller vinter, och de fyra årstiderna utstyckades derför i tolf månader. Icke heller ständs-indelningen kunde bestå. Adeln sökte prestembeten, preteståndet blef allt mer och mer verldsligt, borgarne köpte adliga titlar, och bönderne adliga gods — kort sagdt: stånden uppgingo öfverallt i hvarandra, undantagandes hos våra goda vänner och grannar Svenskarne, hvilka jemte Hinduerna åtog sig att vidmakt-hålla de fyra kasterna, till varning och skräck för andra nationer. Af alla de gamla fyrdelningarne återstår oss numera endast läran om de fyra temperamenterna, och det är denna jag nu i ett kort utdrag ämnar föredraga för mina ärade åhörare.

Temperamenterna eller sinnesbeskaffenheterna äro fyra: det sanguiniska, det koleriska, det melankoliska och det flegmatiska. Visserligen finnes det några, som påstå, att temperamenternas antal belöper sig till omkring åttahundra millioner, men detta förnekar jag på det bestämdaste, intilldess man förelägger mig en specifikation öfver dem alla. — Emellertid vill jag dock, af serdeles artighet mot annorlunda tänkande, medgifva, att man lika sällan finner temperamenterna som grundämnena oblandade, ja att de flesta människors individuella temperament är en blandning af alla de fyra ofvannämnde. Att förklara mina ärade åhörare upprinnelsen af de olika temperamenterna, derpå vill jag ej inlåta mig. Ett försök i denna riktning skulle gifva mitt föredrag samma längd och bredd som ett vanligt politiskt tal, och — hvilket vore det värsta — det skulle sannolikt ändå gå mig som det gått så mången aktad talare: när det en hel timma långa föredraget vore slutadt, skulle de af åhörarne, hvilka ännu befunne sig i vaket tillstånd, vara precist lika kloka som då det börjades; ty oaktadt de lärde både här och der sökt efter orsakerna till temperamenternas olikhet, — både i planeternas ställningar och i blodets atomer — hafva de ännu ej blifvit ense om att finna den någonstädes. Låtom oss derför hålla oss till det kända: temperamenternas verkningar, deras yttre igenkänningstecken.

Sanguinikern är ett ögonblickets barn. För honom existerar endast en tid — det är den närvarande. Forntiden har han glömt, och framtiden kan han tänka på när den kommer. — "Det är långt till längre fram", säger han. Han har, enligt alla hans vänners försäkran, ett godt hjerta; man kan föreslå honom hvad man vill: han går in på allt — undantagandes att läsa matematik. Om dygd och last äro vanor, så är han hvarken dygdig eller lastfull, ty hvarken hans passioner eller hans grundsatser beherrska honom öfver fjorton dagar isender. Han är ombytlig i allt, undantagandes i kärlek: ty han är ständigt kär, och det är blott föremålet för hans kärlek, som oupphörligt omvexlar. Sina löften håller han samvetsgrannt, såframt han ej glömmar dem eller har olägenhet af att uppfylla dem. De företag han börjar äro otaliga: de han fullföljer äro deremot snart räknade. Han räknar aldrig sina pengar och vet aldrig hur mycket klockan är; han sjunger alla nya visor, men kan aldrig mera af texten än de första fyra raderna; han är alltid inspirerad och alltid skuldsatt. Berättar han en historia, så lägger han heldre till än tar ifrån; enligt hans lexikon heter "rätt vackert": "gudomligt", och i stället för "en tid bortåt" säger han alltid "en evighet". Han intresserar sig både för hemligheter och cigarrer; men så snart

han kommer att tala med en god vän, är det honom lika omöjligt att tala med sin hemlighet som att hålla eld i sin cigarr. Då det sanguiniska temperamentet är det lyckligaste af alla, bekänna de flesta sig dertill. Till sanguinikerna räknar sålunda en berömd tysk fysiolog: alla barn och unga flickor, alla målare, poeter, musici och skådespelare — kort sagdt: hela konstnärspersonalen; alla probenreuter, barberare, markörer och lakejer; vidare en mängd apor, samtliga hundar, med undantag af mopsen, som är melankoliker, och gräfsvinshunden, som är koleriker; ytterligare ekorren, gräshoppan, sångfoglar, fjärilar, o. s. v.

Kolerikern åtskiljes ofelbart från alla andra genom tvenne stora knölar öfver öronen. Han har som oftast djupliggande ögon, framstående kindben, stridt hår och buskiga ögonbryn — i allmänhet äfven styf halsduk och uppstående fadermördare. Han är född aristokrat; då han uppträder som frihetsvän, är det alltid emot sina förmän; dock respekterar han äfven den fria viljan hos sina underhafvande, så länge den ej strider mot hans egen, ty *den* skall genomdrifvas — kosta hvad det vill. Kolerikern har mycket gemensamt med ett lokomotiv: han går framför som det, har brådtom som det, rycker med sig mängden som det, sprutar rök och gnistor som det, kan explodera som det och går raka vägen som det. Han tål inga motsägelser och låter aldrig tyrannisera sig af andra än sin hustru eller hushållerska. Han håller sitt ord som en spansk grand; han ger heldre för mycket än för litet, såväl af penningar som stryk; han hatar tévatten och tévattens-konversation, dricker konjaken „torr“, tuggar tobak, svär och går på jagt. Hans föredrag är vanligtvis högröstadt; är han musikalisk, så sjunger han bas och behandlar sitt fortepiano som smeden sitt städ; janitscharmusik föredrager han obetingadt framför rouladsång. Till kolerikerna räknas alla turkar, spanjorer och korsikaner, alla strids-hjeltar så väl i statens tjänst som i skogarne och på landsvägen, alla läkare och skarprättare, sjukvaktare och fångvaktare, journalister och polisbetjenter, samtliga rofdjur från och med lejonet till piggsvinet; slutligen herrar vädurar, getbockar, kalkoner, vipor, getingar och hajar, m. fl.

Melankolikern igenkännes på långt afstånd på sin långsamma gång och sitt lutande hufvud. Kommer han närmare, så upptäcker man som oftast en näsa, hvars storlek betydligt öfverskrider den reglementerade. Hans mine är likaledes påfallande; man skulle nästan kunna tro, att han alltid hade tandvärk. Han är folkskygg och inbunden, han vänder hvarje skilling i handen innan han ger ut den och hvarje ord i munnen innan han uttalar det. Misstänksam är han öfver all beskrifning; när någon skrattar, tror han, att det är åt honom; man kan icke lätt säga något, som han ej förstår att „taga åt sig“. Han vill gå på djupet med allt och har en farlig böjelse att grubbla öfver Hegels filosofi, Johannis uppenbarelse och uppfinningen af *perpetuum mobile*. Han är ytterst försiktig; då han går ut i staden, smyger han sig tätt intill husen, på det att ej en tegelpanna må falla ned på hufvudet på honom, och sedan han om aftonen gått till sängs, stiger han upp tre gånger, för att se efter om han verkligen låst dörren. Har han pengar, så drömmer han hvar natt, att man bestjäl honom, och har han en hustru, så tror han, att hvarje förbigående är hennes hemlige älskare. I hat är han oförsönlig och i vänskap trofast; men hans vän måste behandla honom så försiktigt som ett rutet ägg, om han icke oupphörligt skall känna sig förnärad och tillbakasatt. Han är vankelmödig uti att fatta beslut, men envis i att utföra dem. Han tycker ej om solsken, afskyr dans och hatar kopparslagare, begagnar snus, spisar medicin som dagligt bröd och tror på

aningar — understundom tillochmed på spöken och homöopati. Med få undantag höra alla verkliga och uppdiktade romanhjeltar till melankolikerne; item gamla jungfrur i allmänhet och guvernanter i synnerhet, item alla schackspelare, gamla studenter, afskedade reserv-officerare, alla misskända genier och samtliga folkskolelärare. Afgjorda melankoliker äro vidare gräfsvinet, mormeldjuret, mullvaden, flädermusen, ugglan och syrsan, m. fl.

Flegmatikern är nästan alltid vid godt hull. Det är något visst afrundadt vid hela hans personlighet. Hans mage bildar en cirkel, hans ansigte och ögon likaledes, hans tankegång likaledes. Medan den kantige kolerikern ständigt stöter och blir stött, i det han simmar mot strömmen, glider den trinde flegmatikern lugnt nedåt densamma. Hans fetma håller honom uppe. I staten är han en af de „bäste medborgare“; han är hvarken revolutionär eller reaktionär, ty både framåtskridande och tillbakagående fordra rörelse, och då han alldeles icke är någon vän af rörelser, är han strängt konservativ. Nödgas han att gå, så släpar han fötterna efter sig; står han stilla, så lutar han sig alltid emot något, och sitter han, så lägger han armarne antingen i knät eller på bordet. Passioner känner han blott till namnet, och svärmar han för något, så är det vanligtvis för att fiska, sofva middag eller dricka bäjerskt öl. Alldenstund han är en afgjord fiende till krig, blir han sällan misstänkt för att hafva upfunnit krutet; deremot lär det vara alldeles säkert, att han upfunnit ländstolarne, inrättat kakelugnsvrårna och gjort de stora sjöskumpiporna moderna. Bland flegmatikerne finner man en stor mängd viktualiehandlare, öltappare, ljusstöpare, gamla prester och holländare, samt största delen af den så mycket omtalte herr *Sörensens* familj — vidare: samtliga behornade och långöriga husdjur, sköldpaddan, stockfisken, snigeln, det lyckliga ostronet, o. s. v.

Dessa få karaktersdrag, hvilka jag nu haft äran anföra — dels efter berömda fysionomers och fysiologers anteckningar, dels efter egna observationer — skola, såsom jag hoppas, vara tillräckliga för att gifva mina gunstiga åhörare ett klart begrepp om de fyra temperamenterna, och har man först detta, skall man lätt kunna sortera människorna. Man behöfver blott från sitt fönster betrakta de förbigående: de, hvilka än springa och än stå stilla, äro sanguiniker. — De, hvilka marschera framåt med korta, afmätta steg, äro koleriker. — De, hvilka smyga sig fram, äro melankoliker, och de, hvilka släpa benen efter sig, flegmatiker.

Genom fortsatta iakttagelser skall man icke blott kunna upptäcka temperaments-olikheten hos de två-, fyr- och sexbenta djuren, utan äfven igenkänna den hos alla andra, såväl organiska som oorganiska, skapade ting. Man skall finna, att den svajande poppeln med sina evigt prasslande blad är sanguinisk, att den knubbiga, krokiga eken är kolerisk, tärpilen och granen melankoliska, och den klumpiga, tjockhufvade pilen flegmatisk. Tillochmed hos köksvexterna skall man upptäcka temperament. Kan t. ex. selleriknoppen vara annat än koleriker, och är det möjligt att tänka sig något mera flegmatiskt än en gurka? — Jag hade sänär sagt: är det möjligt att taga någonting i handen utan att se under hvilket temperament det sorterar? — Spanskröret är sanguiniskt, ziegenhainaren kolerisk, bambusröret flegmatiskt, och paraplyen är ju en deciderad melankoliker.

Nu önska ni måhända att se en praktisk tillämpning af mina teoretiska iakttagelser? — Nåväl! Jag skall straxt ha den äran att producera mig som praktiker genom att utpeka en representant utaf hvarterdera af de fyra temperamenterna bland mina ärade åhörare, eller rättare sagdt bland dem, som ej varit åhörare. Under hela mitt

föredrag har jag observerat en herre, som oupphörligt hviskat åt höger och venster, framåt och bakåt — det var naturligtvis en sanguiniker. Då jag händelsevis kom att nämna ordet „skarp-rättare“, såg jag en annan plötsligt resa sig och lemna lokalen med en förkrossande blick på kathedern — han var uppenbarligen en koleriker. En liten stund derefter började en tredje ömsom betrakta de stängda fönstren, den talrika samlingen åhörare, och er ödmjuka tjänare; hans ängsliga miner røjde tydligt, att han hyste en hypokondrisk fruktan för atmosfärens värme och föredragets längd, — han smög sig sakta bort, och jag behöfver väl ej nämna, att det var en melankoliker. Nu gäller det således blott att finna en flegmatiker! — — Han är funnen! — Men här afbryter jag; ty jag ville ogera störa den söta slummer, hvori mitt intressanta föredrag redan längesedan invagat honom.

Småstadsskräddaren.

(Platt „ingenting“.)

Behagar läsaren genomögnas denna exposé af en småstadsskräddares karriär? Den kan vara lika så lärorik som mången annans. Ty är mannen, om hvilken vi skrifu, någorlunda klipsk af sig, stiger han i graderna, och det ganska hastigt. Ja, det går riktigt i — karriär.

Att börja med, är han „en dunkel existens“. Vanligtvis — ty undantag gifvas — är han en bondpojke på aderton år, alltför bekväm till vanliga landtmannagöromål, när han kommer i lära hos en lappskräddare på landet. Hos denne inhemtar han de första elementerna af den vetenskap, som skall bidra till hans lifs uppehälle och blifva hans lefnads mål; d. v. s. han lär sig att någorlunda skapligt föra nålen, att värma jernet samt tillforma en och annan „bot“, som — låt vara — skall sättas på sockenpastorns nattrock. Efter ett par års förlopp börjar han ledsna vid att traska från gård till gård och bära „mästarens“ jern och sax och kanske få snubbor till på köpet. Han börjar äfven inse — ty nu först komma de förargelsebringande insigterna — att hos denne ingenting mer är att lära, hvarföre han med det snaraste drar sin Matts ur skolan och säger mästaren en god dag.

En vacker morgon träder han — högtidsklädd och med en viss högtidlighet äfven i sitt sätt — in genom den närliggande lilla stadens portar. Han beger sig direkte till en af de yngre skräddarmästarne, hvars anseende ännu ej sjunkit ned till likgiltighetens nollpunkt. Hos honom begär han att få fullborda sin lärokurs, hvilket efter en stunds prut också beviljas. — Här göres han bekant med den högre delen af skrädderivetenskapen, här lär han sig att skära till på längden och bredden samt dessutom att skarfa mycket fint, ty dessa konster äro för män af facket alldeles nödvändiga. Här inskärpes — eller, ännu kraftigare: inpräglas — hos honom en tillbörlig respekt för förmän, isynnerhet för gesällen, hvilken både med ord och åthäfvor vet att göra sin myndighet gällande. För att stå väl hos denne, måste han både stå på tå och bocka — det sednare endast ifall han sitter. Här — i den lilla staden — bevistar han söndagsskolan, der han bland annat lär sig att skrifu sitt namn på ett alldeles oesterhärmligt sätt. Emellertid börjar han här också få ett begrep om sitt högre „jag“: här utvecklas puppan så småningom ur skalet, och rätt som det är, befinnes fjärilen — skräddardandyn — färdig att flaxa ut i verlden. Han skaffar sig en viss hållning — hur den ser ut, vet läsaren mer än väl — kallar sig Hansson i stället för Jöns och börjar taga del i söndagsförlustelserna. Han är nu en half kavaljer, och det fordras blott en högre „rang“ för att han skall blifva det till fyllest. Han har redan lärt

känna „jungfrurna“ — hvilka han, att börja med, knappt vågade se på, än mindre tilltala — och kommit underfund med att de ej äro annat än syndiga människor, likasom han. Han har lärt sig mycket — mycket mer än vi här kunna uppräknas — och den stora dagen nalkas med stora steg, då han skall befinnas värdig gesällgraden.

Ehuru gesäll, är han icke fullkomlig, ty der-till fordras något mera. Ännu saknas honom litet polityr, litet verldsvana, litet meriter, för att kunna uppträda riktigt med glans. Han måste derföre „resa“, „bese sig“, „arbeta på större verkstäder“. I denna afsigt vänder han den lilla staden ryggen och anträffas snart nog „på resande fot“ på vägen till Stockholm — detta de svenska skrädderi-artisternas Rom och Paris. Der uppsöker han en skräddare, som är i ropet, och arbetar på dennes verkstad i runda fjorton dagar — ja, om det skall vara rätt „gentilt“, kanske hela månaden. Om söndagseftermid-dagarna är han gerna ute och promenerar med någon god vän — ty sådana får han „i rep“ genast, bara med en sup eller ett glas punsch — och på qvällqvisten samma dagar följer han vil-ligt med på någon liten rolighet. Stannar han en längre tid i hufvudstaden, låter han inskrifva sig i bildningscirkeln, och — ho kan sedan bestrida att han är en bildad karl? Emellertid har han lagt bort det plebejiska namnet Hans-son och tillbytt sig ett mera klingande; och om en gammal bekant från hans födelsebygd händelsevis träffar honom på gatan och tillropar honom: „Se, god dag, Jöns Hansson!... hur lefver verlden med dig?... du känner väl igen mig?“ rynkar han på näsan och svarar: „Nej, jag har icke den äran... mitt namn är Gyllen-gren... mjuka tjenare, min herre!“ samt vän-der sin gamle bekante, hvilken vi antaga eger en underordnad rang, ryggen. Emellertid har han tillika blifvit ett veritabelt lejon såväl i sättet att skicka sig som i sättet att kläda sig. Man kunde nästan säga att han blifvit en lef-vande skräddarskylt, en lefvande, fast karrikerad, parisermojournal, ty ett non-plus-ultra af grannlåt är han.

Allteftersom han gör plånboken tunnare — och i Stockholm arbetar han slitigt derpå — tänker han allt allvarigare på sin dådanfärd. Slutligen, när blott föga af hans medhafde pen-ningar återstå, sätter han sin tanke i verket och beger sig till någon af rikets småstäder... „Förmodligen till *lärdomsstaden* igen?“ menar läsaren... Jo, pytt! det skulle ni tro! Nej, han vet mer än väl att ingen är profet i sitt eget fädernesland, och derför hamnar han hvar som helst annars, der han tror sig komma att må väl. Om det sker i Telje eller Trosa, det är honom likgiltigt, och förmodligen är det så för läsaren också.

I den lilla staden hyrer han sig en passande lokal. Der anlägger han sin verkstad, verksta-den för så många människors omstöpning, ty det är väl sannt ändå att „kläder göra folk och rocken herrn“. Öfver ingången till sin verk-stad låter han uppsätta en skylt, hvarpå följande i stora förgyllda bokstäfver — ty förgylldt skall det vara — står att läsa: „*J. H:son Gyllengren, skräddarmästare från Stockholm*“. I fönstren uppsätter han några modeplancher, som han händelsevis kommit öfver på boklådan och ut-visa att han följer med tiden och moderna. Kan en liten „puff“ dertill anskaffas, är det godt och väl. Hvarom icke, behöfver han icke hänga sig för det. Han har i alla fall en sådan förtjenst att han knappt vågar tänka på alla beställningarna på en gång, för att icke bli yr i hufvudet — så många äro de. Nu är hans lycka gjord — — dock nej! icke ännu. Hvad som fattas, skola vi straxt se.

Att ej med gissningar öda bort den knappt tillskurna tiden, vilja vi genast nämna att det

är en hustru, som till en början fattas i hans lycka. En rik „hemmadotter“ — således en landtlig oskuld — hvars bekantskap han for-merat — Gud vet hvar — är just den, som skjutit eld i hans hjertas krutkammare. Då den vackra jantan — vi antaga äfven att hon är vacker — ingenting högre önskar än att byta stånd och bli *fru*, och fadren är förmycket tjugad af det guldklingande namnet, för att säga nej åt en sådan måg — så ligga inga hinder i vägen för lysning och bröllop på *samma* dag som frieriet undanstökas, såvida ej presterska-pet har något att invända. Men detta rör oss egentligen icke, och derföre är det nog att säga att med de der sakerna går det som en dans och till alla parternas fullkomliga belåtenhet.

Nu kan man då ändtligen säga att hans lycka rotfastat sig. Han är rik, bedrifver ett ansedt yrke, har en ung och vacker hustru — hvad kan man mer begära i denna „sorgernas verld?“ Men visar han ackuratess emot stadens styres-män, har han ännu mången ära oupplevad. Då blir han rådman, „bror“ med borgmästaren och får — under det denne ligger till sängs af något tillfälligt illamående — tjenstgöra i hans ställe som vice, men med ordinarie titel, med hvilken titel han sedan hela sitt lif igenom föredrager att kalla sig. Då kan han gerna lemna verkstaden ifrån sig, ty det skulle före-falla rätt löjligt att se en borgmästare på ett skräddarbord. Han *behöfver* också ej att tråla längre; han kan godt lägga armarna i kors, liksom fordom benen, och glädja sig åt — att han är till.

Så går det till i — fred. I krigstider der-emot är det icke omöjligt att han får en hel ruinerad fästning till skänks att vara kommen-dant öfver. Sådant har händt en gång förut. Det har händt hans yrkesbroder Berggren — den lyckligaste ost bland skräddare, som vi hört omtalas.

Skön litteratur!

Ung Axel sadlar gångarn (Pegasus) gladt
Och rider genom dag och natt.

Tegnér.

Det var nu en lycka midt i olyckan, att den förfärliga penningekrisen skulle inträffa just vid en årtid, då jullitteraturen med sin rikedom i någon mån torde kunna bidraga till de upp-rörda sinnenas lugnande. Ty när våra mate-riella fördelar tillintetgöras liksom genom en jordbäfning, dervid de stora husen, som tyckas stå på berg till grund, först ramla, medan hyd-dorna i dalen endast lindrigt skakas, — när man icke längre är i tillfalle att bereda sig dessa eljest så outhärliga lifvets njutningar, vänder man sin håg ifrån verldens snöda lust till andeliga ting; man blir med ett ord: *läsare*. Man blir sålunda läsare af en slags förtviflan.

Historien förtäljer om Osymandias, den ve-terligen förste bibliotekarien i större skala, att öfver ingången till hans boksamling stod skrif-vet: „läkedom för själen“. — I våra dagar äro bibliotekerna icke så sällsynta, tvertom uppstå de snart i hvartenda gathörn; man kallar dem rätt och slätt boklådor. Förtviflade läsare, lå-tom oss besöka en sådan der boklåda och hemta oss läkedom för själen!

Osymandias-bokhandlaren, med pennan bakom örat och det aldräförbindligaste småleende, kom-mer genast emot oss, helsar: „mjuka tjenare!“ och frågar hvad vi behaga. — Till en början förstummas vi vid åsynen af alla de värderika arbeten, hyarmed vi finna hyllorna fullpackade och disken öfversållad. Denne sednare påmin-ner oss ovilkorligen om hvad en poetisk små-landsprost så klassiskt uttalat, att „snillet lik-som korken flyter ofvanpå“. Men vår artige Osymandias hjälper oss ur förlägenheten, i det han presenterar för oss t. ex. toilettkalendrarna

Flora och *Graciosa*, den förträffliga barnboken *Nisse och Nasse* samt *Grin-Clas*, åt hvars äkta humoristiska uppsatser vi komma att skratta både detta året ut och nästa. — „Ack, *Flora!*“ utropa vi och skynda i främsta rummet att till-egna oss densamma. Midt i vintren skola vi ju sedan ha att fröjda oss åt blomstergudinnans närvaro. Hon kommer att i vår husliga krets utströ ännu de herrligaste praktvexter från främ-mande land, än hemländska oförlikneliga slät-tergubbar, borstnejlikor och käringtänder. — *Graciosa* har icke mindre namnet för sig att dofta af utsökt behag. Vid blotta anblicken af *Nisse och Nasse* vattnas det oss i munnen. Vi påminna oss den ljufva barndomstiden, då Kong-elf var det Schlaraffenland, dit vår längtan trädde. Om *Grin-Clas* hafva vi redan yttrat oss.

Totalintrycket af jullitteraturen kan följakt-ligen icke blifva annat än detta: Augusti ära, diktens ætas aurea, måtte hafva återvändt. „Fat-tigdomen mig ej trycker“, sjunga vi med skal-den. „Förtviflan vike fjerran!“.. Vi hafva funnit läkedom för själen.

Men, i massan af permar med glacépapper och bronserade bokstäfver,

„Se, hvad jag fick uti min hand,

Se hvad jag fick att bära!“ — *Iduna* läser Tomtebissen på titelbladet. Bokens yttre är ett azurblått klotband med förgyllning och guldsnitt. Ætas aurea, intelligensens guldålder, har bestämt återvändt. Det bär nu ovederlägg-ligen syn för saga.

Hvad betyder dock härvidlag ytans prakt emot innehålls? — Slå bara upp „*Kjortelvä-gen*, skizz af Axel“, pag. 9—107. Hvem känner sig icke pickhågad att genast beträda denna väg, som plågar leda till giftermål och sällhet? Må det derföre tillåtas Tomtebissen att särskildt puffa och redogöra för skizzen!

Nå väl!

Det vittra konststycket börjar med en „intro-duktion“, hvori pro primo en vårdag i hufvud-staden alldeles mäterligt skildras. Man bevitt-nar bland annat hurusom, af pur förtjusning na-turligtvis, en af de aderton fraterniserar med en seminarist. Men midt i det glada hvimlet står der en ung man lutad mot barriären på Norr-bro och ser hemsk ut. Han är luggliten, men genialisk och hjelte i dikten. Plötsligt får han ett par finare damer i sigte. Då råtar han upp sig och utbrister: „Sofi!?... hvad hon är skön!... Hvad jag älskar henne!“ Derpå låter författaren de begge damerna föra ordet ända till introduktionens slut. „Du känner den unga mannen, Sofi?“ frågade den äldsta, hvars namn är Evelin. „Ja, något... stammade Sofi.“ — Sedan kan läsaren gerna följa damerna hem till Regeringsgatan, der de bo, och lyssna till deras samtal med en tredje salongernas blom-ma, den unga Marianne. Det upplyses härunder, att Evelin är gift med ett gammalt hofrättsråd, att Marianne är ogift och uppfylld af emancipa-tionsidéer. „Jag föraktar alla karlar“, förklarar hon. „Ah, hvad jag harmas på dessa män, hvilka betrakta oss som lejonet de små my-rorna... dessa sednare dödade dock lejonet, djurens stolta konung.“ — De tre damerna hafva varit pensionskamrater. „Du var den yngsta i pensionen. Marianne och jag voro som tvenne *mödrar* för dig“, säger Evelin till Sofi. Ändtligen börja de bry Sofi för Wilhelm (så hette det lugglitna Norrbro-geniet) och hon älskade honom äfven med hela fullheten af en själ, för hvilken „kärleken är lifvets alfa och omega“ — kärleken, „för hvilken intet Chim-borazzo är så högt, att han fruktar bestiga det, ingen Djefvulshåla så djup, som tillochmed sjelfva Févals fantasi, att han icke lugnt och utan tve-kan svingar sig ned på dess botten.“ Slutligen komma damerna öfverens att hjälpa den unga mannen upp ur dyn, „allt för det mörkrets skull kring hans ögonbryn“. Sällskapet åtskiljer sig

slutligen; men förf. låter förstå, att äfven hofrättsrådninnan Evelin är betagen i Wilhelm.

I andra kapitlet får man närmare lära känna „en ung man utan resurser“. Hvem skulle denne unge man vara om icke Wilhelm? Han beskärmar sig öfver att ingen förläggare velat köpa hans „små ungdomsförsök“, ingen teaterdirektör tillhandla sig hans „dramatiska utkast“. Stackars snille! — Då öppnas dörren hastigt och en ung, elegant man inträder, ropande: „Morjens!“ — Denne har vackra drag, men „stort lättsinne“. Hans namn är Evald Smith. Herrarne begynna orera öfver tur och otur, litteratur och hvarjehanda. „Skämtet“, säger Wilhelm bland annat, „glädjen tycktes vilja fly för allvarets fadermördare“ o. s. v. Härmed fortsättes kapitlet ut, tills på sistone de begge filosoferna känna sig hungriga och kila i väg till Djurgården, att se „m:ll Delands vackra figur i *Debutanten och hennes far*“ samt supera. Wilhelm är i synnerhet förtjust öfver det senare; ty „när man länge ätit dåligt, kunna till och med en poets tankar drifvas ur fantasiens Elyseum till materiens *jordkofva*“.

Tredje kapitlet bär till öfverskrift „På Werners strand“. Förf. tecknar med raska penn- drag en hänförande natur. Han gör oss der- efter bekanta med en gammal enkefru på „det lilla täcka Locketorp“ jemte hennes syster- dotter. Gumman är enkefriherrinnan Wapenkam och systerdottern heter Augusta. Det är tidigt på morgonqvisten. Åtta unga kavaljerer komma roende i en båt, för att med sång uppvakta och gratulera Augusta på hennes namnsdag. Augustadagen inträffar visserligen enligt alma- nahan i September, men icke förthy tillåter väderleken att man kan roa sig under bar him- mel. I en bred remna i en klipphäll, dit frö- ken Augusta afsöndrat sig från de öfrige, blir hon uppletad af herr Gentilé, ett lejon af första ordningen, som här gör henne den mest brin- nande kärleksförklaring. Hon var så vacker och så medveten af sin skönhet, den hulda festens drottning, att de blickar hon kastade om- kring sig voro „en djerf utmaning för fruntim- ren att träda in på arenan och täfla om skön- hetens pris“. — Men herr Gentilé — om ho- nom säger förf. att han „var en af dessa salon- gens koryféer, hvilkas hela lif liknar papgojans i sin bur“ ... „Papgojan rör sig fram och till- baka på sin pinne, på hvilken hon också någon- gång stryker sitt krokiga näbb. Herr Gentilé och hans vederlikar röra sig likadant på *kur- tisens pinne, som för dem är den balangserstång, hvarmed de kunna hålla sig uppe på det bonade salongsgolvet*“ ... En kurtisör, menar förf. har ett stenhjerta, „men med en kurtisens svamp uti“ ... Kapitlet slutar med att enkefriherrinnan och Augusta samma dag kl. 12 begifva sig med ångbåt till Stockholm, dit de blifvit inbjudna att fira Marianne's födelsedag, och man får veta, att Wilhelm numera galler för „en ny Tegnér“, hvars „skaldeskapelser köpas för enormt pris“.

I fjärde kapitlet beskrifves den der födelse- dagsfesten såsom högst lysande. Man återser Evelin, Marianne och Sofi samt Wilhelm, nu med titel af kongl. sekter och tillnamnet Ericsson. Man formerar dessutom en hel hop nya och förnåma bekantskaper. Kapitlet har till öfver- skrift „Ett rykte“, hvilket går derpå ut, att hofrättsrådninnan och kongl. sektern skola stå i alltför intimt förhållande till hvarandra. Men „Wilhelm teg ... den som verkligt älskar, med hela fullheten af sitt jag, ser helst att hans kärlek blir ett tyst faktum mellan hans hjerta och hans öde“ ... Wilhelm älskar dock blott *Sofi*. — Som prof på huru förf. vetat inlägga snillrikhet i dialogen, må anföras de ord, hvar- med Evelin vänder sig till värden, grosshandl. Kassaman: „En charmant fête, herr grosshand- lare ... Ni bevisar ovedersägligt, att den fina- ste belevnhet äfven kan ha sin pulpetstol“ ...

Vid slutet af fêten visar sig herr Evald Smith, som emellertid blifvit förlovad med Marianne, något upprymd af dryckjom och emottager der- före af fästmon en skrapa. „Ha“, *gnisslande* dervid Evald vredgad. — Fästmon är denna samma Marianne, som hatade karlar och för- aktade dem ...

„Idel framgångar“ heter *femte* kapitlet, i hvil- ket Wilhelm får en pjes uppförd på kongl. tea- tern, blir framropad och öfversållad med blom- mor. Sofi kastar till hans fötter en bukett inne- hållande „en papperslapp, hvarpå stod skrifvet: *Tack!*“ — Omkring en krans, hvarmed drama- turgen äfven hedrades, lästes å ett papper: „Fortfar! Ni skall lyckas! Qvinnorna beskydda er!“ — Men Sofis pappa, som är snål, tror sig utpekad i pjesen och blir topprasande. „Den skurken! mumlar han mellan tänderna — och han vill bli min måg!“ — Hemkommen efter triumfen deklamerar Wilhelm åtskilligt samt rö- ker cigarr. Derpå öfvergår förf. till sjette och sista kapitlet.

Detta har till öfverskrift: „Mot- och medgång“. Evald kommer inrusande till Wilhelm. Han har bondånger, han har slagit upp med Marianne och är hotad med lagsökningar samt besluten att fria till Augusta Wapenkam, som har sina 200,000. Men Wilhelm afråder honom och skyndar till hofrättsrådninnan att öfvertala henne ställa allt tillrätta igen emellan Evald och Mari- anne. Evelin vägrar bestämdt, men under- rättar Wilhelm, att han blifvit assessor; då faller denne på knä och gråter af glädje, hvarpå de kyssas. Sedan inkommer Sofi, och Wilhelm sätter henne i knäet. Emellertid friar Evald till Augusta och får ja. Sålunda blir han ran- gerad, men icke lycklig. Han bosätter sig på Locketorp, och Gentilé inackorderar sig i famil- jen. Wilhelm träder i brudstol med Sofi, som i sinom tid lyckligen nedkommer med „ett det lilla sötaste barn man vill se“. — Kan man önska sig det bättre?

Tomtebissen skulle icke egnat så mycken ut- förlighet åt redogörandet för skizzen „Kjortel- vägen“, om icke på en gång ämnet och för- fattaren varit honom af högt intresse.

Sedan några år tillbaka har det varit en lust och glädje att se med hvilken produktivitet „ung Axel“ (ty att förf. är *ung* derom vittnar djerf- heten i hans framträdande) strött vittra alster omkring sig. Han rör sig med samma lätthet inom dramatiken, sagodiktens och novellens områden. Så snart någon vådevill af Erik Bögh lemnat pressen, är „Axel“ genast färdig med ett „svenskt original“ i beslagtad anda, t. ex. *Lile- kingsflickan*, *Tiggarflickan* m. fl., och knappt hade „Sjöjungfruns sagor“ blifvit något bekanta, innan man äfven hade de älskliga „Skogsflickans sa- gor af Axel“. — Detta bevisar likväl endast, att liknande idéer kunna uppstå hos olika indivi- der. Visserligen har Tomtebissen hört upp- gifvas, att „Axel“ äfven skulle vara bearbetare af „Den grå Paletån“ samt författare till „En midsommarsnatt i Dalarne“, hvilka båda pjaser gjort så mycken lycka; äfvensom att de bidrag till kalendern *Norden*, man sett sign. A-ie, och hvilka äro af ett ungt, talangfullt fruntimmers hand, skulle vara af Axels; men Tomtebissen har icke hört det af „Axels“ egen mun — hvilket deremot *de* försäkrade sig hafva hört, som lemnat Tomtebissen uppgiften — och vå- gar derföre icke garantera hvarken sanningen eller ens sannolikheten.

Icke mindre utmärkt är „Axel“ som poët, fastän han också dervidlag i val af ämne stundom blifvit förekommen. — Under orientaliska kri- get lästes i en Stockholmstidning åtskilliga het- lefrade antiryska poemer med hufvudrubriken: „storm i seglen“, eller något dylikt, och snart fagnade Axel publiken med utgjutelser i samma syfte, t. ex. „Framåt!“ och „Lägg an!“ ehuru ett strå hvassare, ty „snillet liksom korken flyter

ofvanpå“ ... Dessa stridssånger föranledde en spefogel att i Hallandsposten skrifva ett paskill, hvarur en af de minst förargliga verserna allenast må anföras:

„Min lilla patriot! Du tappert nog
Gör moskoviter ned. Jag ville våga:
Mot filistéerna ej Simson drog
Mer hurtigt förr med sin „åsnakindboga.“

Dock, i trots af det anförda, är ingen nu lefvande svensk författare mera originell i bil- der och tankegång än Axel. De förra hugger han till ur det första block han får tag i och som tänkare har han oftast skäl att utropa med gubben Sjövall i „ett resande theatersällskap“: „sköna tanke! gu'vet hvar jag fick dej ifrån!“

Med speciellare afseende å Axels nyaste ar- bete „Kjortelvägen“, så — för att begagna en stor kritikers egna ord — är den „skrifven med raskhet, eger många ypperliga situationer, är rik på skiftande händelser och — slutas väl!“ ... „Vi hvarken kunna eller vilja med anatomieknif sönderdela de enskilda lemmanne“, äfven om, o Axel! sårens smärta snart skulle vara förbi. — Tomtebissen ser fast heldre med nöje i Axel en „person inträda inom våra för- fattares krets“. Derföre välkommen igen både i kalendrar och tidningsspalter! — „Axel“ skall alltid finna roade läsare och hans förläggare alltid en tacksam publik, som nappar på Kroken.

Lexa.

Till en olycklig älskare.

(I anledning af en „klagovisa“.)

„Är jag då glömd, skall ingen älska mig?“
så brast du ut förtvifladt härom julen ...
Det var väl fan! vill ingen älska dig?
du på allt hopp tycks nästan helt bestulen.

Du har då inga penningar, min bror,
och har ditt ansigte ej heller för dig,
och ingen titel, ingen börd jag tror,
då du en sådan ryslig fråga gör dig?

Ty om du hade det, jag tror bestämdt
du i det längsta skulle derpå drista
och — ja, jag menar allvar, icke skämt —
en sådan fråga gömma till det sista.

Men kanske tiderna förändrats se'n
och du fått skäl att publikum förskona
för dina „tunga suckar“, och igen
du börjar dina glada visor tona?

Det vore ganska nöjsamt, ty — förlåt
jag öppet sanningen för dig bekänner! —
du är ej skapt att *tolka* sorg och gråt,
fastän med dig de äro gamla — vänner.

Visst lär det vara ljust att gråta ut,
när man inom sig gjort det lilla rönet
att hjertat hotas blifva *dränkt* till slut;
men detta rör blott — *Btr* och „könet“.

Nej, spar du dina suckar och din tår
att ej *förstelna* må ditt varma hjerta,
och sjung som fåglen glad i nyfödd vår
och lulla *så* till sömns din sorg och smärta!

N—e.

Förslag till Instruktion för en förbättrad Polis-inrättning i Villervalla.

Kap. 1.

Om *I oliskammarens Embetsmän och Betjente*.

§ 1. Polisen i staden handhafves och besörjes bädanefters af en serskild Poliskammare; den kom- mer att bestå af en Borgmästare och 3:ne Råd- män, 2:ne illitterata och den tredje något litterat; dessa tillsättas efter ålder och meriter, Borgmä-

staren deremot utan allt afseende härpå. Dessa tjänstemän kunna aldrig afsättas och behöfva icke sjelfve taga afsked.

§ 2. Yppas vid ärendernas handläggning några tankar, böra de i protokollet antecknas och såsom en sällsynthet till allmänhetens kännedom meddelas. Borgmästarens mening blifve alltid gällande. Är Borgmästaren af eget förfall hindrad, tråde den äldste af Rådmännen i hans ställe. Blifva de af olika mening, afgöre åldern.

§ 3. Utom Stadsfiskalen, som är den lydande (så vidt någon lydande finnes der ingen befällande är) Polisens förste man, utgöres betjeningen af 3:ne uppsyningsmän eller polisbetjente, hvilket antal vid marknader, och i öfrigt när omständigheterna sådant fordra, må förökas med extra polisbetjente, hvartill hädanefter som hittills antagas välkända, nyktra och pålitliga personer.

§ 4. Uppsigten öfver polisen inom staden utöfas af Fiskalen vid lediga stunder, och på polisdistriktet utom staden af hvem som derstädes kan upptäcka någon polisbetjent. Uppsyningsmännen undfå sina stationer till tjänstgöring med afseende på behovet, den ene från torget till krogen N:o 1, den andre från torget till krogen N:o 2, den tredje från torget till krogen N:o 3 etc. När uppsyningsmännen någon gång träffas ute, får deras uppsyn icke förråda hvilken uppsigt de utöfvat. Dessemellan böra de uppehålla sig på torget, så att deras förmän ej må bortglömma deras tillvaro.

§ 5. Poliskammaren antager med konstitutional polisuppsyningsmän, kände för nykterhet, trovärdighet och skicklighet. Skulle under tjänstutöfningen motsatta egenskaper ådagaläggas, låte förmännen sig icke märka. Finnes någon uppsyningsman hafva afgifvit en falsk och origtig rapport för egen vinning eller andras skada eller omgås någon med otidighet eller låter sig besticka, skall Borgmästaren emellan fyra ögon tillsäga honom "att det icke går an." Om Stadsfiskalen åsidosätter sin pligt, bör Borgmästaren gå ytterst försigtigt till väga.

Kap. 2.

Om Polisens skydd m. m.

§ 1. Poliskammaren, dess tjänstemän och betjente äro under lagens och allmänna opinionens hägn och skydd emot alla oförtjente våldsamheter och oförrätter med ord eller gerning. Och skola således de brott, som emot dem kunna föröfvas, straffas efter 18 kap. 8, 9 §§ Missgerningsbalken och må i likhet med hvad 17 kap. 11 § Rättegångsbalken stadgar, polisens betjente sjelfve edeligen vittna om det, som dem i thy fall händer, så ock om det de uträttat, der ej andre vittnen till äro. Dock bör detta stadgande icke såsom hittills tolkas så, att de måge vittna i fylleri- och dylika mål, utan endast om det våld, som i tjänstutöfning mot dem begås, heldst detta lagens stadgande endast tillkommit för att förskaffa dem det personliga skydd, de kunna påfordra, då de ofta ensamme utan tillgång på vittnen måste uppträda till ordningens upprätthållande.

§ 2. På det polisens betjente, när de i sysslans utöfvande stadde äro, måge igenkännas och i följd deraf äga rättighet att blifva åtlydde, skola de bära ett synbart tecken "som utmärker deras tjänst", och icke sådane distinktionstecken, som högre militäre och civile embetsmän begagna, ty härigenom nedsätta de allmänhetens tanka om deras förmäns uppfattningsförmåga af det skickliga och passande.

Kap. 3.

Om Poliskammarens Jurisdiktion.

§ 1. Poliskammarens jurisdiktion sträcker sig så långt som stadens område, hvaremot dess tillsyn och verksamhet endast till torget och närbelägna krogar, samt är i afseende på tiden in-

skränkt till några få timmar midt på dagen; när skymningen inträder försvinne all polis.

§ 2. På kallelse af poliskammaren skall inställelse iakttagas icke allenast af stadens innevånare, men äfven af resande och vägfärande, utan afseende på åtalets rimlighet, egen bekvämlighet, tid och rum eller om kännedom förefunnits om tillvaron af den polisförfattning, mot hvilken förseelsen skulle varit begången, och detta oaktadt man nogsamt vet, att den polisbetjent, på hvars anmälan åtalet uppstått, saknar all tillgång att ersätta kostnaden, om stämningen visas hafva varit obefogad eller af kitslighet uppkommen.

Kap. 4.

Om Poliskammarens göromål m. m.

§ 1. Som det icke åligger magistraten, att hafva inseende öfver stadens polis, åligger det polisen att tillse, det magistraten icke begår några excesser, utan vidmakthåller det bestående, så att inga missbruk afskaffas eller någonting mera hädanefter än hittills blifver med god ordning och skick inrättadt.

§ 2. När vid mål, som vid annan domstol är anhängigt, något sådant förmärkes hafva förelupit, som med god ordning och polis öfverensstämmer, bör poliskammaren för exemplets skull härom meddelas kännedom.

§ 3. Med egentligen så kallade lagbrott må poliskammaren ej taga någon hufvudsaklig befattning, utan dem till vederbörliga domstolar förvisa; deremot är poliskammaren rätta forum för alla trakasserier. Med de brottslige må polisen anställa förhör och, om så pröfvas, dem i häkte inmana, dessförinnan de böra noga visiteras och frantagas vapen, penningar och andre i häktet onödige effekter, hvilka återställas dem, när de ur häktet frigifvas, om polisen så aktar nödigt.

§ 4. Under poliskammarens egentliga och omedelbara tillsyn bör deremot komma:

1:o. Ordningen till gudstjenstens ostörda befrämjande, stillheten, som derunder i staden råda bör, och bestraffning af sabbatsbrott genom buller, oljud, varuförsel m. m.

2:o. Uppsigt öfver brandsynen, utan tillsyn om verkställigheten af dess beslut. Stadens brandhus och eldsläcknings-anstalter stå fortfarande under samma myndighets omsorgsfulla vård, så att i händelse af eldsvåda stadens alla innevånare deraf må komma i åtnjutande, derom Borgmästaren, som då före befälet, lærer draga försorg. Om stadens spruthus vid en dylik olyckshändelse skulle räddas, bör brandredskapen ofördrojligen derefter besigtigas och bristerna afhjelpas senast inom ett dygn efter utbrottet af en ny eldsvåda. I öfrigt bör poliskammaren förskaffa sig kännedom om stadens brandordning.

3:o. Byggnadsordningens efterlefnad, hvartill hör, att när hus nybyggas en del läggas något utpå gatan och andra på behagligt afstånd från densamma; att när magasinier vid större gator uppföras, de placeras med gafveln vända åt densamma. Detta med mera handhafves noggrant, på det staden ej må erhålla ett alltför enformigt och för ögat stötande utseende. Förbrytelser mot denna författning upptagas, ransakas och afdomas någon gång vid poliskammaren, dervid saken stadnar.

Besvär emot poliskammarens utslag i dylika mål fullföljas slutligen i högsta domstolen, å hvars utslag intet afseende fästes (exempla sunt odiosa).

4:o. Tiggeriets oinskränkta utöfvande, på det stadens innevånare så mycket förr sjelfva må komma i åtnjutande af sina bidrag till fattigförsörjningsanstalten. De fattiges andel i fallande böter uppbäres af polisen.

5:o. Stölders och andra grofva brotts uppspanande och bestraffande. Härifrån undantages om någon så kallad "bättre person" råkar misstaga sig på sitt och andras, isynnerhet ur-

säktligt om personen tillhör det vackra könet och såsom resande gästade staden samt derunder med notabiliteter inom handelsverlden knyter intimare bekantskaper. Då driste ingen af polisen att tillämpa hvad som finnes stadgadt rörande kringstrykande lösa qvinspersoners befordrande till tukthus, så kärt de vilja undgå deras förmans misshag.

6:o. Inseendet öfver stadens vägars behöriga underhållande af entreprenören. Fiskalen lägger sig icke i vägarne, utan vare detta vägfärandes ensak. Dock åligger polisen, att öster om staden hafva anställt tillräckligt manskap, förseet med båtshakar, linor och stegar för att upphjelpa de resande och om möjligt deras åkdon. Dikning verkställs endast af fyrfota djur, som stå under uppsigt af stadens exekutor *).

7:o. Mönstring af stadens åkarehästar och farenskap samt upptagande af de klagomål stadens innevånare eller resande deremot kunna göra. När ordföranden i poliskammaren utsätter denna mönstring, åligger polisens betjente att vara skjutsentreprenören behjelpige med upplånande af hästar och åkdon att för tillfället uppvisas och approberas. I afseende på de resandes bekvämlighet, tillämpas den af kon. Carl XI utfärdade öfverflödsförordningen. Klagomål upptagas endast genom direkt anmälan hos konungens befallningshafvande.

8:o. Gators, gränders och rännstenars renhållning. Från rännstenens renhållning fritager oftast gatan, såsom uppfyllande dennes ändamål. Enligt ridderskapets och adelns privilegier, få dessa anlägga sina hus hvar de för godt finna, hvarföre polisen ej må lägga sin näsa i renhållningen vid ett visst ställe å stora hamngatan. Uppsigten öfver gatornas underhåll är ett onus för Magistraten.

9:o. Lyktors fredande, uppsättande och itändande på de tider poliskammaren utsätter. För att underlätta deras fredande, uppsättas och upplysas dessa, så att de svårigen kunna upptäckas annat än om dagen. Deras hufvudsakliga ändamål är att bidraga till polisens aflöning, genom de böter som äro stadgade för uraktlåtenhet att dem tända. Dessa böter uttagas endast om nyår, och äro enskifte.

10:o. Utfärdade taxors efterlefnad, olofligt mångleri, förköp och gatuköp. Oaktadt inskränkning i den fria näringsrätten i detta afseende egt rum uti rikets flesta städer, så må dock de personer, som af ålder härstädes idkat detta näringsfång, dervid bibehållas, hvarförutan poliskammaren bör uppmana allmänheten till en fri och ädel täflan på detta fält.

11:o. Allmän gatu- och vägafrid, beifrande af alla slags liderligheter, svordomar, slagsmål, buller och fylleri, dobbel och gyckleri på gator, torg och publika ställen, olofligt skjutande, sittandet på härbergen och krogar öfver förbudna tider, med mera, som störer god ordning samt eggat sjelfsvåld.

Stadens hamnbusar må oqvalde bibehållas vid samma privilegier, som dem af ålder varit förunnade, deremot skola bönder, som ega bötestillgång, noga efterhållas först enskildt af polisens betjente och sedan vid domstol.

12:o. Handhafvande af författningarne angående mått, mål och vikt. Ifrån och med nästa års början räknas skålpundet till 32 lod och tunnan till 32 kappar samt få vigtskålarne ej regleras med lösa blybitar, hvarförutan justeringen icke längre får af egarne verkställas, utan bör årligen ske af dertill antagen tjänsteman.

13:o. Tjenstehjonsstadgans handhafvande och handräcknings meddelande åt husbönder och tjeneare.

14:o. Allmogens förhjelpande till betalning för sina lemnade varor. Bland fiskmåglare och skärgårdsboar får fortfarande idkas byteshandel med

*) Jag är en fri man, sade åsnan när hon slog sin börda af sig.

saltad fisk och munfiskar, som af de förre serveras på öppen gata vid stadens fiskflotta. — En servering så mycket mera otillbörlig, som polisen icke dervid får uppbära sin välförtjänta andel.

15:o. *Handhafvande af förordningen angående upphandling af varor på torgen och i hamnarne, jemte tillsyn, att handeln ej sker annorstädes än på de dertill förordnade ställen; dessa antagas vara* — så långt som vägen räcker utom hvardera tullen, samt hvar som heldst inom tullen, ifall säljaren binner så långt, innan köp afslutas.

16:o. Tillsyn, att obehöriga personer med bokhandel sig icke befatta; då sådant upptäckes, inberättas det till justitie-statsministern, hvilket Fiskalen till efterrättelse meddelas.

§ 5. Med polismåls instämmande skall så tillgå, att så snart polisen finner något vara emot författningarne föröfvadt, bör den det angår, så snart han anträffas, tillsägas, att han har en stämning att vänta; föranleder ej detta till önskad resultat, rapporteras saken till Stadsfiskalskontoret, derifrån stämning till poliskammaren möjligen utfärdad, enskildt delgifves.

§ 6. Rättgångssättet hos poliskammaren bör vara kort och godt, samt ej uppehållas af de invändningar som kunna göras.

§ 7. Uti polismål före Stadsfiskalen å embets vägnar ensam all talan.

§ 8. De vid poliskammaren fallande viten och böter delas utan rim och reson.

Det alle som vederbör etc. etc.

En "rangerad" karl.

Skizz efter naturen.

Hvad det ligger för en trolldrift i den benämningen! Herrarne göra sig genast i ordning att proponera brorskål, och damerna draga munnen till det älskvärdaste småloje de kunna prestera. Alla gamla mammor låta döttrarne genast få den nya klädningen, som de förut i hela månader förgäflves bedt om, och tänka i det de skära till den: "Man kan inte veta.. Herre Gud, min dotter är giftvuxen, och.. ske Guds vilja!"

Papporna deremot sätta sig genast att kalkylera: "Har han så och så mycket, så må han ta henne... vi ska' ställa till ett litet kalas i nästa vecka, och då skall han bjudas!"

Lycklig den, som är rangerad karl!

Hans lif flyter lugnt och stilla fram, liksom vattnet i ett beskedligt dike, som ej varit rensadt på länge; för honom bugar sig hela världen, ifrån kungen då han åker öfver Norrbro, ända till borstpojken. Han vet aldrig af några promenader till Hornsgatan.. några sändningar från Myntgatan, några bultningar på dörren så der mellan 7 och 9 på morgonqvisten, eller några reverser med sex procents ränta vid betalningen och fyrtio procent i förskott.. med ett ord, han är lycklig!

Han äter sin middag "på kort" å någon bättre kallare, dricker sitt kaffe hos la Croix, äter qvällarne hemma och lägger sig klockan 10.

Han går aldrig på rummel, emedan han är rädd att man skall låna pengar af honom; skriver aldrig på en borgen, emedan han lofvat det åt sin mamma då hon dog; låter sy sina linnen på korrektions-inrättningen, för det goda prisets skull; och går aldrig på spektaklet flera än fyra gånger om året.

På högtidsdagarne äter han tre rätter mat, och dricker vin hvar julafton.

Han tar sig dessutom hvarje dag en promenad, hvilken enligt uträkning bör räcka jemt en timma, trettiofem och en half minuter; om han under vägen helsar på någon, så tar han alltid i hatten på sidan, för att ej allt för snart nöta sönder den framtill.

En rangerad karl bryr sig aldrig om politiken; han läser möjligen Posttidningen för de

legala notisernas skull. Dessutom kan han ej med nyheter, och går aldrig ut utan att kasta en sned blick på gaslyktorna eller på telegraftråden, som går midt öfver Myntgatan.

Midsommarsaftonen utbyter han sin öfverrock mot en blå frack.. hvad väderlek det än må vara; och tar tillbaka öfverrocken den sista Augusti, om det också är sommar till fram i Oktober.

Han bor merändels 2 å 3-trappor upp någonstades i staden eller på söder, och röker Bellmans tobak hemma så att en inträdande kan storkna.

Mannen är alltid konservativ, och på hans bokhylla finnes alltid "Sveriges rikets Grundlagar", samt "Hartmans husläkare".

Om sommaren går han hvar söndag till herr Gjörcke och tvager sig, då han alltid först sticker ned högra foten, och blöter sig under armarne.

Hvart sjette år låter han skräddaren göra sig en svart klädning, och köper sjelf klädet i fabriksboden, — och det är nästan omöjligt att skräddaren på den aflären kan skaffa sig en väst på köpet.

Blir en rangerad karl bortbjuden, så aktar han sig instinktmässigt för whistbordet, och spelar helst "mariage" med några fruntimmer, hvilka sällan komma ihåg att göra upp sedan spelet är slut. Har han vunnit, slippa de likväl ej undan.

Vid bordet konverserar han med värdinnan, och är aldrig förlägen om samtalsämne, så länge väderleken har något vanligt eller ovanligt att erbjuda!

I motsatt fall tager han sitt parti och tiger.

Men, hör jag någon utropa, — en rangerad karl är således en mycket förståndig karl? Ja visst, värde läsare, han är förstånd ifrån hjessan allt intill fotabjellet; purt, veritabelt förstånd — tror du att han annars blifvit rangerad?

Tror du att han någonsin varit med om en af dessa oförståndets galenskaper, som ruinerar kassan och rikta erfarenheten? Tror du att han någonsin spelat bort en tia banko på vira, eller ätit opp ungefär lika mycket på Blå Porten eller Hasselbacken. Nej min vän! Blå Porten är för honom det inre af Nya Holland, och Hasselbacken känner han ungefär lika mycket som vissa kritici känna theatern.

Detta hindrar honom likväl icke att liksom de upphäfva sig till domare öfver Hasselbacken och herr Davidsson, och förklara båda för omoraliska.

I händelse det skulle falla dig in, kära läsare, att påstå att jag öfverdrifver, så skall jag visa dig en af de rangerade karlar, som synts i min spegel. Jag skall hålla mig till fakta.

Alltså: hokus pokus filiokus!

Mjuka tjänare herr revisor B!

Revisorn är en liten beskäftig karl om 40 år, som alltid har brådtom, ehuru han sällan har något att göra. Han bor tvenne hus ifrån det, der jag lurar bakom min spegel, och jag kan vara öfvertygad om att klockan är 8 om morgonen, då jag ser revisorn sticka ut näsan genom fönstret för att se efter hvad det är för väder. Sedan berörda näsa vändts i åtskilliga direktioner, liknande snabeln på en elefant, drages den åter in. Har den luktat vackert väder, så utklifver herr revisorn en timma der efter på gatan och sätter af som en stormvind nedåt hörnet, der han har ypperligt utkik på en vindflöjel, som visar honom vinden för dagen. Regnar det åter, så ser jag först en röd paraply och derpå revisorn insvept i en kamlottskappa, båda styrande nedåt besagda hörn.

Sedan han gjort en liten promenad på en timma, kommer han tillbaka, och går återigen upp till sig. Ser han ett vedträd eller ett stycke papper liggande på gatan, så är han hjälpsam nog att genast gifva effekten husrum

under sin kappa, ihågkommande den gyllene regeln att smulor äro också bröd.

En stund derefter, såder vid elfvatiden, går han opp på sitt embetsrum, der han stannar till klockan ett. Derpå går han ned till Riddarhustorget, ställer sitt ur efter Rådhus-klockan, går att intaga sin middag för 20 skilling med bröd; — för att slippa begagna bränvin har han gått in i nykterhetsföreningen. Sedan middagen är undanstökad, tager han i förbigående en cigarrstump, som någon gäst glömt i ett hörn, tänder den och beger sig på hemvägen. Derpå går han några slag utanför ett kafé, ser hur andra dricka kaffe derinne, och derpå går han hem, troende att också han har gjort detsamma.

Hemkommen sätter han sig att renskrifva protokoller, äter sin qvällsvard uti ett skåp bredvid sängen, och lägger sig sedan att sofva den rättfärdiges sömn.

Hvad säger du om denna lefnadsmethod?

Inte är den treflig, det är sannt, men den är förståndig!

Huru skulle den goda Revisorn utan den kunnat skaffa sig ett litet hus på Ladugårdslandet, och dessutom en liten summa, som han lånar ut på goda papper och mot skälig ränta?

Eller tror du kanske att hans lif är glädjetomt, ödsligt och tryckande? Visst inte! en rangerad karl är alltid nog för sig sjelf. Han känner aldrig den brännande törsten efter utmärkelse, det ärelystna sträfvandet efter ett namn, som i förtid fåra de icke rangerades pannor. Han glöder icke för idéer, som väl äro sköna, men som icke kunna realiseras; han tillber endast det reella.

Ett folk af idel rangerade karlar skulle kunna styras af ett barn; de skulle icke göra revolutioner, icke önska förbättringar, de! Finge de endast äta, sofva och förkofra sina penningar, så skulle de gerna vara slafvar hela sin tid.

Men som ingen jordisk sällhet kan vara fullkomlig, så finnes det äfven i den rangerades lif en klippa, hvarpå han ofta lider skeppsbrott, eller åtminstone stöter på grund: det är äktenskapet. Ty en rangerad karl har pretentioner, som ej äro så lätt uppfyllda. Han vill nemligen också ha en rangerad qvinna, som kan förstå hans uppfattning af lifvet, och derför vänder han sig icke gerna till de unga flicorna, ty de äro för oförståndiga. Enkorna deremot har den rangerade karlen en serdeles svaghet för, ty hos dem är merändels allting rangeradt på bästa sätt.

Det är ett nöje att se en sådan karl fria till det föremål han ändtligen funnit värdigt att dela hans öden i detta lifvet. Det är sannerligen en lycka, att kärleksguden är blind; jag fruktar annars att han skulle få gallfeber af att se en sådan vandalism råda i sitt tempel.

En sådan karl tar sig en hustru på samma sätt som en annan köper sig en möbel; han går i brudstol på samma sätt som annat folk gå på en auktion.

Han vore färdig att väga sin utkorade, för att försäkra sig om att hon ej äter för mycket, — och mata henne, för att på rumstycket räkna ut huru mycket hon behöfver till kläder.

Emellertid händer det att han, oaktadt all sin klokhet, likväl misräknar sig, — och att frun till slut gör honom helt och hållet orangead.

Det finnes också rangerade karlar, som så länge välja och valja, till dess de märka att de ej mera hafva något val, — och man kan då väga tio mot ett, att de gifva sig på dödsbädden med sin gamla hushållerska.

Inträffar icke detta, så dö de lika rangerade som de lefvat, i det de lemna sina hopskra-

pade fyrkar åt någon slyngel till släkting, som är totalt orangerad.

Och hvad efterlemnade de för minne? — frågar säkert läsaren.

Derpå är både lätt och svårt att svara. De hafva ju ingenting gjort för efterverlden, hvar för skulle den då minnas dem? Man dricker några glas Mosel eller Rhenskt på begrafningen; presten ger dem för så eller så många riksdaler beröm, — eller tadel för intet — på deras döda mull, och dermed är det slut på den historien.

Fast nej, det är sannt! Några gamla tanter sitta kanske vid en kopp thé tillsammans en afton och gråta en tår för skams skull öfver den döde, under det att följande ungefär blir den afsomnades epitafium:

— Herre Gud, den beskedliga Revisorn, är han nu död! Det var då en för söt människa; han gick alltid i Johannis om söndagarne!

— Ja, och förståndig var han sedan! Gud gifve att min son blef en så rangerad karl! Hur mycket lemnade han efter sig?

— Åh, det var väl en tjugotusen riksdaler . . . det sägs att han lånade på pant, den gnidaren!

— Och ungar dog han sedan! Och jag, som ändå gaf honom så många vinkar . . . men det var som att vinka åt lik . . . Jag undrar hvem som ärver honom, jag?

— Åh det gör brorsonen! Han har liksom ett godt öga till min Sofi . . . Ske Guds vilje! Den gamle token gjorde bäst i att dö!

Säg mig, min läsare, tror du ej att om den gamle kunde stiga upp igen och börja om sitt lif, tror du ej, att han då skulle gifva på båten att blifva en rangerad karl?

Ty den der "domen öfver dödan", den är ett ledsamt item här i verlden.

Böcker till julen,

som icke utkommo.

Bland årets otaliga jularbeten hoppades Tomtebissen äfven finna nedanstående, framkallade med anledning af penningekrisen. Vi togo för afgjort att lika många, om icke fler, skulle spekulera på krisen som på kometen i somras. Men hoppet är en "ljugande ros" — det bedrog oss: arbetena utkommo icke — himmelen vete af hvad orsak. En stor förlust för den läsande allmänheten!

Fattigdom och högfärd. Tragikomedie af Pank & komp.

Hvar taga bröd i öknen? Finansiella funderingar af af B. Örsman.

Kreditens likbegängelse. Motto: "Adieu, mon plaisir!"

Minnen ur Sverges nyaste historia. 1:sta häftet. Porträtt och biografi af Inga Schaber.

När man inte har pengar, af K. R. Isis.

Stort spektakel, uppfördt på världsmarknaden. Papperskråkorna, eller: Sistaresursen. Motto: "Le roi est mort — vive le roi!"

Penningar eller lifvet? En fråga af Enok Var.

Skulder öfver öronen — vatten öfver hufvudet. Scener i kristid. Efter ett hamburgskt original.

Theater-Notiser

från d. 18 sistl. Nov. till omkring d. 24 dennes.

Stockholms-theatrarne.

Nyheter å Kungliga Theatern äro: Gamla minnen, dramatisk skizz i 1 akt med sång, af Hedberg, *En farlig glädje*, komedi i 1 akt, af mme de Girardin, och *Toreadoren*, eller *nu äro vi sams*, dramatiskt musikaliskt upptåg i 1 akt af Sauvage, med musik af Adam. Af förut gifna stycken hafva uppförts Molières *Skola för äkta män*,

Hauchs två-aktsskådespel *Tycho Brahes ungdom*, *Volontären*, *En hustrus bästa politik*, *En bengalisk tiger*, *Ingen under femtio år*, *En hustru, som afskyr sin man*, samt *Frieri och förställning*. Miss Lydia Thompson förtjuste Stockholmspubliken med sin dans tills den 3 dennes, då hon tillsammans uppträdde 15 gånger.

Den 25 November gafs, för första gången efter 24 års hvila och för 50:de gången å Kungl. Theatern, *Richard Lejonhjerta*, operett i 3 akter af Sedaine, musiken af Gretry. Af operor och operetter hafva för öfrigt gifvits *Friskyttan*, *Regementets Dotter*, *Den Stumma*, *Nürnbergerdockan* och *Alphyddan*.

Baletten *Brudfärden i Hardanger* har åter gifvits en gång.

Tvenne violinister, vår landsman P. Backman och en herr ten Have, hafva med mycket bifall låtit höra sig mellan akterna å Kungl. Theatern.

Repertoiren för den närmaste tiden upptager tvenne nya stycken: *Syrsan och Konsten att miss-haga*, samt i öfrigt *Engelbrecht och hans Dalkarlar*, *Vermåningarne*, *Toreadoren*, *Gamla minnen*, *Hysesgäst och husegare*. *Friskyttan* och *Richard Lejonhjerta*. Under inöfning äro: *Machbeth* samt *Ljungby horn och pipa*.

Mindre Theatern har haft 2:ne nyheter att bjuda på, nemligen *Aurore och Polixene*, komedi i 2 akter, fortsättning till komedien *Konst och Natur*, samt: *En liten berättelse utan namn*, komedi i 1 akt af Görner, hvilken, tillika med *Himmels Fanchon*, första gången gafs till förmån för m:lle Lindmark. M:lle L., som efter en längre tids sjuklighet nu åter visade sig på scenen, emottogs af publiken på det hjertligaste sätt. De stycken, som för öfrigt uppförts, äro: *Konung Carl den tionde Gustaf* för (17—20 g:gn), *Hin Ondes Besegrare* (94—96 g:gn), Molières *Den inbillade sjuke*, *Brutus släpp Cäsar*, samt *Blanches Ett resande Theatersällskap* och *Hittebarnet*.

Herr F. Deland har uppträdt i följande roller: Agamemnon i "Konst och Natur" samt "Aurore och Polixene", Farnkrants i "En liten berättelse utan namn", Blasius i "Hin Ondes Besegrare" och Konjanders i "Hittebarnet".

Operetterna *Två Ord*, *Den unge Arrestanten* och *God natt granne* hafva gifvits, den sistnämnda för 27:de gången.

Nyheter å Ladugårdslandstheatern hafva varit: *Bark, Park och Stark*, vaudevill i 1 akt, efter tyskan (gifven 10 g:gr), *Skomakaren och Grefvinnan*, komedi med sång i 3 akter, fri bearbetning för svanska scenen (gifven 3 g:gr) samt *De två Jonglörerna*, komedi med sång i 2 akter, bearbetning af Jolin (gifven 4 g:gr), *Fästmannen från Norrköping* har gifvits 6—18 g:gn, *Majorskans Krinolin* 20—27 g:gn, och *I eld och lågor* 14—15 g:gn. För öfrigt har programmet upptagits af dansnummer, med fortfarande bifall utförde af balettmästare Selinders små elever.

Den 10 dennes gaf herr R. Forssberg å Ladugårdslandstheatern en dramatisk soirée, hvarvid uppfördes *Fredrik och Christine*, *Ungdomsminnen* (med fru Schvartz i Ninettes roll) samt dansnummer.

Theatersällskaperna i Landsorten.

Herr P. J. Deland med sällskap vistas fortfarande i Norrköping, der herr D. gifvit en representation till förmån för den af honom stiftade pensionsföreningen, hvarvid nettobehållningen uppgått till något öfver 400 rdr rmt.

Herr Zetterholm slutade sin sejour i Gefle den 13 dennes och begaf sig derifrån till Sundsvall, för att inviga det nya theaterhuset.

Herr Gille slutar, såsom i vår förra redogörelse nämndes, sin sejour härstädes i medio af nästa månad, hvarefter herr G. begifver sig till Jönköping.

Herr Elfforss spelar sedan den 13 dennes i Christianstad, och

Herr Wallin sedan den 10 dennes i Linköping.

Herr Roos slutade i Malmö den 30 November och afreste derifrån till Ystad, hvarest första representationen gafs den 16 dennes.

Herr Happe gaf sitt sista spektakel i Kalmar den 7 dennes, hvarefter Tomtebissen tyvärr förlorat herr H. och hans sällskap ur sigte.

Ur „Jean de France“.

(En hvardagsscen äfven i våra tider.)

Jeronimus. God morgon, naboe! hvor kommer j fra så tidlig?

Frands. Jeg var udi et ärinde på gammel torv.

Jeronimus. Hvad godt nyt der?

Frands. Intet, uden man førte en till slutteriet.

Jeronimus. Det kan ikke regnes for nyt; men hvorfor blev han bragt did hen?

Frands. Man sagde mig, at det var for gield.

Jeronimus. Det er heller intet nyt.

L. Holberg.

Tomtebissiader.

Tomtebissen brukar ibland roa sig med att genomse annonsafdelningen i de tidningar, som komma under hans ögon, för att tillse om något originellt kan finnas att derur hemta. Se här en sådan annons, som han tyckt vara värd att antecknas:

Nu jenast kan hyras ett litet net rum med serskilt ingång tillssamman med en annan liten gosse som er borta om dagen jemte möbler Caffi ved och uppasning belegett på *gatan vidare besked lemnas på **gatan N:o 72 en trappa upp nera Barngården der efven 1 eller 2 ungarlsrum finnes att hyra. efven uthyres en säng med nya sengkleder samt en liten nett Soffa.

En person stötte på gatan emot en bekant, som gick och bladdrade i en bok.

— Hur gammal är du, min bror? frågade den förre.

— Trettio år.

— Kors, jag trodde, att du blott var omkring sexton.

— Hur så då?

— Jo, emedan du går och läser.

Tomtebissen önskar godt nytt år

åt samtelige sina läsare, vänner och gynnare, hjertligen tackande dem för den öfver all förväntan stora uppmuntran, han under sin tillvaro som "publicist" fått af dem åtnjuta.

Den nuvarande Red., hvars tid under det nu börjande nya året kommer att tagas i anspråk af andra göromål, är tillfölje deraf hindrad att längre fortfara med utgifvandet af "Tomtebissen", men står i underhandling om tidningens öfverlåtande på annan hand. I fall denna "affär" kommer till stånd, blir det den nya Red:s sak, att härom på vederbörligt sätt avertera. Den gamla Red. tager emellertid härmed ett vördsamt farväl af Bissens läsare, önskande att en och annan gång hafva beredt dem en stunds nöje och att så litet som möjligt hafva varit dem till förgälselse.

Och dermed ännu en gång:

Tack och godt nytt år!

Göteborg, Nyårsafton 1857.

Red.

Göteborg. Tryckt hos Hedlund & Lindskog.